OPERVM OMNIVM

SANCTI EPHRAEM SYRI

PATRIS ET SCRIPTORIS ECCLESIAE
ANTIQVISSIMI ET DIGNISSIMI,

Quotquot in inſignioribus Italiæ Bibliothecis præcipuè Romanis, græcè inueniri potuerunt:

TOMVS SECVNDVS,

Nunc primùm latinitate donatus, Scholijsq. illuſtratus.

Interprete & Scholiaſte R. D. Doct. Gerardo Voſsio Borchlonio, Germ.

CVM PRIVILEGIO SVMMI PONTIFICIS, ET PERMISSV SVPERIORVM.

ROMAE,
Ex Typographia APOSTOLICA VATICANA.
M. D. XCIII.

Collegio Maronitarum in alma Vrbe amanter dono dabat Interpres & Scholiastes Gerardus Voſsius, sui memoriam relinquens, piisque se Alumnorũ precibus cõmẽdans.

SANCTISS.MO D. N.

CLEMENTI VIII.

PONT. MAX.

Gerardus Voſsius Salutem & Felicitatem.

SI amicitię & beneuolentię vis tanta mortalibus vel ab igniculis naturę inſita ſit, Beatiſsime Pater, vt ſæpe etiam eos quos numquam viderunt, quodammodo diligant, & quos antea non nouerunt, amplectantur: merito ſane illos colere & amplecti inter alios par eſt, quos ipſa nobis virtus (qua nihil amabilius eſt) commendat, pietas coniungit, vitaq. integra ac ſcientia rara amabiles ſuſpiciendosq. reddit. Vnde quoque factum eſt, quòd virum ego quendam peregrinum antiquę pietatis ac fidei, & doctrinę admirandę ex longinquis Syrię atque Palæſtinę partibus huc profectum, tam ex merito ſuo quàm commendatione eorum quibus multum debebam, eodem mecum Romę contubernio hucuſque perbenigne fouerim, ſuſtentauerim, atque ornauerim: in quo quidem tractando, & ſi non omnia, quę volui, plenè præſtiti; humanitatis tamen, ac hoſpitalitatis iura aliquo modo perſolui: eumq. e tenebris in lucem eduxi, & ex obſcurò clarum, ex ignoto notiſsimum aliis reddidi: vtq. non ſolùm ſua lingua vteretur Syra ac nobis peregrina, ſed etiam Latina, vt ab omnibus commode intelligi poſſet, curaui atque effeci. Sed vt extra parabolam, aperte magis loquar: Peregrinus hic, de quo mihi tecum B. P. inſtituitur ſermo, eſt Ephram ille Syrus admirabilis, quem fœcunda Meſopotamia produxit, tota Syria ac Palæſtina magno in honore habuit; doctaq. olim Gręcia magnopere ſuſpexit, & tanti præclariſsima illius Opera fecit, vt magna ex parte in ſuam illa linguam conuerterit, ſibiq. tamquam propria reddiderit, & vindicarit, ac paſsim etiam poſt Scripturã eadem in ſuis Eccleſiis legenda curarit. Quem Baſilius Cæſareę Cappadocię Epiſcopus plurimi fecit, eumque à mundana tantum receſsiſſe ſapientia ſcribit, quanto verarum cæleſtiumq. rerum ſcientię vicinior erat. Quem idem Baſilius vehementer ante finem vitę in corpore videre concupiuit; vidit inopinanter illum ad Eccleſiam ſuam Cæſarienſem à ſpiritu deductum, & vterque magno gaudio perfuſus eſt. Cuius vitam & res præclare ac cum virtute geſtas Grego-

rius Nyſſenus Magni Baſilij frater, amplißimo encomio inſigniter perſecutus eſt: & quæ in illo præclara ac rara magis effulſerunt, accurate complexus eſt, luculenterq. ſi quis alius, expoſuit. De quo alibi valde honorifice S. Ioannes Chryſoſtomus ſentiens ac loquens, inter præcipuos orientis Patres eum recenſet; & afflictorum atque oppreſſorum conſolatorem, & ducem pœnitentium recte appellat. Cui Damaſcenus cum alijs, multa laudum præconia adſcribit; & Theodoritus Cyri Epiſcopus, inter varia, quæ eidem laudis attribuit epitheta, etiam ſonoram Spiritus ſancti lyram in quadam ſua Epiſtola eum denominat. Quem omnes pene alij Patres præſertim Orientales, quotquot vel ei σύγχρονοι *fuerunt, vel ætatem eius conſecuti ſunt, mirifice ſemper commendarunt ac celebrarunt: & inter clariora Eccleſiæ Dei lumina, præcipuaſq. columnas libenter agnouerunt, & retulerunt: vt non ſine cauſſa mirati ac conqueſti ſæpe ſint multi, quòd adeò tarde præſtantißima illius Opera in Occidente communicata fuiſſent; aut ſi communicata quidem, ſaltem communibus vſibus non publicata, & è Græco in linguam Latinam, vt ab omnibus vtiliter legi & intelligi poſſent, tranſlata.*

Centum & ſexaginta propemodum iam interfluxerunt anni, quando res ea primum ab Ambroſio Generali Camaldulenſium Abbate (qui bonis omnibus diſciplinis ornatus, in Florentino Concilio habebatur clarus) in gratiam potißimum Coſmi Medices, primarij ac potentißimi tunc in Florentinorum Republica ciuis & eruditorum hominum Mecœnatis munificentißimi, tentata & inchoata fuit: cui, pro ſacro Quadrageſimali tempore quod tunc agebatur ſicut etiam nunc, decem & nouem Sermones S. Patris noſtri Ephræm Syri è Græco Latinitate à ſe donatos (vt haberet quo ſanctis illis ieiunij diebus ſalubriter ſe occuparet) dicauit & obtulit: poſtquam antea inter cetera ingenij ſui monumenta, etiam Diogenem Laertium de moribus & vita Philoſophorum, è Græco Latinum ad eumdem ſuum Coſmum feciſſet. Qui quidem Sermones tametſi pauci, eo tamen gratiores eidem erant, quòd tanti Patris Ephræm nimirum Syri eſſent: quodq. tamquam primitiæ Operum illius, tum primum in Europa apparerent, quorum tam multi theſauri per varias non ſolum Græciæ, ſed & Italiæ (quò inde allati erant) bibliothecas reperirentur diſperſi, & adeo paßim ab omnibus è Græco Latine deſiderati. Sed quòd forte Coſmus & Ambroſius non diu poſtea ſuperuixerint, accidit rem ibi inchoatam, non fuiſſe poſtea continuatam, & ad vlteriora ſicut plurimi optabant, productam. De quo damno reſarciendo, & vlterius in Operibus illis progrediendo, cum à multis ſæpe actum ſit; & quidem ab externis Romam aliquoties perſcriptum: res diutius opinione protracta eſt, & ad vltima tempora Gregorij Papæ XIII. optimi piorum inſtituto-

rum

rum patroni ac fautoris dilata; quando tandem ſerio magis actum eſt de Interprete ac Scholiaſte huic S. Patri adhibendo, monumentisq. eius omnibus quotquot Græce inueniri poſſent perquirendis, ac Latine reddendis, & in Occidente ad multorum commodum publicandis. Munusq. illud meis tunc humeris ſuaſu atque impulſu Sirleti, ac Montalti, poſtea Sixti V. & Carafæ præſtantiſſimorum Cardinalium, ab optimo Pontifice impoſitum fuit; mandatumq. vt publicæ vtilitatis cauſſa huic adeo venerando peregrino, ego in Vrbe etiam peregrinus atque externus, quippe ab extrema pene Germania oriundus, hoſpitium apud me præberem; eumq. pro dignitate ipſius, & viribus meis tractarem & ornarem. Ego vero illud nequiens excutere iugum, rem quantumuis arduam, ac viribus meis imparem fortiter ſum aggreſſus, manuſcriptaq. exemplaria Græca ſtudioſe perquiſiui, & quotquot inueniri & hinc inde obtineri poterant deſcribenda curaui, eademq. inter ſe contuli, & varias lectiones obſeruaui atque inter ſe conciliaui, magisq. probatas in textum inſerui: & Opera omnia ſupra opinionem valde excreſcentia, quia variorum erant Argumentorum, ad maiorem diſtinctionem ac ordinem, in tres ſigillatim Tomos diſtribui: quorum primum nuper cum mea interpretatione ac Scholijs vt petebatur, hic apud S. Sedem Apoſtolicam euulgaui & publicaui; ac poſt Gregorium XIII. nobis ademptum, Sixto V. eius ſucceſſori, per quem mihi primum manuſcriptum Græcum volumen antea curatum erat, iure dicaui, & obtuli. Cui quòd labores illi mei placerent, omniumq. paſſim tererentur manibus; ac in pluribus locis pijs, atque Collegijs Vrbis, tempore menſæ legerentur; ſicut & coram S. T. aliquandiu, tuisq. paullo prius anteceſſoribus idem primum Volumen prælectum fuiſſe intelligo: maiori alacritate poſtea Secundum eiuſdem S. Patris Tomum ſum perſecutus: quem poſtremo nunc elapſo triennio (quo, Clericatus ſacri Collegij Cardinalium officio pro natione mea Germanica vnà cum Siluio Antoniano Collega, iam ſacri cubiculi S. T. Præfecto, in quattuor Pontificijs interregnis ſum functus) inter varias alias occupationes abſolui, & modò pro ſatisfactione ac conſolatione multorum, hoc ſacro Quadrageſimali tempore Typis Vaticanis iuſſu S. T. in lucem edidi. Reſtat porro, vt eadem S. T. in hoc Sancto ornando ac ſuſtentando diutius peregrino, opportuna ac neceſſaria mihi pro eo laboranti ac ſumptus haud exiguos facienti, media ſuppeditet: vt promptius & facilius etiam Tertium adhuc reſtantem Tomum deinceps aggrediar ac proſequar: opusq. uniuerſum quod olim Florentiæ inchoatum ſed non continuatum fuit, tandem Romæ apud S. Sedem Apoſtolicam (ſicut Gregorius XIII. & Sixtus V. anteceſſores tui fel. rec. fieri, cum multis deſiderabant) commodius abſoluere liceat. Quod faxit altiſſimus. Vale. Dat. Romæ, prima hebdomada Quadrag. ipſo S. Gregorij Papæ. 1593.

SIXTVS PAPA QVINTVS

Dilecto filio Gerardo Voſsio Presbytero Leodien. Diœceſ. Magiſtro in Theologia, &c.

DILECTE Fili Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum, ſicut accepimus, primum Volumen operum omnium, quæ Græce hactenus inueniri, & obtineri potuerunt S. Patris Ephræm Syri à te nuper latinitate donatum, & Scholijs vbique illuſtratum imprimi curaueris: Nos, qui eruditorum omnium fouere ſolemus ingenia, volentes te ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi; vt præſertim, tam ipſum iam editum Volumen, quàm alia deinceps per te in lucem edenda, quàm emendatiſsime prodeant, neve à quoquam vel malitia, vel negligentia, mendis deprauari, aut aliquo modo addendo, vel minuendo, mutari, alterari, vel corrumpi poſsint: Motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, præſertim librorum impreſſoribus, & Bibliopolis, tam in Vrbe, & eius diſtrictu; totoq. ſtatu Eccleſiaſtico, ſub quingentorum ducatorum auri de Camera, ipſi Cameræ noſtræ Apoſtolicæ eo ipſo applicandorum, ac amiſsionis librorum, & typorum omnium; quàm etiam in tota Italia, & extra eam vbiuis locorum, & gentium conſtitutis, ſub Excommunicationis maioris latæ ſententiæ pœnis, eo ipſo abſque alia declaratione incurrendis: Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium interdicimus, & inhibemus, ne per decem annos à data præſentium computan. primum Volumen prædictum iam editum, & alia ſingula à te in Latinum idioma vertenda Operum eorumdem S. Patris Ephræm volumina, & in poſterum edenda, ſimiliter durante Decennio à cuiuſque illorum prima editione numerando, abſque tua licentia in ſcriptis danda, imprimere, vel alio titulo, vel forma, quouis prætextu mutata, vel alio quocumque idiomate verſa edere, vel ſic edita vendere, ſeu venalia proponere, vel tenere audeant, ſeu præſumant. Mandantes Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, alijsq. locorum Ordinarijs, eorumq. Vicarijs, ſeu Officialibus in ſpiritualibus, generalibus, ac in dicto ſtatu Eccleſiaſtico Legatis, Vicelegatis, Gubernatoribus, Poteſtatibus, & alijs officialibus: vt quando, & quoties per te, vel tuo nomine fuerint requiſiti, præmiſſa contra inobedientes exequantur, & obſeruari faciant, inuocato etiam ad hoc, ſeu adhibito, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, quibuſuis perſonis quomodolibet conceſsis, & confirmatis. Quibus omnibus, illorum tenores, ac ſi ad uerbum inſererentur præſentibus, pro ſufficienter expreſsis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, ceterisq. contrarijs quibuſcumque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam in ipſis Voluminibus impreſsis, eadem vbique in iudicio, vel extra adhibeatur fides, quæ ipſis præſentibus litteris originaliter exhibitis adhiberetur. Datum Romæ, apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die xxij. Aprilis. M. D. LXXXIX. Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

M. Veſtrius Barbianus.

AD PIVM ET CANDIDVM LECTOREM.

CVM in duobus inſignibus SS. Patribus, altero Orientali nimirum Ephræm Syro, & altero Occidentali Leone Magno, multùm temporis atque laboris inſumpſerim, Candide Lector; illo quidem è Græco Latine reddendo, hoc autem recognoſcendo ac varijs digniſſimis acceſſionibus locupletando, & vtroque notis ac Scholijs quibuſdam illuſtrando: anxius & dubius aliquandiu (antequam Secundum hunc S. Ephræm Tomum prælo committerem) hæſi, vtrum è duobus hiſce præſtantiſſimis Eccleſiæ luminibus, prius vel poſterius euulgare deberem; eoq. magis quid agendum mihi eſſet ambigebam, quòd alij me in hanc, alij in illam partem ſuis ſententijs impellebant: & quidam Leoninam editionem vrgebant; alij vero Ephræm potius præmittendum cenſebant, addentes Leonis opera extare, eorumq. recognitionem adhuc differri poſſe: Ephræm autem monumenta, vt in lucem aliquando prodeant, ab omnibus vehemẽter deſiderari & expectari, & rem dilationẽ non pati: publicaq. non parum intereſſe vtilitatis aiebant, ea quanto citius publicari, & in omniũ paſſim manibus verſari. Quæ cuncta non parum ſane me permouerunt & proſtimularunt, ad hanc Secundi Tomi Operum omnium S. Ephræm editionẽ non maturandam ſolum, ſed & perficiendam, typiſq. Vaticanis ex præſcripto & iuſſione Summi Pont. in lucẽ quamprimum emittendã: ſicut modo ad commune totius Chriſtianitatis bonum, grataq. poſteritatis vſum, eundem Tomum recenter editũ omnibus communicamus & publicamus. In quo quidem quid à S. hoc Patre ſit traditum, & noſtro ſtudio atque labore in eo transferendo ac illuſtrando præſtitum; malo te ſtudioſè legendo decernere, quàm ex meo id præconio intelligere; ne & hac perſequendo, quæ proprij ſunt facti atque laboris mei, qui non defuit, enarrare, ac collaudare videar. Vt tamen aliquid de Argumentis hoc Tomo contentis dicã: Multa in eo inuenias, quæ ad mores hominũ recte ac pie formandos, corruptoſq. emendandos, & ad hæreticorum errores conuellendos, ac deſtruendos faciunt: tum etiam quæ ad collapſam religionem reſtaurandam, monaſticamq. diſciplinam antiquo ſuo vigori atque nitori reſtituendam plurimum adiuuare poterũt. In quibus omnibus, S. Ephræm noſter vtiliter admodũ & efficaciter docet, monet, & delectat; admonet, hortatur, ſuadet, conſulit & diſſerit: Docet inquam, pietatem & timorem Dei. monet affectus noſtros ad ea quæ ſalutaria ſunt. delectat animos optimis documentis, ſententioſè dictis, & exemplis memorabilibus. admonet vnũquemque grauiter ſui inſtituti atque officij. hortatur ad virtutes, bonaq. opera: dehortatur a vitijs, commercijsq. improbis. ſuadet bona, diſſuadet mala. conſulit ad ſalutem facientia, & à noxijs atque pernicioſis nos reuocat & alienat. diſſerit de Deo, rebusq. cæleſtibus. ac quomodo veſtigijs Sanctorum & antiquorũ Patrum recte inſiſtendum ſit, oſtendit: plurimaq. omnibus æque ſalutaria proponit. Quare quicumque iſta Auctoris noſtri monumenta ac documenta ſiue hoc, ſiue primo eius Tomo legeris, tibi ipſi attendas oportet: & ſi Monachus ſis, ea non alijs Monachis, atque religioſis: ſed tibi ipſi dicta exiſtimes. Si non es Monachus; ne Monachis atque regularibus dumtaxat, iſta conſcripta ac dicta arbitreris: ſed etiam ſecularibus, atque adeo omnibus. Sic enim legendo, & lecta tibimetipſi applicando, vberrimum lectionis tuæ fructum percipies. Vale, & his dum alia laborioſe tibi concinnamus atque paramus, feliciter fruere.

CATALOGVS PRAECIPVORVM CAPITVM, & Argumentorum, quæ hoc ſecundo Tomo comprehenduntur, atque tractantur.

EPISTOLA Interpretis & Scholiaſt.ad CLEMENTEM VIII. PONT. MAX.
Eiuſdem Epiſtola ſiue Præfatio ad Lectorem.
Motus proprius Summi Pont.
Præcipuorum huius Tomi Capitum Catalogus, qui hic ſubijcitur.
Auctorum in Scholijs noſtris citatorum, tam Græcorum quàm Latinorum, Indiculus.
Vita S. Ephræm Syri, per Simeonem Metaphraſt. cum Scholijs.
Sentẽtię ex Operib.S.Ephr.ſelectæ,quæ in Collat.SS.Patrũ reperiuntur.
Effigies S. Patris Ephræm : & Epigrammata in laudem ipſius.

Sequuntur Capita Auctoris præcipua, eo quo hic à nobis digeſta ſunt ordine.

1 S.Patris Ephræm Syri Narratio ad Monachos,de ſua Cõuerſione.pag. 1
2 Canticum eiuſdem Spiritale, in laudem Doctrinæ, & Sapientiæ: ad Iuuentutem Chriſtianam. 8
3 Epiſtola ad Ioannem Monachum:de Patientia,atque tolerantia. 15
4 Hypomniſticũ,ſiue admonitoria oratio,in formam quaſi Epiſtolę. 18
5 Prologus in 4.Adhortationes, de Virtute.ad Monachum Nouit. 23
6 Initium primæ Adhortationis, vbi multa ad rem Monaſticam vtilia, & pulchra continentur. 24
7 Adhortatio ſecunda. 28
8 Adhortatio Tertia. 31
9 Adhortatio Quarta. 35
10 Prologus in Capita decem, De Virtute. cum Scholijs. 40
11 De Virtute, Caput Primum. 42
12 Caput Secundum. 42
13 Caput Tertium. 44
14 Caput Quartum. 44
15 Caput Quintum. 44
16 Caput Sextum. 46
17 Caput Septimum. 47
18 Caput Octauum. 49
19 Caput Nonum. 51
20 Caput Decimum. 52
21 Prologus in illud : Attende tibi ipſi. 56
22 In illud : Attende tibi ipſi. Capita 12. cum Scholijs. 57
23 Caput primum. cum Scholijs. 57
24 Parabola. Caput Secundum. cum Scholijs. 58
25 De Pugna carnis. Caput Tertium. 61
26 Caput Quartum. contra Hæreticos. 63

27 Ca-

27 Caput Quintum: De duplici tribulatione, &c. 65
28 Caput Sextum. 67
29 Caput Septimum. 69
30 Caput Octauum. 71
31 Caput Nonum. 75
32 Caput Decimum. 79
33 Caput Vndecimum. 82
34 Caput Duodecimum. 83
35 Sermo Parænecticus, in illud: Attende tibi ipſi. 85
36 Prologus in Parænes es, ſeu Adhortationes Quinquaginta. 87
37 Parænefis prima, ad eos qui in Religionis ſe rudimentis exercent. 90
38 Parænefis, ſeu Adhortatio ſecunda. 97
39 Parænef. ſeu Adhortatio tertia, de quibuſdam interrogationib. &c. 98
40 Parænefis quarta, ad Monachos Nouitios. 99
41 Parænefis quinta. quæ eſt ad Diuinam doctrinam adhortatio. 101
42 Parænefis Sexta. 103
43 Parænefis ſeptima. quæ doctrinam continet, cum Adhortatione. 104
44 Parænefis octaua, ad Monachos nouit. De opere manuum. 105
45 Parænefis Nona. 106
46 Parænefis 10. Quòd propter tempus non ſit indulgendũ deſidiæ. 108
47 Parænefis 11. Quòd frangi atque deficere non oporteat. 109
48 Parænefis 12. De animi promptitudine ad omne opus bonum. 111
49 Parænefis 13. quæ commonitoria eſt, ad Humilitatem. 112
50 Parænefis 14. Quòd non oporteat alte ſapere. 113
51 Parænefis 15. De ſtatu Præpoſitorum, ac de cura Paſtorali. 114
52 Parænefis 16. De eo, qualẽ oporteat eſſe Præfectũ, & de Obediẽtia. 117
53 Parænefis 17. quæ didactica eſt ac doctrinalis. 119
54 Parænefis 18. De ijs, qui de ſe ipſis magnifice ſentiunt. 122
55 Parænefis 19. De excitatione animæ ad laudandum Deum, & de bono ſeruando ordine. 124
56 Parænefis 20. Ad incitamentum, & amorem ſpiritalem. 126
57 Parænefis 21. De dormitationum diuerſitate. 127
58 Parænefis 22. De illis, qui ab initio negligentes, ac ſine cura ſunt. 129
59 Parænefis 23. De Nouitijs laborem fugientibus. 132
60 Parænefis 24. Quòd diuerſimode impugnantur, qui ſub obedientia viuunt. 134
61 Parænefis 25. Inuaſio atque impugnatio hoſtis, in tranſgreſſores. 139
62 Parenefis 26. De fide. ac de tranſmutatione loci in locum, &c. 140
63 Parænefis 27. Oportere reuertentem fratrem, ſine præteritorum malorum recordatione, ſuſcipere. 143
64 Parænefis 28. De priuatione timoris Dei, & de negligentia. 146
65 Parænefis 29. In illud dictum: Habenti dabitur, & abundabit. 148
66 Parænefis 30. De temerario iudicio non ferendo, &c. 149
67 Parænefis 31. De Humilitate. 152

68. Pa-

68 Parænefis 32. Quòd Chriſtianum oporteat eſſe longanimem, & immemorem iniuriarum. 154
69 Parænefis 33. De Patientia, & compunctione. 157
70 Parænefis 34. De paſſionibus, ac perturbationibus animi. 159
71 Parænefis 35. Quomodo oporteat conſolari puſillanimes. 161
72 Parænefis 36. Oportere fratrem, cum legit, aduertere; & ſtudioſe legere, velut in præſentia Dei. 165
73 Parænef. 37. Non debere nos huc, illucq. retorquere oculos: ſed potius deorſum aſpectum habere, ſurſum vero animã ad Dominũ. 166
74 Parænefis 38. De Manſuetudine. 169
75 Parænefis 39. De inobedientibus. & de ſtatu, ac timore Dei. Et, de futuro Iudicio. 171
76 Parænef. 40. De pietate, & abſtinentia ab illicitis. ac de timore Dei. 178
77 Parænefis 41. De his qui propria cadunt negligentia, excuſationesq. in peccatis prætexunt. 181
78 Parænefis 42. Ad Fratrem, qui excidit. & de Pœnitentia. 187
79 Parænefis 43. Quòd non oporteat iurare, neque blaſphemare. 193
80 Parænefis 44. De timore Dei. 196
81 Parænefis 45. De charitate ſiue dilectione. 199
82 Parænefis 46. Ad Eulogium. 201
83 Parænefis 47. Ad Monachum acediæ deditum, qui tentabatur vt rediret ad ſeculum. 205
84 Parænefis 48. De morũ peruerſitate, ac diſſolutione, & negligentia. 212
85 Parænefis 49. De differentia, atque præſtantia vitæ Monaſticæ, ſupra vitam ſecularem. 214
86 Paræn. 50 Quæ commonitoria eſt, & catechetica, ad Monachos. 217
87 Capita eiuſdem diſtincta numero Centum. quæ & narrationes, & Apophthegmata, ac ſcite dicta, doctrinamq. variã cum admonib. continẽt. & de ratione ac modo acquirẽdę humilitatis, &c. 221
88 Eiuſdem, De perfectione, qua præditum eſſe decet Monachum. 247
89 De Panoplia, ſiue armatura ſpiritali. 258
90 Sermo aſceticus, & exhortatorius, ad Fratres. 263
91 Eiuſdem S. Patris Ephræm ſermo Paræneticus, de ſecũdo Aduentu Domini. & de Pœnitentia, ac Reſipiſcentia. 270
92 Acceſſerunt Abbatis Ammonis capita Parænetica nouemdecim. 277
93 Apophthegmata aliquot ſalutaria, atque enarrationes Sanctorum & Antiquiorum Patrum. 283
94 Denique antiquitas ponitur mmſſ. Græcorum Codic. vnde hæc S. Patris Ephræm monumenta deſumpſimus, tranſtulimusq. &c. 288
95 Index rerum, & verborum, atque ſententiarum, quæ hoc Secundo Tomo continentur. 289
96 Prouerbia principaliora, hoc Tomo ſparſim adhibita.
97 Catalogus præcipuorum locorum Sacræ Scripturæ, in præſenti hoc Opere adhibitorum.

 AVCTO-

AVCTORVM PRAECIPVORVM INDICVLVS,

Qui in noſtris hic citantur Scholijs: necnon paginarum numeri, ac litteræ, vbi allegati reperiuntur.

A

AMbroſius. pag. 12.c.28.a.35.b.c 49.c.52.d.60.d.62.d.63.b.64 c.66.c.68.d.71.a.81.d.83.b 168.b.c.171.a.180.c.200.c.&c.

Auguſtinus. 7.b.12.c.28.a.b.35 b.c.38.b.c.45.d.47.a.49.c.52.d 55.a.60.d.62.d.e.64.c.66.c.106.a.152.a.154 b.171.a.b.176.d.180.c.d.195.c.200.c.215.d e.246.c.256.c.276.b.287.b

Ammon, ſiue Ammona. 277.a.281.d.282.b 286.b

Amphilochius Iconienſis. 164.c

Anaſtaſius Synaita. xj.d

S. Antonius. 17.b.81.b.286.a.c

Aquila. 35.c.63.b.64.d.68.e.119.b.149.c.154 b.176.e.180.c.186.e

Ariſtoteles. 6.d.55.b

S. Athanaſius. 52.b.59.d.e.64.c.81.b.c.89.b 281.d.e.282.a.286.a

Athenagoras Athenien. 64.b.c

B

S. BAſilius Magnus. 26.b.c.d.27.e.28.a.35 a.b.38.a.b.39.a.b.52.c.59.e.60.a.62.d 66.c.68.d.74.a.86.c.89.b.95.d.101.a.b.114 b.116.d.118.c.121.c.d.123.b.c.125.b.c.127 a.128.e.129.a.134.a.142.d.145.e.151.c.152 a.153.c.d.156.d.157.a.b.164.b.c.165.e.168 a.170.d.177.c.180.d.191.d.e.195.b.241.d 245.b.256.b.257.b.c.269.e.276.d

Beda. 71.a.269.d

S. Benedictus. 34.c.285.b c.d

S. Bernardus Clareuall. 7.b.34.c.39.a.43.d.e.66 d.95.e.171.a.243.e.&c.

C

CAlliſtus Xanthopul. 26.b

Caſſianus. 17.c.26.c.27.b.e.28.a.35.c.39 a.52.d.55.a.c.61.b.68.d.69.c.95.e.97.d.106 b.114.b.118.d.126.a.134.a.138.e.142.d.165 e.204.d.245.e.246.a.285.e.287.c.

Cælius Rhodig. 6.b.121.b

Cedrenus. 140.b

Cicero. 21.e.151.d

Cyprianus. 83.a

Cyrillus Alexandrinus. 55.a

D

DAmaſcenus. 45.d.64.c.140.b.287.d

Dionyſius Areopagita. 52.c.54.e.256.b 276.b.&c.

Dorotheus Abbas. 26.e.27.a.99.b.117.a. 125.b.e.129.a.153.e.156.e.241.d.245.d. 246.a.269.c.286.c.e.287.d.e

E

S. EPhræm. 1.5.e.6.a.b.c.8.11.a.b.12.b.c 27.c.34.d.e.35.a.38.a.b.43.c.45.c.e.49 b.c.58.a.b.c.60.e.61.a.62.c.64.b.78.a.b.81. b.e.86.b.c.88.d.96.c.e.100.c.103.d.107.d 109.c.113.b.121.b.c.123.b.c.d.125.b.c.d.151 d.e.159.a.164.b.c.168.b.e.177.c.d.192.b.c 195.d.198.e.200.b.c.204.e.269.b.275.a.b.c.d 276.c.d.&c.

Epiphanius. 61.a.81.e

Eſaias Abbas. 156.c.241.d

Euagrius. 156.c.187.b

Euſebius Cæſarienſis. 54.c

G

S. GRegorius Magnus. 38.c.52.d.66.c.71.a 89.c.125.c.d.215.e.216.a.283.c.285 c.287.c

S. Gregorius Nazianzenus. 26.b.51.c.62.d.81 c.95.d.114.b.170.e.241.d.256.c

Gregorius Nyſſenus Epiſcopus. 43.c.216.a.b

H

S. HIeronymus. 12.c.17.a.c.35.e.38.b.41.e d.47.a.52.d.60.d.e.61.a.b.62.e.63.b 64.c.66.c.70.e.74.e.78.b.d.81.c.e.89.b.95.e 106.a.c.119.b.149.c.171.c.192.c.195.e.243 b.d.256.c.286.e.287.b.&c.

Hilarius Epiſcopus. 27.d.71.a.81.d.152.a. 155.e.176.d.246.c.&c.

Hugo. 55.a.&c.

Hymnus Eccleſiæ. 125.c.d

I

S. IGnatius. 12.b

Ignatius Xanthopul. 26.b

S. Ioannes Chryſoſtomus. 17.c.d.e.26.e.27.d.28 a.35.b.c.38.c.39.a.41.d.e.46.e.47.b.c.49.c 52.c.d.58.c.60.a.b.c.62.d.64.e.65.a.66. c.69.b.c.74.a.78.c.88.e.89.a.b.95.d. 107.b.109.c.114.b.116.e.119.b.123.d. 125.e.126.a.145.e.149.a.153.d.156. b.d.e.159.a.b.168.a.170.e.171.a.186.c.192. c.195.b.c.211.e.215.b.220.b.c.245.b.c. 256.b.c.276.e.&c.

Ioannes Damaſcenus. 64.c.287.d

Ioannes Epiſcopus Hieroſolymitanus. 140.b

Ioſephus, de antiq. Iudaic. 65.b

Irenæus. 50.c.51.a.b.64.b.81.b

Iſido-

Iſidorus. 95.e.245.e
Iſidorus Peluſiota. 22.a
Iuſtinianus. 26.c.58.b
Iuſtinus. 276.b

L

S. Leo Papa, cognomine Magnus. 200.c

M

S. Macarius. 17.b.c.241.d
Marcus Abbas. 241.d
S. Maximus Epiſcopus. 12.c
Maximus Monachus. 256.b
Martyrologium Romanum, 140.a.b.286.e 287.a.b.d
Metaphraſis Apollinarij. 152.a.246.b
Moyſes Bar-Cepha. 11.d

N

Nicephorus. 22.a.287.a.b
Nilus Abbas. 241.d

O

Origenes. 12.b.38.c.71.a.81.e

P

Pachomius. 241.d
Palladius. 17.b.52.d.55.c.281.e.287.b
Paulus Monachus. 11.d
Photius Patriarcha, 11.d
Plinius. 21.e.68.c.d.151.d.269.e
Proſper Aquitannicus. 81.b.287.b
Pſalteria. 152.a.246.b

R

Rufinus. 17.c.287.b

S

Septuaginta Interpret. 16.d.e.17.a.31.a.b.35.a.c.49.b.55.b.c.62.e.63.a.64.c.d.68.d.e.69.a.b.74.a.b.c.d.e.78.a.b.d.81.d.83.a.b.84.b.106.b.109.c.119.a.b.143.a.b.146.a.151 c.e.152.b.c.153.e.154.a.b.160.d.164.d.171 b.c.d.176.e.177.e.180.c.d.e.181.a.186.a.b.d 196.a.199.b.213.e.242.b.c.d.e.243.a.244.d e.246.b.c.262.e.275.e.276.b.&c.
Sineſius. 51.b
Socrates. 17.e.281.e
Sophronius. 287.d
Sozomenus. 17.c.95.e.192.c.245.d.281.e.287.b
Suidas. 55.c.121.b
Simeon Metaphraſtes. i. vij. 21.e.22.a.287.a.d
Symmachus. 16.e.17.a.31.a.35.c.63.a.b.64.d 78.a.119.b.149.c.154.b.176.e.186.e.&c.
Synodus Nycæna ſecunda 287.d

T

Tertullianus. 52.d.64.b.70.e.81.e.276.b
Theodoritus. 62.a.81.d.83.b.149.e 200.e.287.b
Theodotio. 149.c.180.c.&c.
Theophilactus. 95.e

V

Vlpianus. 102.d
Vit. Patrum. 287.a.d.&c.

Z

Zonaras. 140.b.&c.

FINIS INDIC. AVCTORIS.

SANCTVS IOANNES CHRYSOSTOMVS alibi de S. Ephræm Syro, alijsq. SS. Patribus antiquis ſic habet:

ELOQVAR nunc igitur & ego ſimilia prophetæ Dauid, qui lugens ac plorans dicebat: Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ Domine? Vbi Ignatius, Dei domicilium? Vbi Dionyſius areopagita, volucris cæli? Vbi Hippolytus ſuauiſsimus, & beneuolentiſsimus? Vbi Baſilius magnus, & Apoſtolis ferme æqualis? Vbi Athanaſius Sanctus, & virtutibus diues? Vbi Gregorius alter Theologus, & inuictus Chriſti miles? & qui commune cum ipſo nomen habet alius? Vbi Syrus ille Ephræm magnus, oppreſſorum atque afflictorum conſolator, & dux pœnitentium? Vides quantum ſit diſcrimen, quantaque differentia illorum beatorum ac Sanctorum virorum, ab his qui nunc ſunt? Illi potentes opere & ſermone erant, &c.]

Hæc Chryſoſtomus in Homilia quadam nondũ edita, de falſis Prophetis, & Doctoribus; & de impijs hæreticis, & de ſignis futuris in conſummatione ſæculi: quaſi circa med. Reperitur autem ſub nomine Chryſoſtomi Romæ in antiquiſs. MS. Vaticanæ Bibliothecæ, nec non S. Floræ, ac Cryptaſerrat. & in Bibliotheca Regia Parriſien. &c. vt dubitandum de Auctore non ſit, cuius nomine digna eſt, & ſub quo eamdem totam breui edere ſtatutum eſt.

VITA
SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAEM SYRI.

Reperitur Græco in mſſ. Vaticanis, numer. 536. & 794.

Per Simeonem Metaphraſten.

EPHRAEM ille admirabilis, natus fuit in Syria, in Ciuitate Edeſſa, Chriſtianis parentibus. Cum autem elegiſſet virtutem ab infantia, noxias ac damnoſas æqualium conſuetudines ſemper ſtudebat cauere atque vitare. Verſabatur vero aſſidue potius in ſacris libris Scripturarum, & id quód in eas conſerebat ſtudium, ocium, & meditatio erat Ephræm quauis voluptate ſuauior; adeoque vt ipſe quoque diceret conuenienter illud prophetæ: Quàm dulcia ſunt gutturi meo, eloquia tua? Hinc autem factum eſt, vt ab ineunte ætate ei virtus omnis coaleſceret, ac diligens ſtudium tolerandorum laborum. Quid enim non ab eo recte & perfecte geſtum eſt? Non ieiunium? Non vigiliæ? Non humicubatio? Non benignitas? Non lenitas? Non, nihil poſſidere? Non, in tantis bonorum opibus, etiam humilitas? At neque docendi fuit expers chariſmatis: ſed in hodiernum vſque diem nobiſcum loquitur per ſuas orationes, admonet, adhortatur, conſulit, & diſſerit. A quibus habemus, vt non ſolum recta fidei ſemita ingrediamur, ſed etiam ad virtutem parandam excitemur.

Patria S. Patris Ephræm. — *Studiū ſacrarum Scripturarum.* — Pſal. 118. — *Commendatur à ieiunio, vigilijs, humicubatione, paupertate voluntaria, humilitate, doctrina, &c.*

Spes autem in Deum, & charitas in proximum, tantæ fuit curæ Ephræm, vt ille ipſe ſic diceret, è vita excedens: (vtendum eſt enim ipſius verbis:) Numquam in tota vita mea maledixi Domino. Non verbum inſipiens per mea labra proceſſit. In tota vita mea, neminem ſum execratus; & cum nullo omnino contendi ex fidelibus. Lachrymæ vero ei quoque perpetuo fluebant ex oculis, adeo vt perennis fontis fluentum citius defeciſſet, quàm illum inſtar imbris cadentes lachrymæ. Vnà autem cum lachrymis, emittebantur etiam gemitus, oſtendentes intus ardentem ignem compunctionis. Quod quidem apertius certiusq. ſciet aliquis, qui illius ſcripta legerit. Inueniet enim eum ſemper philoſophantem de Iudicio, & de ſecundo Chriſti aduentu, & terribile illud Tribunal ſemper ſubijcientem oculis; illumq. diem imprimentem noſtræ cogitationi, & ſeipſum inducentem tamquam condemnatum, & deflentem valde miſerabiliter.

Verba ſunt ipſius Teſtamēti. — *Lacrymarum gratia.* — *S. Ephræm philoſophia, atque compunctio.*

Cum autem Ephræm ſemper verſaretur in talibus viſorum apprehenſionibus, elongabat, vt ait Propheta, fugiens; omnemque de ijs quæ ad vitam hanc pertinent, tumultum, motumque, ac fluctum declinans. Qui cum habitaret in ſolitudine, ac locis loca ſubinde mutaret, propter ædificationem &

Pſal. 54. — *S. Ephræm, vt loca mutarit.*

b vtili-

vtilitatem animarum, ſicq; à diuino admoneretur ſpiritu; reliquit aliquando A
Edeſſam adyt. ſolitudinem iuſſu diuiniore, & feruenti deſiderio in ſuam venit patriam Edeſ-
ſam, vt qui ſimul eò veniſſet ad ſacras adorandas reliquias, & loca ſancta,
ſimulque etiam, vt virum aliquem eruditum ibi reperiret ac conueniret, &
cognitionis illinc fructum acciperet: quod etiam a Deo enixe petebat, ſic
Precatio S. Ephræm, cum Edeſſam adiret. dicens: IESV CHRISTE omnium Domine, concede vt ego Ciuitatem
Edeſſam ingrediens, in talem virum ſtatim incidam, qui ſit idoneus ad diſ-
ſerendum mecum de ijs, quæ ad animæ ædificationem pertineant, & vtilita-
tem. Cumque ſic oraſſet, poſtquam fuit in ingreſſu ciuitatis, & portam eſt
ingreſſus; cogitabundus hærebat, attentoque ac ſollicito animo, vt qui ſe-
cum conſideraret, quemadmodum ad illum quidem virum accederet, & quæ-
nam ex eo potiſſimum quæreret, quamq. vtilitatem ex eo percipere poſſet. B

Ephræm obuia fit mulier peccatrix. Cum ſic autem cogitabundus incederet, ei ſtatim quædam occurrit mulier,
eaque meretrix. Dei vero ea erat omnino permiſſio, qui myſtice & arca-
ne ſepe per contraria diſpênſat contraria. Sacro ſanctus itaque Ephræm, cum
ſic præter ſpem incidiſſet in meretricem, conſtitit in eam defixis intuens ocu
lis, & quaſi emotæ mentis, triſtisq. ac apud ſe perturbato animo, quòd non
vt precatus fuerat, ſed contrarium potius eueniſſet ei, ac petierat. Illa
Iſtud aliter eſt in Nyſſeno. autem cum ſic eum vidiſſet adſpicientem, in eum rurſus oculos conijcit acer-
rimos. Poſtquàm verò ſic diutius ſe inuicem adſpexiſſent, volens eam pudo-
re afficere, & ad verecundiam (quæ mulieribus conuenit) deducere magnus
Ephræm. Quid vero, inquit, non erubeſcis mulier, tam fixis oculis nos in-
Reſponſum notatu dignum. tuens? Illa autem, ſed me, inquit, conuenit te ſic adſpicere: ex te enim ſumpta C
ſum, & tuo latere. Te vero non nos, ſed terram potius oportet adſpicere,
ex qua ipſe rurſus ſumptus es. Hæc cum audiſſet Ephræm præter omnem
expectationem, & mulieri cõfeſſus eſt magnas ſe habere gratias propter eam,
quam ab ipſa acceperat, vtilitatem; & Deo vehementi emiſit ſtudio gratia-
rum actiones, qui per ea, quæ præter ſpem accidunt, ea ſæpe facit, quæ ip-
ſam ſpem ſuperant.

Impudica mulieris inſidiæ contra Ephræm Cùm ergo iam dies aliquot tranſijſſent, & Sanctus Ephræm moraretur
Edeſſæ, mulier quædam meretrix, quæ in propinqua habitabat vicinia, fit
maligno inſtrumentum ad vitium; & per eam, ſicut prius ipſam per Serpen
tem, iuſtum aggreditur Ephræm. Cum itaque Sanctus Ephræm cibum quem-
dam pararet; illa, aperta feneſtra, quæ erat in corte, impudenter deſpicit, D
** laſciuè.* & plane * meretriciè: & deinde cum Sanctum adſpexiſſet inuerecunde, Bene-
dic, inquit, Abba. Ille verò cum eo, qui ipſum decebat, habitu, geſtu, & ſermo-
ne: Dominus, inquit, tibi benedicat. Ipſa autem rurſus cum vehementi & inde-
** al. tuo ſepto.* coro riſu, ad eum: ſed quid, inquit, tuo * cibo deeſt? Ille vero, tres, inquit, lapi-
** al. argilla.* des, & parum luti *, vt hæc obſtruatur feneſtra. Illa interim, nihil de ſua re-
mittens impudentia: quòd te, inquit, priores appellauimus, hoc ne te effecit
inſolentem? Ego, inquit, volo tecum dormire. Tu ne autem hoc mihi ſta-
tim primo negaſti? Ad hæc, quemadmodum illa verbis Sathanicis: ita multo
magis ipſe ſermonibus abundauit ſpiritalibus, & quales ipſum dicere, & eam
oportebat audire. Si vis enim, inquit, nos ambos ſimul dormire; vbi tibi di-
xero, illic pariter iacebimus. Poſtquàm vero illa ſermonem arripuit, & roga- E
uit locum, vbi hoc fieri oporteret: Non in alio, inquit, loco tecum congre-
diar, niſi in medio ciuitatis. Sed non, inquit illa, pudore atque rubore aperte
afficiemur, à videntibus hominibus, ſi ſic nos ibi iaceamus in medio? Capta
autem eſt mulier, quæ voluit capere impatibilem & inexpugnabilem animam,
Eccl. 23. vt quæ ne hoc quidem potuerit cognoſcere, quod dicit Salomon: Oculi Do-
mini altiſſimi, ſunt innumerabilibus partibus ſole ſplendidiores, qui intuen-
tur omnes vias hominum.

Cum

A Cum vero ſtatim veluti anſam, verbum apprehendiſſet vir præclarus, contra inrulit: Si ergo hominum iudicaſti oculos ſatis eſſe ad pudore afficiendam animam, & à mala actione abducendam: Dei oculos, qui omnia intuentur, tam quæ clam, quàm quæ aperte fiunt, nonne multo magis reuerebimur, & extimeſcemus, & à re mala abſtinebimus: qui ſemper nobiſcum habitantem in nobis excitat conſcientiã, & ex ea nobis reſeruat tormenta, quæ finem non accipiunt? Hæc ſuffecerunt non ſolum ad meretrici perſuadendum, vt abſtineret ab improba in eum libidine: ſed vt priorum etiam eam malorum pœniteret, & mutationem adferter totius vitæ & ſententiæ. Statim itaque accedens, & humi procidens, & ſacros illius pedes tangens, petijt veniam a ratione alieniſſimæ cupiditatis, impudicæq. & intemperantis propenſionis;

Captatio occaſionis cõuertendæ meretricis.

Meretrix reſipiſcit.

B & ne, cum veram & germanam attuliſſet pœnitentiam, a via, quæ ducit ad ſalutem, aberraret, eum ducem & magiſtrum voluit accipere. Ille autem, (quomodo enim, cum eſſet ille Ephræm, non erat talibus pariturus petitionibus, & ea quæ par erat admoniturus?) ne rurſus ambularet, vt cum diuino dicam Hieremia, poſt cogitationes cordis ſui mali, neqne contemneret, ita vt vias priores repeteret, præcipit egregie, eamq. in mulierum includit monaſterio, quæ virtutis curam gerebant: & tandem cum eam, quæ a via recta illum volebat abducere, ipſe a via mala potius conuertiſſet, iuſtitiæ fructum habuit illam conuerſionem. Sic diuinus Ephræm, cum in duas incidiſſet meretrices, huic quidem profuit, ipſe autem ex altera accepit vtilitatem: aut, vt verius dicam, ex vtraque; & vtrumque præter ſpem omnem accidit,

Hier. 7. 16.

Peccatrix recluditur, in mulierum monaſterio.

C vtpote quòd diuinum auxilium in vtriſque concurrerit.

Hinc ad eam, quæ eſt in Cappadocia, Cæſaream deductus a gratia, quæ ex alio eum ducebat, magnum ibi vidit Baſilium, os Eccleſiæ, fontem dogmatum. Quem cum vidiſſet Ephræm, cœpit eum multis honorate laudibus. Perſpicaci enim animi oculo cernebat quandam Columbam (erat autem illius forma radijs ſolis ſimilis) præclaram, præclare eius humero inſidentem, & in aurem cum Baſilio loquentem: & illum rurſus ea, quæ ab ipſa veluti dictabantur, referre populo. A qua veneranda Columba cum didiciſſet de Ephræm, & quiſnam eſſet cognouit, & quanam de cauſa veniſſet. Quocirca & ſe inuicem ſermone imperiiunt, & fruuntur alter alterius bonis. Sed reuertendum eſt rurſus ad diuinum Ephræm, & ſolæ illius res ſunt pure nar-

S. Ephram venit ad Magnũ Baſilium.

Columba humeris inſidebat S. Baſilij.

S. Ephram à Baſilio vt cognitus.

D randæ, quemadmodum nullam admittebat cogitationem, quæ non ei conferret ad virtutis operationem, & quemadmodum abunde ei erat a Deo datum talentum doctrinæ: quod quidem ille ſemper præcipue augere ad menſas ſtudebat animarum.

Ipſe autem hoc ſignificat, dicens: quòd cum adhuc eſſet puer, & nondum ad ephebi perueniſſet ætatem, viderit quandam vitem, permultis botris plenam, e lingua ſua enatam, in magnam fuiſſe ſublatam altitudinem, & vniuerſæ terræ occupaſſe ſuperficiem. Et omnes quidem ei inſidebant volucres, & circumuolabant, & botros paſcebant. Vitis vero, quo magis eius botri carpebantur, & quo liberalius & ſplendidius aues excipiebat, eo maiori fructu ſcatebat, fructumq. multum producebat & copioſum. Et hoc quidem ipſe

Viſio S. Ephram adhuc pueri, quæ eadem et à Gregorio Nyſſeno recenſetur.

E dicit de ſeipſo. Illud autem hoc quoque alij Ephræm ſuo tribuunt teſtimonio, ex ijs, qui digni ſunt habiti, qui hæc viderent. Dicunt enim ſe aliquando vidiſſe angelorum multitudinem, e ſuperis deſcendentem, librumq. intrinſecus & extrinſecus ſcriptum habentem in manu. apud ſe vero conſiderabat illa, quæ apparuerat, viſio, quiſnam eſſet is, cui liber traderetur: & cum alij quidem hunc, alij vero illum, alij alium proponerent, quotquot ſcilicet tunc vitam piam exercebant & honeſtam; tandem cum omnes conueniſſent in Ephræm, ei liber a ſacra multitudine committitur. Expetrectus ergo is, qui

Alia viſio, quæ & à Nyſſeno ponitur in Vita.

viderat viſionem, timore affectus, venit in Eccleſiam: & cum in ea inueniſſet A
Viſionis per S. Ephræm, declaratio.
Ephræm, doctrinis quàm optimis & vel ipſo melle ſuauioribus paſcentem
eos, qui aderant; ſomnium ea ratione conijcit. Et ille quidem Deo egit gra-
tias: ab illo autem tempore tam copioſe & tam vehementer Ephræm fluxe-
Eius maxima dicendi copia.
runt fluenta orationis, & eum tanta & ita perpetua obruebat vis cogitato-
rum, vt nec ſatis quidem poſſet eius lingua ſeruire celeritati eorum, quæ cogi-
tarat, tametſi eius erat tantus in dicendo fluxus, & tam prompte enunciabat
id, quod mente conceperat, vt non minus celeriter ſermone explicaret, quàm
**Sic S. Ephræm in Serm. Dolor me loqui compellit, &c. tomo 3. & alibi.*
alij cogitarent. Quamobrem dicitur is Deo aliquando dixiſſe: * Remitte, ò
Domine, vndas tuæ gratiæ. Abyſſus enim doctrinæ, quæ linguam inunda-
bat, non ſinebat eum amplius continere, cum ad dicendum minime ſerui-
rent inſtrumenta. B

Catalogus virtutũ S. Ephræm
Illius autem orationem nihil aliud interrumpebat, niſi precatio: eam vero
lachrymæ. Noctes vero, quæ ipſum excipiebant vigilantem, luci diei rurſus
reddebant ſobrium: vt qui vereretur, ne princeps tenebrarum eum ſomno im-
Orationes, lacrymæ, & vigiliæ eius.
peditum deprehenderet, & ideo vigilaret aduerſus eius inſultus. Ei enim ſuf-
ficiebat ſomnus vel breuiſſimus, vt qui eum ſolum leuiter guſtaret, non vte-
retur autem ad ſatietatem; ſed tantum quantum ſatis eſſet, ad neceſſario con-
tinendum corpus, quod multis intendebatur ſudoribus & laboribus. Vt enim
ab eius oculis fugeret ſomnus, faciebant quidem multa etiam alia: maxime au-
Humicubationes, & corporis afflictiones.
tem humicubatio, vitæ auſteritas, illaq. varia & multiplex corporis conſum-
ptio, & afflictio.

Nihil vero poſſidendi, tantæ ſunt ab eo collectæ diuitiæ, vt ad id aſſuma- C
tur oris eius teſtimonium, & verba, quæ ab eo dicta ſunt in extremo eius ſpi-
Paupertas voluntaria.
ritu, quibus nihil eſt fide dignius, aut verius. Sic autem habent: Ephræm num-
quam fuit crumena, non virga, non pera, neque aurum, nec argentum. Sed
Matth. 10.
nec in terra vllam habuit poſſeſſionem. Bonum enim Regem audiui, inquit,
Luc. 9.
in ſuis Euangelijs, præcipientem diſcipulis: Nihil in terra poſſederitis. Quo-
circa nec affectione quidem, tale quid habuit. Ita magiſtro parebat in om-
nibus, & ſe vere præbuit imitatorem primorum illius diſcipulorum.

Humilitas eius
In humilitate autem, & cordis contritione & moderatione, quis frequentius
aut acrius, aut perfectius eſt verſatus? adeo vt cinerem quidem tamquam pa-
Pſal. 101.
nem comederet, potum autem cum fletu miſceret. Laudes vero valde vitabat; &
Laudes proprias plane auerſabatur.
eos, qui eum laudabant, non ſolum non admittebat, ſed eis etiam aperte ſuc- D
cenſebat, vt alios ijs, qui irrident & maledictis inſequuntur: erubeſceret au-
tem, & terram adſpiceret, & vultus colorem aliàs alium mutaret: tenui au-
tem ſudore diffluerет, & omnino mutus maneret, pudore eius vocem veluti reti-
nente. Porro autem hoc quoque erat proprium magnæ eius moderationi atque
modeſtiæ. Cum enim iam eſſet abiturus, hæc cum magna mandabat increpatio-
Verba Teſtamẽti illius.
ne: Ne canticum cecineritis ſuper Ephræm, neq; eum laudaueritis. Ne me pre-
tioſa veſte indueritis. ne ſeorſum meo corpori ſepulchrum feceritis: Statui
Pſalm. 38.
enim, Deo volente, habitare cum peregrinis. Peregrinus enim ſum & adue-
na, ſicut omnes patres mei. Benignitatis autem, & alendorum mendicorum,
& miſericordiæ in pauperes tantam habebat rationem, & tantam illorum cu-
De benignitate eius in pauperes, vide etiam Sozome. & Palladium, &c.
ram gerebat; vt quoniam ex ſe non habebat, quod eis impertiret: (quomo-
do enim haberet, qui ipſe quoque laborabat inopiâ rerum neceſſariarum?) quod
ſolum habebat, eo vtebatur ad eorum ſalutem: & cùm linguæ ſapientia & intel-
ligentia, multis diuitum & manum & viſcera & horrea aperuiſſet, copioſe per ea
ſuppeditabat egentibus. Non ſolũ enim poterat eius ſermo mollire & demulcere
animos, & mouere ad miſericordiam: ſed vel ipſe aſpectus, & morum moderatio.
Sæpe autẽ vel ipſum ſolum reſpexiſſe, ſuffecit aliorum animis ad compunctionẽ.
Et ſunt hæc quidem huiuſmodi, & quæ ad ſummum omnis virtutis ſic venerunt.

Eius

A Eius vero ex Deo zeli, & eorum, quos pro recta fide ſuſcepit, ſudorum, *Zelus, & labores S. Ephræm pro fide.*
ſunt multa alia quoque indicia. Quod autem nunc ſuggerit dicendum oratio,
& ad quod fert deinceps conſequentia narrationis, eſt omnium maximũ
& iucundiſſimum. Ita autem habet: Apollinaris, qui in altum quidem lo- *Apollinaris hæreticus.*
cutus eſt, & meditatus magnam iniquitatem: omnia vero & facere & dice-
re didicit, ad recta peruertenda dogmata: cùm circa rectam fidem multa in-
nouaſſet, & ſicut engaſtrimythi, & qui e terra vocem edunt, vt recte de ijs
magno videtur Eſaiæ, locutus eſſet, & ea duobus libris compoſuiſſet, credit *Eſai. 29.*
cuidam mulieri, quæ illius animo dicebatur ſeruire & voluptatibus. Cùm hoc
ergo didiciſſet Ephræm, & eam rem eſſe exiſtimaſſet conuenientem ſibi ve-
nationem, non leuem quidem illam, ſed quæ opus haberet arte & ſapientia,
B ſuſcipit perſonam vnius ex ijs, qui eadem quæ ille ſentiebat; & accedit ad
cuſtodem librorum, partim quidem ei eulogias afferens ex ſolitudine: partim
autem ſe artificioſe in mulieris inſinuans familiaritatem, vt quæ morum ma-
giſtri cum eo haberet ſocietatem. Cùm autem ei, ſcena recte ſe haberet &
actus ſimulationis, & omnino iam ſibi perſuaſiſſet mulier, eum plane eſſe di-
ſcipulum Apollinaris, & eius, qui circa illum erat, chori impietatis; rogat *Aſtutum conſilium atque inuentum.*
mulierem, vt ſibi dentur ſcripta Magiſtri, vt poſſit, ſicut aiebat, cum hæreti-
cis (ita nos vocans, qui partem ſequimur Orthodoxam) facile congredi. Illa
vero callida hac arte, & probabili ineſcata ratione, ei libros tradit, tantum
dicens, vt ij cito ſibi redderentur.

Hic autem magnus Iacob, cum hac ratione prophanum ſupplantaſſet *Idem & à Nyſſeno refertur in eius Vita.*
C Eſau, & ſcelerata illius improbitatis primogenita fuiſſent ei credita, magno
& forti animo virum execrandum aggreditur, &, vt dicitur, vulpem pulchre
decipit. Vide enim mihi viri Sapientis inuentum, & quemadmodum tam
improbum & tam varium callide fallit animum. Venire quidem ad diſpu-
tandum & opponendum, & linguam eis immittere, quæ omnia facile poſſet
ſoluere & euertere, non erat ei admodum expeditum; ſed id longo opus ha-
bebat tempore & labore. Cùm autem id facere non permitteret opportuni-
tas: (vrgebat enim mulier, libros vehementer repetens) conuertitur ad quan-
dam aliam machinationem, quæ cum celeritate magnam habebat vim & ef-
ficaciam. Nam cùm libros explicaſſet, & foliorum vnumquodque diuiſiſſet,
& ichthyocolla ſatis vniuerſum illiuiſſet, & deinde cum altero complicaſſet, *ἰχθυοκόλλα gluten ex piſce.*
D & ea diu manu conſtrinxiſſet ac compreſſiſſet, adeo vt mutua inter ſe coniun
ctione omnia vnum fierent, & neutrum poſſet ab altero diuelli aut quomo-
documque abrumpi, eos reddit mulieri. Illa verò eos recipit, nihil quærens
amplius, neque eos explicans; ſatis habens; quòd recte ſe haberent extrinſe-
cus. Aliquo ergo tempore ſic libros apud ſe retinuit.

Deinde vocatur quidem ab Orthodoxis Apollinaris: hoc autem ſuggeſſe- *Cõgreſſus illius ad diſputandũ contra Apollinarem hæreticum.*
rat propter Chriſtũ, acutiſſima & ingenioſiſſima Ephræm anima; ſciebat enim
quid feciſſet in illos impios, & execrandos libros: vocatur ergo Apollinaris,
tamquam cum egregio verbi defenſore diſputaturus. Ille autem iam, & ſenectu-
te & ſenectutis malis defeſſus; recuſauit quidem ipſe diſſerere: ſtatim verò ad
ſuos libros reſpexit, & eos ad ſe deferri præcepit. Ipſi enim mihi, inquit, ſub-
E miniſtrabunt, quæcumque os orationi. Cum ex libris itaque cepiſſet alterum,
ille quidem eum explicare ſtatim in principio operis cum magna quadam *Eadem. ſunt apud Nyſſenum.*
grauitate conabatur: at cum ille omnino non obediret, neque ex folijs a-
liqua diuellerentur, ſed ſibi potius cohærerent, vt qui tamquam vnum cor-
pus euaſiſſent, tranſit ad eius medium. Cum vero & illic eſſet ſpe falſus,
eo libro relicto, tranſijt ad alterum. Vbi autem ille quoque ſe haberet ſimili-
ter, & ipſe a ſe non poſſet diuidi, nec fieri omnino poſſet, vt diuelleretur: ad
magnam mentis redactus inopiam, præ pudore & animi ægritudine caligans,

& vertigine laborans, & eo caſu veluti euerſus exilit e conſeſſu, vt qui ſe non poſſet amplius continere: & tandem male perit, fructum ſuorum laborum & librorum mortem colligens. Talis pro Chriſto fuit zelus Ephræm, & ſic omnis virtus plantata fuerat in illius anima, adeo vt quis eam merito vocauerit fontem, unde ſcatet omne genus fluentis: aut pratum, quod ſibi placet propter varios flores, & roſas: aut etiam aliud cælum in terra, quod aſtrorum multitudine vndique variatur: & ſi velis, audis etiam Paradiſum, veluti illius Eden, qui eſt ſemper florens, & lætus, & numquam marceſcit; ſed arboribus fertilibus, & quæ numquam intereunt, ſemper floret, & germinat: ſolus autem ſerpens eum non poteſt attingere, nec ei patet aditus, qui eſt malus & inuidus, & noſtræ ſaluti inſidiatur.

Apollinaris hæreticus male periit.

Geneſ. 2. 3.

Sed iam mihi ad finem tendit de S. Ephræm narratio. Quocirca aliquid ex ijs, quæ circa mortem illius fuerunt, neceſſe eſt perſequi, & quod ſufficit ad oſtendendam illius gratiæ abundantiam. Nam cum iam eſſet e vita deceſſurus: poſtremo præcepit ijs, qui aderant, ne in precioſa veſte eum ſepelirent, ſicut prius declarauimus. Si quis vero, inquit, cum patrem amet, talem nobis veſtem præparauit; ille eam, quæ conſtituta eſt ad ſepulturam, det egentibus. Et ille quidem hæc mandabat ijs, qui circumfluebant. Vnus autem ex eis, qui erat illuſtrior, & vehementior, cum precioſam & ſumptuoſam veſtem paraſſet, qua poſt mortem corpus illius tegeret, & deinde audiſſet mandatum; ægre tulit, vt qui a ſuo excidiſſet propoſito, & ideo differebat eam quoque dare pauperibus, melius eſſe iudicans tantum auri illis pendere, quanti veſtis æſtimaretur: ignorans ſe multo magis gratificaturum eſſe Ephræm, ſi dederit pauperi, quàm ſi propriam voluntatem ſequatur, & iudicium.

Verba Teſtamenti ipſius.

Cum ſic itaque affectus conſtituiſſet, inobedientiæ protinus luit pœnas, a malo arreptus dæmone, & cogitationis ſolum, non actionis, pendens ſupplicium. Quamobrem ad Sancti lectum ſe proripit in medio omnium videntium, torquens manus, inuertens oculos, ſpumam ex ore exſpuens, & plane faciens omnia quæ faciunt ij, qui furore exagitantur: a diuina prouidentia ei traditus ad diſciplinam, cui parens, patrium contempſit mandatum. Quid ergo? qui occulta peruidebat, & diuino ſpiritu loquebatur, ille intellexit morbum eſſe fructum peccati: &, quid a te, inquit, o homo, factum eſt quod non oporteat, quod te in tantum protruſit periculum? Ille autem cum reſipuiſſet ab inſania, ſuam refert pronunciatq. iniquitatem, aperit inobedientiam, & cogitationum ſuarum arguit imbecillitatem. Cuius morbi diuinus Ephræm miſertus, cum accepiſſet confeſſionem, ſola precatione, & manuum impoſitione liberat a dæmone, iubens vt impleret promiſſum, ſicut ei mandauerat. Cum ſic ergo Sanctus Ephræm, in fine vitæ ſuperiores actiones tanto obſignaſſet miraculo, eos autem qui aderant admonuiſſet, eiſq. conſuluiſſet, & præcepta dediſſet, & eos ad operationem virtutis ſatis excitaſſet; tranſijt ad ea quæ ſunt illic tabernacula, & ſplendorem, qui eos qui tales ſunt excipit in Chriſto Ieſu Domino noſtro: Cui honor, gloria, & potentia, cum Patre, & Sancto Spiritu: nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

Inobedientiæ pœnas luit, qui contra verba Teſtamenti S. Patris fecerat.

Hominis obſeſſi a dæmone, liberatio miraculoſa.

SCHO-

SCHOLIA IN VITAM S. EPHRAEM.

QVANDOQVIDEM *in primo Tomo antea, Vitam atque encomium S. Patris Ephræm Syri per Gregorium Nyſſæ Epiſcopum, præmiſimus: viſum quoque eſt hic in principio Tomi 2. Vitam eiuſdem noſtri Sancti, per Symeonem metaphraſten ex variis compilatam atque collectam conſulto anteponere, ne quid alicuius Scriptoris quod ad laudem tanti Patris pertinere aliquo modo poſſit, omittatur. quamquam tamen hæc ex ipſo potius* Nyſſeno *videantur deſumpta, vbi multa cum his communia continentur, copioſioriq. ac pleniori omnia encomio ibi de hoc S. Patre noſtro Ephræm, quàm hic referantur ac deſcribantur: ſicut legenti & conferenti vtramque Vitam, melius ad oculum conſtare poterit. Reperitur autem hæc per Metaphraſten Vita Græcè, in duobus mmſſ. Vatic. ſub num. 536. & 794.*

Vt ille ipſe è vita excedens, diceret: Numquam in tota vita mea maledixi Domino. Non verbum inſipiens, per mea labra proceſsit. In tota vita mea neminem ſum execratus, & cum nullo omnino contendi ex fidelibus.] *Hæc verba ſunt Teſtamenti S. Patris Ephræm, quod in fine tertij Tomi Lector à nobis repoſitum inueniet. Eademq. a* Nyſſeno *citantur in Vita eiuſdem, vbi dicit: Amorem vero in Deum & proximum, adeo ſtudioſe Ephræm ſeruauit, vt ex hoc decedens ſeculo, hæc inter poſtrema referret:* Nullo modo in tota vita mea aduerſus
A Dominum contumelioſus fui, nec ſermo ſtultus e labiis meis egreſſus eſt. Neminem in tota vita mea maledictis onerâui; nec cum vllo plane Chriſtiano contendi, &c.] *Quæ quidem verba, ad tempus ac vitam poſt conuerſionem eius referenda plane videntur; ad iuuenilem autem ipſius ætatem, quæ conuerſionem præceſſit, non item: ſicut plenius noſtris in Conuerſionem eius Scholijs, hic non longe poſitis Lector explicatum demonſtratumq. inueniet. pag. 6. e.*

Qui cum in ſolitudine habitaret, ac loca locis ſubinde mutaret, propter ædificationem & vtilitatem animarum: ſicq. à diuino admoneretur ſpiritu, &c.] *Hæc verbis nonnihil mutatis, Metaphraſtes omnino ex Vita à* Nyſſeno *deſcripta mutuatus videtur, vbi ſic reperitur:* Quando porro Spiritus illum commonefaciens, ad multorum ædificationem ſic diſponebat, vt loca mutaret, non reſiſtebat, ſed humiliter obtemperabat: erat enim iuſsis mandatisq. Dei obediens, &c.] *Vnde ſatis aperte datur intelligi, non temere ac ſine iuſta cauſſa Monachis, alijsq. loca mutanda, ſicut ipſe Ephræm pluribus ſparſim & ex inſtituto, hoc Tomo ſecundo, non vno in loco atque Paræneſe demonſtrat; ſicut ſuis etiam locis conſtabit poſtea.*

Perſpicaci animi oculo cernebat præclaram quandam columbam humeris Baſilij inſidentem, & cum eo loquentem, &c.] *Idem de eo in illius Vita adducit etiam* Nyſſenus, *in hæc verba:* Siquidem perſpicaci mentis oculo conſpexit refulgentem, albamq. columbam ipſius humero dextero inſidentem, verbaq. ſapientiæ ſubminiſtrantem, atque ea populo depromentem, &c.] *Vbi inter alia notandum, à* Nyſſeno *hic dici Sanctum Ephræm aſpexiſſe albam columbam humero S. Baſilij dextero inſidentem, &c. quod perinde apud Metaphraſten non legitur. Non enim hanc ipſe columbam denominat albam, nec ſcribit eam humero eius inſediſſe dextero, ſed ſimpliciter humeris eius, &c. Conſentit autem in eo* Nyſſeni *verbis, Vita illa antiqua anonyma è Græco per nos etiam traducta, ac poſt Nyſſeni in Ephræm encomium, immediate in principio primi Tomi repoſita, vbi idem de columba narratur, quodq. dextero Baſilij humero inſederit, ac ei verba prædicationis ſuggeſſerit, affirmatur.*

Laudes valdè vitabat, eosq. à quibus laudabatur, non ſolùm non admittebat, ſed aperte ijs ſuccenſebat, &c.] *Quòd S. Ephræm proprias auerſaretur laudes, ex pluribus ipſius ſcriptis, verbisq. Teſtamenti eius abunde conſtat: tum etiam ex* Nyſſeno, *qui de illo ſic ſcribit:* [Ephræm ab omni vana atque mundana abhorrens gloria, ſi a quoquam ſe laudari animaduerteret, ægro animo ferens, aliumq. alias colorem capiens, atque oculos in terram demittens, tenui ac ſubtili madebat ſudore, altoq. ſilentio tamquam verecundia linguam præpediente, corripiebatur, &c. *Idemq. de eo in Collationibus SS. Patrum Græc. adfertur: vbi variæ Sententiæ ex Ephræm doctrina ac Vita producuntur, quas hic ex MS. Vatic. adiecimus.*

VARIÆ

VARIÆ AC CELEBRES SENTENTIAE,

PIETATE ET DOCTRINA PLENAE,

Sunt in antiq. Græco MS.Vat. num.880. &c.

EX S. PATRIS EPHRÆM SYRI OPERIBVS,

eiusq. Vita ſelectæ,& in Collationibus SS. antiquorum Patrum Græcorum repertæ.

Gerardo Voſsio Interprete, & Scholiaſte.

Animarum cura non appetenda: & de Prælatorum conditionibus.

Eſt in Ephræm tract. de Vita ſpirituali c. 35. & 36. Tomo 1.

NOTA.

Prælatorum, & Paſtorum conditiones.

ANIMARVM *curam ne appetieris; ne forte, quod ad eam menſuram, ac metam nondũ perueneris, vt cunctis animi tui paſsionibus imperes; & tibi ipſi, & illis qui te ſequerentur, noceres. Si vero inuitus in eo munere à Deo conſtituaris; curam, diligentiamq. bonã adhibe. non vt quæ tuæ ſunt voluntatis peragas, ſed ei potius morem in omnibus geras, qui rationalium tibi ouium curam commiſit. Magnum ſiquidem periculum imminet illis, qui contemptim atque ſuperbe, & negligenter ſuos curant ſubditos. Oportet autem illum qui alijs præeſt, & peritiſsimum eſſe, & ad conſulendum ſaluti ſubditorum vigilantiſsimum; vtq. ſingulorum conſideret, noſcatq. inceſſum, motum, geſtum, ac habitum: adhibita etiam debita eorum, quæ minus conueniunt, correctione; & vt ad optimum ea ſtatum formamq. reducantur. omniaq. ad ſalutem pertinentia, fratribus proponat, etiam vſque ad minima: non prætermittendo quoque parata negligentibus ſupplicia.* A

Operationis bonæ effectus, orationisq. efficacia. B

Ex S. Ephræm.

NOTA.

F*Rater, ſcientem atque intelligentem teipſum denominas; ex operibus tuis te ipſum agnoſce. Nam ſicut corpus ſine ſpiritu mortuum eſt: ita & ſcientia atque intelligentia abſque operatione, eſt mortua. Et error quidem viro, ignorare Scripturas: dupliciter vero errat, qui nouit, & contemnit. Ad ſermones myſteriorum diuinæ Scripturæ ne acceſſeris abſque precatione, ac poſtulatione auxilij à Deo: ſed deprecans, dicito: Concede mihi Domine, vt ſenſum percipere poſsim virtutis, quæ in eis eſt. Orationemq. reputa clauem eſſe notionum, atque intelligentiarum verarum, quæ in diuinis firmatæ ſunt Scripturis.*

Contra fallaciam inſomniorum.

Ex S. Ephræm. *al. ſeduxerunt

C*Ariſsime, ne fidem fallacibus adhibeas inſomnijs: nam multos* deceperunt inſomnia, in ijsq. ſpem ponentes exciderunt. Ad quas autem nos menſuras peruenimus, vt viſiones Angelorum adſpiciamus?* C

Bono ſemper & vbique regimine opus eſſe.

*τόπος εὐκυβέρνητος.

P*Ortus tranquillus ac ſerenus eſt, locus * bonis regulis directus: quibus autem deeſt gubernatio, vt folia decidunt.*

Sera vitæ emendatio non ſpernenda.

* an forte vas electionis ille ſit.

N*E ſenem ſpreueris, ſi ad locum ſolitariæ vitæ ſe transferre voluerit. Nam eos, qui circa vndecimam venerant horam, non reiecit Dominus. Ignoras enim, an * forte in vas electionis ille delectus fuerit.*

Magi-

A

Magiſtris, atque Præfectis vt morigerandum.

FRatres, oportet diſcipulos haud quaquã immorigeros eſſe, aut refractarios atq; contradicto- Ex S. Ephram.
res ſuis in Domino magiſtris: quin potius omnem decet eos exhibere humilitatẽ coram Deo
& hominibus. Si porro acciderit, verbo quidem præceptorem virtutes prædicare, opere au-
tem in ijs excolendis negligentiorem eſſe: ne ex ea occaſione atque prætextu locum demus Sata-
*næ, in * ſubuerſionem animarum noſtrarum. Sed meminerimus dicentis: Super Cathedram* * al. in peruer-
Moyſis ſederunt Scribæ, & Phariſæi; omnia ergo quæcumque dixerint vobis, ſeruate & fa- ſitate animæ, &c.
cite: ſecundum vero opera eorum nolite facere; dicunt enim & non faciunt. Quin & Apoſto- Matth. 23.
lus Petrus admonet, dicens: Non ſolum bonis & modeſtis ſubditi eſtote, ſed etiam diſcolis. 1. Pet. 2.
B *Hæc eſt enim gratia apud Deum, ſi propter conſcientiam Dei, ſuſtinet quis triſtitias, patiens*
*iniuſte. Quæ enim eſt * gloria; ſi peccantes, & colaphizati ſuffertis? ſed ſi bene facientes, * pa-* * al. gratia.
tienter ſuſtinetis: hæc eſt gratia apud Deum. In hoc enim vocati eſtis: quia & Chriſtus paſ- * al. patientes. Ibid.
*ſus eſt pro * nobis: * vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Cariſſimi, ſi ve-* * al. vobis. nobis relinquens. &c.
*ſtri Præfecti (quod abſit) diſcoli fuerint: nos tamen in * bona conſcientia ſeruiamus ipſis, tam-* * al. cum bona voluntate.
quam Domino, & non hominibus ſeruientes; ſcientes, quoniam à Domino mercedem ac-
cipiemus. Epheſ. 6.

Contra imperioſos, & contentioſos, & propriæ voluntatis ſtudioſos.

SI inter fratres commoreris, noli imperare ipſis: ſed potius exemplum te ijs præbe bonorum Illud apud Ephram eſt cap. 91. inter centũ capita de Humilitate. &c.
C *operum, obediens ipſis in his quæ tibi dicunt. Sin autẽ vrgente loquaris neceſſitate, dic tam-*
quã conſiliarius cum modeſtia & humilitate. At ſi alius frater tua dicta refellerit: caue mente
*mouearis; ſed magis voluntatem tuam, charitatis paciſq. gratia relinque, ac reprime. Et ſic * re-* * al. aduerſarium tuum.
pugnantem tibi alloquere: Ego quidem, benedicte mi, tamquam rudis atque idiota aliquis lo-
cutus ſum, ſic conſiderans, ignoſce mihi, quoniam ignoranter locutus ſum. Sit autem ſicut ipſe
dixiſti: & in hoc, re infecta, ac confuſus recedet à te turbarum excitator diabolus. Nam con-
tendere, & propriam voluntatem oſtendere velle; turbas excitat, atque iracundiam incurabi-
lem. Iracundia autem in ſinu impiorum requieſcit. Et iccirco dicebat Apoſtolus: Seruum Eccl. 7.
Domini, non oportet contentioſum eſſe. 2. Tim. 2.

Contra veſtimentorum luxum, atque ornatum, &c.

D

QVi cultum atque ornatũ ſectatur veſtium, ſuæ nocebit animæ: nam veſtimentorum luxus Ex S. Ephram.
ac copia, animam perturbat Monachi. Cura ò Monache, internum potius opificium atq;
officium; & ne inutiles exornaueris parietes ac muros. Siquidem cellæ forma elegans, Mo-
nacho patientiam non præbet. Quæ ad neceſſitatem faciunt, quæramus: nam quæ ſuperflua
ſunt, & diſtractiones nobis pariunt, damnoſa ſunt & pernicioſa.

Proprias laudes non affectandas, ſed repellendas.

ADmirabili Ephram, ad alias eius virtutes, & iſtud accedebat; quod aliorum de ipſo lau- Ex Vita S. Ephram.
des valde verecundè audiret: eoſq. à quibus laudabatur, non ſolum non admittebat: ſed
E *manifeſtè ipſis indignabatur. quemadmodum ſuggillantibus & maledicentibus, ſolent * ſocij* * al. indignari ſolent alij.
atque amici.

Contra negligentiam.

OMnium bonorum proditio, atque amiſſio, eſt negligentia: cui grauis tandem ſuccedit Ex S. Ephram.
captiuitas.

Contra ſocordes, atque negligentes.

Ex S. Ephram.

MOnachus in precatione negligens, ſtudet audire, Amen. Qui autem vigilanter, & attente precibus vacat; non afficitur tædio, neque conturbatur. A

Tria bona ſeruanda proponuntur.

Eſt inter 100. capita de Humil. hoc. tom. 2. Cap. 21.

BEatus ille frater, qui ſeruat mandata Dei: & trium iſtorum ſatagit: vt nimirum vacet orationi, operi, & meditationi. Scriptum quippe eſt: Vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus. Et alibi: Pauper ſum ego, & in laboribus à iuuentute mea. Ac rurſus: Et in lege eius, meditabitur die ac nocte. B

Cauendum eſſe à ſcandalis.

Eſt inter 100. capita. cap. 65. Habac. 2.

NEfas eſt Maiores ſcandalo eſſe inferioribus, & ſeniores iunioribus; ipſisq. malo exemplo eſſe improba conuerſationis. Nam ſcriptum eſt: Væ qui potat proximum ſuum ſubuerſione turbida. quin potius ipſi forma & exemplum bonorum operum eſſe debent fidelibus.

Contra multiloquium, & linguæ vitium.

Eſt inter 100. capita. de hum. cap. 74.

QVi ſermones multiplicat inter fratres, multiplicabit contentiones & odia ſibi: ſed qui linguam refrænat, ac temperat, diligetur. Magnum quippe lumen animæ eſt, timor C *Domini, ex ea tenebras depellens, ipſamq. mundam, ac puram reddens.*

Attendendum orationi.

Eſt alibi apud S. Ephram.

QVi intentus eſt orationi, adurit Dæmones: at qui mente euagatur atque diſtrahitur, illudetur ab ipſis.

Imbecillitatem infirmorum ſufferendam.

Eſt apud S. Ephram alibi. Matth. 9. Marc. 2. & Luc. 5.

FRater, libenter infirmum ſuſtine: non enim qui valet, tua opera indiget. nam ſcriptum eſt: Non eſt opus valentibus medico, ſed male habentibus: & vos qui potentes eſtis, im- D *becillitatem infirmorum, atque impotentium ſuſtinete.*

Præfecti baculus, vt ſit neceſſarius.

Eſt apud S. Ephram Tomo 2. adhor. 4. de Virtute.

IN fratribus incompoſita vita, ac negligentibus, non oportet ceſſare Præfecti baculum: nam qui Diuino timore ſuam nolunt refrænare mentem, humano terrore indigent; vt ſaltem per eum, ab inutilibus abſtineant: quemadmodum ſeruus temperate, modeſteq. ſe gerit, ob ſeueritatem ſui Domini.

Contra tentationes & inſidias Diaboli, cogitationesq. improbas, &c.

E

Eadem ſunt in adhortat. 5. de Virtute, hoc tomo 2.

** al. corpora.*

** al. Sic phantaſiã atq; imaginationẽ nobis perſtringentes.*

*ASſidue ac ſine intermiſsione Dominum precari oportet, vt Dæmonum præualere poſsimus inſidijs. Non enim nos ſolum in quiete ac ſolitaria vita conſtitutos diuexant: ſed in domo etiam Domini, conuenientibus nobis vehementer inſultant, maſculorumq. * vultus impudenter atque incaute nos conſpicari faciunt, ſuggeruntq. ad impuram vſque ipſam actionem: * tale quid noſtræ phantaſiæ imprimentes, vt eiuſmodi cogitationum ſordes atque quiſquilias mentibus infundant; taliq. modo etiam ab immaculatis Chriſti impediant, retrahantq. myſterijs. Verumtamen per oculorum cuſtodiam, mentisq. attentionem, iſta ſuperabit continens*

ac tem-

A *et temperans, diuina adiuuante gratia. Decet ergo nos omni cuſtodia cuſtodire cor noſtrum, ac ſenſus: quoniam magnum nobis bellum eſt, ingensq. aduerſarij in nos inſania: at non propterea detrectandam nobis eſt certamen; ſed repellendum quod ipſe per cogitationes molitur. Sicq. ſinamus illum diſrumpi: nouit quippe Dominus vexatorem noſtrum, quantaq. cordibus noſtris cauteria immittat atque inſpiret. Cæterum pugnantium eſt, bene attendere, & caſtum pugnamq. non admittere: qui vero fœdus cum paſſionibus ſancit, cuiuſmodi cum illis bellum ſuſcipiet? Vbi enim inimicitia, ibi bellum: & vbi bellum, ibi certamen: & vbi certamen, ibi & corona. ita vt ſi quis ab acerba liberari voluerit ſeruitute, bellum cum* inimico committat, oportet.*

Cor cuſtodiendum, & ſenſus vt muniendi.

NOTA.

* *contra Diabolum ſuſcipiat.*

Quomodo coram Deo conſiſtendum, digneq. vt communicandum, &c.

B

CONſideremus, ac mente perpendamus cariſſimi, illos, qui coram terreno conſtituti ſunt Rege, throneq. mortali miniſtrant ac corruptibili; quomodo omni cum reuerentia atque timore, ſuo Regi adſiſtant. Si igitur ſic illi: nonne multo magis nos debemus coram Rege cæleſti cum timore, & tremore, omniq. grauitate atque verecundia conſiſtere? Attendamus ergo nobis ipſi fratres; & caueamus impudenti oculo contemplari propoſita myſteria Dominici corporis & ſanguinis. Nam ſi Moyſes non audebat aſpicere: quanto magis ipſi nos debemus reprimere, atque compeſcere? Nam ſcriptum eſt: Quicumque honorificauerint me, glorificabo eos; qui autem contemnunt me, ignominia afficientur. Tu enim vt homo conſideras: ipſe vero vt Deus, nouit profunda cordis tui, & cogitationes tuas proſpicit. Non eſt enim creatura coram ipſo abſcondita. Quando ergo communicare volueris, dic ad eum: Ne mihi Domine ſancta C *iſta myſteria in iudicium ſint, ac condemnationem: ſed in animæ & corporis ſanctificationem. Et ſic tunc cum timore ac reuerentia accede: facietq.* nobiſcum Deus miſericordiam ſuam.*

Eadem ſunt in Paren. 20. hoc to. 2. aliquibus mutatis.

Exod. 3.

1. Reg. 2.

NOTA.

* *al. ſecum.*

S C H O L I A.

SEntentias, atque inſtructiones haſce Paræneticas carptim ex S. Patris Ephræm operibus, eiusq. Vita antiquitus collectas atque deſumptas, vel eo conſilio ex Collationibus SS. Patrum Græcorum, vt in vetuſtiſſ. MS. Vatic. numero 880. & alibi ſparſim, ac cum alijs aliorum mixtim reperiuntur, inde producere & huc referre viſum eſt: vt cuiuis hinc conſtet, quanti auctoritatem, & D *doctrinam, atque ſententias grauiſſimas tanti Patris tota ſemper fecerit antiquitas. Etſi autem ſexcentæ aliæ inueniri poſſint Sententiæ in eius (quæ euulgamus) operibus, hiſce pulchritudine haud diſſimiles; hic tamen eas potiſſimum, quas ab antiquis citatas, ac celebratas comperimus, ponere atque referre ſtatutum eſt, adijciendo etiam ad marginem loca vnde ſumptæ ſunt. Ex cuius quoque variis ſcriptis, propter auctoritatem ac dignitatem, plurima docte ac ſententioſe Dicta eius paſſim allegata inuenias ab Anaſtaſio Synaita, Photio Patriarcha olim Conſtantinopolitano in ſua ad Tharraſium Bibliotheca, necnon à Paulo Monacho in ſuis collectaneis, & à Moyſe Bar-Cepha, Syrorum quondam Epiſcopo; aliisq. plurimis, quos hic breuitatis cauſſa prætereo: & pro alijs Ephræm Encomiis, Lectorem ad varios Auctores, in initio primi Tomi adductos, remitto.*

Archetypon huius Effigiei reperitur Conſtantinopoli, in antiquo Monaſterio Sula nuncupato, vulgo Τὰ ἓξ Μάρμαρα, id eſt, Sex marmora. Olim Patriarchium fuit, nunc ab Armenijs inhabitatur.

IN IMAGINEM S. EPHRAEM.

Corporis effigies hæc eſt venerabilis Ephram:
Eius at in libris, mentis imago micat.
Illa quidem præſtans: ſed eo præſtantior hæc eſt,
Quo depicta fuit nobiliore manu.

A L I V D.

Hac veneranda Syri facies mirabilis Ephram:
Aſt animi effigiem, ſcripta diſerta docent.

S. PATRIS NOSTRI EPHRAEM SYRI

NARRATIO AD MONACHOS, DE SVA CONVERSIONE.

**al. Ephram ad Monachos, de ſeipſo.*

Interprete & Scholiaſte Doct. Gerardo Voſſio.

A SANCTVS Abbas Ephræm, accedentibus ad ipſum fratribus, de ſeipſo vtilitatis cauſſa enarrauit, dicens: Quando adhuc puer eſſem, incompoſitis moribus exſtiti. Quodam igitur die, parentes mei in ſuburbium extra ciuitatem miſerunt me: quò dum abirem, reperi per viam in medio Syluæ, iuuencam vnam ferentem vterum, paſcentem; erat autem pauperis cuiuſdam iuuenca. Acceptis ergo lapidibus, perſequi cœpi iuuencam, per ſyluam. Tantopere autem eam inſecutus ſum lapidibus, ad profundam vſque veſperam, erat enim vicina partui, quouſque in terram caderet, in interiores partes ſyluæ, & poſtremum pedum crepitum ederet: relicta igitur illa mortua ſeceſſi, noctuq. feræ deuorarunt eam. Obuium

Ephram de ſe, ac de ſua Conuerſione.

Proprij facti, atque peccati commemoratio ſeipſo.

B autem in eadem ſylua habui pauperem, cuius erat iuuenca, quærentem illam; qui me interrogabat: Fili nonne ſæpe occurriſti iuuencę prægnanti, in ſylua iſta? Ego vero non ſolum non reſpondi ipſi, ſed etiam contumeliis illum per ſummam iniuriam oneraui. Accidit autem poſt menſem dierum, vt me iterum parentes mei ad ſuburbium mitterent: Cum igitur irem, aduesperaſcere mihi cœpit, dum adhuc eſſem in via. Inuenerunt autem me paſtores ouium, in ſylua, & dixerunt ad me: Frater quò pergis hora iſta? Ad quos ego: parentes mei vſq; ad ſuburbium me miſerunt, & eò proficiſcor. At illi: Inclinata iam eſt dies, & aduesperaſcit, quare huc ad nos diuerte, & apud nos requieſce, mane reliquum viæ perficies. Vt ergo ſeceſsi ac manſi apud eos, nocte illa in caulam feræ irruerunt, quæ gregem per ſyluam diſperſerunt. apprehenderunt autem me Domi-
C ni gregis, obiicientes quòd ego fures induxiſſem, qui gregem ouium inuaſiſſent, diſperſiſſentque. Mihi vero neganti, & iuranti nullam in me culpam reſidere; non crediderunt, ſed perſtiterunt dicere, quòd ego ſuffuratus eſſem, diſperſiſſemq. illorum oues. Demum ergo me cubito ligatum tradiderunt Prætori, qui me detrudendum mandauit in carceres; vbi duos viros vinctos reperi, quorum alter falſo inſimulabatur homicidij, alter vero adulterij. Peregi autem in carcere dies quadraginta; poſt quos, mihi dormienti aſtitit adoleſcentulus quidam aſpectu terribilis, ad me placida voce dicens: Ephræm, quid in iſto agis carcere? Ad quem ego: Domine, aſpectu tuo ita ſum perculſus, vt omnes me vires deficiant. Ad me autem adoleſcentulus: Noli timere, ſed dic mihi cauſſam
D tuam. Sumpta igitur maiori ex manſuetis illius verbis fiducia, cum multis lacrymis dixi ad illum: Domine Domine, miſſus ſum à parentibus meis ad ſuburbia, & me veſpera oppreſſit in via; inuenerunt autem me paſtores ouium, qui me apud ſe detinuerunt: eademq. nocte, ouile inuaſerunt feræ, quæ vniuerſum gregem diſperſerunt. Tenuerunt autem me Domini ouium, obiicientes quòd fures ego adduxiſſem, qui gregem ouium ſuarum inuaſiſſent, diſperſiſſentque. Quare vinctum me tradiderunt Prætori. Ego autem inſons ſum Domine, & illi iniu-

Ephram Prætori traditur, & incarceratur.

Viſio atque apparitio in ſomniis, Ephram facta.

Ephram ſeipſum reprehendit, & confitetur peccata ſua

ſte me calumniati ſunt. Atque ille vultu ſubridens: & ego, inquit, te culpa A
vacantem noui, quod ad hoc attinet, illamq. mere calumniam eſſe. Scio ta-
men quid paucis antè diebus egeris, quomodo lapidibus inſecutus ſis iuuencam
pauperis viri, eamq. occideris. Intellige ergo, non eſſe iniuſtitiam apud Deum:
Pſalm. 35. ſed iudicia Domini abyſſus multa. Et vt cognoſcas viros quoque iſtos qui tecum
detinentur in carcere, extra culpam eſſe in eo, ſuper quo accuſati ſunt, & in
vincula coniecti. Verùm interroga illos, & intelliges illos non intempeſtiuè vin-
Pſalm. 10. culis iſtis detineri: vt ſcias quod iuſtus ſit Dominus, & iuſtitias dilexit. Et hoc
referens, qui mihi apparuit adoleſcens, euanuit. Mane autem facto, vocatis
ad me viris, qui mecum in carcere erant, dixi ad illos: Fratres, ob quam cauſſam
Cauſſa incarcerationis captiuorum. incluſi eſtis carceribus iſtis? Reſpondit autem vnus ex illis: Ego homicidij cri-
mine implicor, verùm huius culpa vaco. Et alter: Detineor, inquit, cauſſa B
adulterij, & huius quidem ſum criminis expers. At ego ad ipſos planè. Ve-
rum quænam ſunt à vobis grauia commiſſa peccata, ob quæ permiſſi eſtis à pro-
uidentia, hiſce criminibus & accuſationibus implicari? Cui alter ille, qui ob
Accuſatio, & reprehenſio ſui ipſius. homicidium detinebatur: Vere ego vobis peccatum meum enunciabo: Ante
paucos hos dies, pertranſibam pontem fluuij extra ciuitatem; alij autem duo vi-
ri poſt me veniebant, inter quos ſuborta eſt contentio, atque adeo ad manus
** al. præualuiſſet.* ventum eſt. cumq. alter in alterum *inualuiſſet, deiecit illum ex ponte deſuper
in fluuium, & abiit. Cumq. ego pertranſirem, potuiſſem illi manum præbe-
re, & extrahere eum ex fluuio, ne moreretur: At illo vociferante, & opem
meam cum multis lacrymis implorante, vt illi manus porrigerem: ego nolui,
ſed illo relicto, abij. Vt autem multum diuq. luctatus eſſet, nec aqua exire poſ- C
ſet, ſuſtulit illum vnda fluuij, & periit, me adſtante & inſpectante. Iſtud
meum eſt peccatum, & certò ſcio, quòd illius cauſſa, permiſit me Deus calum-
2. Par. 19. niis premi, & in carcerem iſtum detrudi: Non enim eſt iniuſtitia apud Deum.
Dixit vero & alter, qui accuſabatur adulterij: Commemorabo & ego peccatum
meum: Ante duos hos annos, res contigit eiuſmodi: Erant duo fratres milites,
quibus magna obuenerat a parentibus hæreditas, quam cum nondum inter ſe
diuiſiſſent, illorum ſoror vidua eam partem requirebat, quæ ad ſe pertineret: Fra
tres autem cum nollent ei quidquam dare, cauſſam quærebât, qua illam poſſent
de patrimonij poſſeſſione deiicere; ac proinde calumniis ambo ſororem pro-
priam obruere ſtudebant, quòd in fornicatione vixiſſet, aſſerentes ſe iſtius rei te-
ſtes habere. At puella iureiurando affirmabat, ſe illius conſciam non eſſe, quod D
Iniuſta calumnia. obiiciebatur. Iſtis vero adſeuerantibus ſe rem eam probaturos; conuenit inter
illos in præſentia teſtium, vt ſi eam de fornicatione conuicerint, protinus eam
hæreditate ac patrimonio paternorum bonorum excludendam. Venerunt ergo
ad me fratres ambo, rogantes vt me ante faciem ſororis ſiſterem, eamq. teſtimo-
nio meo ſimul cum ipſis premerem, atq. conuincerem de fornicatione, reuera per
ipſam commiſſa, & quod illius conſcius eſſem: vt poſſent exhæredem illam
paternorum ſuorum bonorum, & patrimonij facere; & dabimus inquiebant,
Falſa ex ſubornatione accuſatio, & exhæredatio puellæ innocentis. tibi quinquaginta numiſmata. Ego autem accepta conditione, me ante faciem
puellæ conſtitui, mihiq. vere de facto illius conſtare, quod ſcortata eſſet, aſſeue-
raui, licet verum non eſſet; & ſic eam bonis paternis eiecimus, & exhæredem pa
trimonij ſui declarauimus. Atque hoc meum eſt peccatum, quod commiſi. De E
adulterio autem, cuius nuper accuſatus ſum, & cur hoc in carcere detineor, non
habeo culpam. Dixerunt autem ambo ad me: At tu frater, quam ob cauſſam,
Ephræm de ſeipſo, & cauſſa incarcerationis. in iſtos coniectus es carceres? Atque ego ad illos: Ante duos hos menſes, miſe-
runt me parentes mei ad ſuburbia extra ciuitatem, & quia ad veſperum inclina-
bat iam dies cum adhuc eſſem in via, detinebant me paſtores ouium, vrgentes,
vt manerem apud eos. Nocte vero illa, lupi oues adorti, vniuerſum gregem diſ-
ſiparunt. Domini autem, allegantes quòd ego fures ſubornaſſem, qui rape-

rent

A rent atque diſpergerent oues gregis; me apprehenſum, ac vinculis conſtrictum, tradiderunt Iudici. atque hæc eſt cauſſa, cur iſto carcere detinear. At viri ad me: Numquid aliquando delictum aliquod ipſe commiſiſti, propter quod diuina prouidentia te permiſerit in eiuſmodi deuenire periculum, & in iſtum detrudi carcerem? Ad quos ego: Ipſam rei veritatem vobis aperiam, dicamq. quid egerim: Multum cum eſſem inſtabilis, ac diſſolutus per peccata mea, miſſus ſum quodam die in ſuburbium noſtrum à parentibus meis; quò pergens, offendi quandam iuuencam prægnantem in paſcuis ſyluæ, arreptiſq. lapidibus inſequi eam cœpi per ſyluam, & tam diu quidem eam lapidibus ſum inſectatus vſque ad veſperam, quoad illam in interiores receſſus ſyluæ conieci: erat autem partui proxima, quare cecidit ex curſu, & animam ſupplodendo pedibus efflauit. Erat

Confeſsio, & reprehenſio ſui ipſius.

Peccatum Ephræm.

B autem iuuenca pauperis cuiuſdam viri, quam vt iam vidi mortuam, reuerſus occurri in via pauperi illi, cuius erat iuuenca, flenti, eamq. quærenti. Atque ego interrogatus ab illo, numquid iuuencam ſuam vterum gerentem alicubi vidiſſem? non ſolum non reſpondi, verùm etiam contumelius illum quam plurimis oneraui: & iſtud peccatum eſt, quod commiſi. Poſtridie autem iudice pro tribunali ſedente, conſtituerunt coram illo tripaſſalum, & quæcunque alia tormentorum genera: iuſsitq. nos ſubiici quæſtionibus. Ingreſſi ſunt igitur carcerem apparitores, & nos ferreis eculeis conſtrictos, & toto corpore alligatos obtulerunt iudici. Prætore autem mandante vinctos adduci; primum illum qui homicidij accuſatus fuerat, veſtibus nudatum adduxerunt in medium conſpectus omnium, catena ferrea ligatum. at Prætore interrogante illum, vt ve-

Tripaſſalum.

C ritatem confiteretur, antequam tormentis ſubiiceretur, ac quomodo homicidium illud commiſiſſet? Conſtanter dixit ſe culpa vacare, & plane innocentem in eo, cuius accuſatus erat. vnde iuſſit illum tormentis ſubiici. Cum autem diutius in tortura fuiſſet, apparuiſſetq. eius innocentia, mandauit Prætor ipſum liberari. Deinde imperauit adduci ſecundum, qui delatus erat ob crimen adulterij; quem etiam veſtibus exutum, mutato habitu produxerunt in medium. Quo facto, ingens timor ac tremor inuaſit me, præſertim cum certum tenerem, quod & ego prorſus in medium producendus forem, ſicut & cæteri. Vndedemum plorabam atque tremebam, ac præ nimio timore animum deiiciebam. Aſtantes vero populi atque apparitores, me tremebundum ſimul ac lacrymabundum conſpicienres, irridebant, cum dicerent: Quid ploras puer?

Reus in obiecto crimine reperitur innocens.

Ephram magno timore corripitur.

Ephram inter metum ac lacrymas, adhuc irridetur.

D quando ſcelus admittebas, non metuebas; iam flere vis, quando nihil proficis? Noli timere. Iam iam & tu in medium proditurus es. Ego vero verba iſta audiens, amplius liquefacta eſt in me anima mea. Altero autem iam quæſtionibus torto, ac innoxio reperto, prætor cenſuit eum abſoluendum; me interim vinculis ferreis conſtricto, eiusq. iuſſu in carceres detruſo, vbi ſolus alios quadraginta peregi dies. & adducunt apparitores in eundem carcerem tres alios viros vinctos, quos compedibus cum obſtrinxiſſent, receſſerunt. Egi autem cum viris illis in carcere, dies alios triginta. Contigitq. rurſus aſſiſtere eum mihi ſecundum quietem, qui antea adhuc apparuerat, & dicebat ad me: Quid eſt Ephræm? interrogaſti viros illos, quos repeꝛiſti in carcere? Atque ego ad illum: Immo vero Domine, retuliq. ei cuncta quæ à viris illis mihi dicta erant. Et ipſe

Alia apparitio Ephram facta, et cum eo collocutio.

E ad me: Cernis iuſtum iudicium Dei. Vt autem cognoſcas qui tres illi ſint, qui tecum hodie incluſi ſunt carceribus: Duo ex illis ſunt, qui falſo ſororem propriam fornicationis accuſauerant, eamq. ſic paterna ſua hæreditate ſpoliauerant, ſicut & tibi recenſuerunt. Alius vero eſt, qui hominem præcipitauit in flumen, vbi etiam interiit, vti ab eodem tibi relatum eſt: & hæc dicens, à me receſſit. Mane autem iam facto, vocatis ad me tribus illis viris, qui eodem mecum detinebantur carcere, rogaui eos, vt reuera mihi cauſſam edicerent, ob quam in carcerem iſtum coniecti eſſent. Et duo fratres ad me: Crede Domine

Iudicia Dei iuſta.

Inquiſitio cauſſa incarcerationis cæterorum.

frater, nos ob noſtra detineri peccata; & alter quaſi cædem fecerit, alter quaſi A adulterium commiſerit, verum innocentes ambo ſumus. Tertius autem; & ego inquit, cauſſa peccatorum meorum ob cædem patratam hic detineor. Atque ego ad illos: Verene homicidiorum rei eſtis, aut falſo accuſamini? Et illi ad me: Omnino domine frater, ob noſtra peccata: ſed in eo reperimur innocentes, cu-

Homines licet innocentes videantur mundo, Deo tamen ſemper non ſic.

ius accuſati ſumus. Ego vero cupiens certior fieri, num vera eſſent, quæ dixerat ille, qui in ſomniis apparuerat, dixi: Fratres, num alia quæpiam à vobis prius commiſſa erant crimina, vt iuſto iudicio ad extremum in graues haſce accuſationes incideritis? Duo autem fratres dixerunt: Crede frater: Soror nobis vnica eſt vidua, pia admodum ac Deum timens, quam cum paterna cuperemus

Manifeſtatio occulti criminis, ob quod ſequitur punitio.

hæreditate ſpoliare, falſo adulterij criminis eam accuſauimus: ſubornaueramus autem & falſum teſtem aduerſus ſororem noſtram, & ſic ipſam hæreditate priuauimus. B Alius vero, & ego inquit, cum alio quodam flumen præteribam; &

Punitio alterius criminis occulti.

dum pontem tranſiremus, contentione inter nos oborta, e ſublimi pontis ſum præcipitaui in flumen, & periit. Ego autem cuncta ipſis quæ mihi acciderant, enarrabam; & quæ de duobus viris in carcere repertis cognoueram, quorum alter quidem aduerſus ſororem, falſo depoſuerat: alter autem manum illi non præbuerat, quem in flumen præcipitauerat, ne moreretur, cum ſaluare eum po-

Iuſtum Dei iudicium agnoſcitur.

Pſ. 71. & 76.

tuiſſet ex aqua. Quæ viri illi audientes, magno timore correpti ſunt, iuſtumq. Dei iudicium ſuſpexerunt, & collaudarunt, dicentes: Vnus eſt Deus, qui facit mirabilia ſolus. Cæterum flere cœpimus, magna cum anxietate finem expectantes. Poſtridie ergo iudice pro tribunali publice coram populo ſedente, omni-

Ad iudicium accerſuntur rei captiui.

busq. iterum tormentis ante eum conſtitutis, iuſſit nos in quæſtionem adduci. C Intrantibus autem tortoribus in carcerem, catenisq. ferreis collo noſtro impoſitis, traxerunt nos per medium ciuitatis, vt nos iudici ſiſterent. Tota autem ciuitas eò confluxit ad ſpectaculi neceſſitatem. Vnde iudex mandauit duos illos fratres nudatos adduci in medium. at lictores cum eos exuiſſent, & compoſuiſſent, in quæſtionem adduxerunt; vtrumque noſtrum coram illis, qui iam torturæ ſubiiciebantur, ſtatuentes. Ego vero eiuſmodi cernens horrorem, fle-

Ephram viſo tortura in aliis ſpectaculo, commoueri, ac flere incipit.

bam. Et miniſtri ad me: Crede puer, dicebant, quamuis iſtud alia vice euaſeris illæſus; modo non ſic euadere poteris, ſed tormenta iſta quæ vides, hodie experiri cogeris. Atque ego hæc audiens cernensque, animo vehementer conſternatus ſum & expaui. Iuſſu autem iudicis, ad gyrum rotæ appenſi fuerunt duo fratres: quibus per complures horas excruciatis, tandem etiam fraudem atque D

Confeſtio proprij criminis.

Sententia in reos lata.

iniuriam quam propriæ ſorori intulerant, confeſſi ſunt, ſeq. ambos adulterij ac homicidij reos eſſe. Iudex autem ſententiam aduerſum eos tulit, vt amputata manu eorum dextera, adhuc in furcam adigerentur. Atque ab his accepta ſententia, mandauit iudex & alium quæſtionibus ſubiici; quo nudo adducto, eum

Rota tormentũ.

ad rotam appendi & torqueri iuſſit, eoq. aliquandiu ſic appenſo, acriterq. extorto, etiam homicidium eſt confeſſus, quod recens patrarat; ac quomodo alium hominem in flumen præcipitaſſet, vbi periit. At iudex aduerſus eum, ſententiam pronunciauit, vt ambabus amputatis illi manibus, poneretur in furca. qui dum ſententiam accepiſſet, dixit iudex: Exuentes iuuenem, producite & eum

Ephram laceris indutus pãnis, Iudici ſiſtitur.

Ephram in ſuis anguſtiis, Deũ implorat.

in medium. Miniſtri autem detractis mihi veſtibus, laceris me pannis induerunt. & ſic me nudum ad iudicem adduxerunt. Ego autem amare flebam, & Deum E inuocabam, dicens: Domine omnipotens, ſalua me ex iſta neceſſitate, vt digne fieri queam monachus, & tibi inſeruiam. Prætor autem mandauit miniſtris, vt me quattuor ex partibus diſtentum loris, boum neruis cœderent. Vnde aſſeſſor prætoris, ad ipſum: Domine, reſeruetur iſte ſi placet, in aliud iudicium; quo-

Ephram in carceres reducitur.

niam & iam tempus eſt prandij. Prætor autem me ferreis conſtrictum vinculis reducendum curauit ad carceres, vbi ſolus egi alios viginti quinque dies. Exhibuit autem ſe rurſus tertio, qui mihi in ſomnis viſus erat adoleſcens, & dixit

mihi:

A mihi:Quid eſt ò Ephræm? certusne iam es,quòd iuſto iudicio Deus mundum gu *Tertia in ſomniis apparitio Ephræm ſa&a.*
bernet, & iniuſticia apud ipſum non eſt? At ego ad ipſum: Immo Domine,
certior ſum factus, quòd mirabilia ſunt opera Domini, & imperueſtigabiles viæ *Eccli.* 11.
eius. Cœpi autem multis cum lacrymis obſecrare eum, dicens: Feciſti Domi- *Rom.* 11.
ne magnam hanc iuſticiam cum ſeruo tuo, & in viſione tua conſolatus es infir-
mitatem meam: Miſerere mei famuli tui, & educ me de carcere iſto, vt merear *Ephræm monaſticam vitam proponit.*
fieri monachus, & inſeruire Domino Chriſto. Ipſe autem vultu ſubridens, dixit
mihi: Adhuc ſemel examini ſubiicieris, & dimitteris. At ego rurſus ad ipſum:
Domine pertimeſco minas iudicis,ac plagas reformido. Ipſeq. iterum ſubridens *Ephræm timorem prodit.*
vultu, ad me: Oportebat inquit, te quidem modeſtum eſſe, neque detrudi in
iſtum carcerem:ſed quando ob immodeſtiam tuam huc intraſti, quid poſſum ti-
B bi præſtare? Verumtamen ne timeas,non multis ſubiicieris. Veniet alius* iudex, ** al. Prætor.*
qui te liberabit. Et hoc dicens, receſſit. Ego interim multum anxius hærebam, *Ephræm anxius finem expectat.*
expectans quemnam tandem ſortituræ finem eſſent res meæ. Poſt quinque ita-
que dies, aduenit alius iudex, qui erat familiariter verſatus in domo meorum *Aduentus alterius iudicis.*
parentum: alter vero cum ſucceſſorem accepiſſet, me ſolum vinctum reliquit in
carcere. Peregit autem, qui aduenerat Iudex,in ciuitate dies ſeptem. & interro-
gauit cuſtodiæ publicæ præfectum, num vincti detinerentur in carcere? Illoq. *Inquiſitio de captiuis.*
reſpondente, quendam adoleſcentem certa de cauſſa vinctum detineri: octauo
die iuſsit comparari proceſſum. Eoq. pro tribunali ſedente, mandauit in quæ- *Ephræm in iudiciũ accerſitur.*
ſtionem me produci. Apparitores autem in carcerem venientes, impoſuerunt
collo meo catenas ferreas, & publice me in iudicium abripuerunt. Iudice verò *Ephræm iterum iudicio ſiſtitur.*
C mandante, me denudarunt, & laceris pannis contexerunt. Sicq. me in medium
ſtatuerunt, ac iudici præſentarunt. Videns autem me Iudex, agnouit: verum-
tamen ex legum rigore, vlterius inquiſiuit. Et iam cognoſcens quòd falſo ac-
cuſatus detinerer, iuſſit me dimitti. Tunc miniſtri ſolutis vinculis, quibus liga- *Ephræm, cognita innocentia, liberatur.*
bar, redditisq. veſtimentis meis, atque iis indutum dimiſerunt me. Ego autem
præter exſpectationem ſaluatus, è veſtigio, ac ſine vlla mora in montem aſcen-
di,ad magnũ venerandumque Senem:ad cuius ego pedes procidens, enarratisq. *Ephrem Eremũ petit. & fit monachus.*
ei cunctis quæ acciderant, aſſumpſit me in Monachum. Porro iſta vobis vtilitatis
ergo, recenſui Fratres: vt & vos eiuſmodi audientes, vnanimiter mecum glorifi-
cetis Deum, qui omnes homines vult ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis per- *1.Tim.2.*
uenire. Ipſi honor & gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

D

SCHOLIA IN PRAECEDENTEM S. PATRIS EPHRAEM CONVERSIONEM NVNC PRIMVM LATINE REDDITAM.

E SAncti Patris Ephræm narratio ad Monachos,de ſua Conuerſione.] *Reperitur iſta eius cõuerſio Græce, in antiquiſſimo manuſcripto Cod. Bibliothecæ monaſterij Cryptaferrat. iuxta Tuſculum non procul ab Vrbe, vnde eam accurate deſcribendam curaui, & ex Græc. Latinam (vt hic eſt) reddidi. Quãtum autem ad Inſcriptionem,ſeu titulum huius attinet,optime inſtituto quadrat, reſpondetq. toti narrationi, quam Ephræm de ſe ſuaq. conuerſione hic inſtituit, cunctaq. ſub ſua (vt apparet) perſona recenſet. Solum vnus hic oritur ſcrupulus, ex verbis in narrationis principio, antepoſitis, nimirum:* [Sanctus abbas Ephræm, accedentibus,ad ipſum fratribus, de ſe ipſo vtilitatis cauſſa enarrauit, &c.] *vbi in tertia perſona tamquam per alios de eo fit ſermo, & dicitur:* Sanctus abbas Ephræm, &c.] *quomodo de ſe ipſe loqui numquam ſolet, ſeipſum ſanctum appellando. Aut ergo dicendum, hanc à Monachis eius ſequacibus atque diſcipulis factam eſſe, de ipſius conuerſione narrationem; talemq. titu-*

lum ſic præmittendum : [Narratio ſiue relatio monachorum, de Ephræm , eiusq. conuerſione , A ſicut ex ipſomet didicerunt .] *quæ etiam ſatis quadrare hic videtur inſcriptio , & rei veritati conſona ; modusq. ille ſcribendi atque loquendi in vitis Sanctorum haud infrequens eſt , ſicut in illis exercitati probe norunt . Aut ſane ſtatuendum , verba illa ,* [Sanctus abbas Ephræm, accedentibus , ad ipſum fratribus , &c.] *poſt obitum illius Sancti viri, ab aliis religioſis,doctisq. eius ſequacibus, amatoribus , vel diſcipulis , narrationi huic illius de ſua conuerſione, ex induſtria fuiſſe præpoſita , atque attexta.tum etiam vt ſic maiori cum dignitate ac gratia ab omnibus legi circumferriq. poſſet,tanquam illi Sancto propria,& ab eo profecta. In cuius confirmationem accedit,quòd & alibi his ſimillima de ſe ipſe enarret, in Oratione ſatis prolixa, qua ſeipſum reprehendit , & peccata confitetur ; quam in tertio poſt Tomo reperies,incipitque:*[In multis fratres,dum prodeſſe vobis videor , etiam meæ prodeſſe animæ debeo , &c.] *vbi inter alia multa , non pauca quoque cum his eadem enarrat,perſequiturque : vt dubitandum nequaquam ſit de veritate huius narrationis, ſub perſona Ephræm ; & quin recte atque appoſite verba illa ,* [Sanctus abbas Ephræm , &c.] *ab aliis piis hic adnexa præpoſitaq. fuerint , ſicut etiam,in longe antiquiſſimo Græco manuſcrip. exemplari Cryptafer. reperimus , vnde iſta deſumpſimus,* B *Latineq. tranſtulimus .*

Acceptis lapidibus perſequi cœpi iuuencam pauperis cuiuſdam per ſyluam : Cui occurrenti , & de illa me interroganti, non ſolum non reſpondi ; ſed etiam contumeliis ipſum oneraui, &c.] *Dubitatio non exigua oritur , quo pacto S. Pater Ephræm alibi in ſuo affirmet Teſtamento , neminem ſe in ſua vita læſiſſe , aut maledictis ac contumeliis oneraſſe ; hic vero in ſua Conuerſione , narret ſe dum iunior eſſet , pauperis cuiuſdam iuuencam lapidibus per ſyluam inſecutum eſſe ; atque eidem pauperi per ſyluam occurrenti , & de ſua iuuenca inquirenti , non ſolum non vbi eam vidiſſet , reſpondiſſe , ſed & verbis ipſum contumelioſis excepiſſe , &c. Vbi ad tollendam dubitationem , eximendumq. omnem contradictionis ſcrupulum ; breuiter dicimus , hic loca concordanda eſſe ac tempora ; & rem omnem facile conciliari poſſe . Nam quæ hic in ſe accuſat & reprehendit , ante conuerſionem , dum adhuc puer eſſet , moribus vtcumque incompoſitis , ſicut ibi dicit , acciderunt , antequam de vitæ perfectione cogitaret : Quæ autem in ſuo de ſe commemorat Teſtamento , poſt conuerſionem , quæ fuit ab adoleſcentia,* C *vt merito dici poſsit in vita (ſicut ibi loquitur) intelligenda ſunt , quando perfectionis ſtatum amplexus erat , in quo etiam ad finem vſque vitæ conſtanter feliciterq. perſeuerauit , vt verè hæc de ſe ipſe verbis teſtamenti ſui exprimere referreq. potuerit . Plura ex vtriuſque loci lectione , diligentiq. collatione , in hanc ſententiam Lector ſtudioſus colligere poterit .*

Quouſque in terram caderet, ac poſtremum pedum crepitum ederet,&c.] *Id de iuuenca concidente ac moriẽte Auctor enarrat. Dicit autẽ,*Et poſtremum crepitum pedum ederet.] *Nam eſt in animantibus , crepitus eiuſmodi pedum extenſione , poſtremus quidam motus , atque iudicium egreſsionis animæ : quia calor naturalis , qui alit ſpiritus , retrahens ſe ad partem præcipuam.ſ.cor,primum deſerit partes extremas , crura, pedes , &c. vnde tremunt , atque mouentur , ſuccutiunturq. tibiæ . & licet in belluis præſertim , quacumque morte obueniente , motus eiuſmodi aperte contingat : tamen in morte earum violenta fieri cum maiore impetu & celeritate cernimus . In hominibus porro non ita hæc apparent , quia in morte naturali ſenſim ac lente debilitantur membra , vt nequeat ille motus vehemens excitari : at neque in violenta ita magnus eſt motus tibiarum in homine , fortè , quia tibias extenſas habet ,* D *& ideo cum poſsint quieſcere extenſæ , non ita coguntur moueri , vt beſtiarum quæ illas habent contractas ; quare deficiente calore , nerui & muſculi debilitati tremorem ſtrepitumq. pariunt , ſicut hic in exemplo Auctoris , de iuuenca poſtremum pedum crepitum edente , clarum eſt .. Veruntamen tam in homine , quàm in belluis paullo ante mortem tibiæ extenduntur , contremiſcunt atque frigeſcunt , &c. ſicut à naturalibus traditur , & res ipſa teſtatur atque confirmat . De quibus , inter veteres , Ariſtotelem vide in lib. de animalibus. ac ſect. 2. problem. 31 . &c. inter Neotericos autem , Cælium Rhodig. lib. 6. antiq. lect. cap. 5 . aliosq. alibi eadem tractantes.*

Intellige non eſſe iniuſticiam apud Deum , ſed iudicia Dei abyſſus multa , &c.] *Oſtendere vult Auctor , ſæpe homines ob peccata quædam occulta in diſcrimen adduci atque puniri : licet etiam culpa interdum vacent in his quæ obiiciuntur illis , & ob quæ in carceres protruduntur , quæſtionibusq. addicuntur , &c. Sicut hic de ſe , aliisq. concaptiuis ſuis enarrat Ephræm , quorum ſinguli non tam ob crimina falſo illis oppoſita , quàm potius propter præterita quædam delicta , hominibus quidem oc-* E *culta , at Deo cognita , iuſto Dei iudicio affligebantur ac puniebantur . quemadmodum hic conſequenter pluribus demonſtrat Auctor . ſimiliaq. alibi longo ſatis Sermone adducit , vbi ſeipſum reprehendit , & peccata ſua confitetur , quæ tertio Tomo reperies , digna ſane quæ legantur , & incarcerationis cuſtodia detentis , vel quocumque modo relegatis , ac in diſcrimen fortè etiam innocenter adductis , ſæpe proponantur , vt agnoſcant iudicia Dei recta & iuſta eſſe, abyſſumq. multam, &c. ſeq; propter alias atq. alias cauſſas ſoli Deo notas,in ſummum vitæ periculum , aut perditionis boni nominis vel famæ , relegationisue ignominioſæ adductos , licet alioquin ſibi in obiectis valde videantur innocentes .*

A Conſtituerunt coram illo tripaſſalum, & quæcumque alia tormentorum genera, &c.] *Per Græcam vocem (τριπάσσαλον) hic intelligere videtur Auctor, trifurcatam perticam, vel palum tricipitem, aut tridentem, vel quid aliud ſimile. Erat enim, ſicut hinc colligere licet, genus tormenti illius regionis ac temporis; cuius vſus quia non periude extra Syriam, ac Meſopotamiam, in aliis partibus orientis, vel occidentis inualuerat, factum fortè eſt, illud nomen τριπάσσαλον, minus ab Auctoribus Græcis, atque Latinis fuiſſe vſurpatum: ideoq. quid ipſum ſit, coniectura probabili aſſequi hic oportuit, ex Græcanica nominis etymologia, verbisq. aliis adiunctis.*

Tota autem ciuitas eò confluxit, ad ſpectaculi neceſsitatem, &c.] *Dicit, εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς θεωρίας. id eſt, ad ſpectaculi neceſsitatem,] forte quòd pro more regionis, cogerentur Ciues ad eiuſmodi iudicia ſpectanda confluere; vel alia de cauſſa. Aut ſane ob neceſsitatem exempli aliis exhibendi, &c. vt illo permouerentur, & à male viuendo, perperamq. agendo deterrerentur; contra autem, ad rectam vitæ rationem amplectendam, peragendamque, ſi non virtutis amore, ſaltem formidine pœnæ, vitandæq. perpetuæ hic nominis ignominiæ atque infamiæ, incitarentur, & impellerentur.*

B

Domine, ſalua me ex iſta neceſsitate, vt digne fieri queam Monachus, & tibi inſeruiam, &c.] *Vbi nota, quo pacto Ephræm in ſuis anguſtiis Deum imploret, melioraq. ſerio proponat: & quam felix ſæpe ſit neceſsitas, quæ ad meliora compellit. Sicut etiam doces S. Auguſt. in epiſt. 54. ad Armentar. S. Bernardus in tract. de præcepto & diſpenſatione, paullo poſt initium. ipſeq. Ephræm non vno tantum in loco alibi. Et ne res exemplis carere putetur: Manaſſes, poſt captiuitatem Babyloniæ, egiſſe reperitur pœnitentiam, vt eſt 2. Paralipom. 33. Et vt poſteriora commemorem: Iſaacius Comnenus Imp. dum venationi indulget circa Nouam vrbem, aper apparuit aſpectu terribilis, quem laxato equi freno inſecutus eſt Imperator; aper vero in mare concidit atque diſparuit: mox coruſcatione quadam turbatus Imperator ex equo decidit, & humi exanimis procubuit; illatusq. in regiam, cum aliquantiſper ægrotaſſet, totondit capillos, & pro purpura aſperum indumentum induit, factusque eſt monachus. ſicut de illo enarrat Cuſpinianus. Clodoardus quoque Clodomiri filius, cum elapſus è manibus Theodorici, qui Metenſibus, & Clotharij, qui Sueſsionibus imperabat, ad aram confugiſſet, ibi quoad vixit ſanctiſsime egit,*

C *poſtea inter Diuos relatus eſt, vt refert Michael Ritius Neapolitanus, lib. 1. de Regibus Francorum. Quin & Otho Imperator à Pandulpho principe Arnulphum puerum obſidem acceptum, trans Alpes in monaſterium miſerat educandum; qui poſt aliquot annos monaſtica veſte aſſumpta inde aufugit, atque in itinere morbo graui oppreſſus, cucullam quam fugæ occaſione ſimulanter induerat, vltro ſe in poſterum vouit geſtaturum, &c. quemadmodum de eo conſcripſit Sigon. lib. 6. de Regno Italiæ. Quibus accedit, quòd Soligerus Baro à Vuolhuſen, liberis in quodam lacu ſubmerſis, in Cœnobium quoddam Eremitarum ſeceſſerit; vxor autem eius Heduigis in monaſterium Tugurinum à dominabus denominatum. ita Bruſchius de monaſteriis Germaniæ, &c. Omitto plurima hic exempla vulgatiora eorum qui in neceſsitate aliqua magna, aut morbo, naufragione conſtituti, voto ſeſe obſtrinxerunt, vt mores mutarent, &c. De quibus etiam recenſet Theatrum vitæ humanæ, tit. mores in melius mutati. & tit. qui religionem coacti ſuſceperunt, &c. aliiq. alibi. Sed iſta hic ſuffecerint.*

CANTICVM

CANTICVM SPIRITALE

S. PATRIS EPHRÆM SYRI,

IN LAVDEM ET AMOREM

DOCTRINAE AC SAPIENTIAE:

AD IVVENTVTEM CHRISTIANAM,

Ex Chaldæo ac Syriaco recens traductum. & in hanc formam modulationemq. Rhythmicam Latine redactum Per Doctorem Gerardum Voſsium.

LArgire ò Deus doctrinam amanti doctrinam: A
*Et præceptorem bene docentem, in regno tuo * exalta.* — * al. magnifica
Amanti doctrinam, multa concedetur doctrina:
*Et qui amat otium, numquam * proſperabitur.* — * al. nihil acqui rere ſibi poterit.
Diligentiam tibi ò homo vindica, magnum ſapientiæ theſaurum:
Et relinque negligentiam, perditionis ærarium.
*Libros diligenter perlegas, vt ex illis * ſapientiam addiſcas:* — * al. ſcientias.
Et ne ventri tuo indulgeas; vt non quæ acquiſiſti deperdas. B
Amicum te ſemper præbe hominibus amicis Dei:
*Et neque in via, ebrietatis * amatoribus te adiunxeris.* — * al. homines ebrioſos ſequaris.
Timorem Dei, initium omnis ſapientiæ tibi eligito:
*Et tuos honora parentes, vt * illorum precatione conſerueris.* — * al. quia illorum deprecatio cuſtodit te.
Poſside aurum cum menſura, & doctrinam abſque menſura:
*Vt quando in magnis fueris anguſtiis, ſit tibi requies ac * delectatio.* — * al. conſolatio
Si aurum poſsideas & argentum, ne extollaris aut ſuperbias:
*Verùm in omnibus viis tuis, * ſapienter conuerſari ſtudeas.* C — * al. humiliter
In tua pueritia eſto humilis, vt ſenectutis tempore exalteris:
*Et te moribus adſueſce bonis, vt * lætam vitam ducere poſsis.* — * al. vt gaudiorum vitam viuas.
Diſce iſta, ò diſcipule, & re ac opere perficere eadem ſatage:
*Vt tu, & parentes ac præceptores tui, læti * contentiq. reddamini.* — * al. lætitia, & exultatione repleamini.
*Et ſi quando * eris inter ſenes, non ſis ad loquendum velox ac loquax:* — * al. conſederis.
At tace, donec interrogeris; et tunc tranquille reſponde ac placide.
Et verba tua ſapienter profer, vt qui auſcultant, te collaudent:
Et bene tuis precentur parentibus, orentq. pro magiſtris tuis.

Tempus

A *Tempus quacumque in re, ita tibi partire, vt verſeris ordinate:*
In cibo & potu, in ſermone & oratione, atque lectione.
Da animæ tuæ, bonorũ operum viaticum, quãdiu locus datur viatico;
Vt dum hinc proficiſcaris, ne indigens ibi reperiaris.
Coerce linguam à iuramentis, blaſphemiis, atque conuitiis:
Et tua lingua pſallat, dulces voces laudis.
Compatere * *& miſerere ò puer pueritiæ tuæ, ne ſis eſca igni:* * al. Parce puer
Et temporis infirmitatis ac ſenectutis * *poſt te currentis recordare.* * al. poſtea obuentura tibi.
B *Præſtantior eſt ſapientia armis, & doctrina diuitiis:*
Et melior eſt puer ſapiens, Rege ſene inſipiente. Eccls. 4.
Poſſide ò puer doctrinam, & ordinatus ſis in viis tuis:
Vt in hoc ſeculo magnificeris, & in * *illo regni hæres efficiaris.* * al. & in altero.
Seniores te honora, & * *conuerſationem ſenum ama:* * al. colloquiũ.
Et quotidie ad eorũ pedes ſede; et colloquia ipſorũ audi atq. addiſce.
Secunda quædam lux eſt doctrina, oculosq. pellucidos continet:
Dilige eam puer vt illumineris, & à tuis auditoribus celebreris.
C *Coronam doctrinæ nectit, eamq. amicorum capiti imponit:* Nota.
Et ex humili in altum eleuat, & in throno regali ſedere facit.
Libri ſint menſa tua atq. delitiæ, quibus dulciter reficiaris ac ſatieris:
Illiq. tuum ſint ſtratum, vt * *ſomnum tranquillum dormias.* * al. & ſomnũ quietis dormias
Socium malis ne te præbeas, & mendacibus ne adhæreas;
Et cum aduerſariys ne contendas, & cũ * *præcipitãtibus ne ambules.* * al. properantibus. al. cum temerariis.
Ne nimium conturberis, vt in manus inimicorum non incidas:
Et nimis audacem ne te præbeas; ne te ſpernant qui nouerunt te.
Amplectere conſilia ſapientum, & tuorũ præcepta cuſtodi parentum:
D *Nec iures vmquam, neq. vlli à quo læſus ſis mendacia dicas.*
Cum alicui ſocius fueris, ne te pecuniæ cupidum præbueris:
Et ſicut ipſe tecum, ita cum proximis * *bene age, vt tibi benedicant.* * al. benignum te præbe.
Ipſa tibi veritas in omni actione, atque regimine lux ſit:
Et tua ſint verba, Eſt, eſt; Non, non: vt quilibet te verũ dicere credat. Matth. 5. & Iacob. 5.
Veridici ſermones tui ſint, vt ab omnibus diligaris:
Et pro te pariter * *orent, abſentes, atque præſentes.* * al. bene tibi precentur.
Bene fac quantum potes, domeſticis, atque extraneis:
E *Et bona verba profer, cum bonis atque malis.*
Spera in Domino, & cuſtodi vias eius, & in omnibus præceptis ipſius ambula:
Et in vana ſpe hominis non confidas, quia ſtatim areſcet, ac ſi non (fuiſſet.
In Deo ſolo, vere confidito:
Quia qui confidunt in eo, beati in vtroque erunt mundo.

Mun-

Matth. 24. Luc. 21. *Mundus tranſit, ſicut ſcriptum eſt:* A
Et iudicium ſtat firmum, ſicut ſignatum eſt.
Memineris ò puer non peccare;
Et ſi peccaueris, mox pœnitentiam agas.
Deum laudatione, atq. confeſſione celebra; vigila, ieiuna, & ora:
Et tua cantet lingua, dulcia laudis cantica.
Ore tuo adſueſce laudare Deum;
Et lingua tua clarè glorificare eum.
Et ne iures, neque mentiaris vmquam: B
Quia in hoc gaudet improbus ſemper Satan.
NOTA. *Ieiunium quadraginta dierũ ieiuna, & panẽ tuum eſurieti ſuppedita:*
Pſalm. 118. *Et ſepties in die ora, ſicut à filio didiciſti Iſai.*
Stude potius bonã habere voluntatẽ, quã multas opes, atq. poſſeſſiones:
Quia maius illa in rerum natura nihil eſt, quod ſit præſtantius.
Hæc lege, & intellige, ò diſcipule; & in bonis te operibus exerce:
Vt ſatietur anima tua, ſuauibus oblectamentis.
* al. ſollicite. *Conſidera* diligenter verba, quæ tuis labijs depromis:* C
Et conuerſare tamquam ſapiens, in cunctis mundi actionibus.
Cogita in tuo hunc in mundum ingreſſu, & ex illo quoque egreſſu,
Gen. 3. *Cur ſis factus homo; & quia ex nihilo factus es, & iterum reuerteris*
Reuolue animo multos, qui ante te vixerunt, *(in nihilum.*
* al. fortes. *Reges ſublimes, nobiles, atque* potentes.*
Et cerne quòd ex mundo emigrarunt:
Et tu ſicut illi, emigrabis.
Verba Diuinæ prædicationis, ſi peccator es lubens audi: D
* al. Vel ſi *Et* ſi iuſtus ſis, ab omni iniquitate te cuſtodi.*
Auditio iudicij fratres, horribilis eſt, quilibet ab iniquitate recedat:
* al. mundi loqueis *Et ne implicetur* creaturis; vt non hæreditet tormentum ignis.*
Maieſtatem Domini tui quotidie admirare:
Et confitere ac collauda, ſine intermiſſione.
Quia totum licet mundum poſſideas,
* al. a malo. *Non te liberabit à* morte.* *(tatem:*
Trinitas ſanctiſſima nos corroboret, vt ipſius ſemper faciamus volun-
* al. ab igne * al. preparato *Et nos à* iudicio liberet,* reſeruato operantibus iniquitatem.* E

Laus Deo, Honor, & Gloria:
In ſempiterna ſecula. Amen.

SCHOLIA

A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

SCriptum hoc S. Patris Ephræm Syri vere aureum, typis Chaldaicis iuſſu, & auctoritate Gregorij Papæ XIII. fel. rec. aliàs in vſum præſertim Palæſtinorum, ac præcipue Maronitarum, & aliorum, qui ſunt in Meſopotamia, & circa montem Libani habitant, Romæ excuſum fuit, ac etiam per Apocriſiarios, ſiue internuncios eiuſdem Optimi Pontificis, ad nationes illorum populorum pro Chriſtiana inſtructione vtiliter tranſmiſſum, atque perlatum. Illud autem quia ad Iuuentutem Chriſtianam in recta vita, moruमq. diſciplinis formandam, valde vtile, ac pernecesſarium videtur; ac propterea ſummopere deſideratum, vt etiam Latine reddatur, ac Latinorum vſibus communicetur, & cum aliis (quæ euulgamus) Ephræm operibus edatur: factum eſt, quòd ſeriò in hanc rem ſtudium mentemq. conuerterim, & hoc genus ſcripti, aut ſi mális Canticum ſpiritale, (quod Græcè reperiri non potuit, nec ante hac Latinè vnquam prodiit) primùm è verbo ad verbum per alumnos Collegij Maronitarum Romæ, atque etiam per Epiſcopum Sidoniæ, eiuſcæ linguæ peritum (vt de certitudine rei, ac veritate ſententiæ ſecurior eſſem) curarim Latinè & Italicè ex Chaldæo reddi: ex qua eorum verbali tranſlatione, poſtea totum illud in hanc formam modulationemq. Rhythmicam, ſeruata vbique ſententia, ac proprietate verborum apud S. Ephræm vſitatorum, pro communi Eccleſiæ bono conuerti, atque redegi.

B

Melior eſt puer ſapiens, Rege ſene inſipiente.] *Verba ad quæ aperte hic reſpicit, ſunt Eccl. 4. vbi ad verbum in edit. 70. eſt:* Bonus eſt puer pauper & ſapiens, ſuper Regem ſeniorem, & ſtultum.] *At in vulg.* Melior eſt puer pauper & ſapiens, Rege ſene & ſtulto.] *Iuxta autem Chald. ad verbum hic eſſet:* [Melior puer, qui puer eſt & ſapiens, Rege ſene inſipiente.] *Et iuxta aliam ex Chaldæo tranſlationem:* [Melior eſt puer prouidus, & ſapiens, Rege ſene & ſtulto, &c.] *Vbi omnes lectiones ſunt ponderandæ, licet inter ſe, in alio non differant, niſi quòd aliæ ad verbum ſic ſonent, aliæ ipſam potius ſententiam exprimant. & in ſacro Cod. addatur* (pauper) *apud Ephræm autem hic non item.*

C

Poſtea vbi in laudem Doctrinæ loquens, ait: [Et ex humili in altum eleuat, & in throno Regali ſedere facit.] *Alia ad verbum tranſlatio ſic:* [Et ex ſterquilinio, in thronum Regni aſcendere facit, & conſidere.] *al. Et de ſterquilinio erigit, & ſedere facit in ſolio regni.*

Ne nimium conturberis; vt in manus inimicorum tuorum non incidas, &c.] *al. ſic:* [Non ſis nimium pauidus; ne in manus eorum, qui oderunt te, incidas, &c.] *Alia ad verbum magis tranſlatio ſic:* [Ad timorem & mutationem ne ſis nimius; vt in manus odio te perſequentium non incidas: Neque audax nimis & mutabilis; ne qui nouerunt te deſpiciant.]

Cum alicui ſocius fueris, ne te pecuniæ cupidum præbueris, &c.] *Alia ad verbum tranſlatio ſic:*

D [Si in hominis ſocietate fueris, bona eius ne concupiſcas: Tuosq. proximos vt teipſum dilige, & tibi magis expediet, vt benedicaris.] *al.* & proximis tuis, ſicut tibi ipſi eſto benignus.] *al.* benefac, vt benedicant tibi.]

Ipſa tibi veritas in omni actione, atque regimine lux ſit: & tua ſint verba, Eſt, eſt; Non, non, &c.] *Vbi alia ad verbum tranſlat. ſic:* [Lux omnium gubernationum tuarum, verbum tuum verum ſit: & eſt, & non, ſit verbum tuum; vt quilibet affirmet te verum dicere.] *Alia ex Chaldæo tranſlat. ſic:* [Omnia negotia tua illuſtra, veritatisq. verba loquere; & ſermo tuus ſit ſic, vel non, vt apud omnes ſis veridicus.] *Et ſic ad verbum. Alludit porro hic aperte, ad locum Matth. 5.* Sit autem ſermo veſter eſt, eſt: Non, non: quod autem his abundantius eſt, à malo eſt.] *& Iacob. 5. vbi eadem ſic repetuntur:* Sit autem ſermo veſter, eſt, eſt: non, non: vt non ſub iudicio decidatis, &c.] *Ad quæ nos hic loca, in tranſlatione hac Rhythmica potiſſimum reſpeximus, quemadmodum & in aliis ſcriptur. alluſionibus alibi.*

E

Spera in Domino, & cuſtodi vias eius: & in vana ſpe hominis ne confidas, &c.] *Vbi alia ad verbum tranſlatio ſic:* In Domino confide, eiusq. vias cuſtodi; & in ſemita mandatorum ipſius ambula: In ſpe vero hominis, ne confidas; quia ſtatim peribit, tamquam ille, qui non fuit.] *Locus autem hic inſignis eſt, multisq. ſcripturæ locis (ad quæ hic fit alluſio) conformis, quo breuiter, pie, & efficaciter admonemur, in Deo ſolo vere ſperandum, & confidendum ſemper eſſe: in vana autem ſpe & fiducia humana, ſpem noſtram ponendam nequaquam. ſecundum illud Hier. 17.* Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium ſuum, & à Domino recedit cor eius, &c.] *Verum de his, ſuis locis alibi latius apud Auctorem.*

Mundus tranſit, ſicut ſcriptum eſt, & iudicium ſtat firmum, &c.] *E verbo ad verbum, ex Chald. ſic:* [Mundus præterit, ſicut ſcriptum, *(ſiue,* vt aliqua ſcriptura,*)* & iudicium permanet, velut ſigillum, &c.] *& ſecundum aliam ad verbum tranſlat.* [Mundus peribit, ſicut ſcribitur: & iudicium certum eſt, quemadmodum mandatur: Reminiſcere puer, & ne pecces; & ſi peccaueris, cito pœnitentiam age.] *In quibus & ſimilibus, ipſam potius Auctoris referre viſum eſt ſententiam, & ſcripturæ verbis ad quæ reſpicit, magis rem accommodare. ſicut hoc loco ad verba Matt. 24. & Luc. 21. (quò præcipue fit adluſio) quæ hic de mundo tranſeunte, & iudicio futuro dicuntur, retulimus, mentemq. Auctoris clarius, pleniusq. expreſſimus.* A

Deum laudatione celebra; vigila, ieiuna & ora.] *Alia Chald. tranſlat. ad verbum magis ſic:* Redde Deo laudationem, vigiliam, ieiunium, & orationem.] *al.* [Da gloriam Deo cum vigilia, ieiunio, & oratione, &c.] *Sed nos ad ſententiam potius hic reſpeximus.*

Ieiunium quadraginta dierum ieiuna, &c.] *Locus de ieiunio Quadrageſimali (contra hæreticos noſtri temporis adeò illud impugnantes) memorabilis, notatuq. propter antiquitatem teſtimonij Sancti patris Ephræm Syri (qui ante mille trecentos pene annos vixit ac ſcripſit) digniſſimus, Pro cuius confirmatione, maioriq. faciunt robore, quæ eodem velut tempore à Baſilio Magno, ſerm. poſteriore, de Ieiunio adducta ſunt, in hæc verba: Non inſula, non terra, non ciuitas, non gens, non denique locus vllus tam deſertus eſt, vbi prædicatio de Quadrageſima non fuerit audita: ſed & exercitus, & iter facientes terra, marique, mercatores quoque omnes ſimiliter audiunt, libenterq. ſuſcipiunt, &c.] Quibus quid antiquius clariusq. in hanc rem quis deſideret? Et ſi pluribus SS. Patrum teſtimoniis forte adhuc opus ſit, etiam alia adducam, & primo quidem S. Ignatij diſcipuli S. Ioannis, qui in Epiſtola ad Philippenſes, inter alia ſic habet: Quadrageſimam nolite pro nihilo habere; imitationem enim continet Dei conuerſationis. Hebdomadam etiam paſſionis nolite deſpicere, &c.] Et Orig. homil. 10. ſuper Leuit. Habemus, inquit, Quadrageſimæ dies ieiuniis conſecratos, &c.] ac S. Cyprian. in ſermone de ieiunio & tentationibus Chriſti: Forma ieiuniorum propoſita, fixoq. exemplo quadraginta dierum abſtinentiam Dominus conſummauit. &c. S. Ambroſ. ſerm. 25. de Quadrageſima. vbi ſic habet: Non enim fratres leue peccatum eſt fidelibus indictam Quadrageſimam à Domino, non ieiunare; & ieiunia conſecrata ventris voracitate diſſoluere. Et ſerm. 34. Sicut reliquo anno ieiunare præmium eſt, ita in Quadrageſima non ieiunare, peccatum eſt, &c.] Et S. Hieronym. in epiſt. ad Marcellum contra Montanum: Nos vnam, inquit, Quadrageſimam ſecundum traditionem Apoſtolorum, toto anno, tempore nobis congruo ieiunamus, &c.] Plura in hanc rem, vide apud S. Auguſtinum ſerm. primo, in ſabbato poſt Dominicam Quinquageſimæ: & in Serm. primo feriæ quarta, poſt Dominicam ſecundam Quadrageſimæ. Et ad Ianuarium, epiſt. 114. S. Maximum Epiſcop. in ſermone de Quadrageſima. Et denique S. Leonem Magn. qui duodecim Sermones de Quadrageſima, in Sacro quadrageſimali tempore habuit, quibus nihil præſtantius. reperiuntur in eius Operibus, quæ ſtudio & induſtria noſtra ſpero poſt Ephræmiticos iſtos noſtros labores, breui emendatiora, ac locupletiora, non ſine acceſſionibus, atque obſeruationibus, Deo adiuuante, prodibunt.* B C

S. PATRIS

EIVSDEM S. PATRIS EPHRÆM SYRI EPISTOLA AD IOANNEM MONACHVM:

DE PATIENTIA, ATQVE TOLERANTIA.

Et de cauendo, ne decipiamur noſtris cogitationibus, atque conſilijs prætextu virtutis. & ne quis dicat: Tamquam paſtor incedo. & de humilitate, atque modeſtia animi.

BENEDIC PATER.

Eodem Gerardo Voſſio Interprete, & Scholiaſte.

VARIIS licet adhortationibus cum religioſiſſimo Theodo-
A ro egerimus, ne à ſuo recedat loco; perſuadere tamen non
valuimus. Dixit autem ad nos ille: Si voluntas iuuandi
me, animamq. meam ſaluandi adfuerit, in monaſterium
tuum ablega me. Cui reſpondi: Ex quo, Monaſterij cu-
ram Fratri Ioanni commiſi, illo inconſulto, coniungi ali-
cui nequeo. Et nunc quidem bene egiſti, prædictum fra-
trem ſuſcipiendo. nam vt rediit, nobis qua eum ſympathia ſiue compaſſio-
ne exceperis, renunciauit. Cum & tales oporteat in veneratione habere, qui
ſupra patrem, & matrem, fratres, & ſorores, vxores, & proles, cognatos,
atque amicos, diligunt Dominum. Recte vero agis, exemplum bonorum
operum te ipſum præbens, & potiſsimum fratribus, qui tecum habitant. ſe-
B cundum eum, qui dicit: A me videbitis, & ſic facietis. Et beatus Paulus Apo- *Iudic. 7. & 9.*
ſtolus adhortatur, dicens: Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti. vt qui- *1. Cor. 4.*
bus ſermo plenam fidem non facit, opus ipſum perſuadeat. Spiritalia vero mi- *Philipp. 3.*
niſteria non contempſeritis, neque corporalium neceſsitatum prætextu, ſyna-
xim veſtram neglexeritis. Eloquia enim Dei meditata, & ſuauiter decantata
animam nutriunt, atque tuentur: corpus autem cuſtodiunt, inſtituuntque. dæ-
mones repellunt, & ſummam animæ tranquillitatem generant. Porro de
tentantibus ea, quæ menſuram ac modum excedunt, incurrentibusq. in pe-
ricula grauiſſima, commonefacere vos volo: non plus ſapiendum eſſe, quàm *Rom. 12.*
oportet ſapere, ſed ſapiendum ad ſobrietatem. Rurſusq. alibi dicit Scriptu-
ra: Noli eſſe iuſtus multum, neque plus ſapias, quàm neceſſe eſt, ne obſtupeſcas. *Eccl. 7.*
C Accidit enim diebus hiſce noſtris, quoſdam fratres relictis ſuis cellis, in terram
deſertam, infructuoſam, atque inaquoſam ſe contuliſſe: ſæpe autem licet à
patribus, ac fratribus admoniti, non paruerunt, dicentes: Nos vt paſtores di-
ſcedimus. Et vt ſeſe in aridiſſimam ſolitudinem impuliſſent, videntes iam ſe
intra deſertam terram concluſos, cœperunt vehementer diſcruciari: incipien-
tesq. ad loca, quæ incoluntur redire, nequiuerunt ſe ex difficillima eremo ſub-
ducere & expedire: neque enim illud facile erat, intra interiora deſerti verſan-
tibus. Valde igitur per inediam, ſitim, æſtumq. afflicti iacebant, animum

deiicientes. Diuina vero prouidentia diſponente, frigore pereuntes, ab ali- A
quibus ibi reperti ſunt, qui eos propriis iumentis impoſitos ad loca habitio-
num reportarunt. alij etiam ibi mortui ſunt, & à volucribus, ac feris corpora
eorum deuorata ſunt. Qui autem euaſerunt ſalui, longo tempore infirmi re-
manſerunt; deincepsq. ipſa experientia cognouerunt, nihil abſque conſilio fa-
Abſque conſilio nihil agendum. ciendum. Nam multi, vt dictum eſt, contumacia, atque temeritate cogi-
tationum ducti, in terram infructuoſam & inaquoſam progreſſi, ſibiipſis vio-
lentam mortem intulerunt. Alij verò ſub obedientia viuere nolentes, vnani-
mitatemq. in ſubſeruiendo detrectantes, eidem ſeſe periculo tradiderunt. Alij
manibus propriis laborare recuſantes, in idem ſe periculum coniecerunt. Alij
ſui conſilij complacentia decepti, laudem ab auſcultantibus captantes, pa-
ſtores, vt aiunt, effecti ſunt; intentos autem labores non cogitantes, iiſdem ſe B
Propria prudentia non innitendum. periculis implicuerunt. Non igitur oportet cariſſime, ſine prudentia propriis
abduci conſiliis: quin potius decet vnumquemque proprio ſe metiri modulo,
& in càritate Dei, proximo humiliari. Si quis autem exiſtimet ſe perfectam
adeptum eſſe virtutem, paſsionibus ſuperiorem eſſe, & in cupiditates domina-
ri; nec ſic quidem ſibi ipſi fidat, ne fortè in ipſum dicatur, quod ſcriptum eſt:
Prou. 13. Rex temerarius incidet in mala: Angelus autem lucis liberabit eum. Sed for-
tè præteriens quis dixerit: Et quomodo inuenimus aliquos ſanctorum Patrum
hanc excoluiſſe virtutem? Conuenerit itaque nos etiam ex ſanctorum Patrum
vitis afferre teſtimonia: vt aperte oſtendamus, nihil temerè, vel caſu, inconſi-
De Abbate Macario pulchra narratio. derateue ſanctos Patres egiſſe. De Abbate Macario narratur, quòd ſic di-
ceret: Conſidente me, inquit, in cella mea, exercebar vt monachus, dum C
interim mihi moleſtiam cogitationes exhibebant, dicentes: Abi in interiorem
eremum, & vide quid ibidem cernes: perſtitiq. in pugna cum cogitatione an-
nos quinque, cum dicerem, ne fortè id à dæmonibus mihi ſuggeraretur. Perſpi-
cis prudentiam Sancti viri? numquid abduci ſe paſſus eſt, aut præceps accurrit?
numquid cogitationem admiſit? minime verò: ſed perſeuerauit examinans, ieiu-
nans, vigiliis, precibusq. vacans, vtq. ne fortè ex Dæmonibus eſſet, cognoſceret.
Cæterum nobis dum cogitatio aliqua ſe ingerit, contineri non poſſumus, & ef-
feramur. & non modo non diſcutimus ſedulo orantes, ſed neque ab aliis ad-
moniti obedimus; vnde & facile ab aduerſario capimur. Deinde cum perſua-
deret, inquit, cogitatio: egreſſus in eremum, inuenit ibi lacum, inſulamq. exi-
guam in medio eius; & accedebant iumenta vt biberent ex illo; aſpexitq. duos D
homines nudos in medio ipſius. Sub hæc, vt locuti ſunt inter ſe, dixit Abbas Ma-
carius ad eos: Quomodo fieri potero Monachus? Et illi ad eundem: Niſi quis
renuntiauerit omnibus quæ in mundo ſunt, non poterit fieri monachus. Ad quos
ipſe: Ego, inquit, infirmus ſum, & non ita valeo vt vos. Cui illi: Si nequeas,
vt nos, ſede in cella tua, & peccata tua defleas. O humilitas Diuini viri. O
prudentia, virtute inſignis animæ. qui tot, ac tantis præclare factis excellebat,
non iudicat ſeipſum eiuſmodi re dignum. Sed ait ad eos: Ego infirmus ſum,
& non ita valeo, vt vos. Nos autem, neque perſecutione vlla inuadente, neque
à quoquam impulſi: temeritate, & propria quadam complacentia ducimur,
aggredientes ea quæ menſuram, ac modum ſuperant, tamquam Dominum
Deum tentantes, quod eſt horribile. Væ autem homini, qui propriis confidit E
ac nititur viribus, vel exercitatione, ſiue induſtria; neque in Deo ſpem omnem
reponit ſuam; ab illo enim ſolo poteſtas, & robur. Et cur non oculos demitti-
De S. Antonio. mus in vitam Abbatis Antonij? & ipſum cuncta ex diuina egiſſe reuelatione com
periemus. verumtamen ipſe quoque nonne in monaſterio viuebat? nonne in-
dumentis vtebatur? nonne pane veſcebatur? nonne propriis manibus labora-
bat? nonne diſcipulos habebat, qui quidem etiam mortuum ipſum mœre-
bant, ac ſepeliebant? Neque verò ſolum ipſe beatus Antonius hoc vitæ inſti-

tuto

A tuto vſus eſt, ſed & reliqui Patres, qui religioſam vitam duxerunt. qui hortabantur, & conſolabantur ad ſe venientes, per quos ſigna, & curationes exhibebat Deus. Tamquam enim lucernæ quædam claræ, virtutibus coruſcabant. Horum vitam ac mores, etiam nos regia via incedentes, æmulemur, non declinantes neque in dexteram, neque ſiniſtram. Demus ergo operam quieti, ieiunio, vigiliis, orationibus, lacrymis, * conuentibus ad res diuinas celebrandas, labori manuum, conuerſationi cum ſanctis Patribus, obedientiæ veritatis, & auſcultationi Diuinarum ſcripturarum: ne mens noſtra ſylueſcat, & inculta, ſqualidaq. reddatur. Potiſſimum autem participatione nos Sanctorum, & inmaculatorum myſteriorum dignos exhibeamus: vt mente noſtra enaſcentibus infidelitatibus, ſordidisq. cogitationibus purgata, inhabitans in nobis Dominus liberet nos à maligno. In cunctis autem, veram atque ſynceram caritatem ad inuicem, & in omnes, ſectantes: nam ex proximo comparat ſibi, quis malum, vel bonum. Non enim mendax eſt, qui dixit: Quod vni ex his fratribus meis minimis feciſtis, mihi feciſtis. Ad eos autem, qui pietatis viſcera clauſerant, dicit: Quam diu non feciſtis vni de minoribus his, nec mihi feciſtis. & ibunt hi in ſupplicium æternum, iuſti autem in vitam æternam. Antiqui vitulos, agnos, & arietes, cuncta immaculata, in ſacrificium Domino offerebant: at nos proprium corpus Domino offeramus in Spiritu ſancto, non polluentes hoc rebus vetitis, aut aliqua cogitatione contaminantes; ne reprobetur ſacrificium noſtrum. Quo pacto autem comparare oporteat ſanctitatem; ſuffecerit mentem ſobriam ac vigilantem habentibus, recordatio Dei, cuius radij cor omne illuminant. Qui vero mente adhuc infirmi ſunt, aliquibus indigent exemplis, quibus ad imitandam excolendamq. eandem virtutem excitentur. Sit ergo nobis exempli loco tale: Qui ſecundum mundum ſtrenuos ſe præbent in bellis, imagines ſumunt, in parietibus & tabulis belli hiſtoriam deſcribentes: vt quomodo hi quidem ſagittis feriant, alij vulnera infligant, quidam fugiant, alij incurſiones faciant; alij adhibitis gladiis, ſpicarum inſtar aduerſarios decutiunt. atque hæc agunt ad æmulationem poſterorum, & commemorationem eorum, qui rem fortiter in bello geſſerunt aduerſus hoſtes repugnantes: alij verò ſanctorum quoque certamina in domeſticis oratoriis, ad imitationem videlicet ignauorum cordium, & oblectationem ſpectatorum depingunt. Sic ergo ſatagite, quaſi & noſtra vita deſcribenda ſit, & in ſublimi collocanda, vt omnibus ſit conſpicua: quin etiam excolendæ virtuti operam demus, ne quid vituperio dignum, atque abſurdum inſeratur imagini. Turpiſsimum enim reuera eſt, ſpectare virum in imagine cum fœmina inhoneſtè verſantem, & præſertim ex iis, qui* videntur habitum pietatis aſſumpſiſſe. Si vero, & cum maſculo, ſecundum eum, qui dixit: Maſculi in maſculos turpitudinem operantes: quis tandem oculos in imaginem defigere auderet? fugiendum vel ipſum quoque ſpectaculum. Si autem cum tali ignominia, præ pudore ſtupidi, ſpectari ab aliis nolumus; prorſus Diuina cooperante gratia turpes paſſiones effugiamus, veræq. virtutis ſtudium curemus: vt compoſitio & ſtructura hiſtoriæ quæ de nobis eſt futura, præclara & honeſta fiat, quæ ad bonam æmulationem excitet ſua pulchritudine obuios quoſque: nihilque in ea deforme, minusue virtuti conueniens imprimamus. Etenim Sodomitarum hiſtoria indelebilis eſt, in medium producens, quomodo iuſti domum circumdederint homines intemperantes ac flagitioſi, donec cæcitate percuſſi, ignisq. imbre combuſti, & in cinerem redacti eſſent ipſi, cum terra ſua in qua nefandas commiſtiones exercuerant. Horum hiſtoriam tamquam imaginem quandam horrore plenam, propoſuit vniuſcuiuſque noſtrum conſcientiæ, creator noſter Deus: vt ad exemplum huiuſmodi reſpicientes, improborum commercia declinemus. Qui autem cæcutientes, propoſitam nobis hiſtoriam prætereunt,

Margin notes: B (at "nus liberet"), C (at "radij cor"), D (at "ſublimi collocanda"), E (at "ea deforme"); * Græc. [illegible]; De digne communicando.; Matth. 25.; Ibidem.; Leuit. 1. 3. 9.; Exod. 12. 29.; Ab Exemplis.; Sanctorum certamina.; * al. qui pietatis, ac religionis præſeferunt ſpeciem.; Rom. 1.; Gen. 18. 19. et 2. Pet. 2.

tereunt, facile in voluptatum barathrum præcipites ruunt. Tu autem defi- A
al. vt in timore, vel, per timorem. xam tene in huiuſmodi cogitatione mentis aciem; vt * metu turpiſſimas paſſiones elidas, vrentesq. voluptates expectatio iræ emarceſcere faciat. Quis enim Diuinam iram cernens, non trepidet, conſterneturq. animo; niſi fortè oſcitabundus, atque aliud agens iſta conſideret. Ego vero ignauus, particulas
Magnum humilitatis, & timoris exemplum. huius hiſtoriæ ſingulas attentius contemplatus, ingemui, vultuque in genua depoſito, fleui. Quo enim pacto vere formidabile non erit mundo cordis oculo intuentibus vehementiſſimum ignis illius fluxum, terramq. dum torreretur,
** Græc. ὑπομνήματα. al. ὑποδείγματα.* & incolas inſtar ceræ, fumiq. liqueſcentes? An non poterunt monimenta *, atque exempla eorum, qui antea ſupplicio ſunt affecti, vel lapideam animam emollire? Frequentius itaque immo potius aſſidue, ad eiuſmodi hiſtorias in-
Hiſtoriarum recordatio. tente reſpiciamus; vt potiorum ſtudio, experientiam prædictorum fugiamus. B
Nam auget audaciam negligentia: Ex vtraque vero conſuetudo conflatur. Qui autem habitum ſibi mali acquiſiuerunt, exitum ægrè inuenire poſſunt; cum habitus is, ad abolendum ſpiritalem fructum ſemper irrepat. Ex aduerſo,
Gen. 39. velut in imagine recordemur illius Aegyptiacæ, quomodo ad ſe attrahere conata ſit, pium Ioſeph: ipſeq. quo pacto etiam veſtem ſuam reliquerit, vt ſcelus effugeret. Rurſusq. mente contemplemur tamquam in imagine, Senes
Dan. 13. illos Babylonicos; quomodo ad infamiam, beatam Suſannam compellere ſtudebant: ipſa autem pia, & virili cogitatione adhibita, iſtos deturbauerit.
Luc. 8. Sic ergo & nos ſyncere certemus, maximeq. perſuaſi, quia nihil occultum, quod non reuelabitur; vt ſi quæ virtus, ac ſi qua laus, hæc de nobis circumferantur: vt ſimus inter eos, qui laudantur, & non inter illos, qui vitupe- C
rantur. De iis porro, quæ quæruntur, & quo pacto conuerſari oporteat cum fratribus, & complacere Deo viuenti, ac vero; vobis pro nobis orantibus ſignificabimus, Diuina nos adiuuante gratia. Sit autem inter vos, & nos Dominus fons vitæ: qui gaudium, pacem, ſanctificationem, & ſpem bonam pluit ſuper quærentes eum in veritate. Saluta fratres, qui tecum ſunt. Salutant te, qui hic ſunt fratres.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES, D

IN PRAECEDENTEM EPISTOLAM.

L*Ocus in primis Scripturæ ab Auctore hic noſtro citatus* [A me videbitis, & ſic facietis.] *& ſi prima facie videatur eſſe Iudic. 9. ſaltem alluſiue, vbi eſt:* [Quod me videtis facere, cito facite.] *& iuxta LXX.* [Quod vidiſtis me facientem, cito facite ſicut ego.] *tamen diligenter ex collatione ſacri Codicis iuxta LXX. & lectionis Ephræm Græc. conſideratus, reuera deprehenditur eſſe Iudic. 7. vbi tam hic quàm ibi, eadem Græcè omnino eſt lectio, iſta ſ.* [ἀπ' ἐμοῦ ὄψεσθε, καὶ οὕτως ποιήσετε. *id eſt,* A me videbitis, & ſic facietis.] *vt nos hoc loco iuxta lectionem Auctoris, & LXX. tranſtulimus. In vulg. autem ſic:* [Quod me facere videbitis, hoc facite.]

Neque corporalium neceſſitatum prætextu, Synaxim veſtram neglexeritis, &c.] *Vocabulum Synaxis, quamuis multa ſignificet; hoc tamen in loco, potiſſimum vt ex conſequentibus patet verbis, denotat conuentum, ſeu congregationem Monachorum ad orandum, Diuinasq. laudes decantandas ac celebrandas. Addit enim hic conſequenter:* [nam eloquia Dei meditata, ſuauiterq. decantata, animam nutriunt, atque tuentur, &c.] *De qua acceptione, aliiſq. eius ſignificationibus poſtea apud Auctorem noſtrum, & in noſtris Scholiis plenius, præſertim de Virtut. cap. 5.* E

Noli eſſe iuſtus multum; neque plus ſapias quàm neceſſe eſt, ne obſtupeſcas, &c.] *Vbi eodem prorſus modo eſt in Græca editione LXX. vt hic Græcè eſt apud S. Ephræm: nec diſcordat lectio vulga. Latin. Eccles. 7. quare nec ab ea in traduct. hic receſſimus. at Symmachus ibi, pro* (πολὺ *multum*) *legit* πλέον, *amplius, nimis. Et pro illo* [μήποτε ἐκπλαγῇς, ne quando obſtupeſcas.] *habet* ἵνα-

μὴ ἀδη-

A *μὴ ἀδημονῆς περισσῶς* .i. vt non angaris nimium.] *Vbi S. Hieronymus in textu*: Et ne quæras amplius, ne obſtupeſcas.] *Et in comm.* Noli quærere amplius, ne turberis, ſiue ne obſtupeſcas, &c.]

Rex temerarius incidet in mala: Angelus autem lucis liberabit eum.] *Locus iſte eſt Prouerb. 13. concordatq. editio LXX. Græc. niſi quòd ibi ſit ἄγγελος δὲ σοφὸς .i.* Angelus autem ſapiens, &c.] *Pro quo, hic apud Ephræm: ἄγγελος δὲ φωτὸς ῥύσεται αὐτόν .i.* Angelus autem lucis liberabit eum.] *Sed diſcrepat ab his vtriſque lectio vulg. quæ ſic habet*: [Nuntius impij cadet in malum: legatus autem fidelis, ſanitas.] *Vbi etiam A. S. T. pro* (*βασιλεὺς θρασὺς .i.* Rex audax, ſiue temerarius, *vt eſt hic apud Ephræm, & LXX.*) *legunt: ἄγγελος ἀσεβὴς, Nuntius impius, & non impij. vt in vulg. ac deinde pro* (legatus fidelis, ſanitas) *vt eſt in vulg. A. & Symm. ὅμηρος πιστῶν ἴασις.* obſes fidei ſanitas.] *habent, &c.*

De Abbate Macario narratus, quòd diceret, &c.] *Exemplis Sanctorum Macarij, & An-*
B *tonij, ſuum confirmat hic inſtitutum: non licere ſcilicet imprudenter propriis abduci cogitationibus atque conſilijs; neque propriis fidendum, nitendumq. eſſe viribus, ſed veſtigiis, præceptisq. SS. Patrum ſedulò inſiſtendum, nec ab illis deflectendum, &c. Vt vero conſtet, de quo hic Macario loquatur Ephræm; cognoſcendum eſt, inter varios eiuſdem nominis Macarios, duos extitiſſe ſanctitate, ac doctrina celebres, Aegyptios ambos, illosq. duos inter Scriptores adnumerari Eccleſiaſticos, de quibus etiam ſolùm agitur in Martyrolog. de quibus & Græci agunt vno, eodemq. die, decimo quarto Calend. Februar. quorum alter Alexandrinus eſt dictus, eo quòd (vti ſcribit Palladius) in Eccleſia Alexandrina functus eſſet Presbyterio. de quo, 4. Nonas, ſeu ſecundo die Ianuar. in Romano Martyrologio. Alter verò Senior, ſimpliciter Aegyptius eſt appellatus. De quo, habetur in eodem Romano Martyrologio, decimo octauo Calend. Februar. ſiue 15. Ianuarij, in hæc verba*: In Aegypto S. Macarij Abbatis, diſcipuli beati Antonij, vita, & miraculis celeberrimi.] *Et de hoc Aegyptio, loquitur hic noſter Auctor, cuius, vt & magiſtri ipſius S. Antonij, hoc loco exempla, teſtimoniaq. adducit, ſicut etiam quandoque alibi. De vtroque porro Macario, qui plures le-*
C *gere Scriptores volet, videat Socrat. lib. 4. hiſt. cap. 18. Sozomenum lib. 6. cap. 29. Rufinum, lib. 2. cap. 4. Hieronym. Epiſt. 27. ac alibi. Caſſian. lib. 5. de ſpiritu Gaſtrimarg. cap. 41. vbi ſententia Abbatis Macarij, de obſeruantia & abſtinentia Monachi, adſertur. Item collat. 5. cap. 12. & collat. 24. cap. 13. apud eundem. nec non Gennad. de viris Illuſt. cap. 10. & 11. ac 28.*

Potiſsimum autem participatione nos Sanctorum, & immaculatorum myſteriorum dignos exhibeamus, &c.] *Ephræm, vt alibi ſæpe, ita & hic de digna præparatione ad ſacram Communionem, & participationem Diuinorum ac tremendorum altaris myſteriorum agit: Ex profeſſo tamen magis Tomo primo, vbi de dignitate Diuinorum myſteriorum, feſtisq. diebus tractat, incipitque: Saltem ne prorſus infructuoſi inueniamur, &c.] Huc quoque ſpectant, quæ adducit Chryſoſtomus tomo 5. Hom. 60. & 61. contra indignè ſumentes Diuina myſteria. ad populum Antioch. Nec non hom. 83. in Matthæum, vbi inter multa ſic habet*: Non ſunt humanæ virtutis opera propoſita: qui tunc ipſa fecit in illa cœna, idem ea nunc quoque facit. Nos miniſtrorum tenemus locum: qui ve-
D ro ſanctificat, & immutat ea, ipſe eſt. Nullus itaq. Iudas aſsiſtat, nullus auarus, &c. Hæc ad communicantes dico, & ad vos miniſtrantes. Nam & ad vos ſermonem conuertere neceſſarium eſt, vt multo cum ſtudio hæc bona diſtribuatis.] *Et paullo poſt*: Verum & tu laice (*quæ etiam habet hom. 51. in Matth.*) cum ſacerdotem videris offerentem, ne vt ſacerdotem putes hoc facientem: ſed Chriſti manum inuiſibiliter extenſam, &c.] *Quibus quid efficacius, ac clarius?*

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI HYPOMNISTICVM*, SIVE ADMONITORIA ORATIO, in formam velut Epiſtolæ.

** al. Eiuſd. ad Fratrem quendam, Hypomniſticum: in forma Epiſtola.*

Eodem Interprete, & Scholiaſte G. Voſſio.

OMNI hora, mente reuoluo viſionem, quam mihi recenſuiſti Frater: ideo dignam vocatione tua vitam agere contende; vt ei cuius aſcriptus es militiæ, placeas. Tuam enim noui promptitudinem, & in Deum zelum, atque amorem: iccirco tibi ſuadeo iam propoſitum habenti, ac ſaluari ſtudenti; nondum tamen experientiam vitæ religioſæ poſſidenti: vt Sanctorum perfectorumque fratrum, ac patrum veſtigia perſequaris; & ab iis diſcas, quemadmodum Dei ſeruum verſari oporteat. Quod tibi etiam ſemper dicebam, vt ſingulorum perſpecta conuerſatione, bonum vitæ imiteris inſtitutum, attendensq. quomodo quilibet pietate inſtructus, ad ſupernæ vocationis brauium contendat; conſiderans quoque diligenter aliorum perfectam, exactamq. fidem: alterius ſpem in Deum; huius verò duplicem caritatem, in Deum, & in proximum. ac quo pacto alius in timore Dei ſuam cuſtodiat animam, ab omni re mala cauens ſibi, vitamq. inculpatam, atque irreprehenſibilem degens; atque adeo, qui ab omnibus ob puram, & inculpatam vitam laudatur: multi enim reperiuntur eiuſmodi, de quibus tibi aſſerebam, attendendum iis eſſe, & non mihi pigro, atque inerti. Eos ergo imitare, qui quidem in medio veſtrum ſunt velut luminaria quædam; & quomodo nonnulli dum variis paſſionibus impugnantur ab hoſte, per orationes ad Deum confugiunt, adhærentes ei præſidio compunctionis, ac deſiderij; gratiæq. auxilio ſuffragante; abſurdas, immundasq. cogitationes vincunt, factorum pœnitentia ducti, multoq. fletu, ac lacrymis, ſuſpiriisque, mœſti ſua lugent peccata: confitentes Deo per orationes, atque vigilias, afflictiones, & labores, in ieiunio, temperantia, vigilia, humicubatione, tribulatione, atque anxietate; iisq. armorum generibus ſaluari enitentes. Strenuè igitur & tu decerta vſque ad mortem, tamquam verus miles. non enim res eſt ludicra religioſæ vitæ exercitatio, mi fili: verum multa cautela ac diligentia rectè ſalus curatur animæ. iccirco ne vnam quidem præteriui virtutum, ſcripto tibi per Epiſtolam, hæc ipſa mittens; vt ne dicas, non noueram quid eſſet agendum. Sic igitur enitere, omni grauitate, atque prudentia tempus vitæ tuæ tranſigere, vt Deo placeas & hominibus. Si enim ita te geſſeris, perfectam ſingulorum conſiderans renunciationem, religioſumque vitæ inſtitutum; facile teipſum ad virtutum celſitudinem euehere poteris. conſpiciensq. quorumdam voluntariam paupertatem, quomodo relictis omnibus, conantur vbique mentem ſuam tranquillam reddere, vt ſine vlla diſtractione, in orationes incumbere queant; & non ſit illis cogitatio, aut cura, quæ ipſos retrahat ab oratione, vel lacrymis, aut feruore, perfectaq. in Deum dilectione. Noſti enim tu quoque, ſi quis cum

Sanctorum virorum veſtigiis vt inſiſtendum.

Virtutes Sanctorum, vt in nobis exprimenda.

A B C D

A deſiderio, & lacrymis, puro corde precatur; eum mente ſua tamquam in ſpe-
culo contemplari Deum. Iccirco per inopiam ac paupertatem, magnamq.
anguſtiam quilibet ad promiſſa iuſtis bona * properat: Anguſta enim eſt por- *al. ſollicitè contendat.*
ta, & arcta eſt via, quæ ducit ad vitam. Quapropter hanc tibi viam de- *Matth. 7.*
monſtro, quam ego nondum ſum ingreſſus: vt illi inſiſtens, Sanctorum imi-
teris conuerſationem, aliorum quidem pietatem, aliorum * rectum in preci- ** Græcè hic eſt ἀκολουθίαν, de quo in Schol.*
bus, rebusq. omnibus ordinem; aliorum ſcientiam; aliorum tranquillitatem;
aliorum humilitatem; aliorum honorem: aliosq. accuſatores ſui ipſius; alios
ſeipſos pro nihilo habentes, atque abiicientes: aliorum grauitatem, & ſeueri-
tatem morum; aliorum ſtudium, atque diligentiam; aliorum quietem, ac
ſilentium; aliorum manſuetudinem; aliorum patientiam, & longanimita-
B tem; aliorum clementiam; aliorum mores pacificos; aliorum vitam amabi-
lem; aliorum caritatem, & concordiam; aliorum intellectum, atque iudi-
cium; aliorum prudentiam; aliorum ſobrietatem, ac vigilantiam; aliorum
ſapientiam; aliorum diſcretam diſſerendi vim ac rationem; aliorum in con-
ſilio dando benignitatem; aliorum diſcretionis virtutem; aliorum ſecreta * te- ** al. aliorum myſtica quadã, atque arcana.*
gendi modum; aliorum hilaritatem; aliorum mores gratioſos; aliorum af-
fabilitatem; aliorum in reconciliando facilitatem; aliorum in condonando,
ac venia danda, clementiam; aliorum fortitudinem; aliorum audaciam,
atque fiduciam; aliorum certamina; aliorum obedientiam; aliorum in opi-
ficio induſtriam, ac diligentiam; aliorum in aliis laudandis benignitatem;
aliorum promptitudinem, atque alacritatem; aliorum in fratres obſequium;
C aliorum zelum, & amorem; aliorum feruorem; aliorum ſubmiſſionem; alio-
rum perfectam vitæ abdicationem, & crucifixi inſtar quotidie morientium; *Alluſio ad 1. Cor. 5.*
aliorum patientiam, & tolerantiam; aliorum veritatem; aliorum loquendi,
& arguendi libertatem; aliorum lucidam, & conſpicuam cunctis vitam; alio-
rum ſedulitatem, & in agendo ſollertiam; aliorum diſciplinam; aliorum
temperantiam; aliorum ſanctimoniam; aliorum caſtitatem; aliorum virgi-
nitatem; aliorum puritatem; aliorum ſpiritalem viuendi rationem. Et huius
quidem conſidera eleemoſynam; illius in ope ferenda, ſuſcipiendaq. virtu-
tem: huius benignitatem, ac bonitatem; illius inſignem clementiam, & com-
miſerandi ſtudium; huius fraternum amorem; iſtius pro beneficiis acceptis, be-
nignitatem, atque gratitudinem; aliorum reſtituendi, compenſandiq. virtu-
D tem; aliorum æquabilitatem, & amicitiam; aliorum rectum iudicium; alio-
rum ad ignoſcendum facilitatem, aliorum æquitatem, ac probitatem; alio-
rum compatiendi virtutem; aliorum beneficentiam; aliorum hoſpitalitatem;
aliorum integritatem; aliorum innocentiam; aliorum imperturbabilem ani-
mum; aliorum ſynceritatem; aliorum virtutem, qua ſunt paucis contenti;
aliorum moderationem; aliorum gratitudinem; aliorum ſimplicitatem: hu-
ius in adhortando vim, alterius in conſolando gratiam; illius in ægrotis inui-
ſendis caritatem, huius rectitudinem; illius in admonendo donum: alio-
rumq. continuas orationes, & pſalmorum decantationes, ac lacrymarum ri-
uos: et, vt vno verbo dicam, cunctorum diuinam vitæ rationem, atque in-
ſtitutum. Cum igitur in medio tanti theſauri habites, ditari ſtude, cum vir-
E ginibus prudentibus vitam agens, ne inter fatuas referaris. Et cum tanta ha- *Matt. 25.*
beas luminaria, quæ tuos ſingulis diebus ac noctibus illuſtrant oculos, in il-
lorum lumine ambula, veſtigiiſq. eorum inſiſte, vt cum ipſis in æterna ingre-
diaris tabernacula, propera greſſibus iſtis, vt aliquos eorum aſſequi poſſis;
poſſe autem te ſcio, modo velis. Succinge igitur lumbos tuos, lampademq.
iuſtitiæ accende; ac Dominum tuum expecta: vt ad eius occurſum inueniaris *Luc. 12.*
paratus. De quibus ad te non ceſſabo perſcribere: Scio enim te quæ iuſta ſunt
ac rationi conſentanea libenter audire. Quare attende tibi ipſi, & certa vſque
ad mor-

** al. quoniam ſi in, &c.*
2. Cor. 11.

A ad mortem, vt cuſtodiaris, & conſeruetis; vtq. cum fiducia ac gaudio obuiam immortali eas ſponſo. In honore ac pretio virginitatem habe, & * te in cæleſtem thalamum introducet. iccirco dixit Apoſtolus: Deſpondi vos vni viro, virginem caſtam exhibere Chriſto. Nunc ergo cariſſime, Sanctorum virorum virtutes deſcripſi tibi: ſcribo etiam inſidias aduerſarij, vt ex ipſius liberatus laqueis, animam tuam ſaluare queas. Nolim autem mihi iam reſpondeas: Monaſterium ingreſſus ſum, & habitum angelicum geſto: non modo enim homines, verùm etiam Deus ipſe non externo delectatur habitu; ſed bonorum operum fructus exquirunt. Conſiſte igitur inſtar arboris floridæ, fructusq. tuatum cuſtodi virtutum: ne ſuperbiæ vermis ſubrepens, fructum tibi labefactet humilitatis; ne mendacio tibi adimatur veritas; ne inanis gloria tibi pietatem, atq. religionem obſcuret; ne manſuetudinem tuam iracundia abripiat; B ne longanimitatem tuam excandeſcentia euacuet; ne pacem tuam pugna deuaſtet; ne amicitiam tuam ſimultas impediat; ne iniuriarũ memoria penitus caritatis reconciliationẽ extirpet; ne contumelia honorẽ deperdat; ne contentio concordiam dirimat; ne quietem atq. ſilẽtium perturbatio commoueat; ne ieiunio gula obſit; ne temperantiam inexplebilis edendi auiditas prorſus abroget; ne diligentiã ignauia ſubuertat; ne ſomnus vigiliam * comprimat; ne acedia promptitudini atque alacritati moleſta ſit; ne pigritia miniſterium prohibeat; ne ſubiectionem murmuratio depellat; ne obedientiam inobedientia excludat; ne pſalmodiam verba otioſa ſuperent; ne ſcurrilitas, Dei laudes vincat; ne luctum riſus opprimat; ne indulgentiam nimia ſeueritas inutilem reddat; ne pudicitiam fornicatio corrumpat; ne fidem incredulitas euacuet; ne auaritia, voluntariæ præfe- C tatur paupertati; ne parentes plus quàm Chriſtum diligas; ne ex mundo maiorem, quàm Regno Dei, voluptatem captes; ne tibi diuitiæ paupertatem improperent; ne linguam tuam obtrectatio irritet; ne te calumnia fratricidam efficiat; ne ſuſurratio tuam animam inquinet; ne te in aliquem inuidentia configat; ne dolus tuus puritatem cordis polluat; ne bonis te priuet ſimulatio; ne proditorem te reddat calumnia; ne punitionem tibi, falſum conciliet teſtimonium; ne te à cæleſti moueat Regno furtum; ne paradiſum tibi occludat * iniuſtitia; ne tuum hominibus complacendi ſtudium, oſſa diſſipet; ne acceptio perſonarum, tibi libertatem præcidat; ne te voluptatis amor à Diuino amore abſtrahat; ne compunctionem tua obſcuret concupiſcentia; ne tua voluptas amorem ac deſiderium in Deum hebetet; ne te edendi delectatio, D deliciis paradiſi ſpoliet. Ne hominem aſperneris; ne eius exacerbes creatorem; ne importunè conqueraris, neue accuſes: ne in condemnationem ipſe incidas: ne vlli exprobes; quid enim tibi accidet, ignoras. Caue extollaris corde, ne cadens tibi ipſi ignominiam inferas. caue, ne confidentia manſuetudinem, ac moderationem abſcindat; neque timiditas audaciam opprimat; nec contemptio tuum timorem diſperdat; ne te mentis occupatio à cæterorum conuentu, comitatuq. ſeiungat; neque animum mentis elatio, atque diſtractio vulneret. Non ex auditu animam commacules. non coniungaris improbis, neque cum iis conſilium inieris: ne fortè malitia, tuæ innocentiæ, atq. ſimplicitati tenebras offundat; neve nequitia tuam vincat bonitatem; ne inuidia animum tuum perturbationibus vacuum ſuperet. ne ſis procax, atque petulans, ne odio- E ſus reddaris omnibus. ne tibi flagella conciliet pertinacia; ne des relaxationem aliquando carni tuæ: vt tuam non aggrauet animam. ne te calumniandi ſtudium à laudandis proximis abripiat. Caue, ne deſperatio te ſecludat à pœnitentia; neque à cælis, te diuellat vita * flagitioſa. non tibi theſaurum propria effringat gloriatio; neque tua ſecreta, diuulget iactantia: ne obtrectatio, tua cauſſa, quempiam obnubilet; nec tenebras tuo offundat intellectui inſipientia; nec tuam ſtultitia prudentiam tenebris inuoluat. non tuæ dominetur menti de-

Bonorum operum fructus.

Arbori floridæ quomodo ſimilis eſſe debet Religioſus.

Antitheſes variæ, atque pulcherrimæ.

** al. ſopiat.*

** al. acedia, atque ignauia.*

** al. deſidioſa.*

mentia

A mentia; non tuam diſcretionem alteret indiſcretio; aut quid aliud vetitorum te
non ſentiente, in corde ſubeat, ac te cælorum Regno ſequeſtret. Cæterum ſo-
brietatem, ac vigilantiam cole, & ſicut ſcriptum eſt: In lege Domini, medi- *Pſal.1. et 118.*
tans die ac nocte: (quoniam non ceſſat impugnare nos die noctuq. inimicus)
ne forte mentem tuam à meditatione præceptorum Dei inueniat otioſam,
ſuaq. ſuperſeminet zizania, reddatq. nouiſſima peiora primis; ne hic terrenis *Matth.13.*
priueris, & ibi cæleſtium iacturam facias. Nemo enim manum ſuam ad ara- *Luc.11.*
trum mittens, & retrò reſpiciens, aptus eſt Regno Dei. nullusq. militans *Luc.9. 2.Tim.2.*
Deo, implicat ſe rebus ſecularibus, vt militiæ præfecto placeat. Mundum er-
go deſerens, ac Chriſtum ſequens, ſic curre, vt apprehendas: neque declines *Prou.4.*
in dexteram atque ſiniſtram, id eſt, in vnam aliquam ex antea deſcriptis per- *Eſa.30.*
B turbationibus; ne in peccati præcipitium corruens, moriaris anima: ſed per
Regiam Diuinorum præceptorum viam currens, accelera, ſimulque pro me *Pſal.118.*
peccatore ora: vt & ego, licet indignus, Sanctorum particeps factus, vobi-
ſcum merear æternis bonis perfrui, in Chriſto Domino noſtro. Hæc tibi ca-
riſſime perſcripſi, non quòd ego iſta vitauerim: ſed vt ipſe vitans, Deò ſis
acceptus & carus. Ait enim Dominus: Qui credit in me, opera quæ ego fa- *Ioan.14.*
cio, & ille faciet. Ac de te mihi perſuaſum cariſſime habeo, quòd anteceſ-
ſoribus tuis maiora ages, ſi, * vt accepiſti, ſeruaueris. Ne ergo alienarum te ** al. ſi quæ accepiſti, obſeruaueris.*
actionum cenſorem præbeas; ſed tuam ipſius vitam quotidie inſtituere conten-
de. Singuli enim de propriis actionibus, rationem reddituri ſumus Deo. Ipſe *2.Cor.5.*
igitur quotidie tuas cogitationes diſcerne, & tecum ſic loquere: Pietatem ne
C ac religionem colo? temperantiam, ac continentiam ſeruo? compunctionem
habeo? humilitatem poſſideo? aliaq. iam antè à me deſcripta. Rurſumq. de- *Salubris cum ſeipſo collocutio*
cerne, & intra te dicito: Nonne parum laboro, benè ne an malè viuam? Nun-
quid otioſa loquor? numquid iraſcor? numquid terrenarum rerum aliquid con-
cupiſco? ſicq. ſigillatim ſupraſcripta diſcernens, malumq. deteſtans, bono ad-
hæreo. nemo enim bonus, niſi ſolus Deus, qui cunctos ſaluat caritate ſua, in *Mar.10.*
Chriſto Ieſu Domino noſtro. Adhortor ergo te in Chriſto Ieſu, fili, vt hanc *Luc.18.*
obſerues Epiſtolam, eamq. aſſiduè perlegas, rurſumq. reponas; neque conten-
tus ſis, donec perdidiceris ipſam. Nam magna tibi diligentia de omnibus vir- *Commendatio*
tutibus, ac vitiis conſcripſi, vt ea aſſidue mediteris, ſeduloq. conſerues. In *Epiſtolæ.*
quo enim vitam ſuam adoleſcens inſtituet; niſi in obſeruatione ſermonum Do-
D mini? Interea, perſpicua iſta perſcripſi tibi, vt facile ſeruare poſſis: Quæ cùm *Pſal.118.*
perfeceris, tunc mentem tuam pleniori diligentia firmabo: vt ſic quoque merea-
ris ad perfectionem peruenire. In Chriſto Ieſu Domino noſtro: cum quo, Pa-
tri, vna cum ſancto Spiritu, gloria & honor, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

E Iuſdem Hypomniſticum, &c.] *Græcum vocabulum eſt ὑπομνηστικὸν, deſcendens à nomine Greco ὑπόμνημα, cuius variæ in Auctoribus tam prophanis, quàm ſacris, & apud ipſum S. Ephræm reperiuntur ſignificationes. Nunc enim eo nomine vtuntur pro memoriali, nunc pro interpretatione & commentario. nunc pro documento, vel exemplo eorum, qui antè vixerunt. nunc pro cōmonitione, & ipſa commonitoria oratione. nunc pro ſermone exhortatorio, & perſuaſiuo, &c. in quibus omnibus ſignificationibus, aliis atq. aliis locis adhibetur à S. Ephr. Ac pro interpretatione quidem et commētariis, illud etiam vſurpatur à Cicerone ad Tironem, vbi habetur: Multum mihi eripitur operæ in exſcribendis Hypomnematis, &c.] Apertiusq. vim eius exprimit Plin. lib. 7. nat. hiſt. c. 5. ſic inter alia referens: Cuius commenta, quæ appellantur Græcè ὑπομνήματα, ſub nomine Democriti falſo producuntur, &c. Quin & apud Iuriſconſultos, C. de Decur. l. ſi quis ſpontaneus, Commentariorum ſcriptores, dicuntur Hypomnematographi. Hinc quoque Symeon Metaphraſt. pleniores quaſdam ſuas in vit. Sanctorū deſcriptiones,*

atque

atque enarrationes ὑπομνήματα.i. commentarios appellat. Sic exempli gratia apud eum: ὑπόμνημα διαλαμβάνον ἀκριβῶς, τοὺς ἀγῶνας καὶ ἄθλα, καὶ ἀποδημίας, καὶ τελειώσεις τῶν ἁγίων, καὶ κορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου, καὶ Παύλου. id eſt, Commentarius ſigillatim complectens, ac tractans certamina, labores, ac peregrinationes, & conſummationem Sanctorum, & Principum Apoſtolorum Petri, & Pauli.] Sicq. ſæpiſſime varia alia ſua inſcribit in Sanctos encomia, præſertim longiora, ac pleniora, ſicut diligens lector apud ipſum Metaphraſten, re ipſa ſæpius comperiet. Vnde etiam inter alios (quos hic longum foret recenſere) Sixtus Senenſ. lib. 3. Bibl. dicit, ὑπομνηματικὸν, ſeu Commentationem, eſſe breuem Diuinæ ſcripturæ expoſitionem, ſcholaſtica methodo aliquanto copioſiorem, &c. Secundum quam explicationem, hypomniſticæ etiam illæ dicentur Epiſtolæ, quibus commentamur ſcripturas. Epiſtolis autem inter alios explicauit ſcripturas, Iſidorus Peluſiota, referente Nicephoro lib. 14. cap. 53. & interdum Baſil. Chryſoſtom. Hieronym. Ambroſ. Auguſt. Leo Magn. &c. Quibus ſic poſitis atque deductis, ſupereſt, vt exponamus, quomodo hoc loco ὑπόμνημα, & ὑπομνηστικὸν, ab Auctore noſtro accipiatur: ad quod quidem quantum attinet, dicimus ὑπόμνημα, partim idem hic ſignificare quod ὑπόδειγμα, pro exemplo, quo pacto etiam ſupra ſumitur in Epiſtola ad Ioannem Monachum, non longè à fine, vbi pro (τὰ ὑπομνήματα) lectio alterius Codicis Græc. habet ὑποδείγματα, exempla. Ac pro iiſdem ſumi, ſatis etiam inde colligitur, vti & hic, vbi exemplis bonorum ſeriò inſiſtendum ſuadet, improborum autem vitanda. Vnde hypomniſtica Oratio, ſeu Epiſtola eo modo dicitur, quæ eorum proponuntur exempla, qui antè vixerunt, & rem benè, vel malè geſſerunt, ad imitandum bona, vitandumq. mala, &c. partim etiam ac quidem præcipuè ὑπομνηστικὸς, pro hypomniſtica ſiue admonitoria accipitur oratione ſeu epiſtola. vel etiam pro commonitorio atque exhortatorio, & perſuaſiuo ſermone. & in hoc genere hic noſtrum verſari occupariq. Auctorem, legenti atque examinanti facilè conſtabit. A B

Aliorum rectum in precibus, rebusq. omnibus imiteris ordinem. &c.] *Vocabulum (ἀκολουθία) etſi alia, atque alia ſignificet, tamen ſæpe inuenimus illud apud veteres Patres Græcos vſurpari pro horis Canonicis: vt & hoc accipi videtur loco. quare hic vertendum [in horis Canonicis perſoluendis obſeruantiam imiteris ac ſtudium.] aut ſanè non incommodatè ſic: [Rectum in precibus rebusq. omnibus ordinem, &c.] vt hic conuertimus, ac repoſuimus.* C

In lege Domini meditans die ac nocte, &c.] *In alio Cod. S. Ephræm Græc. pro ἐν νόμῳ κυρίου, In lege Domini, &c. reperitur, ἐν ναῷ κυ̃, in templo Domini. quæ lectio ſaltem hoc loco ſtare nequit: partim quia Auctor allegat hic ſaltem alluſiue locum ſcripturæ. nam dicit:* Sicut ſcriptum eſt: In lege Domini medit. &c. *Pſal. 1. & 118. Partim etiam, quia hæc ipſa lectio corroboratur, ex poſtea ſequentibus. ait enim:* [Ne fortè inimicus mentem tuam à meditatione præceptorum Dei, inuehiat otioſam, &c.] *ac ſub finem:* [In quo enim viam ſuam adoleſcens inſtituet, niſi in obſeruatione ſermonum Domini, &c.] *reſpiciendo & ibi, ad illud Pſal. 118.]* In quo corrigit adoleſcentior viam ſuam: in cuſtodiendo ſermones tuos.]

Nam magna tibi diligentia de cunctis virtutibus, ac vitiis conſcripſi, &c.] *In vno Cod. Græc. eſt: περὶ πάντων ἀγαθῶν, de cunctis bonis ſeu virtutibus. In alio eſt: περὶ πάντων παθῶν, de omnibus perturbationibus, ſeu vitiis, &c.] quod cum hic ſtare non poſſit, quia conſequenter adiungit μελετᾷς. mediteris, &c.] ideo potius vtrumque in verſione coniungendum cenſuimus, legendumq.* [De omnibus virtutibus ac vitiis conſcripſi, &c.] *aut alias ſolum (ἀγαθῶν) ponendo, quæ lectio placet.* D

EIVSDEM S. PATRIS EPHRÆM SYRI DE VIRTVTE, AD NOVITIVM MONACHVM, Adhortationes quattuor.

* al. Eiuſdem Exhortatio ad iuniorem Monachum, de Virtute Prologus.

PROLOGVS.

A DOMINVS ad ſalutem hominum profectus in mundum, mandatum de inuicem diligendo, dedit nobis. Caritatis autem opus eſt, etiam adhortari ac conſolari inuicem, in timore Dei. (Io. 13.15. & 1.Ioan.4. 1.Theſſ. 5.) Quoniam igitur à paruitate mea, ſermonem audire expetiuit tua pietas: meipſum propter obedientiam, Chriſti caritate cooperante, obtuli ac tradidi. Et nunc de iiſdem argumentis, hæc in hunc retuli commentarium. Si quid
B ergo vtile inueneris, menti tuæ inſerito: vt te proficiente apud Dominum, ego quoque conſilij mercedem referam. A nobis autem, qui inter fratres verſamur, non requires verborum artificium quod non didicimus, neque ornatum dictionum quas non nouimus: (Sermonis artificium non ſpectandum.) verum in ſimplicitate ſyncerè, atque impolitè, quæ in caritate tibi ſunt conſcripta, cum caritate accipito; eaq. apud teipſum augeto, quippe qui ſis nobis magis idoneus. & quaſi ſemina quædam, atque occaſiones à nobis capiens, in tuæ
C mentis latitudine plurimum fructificare facias. (Magna caritatis, & humilitatis exemplũ, & documentũ.) Et quæ modicè ac tenuiter à nobis denunciata ſunt, efficaciter exhibe his, qui tecum ſunt, o ſtudioſiſsime dicendi; illosq. ad obſeruandas noſtræ profundæ ſtultitiæ, inſcitiæq. admonitiones hortare: qui neque ſumus adſueti in ſcribendo, ad eloquentiæ oſtentationẽ; neque in orationis arte exercitati. Cæterum caritate nos commonente, vt tibi & omnibus, qui tecum ſunt ſignificemus; & ſicut iam pridem nos ipſos magno ſtudio atq. conatu, dum de Virtute ad-
D diſcere expeteres, tradidimus Diuinæ gratiæ præſidio, verorum ſermonum exercitiis: ita & tu cæteris ſtudioſè ſecundum gratiam tibi à Domino conceſſam, inſeruies; (Commonitio vtilis ac ſalutaris.) vt ne amplius fratres in fraudem impellantur, & ſeducantur.

EIVSDEM S. PATRIS EPHRÆM SYRI INITIVM PRIMAE ADHORTATIONIS.

Eodem Gerardo Voſsio Interprete, & Scholiaſte.

Vita Eremitica.
Vita Cœnobitica.
A ſanctorũ Anachoretarum veſtigiis non deflectendum.
1. Cor. 6. 10.

SI vitam ſolitariam in Eremo colueris, ſanctorum Anacho- A
retarum ſpiritales exercitationes, atque progreſſus inueſti-
ga, & ob oculos tibi conſtitue. Sin autem in cœnobio fra-
trum degeris; Regulas conuentuales ne deſpexeris: Vtrum-
que enim, ſi in ſingulis ſeruetur ordinibus, in pura con-
ſcientia, gratum & acceptum erit Deo. Si ergo ſoli-
tariam vitam vixeris: caue optimas formas Anacho-
retarum, qui rectam tibi ſemitam ſtrauerunt, deprauaueris. quin potius te
formam atque exemplum vtile, omnibus exhibe; ſemper dictum illud Apo-
ſtoli diſcutiens: Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt. Omnia mi-
hi licent, ſed non omnia ædificant. Ne rectè factis, te deturbet ex loco tuo B
inimicus. In cœnobio agens, à legitima, & Apoſtolica regula ne decli-
naueris. Quæ enim parua eſſe videntur delicta, non afferunt exiguum aut

Non magnificè de ſe ipſo ſentiendum.
In conuentu cũ aliis fratribus conueniendum
Communis omnibus menſa.

qualecumque detrimentum. Præclarum eſt igitur, ac valde præclarum,
non magnificè de ſeipſo ſentire, neque aliquid agere, quod ex cæco ſui amore
naſcatur, eoq. damnationis ſententiam ſubire. Decet igitur in ſynaxe atq; con-
uentu cum aliis fratribus conuenire, vigiliis, laboribus, & exercitationibus
manuum; quod maximum humilitatis eſt ſignum. Nec non communem
cum aliis menſam, extra tamen corporalem infirmitatem, frequentare; &
propria voluntate non detineri, ac tumore vano. Oportet ergo vnum-
quemque, perfectum opus quod incepit exſtruere, cum omni humilitate, C
& patientia perſequi. Ingenio autem inſtabilem eſſe, & mente vagari de loco
in locum, & ex opere in opus, immaturum fructum reddit: Si tamen vllum
iſte fructum feret omnino. Neque verò in quolibet loco, eodem modo fra-
trem oppugnabit hoſtis: Dum hic quidem ſuadet, vt anteponatur dura, &
auſtera vita, quæ ſanctis iuſtisq. operibus commendatur: ibi loca vtilia fu-

** al. ad verbũ magis ſic: quod nulla ſit ibi erga vllos indulgentia, ne erga imbecilliores quidem.*

gienda ſuadet. * quod nemini quicquam ibi ſoleat indulgeri, ne imbecillio-
ribus quidem; ita adulterat mentem, fratriq. molitur interitum. Et qui-
dem in cœnobio degentem, eremum imaginari facit, cum tamen ſatis mul-
ta in cœnobio ſit ſolitudo. In Eremo autem verſantibus, tamquam nimis
ſqualida omnisq. conſolationis expertia illa loca fugienda ſuadet. Et hæc D
ſæpius mouet, vt inſtabilem vbique fratrem reddat, deridendumq. propo-
nat, nullamq. virtutem ad perfectionem perducere poſſit. Quemadmodum
enim ſi quis turrem ædificare incipiat, & torpore ac tœdio ædificij affectus,
dicat ſe porticum exſtruere malle. & vbi iam fundamenta fodere cœpe-
rit; rurſus dicere incipiat, ſatius eſſe cellam ædificare, illamq. imperfectam
etiam relinquens, planè in vanum laborauit; Sic & Monachus, niſi in vno
loco, ſpiritali intellectu perſeuerauerit, fructum perfectum reddere non po-
terit.

A terit. In Monaſterio igitur reſidens, Canonem ſeu Regulam, cum om-
ni reuerentia, & timore Dei ſequere. licetq. bis in die ad comedendum tra-
datur, ſemper cibum cum gratiarum actione ſumito. Et ſi quid, fratres re-
ligione ac pietate inter alios magis conſpicui faciunt; fac & ipſe in conſcien-
tia pura, & recte in Domino proficies. Quòd ſi in diſceptationem mens ve-
nerit, quaſi multa ſint in menſa, appoſita fercula: eſt quod cogitemus, non
noſtra cibos ordinatione præparatos eſſe. Quòd ſi viciſſim, quæ ſunt op-
portunè parata, vilia, & perpauca videantur, atque id incipiat animus fer-
re moleſtius: cogitemus & Dominum ipſum gloriæ, qui pro nobis car-
nem aſſumpſit, panes hordeaceos non reſpuiſſe. Oportet ergo ſpiritali in- *Ioan.6.*
tellectu, bello occurrere, in omnibus eius inſidioſis congreſſionibus; ad in-
B cantationes, atque impoſturas ipſius retundendas, per virtutem crucifixi. VI-
tra autem menſuram, temperantem eſſe velle, vt puto commendabile non
eſt. ſicut neque vtile eſt, debitam temperantiam ſpernere. Quemadmo-
dum enim per diuturnam quis abſtinentiam à cibis conſtitutis, ſibi corpo-
ris eneruationem, atque languorem, remiſſionemq. ad ſua obeunda munia
parit: ita & nimia ciborum repletio atque ingluuies, homines damnabiles
reddit. Væ enim, inquit Saluator in Euangelio, qui nunc ſaturati eſtis: *Luc.6.*
quoniam eſurietis. Quin & per intemperantiam, voluptatibus quæ in-
fra ventrem ſunt, ſubiicietur incontinens. Quare pie atque decenter corpus no-
ſtrum gubernetur oportet. In eremo autem verſans, dignas ſemper tecum
virtutes habe, rectam de fide ſententiam, animi ſubmiſſionem, vigilan-
C tiam, & fortitudinem: diſtractiones autem animi, & auaritiam fuge.
Synceram ſanctitatem cole, & patiens laborum eſto. Omnium te conſolato-
rem præbe. Ad indulgentiam erga alios, promptus ſis & accuratus. In con-
templatione congruenti, mentis euagarionem fuge; quod & paſſiones ani-
mi ſedat, & dæmonas * fugat. Neque corporalem imbecillitatem, aut ** al. & mortem fugat.*
mortis præſentiam pertimueris. Verùm ſic cum lætitia exitum expectabis,
quaſi ex metallis, aut ab exilio in Regnum cælorum ſis reuocandus; ſecun-
dum eum, qui ait: Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. In cœnobio de- *Phil.1.*
gentem, hæc amplecti oportet: obedientem in Domino ſe præbere abſque *Cœnobitarum vita ac mores, quales eſſe debeant.*
vlla prorſus contradictione, compatientem quoque in proximum, & ab ina-
ni gloria alienum; auaritiæ, ac dominandi non cupidum; & reuerentiam ar-
D que obſeruantiam exhibere erga alios: vigiliis autem, & orationibus inten-
tum, & in piis religionis exercitiis, operaq. manuum tolerantem. Fugere *Quæ ſint fugienda, tacenda, atque cauenda.*
denique oportet, & tacere, atque abſtinere: fugere quidem hæreticos, &
homines pernicioſos: Tacere autem vetita, Deoq. non placentia: Abſtine-
re verò, atque deſiſtere à turbis, rebuſq. mundanis. Non oberrare è cella in
cellam; non offendiculum*, aut ſcandalum proponere proximo; non ſine ** al. non offenſionem, in ſcandalum proponere.*
iudicio ac ratione verba proloqui. neque iracundiæ aut furori obſequi. non
delectari ornatu veſtium, non carnem ad pulchritudinem extergere. non
oculum effrænarum habere. Nec callidus, atque aſtutus videri quis optet; ne
in vanam decidat gloriam, quæ voluptatis, iræ, & mœroris procreatrix
eſt. Magis autem ſeipſum curet exhibere ſimplicem & facilem, vt pluri-
E mum. Corpus ab omni cogitatione peccati cuſtodiat. nec Creatori ſuo
mentiatur. Donum enim nosipſos obtulimus Domino: neque amplius cor-
poris noſtri poteſtatem habemus. Siue enim anguſtiamur, ſiue oppugna-
mur; ad arbitrium noſtrum * auferre munus non licet. Quemadmodum ** al. pro ἀφέλκεσθαι auferre, eſt ἐφέλκεσθαι attrahere, elicere, &c. ſed ἀφέλκεσθαι magis hic conſonat.*
enim ſi quis votum vouens Deo, munus Domino obtulerit, quod ſacerdos
acceptum in templo ſeponit; ſiq. poſtea pœnituerit eum qui munus obtu-
lit, non amplius in ſua poteſtate iam eſt auferre donum, poſtquam Do-
mino illud obtulit; adeo vt ſi occultè hoc ſuffurari molitus fuerit, non iam

quaſi ſuum auferre velit, à culpa abſoluetur, ſed velut ſacrilegus punietur. A
Sic quoque, qui Deo ſuas animas conſecrarunt, corporis ſui poteſtatem am-
plius non habent. Beati, qui * hæc ſeruant, & iuſtitiam æſtimant: Gauden-
tes enim, & collaudantes Deum, in regnum cælorum introibunt. Quod vti-
nam nos conſequamur, gratia, & benignitate Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

* *al. qui hanc vitam ſeruant.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

CVM his valde quadrat Calliſti, & Ignatij Xanthopulorum methodus degendi vitam mona- B
*ſticam quietè, ac ſanctè, multum ſanè elegans, & erudita, quæ Græcè reperitur Romæ in
Bibliotheca Sfortiana, ſub num. 110. nondum quod conſtet impreſſa. Conſonantq. in pluribus per
Magnum Baſilium adducta, in Admonitione breui, & ſalutari ad iuniores monachos. quæ inci-
pit: [Quiſquis ſolitariam vitam ſemel eſt complexus, &c.] necnon in ſalutari, & erudito Opere
ſuo, De laudibus ſolitariæ vitæ. cuius in initium eſt: Libet de ſingularis vitæ meritis, &c.*

Si vitam ſolitariam in Eremo colueris, &c.] *De vita rectè in ſolitudine agenda, vide
quæ idem habet Baſilius Magnus in Epiſtola ad Chilionem diſcipulum, in ſolitudine agentem. Et
ad Gregorium Nazianzenum, de vita ſolitaria, ac perfecta, quæ incipit: [Tua illico mihi nota
Epiſtola, &c.] vbi quales eſſe debeant ſyncerioris Eremiticæ vitæ cultores, feliciter exponitur.*

Sanctorum Anachoretarum ſpiritales exercitationes inueſtiga, &c.] *Anachoretæ dicti,
qui ab hominum conſortio recedunt, & ſe in ſolitudines abdunt, vt cæleſtium rerum contempla-
tioni liberius vacent, à verbali nomine Anachoreſis. Eſt autem ἀναχώρησις Græcè receſſio. Hos* C
*etiam ἡσυχαστὰς, ἀπὸ τοῦ ἡσυχάζειν, quaſi in quiete & ſilentio degentes; non vno in loco noſter ap-
pellat Ephræm. Et Iuſtinianus in nouella conſtitutione 5. pro iiſdem: Alij Eremitas. Ioannes au-
tem Caſſianus iſtos frequenter Solitarios nuncupat, &c.*

Si in cœnobio fratrum degeris, regulas conuentuales, ne deſpexeris, &c.] *Inſtitutio-
nem vitæ Cœnobitarum, hoc eſt, in communi viuentium. ac primum de eorum laudibus, habes
apud Baſilium Magnum, qui & Præcepta generalia vitæ religioſorum vtiliſſima ibi conſequenter pro-
ponit. Vnde autem dicantur Cœnobia & Cœnobitæ; tum quibus Auctoribus Cœnobitarum ſit inſti-
tuta profeſſio, & quomodo ea à tempore Apoſtolicæ prædicationis exordium ſumpſerit, inuenies
apud Ioannem Caſſianum collat. 18. cap. 5. & apud alios alibi.*

Ne rectè factis; te ex loco tuo deturbet inimicus, &c.] *Rectè facta in inimicum caco-
dæmonem non quadrant; ideo legitimum hunc ſenſum Auctoris accipe: Ne rectè factis, hoc eſt ſub* D.
*prætextu rectè factorum, aut melius viuendi, ſuum non temerè locum deſerat Religioſus. Vnde
inſtitutionem, perfectionemq. vitæ monaſticæ deſcribens S. Baſilius, docet inter alia, viro ſpiritali lo-
ca minime mutanda eſſe, niſi graui de cauſſa. Et inter præcepta generalia vitæ Religioſorum, quæ
tradit, inter alia oſtendit, quòd occaſione ſanctius agendi, à congregatione ſancta non ſit diſce-
dendum: Item, quòd peregrinatio, mutatioq. locorum frequens, ſponte ſuſcepta, multos de ſtatu
pacis deiiciat, inquietosq. reddat, taxando Religioſos vagabundos, &c. De quo, plura apud S. E-
phræm in ſuis Adhortationibus, hoc eodem Tomo 2. ſparſim, paſſimq. inuenies.*

Quæ enim parua videntur delicta, non afferunt exiguum aut qualecumque detrimen-
tum, &c.] *De hoc etiam habes apud Baſilium Magnum, in opuſc. De inſtitutione vitæ perfectæ:*
[Quomodo vir ſpiritalis, ſi quid paruum admiſerit, acrius à vulgo cenſeatur, &c.]
Et apud eumdem, in libro de Inſtitutione Monachorum, qui incipit: [Humanum genus dili-
gens Deus, & docens hominem ſcientiam, &c.] *Inter plurima eiuſce Libri capita, habetur* E
*cap. 18. De delictis etiam minimis non contemnendis, ſed corrigendis, &c.] Inter Didactica quo-
que ac Parænetica, Tomo quinto Operum S. Ioan. Chryſoſt. pulcher Sermo reperitur: De leuium pec-
catorum periculis.] eſt 729. in ordine, ſecundum digeſtionem poſtremæ editionis, quæ Pariſiis 1581.
apud Niuellium prodiit. Vide de his plura apud eumdem Chryſoſt. Hom. 87. in Matth. & Hom.
12. ad Rom. & 14. ad Epheſ. & Galat. 1. ibi: Volunt ſubuertere, &c. & in oratione de Anima,
Tomo 5. poſt medium.*

Præclarum eſt, non magnificè de ſeipſo ſentire, &c.] *Huc facit, quod S. Abbas Doro-*

theus

A *theus frequens affirmare ſolebat, fieri omnino non poſſe, vt is, qui propriæ mentis, propriiq. iudicij, ac ſui ſenſus eſt & voluntatis, obedire ſuis vmquam maioribus poſſit, aut vtilitati & commodo ſui proximi adhærere, atque aſſentiri. Rurſus aſſerebat, cùm vitioſis affectibus, variiſq. paſſionibus dediti ſimus & obnoxij, non debemus omnino mentis noſtræ iudicio fidem præſtare, neque conſilio cordis noſtri in omnibus credere. Curua enim, & obliqua (inquit) regula, etiam quæ recta ſunt, inflectit, atque intorquet. Idem præterea dicebat, nihil æquè eſſe efficax ad vnionem, concordiam, mutuamq. amoris copulam conciliandam, atq. iiſdem congaudere, & eadem ſapere. Itidem aiebat:* [Ego cum mihi res aliqua euenit, libenter cum proximo conſultare ſoleo, maloq. eam ſecundum proximi ſententiam, quàm meam propriam fieri, atque ita eius ſententiæ, & opinioni concordo, etiamſi contraria fuerit; nam iuxta propriam ſententiam viuere, & ſibi ſoli concordare, idem eſt quod omnibus diſcordare, &c.] *Et hæc in breuibus, & copioſis ſuis ſententiis Dorotheus, ſermone 19. adeo vt rectè monuerit hic S. Ephræm, non eſſe magnificè de ſeipſo ſentiendum, neque ex cæco ſui amore quid agendum, &c.*

B

In Cœnobio degentem, eremum imaginari facit, & in eremo verſantibus, rurſus mutare loca ſuadet, &c.] *De hoc, ſic collat. 24. cap. 19. Caſſianus: Noſſe, inquit, debetis hanc eſſe ſubtiliſſimam diaboli calliditatem, hanc occultiſſimam foueam, in quam miſerabiles, & incautos quoſque præcipitat; vt dum eis maiora promittit, neceſſaria quotidiani fructus emolumenta ſubripiat, abſtruſiores ſcilicet & vaſtiores ſolitudines expeti debere perſuadens, eaſq. velut miris amœnitatibus conſitas, in eorum corde depingens, ignota etiam quædam, & quæ penitus nuſquam ſunt loca, velut cognita ac præparata, noſtræq. poteſtati iam dedita, & abſque vlla difficultate poſſidenda confingit. Homines quoque regionis illius tractabiles, & ad viam ſalutis ſequaces eſſe mentitur, vt dum illic vberiores fructus animæ pollicetur, præſentia lucra fraudulenter auertat. Et quæ ibi ſequuntur. De quibus vide plura apud eumdem Caſſianum, collat. 1. cap. 20. Vnde variæ, ac ſubtiliſſimæ inimici calliditates patent, atque inſidiæ, quibus molitur religioſos ac ſpiritales viros ſuis quibus Deo ſeruiunt locis deturbare, inſtabilesq. ne ad virtutis perfectionem perueniant, reddere.*
C *Quare alibi ad vitam ſpiritalem ſerio fratrem, qui recenter ſe vitæ monaſticæ addixerat, excitans S. Pater noſter Ephræm, ſic eum compellat:* [Operam (*inquit*) da, vt quem tibi locum vel ipſe elegeris, vel Deus dederit, in eo maneas æquo animo. Non enim in loci mutatione, aut longinquitate, ſed in moderatione mentis, animiq. ſtudio ſitum eſt, vt infirmitates noſtras curemus.] *Et paullo poſt ibid.* [Animum à rerum terrenarum cupiditatibus abducito, & in Diuinarum meditatione contineto. Quod ſi feceris, non erit neceſſe, vt corpus de loco in locum transferas, ac temere & ſine præfectorum licentia, peregrinationibus defatiges. Regnum enim cælorum intra vos eſt.] *Hæc in Concilio de vita ſpiritali ad Ameum, cap. 52. & al. 55. Ephræm adducit, Tomo primo.*

Cibum cum gratiarum ſemper actione ſumito, &c.] *Rationem, atque originem gratias agendi Deo, tempore ſumendi ac ſumpti cibi (ne quis beneficiis Creatoris ingratus, nouum id putet eſſe inuentum) ab ipſo fluxiſſe auctore Chriſto, palam ex verbis ipſius conſtat Euangelij, vbi Matth. 26.*
D *Chriſtus legitur gratias egiſſe, & hymnum dixiſſe, &c. In quem quidem locum diſſerens Chryſoſt. in Homil. 83.* [Audiant (*inquit*) quicumque velut porci ſimpliciter manducantes cum ebrietate ſurgunt; cum deceret gratias agere, & in hymnum menſam deſinere, &c.] *Quin & ſuper verba illa Marc. 14.* [Et manducantibus illis, accepit Ieſus panem, & benedicens fregit, &c. Et accepto calice, gratias agens, dedit eis, & biberunt, &c. *pulchrè commentans Hilarius:* [Sicut (*inquit*) gratias egerunt, antequam biberent, ita etiam gratias agunt poſtquam biberunt, vnde dicitur: Et Hymno dicto exierunt in montem Oliueti, vt ſcilicet addiſcas, & ante cibum, & poſt cibum, gratiarum actiones reddere Deo.] *Vnde quoque S. Hieron. hic Hymnum interpretatur, Laudem Domini, vt eſt in Pſalmo 21.* [Edent pauperes & ſaturabuntur; & laudabunt Dominum, qui requirunt eum, &c.] *Verum de gratiis Deo poſt menſam reddendis, plura apud Chryſoſtomum inuenies, in Homil. 57. ad populum Antiochenum, quæ incipit:* [Rurſus ad deſerta proficiſcar, &c.] *vbi inter alia recenſentur verba obſeruatione digniſſima, quibus olim vtebantur Monachi gratias agentes Deo, cum ait:* [Be-
E nedictus Deus, qui paſcis me à iuuentute mea, &c.]

Vltra autem menſuram, temperantem eſſe velle, commendabile non eſt, ſicut neque expedit temperantiam debitam ſpernere, &c.] *De Abſtinentia, ſiue Temperantia, eiuſq. menſura, ac de ratione ieiunij; tum etiam quæ vera, atque perfecta abſtinentia, habes apud S. Baſilium Magnum, lib. de Inſtitutione Monachorum, cap. 10. ac 50. Et apud Ioannem Caſſianum collat. 1. de Monachi deſtinatione, vel fine, cap. 20. nec non collat. 2. de Diſcretione, cap. 17. vbi de immoderatis ieiuniis, & vigiliis ediſſerit. De continentia verò, vel refectionis menſura ac tempore, eadem collat. 2. cap. 18. 19. 21. 22. 24. 25. ac 26. Item collat. 21. cap. 17. 18. 22. vbi de ſeruando continentiæ temperamento agitur, & cap. 23. in quo de refectionis tempore at-*

que menſura, per totum diſſeritur. De abſtinentia autem debita, non ſpernenda, einſq. modo non A
*excedendo, vide apud eumdem Caſſianum lib. 5. de ſpiritu Gaſtrimargiæ, cap. 5. 6. 7. 8. 9. 13. 14.
ac potiſſimum cap. 20. vbi quod non debeat Monachus ſumendi cibi tempus excedere, ſi vult ad pugnas interiorum certaminum peruenire, plenè tractatur.*

Donum nosipſos obtulimus Domino, neque amplius corporis noſtri poteſtatem habemus, &c.] *De hoc in primis vide apud S. Baſilium in opuſc. de inſtitutione vitæ perfectæ, cap.* [Quomodo amittimus, & quomodo recuperamus imaginem Dei, & de vera Virginitate. Et quo pacto, ſemel dicatum Deo, profanare non liceat, &c.] *Et in Oratione de Virginitate, prolixe ſuper hoc, apud eumdem Baſil. De eodem etiam Chryſoſt. ad Theodorum Lapſum, Epiſt. 6. Sic & Ambroſius ad virginem Lapſam, cap. vlt. Sic Auguſtinus epiſt. 45. cuius verba quia pulcherrima ſunt, viſum eſt hic adſcribere :* [Priuſquam (*inquit ibi Auguſtinus*) eſſes voti reus, liberum fuit, quo eſſes inferior, quamuis non ſit gratulanda libertas, qua fit, vt non
debeatur quod cum lucro redditur. Nunc vero, quia tenetur apud Deum ſponſio tua, B
non te ad magnam iuſtitiam inuito, ſed à magna iniquitate deterreo. Non enim talis eris, ſi non feceris quod vouiſti, qualis manſiſſes, ſi nihil tale vouiſſes. Minor enim tunc eſſes, non peior : modo autem tanto (quod abſit) miſerior, ſi fidem Deo fregeris, quanto beatior ſi perſolueris. Nec ideo te vouiſſe pœniteat, immo gaude, iam tibi ſic non licere, quod cum tuo detrimento licuiſſet. Aggredere itaque intrepidus, & dicta imple factis ; ipſe adiuuabit, qui vota tua explet : Felix neceſſitas, quæ ad meliora compellit.] *Hactenus ibi Auguſtinus.*

EIVSDEM
ADHORTATIO SECVNDA. C

ATTENDENDVM chariſſime, à conſilio peruerſo. Nam quemadmodum duo aliqui ſplendide induti, ſimul per forum euntes ; alteruterq. non ſibi præcauens, impingendo in lutum incidit, veſtemque præclaram omnino deſtruit : poſtea motus inuidia, etiam proximum in cœnum deiicit, ne ipſe
Ab Exemplo, & ſimil. ſolus turpis videatur. Sic etiam hic, qui virtute exciderunt, D
nituntur ſupplantare cæteros, ne ſoli in dedecore verſentur. Loquuntur humilia, dulciterq. reſpondent : vt à modeſtia auellentes ſibi obſequentes in peccata deturbent. & non confunduntur improba factitantes ; ſed proximum exhortantur, dicuntque : Cur nos abominaris ? Quia peccatores ſumus condemnas nos ? Ille, & ille, de quibus accepimus, eadem agunt ?
** Græcè eſt, [illegible], de quo in Schol.* An ignoras, rem iſtam eſſe * labi atque reſurgere ? Neque illos pudet, cum hæc dicunt. Quid ita ? quia ipſi lapſi * nequeunt aſſurgere : quin etiam
** al. nolunt.* & ſcandalum multis, & lapſum, & interitum afferunt ; & quaſi eſca in hamo, iis vtitur Diabolus. Interdum etiam ſanctos quoque Prophetas criminari incipiunt, ad ineſcandas animas infirmas. O cor peruerſum, atque
obſcuratum talium hominum. O os amaritudine ac dolo plenum. O E
guttur ſepulchrum apertum, incunctanter perimens incidentes in ipſum. iuſtèq. traduntur paſſionibus ignominiæ, eo quòd cognitionem Dei repulerint ; vnde & à Domino propter multitudinem impietatum ipſorum eiicientur, quòd neque Deum timuerint, neque Chriſtianorum pietatem cæteris rebus antepoſuerint, animas iuniorum decipientes. Quapropter ab iis tibi caue cariſſime, ne mollibus ſuis verbis comburant te. Fuge ipſorum con-
Prou. 5. ſuetudinem ; ne exacerberis denique in bicipitem gladium, ſecundum documen-

A cumentum Salomonis decidens. Et omnis quidem homo ſalutem proximi
curans, prolapſum cernens, rurſus excitare atque erigere conatur: ſtantem
verò, ne cadat, retinet. Atque hi, tamquam corruptores, alios quidem
ſtantes magno ſtudio deiicere nituntur: alios autem lapſos, humiq. iacen-
tes, per deſperationem interficiunt. Et cum dicendum fuerit: Cariſſime, atten-
de tibi, nihil Dei timore ſublimius, nihilq. vita religioſa pretioſius. pecca-
ſti, non adiicias vltra; ſed de prioribus veniam peccatorum tuorum depre-
care: nunc adhuc ſimul ſumus, & paullo poſt ab inuicem ſeparabimur.
Et ſi læſerimus proximum, ingemiſcendo in nos culpam coniiciet, dicens:
Quia ex conuerſatione illius hominis damnum percepi, vtinam eius notitia *Detrimentum*
caruiſſem: ſcandalizauit animam meam; quantorum mihi malorum cauſ- *ex conſilio. & conuerſatione*
B ſa exſtitit coniunctio ſocietatis eius? Si verò in bonis profuerimus proximo, *improba.*
noſtri memor dicet: Auxiliare Domine fratri huic, ſicut auxiliatus eſt mi-
hi, propter nomen tuum; confirmauitq. animam meam in timore tuo, cumq.
periturus eſſem, tua charitate ſeruauit me. At hi, qui contraria ſapiunt,
animarum deceptores ſunt: non enim tantum ea faciunt, ſed etiam facien- *Contra anima-*
tibus conſentiunt. Quando vero rurſus aliquem ab opere execrando abſti- *rum deceptores.*
nere conſpexerint, mox abſurdis cauſſis illum onerant, cum dicunt: Ille
frigidi eſt temperamenti. conuincuntur verò, etiam in hoc, quòd hæc non
bona mente proferunt. Nam ſi hoc eſſet ſecundum illius intentionem, non
opus eſſet Apoſtolum dicere: Omnia mihi licent, ſed non omnia ædificant.
Omnis qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet. Sed dicere oporte- *1. Cor. 9.*
C bat: Omnis qui certat in agone, calido temperamento præditus, ab omnibus ſe
abſtinet. Si igitur hi quidem continentiæ dono indigent, illi verò non; quis
obſecro diligentium Dominum, vanam iſtam ſuſpicionem non reprehendat?
Quem enim inimicus non impugnat, ac tribulat; ſiue maſculos ſiue fœmi-
nas? Neceſſaria * ergo continentia, verumtamen pio ac religioſo conſilio. ** q.d. Continentia eſt omnibus*
Attendamus igitur nobis, ne magnam ipſi nobis damnationem aſciſcamus, *neceſſaria, con-*
& in hoc ſeculo conſtituti, & poſt vitæ huius exitum. Nam qui hodie *iuncta tamen*
pulcher, cras deformis: variis enim infirmitatibus hoc corpus reperitur cir- *cum pietate at-*
cumdatum, atque circumfuſum. Vnde qui religioſam, & cum virtute con- *que prudentia.*
iunctam ſectantur vitam, non ſolum florida eorum ætate commendabuntur, *Vita bona, atq.*
qua temperantiam ſibi elegerunt: ſed etiam in ſenectute, ſummæ admira- *religioſæ com-*
D tioni erunt. Præclara enim ſementis, non ſolum dum in campis vireſcit, *mendatio.*
ſpectatores delectat; ſed & quando agri ad meſſem albeſcunt, ſpicasq. in-
curuatas, ac in terram * vergentes habent: valde enim oblectat intuentes: ** al. depreſſas.*
Maxima ergo poſſeſſio eſt, vita religioſa, & virtute ornata. Caue igitur
ne ab hominibus voluptatum amatoribus abripiaris, qui quidem diuerſimo-
dè laſciuientes, propria coinquinant corpora, iuxta eum, qui dicit: Quæ *Epheſ. 5.*
enim in occulto fiunt ab ipſis, turpe eſt, & dicere. Quin & parœmiaſtes, *Prou. 30. iuxta*
illicitos actus redarguens, ait: Talis eſt & via mulieris adulteræ, quæ co- *vulg. at in edit.*
medit, & tergens os ſuum, dicit: Non ſum operata malum. ita & qui *LXX. eſt c. 24.*
peccatorum conſuetudine ducti, turpiſſima agentes, paruipendunt, quaſi *A ſimili.*
nihil egiſſent mali, omne ſuum ſtudium in diabolicis concupiſcentiis repo-
E nentes. Quando vero maxime, etiam in ſanctas Scripturas, quaſi eſſent in
ridiculatum numero ponendæ, dicteria iaciunt, quorum iudicium iuſtum *Rom. 2. 3.*
eſt: hi & in tabernis conuerſationes fouent, ad ebrietatem vinum bibentes.
Vnde quoque pietas, & continentia apud eos abominationi eſt. quin & ple-
beis in extrema malitia verſantibus, impudentiores iſti exiſtunt; & hoc ve-
rè luctu planctuq. dignum: quoniam illuſtrem, celebremq. virtutem in tan-
tam vilitatem * deduximus. Cæterum Deus magnus, atque benignus, di- ** deduxerunt*
ues in miſericordia, & bonus in commiſerationibus, ac potens operibus, *Epheſ. 2.*

Epheſ.2. ſubleuet infirmitatem noſtram, conteratq. Satanam ſub pedibus noſtris; no- A
Rom.16. bisq. largiatur fortitudinem, atque intellectum ſpiritalem: vt in veritate,
** apud eum.* reliquum vitæ tempus tranſigentes, gratiam ab * eo inueniamus in illa die
magna, atque horrenda iudicij. Quoniam ipſum decet confeſſio atque po-
tentia, imperiumq. in cunctas generationum generationes, & in ſecula ſecu-
** al. Paraneſis* lorum. Amen. * Eſto igitur prudens, ſicut ſerpens, ac ſimplex ſicut co-
Tertia. lumba; quia in medio luporum verſaris. Intellige quæ dico, cariſſime:
Matth.10. & Luc.10. ne mori verearis pro Chriſto, ſiue ſtrangulatio te inuaſerit, ſiue gladius,
** al fluminum* ſiue in lacum te coniecerint, ſiue in fluminis * vudam, ſiue in profundum
vndas. maris. caue propter humanum timorem perdas continentiam, qui paullo
poſt in puluerem reſolueris. caue Diuina mandata ſpreuetis; & quamuis
non adſint, qui reprehendant, nihil tamen latet Dominum etiam Abelis B
Gen. 4. vindicem. Siue ergo in cœnobio degis, ſiue in eremo; puritatem atque
Leuit.11. & humilitatem non deſpexeris: Sancti enim eritis, quia ego ſanctus ſum, ait
1.Pet.1. Dominus. Et qui ſe humiliauerit, exaltabitur. Humilis autem ille, qui
Luc.14.18. opere virtutem prædicat. Qui igitur iſta amplexus fuerit, reuera humilis
ſecundum voluntatem Domini erit. Paucis ergo tibi hanc virtutem com-
Humilitatis mendare cupio; vt vel inde, ex parte vim eius cognoſcas, Diuinæ gratiæ au-
encomium. xilio. Humilis, inani non ducitur gloria, non elatum ſe gerit circa * Do-
** al. circa ob-* mini miniſterium, ob timorem eius. Humilis, propriam voluntatem non pon-
ſequium proxi- derat, veritati contradicens; ſed veritati paret. Humilis, ob proximi profe-
mi, ob timorem Domini. ctum non inuidet, non * gaudet ſuper alterius ruina: gaudet vero po-
** al. neque læta-* tius cum gaudentibus, & flet cum flentibus. Humilis, egeſtate ac pauper- C
tur. tate preſſus non abiicit animum, & in proſperitate ac gloria non inſole-
ſcit; ſed in eadem perpetuo virtute perſiſtit. Humilis, alium fratrem apud
alium non traducit, quod eſt Satanicum: ſed pacificatorem agit, malum
pro malo non reddens. Humilis, non maiores ſeſe tantum diligit, atque ho-
norat: ſed & inferiores. Humilis, totis viribus pietatem atque religionem
ſectatur. Humilis, non corripitur ira, non agit contumelioſe, neque vo-
ciferatur: ſed omnia pietatis ergo contemnit. Humilis, non malitioſe ac cal-
lide rem gerit; neque pigrum ſe præbet, etiam ſi media nocte ad opus vo-
** al. Domini.* cetur; obedientem enim ſe mandatis * Dei exhibet. Humilis, acerbitatem,
dolumve non nouit: ſed in ſimplicitate atque innocentia ſeruit Domino, in
ſanctitate ac pace, gaudioq. ſpiritali. Humilis, non inebriatur vino, ne- D
que ventri indulget, præcepta Domini timens. Humilis, ſi verba increpa-
toria audierit, non obmurmurat; neque accepta etiam alapa, impatienter
fert: nam diſcipulus eius eſt, qui crucem pro nobis ſuſtinuit. Humilis, amo-
rem ſuipſius deteſtatur, vnde neque primas tenere quærit; ſed ſe in hac vi-
ta, velut nauis conſcenſorem reputat. Humilis, delectatur audire ſermones
ſpiritales, ſuamq. mentem à præceptis Altiſſimi non remouet: abnegauit
** al propter Dominum noſtrū Ieſum Chriſtum in veritate. Beati tales, &c.* enim ſeipſum, * propter ſpem in Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Ve-
rè felices, atque beati tales; quoniam ad ipſos dicit Dominus: Non amplius
vos vocabo ſeruos; ſed amicos, & fratres. Ipſi gloria, in ſeculorum ſecu-
la. Amen.

E

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

Attendendum, atque cauendum docet à conſilio, & conuerſatione hominum deprauatorum ac mente corruptorum: cuiuſmodi eſſe ſolent, qui virtute exciderunt, & laxiori ac diſſolutiori ſe vitæ dediderunt, quorum hic improbos mores, dolos, laqueos, conſuetudinesq. periculoſas deſcribit,

A *ſcribit, vt quiuis ab illo hominum genere ſibi cauere diſcat: contra autem, ſemitis vitæ rectis, veſtigiisq. ſanctorum virorum inſiſtat, & vitam cum virtute iunctam ducat, Deiq. timorem ſemper ante oculos conſtitutum retineat, ſerio hortatur & monet.*

An ignoras rem iſtam, eſſe labi atque reſurgere, &c.] *In Græco Codice eſt:* πέπτωκας ἐγείρου, *pro quo, al.* πίπτεις ἐγείρου. *in alio autem MS. Vatic. eſt,* πίπτεις ἐγείρου. *q. d. cadis, vel cecidiſti? reſurge. eratq. fortè vox iſta ad conſolationem peccantium vſitata, & ſic ex Syro etiam Græcè ob maiorem breuitatem, & acrimoniam reddita. Hanc autem illius eſſe ſententiam, quam hic reddidimus, ex antecedentibus & poſt ſequentibus haud obſcurè quiuis colligere poterit.*

Quin & Parœmiaſtes, illicitos actus redarguens, ait: [Talis eſt & via mulieris adulteræ, quæ cum peregerit opus, lota, ait ſe nihil feciſſe abſurdum.] *Ita hoc loco apud S. Ephræm, & in editione LXX. Græc. pro quo, Aq. Symm. & Theod. & cæteri,* ὡς φαγοῦσα, καὶ ἀπονιψα-
B μένη. *i.* quaſi comedens, & abluens, &c.] *Sicq. ferè in vulg. Lat. vbi ſic eſt:* [Talis eſt & via mulieris adulteræ, quæ comedit, & tergens os ſuum, dicit: Non ſum operata malum.] *Vbi locus eſt Prouerb. 30. at in Græc. Rom. editione iuxta LXX. iſta ſunt cap. 24. vbi continentur, quæ in vulg. Lat. cap. 30. ponuntur. cuius ideo lectorem hic opportunè admonendum cenſuimus, ne illud 30. caput ab edit. Græc. LXX. abeſſe exiſtimet.*

Sic & qui peccatorum conſuetudine ducti, turpiſsima agentes, parui pendunt, quaſi nihil egiſſent mali, &c.] *De iſtis, vide quæ latè & fusè in primo Tomo huius noſtri Auctoris reperiuntur adducta, præſertim in tract.* [De iis qui animas ad impudicitiam pelliciunt, cum dicant nihil mali eſſe.] *per tot. necnon in ſequent.* [De abſtinendo à cupiditatibus carnalibus, &c.] *ac poſtea:* [De abſtinendo ab omni conſuetudine pernicioſa, &c.] *per tot. & in noſtris ibidem Scholiis, vbi plures in eandem rem auctoritates tam Scripturæ, quàm aliorum SS. Patrum à nobis allegatæ & productæ ſunt, quibus non parum tota hæc Parænesis, eiuſque*
C *omnia contenta explanantur & illuſtrantur.*

Eſto igitur prudens ſicut ſerpens, & ſimplex ſicut columba, &c.] *Hinc Tertia in vno Græco MS. Vat. inchoatur Parænesis. ſed in aliis manuſcriptis, rectius iſta pars cum præcedenti continuatur, vt ſit vna, & eadem Parænesis. aliàs enim quinque forent hic Parænefes diſtinctæ, quas nulli alii Codices Græc. ponunt. ſed omnes conformiter quatuor duntaxat enumerant, etiam ille, vbi hic Tertia inchoatur: vt non immerito eandem diſtinctionem atque ordinem etiam nos ſecuti hic ſimus.*

EIVSDEM

D
ADHORTATIO TERTIA.

** al. Parænesis quarta.*

DE quibus autem animi cogitationibus mihi locutus es, non me latet: nam & ego ipſe ab iiſdem paſſionibus moleſtor, neque occulto meam infirmitatem. Quocirca oportet nos aſſidue orare, vt nos liberet Dominus à dæmonum inſidiis. Neque enim nos in quiete, ac ſolitudine tantum exagitant: ſed & in do-
E mo Domini, conuenientibus nobis vehementer inſultant; maſculorumq. corpora turpiter, atque impudicè nos conſpicari efficiunt, & ad ipſam impuram vſque actionem, nos falſa imaginatione illudit Draco: & quaſdam cogitationum ſordes, atque quiſquilias occultè ſubſeminat, ad conturbandum fratrem, ne pura mente immaculatis Saluatoris noſtri Dei, attendat myſteriis. Attamen per oculorum cuſtodiam, mentisq. attentionem, iſta ſuperabit continens, Diuina cooperante gratia. Decet ergo nos omni cuſtodia cuſtodire cor noſtrum, ac ſenſus: quoniam magno bello expoſiti

Contra turpes cogitationes.

Eucharistia ſignificatur, & ſacrificium miſſa.

ſumus in hac vita, inimicuſq. furit: ſed non propterea detrectandum eſt cer- A
Paræmialis formula. tamen. Verùm corporaliter vincamus eius phantaſmata; & illum diſrum-
** al. ſinamus.* pi * ſinas. Nouit enim Dominus, quanta vexator noſter cauteria noſtris cor-
1. Reg. 16. dibus per cogitationes admoueat. Non enim vt homo videt Dominus: nam
** al. quæ parte. vt in vulg.* homo videt in * faciem, Deus autem intuetur cor. Cæterum pugnantium
eſt, cæſtum pugnamq. non admittere: qui autem paſſionibus acquieſcit,
** al. reddiderit* quomodo aduerſus illas decertabit? præſertim cum iam ſe ſeruum * vendiderit
voluptatibus, omniq. cum beneuolentia tyranno vectigalia pendat. Vbi enim
Gradatio perelegans. inimicitiæ, ibi bella; & vbi bella, ibi certamen; & vbi certamen, ibi coro-
næ. Porro ſi quis ab acerba liberari velit ſeruitute; bellum cum Diabolo
Bellum contra diabolum ſuſcipiendum. committat oportet. In quo quidem bello victores effecti ſancti, cæleſtibus
digni ſunt habiti bonis. Sed nos interpellans, fortè quis dixerit: Si igitur vbi ad- B
uerſus paſſiones ſunt inimicitiæ, ibi & pugnæ fieri ſint ſolitæ; quomodo
Occupatio. libidinoſos vehementer ab inutilibus paſſionibus impugnari cernimus, cum
Bellum libidinoſorum eiuſmodi. tamen non permittatur iis reſipiſcere? Non arbitror ego, cariſſime, bellum
hoc ſecundum virtutem fieri, & ad reſiſtendum tyranno; ſed ad paſſionem
ſeruitutis voluptatum, atque libidinis: vnde neque voluntate ab inimico ſe-
Belli conditio. parantur: nam qui bellum gerunt, nulla ſunt inter ſe concordia vel fœdere
1. Reg. 17. coniuncti, ſicut ad Saul dicit alienigena: Date mihi virum, & deſcendamus
in ſingulare certamen; & ſi quiuerit pugnare mecum, & percuſſerit me,
erimus vobis ſerui: ſi autem ego præualuero, & percuſſero eum, vos ſerui
eritis, & ſeruietis nobis. Cum igitur hi, ſe ipſi manciparint voluntati, ac vo-
luptati inimici; quomodo belligerare inter ſe dici poterunt? Quòd ſi impu- C
** al. curarent, atque certarēt.* gnantur, non tamquam de virtute * ſoliciti; ſed inopia & meritò eius qui
commercium conciliauit iniquitatis: vnde & ſeipſos præcipitant, qui in e-
iuſmodi, ſtudium omne collocant, taliбuſq. acquieſcentes, etiam dona con-
ferunt, ac ſtipendia perſoluunt, vt voluntatem decipientis ipſos, perficiant.
Quamobrem nulla etiam in iis, vbi malum, & ſcelus perpetrarunt, eſt vis
Sanctorum bella longè diuerſa. diſcernendi, aut continentia, aut à malo abſtinentia. At Sanctorum bella
atque certamina, non ſic ſe habent: nam dum oppugnantur reſiſtunt, incon-
tinentiæq. flamma dum incenduntur, continentiæ remedium adhibent; ac
dum vexantur ſuſtinent, ipſamq. materiam præſentem auerſantur, propter
timorem Domini. Illi verò oppugnantur; non quaſi contraria tyranno ſa-
piant; ſed vt conſueta vectigalia reddant, prauarumq. voluptatum ac con- D
2. Pet. 2. cupiſcentiarum viliſſimas functiones ne recuſent. A quo enim quis ſupera-
tus eſt, huius & ſeruus eſt. At ex certatoribus, ſi quis etiam ſupplantatus
Captiuorum à Barbaris, nō eadem ratio. fuerit, citius reſurgit; nam qui à Barbaris detinentur, & tyrannicæ ſubiecti
ſunt poteſtati, non omnes eorum gaudent ſeruitute, à quibus ſunt capti: ſed
ij, qui direptionibus & cædibus delectantur, hi ſoli læti ac hilares perma-
nent, abſque vinculis atque carceribus, cùm paſſione teneantur, quare & pro
Barbaris pugnant, ac exploratores aduerſus contribules conſtituuntur: mo-
rum enim improbitate cum Barbaris copulantur. Qui verò ſuper populatio-
ne ac deſolatione conſanguineorum anguntur, perditionemque animæ ſuæ
lugent; hi fugere conantur, ægreferentes impium illud viuendi genus, occa-
ſionemq. obſeruant recuperandi libertatem illam, qua olim fruebantur, & E
nulla cum aduerſariis beneuolentia conſpirant. quare ex illorum manibus
erepti, aduerſarij impiorum in reſiſtendo erunt, pietatis ſocij facti. Tempus
igitur pœnitentiæ inſtat; quare qui ab illa iniuria, acerbaq. ſeruitute volunt
** al. conatibus.* liberari, reſiſtere eos oportet * voluntatibus tyranni, & oppugnare ipſum,
propter charitatem creatoris. Tunc enim periculum præclari capient certa-
Diabolo vt reſiſtendū toto cordis affectu. minis, virtutis ſudores diſtillantes, quando non labiis dumtaxat, ſed & cor-
dis affectu ad eum dicent: Notum ſit tibi Diabole, nos voci tuæ autem non

præ-

A præbituros, nec voluptatibus tuis amplius ſeruituros. Oportet autem in certamine, ſupplices ad Deum voces deſtinare, cum iis qui dicunt: quoniam non * eſt confuſio confidentibus in te. Et nunc ſequimur te in toto corde, & *al. non erit.* timemus te, & quærimus faciem tuam. Ne confundas nos: ſed fac nobiſcum *Dan. 3.* iuxta manſuetudinem tuam, & ſecundum multitudinem miſericordiæ tuæ. Et erue nos ſecundum * mirabilia tua, & da gloriam nomini tuo Domine: ** al. in mirabilibus tuis. & ſic vulg.* & confundantur omnes, qui oſtendunt ſeruis tuis mala; confundantur * ab omnipotentia: & robur eorum conteratur. & ſciant, quia tu es Dominus ** al. in omnipotentia.* Deus ſolus, & glorioſus ſuper vniuerſum orbem terrarum. Et licet vehementer inſaniens Tyrannus, ſeptuplo fornacem voluptatum ſuccenderit; tamen confidant, qui ſpem poſuerunt in Domino, quod paullo poſt fornax

B in ventum roris flantem mutabitur: & quem antea timuerunt tyrannum, ipſe deinceps eorum vmbram contremiſcet, propter auxilium quod iis superuenit ab alto. *Dan. 3.* Beati igitur, qui ſanctificationem cuſtodiunt in humilitate, atque miſericordia: quoniam profunda perfruentur pace membra ipſorum, *Caſtitatis cum humilitate, laudatio.* dum eorum animus in Spiritu ſancto lætabitur. Nemo autem ſe quietem conſecuturum confidat, ſi obſequentem ſe hoſtis voluntari præbuerit: quia ipſe *Hoſtis voluntati non parendũ.* tyrannus iis tamquam mancipiis abutitur, ad quodcunque opus impium eos pertrahens: aliorum quidem corpora ſodomiticis actionibus corrumpens, atque commaculans; vt cùm fœminæ congreſſu abſtineant, perſuadeat ſibi de *Hoſtis varia præſtigia atq. impoſtura.* virginitate blandiri; cum tamen toto ſint corpore commaculati. atque in his, tamquam peccato liberi, efficit vt glorientur, inimicus; dum amara eos

C vua, & racemis acerbiſſimis explet, atque infercit. Acerbum enim eſt bellum, atque difficile: & quot modis efficit peſſimus vexator, vt nos homines ad iracundiam, Dominum prouocemus? Beati qui non inciderint in retia eius, vel certe ſi inciderunt, diſruperunt eius laqueos, & exiluerunt ab illo profugientes, vt piſcis è ſagena ſaluatus: Nam piſcis in aquis conſtitutus, ſi captus perruperit rete, ſeq. in fundum impulerit, ſaluatur: at cùm extractus in terram fuerit, ſibi amplius opem ferre non poteſt. *Comparatio accommoda, & bene notanda.* Sic & nos donec in hoc ſeculo verſamur, poteſtatem à Deo habemus, diſrumpendi à nobis vincula earum rerum, quas cupit inimicus; abiiciendiq. graue onus peccatorum per pœnitentiam, ac ſaluandi nos in regnum cælorum. At ſi tremendum illud præoccupauerit edictum, & anima è corpore egreſſa fuerit, corpusq. in

D ſepulcrum illatum; non amplius nos ipſos iuuare poterimus, quemadmodum neque piſcis ab aquis extractus, & * in vaſculo concluſus ſibi amplius opem ** al. & hamo captus.* ferre poteſt. Demus ergo operam cariſſimi, vt laqueos inimici, bonis euitemus operibus, antequam veniat & illuceſcat dies illa magna, in qua reuelabuntur quæcumque in occulto, ac tenebris egimus. *Dum tempus habemus, operandum eſt bene.* Ne igitur expectemus, donec mors aduenerit: vt non confundamur in reſurrectione mortuorum, quando amicti conſpicientur Sancti ſtolis candidis, quas ſibi per bona pararunt opera. Si noſipſos tunc conſpexerimus, non ſolum reſplendente nudatos gloria; verum etiam denigratos, ac fœtore plenos: qualis putas nos occupabit confuſio? Deſpiciendum nobis prauæ concupiſcentiæ opus, & pro re nihili ducendum. *Reſiſtẽdum prauæ concupiſcentiæ.* Vincamus exiguum iſtud pietatis amore; & ne in minimo cerna-

E mur reprobi. Magnum naufragium, peccati opus: & quiſquam erit, qui tantam iacturam pro nihilo putet? *Magnum naufragium peccatum.* Enitamur igitur, ne tali tantoq. periculo ſuccumbamus: nos enim propria negligentia à paſſionibus opprimimur, ſine labore, atque moleſtia vlla viuere volentes, & importunas cauſſas in nobiſipſis effingentes, dum hic quidem ait: Ab infantia, in monaſterio commoratus ſum, & ideo acrius mihi paſſiones inhærent. *Obiectiones, & vani ignauorũ prætextus refelluntur.* ſed audiat talis, quòd multi Sanctorum a iuuenili ætate bonum certamen decertantes, voluptates proculcarunt. Alius autem rurſus: In mundo, inquit, educatus ſum, multorumq. malorum

peri-

periculum feci; vnde & conſuetudo compellit me ad appetitus. Audiat quo- A
que iſte, multos Sanctorum, qui antea improbis improbiorem vitam duxe-
rant; demum viuendi mutantes modum, optimos exſtitiſſe, ac Deo caros,
Pſal. 36. & acceptos. Paruerunt enim ex animo, dicenti: Noli æmulari in malignan-
tibus, neque zelaueris facientes iniquitatem: quoniam tamquam fœnum velo-
Ibid. citer areſcent, & quemadmodum olera herbarum cito decident. Malignus
ille nos ſuis præſtigiis ad noxia quæque impellens, faſcinat, ad Diuini nos ti-
moris adducere ſtudens contemptum: Cæterum nos acrioribus cogitationibus
atque conſiliis venenum ipſius repellamus; gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti
nobis cooperante: Cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

B

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

DE quibus animi cogitationibus mihi locutus es, &c.] *Fratrem quemdam variis animi perturbationibus, immundisq. cogitationibus exagitatum conſolatur, ac ſeipſum etiam ſimilibus obnoxium confitetur, propriamq. infirmitatem agnoſcit, vt alienam facilius curet. & tantum quidem prauarum atque impudicarum cogitationum ſæpe accidere dicit inſultum: vt non in quiete ſolùm ac ſolitudine, ſed etiam in domo Domini, fratres ad Diuina conuenientes infeſtent, atq. exagitent. Quibus vt opportunè reſiſtendum ſit, hic docet, remediaq. aduerſus eas efficacia proponit, ac ſalutaria in eam rem multa adducit. De quibus plura apud eumdem videre licebit Tomo 1. in tract.* [De vera, atque perfecta renunciatione, & quomodo anima Deum inueniet, &c.] C
Item tract. [De morbo linguæ, aliisq. vitiis.] *non longe à fine, ibi:* [Cogitationes malas fugiamus: Cogitata enim non aliter ac facta cenſentur, &c.] *Ac in noſtris ibidem Scholiis, vbi plures in eamdem rem auctoritates produximus. alibiq. apud eumdem hunc noſtrum Auctorem, etiam hoc Tomo 2. locis plurimis. Et huc faciunt, quæ apud S. Bernardum Clareuall. tractata inueniuntur, non vno in loco, ac præſertim in Sermone,* [De triplici genere cogitationum noſtrarum.] *cuius initium eſt:* [Admonet nos beatus Benedictus, ſolicitos eſſe circa cogitationes noſtras, &c.] *vbi quo pacto cogitationes malas viriliter repellere oporteat, oſtendit. & ſequent. Necnon in tract.* De interiori domo. *cap. 36.* De delectatione carn. *37. vbi Patris ſpiritalis ad confitentem ponitur reſponſio, principio haud diſſimilis huic, & ſic ibi incipit:* [Confeſſio tua fili, ad lacrymas me commouit, tum propter me, tum propter te, Propter me fleo, quoniam quæcumque de te dixiſti, eadem fere, aut ſimilia reperio in me, &c.] *Ac poſtea ſalutaria proponuntur remedia, ad improbas illas cogitationes vitandas, faciliusq. repellendas, cap. 38. quod incipit:* [Quotiens te ſentis turpibus cogitationibus pulſari, & ad illicitam delectationem affici, &c.] *ac cap. 39. cuius eſt initium:* [Si vis omnes malas cogitationes à corde tuo expellere, hæc ſæpe cogita, &c.] *Item cap. 57. quod incipit:* [Qui carnis ſuæ deſideriis non reſiſtit, &c.] *Vbi qua ratione cogitationibus & affectionibus malis ſit reſiſtendum, efficaciter oſtendit, vt alibi etiam ſæpe.* D

Sequitur apud Ephræm: [Et quaſdam cogitationum ſordes, atque quiſquilias occultè ſubſeminat Draco, ad conturbandum fratrem, ne pura mente immaculatis Saluatoris noſtri Dei attendat myſteriis, &c.] *Aduerſus horum temporum hæreticos ſeruit hic locus, quo ita aperte contra illos ſignificatur Sacramentum Euchariſtiæ, & Sacrificium Miſſæ, vt nihil apertius. Pro cuius veritate, etiam non parum faciunt, ſuprà hoc eodem Tomo 2. ab eodem in Epiſto. ad Ioannem Monachum adducta, ibi:* [Potiſſimum autem participatione nos Sanctorum, & immaculatorum myſteriorum dignos exhibeamus, &c.] *noſtrisq. in illum ibi locum Scholiis. ac poſtea Paræn. 19. quæ eſt:* [De cauenda impudentia, in Diuina participatione atque communione.] *cuius initium eſt:* [Complectamur mente, ac conſideremus cariſſimi, &c.] *ac Tomo primo in tract.* De feſtis diebus, & de dignitate Diuinorum myſteriorum. *noſtrisq. ibi Scholiis, vbi plura ſanctorum Patrum teſtimonia, pro eadem veritate citauimus. nec non in ſermone,* De iudicio extremo, & de compunctione. *apud eumdem Ephræm. circa medium, ibi:* [Calix tremendi tui Sanguinis, lumine ac vita plenus, nobis ecce præſto eſt, &c.] *ac poſtea:* [Qui enim anima indignè ad Diuina participanda myſteria acceſſerit, ſeipſum condemnat non purificans ſe, &c.] *Nec non tomo 3. in Tract. ſeu ſermone,* De natura Dei minime ſcrutanda, *vbi inter multa ſic habet:* [Eſto fidelis atque innocens, participa immaculato corpori Domini tui, fide pleniſſima. Ignis immortalis ſunt myſteria Chri-

ſti,

A ſti; noli temere ea perſcrutari, ne in ipſorum perſcrutatione comburaris, &c.] *Ac infra ſic:* [Ignem, & ſpiritum manducandum atque bibendum præſtitit nobis, corpus ſcilicet & ſanguinem ſuum, &c.] *Quibus quid pro veritate corporis Domini in Eucharistia, contra hæreticos afferri poſſet clarius? Reſpondeant ad iſta antiquiſſimi huius Patris noſtri Ephræm (qui ante mille, & trecentos pene annos in Eccleſia vixit ac ſcripſit) teſtimonia, ſi poſſunt aduerſarij; ſed non poterunt. quare confundantur, vel ad Eccleſiam reuertantur, ac ſanam fidem, relicta errorum ſuorum caligine, amplectantur, atque ſequantur.*

Sicut ad Saul dicit alienigena: Date mihi virum, & deſcendamus in ſingulare certamen, &c.] *Locus eſt 1. Reg. 17. vbi per* ἀλλόφυλον, *id eſt, alienigenam, intelligitur Philiſtæus. Nam apud LXX. ſemper ita appellantur Philiſtæi. Dicti porrò ſunt Philiſtæi* ἀλλόφυλοι, *à Diuinatione, ſecundum ſententiam Baſilij Magni, ſic de hiſce in comment. ſuper cap. 2. Eſaiæ ſcribentis, vbi habet:* [Adnotandum venit, Scripturam tradere vaticinandi ſiue diuinandi artem eſ-
B ſe Philiſtæis, hoc eſt, Palæſtinis peculiare exercitium. Mos enim *(inquit)* Scripturæ eſt, hoſce, & ſolos nominare ἀλλοφύλους. i. exoticos externæ gentis, ſiue nationis, alienigenas, *& quæ ſequuntur ibidem. Sicq. idem Baſilius in comment. ſuper 14. Eſai. ibi:* [Peculiari autem nomine, omnes alienigenæ, & externæ gentes dicuntur Philiſtæi, quos nominant Græci Palæſtinos.] *Hæc Baſilius ibi.*

Beati, qui ſanctificationem cuſtodiunt in humilitate &c.] *Hic Sanctificationem, pro continentia ac caſtitate, & puritate mentis ac corporis ſumi, ex ſequentibus clariſſimum eſt, vbi de vitiis carnalibus ex oppoſito agit, in qua incauti à maligno ſæpe ſpiritu impelluntur ac pertrahuntur, quomodo etiam alibi apud eumdem frequentiſſimè vſurpatur. Sicut & in primo oſtenſum eſt Tomo, præſertim in Antirrhetico de Virginitate & Continentia, noſtriſq. ibi Scholiis, ac alibi. Pro cuius confirmatione, plura videre licebit apud SS. Ambroſium, & Auguſtinum, in 1. ad Theſſ. cap. 4. & S. Baſilium de Inſtitutione Monach. cap. 78. ac alibi. Chryſoſt. in eamdem Pauli Epiſt. 1. Theſſ.*
C *4. cap. 3. Homil. 4. alibiq. apud eumdem ſæpiſſimè. Necnon Caſſian. lib. 6. cap. 15. ac 16.*

Paruerunt enim dicenti: Noli æmulari in malignantibus, neque zelaueris, &c.] *Locus eſt Pſal. 36. vbi Græcus textus S. Ephræm, & LXX. ac vulg. Lat. concordant. licet alij quidam hic aliter, atque aliter legant, interpretenturque: Aquila,* μὴ διαμάχου ἐν πονηρευομένοις. *i.* Noli concertare in malignantibus.] *Symmachus* μὴ φιλονίκει κακούργοις. *(al.* ἐν κακούργοις*)* Noli contendere cum malignis *(vel, in, ſiue,* inter malignos*) quomodo etiam habet S. Hieronymus, & Ambroſius, apud quem initio explanationis legitur:* [Noli malignari inter malignantes, neque æmulatus fueris, &c.] *De quibus plura in Schol. edit. LXX. in iſtum Pſalmi locum. Vbi prætereà, quando habetur:* ὡσεὶ λάχανα χλόης. ſicut olera herbarum,] *vt hic eſt apud Ephræm, & LXX. ac in vulg. alij aliam lectionem habent: S. Auguſtinus:* [ſicut olera prati cadent.] *At Symmachus* χλωρά. *& S. Hieronymus,* [Olus viride, &c.] *Sed de iſtis hic ſatis.*

D

EIVSDEM
ADHORTATIO QVARTA.

DIXIT quidam Sanctorum: Meditare bona, vt ne mediteris mala: ſiquidem mens non patitur otium. Demus igitur mentem noſtram meditationi Diuinorum eloquiorum, orationi- *Mēs, quibus occupanda.*
E bus, cogitationibusq. bonis. Nam meditatio vana, opera vanitatis ſuſcitat; at bona meditatio, fructum bonum reddit. Reuoluamus & hoc mente, quòd multi tyranni regiones, atque munitiones varias occupauerint, quorum fama exſtincta iam iacet, & perierunt, quaſi non fuiſſent. *Eccl. 44.* Quàm multi Reges, imperium multarum habentes gentium, imagines ſibi erexerunt, atque columnas; arbitrantes per ſimilia ſe nomen poſt exitum ex hoc ſeculo comparaturos: & ſuperuenerunt *Contra faſtum huius ſeculi.*

alij,

** al. impreſſerunt.* alij, qui illorum euerſis ſimulacris, proprias imagines * ſubſtituerunt: verum A
& illorum quoque opera ab aliis euertentur. Alij porro præclara ſibi ex-
ſtruxerunt ſepulchra, opinantes ſe his ſibi nomen æternum firmaturos, ſua
Viciſsitudo rerum. in epitaphio inſignia, formamq. deſcribentes. Succeſſit alia ætas, datus eſt
alteri poteſtati dominatus, & ager. Hi porro tumulum expiare cùm vel-
lent, oſſa eorum inſtar lapidum tranſtulerunt. Et quid iis, adeo præclaræ,
ac ſumptuoſæ ſepulturæ, pyramideſq. profuerunt? Cuncta igitur vanitatis ope-
ra, in nihilum deſinunt. Qui verò in Deo ditari, & in ipſo celebrati ma-
lunt; non ſic: nam vitam ſibi æternam, gloriamq. indiſſolubilem parant.
Comparatio apoſiſsima, longeque pulcherrima. Quemadmodum enim lumen Solis, ac Lunæ, choriq. aſtrorum, ad hoc vſ-
que tempus, non eſt obſcuratum, neque inueteratum, à creatione eorum
huc uſque. & omnis quidem carnis generatio ac ſanguinis, inſtar frumenti B
maturi, quod ſuo tempore metitur, contrahitur: lumen autem Solis, ac Lu-
næ, atque ſtellarum eodem modo nouum ac recens permanet, viget, & enite-
Gen. 1. & Pſal. 135. ſcit, iuxta determinationem Creatoris, qua iis definiuit, præeſſe diei ac nocti:
Sic & diligentibus ipſum, conſtituit Regnum cælorum; gaudiumq. ſine fine
duraturum. Et ſicut in hoc verus, ita & in illo veraciſſimus. atque iſta quidem
Matth. 24. Luc. 21. præteribunt, quando voluerit Creator: gloriæ autem ipſius non erit finis. Studea-
mus ergo fructus facere pœnitentiæ; ne à gaudio illo excluſi, emittamur in ter-
Conſideratio bona ac ſalutaris ram tenebroſam ac caliginoſam, in terram tenebrarum æternarum. Ingredere ſi
videtur, in cubiculum tuum, & occlude oſtium cum feneſtris; oppila autem, &
Animote. quæcumque pellucentia, & ſede intus, aſpiciesq. quantum habeant dolorem
tenebræ; vbi ſine labore, & tormento verſaris, atqui arbitratu tuo potes cùm vo- C
lueris aperire, atque exire. Qualem igitur habere tibi dolorem videntur te-
Matth. 8. 13. 22. 25. & Luc. 13. nebræ illæ exteriores; vbi clamor ac fletus, & ſtridor dentium? Conſidera
intus caminos tui ipſius foci; & attolle oculos verſus ortum Solis, ac cerne
differentiam; tenebrarumq. opera fuge. Vitium tenebræ ſunt, virtus verò
Vitiū tenebræ. at virtus. lumen. lumen. Vitium dum inueſtigatur, ſuos denigrat operarios: at virtus dum
exercetur, ſuos cultores illuſtrat. Ne autem exiſtimes chariſſime, te ſolum
Adluſio ad Eſai. 1. præ cunctis hominibus affligi: Nam omne caput in labore, & omne cor in
mœrore. Et quemadmodum fieri nequit, vt aliquis ſuper terram effugiat
hunc aerem: ita impoſſibile eſt homini, quamdiu in hoc ſeculo eſt, tribu-
Vita humana tribulationibus obnoxia. lationibus, atque moleſtiis non tentari. Et qui terrenis rebus diſtrahuntur, D
per huiuſmodi quoque affligentur: qui vero ſpiritalia conſectantes, in ſpi-
ritalibus laborant; hi beati erunt: fructus enim ipſorum multus in Domino.
Prouerbia accommoda. Patientia perfecta tibi ſit cariſſime. in quo vocatus es opere, firma anchoras,
ac funes, ne in pelagus paullatim nauis tua impellatur: & tunc docebit te
Mundus pelago: Portus religioni ſimilis. experientia, quali pace in portu conſtitutus fruereris. Mundus aſſimilatur pe-
lago: portus vero eſt vita religioſa. Noli eſſe amator euagationis, ſed po-
Grauiſsimus obſcurior. tius patientiæ. Ex aliorum ſcandalis, dum peregrinantur, lucrum cape.
Atque vt hoc quoque dicam; quando vniuerſum obierimus mundum, non
ne tandem nos cella manebit, ſi ſalutem adſequi voluerimus? Si porro in cœ-
nobio conſtituti, non toleramus; & dum ſoli ſumus, non quieſcimus: vbi igitur
Similia. noſtrum diuerſorium erit? Simileq. hoc eſt illi, qui dicit ſe neque ſolis ſuf-
ferre poſſe calorem, neque etiam vmbram; & vbi tandem conſiſtemus? Ve- E
Matth. 13. reor equidem, ne caminus ille nos excipiat. Quare caueamus eſſe negligen-
tes, laboris tædium conſectantes. Si vincti Saluatoris noſtri Dei ſimus; ne vin-
cula tribulationum erubeſcamus: ſed cum gaudio illa ſuſtineamus, aduen-
tum eius è cœlo expectantes, vt nos choro adſcribat Sanctorum: qui enim
2. Cor. 1. paſſionum ipſius ſocij extiterint, etiam conſolationis erunt. Si quis porro
Contra deſidioſos, ac pigros. opus laboris moleſtius ferat: quot ſunt ſecundum mundum, manibus ac pe-
Notanda. dibus laborantes, homines diuites, multiſq. ſtipati, qui nec noctu, neque in-
terdiu

A terdiu quieſcunt, neceſſitate laborum oppreſſi, & velut catena quadam, ac vinculo conſtricti. Poſſideamus igitur laborem voluntarium, & patientiam veram, atque ſpontaneam, propter timorem Dei: & non negligamus tolerantiam, humilitatem, continentiam, obſequium, atque indulgentiam; indulgentiam autem dico, non vt in malitia proximo conſentias, verum in rebus ſpiritalibus fratri coopereris, ad compunctionem excitandam ac lacrymas. Et ſi non appareat lacryma, contritus tamen corde perſeueret: nam & in lacrymis differentia reperitur. Beatus autem, qui Dominum proprio cordis ſpeculo contemplatur, explicans linguam ſuam cum clamore, ac gemitu, coram bonitate ipſius: quoniam exaudietur deprecatio eius. In medium tibi affero aliud depoſitum in Domino, tamquam homini Dei, & ſaluari

Virtutibus ſtudendum.

Proximo vt indulgendum.

B cupienti: A refectione ſurgens, noli vagari per cellas, ſed in tua cella quieſce: multos enim Diabolus per vinum decepit. Quare poſt refectionem in alia cella verſari, ſignum eſt audaciæ, & peruerſitatis. Nam ex confeſſionibus eiuſmodi, animarum ruinæ proueniunt, & potiſſimum ceſſante Præfecti baculo: nam qui Diuino volunt timore ſuam refrænare mentem, humano terrore indigent; vt ſaltem per hunc ab inutilibus abſtineant, quemadmodum ſeruus temperate modeſteq. ſe gerit, ob ſeueritatem Domini. Attende igitur tibi ipſi, & negligere noli: nam ſi in vino * temperantiam ac ſapientiam quæris; nec tibi, nec aliis proderis. Si enim vniuerſam ſacram edidiciſti Scripturam; vide ne forte animo efferatis. Omnis quippe ſcriptura, cum diuinitus ſit inſpirata, animi humilitatem modeſtiamq. edocet: qui autem

Per cellas non oberrandum.

Præfecti baculus, vt neceſſarius.

** al. ſapiens & prudens tibi videaris.*

2.Tim.3.

C contraria iis quæ didicit, ſentit aut agit, præuaricatorem ſeſe eo ipſo conſtituit. Si ſpiritus ſuperbiæ, aut ambitionis, diuitiarumve te conturbet, ne abripiaris; quin potius ſtrenuè maligni, ac fraudolenti ſpiritus impugnationi, ex aduerſo reſiſte. Conſidera vetera ædificia, inueteratasq. imagines, ac ærugine conſumptas columnas: tecumq. cogita atque aſpice, vbi iam ſint prædictorum poſſeſſores, atque artifices; & ſtude placere Domino, vt Regno cœlorum reddaris dignus: Quia omnis caro vt fœnum: & omnis gloria hominis, tamquam flos fœni. Quid maius, honorificentiusve regno? cuius appetitores, & propter varios in eo gloriæ caſus atque infortunia, illud ſpreuerunt, & ſibiipſis inſidias pararunt, mortem vitæ præferentes: quoniam Deum non exquiſierunt, neque ſperauerunt in ſalutare ipſius. Qui au-

Contra Superbiæ & ambitionis ſpiritum.

Conſideratio ſaluberrima.

Eſai. 40. & 1.Pet.1.

D tem cæleſti regno reperiuntur digni, nullo iſtorum tentabuntur; in pace, atque exultatione in cælis cum Angelis choros agentes, & citra dolorem, luctumq. ac gemitum ibi degentes, cum gaudio, atque lætitia collaudantes, ac ſuperexaltantes, magnificantesq. Regem cœlorum, & Dominum vniuerſæ terræ. Cui conuenit laus, gloria, & magnificentia, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Iuſtorum exultatio, & conſolatio.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

E

Docet hic Auctor mentem noſtram meditationibus Diuinorum eloquiorum, orationibus, cogitationibusq. bonis aſſiduè occupandam eſſe; faſtum huius ſeculi ſpernendum, & dominandi deſiderium amputandum: cumque in hoc mundo nihil ſit firmum ac ſtabile, ſed omnia fluxa ac tranſitoria, mutationibusq. continuis obnoxia, in Deo potius diuitias ſemper permanſuras quærendas, vitamq. æternam, & gloriam indiſſolubilem parandam ſuadet. Poſtea conſiderationes pulcherrimas ponit, & quid tenebræ ac tribulationes hic modico tempore durantes, ab æternis illis differant: & cur Vitia dicantur tenebræ, virtus autem lumen, oſtendit. Deinde quàm valde vita humana tribulationibus ſit obnoxia; & mundus cur pelago, portus autem religioni ſit ſimi-

lis, exponit. Prouerbia cum ſimilitudinibus, ac comparationibus adhibet, & inſtituto ſuo accommodat. Contra negligentes, atque deſidioſos agit. Virtutum ſtudium commendat. Proximo vt indulgendum: & per Cellas religioſo, ac monacho non oberrandum: Præfectiq. baculus, vt pro bono neceſſarius ſit regimine, commonſtrat. Et ne quis ſuperbiæ, aut ambitionis, auaritiæq. ſpiritu ſe abripi ſinat, hortatur. Conſiderationesq. plures pulcherrimas ponit, ad quas Lectorem remitto. A

Quàm multi Reges, atque potentes ſibi imagines erexerunt, atque columnas, &c.] *Similia pluribus in locis alibi ab Auctore adducuntur, ad amputandum faſtum, & ambitionem humanam, oſtendendumq. in hoc mundo nihil firmum eſſe, ac ſtabile; ſed caduca omnia, continuisq. viciſſitudinibus obnoxia. Vide Orationem eius de Morte, Tomo primo: ac alteram Sancti Baſilij Magni Orationem etiam de Morte, ibidem immediate adiunctam, vbi vitæ humanæ fugacitas, & inſtabilitas, atque incertitudo abunde depingitur. De qua, idem Baſilius in Hexam. diuini Opific. homil. xi. de Paradyſo. Et homil. in Pſalm. 33. Item homil. in principium prouerbiorum, &c. Et huc ſpectant quæ ſparſim in Beatitudinibus 2. adducit Ephræm, quarum initium eſt:* [Beatus qui hanc vitam odit, ac deſerit, & in ſolo Deo omnis meditatio vitæ ſuæ eſt, &c.] *tomo primo. necnon ſuprà in Cantico eiuſdem ſpiritali, ad Iuuentutem Chriſtianam, ex chaldæo latinè reddito, & in formam aliquam Rhythmicam vtcumque per nos redacto, ibi:* [Reuolue animo multos, qui ante te vixerunt, Reges ſublimes, nobiles, atque potentes, &c.] *varijsq. in locis ſparſim, & incidenter alibi.* B

Vitium tenebræ ſunt, Virtus verò lumen, &c.] *Peccata dici tenebras, teſtantur Sanctus Hieronymus, in Iob 3. in illud:* [Obſcurent eum tenebræ, &c.] *Item in Iob 22. ſuper iſtud:* [Et putabat ſe tenebras viſurum.] *Sanctus Auguſtinus in Pſalm. 18. in id:* [Ab occultis meis munda me] *Et in Pſalm. 87. in illud:* [Poſuerunt me in lacu, &c.] *Sanctus Gregorius libro 15. Moralium, cap. 12. libro 29. cap. 8. & 9. & ante hos Origenes in Epiſt. ad Roman. 13. Suffragaturq. Sanctus Chryſoſtomus, qui in caput Ioannis primum, homilia 4. poſt medium ſic habet:* [Peccatum, tenebræ, & vorago quædam profunda: quod vel inde planiſsime conſtat, quòd clam, & ſine arbitris peccata committantur. Quicumque enim in facinora, ſceleraq. prolabitur, odio habet lucem, neque luci ſe credit: & quæ occultè, & in abſcondito fiunt, etiam dictu ſunt turpia. Sicut enim in tenebris neque amicus, neque inimicus agnoſcitur, ſed omnia pænitus ignorantur: itidem in peccato vſu venit, &c.] *Exemplisq. hæc ipſa ibidem illuſtrat, atque confirmat. Quibus addo,* Tenebras mundi (*ſecundum eundem Chryſoſtomum in cap. Matthæi ſextum, homilia 14.*) etiam dici homines iniquos, ſicut & Sancti lux mundi appellantur, &c.] *De quibus ait Apoſtolus:* [Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino.] *Quia ſicut per Sanctos, Deus in hoc mundo oſtenditur: ita per iniquos homines obſcuratur, &c. Ita ibi Chryſoſtomus, apud quem plura alibi ſparſim in eandem ſententiam reperire licebit, ſicut etiam apud Auctorem noſtrum Ephræm ſæpius.* C D

Firma anchoras, ac funes; ne in pelagus tua nauis impellatur: Mundus adſimilatur pelago, portus verò eſt vita religioſa.] *Allegorica, ac prouerbiali iſta locutione comparat mundum pelago: & monaſticam, ac religioſam vitam portui maris. Docetq. non conuenire Religioſis in pelago mundi huius verſari, forisq. licenter euagari, atque diſcurrere: ſed in portu religionis oportere vitæ, atque profeſſionis anchoram firmare, ibiq. cum patientia, & pace perſiſtere. ac propterea hic ſubdit:* [Noli eſſe amator euagationis, ſed potius patientiæ, &c.] *paucisq. interiectis poſtea:* [Si porrò in cœnobio non toleramus, & dum ſoli ſumus, non quieſcimus; vbi noſtrum tandem diuerſorium erit, &c.] *illudq. multis capitibus, varijsq. adhortationibus hoc eodem ſecundo Tomo contentis tradit, inculcat, repetitq. Auctor, ſicut ſuis poſtea locis plenius videre licebit.* E

Beatus qui Dominum proprio cordis ſpeculo contemplatur, explicans linguam ſuam cum clamore, ac gemitu, &c.] *Vbi pro (τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ. id eſt, linguam ſuam) in alio græco MS. eſt, καὶ ἐκχέων τὴν δόξαν αὐτοῦ, μετὰ κλαυθμοῦ. id eſt,* [& gloriam ipſius effundit, ſeu explicat cum clamore, ac gemitu, &c.] *Quæ lectio etſi ſtare, & explicari aliquo modo poſſet: altera tamen ſecurior, aptiorq. propoſito hic eſſe videtur, vt non* [τὴν δόξαν. id eſt, gloriam, *ſed* τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἐκχέων. *id eſt,* [linguam ſuam explicat, ſiue effundit, &c.] *legendum ſit: alioquin enim perabſurda, aut nulla ſaltem hoc loco videretur eſſe ſententia.*

A A refectione ſurgens, noli vagari per cellas, ſed in tua conquieſce cella, &c.] *Aliud hic profert depoſitum Auctor, quod eſt de non vagando ac diſcurrendo per fratrum cellas, quod audaciæ, & peruerſitatis ſignum exiſtit. De quo, in ſequentibus aliquot poſtea Parœneſibus, fuſius ac plenius, eodem hoc Tomo 2. Et S. Baſilius Magnus de eodem, in præceptis ac regulis generalibus vitæ religioſorum, variiſq. aliis in locis ſuorum operum ſparſim ſæpius. necnon Chryſoſtomus in tractatu de Monachis, ac vita monaſtica. ac Caſſianus, collat. 6. cap. cap. 15. vbi Cellæ, ac ſolitudinis ponit commoda, eorumque, qui ab iis recedunt detrimenta. S. Bernardus, in Epiſtola, ſiue tractatu,* De Vita ſolitaria, *ad Fratres de monte Dei. aliiſque in locis plurimis.*

Nam ex conceſsionibus eiuſmodi, animarum ruinæ proueniunt, & potiſsimum ceſſante Præfecti baculo, &c.] *Notat licentioſam vitam quorumdam monachorum, impune ſatis peccantium, legeſq. ſuas monaſticas tranſgredientium. taxatq. laxitatem ac conniuentiam*
B *nonnullorum Præfectorum, quiduis in ſibi ſubditis permittentium, ac vitia minime corrigentium: ac proinde hic dicit ex eiuſmodi indulgentiis atque permiſſionibus, prouenire ruinas animarum, ceſſante præſertim Præfecti baculo, id eſt, diſciplina, atque correctione Superioris, cuius officio incumbit, inferiores ſibiq. commiſſos in officio continere, & vitia eorum reprimere. De quo, inter alios vide Baſilium in regulis fuſ. diſp. in reſponſione ad Interrogat.* 25. [Quàm terribile Antiſtiti iudicium immineat, ſi fratres delinquentes non arguat.] *Reſponſio lectu digna eſt, & ideo Lectorem ad eam remitto.*

Nam ſi in vino temperantiam, ac ſapientiam quæris, nec tibi, nec aliis proderis, &c.] *Alia lectio quæ explicatiua videtur huius, ſic habet:* [Nam ſi in vino ſapiens ac prudens tibi videaris, &c.] *Agit autem contra temulentos, ſibiq. in potu, ac crapula placentes, ac de vano ſapientiæ nomine interim gloriantes, atque ſuperbientes, quos hic notat, coarguitque. Aut certe prior lectio allegorice ac prouerbialiter intelligenda, &* ἀντιφραστικῶς*, de his qui tempe-*
C *rantiam, ac ſapientiam in vino ſectantur, cum tamen in eo minime temperantes ſint, ac ſapientes, ſecundum etiam illud:* [Pinguis venter non gignit ſenſum tenuem, &c.]

Si vniuerſam ſacram edidiciſti ſcripturam, vide ne fortè animo efferaris, &c.] *Locus hic ad reprimendum elationis ac ſuperbiæ ſpiritum pertinet, atque conducit. Nam cùm ea, quæ ad animi humilitatem modeſtiamq. pertinent, à Scriptura, inquit, edoceamur: conſtat ſane eos, qui contraria his quæ didicerunt, ſentiunt, vel agunt, præuaricatores ſeſe eo ipſo demonſtrare. quare aduerſus ſpiritum Superbiæ & ambitionis nos munit, & vt ſtrenue maligni ac fraudolenti ſpiritus impugnationi ex aduerſo reſiſtamus, nec vllis ipſius fallacibus ſuggeſtionibus abripi nos vnquam ſinamus, ſerio hic hortatur, & monet. Plura in eamdem ſententiam, in aliis ſequentibus Paræneſibus, hoc Tomo ſecundo ſparſim, ſicut & Tomo primo, non vno in loco, adducta inuenias.*

EIVSDEM
S. PATRIS EPHRÆM SYRI
DE VIRTVTE,
CAPITA DECEM.

Eodem Interprete., & Scholiaſte G. Voßio.

PROLOGVS.

* *Græc. ἐν τῷ δὲ τῷ ὑπομνηστικῷ. de quo ſupra in Hypomneſt. ac Schol. pag. 18.21.22.*

NECESSARIVM duxi cariſsime, & alia quædam cum his congruentia, in hoc * commentario addere; vt legens, depreceris pro me peccatore, atque operibus confuſo, Dominum: vt mihi peccata remittat, faciamq. fructum ei gratum, antequam edictum veniat tremendum, de anima mea è corpore tollenda; quando omnis humanus apparatus, & ornatus euaneſcet. Væ tunc ei, qui Deum offenderit, neque reſipuerit: Requiret enim tempus in negligentia deperditum, & non inueniet. Ploremus igitur coram Domino Deo noſtro, vt miſerationes ab ipſo obtineamus. Donec tempus habemus, temperemus nobis, & placare ſtudeamus Deum. Non eſt nobis certamen de pecuniis, quarum iacturam licet quis fecerit, alias pro illis rurſus comparare ſibi poterit. De anima nobis periculum; quam ſi perdiderimus, non amplius recuperare poterimus, iuxta quod ſcriptum eſt: Quid proderit homini, ſi mundum vniuerſum lucretur; animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua? Filius enim hominis venturus eſt in gloria & maieſtate ſua: & tunc reddet vnicuique ſecundum opera eius. Si ergo detur retributio, nullaque opera noſtra latere poſſunt Deum: quare non operamur bonum, vt bonum nobis retribuatur; abſtinemuſq. à malo, ne mala nos * inuadant? ſicut ſcriptum eſt: Recede ab iniquo; & non timebis, & tremor non appropinquabit tibi. Erubeſco dicere, & tacere nequeo, ob meam, meiq. ſimilium ignauorum

NOTA. — *Matth. 16.* — *Ibid. & Matth. 24.* — * *al. obruant.* — *Eſai. 54. ſecunda LXX.*

A B C D

rum

A rum negligentiam; quòd milites huius ſeculi, miſera à Rege dona accipientes, promptè alacriterq. ad mortem vſque pro ipſo, periculis ſe ſubiiciunt: quantò magis nos, quibus tales factæ ſunt promiſsiones, debemus non * ceſſare ab operibus iuſtitiæ, vt à ventura ſaluemur ira; ne tamquam inimica noſtra vtamur anima, quam ſibi vindicat Deus. Cogitemus quomodo ardorem ſolis, vehementiamve febris tolerare nequeamus; & quo pacto inexſtinguibilem illum ignem
B pro nihilo ducimus? Dominus autem ſuo nos conſilio dirigat, manuq. ſua forti nos protegat, in ſecula. Amen.

A Minori ad maius.

**al. non deſerere opera iuſtitiæ*

A Minore.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

DE Virtute. Capita decem. Prologus.] *Auctor noſter Ephram, antequam ſequentia decem aggrediatur Capita, ſuum hic Prologum præmittit, idemq. in quattuor Adhortationibus antea poſitus præſtitit. ac poſtea in illud:* Attende tibi ipſi.] *& ante duodecim ibi capita ſequentia, alibiq. non ſine cauſſa facit & obſeruat. Vt autem vis & ratio Prologi ab omnibus rectius ac plenius cognoſcatur: ſciendum eſt Prologum, & Præfationem, atque Proœmium, pro iiſ-*
C *dem fere apud Patres ſumi. quando ſcilicet ſumma rei breuiter præfando præmittitur: vel auditorum, lectorumve animi, ad audiendum legendumve attentius & patientius, ſuaui & accommodo aliquo præloquio, ſiue præfatione, præſertim in rebus arduis, ac longioribus, pluribusve diſtinctis capitibus, vt hic apud Auctorem, præparantur, & deuinciuntur. Deduciturq. Prologus à Græc. πρὸ & λόγος. ſiue ἀπὸ τοῦ προλογίζειν. quaſi prologo vti: Præfatio autem à præfando, ſignificans id quod præloquimur, antequam ad rem veniamus, &c. Et vt Prologi ac præfationis acceptionem apud Patres confundi, & pro iiſdem plane vſurpari noueris; illud ex vnius S. Hieronymi (ne multos hic allegare ſit neceſſe) ſcriptis abunde edoceris: quippe in quibus, inter alia indifferenter ſic paſſim habetur, ac legitur:* [Incipit Prologus S. Hieronymi, in librum Quæſtionum Hebraicarum.] *ac poſtea ibid.* [Finit Prologus.] *Item:* [Incipit Præfatio S. Hieronymi Presbyteri in Amos Prophetam.] *ac poſt eamdem præfationem:* [Explicit Præfatio. Incipit Textus.] *Item.* [Sequitur Præfatio in explanationem B. Hieronymi in Abdiam Prophetam, ad Pamach. Finit Præfatio, &c.] *Vtrumque porro viciſſim in ſequentibus:* [Incipit Præfatio eiuſdem Beati
D Hieronymi in librum tertium, ſuper Oſee ad Pamachium Epiſcop.] *ac poſt fin. ibid.* [Finit Prologus.] *Vbi hic Prologus, ibi Præfatio indifferenter dicitur. Sicut & in ſequentibus:* [Incipit Præfatio in librum 2. Amos Prophetæ.] *Subiiciturq. poſt ibid.* [Explicit Prologus. Incipit Textus.] *Item:* [Incipit Præfatio S. Hieronymi in explanat. ſuper Sophoniam Proph.] *ac poſt ibid.* [Finit Prologus.] *Item:* [Præfatio ponitur in explanationes Eſaiæ Prophetæ.] *qua finita, poſt ſubiicitur:* [Finit Prologus.] *Quæ inde adducere hic viſum eſt, vt certò conſtet, vnum pro altero nomen indifferenter accipi, ſicut & alibi apud alios. Proœmiorum porro vſum, & neceſſitatem luculenter oſtendit S. Chryſoſt. tom. 3. in Hom. de ferendis reprehenſionib. & Conuerſione S. Pauli. cuius initium eſt:* Reprehenderunt nos amicorum quidam, quòd productiora ſermonum initia faciamus, &c. *longe ab initio, ibi:* [*Seruiunt in hoc nobis proœmia, vt auditores de dicendis per compendium inſtruantur, & manifeſtior tradatur doctrina. Fatcor enim non opus proœmiis, neq. inſtructionibus his, qui ſemper ſcripturis vacant, neque aliis occupationibus diſtrahuntur: ſtatim enim audito lectore, dictorum mentem accipiunt. Qui autem bonam temporis partem ſecularibus negotiis im-*
E *pendunt, & rarius hic comparent, niſi proœmia audiant, & inſtructi intelligant, quæ ſermonem illum præcedant, abſque lucro hinc abeunt, &c.*] *Ac paullo poſtea ibid.* [*Eſt & alius vſus Proœmiorum: Incidimus enim ſæpe in longiora argumenta, quæ vno die ad finem perduci nequeunt; & interdum duobus vel tribus diebus, vt rectè explicentur, opus habent. Vnde tunc opus eſt, die ſecundo finem doctrinæ prioris repetere: vt dum principio finis congruit, ſermo cohæreat, auditoribusq. minus obſcurus ſit obſcurus. Et vt diſcas ſermonem abſque proœmiis valde obſcurari; ecce, exempli gratia, afferam aliqua: Vt autem vidit eum Ieſus: Tu es Simon, inquit, filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatum eſt Petrus. Vides num intelligatis dictum? num intelligatis conſequentiam, & quare dicta ſint? quandoquidem abſque proœmiis introducta ſunt. Comparatur igitur, qui hoc facit, ei qui hominem omni ex parte obtectum, in ſpectaculum adducit, &c.*] *Atque iſta de Proœmiorum vſu, hactenus ex Chryſoſtomo.*

CAP. PRIMVM.

Similia ſunt Prouer. 29. & Sap. 6. Eccl. 10. & Eccli. 10.

BEATA Ciuitas, quæ à piis regitur; & nauis, quæ à peritis gubernatur: Monaſteriumque, quod à temperantibus adminiſtratur. Væ autem ciuitati, quæ ab impiis dirigitur; & naui, quæ ab imperitis gubernatur; ac Monaſterio, quod ab intemperantibus adminiſtratur: nam & ciuitas replebitur Barbaris, ob impietatem eorum qui eam tenent; & nauis confringetur propter imperitiam gubernatorum: Monaſterium autem deſolabitur, ob ignauiam adminiſtrantium. B

SCHOLIA.

H*Abentur in Scripturis pleraq. ſimilia, ad quæ non obſcurè hic ab Auctore fieri videtur alluſio. cuiuſmodi ſunt Prouerb.* 29. [Rex iuſtus erigit terram.] *Item*: [In multiplicatione iuſtorum lætabitur vulgus: cum impij ſumpſerint principatum, gemet populus.] *Et poſtea ibid.* [Homines peſtilentes diſsipant ciuitatem: ſapientes vero auertunt furorem, &c.] *Sic Sapient. 6.* [Rex ſapiens ſtabilimentum eſt populi.] *Et Eccl.* 10. [Beata terra, cuius Rex nobilis eſt, &c.] *Item ibid.* [Væ tibi terra, cuius Rex puer eſt, &c.] C
Sic quoque Eccli. 10. [Rex inſipiens perdet populum ſuum, & ciuitates inhabitabuntur per ſenſum prudentium, &c.]

CAP. II.

SI ſub obedientia ſpiritalium Patrum conſederis; non cum demulceris, & audis verba aſſentationis, apparet fidei tuæ ſtabilitas, ac firmitas: ſed quando contemptus, atque percuſſus ſuſtinueris; nam etiam fera merito cum demulcetur, manſueſcit, atque miteſcit. Ne itaque erga corripientem, & inſtituentem te, amarulentior fias; ſi nimirum cupis vas electio- D
Obedientiæ, & humilitatis commendatio ab exemplis, & ſcripturis. nis euadere: ſciensq. obedientiæ in Domino, ac humilitatis profectum, eò progreſſus es; nempe ſi eius gloriam cognoſcens, eam tibi delegiſti. In ea frater, Sanctorum vita illuſtris eſt, & magnifica. Moyſes enim ſeruus Domini, etſi doctrina Iethro non erat imbutus; verumtamen illi ſe ſubiecit, at-
Exod. 3. 18. Deut. 34. & Ioſue 1. que ſeruiuit; quamuis in Aegypto ſatis eſſet eruditus. Ieſus quoque Naue filius, perfecta ſua obedientia, tantum donum promeruit, vt Moyſis ſucceſ-
1. Reg. 3. 4. Reg. 2. ſor fieret. Et Samuel, per obedientiam quam Heli ſacerdoti præſtitit, dignus habitus eſt, qui vocem Dei audiret. Eliſæus vero, huius adminiculo pallium, & gratiam ſui accepit Magiſtri. Quid porro homines ſimiles vo-
A Maiore. bis, paſſionibus ſubiectos commemoro? Ipſe quoque Deus verbum incarnatum, vitam in humilitate, & obedientia traduxit, ſicut nos docet Euange- E
Luc. 2. liſta, dicens: Et erat ſubditus parentibus ſuis. Rurſus autem, & Apoſto-
Philip. 2. lus ait: Humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem: mortem autem crucis. Quin etiam, quotquot viuendo, nolunt bonam parentum tolerare diſciplinam, non leui ſe periculo exponunt: plærique enim, qui in ciuitatibus à magiſtratu puniuntur, fere propter inobedientiam, atque con-
**Græc. ἀποτυμπανίζονται.* tumaciam, duramq. ceruicem,* plectuntur. Quin & puellæ, nolentes bonis

A nis morem gerere admonitionibus, verecundia, ac pudicitia abiecta, in plateis vicisq. turpem vitam cùm dedecore traducunt: quæ autem intentæ ſunt operi, & mentis tranquillitati atque pudicitiæ vacant; ab hominibus quidem honorabuntur, à Deo autem glorificabuntur. Bonum incepiſti opus, in eo perſiſte: vt magnificeris à Domino, cum manſuetis, & humilibus, in Regno cælorum. Amen.

Contra inobedientes.

Matth. 5. 23.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

B SI ſub obedientia ſpiritalium Patrum conſederis, &c.] *Obedientiam vehementer commendat, eamq. pulcherrimis Scripturæ exemplis: à Moyſe, Ieſu filio Naue, Samuele, & Eliſæo, aliisq. confirmat, atque illuſtrat. A Moyſe quidem, qui, quamuis Aegyptiorum ſcientia ſatis eſſet inſtitutus, licetq. à Madianitis alienus; tamen etiam Iethro ſacerdoti Madian ſeruire, illiq. ſe ſubiicere voluit. vt eſt Exod. 3. & eidem conſilium danti lubens obtemperauit, omniaq. fecit diligenter, quæ ille ſuggeſſerat, ſicut habetur Exod. 18. Ieſus quoque Naue filius, adeo ſua commendatur obedientia, vt per eam diuinitus Moyſes mereretur fieri ſucceſſor, & in populum Iſraeliticum obtinere imperium, eumq. in terram promiſſionis ducere, &c. vt eſt Deuteronom. 34. & Ioſue 1. 3. 4. &c. De Samuele etiam legimus 1. Reg. 3. quomodo per obedientiam ſuam, quam Heli ſacerdoti præſtabat, promeritus ſit vocem Dei audire, & quidem tertio. iuxta illud:* [Et adiecit Dominus vocare Samuelem tertio. Qui conſurgens, abiit ad Heli, & ait: Ecce ego, quia vocaſti me. Intellexitq. Heli, quòd Dominus vocaret puerum. & ait: Non vocaui te, reuertere, & dormi fili. & ſi deinceps vocauerit te, dices: Loquere Domi-
C ne, quia audit ſeruus tuus. Abiit ergo Samuel, & dormiuit in loco ſuo. Et venit Dominus, & ſtetit: & vocauit ipſum ſicut ſemel, & bis vocauerat ipſum: Samuel, Samuel. & ait Samuel: Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. & Dominus ad Samuelem: Ecce ego. &c.] *De quo plura 1. Reg. 3. & ad longum, apud Ephræm Tomo 1. in Apolog. ad Fratrem quendam, de Heli Sacerdote. cuius initium eſt:* [Cum Scriptura de Heli Sacerdote atteſtetur, &c.] *Quin & Eliſæus denique, adminiculo obedientiæ, pallium, ac gratiam accipere Eliæ ſui magiſtri meruit, ſicut & clara de eo eſt hiſtoria, 4. Reg. 2. quò etiam Gregorius Nyſſæ Epiſcopus, frater Magni Baſilij alludens, ſic de eo inter alia, in vita Gregorij miraculorum opificis, enarrando adducit:* [Quid ex Propheticis miraculis, his rebus ex aduerſo comparando adduci vis? Dicam Iordanis ſectionem, quam percuſſione pellis ouillæ, ante aſcenſionem fecit Helias: & poſt eum Eliſæus, hæres & pellis, & ſpiritus illius, &c.] *Idemq. in tract. de ſancto Baptiſmo, cuius initium eſt:* [Nunc agnoſco meum gregem, &c.] *ſic inter multa ibi percenſet:* [Similiter vnius Prophetæ indumentum, quod ex pel-
D le erat caprina, Eliſæum, per totum terrarum orbem, fama celebratum effecit, &c.] *Atque iſta hactenus in commendationem Obedientiæ. de qua operæpretium fuerit etiam videre caput ſextum poſtea hic ſequens, cuius initium eſt:* [Frater quidam ſub obedientia ſpiritalium Patrum, &c.]

Ieſus quoque Naue filius, &c.] *In vulg. Latin. legitur:* [Ioſue filius Num.] *At LXX. quos ferè Patres ſequebantur, vt etiam Ephræm, legunt, appellantq.* Ἰησοῦν υἱὸν Ναυῆ, *id eſt,* Ieſum filium Naue.] *De quo, vide Deut. cap. 34. Et Ioſue cap. 1. 2. &c.*

Sicut nos docet Euangeliſta dicens: Et erat ſubditus parentibus ſuis.] *Alia hic lectio apud Ephræm habet:* [Et erat ſubditus ipſis.] *Sic quoque in ſacro Cod. Luc. 2.* [Et erat ſubditus illis, & mater eius conſeruabat omnia verba hæc in corde ſuo.] *Quem etiam locum piè doctèq. illuſtrans S. Bernardus Abbas Claræuall. ſic in Homilia 1. ſuper* Miſſus eſt, *inter*
E *alia recenſet, ibi:* [Nam ſubdit Euangeliſta: Et erat (inquiens) ſubditus illis. Quis? Quibus? Deus hominibus. Deus, inquam, cui Angeli ſubditi ſunt: cui Principatus, & Poteſtates obediunt, ſubditus erat Mariæ. nec tantum Mariæ, ſed etiam Ioſeph propter Mariam, &c.] *Ac paullo poſt ibidem:* [Quibus ergo laudibus iudicas dignam, quæ etiam præit? Diſce homo obedire, diſce terra ſubdi: diſce puluis obtemperare. De auctore tuo loquens Euangeliſta: Et erat (inquit) ſubditus illis: haud dubium quin Mariæ & Ioſeph. Erubeſce ſuperbe cinis. Deus ſe humiliat, & tu te exaltas? Deus ſe hominibus ſubdit: & tu dominari geſtiens hominibus, tuo te præponis Auctori? &c.] *Hactenus ibi Bernardus.*

A

CAP. III.

SI ad dimidium perduxerit opus aliquod, frater tuus, contigeritq. ipſum in morbum incidere, tuaq. opera indigere in opere: curam eius ſuſcipe, omni cum humilitate, patienti compatiens. Poſtquam verò ſanitatem is recuperarit, ne fratris tui appetieris opus: ne forte tibi ipſe à Domino, & hominibus damnationem adſciſcas. At fortaſſe ſuggerit cogitatio, non ſine Diuina id permiſſione accidiſſe, vt ille malè habeat, & ego interim hoc conſequar: at cur non bonum illud cogitaſti; quòd ſcilicet Diuino B id factum ſit permiſſu; vt cuiuſmodi voluntate ſis demonſtres, tui ne ipſius an fratris amator? Quòd ſi à morbo liberatus, ipſe recuſauerit; rem bona conſcientia cum permiſſu tamen Præfecti, accipe: vt bonum habeas teſtimonium ab his, qui foris ſunt. Neceſſaria enim eſt iuſtitia, pietas, atque obſeruantia. De ſanctiſſimo quippe Symeone, qui Saluatorem accepit in vlnas ſuas, ſcriptum habemus, quod eſſet iuſtus, & timoratus.

Cogitationis ſuggeſtio.

Luc. 2.

CAP. IIII. C

FIRMO, ac ſtabili corde ſimus, Cariſſime: nam virtuti aduerſatur ſegnities. Ne igitur exigua nobis ingruente acedia, euadamus puſillanimes: verùm vim nobis ipſi inferamus, magnanimi Viatoris inſtar; quippe cui dum defectio atque debilitas per viam accidit, non cadit animo, neque à ſcopo deſiſtit propter longitudinem viæ; ſed ſeipſum conſolatur, dicens: Adhuc modicum reſtat viæ, & ad diuerſorium peruenies, atque quieſces. Et Dominus vim eius cernens, robur illi viresq. præbet, viæq. mollit ac mitigat aſperitatem: ſegnities enim, atque pigritia paupertatis conciliatrices exiſtunt, non modo donorum ſpiritalium, ſed etiam neceſſitatum corporalium. D

Virtuti inimica ſegnities.

Viatoris magnanimi exemplum.

Segnities paupertatis conciliatrix.

CAP. V.

SI ante cunctos in Synaxim, ac congregationem prodeas, & perſiſtas donec abſoluatur, ne in hoc te efferat cogitatio: quoniam & artifices multum ſtudij, ac vigilantiæ in ſuo opere adhibent. Neque corpore dumtaxat te præſentes Domino: ſed & cogitationes in corde humili à ceteris rebus, vt illi des operam, abducito. Superbia enim latibulo ſimilis eſt, in quo Draco libenter moratur; & E eum, qui ad illud acceſſerit, interficit. Porro de non inebriando ſe vino, aut de mulierum conſuetudine vitanda, ſuperfluum mihi videtur tuæ ſignificare pietati; tum quia manifeſtum eſt omnibus, hoc à virtute eſſe alienum. Neceſſarium eſt ergo non ſolum in hac parte impetum Dæmonum obſeruare, atque cauere: ſed neque cum maribus, & adoleſcentibus conferre licet ſermones laſciuos, atque effœminatos, qui in perniciem animam trahunt. Non tamen quòd malum ſit fœmina, eius conuerſationē auerſamur: ſed quia

Synaxis.

Superbia latibulo ſimilis.

Contra laſciua commercia atque colloquia.

A facile eſt inimico, per colloquia & conuerſationes mulierum, nos ſubuertere, & ad tranſgreſſionem Diuini præcepti inducere. Quocirca nos oportet vndequaque obſeruare malignorum ſpirituum iacula; confidentes armaturæ, ac virtuti Spiritus ſancti: nam qui vnam portam inimico præcludit, duas autem ei aperit, exiſtimans ſe ſecurum eſſe, fallitur hic, quiſquis eſt. Neceſſarium eſt ergo, vt nos ipſi vndique communiamus: nullamq. occaſionem præbeamus iis, qui occaſionem quærunt. Deus enim non irridetur: & horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis. Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Mulierum conſuetudines, vt vitanda.

Eleganter dictum, & prouerbialiter.

Gal. 6.

Heb. 10.

B

S C H O L I A.

SI ante cunctos in Synaxim prodeas, &c.] *In Latinis Sanctorum Patrum ex Græco tranſlationibus, nota nomen Synaxis & Synaxes, ſæpe haud inuenuſte, & inaccommodate etiam in alia atque alia ſignificatione vſurpari: quemadmodum & ab Athanaſii, Baſily, & Chryſoſtomi, aliorumq. Græcorum Patrum Interpretibus, & à nobis in plurimis Ephræm locis (ſeruato vocabulo Græco tamquam Latino, quòd ſignificantius ſit, latiusq. pateat) vſurpatum retentumq. inuenies. Cæterum quia multa illius ſunt ſignificata, & acceptiones variæ, de iis pro maiore declaratione, aliquid (ne quis in illis hæreat) dicendum erit. Significat autem nomen Synaxis primo conuentum, ſeu congregationem, cum Monachi ad orandum, Diuinasq. laudes decantandas, ac celebrandas, & ad Diuina peragenda myſteria ſimul conueniebant, à Græco verbo* συνάγω; *hoc eſt,*
C *congrego, ſeu colligo, &c. qua etiam ſignificatione hic ab Auctore accipitur, & ſuprà in Epiſtola ad Ioannem Monachum, cuius initium eſt:* [Variis licet adhortationibus cum religioſiſſimo Theodoro egerimus, &c.] *ibi:* [Neque corporalium neceſſitatum prætextu, Synaxim veſtram neglexeritis, &c.] *ac poſtea hoc eodem Tomo, in Paræneſ. 18. 19. 23. 26. & aliis in locis apud eumdem ſæpiſſime. Accipitur præterea pro congregatione, & conuentu ſimpliciter. item pro collecta, conuenticulo, celebritate, ſolennitate; Miſſæ ſacrificio, & ſacra Communione, &c. in quibus omnibus ſignificationibus, aliis atque aliis locis, vtitur Auctor noſter Ephræm: ſed in prima acceptione, pro conuentu, ac congregatione Monachorum ad orandum, & laudandum Deum, &c. ſæpiſſime, præſertim hoc Tomo 2. ac vbicumq. de Monaſticis agit. Neque etiam infrequenter apud eum, Synaxis pro ſacra altaris Communione vſurpatur, ſicut ſuis conſtabit locis. quod quidem in eo ſignificato verbum, ex 1. Cor. 10. deſumptum videtur, vbi Apoſtolus ſic loquitur:* Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt: & panis quem frangimus, nonne participatio corporis Domini eſt? &c.] *Nam vt rectè lib. 4. cap. 14.*
D *ait Damaſcenus:* [Hoc ſacramentum Chriſto nos copulat, atque eius carnis, deitatisq. participes efficit: nosq. inter nos in eodem Chriſto conciliat, atque coniungit, & veluti vnum corpus coagmentat, &c.] *iuxta illud Pauli 1. Cor. 10.* [Vnum corpus, vnus panis multi ſumus, qui de vno pane participamus, &c.] *Vnde quàm conuenienter etiam pro ſacra Communione ſumatur, clariſſimum euadit. Sed iſta de vocabulo, & acceptione Synaxis, abunde hic ſuffecerint.*

Superbia latibulo ſimilis, in quo Draco moratur, &c.] *Auctor oſtendere (vt videtur) volens, quàm periculoſum ſit Superbiæ vitium, illud cum antro ſiue latibulo, in quo Draco latitat, haud incommodè hic comparat. Nam ſicut accedenti ad latibulum, in quo Draco ſerpens commoratur, maximum ab eo mortis imminet periculum: ita & ſaluti animarum à ſuperbiæ latibulo, in quo Diabolus verſatur (niſi illud ſedulò vitauerint) exitium proximum eſt. Nullum enim eſt vitium (vt rectè tradit Auguſt. lib. 4. de Trinit. cap. 15. tomo 3.) in quod magis accipiat ius dominandi*
E *ille ſuperbiſſimus ſpiritus, ad ima mediator, ad ſumma interclusor, &c. Clariusq. de eo, alibi Ephræm, in tract. de euerſione Superbiæ, tomo 1. vbi inter alia, ſub fin. ſic habet:* [In ſuperbia enim habitat, qui dixit: In fortitudine manus meæ faciam, & in ſapientia intellectus auferam terminos gentium, &c.] *Ac rurſus:* [Dixiſti in corde tuo: In cælum conſcendam, ſuper aſtra cæli exaltabo ſolium meum. aſcendam ſuper altitudinem nubium, & ſimilis ero Altiſſimo. Verumtamen ad infernum detraheris, in profundum terræ, &c.] *Ex quibus, quomodo in latibulo ſuperbiæ Draco diabolus habitet, & quæ inde mala atque pericula, omnibus liquet. Sed de his latius apud alios Patres, ipſumq. Ephræm ſparſim multis in locis, alibi.*

CAP. VI.

Parabola, aut potius, exemplum rei verè geſtæ.

FRATER quidam ſub obedientia ſpiritalium Patrum reſidens,
alium fratrem adiit, dixitque : Cupio relinquere Patres meos
ſpiritales, & per me tranquille degere. Ad quem ille : Homo
inquit, quidam habebat filium, quem accipiens, in manus
tradidit artifici, qui eum artem ſuam doceret, eratq. puer di-
ſtractior circa opus. Cumque poſt dies aliquot, adoleſcens ad
patrem ſuum accederet, dixit : Pater tolle me ab hoc magiſtro meo ; per B
me enim magis artem apprehendere potero. At pater, ad ipſum : Si cum
ab aliis, inquit, docearis, & manuducaris, nihil didiciſti ; quid per te ſo-
lus præſtare poteris, ò fili, non addiſcens, neque obediens, quemadmodum
oportet ? Video te male erga artem, quam addiſcis, affectum ; metuoq.
ne fortè fruſtra in te laborauerim: arripe igitur opificium tuum, ſicut opor-
tet fili, vt in arte exercitatus ipſe tibi requietem inuenias : nam inertes aſ-
ſequitur mors. Quapropter, & nos chariſſime, caueamus à nobis abiice-
re iugum obedientiæ in Domino ; ne fortè non placeat Deo : cumque in
tentationem inciderimus, non ſit qui auxilietur nobis. Quando enim Agar
Gen.16. ancilla Sarræ, aufugit à conſpectu Dominæ ſuæ, inueniens eam Angelus Dei,
dixit ad ipſam : Reuertere ad Dominam tuam, & humiliare ſub manu il- C
lius : fecitq. illa ſicut dictum erat ad eam. Cum vero adeſſet tempus eius,
aſſumpto commeatu, dimiſſa eſt cum fiducia, vnà cum filio ſuo: oberran-
Gen.16.21. teq. ipſa per ſolitudinem, adeò vt ſiti peritura videretur ſimul cum filio ſuo
Iſmael, non deſpexit eam Deus. Oportet ergo, & nos patienter perferre
tribulationes, tamquam Domino ſeruientes, & non hominibus. Ideoq. dum
ſub obedientia verſamur, ne opera inobedientiæ agamus ; ne & nos patia-
4.Reg.5. mur, quemadmodum paſſus eſt Giezi, miniſter Prophetæ Eliſæi: quin po-
tius per piam religioſamq. obedientiam, fructum reddamus perfectum Do-
mino noſtro Ieſu Chriſto : Cui gloria in ſeculorum ſecula. Amen.

D

SCHOLIA.

FRATER quidam ſub obedientia ſpiritalium reſidens Patrum, alium adiit Fratrem,
dicens : Cupio relinquere patres meos ſpiritales, &c.] *Iſta vt ad ſeculum rediret,
ac obedientiæ iugum excuteret, in tentationem dilapſus Frater dixit : Cui pater ille apto hic re-
ſpondit exemplo, quod tamen an parabolicum, au potius rem verè geſtam dixero, ſubdubito : id
certum teneo valde illud efficax eſſe ad fratrem illum, aliosq. ſimiles tentationis ſpiritu exagitatos,
in bonis inſtitutis confirmandos, & in officio continendos. Et ne quis obedientiæ iugum ſuſceptum,
à ſe temere abiiciat, inter alia opportunè exemplum Agar ancillæ Sarræ, ad Dominam ſuam (à
cuius facie profugerat) monitu Angeli obedienter humiliterq. reuerſæ, proponit, verbisq. ſcripturæ
eleganter confirmat. De quo, hiſtoria habetur, Geneſ. 16. ad longum, ac poſtea Gen. 21. quam la-
tius, pleniusq. examinando etiam explicat S. Chryſoſtomus, Homil. 38. in caput alleg. Gen. 16. &
homil. 46. in cap. Gen. 21.* E

Oberranteq. ipſa per ſolitudinem, adeo, vt ſiti videretur peritura cum filio ſuo Iſmael,
non deſpexit eam Deus.] *Quæ de Agar, & de filio eius Iſmael, prius adducta ſunt, ad vtrumq.
quidem citatum Geneſ. locum referenda videntur : ſed tamen quæ poſterioribus hiſce verbis ab Au-
ctore alluſinè dicuntur, potius ad verba Gen. 21. referuntur, vbi de Agar, eiuſque filio ſic ha-
betur :* [Quæ cum abiiſſet, errabat in ſolitudine Berſabee. Cumq. conſumpta eſſet a-
qua in vtre, abiecit puerum ſubter vnam arborem, quæ ibi erat. & abiit, ſeditq. è regio-
ne pro-

A ne procul quantum poteſt arcus iacere. dixit enim: Non videbo morientem puerum,
& ſedens contra, leuauit vocem ſuam, & fleuit. Exaudiuit autem Deus vocem pue-
ri: vocauitq. Angelus Dei Agar de cælo, dicens: Quid agis Agar? noli timere: exau-
diuit enim Deus vocem pueri de loco, in quo eſt. aperuitq. oculos eius Deus: quæ vi-
dens puteum aquæ, abiit, & impleuit vtrem, deditq. puero bibere, &c.] *Ex quibus*
ſanè Scripturæ verbis, adluſio, ſententiaq. Auctoris apertiſſima eſt. Cæterum plenius, de his
Chryſoſtomus vbi ſupra. & Auguſtinus quæſt. 53. & Hieronym. in Quæſtionibus ſeu tradit. Hebr.
in Gen. cap. 16. & 21. aliiq. alibi.

Dum ſub obedientia verſamur, ne opera inobedientiæ agamus: ne & nos patiamur
ſicut paſſus eſt Giezi, &c.] *Hiſtoria, de improbo facto Giezi miniſtri Eliſæi Prophetæ, habe-*
tur 4. Reg. 5. & eſt in ſubſtantia eiuſmodi: Giezi, quòd munera, quæ eius recuſauerat Dominus,
à Naaman Syro lepra curato occulte, perfideq. contra voluntatem Prophetæ Eliſæi accepiſſet, fa-
B *ctumq. ſuum mendacio occultare ſtuduiſſet: ſuæ inobedientiæ ac mendacij iuſtas pœnas luit, & le-*
pra, quæ Naaman Syro adhæſerat, mox ipſi applicata eſt, & ſemini eius, vſque in ſempiter-
num. Statimq. diſceſſit ab eo leproſus (vt habet Scriptura) quaſi nix. Atque illud eſt, quod
hic noſter inſinuat Auctor, dicens: [Ne & nos patiamur, quemadmodum paſſus eſt Giezi
miniſter Prophetæ Eliſæi, &c.] *quippe qui dum ſub miniſterio, & obedientia optimi verſa-*
retur Domini, opera inobedientiæ exercuit, perfide egit, & ſuæ inobedientiæ atque perfidiæ meri-
to pœnas luit, lepraq. qua Naaman Syrus liberatus fuerat, ipſe totus ea (vt dictum eſt) infectus
commaculatusq. repertus eſt, vt non immerito de re adeo obſtupeſcenda exclamet alibi in hæc ver-
ba Chryſoſtomus: [O admiranda potentia Dei. O ſublime meritum Eliſæi. Vno in tem-
pore duplex virtus oſtenditur, & gemina poteſtas Prophetam ſanctiſsimum demonſtrat.
Curatur Naaman Syrus; & lepra, Giezi perfunditur ſeruus. Syro fides attulit gloriam:
& ſeruo perfidia intulit pœnam. Ille de Syria veniens, quod deſiderauit, accepit: hic
de Prophetæ domo exiens, plagam ſibi de perfidia acquiſiuit. Naaman curatur, & gau-
C det: Giezi vulneratur, & deflet. Alius ſuis redditur ſanus: alius cunctis oſtenditur ma-
culatus. Alius exemplum virtutis oſtendit: alius meritum fallaciæ demonſtrauit. Cura-
tur fide, qui fuerat maculatus: & maculatur perfidia, qui fuerat ſanus. Naaman in-
uitat ad Deum: Giezi profertur ſingulis in perfidiæ exemplum. Per Naaman, Deus col-
laudatur: per Giezi, iudicium cæleſte metuitur. Inde ſalus naſcitur: hinc metus. Inde glo-
ria petitur: hic fraudis moleſtia formidatur. vt his exemplis, & fidei pretium, & perfi-
diæ ſupplicium cunctis gentibus monſtraretur.] *Ita Chryſoſtomus in ſerm. de Naaman Syro,*
ab Eliſæo Propheta curato. Tomo 1. cuius verba aurea, ad rem de qua agitur magis illuſtrandam, hic
plane referre viſum eſt.

C A P. VII.

D SI QVIS ad te acceſſerit ſecretò dicens: Conueniamus inter
nos, ac ſimul fœdus, & amicitiam ineamus; vt ſi quid dixe-
ro tibi, me ſine contradictione audias. Deinde etiam poſt
iuſiurandum, ſi te in peccatum inclinare, atque ſubuertere
voluerit: ne morem geras illi; quamuis magnifica protule-
rit, ſeq. ipſum humi proſtrauerit, vt violes Dei præceptum,
ſupplicans. Noli acceptor eſſe perſonæ aduerſus animam tuam: nouit quip- *Eccli. 4.*
pe Diabolus, non tantum iſta ſubornare, ſed etiam è Scriptura afferre, car-
niſq. infirmitatem allegare, ac multa alia comminiſci, vt hominem præ-
uaricatorem mandatorum Dei efficiat; habeatq. quod contra eum glorietur.
At nos, tali illius ſtudio, inaniq. labore edocti, ad pietatem fortes in propo-
E ſito, ſuſceptoq. conſilio erimus. Nam ſi illi, dum propriam cupiunt volunta- *A Minore, ad*
tem perficere, aut potius cooperantis in eis Diaboli, tantum ſtudium, artemq. *Maius.*
exercent, ne ſuo fruſtrentur inſtituto, ac fine: quanto magis eos, qui ſpi-
ritalem exercent vitam, decet peritiores, ac vigilantiores eſſe; vt ne aduer-
ſus eos exultet Diabolus. Atqui oportebat non iurare omnino, ob præce-
ptum Saluatoris noſtri Dei. at nunc abreptus es verbis, ne paruifacias: in *Matth. 5.*
manus enim malorum veniſti, propter amicum tuum. Ne dederis ſomnum
oculis tuis; nec dormitent palpebræ tuæ, vt ſalueris; tamquam damula è *Prouer. 6.*
laqueis

vulg. de manu aucupis. laqueis, & quaſi auis è * reti. Verumtamen ne cadas animo, neque confundere: eſt enim emendatio mandato, ſi de cætero præ oculis habeas Dominum. Attende igitur tibi ipſi: non enim obnoxius es iuriiurando, ſi teipſum à malo elongaueris. nam ipſe, qui Euangelium in mundo prædicauit, propter nimium ſuum, in humanum genus amorem: ipſe inquam A

Matth. 3. & Luc. 3. 5. 24. Dominus mandauit hominibus, vt pœnitentiam agant; abſtineantq. ab omni peccato. Videndum igitur, ne dum voluptates noſtras explere deſideramus, iuriſiurandi prætextum adducamus, quaſi amplius nos ex inimici retibus ſubducere nequeamus.

Gal. 6. Deus non irridetur, cupientibusq. ſaluari manum porrigit.

Pſal. 33. Declina ergo à malo, & fac bonum: ſicq. ſermonem ſeruaueris, ſecundum eum qui dixit:

Pſal. 118. Ab omni via mala prohibui pedes meos;

** al. & cuſtodiam.* vt * cuſtodiam verba tua. Vis autem, vt plenam perfectamq. tibi fidem faciam, quòd verbis non ſis obnoxius; ſi mala vitaueris, bona autem egeris, B

2. Theſſ. 3. ſubtraxeriſq. te ab omni homine ambulante inordinatè.

Parabola, aut potius exemplũ. Audi Parabolam, aut potius exemplum: Homo quidam habebat filium, qui patrem ſuum in cunctis vehementer honorabat: alius autem quidam inuidia ductus ſuper profectu iunioris, occultè accedens, dixit ei: Iura mihi aduerſus patrem tuum, quòd quæ tibi ſum dicturus, facies, ſeruabiſq. abſque omni contradictione. atque ille non rectè agens, iurauit ipſi. Deinde poſt hoc, dixit ad eum: Vade, ac dedecore patrem tuum affice, ipſumq. plagis cæde; & noli amplius reuereri conſpectum eius; & quæcumque tibi mandauerit non facienda, facito: quoniam iuraſti mihi, & non poteris non obedire iis, quæ tibi à me dicta ſunt. Sed numquid tantam ſuſtinebit dementiam, aut potius impietatem filius; & non deſpiciet iniquiſſimum conſilium illius, propter cultum ac reuerentiam erga patrem? ad eumq. reſpondebit: Video te hominem non verum, nec iuſtum eſſe: ſed inimicum patris mei, animæq. meæ inſidiatorem: at me non decipies, ſicut ſerpens ſua calliditate C

Gen. 3. Euam: neque me ad impietatem verſuta tua improbitate compelles.

2. Cor. 11. Nolo vt me accuſare, vel reprehendere pater poſſit, quòd impietati paruerim: deſpicio itaque conſilium tuum nefarium ob patris mei reuerentiam, animæq. meæ ſalutem: aureſq. meas pretioſæ Crucis ſignaculo obſigno, ne amplius intret in aures meas verborum tuorum virus; ipſamq. tuam conſuetudinem vitabo, propter dolum in te latentem.

2. Theſſ. 3. Admonet quoq. nos Apoſtolus, vt ſubtrahamus nos ab omni fratre ambulante inordinatè. Nam Deus malis actionibus non colitur. Ne igitur abduci te à ſceleſtis hominibus patiaris chariſſime: vt non exacerbes patrem tuum, qui in cœlis eſt, contraria præceptis eius agendo; & non habeas excuſationem in die iudicij. Propter tranſgreſſionem enim mandatorum ſancti Euangelij, Deum prouocas. Quocirca attende tibiipſi, ſummam ſermonis per Prophetam edoctus. Ait enim Propheta Dauid: D

Pſal. 118. Iuraui, & ſtatui: non tranſgredi præcepta tua, & cuncta iudicia tua: ſed iuraui, & ſtatui, inquit, cuſtodire mandata tua, & omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.

Ibidem. Rurſuſq. ait: Iniquitatem odio habui, & abominatus ſum: legem

** al. & in hoc.* autem tuam dilexi. & * hac Diuina miſericordia, magnas euitabis tentationes, atque pericula.

Pſal. 7. In illo autem eueniet, quod ſcriptum eſt: Conuertetur

** al. labor eius.* * dolor eius in caput eius: & in verticem ipſius iniquitas eius deſcendet. E

Charitatem igitur, ac vnionem poſſide, non quidem per iuramenta, & blanditias, aliave prohibita, coactam: ſed quæ ſecundum Deum ſit, & ex animi affectu directa, ac conſummata: quippe in qua nihil iniquum, aut coactum obrepit. eritq. gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti tecum. Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA

A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

NIHIL *contra Dei voluntatem atque præceptum, in gratiam cuiuſcumque hominis tentandum, agendumue docet: Dæmonisq. ſuggeſtionibus, & improborum conſilijs non adſentiendum; ac temere nullo modo iurandum: & ſi quis ſe male acturum iurauerit, potius tunc mentem in melius mutandam, Deiq. præceptum de bene agendo, & malo non committendo attendendum, quàm temerarium, & plane illicitum, atque impium eiuſmodi iuramentum opere complendum: Cuius etiam rei Parabolam, aut potius exemplum hic accommodum ſubijcit.*

Ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ, vt ſalueris, &c.] *Locus eſt Prouerb. 6. Vbi al.* **B** [Neque indormites palpebris tuis; vt ſalueris tamquam damula è laqueis, & tamquam auis è reti. &c.] *& ſic edit. 70. At in vulg.* [Eruere quaſi damula de manu, & quaſi auis de manu aucupis.] *Sed hoc à lectione 70. & S. Ephræm, diuerſum hic eſt, vbi Auctor quaſi per omnia, cum 70. concordat.*

Videndum igitur, ne dum voluptates noſtras explere deſideramus, iuriſiurandi prætextum adducamus, &c.] *Illos Auctor reprehendit, qui ſeſe iuramentis temere obſtringunt ad male agendum, vt alijs complaceant, vitijsq. indulgeant: qui etſi perperam egerint, tale quid iurando; eorum tamen iuramentum non tenere, neque tales iuramentis eiuſmodi manere obſtrictos, ſi mala vitauerint, bona autem egerint, ſubtraxerintq. ſeſe ab omni homine (ſecundum Apoſtolum 2. Theſſ. 3.) ambulante inordinatè, demonſtrat, probatq. hic efficaciſſime: tum Parabola, aut potius exemplo de duobus filijs, quorum alter nequior alterum melioris frugis ad iuſiurandum impie adegit, vt Patri ſuo in omnibus rebellaret, &c. tum auctoritate Sacræ ſcripturæ. ait enim Propheta Dauid: (Pſalm. 118.)* **C** Iuraui, & ſtatui non tranſgredi præcepta tua, & cuncta iudicia tua: ſed iuraui, *(inquit)* & ſtatui cuſtodire mandata tua, & omnia iudicia iuſtitiæ tuæ, &c.] *Oſtendere ſcilicet volens, non eſſe temere iurandum, ad effectum præſertim rerum malarum, vel vt hominibus improbis conſentiamus, Deumq. ac homines offendamus, &c. Sed de his latius apud Auctorem, cuius, aduerſus mala promiſſa impijs iuramentis obſtricta, notabile hic documentum adducitur, declaraturq. De quo, & Chryſoſtomum vide, homilia 8. 9. 10. 11. 12. 14. 15. 16. ad populum Antioch. tomo 5. vbi ſparſim, & incidenter multa de vitandis iuramentis vtilia adducuntur, & alibi apud eundem ſæpius. Quod porro ſeruandum non ſit iuramentum, quod eſt contra æquitatem, quodq. ſcelere adimpletur, etiam docet Sanctus Ambroſius, libro 3. de Virginitate, par. 3. diffuseq. deducitur apud Sanctum Auguſtinum, in Sermone 4. de decollatione Sancti Ioannis Baptiſtæ, & in tertio Sermone eiuſdem diei, & in Epiſtola 104. vbi reſpondet Seuerino Miletiuano Epiſcopo. ac alibi.*

D Homo quidam habebat filium, qui patrem ſuum in cunctis honorabat: alius autem quidam inuidia ductus, &c.] *Enarratio eſt Parabolæ, aut forte potius exempli, reiq. vere geſtæ. Vbi in alio MS. Cod. paullo aliter, & cum adiunctione, ſic reperitur:* [Homo quidam habebat filium: Filius autem valde patrem honorabat, ſtudebatq. omnia eius præcepta ſeruare: & ſeruiebat, atque obſequebatur patri ſuo in omnibus. Alius autem quidam &c.] *Vbi Lectori liberum ſit ſequi, quam maluerit lectionem: Ego autem quam in pluribus exemplaribus græcis reperi, eam hic in tranſlatione ſecutus ſum, atque repoſui.*

CAP VIII.

E DEVITA, Frater cariſſime, conſuetudinem hominum hæreticorum, ac libidinoſorum, nihil fidele loquentium: nam inſtar ſagittarum, ſermones ipſorum corda vulnerant. Noui quoſdam, ſermonibus animas peruertentes; cuiuſmodi quidem homines, fortaſse per ſymbola quædam, ſeminis fluxu laborantes Scripturæ ſermo, & leproſos appellat. Quemadmodum enim menſtruatus immundum reddit, ſecundum legem, vbicumque conſederit, vel quodcumque conſputauerit: ſic & horum impurorum fluxus animæ malè affectæ; ſermonumq. conſputatio, execrabiles reddit ſuſcipientes:

Leuit. 13. 15
Matth. 8. 10.

& ſortaſſe illorum deprauata animi affectio, cum eo, qui lepra laborat, com A
paranda eſt, ſicut iam dictum eſt. Et omnis quidem Sanctorum cœtus zo-
nam habebat lumbos conſtringentem, aſperitatem inquam, vitæ demonſtran
tem: nam armaturam Spiritus ſancti poſſidebant, & vndequaque virtute
Spiritus ſancti confirmati erant. Iſtos autem ex propria negligentia, hoc
dono Spiritus ſancti cernimus nudatos; nec lumbi ipſorum, cogitationibus ca
ſtis coercentur: verum cuncti eorum mores diſſoluti, atque corrupti ſer-
Contra naufra-ges in fide. mones, actionesq. Atque is quidem, qui circa fidem laborat: quid noceat,
inquit, cum quouis homine verſari, ſiue recte credat, ſiue male ſentiat; mo-
do ſanam nos fidem teneamus? At qui voluptatibus ventris indulgent; his,
quæ infra ventrem ſunt, dicent: & quid obeſſe poterit edere, ac bibere, &
**al. & carnalis concupiſcentia?* genio indulgere, *corporalisq. concupiſcentia? Malum eſt concupiſcere rem B
alienam, ſeu furari: & ſi quando de his quoque coarguantur; iterum dicent;
neceſſitate coactus hoc feci: furatus ſum, vt eſurientem explerem animam.
Quid iſto fluxu impurius; aut eiuſmodi lepra turpius; ac indecentius? Ideo
non permittit ſermo, execrandas haſce cogitationes in ſanctarum animarum
Leuit. 13. & Num. 12. verſari caſtris: ſicut neque lepræ contactu notatos, ſinit lex tentoria figere,
in medio caſtrorum filiorum Iſrael. Etenim turpiſſimum reuera, in medio
illuſtrium, atque ſanctarum cogitationum morari: & immundis interim cogi
tationibus aditum præbere. Diſſolutionem autem, ac turpitudinem, corruptio
nemq. operum ipſorum, necnon impudentiam voluntaris eorum, procaci-
Leuitic. 13. Iuxta LXX. Sed in vulg. paullo aliter. tatemq. linguæ, atque inexcuſabilia eorum opera innuens, dicit: Quicun-
que tactus fuerit lepra, veſtimenta eius diſſuta ſint, & caput ipſius reuela- C
tum, & circa os eius contegatur: & immundus vocabitur omnibus diebus,
quibus fuerit ſuper eum tactus: & immundus cum ſit, immundus erit, ſepa
ratus ſedebit; extra caſtra erit conuerſatio eius. Ex his ſunt, qui dicunt: Co
Eſai. 22. & 1. Cor. 15. medamus, & bibamus; cras enim moriemur. Sunt autem iſti, hominum, qui
à veritate aberrant, ſermones, atque etiam hæreticorum ſenſus: Nam hæreti-
ci ſuum volentes confirmare errorem, ex diuinis ſcripturis loca, atque teſti-
monia depromere conantur, ad corda obedientium ipſis peruertenda: ad quos
Irenæum intel ligit. pulchre, & magnifice quidam Sanctorum enunciauit, dum ſic docens ait:
Cum ſit igitur tale illorum argumentum, quod neque Prophetæ prædicaue-
runt, neque Dominus docuit, neque Apoſtoli tradiderunt, quod abundan-
tius gloriantur plus quàm cæteri, cognouiſſe, de ijs, quæ non ſunt ſcripta, D
Prouerbium elegans. legentes; & quod ſolet dici, de harena reſticulas nectere adfectantes, fide di-
gna aptare conantur ijs, quæ dicta ſunt, vel parabolas dominicas, vel dictio-
nes propheticas, aut ſermones apoſtolicos, vt figmentum illorum teſtimonio
Hæretici ſcripturas ad ſuum figmentum detorquent. non carere videatur. Ordinem quidem, & textum Scripturarum ſupergre-
dientes, atque tranſilientes; & quantum in ipſis eſt, ſoluentes membra ve-
ritatis. Transferunt autem, & transfingunt, & alterum ex altero facientes,
ſeducunt multos ex ijs, quæ aptant ex dominicis eloquijs, male compoſito
commento. Quomodo ſi quis Regis imaginem bonam, fabricatam diligen-
ter ex gemmis pretioſis à ſapiente artifice, ſoluens ſubiacentem hominis fi-
A Diſſimili, & abſurdo. guram, transferat gemmas illas, & reformans faciat ex ijs formam canis,
vel vulpeculæ; & hanc male diſpoſitam, dehinc confirmet, & dicat hanc E
eſſe Regis illam imaginem bonam, quam ſapiens artifex fabricauit, oſten-
dens gemmas, quæ bene quidem à primo artifice in Regis imagine compo-
ſitæ erant; male vero a poſteriore in canis figuram tranſlatæ ſunt: & per
gemmarum phantaſiam decipiat idiotas, qui comprehenſionem regalis for-
mæ non habeant; & ſuadeat hanc turpem vulpeculæ figuram, illam eſſe
præclaram Regis imaginem. Eodem modo, & hi anicularum fabulas aſſu-
mentes, poſt deinde ſermones, & dictiones, & parabolas hinc inde auellen-

tes;

A tes; vt aptare volunt fabulis ſuis eloquia Dei. Vnde ſufficienter exemplis edocti, fugiamus peruerſos hæreticorum ſermones, imitationemq. eorum, qui in luxu, ac laſciuia viuunt, & ex ſcripturis teſtimonia proferre videntur: vt fide, & operibus ſani, fructum referamus perfectum Domino noſtro Ieſu Chriſto: Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Hactenus ex Irenao, contra hæres.

SCHOLIA.

AD QVOS pulchre, ac magnifice quidam Sanctorum Patrum, &c.] *Irenæum hoc loco intelligit, apud quem Libro primo aduerſus hæreſes, cap. 1. iſta eadem ad verbum adducuntur. Ex quo, etiam vnum ſcitu, ac notatu hic dignum collige, Irenæum ſcilicet ſua græco ſcripſiſſe ſermone, cum & græce hic ad longum citata, atque producta reperiantur eius verba apud Sanctum* B *Patrem Ephræm, linguæ latinæ penitus ignarum, at græce (vt hinc clarum eſt) edoctum, quamuis natione, & idiomate proprio Syrus fuerit. Quin & Sanctum Athanaſium græce legit, & intellexit, atque citauit, ſicut ex Cap. decimo, in illud:* [Attende tibi,] *noſtriſq. ibi Scholijs, certo conſtabit poſtea.*

Et quod dici ſolet, de harena reſticulas nectere, &c.] *Prouerbialis locutio eſt Græcis, ἐξ ἄμμου σχοινία πλέκειν. quo quidem loquendi modo, ab Irenæo (vnde iſta ad verbum deſumpta ſunt) & ab ipſo Sancto Ephræm, notatur Hæreticorum, & præſertim Valentinianorum ineptia, atque ſtoliditas; quippe qui Scripturarum vndique collecta ramenta, nullo modo inter ſe cohærentia, in ſuæ hæreſis, atque erroris confirmationem, velut de harena reſticulas nectere ſunt ſoliti. Quomodo & Sineſius pereleganter in Epiſtola 57. aduerſus Andronicum ſcribit, illum ſcilicet κλώθειν τὰ ἀσύγκλωστα. id eſt, nere illa, quæ neri nequeunt; quòd nimirum ciuilem ipſe virtutem, cum Sacerdotio coniungere niteretur, &c.*

Quomodo ſi quis Regis imaginem, &c.] *Similitudine iſta, omnium Hæreticorum ars veteratoria lepide, & accommode explicatur; qua putres, & ineptas ſuas fabulas diuinis eloquijs operiunt,* C *adumbrantq.: quomodo ſi quis Simiam turpe animal purpura, & byſſo ornaret, vel Aſinum exuuijs leonis veſtiret. plumbeoſq. enſes vaginis argenteis conderet, atque occultaret. vt eſt apud Gregorium Nazianzenum ad Nicobulum. vel lupos rapaces veſtimentis ouium tegeret, vt eſt in Euangelio Matth. 7. Satanasq. in angelos lucis transformaret, vt eſt apud Apoſtolum 2. Cor. xi. &c.*

CAP. IX.

D CONSIDERA habitum, quo indutus es, ò Monache, & cerne, quantum ſit inter hunc, ſecularemq., diſcrimen: diligenterq. animaduerte, quidnam ille deſignet. Conſtat quippe, quòd ſecularium inſtitutorum, ſiue etiam rerum ſignificet abiectionem; ſpiritaliumq. operationum recordationem afferat. Noli igitur virtutem negligere, ſed totis viribus ſanctificationem procura: quoniam ideo egreſſus es mundo. acquire ergo tibi caſtitatem, vt inhabitet in te Spiritus Sanctus. Audi bonam in Domino admonitionem, chariſſime; & hanc nequaquam ſpernes, vt quietem tibi inuenias. Noli animum conuertere ad deteſtabiles concupiſcentias, aſſentationeſq. vanas. ne quis te fallat verbis inanibus: & ne zelaueris in malis; neque erratis attendas alienis. Te caſtum cuſtodi: & ſi iam cœpit in te peccati flamma incendium excitare, eam la-
E crymis reſtingue: ſaluat enim cunctos Dominus, qui ad illum conuertuntur. Hæc igitur tibi à Domino depoſce: nam eos Dominus diligit, qui in ſanctitate ipſi ſeruiunt. Poſſeſſio pretioſa eſt puritas in cogitatione recta: hanc ſi amaueris, à Domino glorificaberis, & in omnibus proſperaberis. Iſta audiens; vide, ne Diabolus oculos mentis tuæ vanis cogitationibus claudat: non enim ille te adiuuabit, quando ab Angelis traheris improbis; vbi certe ne ſibi quidem ipſe opem ferre poteſt. Illi enim parata eſt gehenna, & Angelis eius: at tibi gaudium paradyſi præparatum, ſi ab operibus ipſius receſſeris.

Sanctificatio vt comparanda.

Caſtitas vt cuſtodienda.

Matth. 25.

ſeris. Tunc lætatur Diabolus, quando vitam turpiter degis: dolet autem, quando in bonis te viderit proficientem actionibus. Ne ergo iam dictam virtutem deſpexeris, quippe * ex cuius exercitio parum laboris, atque moleſtiæ capies. Verùm confide; quoniam cito fructus eius comedes. Si autem vtiles commonitiones male acceperis; in nouiſſimis te pœnitebit, quando conſumpſeris carnes tuas, & corpus tuum, & dicas: Cur deteſtatus ſum diſciplinam; & increpationibus non acquieuit cor meum: nec audiui vocem docentium me, & magiſtris non inclinaui aurem meam? pene fui in omni malo, in medio Eccleſiæ & ſynagogæ. Ne ergo ſalutem noſtram negligamus chariſſime; neque imitatores ſimus eorum, qui in laſciuia, & ſuperbia, ac ſine timore viuunt: nam confuſio, & improperium operient eos, qui odio habuerunt Dominum. Dies noſtri currunt, & finis appropinquat. Ploremus coram Domino Deo noſtro, antequam tenebris concludamur exterioribus. Quomodo dies iſtos poterimus quærere; ſi in malis eos tranſegerimus, nihilq. omnino profuerimus? Ecce, nunc tempus acceptabile: Ecce, nunc dies ſalutis. Beati ſobrij, atque vigilantes: quoniam ipſi in exultatione coronabuntur. Beati qui lugent nunc: quoniam ipſi cum electis Dei conſolabuntur. Beati, qui laboribus ſe fatigant in Domino: quoniam delitiæ eos paradiſi manent: quibus, concedatur nobis perfrui, interceſſione omnium, qui complacuerunt Domino noſtro Ieſu Chriſto: Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Margin: * *al. in cuius.* — *Prou. 5.* — *Sed apud 70. paullo aliter.* — *Rom. 13.* — *2. Cor. 6.* — *Matth. 5. & Luc. 6.*

A B C

S C H O L I A.

CONSIDERA habitum, quo indutus es ò Monache, & cerne quantum ſit inter hunc, ſecularemq. diſcrimen, &c.] *Differentiam atque diuerſitatem inter Habitum monaſticum, & ſecularem, plurimi ex priſcis Eccleſiæ Patribus, tam Græcis, quàm Latinis poſuerunt, & explicuerunt, Dionyſius Areopag. cap. 6. Eccleſ. Hierarch. vbi inter alia loquens de perfectione Monachi:* [Sacerdos *(inquit)* omni veſte detracta, eum alia induit, &c.] *S. Athanaſius lib. de Virginit. docet Sanctimonialem, vt fuſcam & vilem gerat veſtem, &c. S. Baſilius, epiſtola 1. ad Gregorium Theolog. & Quæſt. 22. fuſius explicat. vbi inter plures alias eiuſce rationes, duas adducit præcipuas. Quin & Chryſoſtomus Homil. 69. in Matth. monachos dicit habitu imitari Heliam & Ioannem Baptiſtam. Et in libro ſiue Serm. de comparat. Regis & Monachi, affirmat Monachum vno dumtaxat amictu inſtituto ſuo conformi vti ſolere, &c. Palladius in hiſt. Lauſiaca, cap. 41. Tertullianus lib. 1. de velandis virginibus. S. Ambroſ. lib. 6. epiſt. 36. & alibi. S. Hieronymus epiſt. 4. ad Ruſtic. Epiſt. 13. ad Paulin. epiſt. 15. ad Marcellam. epiſt. 22. & 27. ad Euſtoch. S. Auguſtinus epiſt. 199. ad Ediciam. lib. 6. contra Fauſtum, cap. 9. &c. S. Gregorius 2. Dialog. cap. primo, ac lib. 3. Dialog. cap. 14. &c. Caſſianus toto libro 1. de habitu Monach. ipſeq. Ephræm, hic, & ſparſim alibi, variis in locis.*

D

C A P. X.

VITAM ſpiritalem conſectemur Chariſſime, vt opere fidei cooperante, ex vtriſq. homo reperiatur perfectus. Ad Theologiam vero, tum demum vix erimus idonei, quando ſuperando paſſiones à nobis ipſi omnem affectionem carnalem exterminauerimus, nullamq. occupationem mente retinuerimus. Tunc enim Spiritus ſancti gratia requiem in nobis inueniens, intelligendiq. vim præbens, illuminabit corda noſtra. ſicut lychnium inſtructum, oleo & ſtupa implent; in quo quidem, ignis ſubiectam materiam apprehendens, lampadem accendet abunde exhilarantem, ac eos, qui adſunt,

Margin: *Quid hic Theologia nomine intelligendum, vide in Scholiis.* — E

A ſunt illuminantem. Si vero paſſionibus adhuc angimur, in iisq. volutan-
tes, dignitates petimus; non vulgariter periclitamur, lychnio aſſimilati oleo,
& combuſtibili materia deſtituto, qui ne ad breue quidem tempus, ignis ca-
lorem ferre poterit, & efficacitatem. Oportet ergo primum curare præ-
parationem, ad intelligibilis luminis ſuſceptionem; vt ſpiritalibus gratiarum
donis reddamur digni. Vitam ſpiritalem ſectemur; vt mente in poteſtatem
Spiritus ſancti redacta, ſanctificetur corpus participatione ſpiritus. Singulis
diebus à Domino compunctionis lacrymas efflagitemus, vt * de peccatis no- *al. ob noſtra peccata.*
ſtris flentes, anima noſtra à peccatorum corruptione reuireſcat. Non negliga-
mus propriam animam: ſed conſideremus, & viſitemus ipſam, ſtercora cir-
ca eam proiicientes; vt emollita atque exuſta, fructum vtilem referat Domi-
B no. Pro ligone, vetus ac nouum teſtamentum habeamus: & ſtercorationis *Allegoria accommoda.*
loco, ardorem ſancti Spiritus. Iſtis, curam geramus animæ, rigantes eam lacry
mis: vt ſic exculta, lacrymisq. irrigata, referat fructum in iuſtitia. ne ex negligen
tia dicamus, & nos in ſeparationis hora cum timore, atque tremore, ſicut Rex A-
malecitarum: ſiccine amara mors eſt? Ezechias, quia cum valeret, non neglexe- 4. Reg. 20.
rat iuſtitiæ munus; tempore anguſtiæ ac mortis conſolationẽ à Domino * inuenit; *al. accepit.*
nam cum mortis ſententiam per Prophetam accepiſſet, conuertit faciem ſuam
ad parietem, & orauit Dominum, dicens: Obſecro Domine, memento quæſo, 4. Reg. 20.
quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde * perfecto, & quod placi- *al. vero. al. pleno.*
tum eſt coram te fecerim. Fleuit itaque Ezechias fletu magno. Et quid ad eum
miſericors Dominus? Mox & è veſtigio per eumdem Prophetam, ad ipſum mi-
C ſit, dicens: Audiui orationem tuam, & vidi lacrymas tuas: & ecce, addam *Ibidem.*
diebus * tuis, quindecim annos; ſed & de manu Regis Aſſyriorum * liberabo *al. temporibus vita tuæ.*
te, & reliqua. Vides quale bonum ſit, non negligenter viuere; ſed ſem- *al. ſaluabo te.*
per ante oculos timorem Domini habere? magnus nobis timor, & tremor
imminet. Demus & nos operam bonis operibus: vt tempore neceſſitatis,
ac tribulationis, * protectorem inueniamus Dominum. Prædictorum ergo non *al. protectionẽ apud Dominũ.*
immemor Chariſſime, attende tibiipſi, & vehementer cuſtodi animam tuam,
ne quæſita fruſtreris margarita. Pietatem & temperantiam ama, vt valde
proficias. Si vero negligenter viuere inceperis, crapulæ & ebrietati te dan-
do; exterminaberis ſimul cum iis, qui delicatis, & conquiſitis veſcuntur
cibis: & primo quidem diuinam in iſtis gratiam auertes, perdeſque. Deinde
D vero ab iis, qui te in illis * impudentem, atque profuſum cernent, damnaberis. *al. diſſolutũ.*
Tertio, neque ipſa manuum cuiuſque noſtrum induſtria; ad tantos ſum-
ptus ſuffecerit. Inde porro enaſcuntur diſtractiones, curioſitates, mendacia, in-
iuriæ, diuagationes; & erga eminentes ac ſublimes perſonas, aſſentationes, ac
quæcumque his ſimilia. Vnde maximum bonum eſt pietas, & temperan-
tia. ſiquidem * victus exceſſus, atque immoderatio diſſoluit, temperantia *al. negligentia atque diſſolutio.*
vero ædificat: atque iſta ſibi mutuo aduerſantur, nec ſe vnà admittunt.
Si ergo pietatem, & temperantiam, recta cogitatione dilexeris; omnibus ex
partibus * exaltaberis. Pietas enim ſeorſim habitare docet, & non diu extra *al perficieris.*
cellam verſari; neque inanibus * commiſceri ſuadet. Verum neque ſis de *al. neque vana ſuadentibus commiſceri.*
ſplendido veſtitu ſolicitus, eoq. diſtraharis; neque multa veſtimenta conte-
E ras, quieti vacans: temperanter autem viuens, de multis expenſis non eris
ſollicitus, præſentibus contentus. Tribus enim, aut quattuor, ſiue quin-
que paxamaciis, paucisq. lentibus, cæteriſve leguminibus, ſiue oleribus exi- *Paxamacia. vide Schol.*
gentem neceſſitatem exples: Dominumq. in cunctis iſtis adiutorem habes,
atque cooperatorem, vires animæ tuæ bona ſpe impinguanrem. Qui ve-
ro laſciuis effuſi ſunt concupiſcentiis; curis, atque ſollicitudinibus plena eſt
omnis vita eorum: quin & recordationis ipſius Dei obliuionem capiunt,
quo peius, grauiusq. eſt nihil: Nam continua Dei recordatione, turpes ani- *Dei recordatio quid proſit.*

mæ paſſiones recedunt ; inſtar maleficorum , prætore accedente . vnde & A
Dei non meminiſſe, quid obſit mundum ſancti Spiritus habitaculum efficitur. Vbi vero memoria Dei abeſt, ibi tenebræ cum fœtore dominantur, omniſq. res improba exercetur. Exiſtimo autem quaſi gradus quoſdam eſſe in iis, quæ tum ad carnem, tum
Animas incautas, vt diabolus illaqueet, atq. præcipitet. ad ſpiritum referuntur. Et Diabolus quidem malitiæ inuentor, qui noſtrum omnium interitu gaudet, efficit, vt anima deorſum ad carnalia ſe inclinet ; atque ita paullatim pertrahit, atque deuoluit ; agitq. præcipites eos, qui non multum attendunt ; quo ad ipſum inferorum profundum, miſeros deducat, peregrinos & alienos à regno cælorum eos reddens. Vnde Apoſtolus, tamquam gradus quoſdam ad infernum ducentes enumerans, ait :
Gal. 5. Manifeſta ſunt autem opera carnis, quæ ſunt : fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum ſeruitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, B
æmulationes, iræ, rixæ, diſſentiones, ſectæ, inuidiæ, homicidia, ebrieta-
Finis, opera carnalia ſubſequēs tes, comeſſationes, & his ſimilia. Quis autem iſtorum finis, magna cum vehementia declarat, dicens : Quæ prædico vobis, ſicut prædixi : quo-
Ibidem. niam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur. Propterea neceſſa-
Mens ad ſuperna atque cæleſtia erigenda. rium fuerit, totam noſtram mentem, ac cogitationem ad ſuperna extendere, neque illam ſinere deorſum ad vetita ſpectare. Si vero nos in aliquo
Ex lapſu, citò reſurgendum. ſupplantauerit inimicus, cito reſurgamus : ne etiam ad reliqua nos mala pertrahat, paulatim conuoluens, rapienſque nos ex vno lapſu in alium ; & denique ad fundum ipſum perditionis, atque deſperationis ſubuertat. Si porro etiam nos in quæcumque prohibita inimicus ſeduxerit ; ne in illis per-
Reſipiſcendum, & minime deſperandum. maneamus, neque de nobis ipſi deſperemus : cum liceat iſta omnia per pœ- C
nitentiam tranſilire, & in ipſis pietatis ſeptis conſiſtere. Cæterum tunc vitæ mutationem, ſynceramque noſtram pœnitentiam cernens Dominus, quodq. ipſum ſolum toto corde deſideremus, & quæ grata atque accepta ei ſunt, faciamus ; non amplius, vt ſeruis loquetur nobis : ſed tamquam amicos verbis, ad perfectiores, ſublimioreſq. virtutes nos inuitabit, dicens : Amice,
Luc. 14. aſcende ſuperius, id eſt, ad bonum pulchrumq. aſcenſum, in cœlos ſuſtollen-
Gradus in cælum. tem : cuius gradus ſunt, fides, ſpes, caritas, cæteriq. fructus ſpiritus ; factiq. ciues ſupernæ Hieruſalem, gaudeat cor noſtrum, gaudiumq. noſtrum nemo tollat à nobis. Dominus autem Deus omnipotens, ſuo nos deducat conſilio, fortiq. manu ſua nos protegat. Væ enim, & interitus homini non habenti Deum adiutorem ſibi : quoniam non eſt alius præter Deum viuum. D
quia ipſe eſt Dominus cæli, & terræ ; & omnia quæcumque voluit, fecit
Pſal. 134. in cælo ſurſum, ac in terra deorſum ; & in mari, & in abyſſo. Neque eſt vllus, qui reſiſtere poſſit conſilio, ac voluntati ipſius. Ipſi gloria, atque maieſtas, & magnificentia, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

AD Theologiam vero tum vix idonei erimus ; quando ſuperando paſsiones, &c.] *Cùm Theologiæ nomine, tum ſpeculatiua, & practica ; tum praxis ipſa, & contemplatio rerum diuinarum ſignificetur, dicimus hic ab Auctore noſtro, pro ipſa potius praxe & contemplatione Diuinarum rerum, nomen Theologiæ accipi. Nec deſunt alij ſancti Patres, qui idem dicant, expiandum ſcilicet animum, & præparandum ad huiuſmodi contemplationem, vt Sanctus Dionyſius Areopag. lib. 1. de myſtica Theolog. Euſebius quoq. Cæſar. 1. de demonſt. Euang. cap. 8. docet ab Apoſtolis, quamuis omnes etiam humanis affectibus ſubiectos, edoctos tamen eſſe res neceſſarias ad ſalutem : paucos tamen accepiſſe altiora myſteria, vt Timotheum, & Hierothæum à S. Paulo, &c. atque hoc ſignificant illa verba eiuſdem Apoſtoli,* [Sapientiam loquimur inter perfectos, &c.] *1. Cor. 2. Quòd porro ad iſtam Theologiam (de qua hic Ephræm) animus requiratur probe affectus,* E

A *ctus, colligitur ex Ioanne* 7. [Si quis voluerit voluntatem eius facere, qui miſit me; intelliget de doctrina mea.] *Et Ioan.* 5. [Quomodo vos poteſtis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis.] *Et Luc.* 16. [Audiebant hæc omnia Phariſæi, qui erant auari, & deridebant eum, &c.] *Sæpiusq. in Scriptura habetur, & repetitur illud*, [Initium ſapientiæ timor Domini, &c.] *Quòd ſi Patrum teſtimoniis opus ſit, legatur Auguſtinus 2. de doctrina Chriſtiana cap. 7. vbi ſeptem gradus ponit, quibus ad ſapientiam veram peruenitur: primus eſt, timor Dei. ſecundus, pietas. tertius, amor Dei, &c. Item contra Adimantum cap. 3. Sanctæ Scripturæ, inquit, non temerarios, & ſuperbos accuſatores, ſed diligentes, & pios deſiderat lectores.*] *Cyrillus quoque Alexandrinus, in præfatione Theſauri: Pulchritudo, inquit, Diuinæ veritatis ſic latet, vt ſolis integro animo, & ſyncero, ac iniquitatibus vacuo, quaſi cæleſtis theſaurus pateat, &c.*] *Caſſianus lib. 5. inſtitut. capit. 34. affirmat, oratione & puritate cordis magis, quàm ſtudiorum aſſiduitate ſcientiam Scripturarum comparari. Hugo libro 3. didaſc. vnum inter illa tria, quæ dicit eſſe neceſſaria ad ſacræ Theologiæ ſtudium, eſt laudabiliter viuere. Quin*
B *& Ariſtoteles primo Ethic. cap. 4. aſſerit non poſſe eſſe auditorem moralis Philoſophiæ, niſi eum, qui animo ſit minime paſſionibus perturbato, &c. adeo vt bene hic ab Ephræm ſit dictum:* [Ad Theologiam tum demum vix idonei erimus, quando ſuperatis paſsionibus, omnem à nobis ipſi affectionem carnalem exterminauerimus, nullamque mente occupationem retinuerimus.] *q. d. nullamq. mentis occupationem, id eſt, mentis phantaſmata vana & inutilia retinuerimus, quibus mens occupata atque diſtracta, non eſt capax diuinarum illuſtrationum, &c.*

Ezechias conuertit faciem ſuam ad parietem, & orauit Dominum dicens: Obſecro Domine, memento quæſo quomodo ambulauerim coram te in veritate, &c.] *Iſta verba deprecatoria Ezechiæ Regis, referuntur 4. Reg. 20. vbi tamen paullo aliter in edit. LXX. ſic ad verbum legitur:* [Et conuertit Ezechias ad murum, & precatus eſt Dominum, dicens: Domine memento nunc, quæcumque ambulaui coram te in veritate, & corde pleno: & bo-
C num in oculis tuis feci. Et plorauit Ezechias ploratu magno, &c.] *Vbi inter alia, dum dicitur:* [Et conuertit Ezechias ad murum, &c.] *apud Ephræm apertius additur*, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, faciem ſuam conuertit.] *vt in vulg. Poſtea, vbi in edit. LXX. habetur:* [Quæcumque ambulaui.] *apud Ephræm & alios, eſt*, ὡς ἐπορεύθην, Quomodo ambulaui, &c.] *vt etiam in vulg. Lat. & ſic de nonnullis aliis. quare cum in his, verba Auctoris magis cum lectione conſonent vulgat. eam quoque hic in tranſlat. potius ſequi viſum fuit.*

Τριῶν γὰρ ἢ τεσσάρων, ἢ πέντε παξαμηδῶν, &c. *id eſt*, Tribus enim aut quattuor, vel quinque Paxamaciis, ſiue bis coctis panibus, &c.] *Vbi nota Paxamacium, eſſe paruum panem ſex fere unciarum; ſtatutumq. modum refectionis diurnæ monachis Aegypti fuiſſe duo Paxamacia, ſecundum Ioannem Caſſianum, lib. 4. cap. 14. & alibi, quæ integram libram non æquabant, vt apertè idem affirmat Caſſianus, coll. 2. cap. 19. necnon collat. 12. cap. 15. De quo, & Palladius in vita Pauli Simplicis, ſic:* [*Fert, inquit, panes Antonius, & imponit menſæ quattuor paxamidia ſex unciarum, & ſibi quidem vnum madefecit; erant enim ſicci.*] *Suidas tamen hanc vocem potius latinam, quàm Græcam eſſe, & panem bis coctum ſignificare contendit. ſic de illa conſcribens:* παξαμὰς ὁ δίπυρος ἄρτος, ἐστὶ δὲ λέξις ῥωμαϊκή, *&c. id eſt, Paxamas ſiue paxamacium, vel paxamadium, panis eſt bis coctus, & vox Romana, ſiue Latina, &c.*

EIVSDEM

EIVSDEM

PROLOGVS, IN ILLVD: ATTENDE TIBI IPSI.

Eodem Gerardo Voſsio Interprete, & Scholiaſte.

Adluſio ad 1. Theſſ. 5. DEBITORES ſumus, Chariſsimi, vt nos inter nos admoneamus, & conſolemur, ſecundum vocem Apoſtoli. Dicit autem, & alius A
Iacob. 4. alibi: Scienti bonum facere, & non facienti, peccatum eſt illi. Sed & Prophetam audi dicentem: Ecce labia mea non prohibebo. *Pſal. 39.*
Suſcipite ergo conſilium, etiam vilitatis meæ obſecro; & ſiquidem offendimus verbo, ignoſcite mihi tamquam homini rudi, ac peccatori. Si autem recte ſermones dicti ſint, hoc gratiæ opus eſt. Gratia igitur ſermonem nobis ſuppeditante, non oportet cohibere labia: Malitiæ quippe pigritiam coniunxit Dominus, dicens: Serue male, & piger, oportuit te committere pecuniam meam numulariis; & veniens ego recepiſſem vtique quod meum eſt, cum vſura. Donet porro nobis Dominus, qui ſermonem accipimus, fructus acceptos referre Domino: Cui gloria in ſeculorum ſecula. Amen. B C

Matth. 25.

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRÆM SYRI

SERMO ASCETICVS, IN ILLVD: ATTENDE TIBI IPSI.

CAPITA DVODECIM.

CAP. PRIMVM.

A AVSCVLTA Chariſſime, qui ad Monachatum veniſti, & ſeculo renuntiare elegiſti. Si legitime quod inſtituiſti, perfeceris: non modo ſuper te gaudebunt homines; ſed etiam Angeli Dei, ſicut ſcriptum eſt: Quoniam ita gaudium erit in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente; quàm ſuper nonaginta nouem iuſtis, qui non indigent pænitentia. Quare * legitime cœpiſti, legitime perfice; & antequàm te ſpolies, intellige te in certamen venire. Quibuſcum autem colluctandum ſit, audi eum qui dicit: Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem, & ſanguinem: ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum * harum, contra ſpiritalia nequi-
B tiæ, in cæleſtibus. Propterea accipite armaturam Dei, vt poſſitis reſiſtere in die malo. Ne ergo curſu defatigeris, donec brauium aſſequaris. Mundum odiſti; ſuperbiam quoque oderis. Parentibus tuis carnalibus valefeciſti; diuitiasq. momentaneas abieciſti: abiice etiam diuitiarum faſtum, ac in renuntiationis propoſito perſeuera, generoſe virtutum labores perferens. Non enim ad vnum dumtaxat diem, Renunciatio nuncupatur: ſed extendit ſe vſque ad mortem. Si vere victor euadere velis; diſce fortiter tolerare virtutum moleſtias, in manſuetudine ſapientiæ. Exempli gratia: ſi à vilioribus iniuriam atque contumeliam paſſus, non iraſcaris; deſpectus, ſuſtineas; colaphis exceptus, patienter feras; calumniis circumuentus, longanimem te geras; depreſſus ac longe relictus, gratias Deo agas. Vide enim ciuem
C tuum, Lazarum inquam, mendicum, in quanta inopia atque labore expectarit Dominum. Reſpiciebat quippe in retributionem mercedis, ſicut ſcriptum eſt: Non enim ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Quocirca & tu chariſſime, qui Domini beatitudinem conſequi deſideras, per humilitatis viam incede: & donabit tibi Dominus coronam vitæ, quam cunctis repromiſit diligentibus ipſum. Quoniam ipſius eſt gloria, in ſecula. Amen.

Luc. 15.

** f. ſi legitime.*

Epheſ. 6.

** al. tenebrarum ſeculi huius.*

1. Cor. 9.

Renunciatio ad mortem vſque durat.

A Contrario.

Luc. 16.

Rom. 8.

2. Tim. 4.

Iacob. 1.

SCHOLIA

 A

S C H O L I A.

EIVSDEM Sermo Aſceticus, &c.] *Quia frequens hoc nomen Ἀσκητὴς. & ἀσκητικὸς, à noſtro vſurpatur Auctore, opportunum hic fuerit, vim, & ſignificationem vtriuſque explicare. Significat autem Ἀσκητὴς pugilem, ſiue exercitatorem, Monachum, &c. quo nomine paſſim vtitur Sanctus Baſilius, ſicut etiam Ephræm, Chryſoſtomus, Nilus Archimandrita Conſtantinopolitanus, & alij, qui etiam Paræneſes; ac ſermones ſuos de rebus monaſticis fere vocant aſceticos, quaſi ad pietatem, & religionem, virtutumq. palæſtram exercitatorios. Sic alibi apud Auctorem noſtrum Tomo primo, ponitur* Sermo, *qui à re, & effectu ibi inſcribitur*, ad pietatem, bonaq. opera Chriſti athletam exercens.] *& vt alia ibidem habet Inſcriptio:* Sermo ad pietatis, religioniſq. cultum, decertantem exercens.] *& al.* Sermo aſceticus, ſiue exercitatorius, &c.] *vt etiam hoc loco, vbi ad monachiſmum, pietatiſq. cultum exercet. Dicuntur porro Monachi pugiles, ſiue exercitatores: quia totum illorum ſtudium, atque officium deberet eſſe virtutum palæſtra; cùm alij ex ſecularibus ſe in bello exerceant, alij in mercatura, & alij in alijs, atque alys vitæ functionibus, ſicut ſæpe alibi ſparſim tradit, inculcatq. Ephræm. Hinc quoque Aſceteria, non ſolum à Patribus, ſed etiam in Codice Iuſtiniani, vocantur monaſteria, à græco verbo ἀσκῶ. quaſi mentem in meditatione, ac contemplatione rerum diuinarum exerceo. De quo, plura apud Nilum Archimandritam, in libro Aſcetico.* B

Non enim ad vnum dumtaxat diem Renunciatio nuncupatur: ſed extendit ſe vſque ad mortem.] *Dictum memorabile, & notatu dignum, cui ſimillimum ab eodem noſtro adducitur Auctore, Tomo primo, in Adhortat. ad pietatem, cuius initium eſt:* Chariſsime, Diuina gratia Chriſtianus es, &c.] *ibi:* Bellum militum breue: ſed monachi pugna, quoaduſque emigret ad Dominum, durat, &c.] *De quo, & ibi in noſtris Scholijs plura, ac apud Chryſoſtomum, Tomo quinto, in homilia 57. ad populum Antiochenum, vbi de Monachorum vita agit, & quomodo in continuo, perpetuoq. ijs verſandum ſit aduerſus hoſtem certamine, &c. ac apud eundem Chryſoſtomum, Tomo primo, homil. 3. in cap. gen. 1. præſertim vbi habet:* Iccirco & nobis magna vigilantia opus eſt, quoniam & continuum eſt nobis bellum, & induciæ nullæ, &c.] *Quia vero ad mortem vſque (vt hic habet) Renunciatio ſeſe extendit, non ſine graui cauſſa alibi pie Auctor docet, in Virtutis, ac religionis ſtadio claudicandum non eſſe, retrone reſpiciendum: ſicut eleganter tradit Tomo primo, in Adhortat. de non ſcandalizando proximo, & de recta vitæ ratione; cuius initium eſt:* Non decet eos, qui ad pietatis ſtudium accedunt, & manum ad aratrum ponunt, retro conuerti, &c.] *ibi:* Nam ſi quis poſt renunciationem, abdicationemq. vitæ, in virtutis ſtadio claudicare inceperit, & ſenſim à recta via reſilire, oculoſq. circumuertere retrorſum: hic & in vita præſenti erit exemplo; & poſt ſuum è viuis exceſſum, regno cœlorum priuatus, indignum ſeipſum Sanctorum choro reddet, &c.] *De quo, plura ibidem in antecedentibus, & conſequent. ac altera poſtea ibi Adhortat. de vera, atque perfecta Renunciatione, cuius principium eſt:* Qui vitam quietam excolit, & vita ſolitaria gaudet, optimum principium amplectitur, &c. *ac in noſtris ibi Scholijs.* C D

P A R A B O L A.

C A P. II.

Parabola vtilis, ac memoranda, lectuq. digniſsima.

DVo viri proficiſcebantur ad quamdam Ciuitatem, quæ ſtadijs aberat triginta: cum autem duo, aut tria iam confeciſſent ſtadia, obtulit ſe in via locus, in quo ſyluæ, & arbores erant vmbroſæ, fluentaq. aquarum, multaq. ibidem delectatio. Qui dum contemplarentur iſta; alter quidem ad Vrbem ſpectandam contendens, inſtar curſoris locum præteribat: alter vero cum conſtitiſſet vt contemplaretur, remanſit retro. Deinde cum prodire iam vellet extra arborum vmbram, calores timuit; atque ita diutius ibidem loci dum remaneret, lociq. ſimul amœnitate ſeſe oblectaret, atque occuparet; beſtia ex ijs, quæ in ſylua commorantur, prodijt, apprehenſumq. ipſum pertraxit in ſuum antrum. Alter vero, qui neque neglexiſſet, neque forma arborum ſe E

detine-

A detineri paſſus eſſet, rectà ad Vrbem perrexit. Ad quæ, Frater: interpretationem, inquit, iſtius addiſcere cupio; quoniam quid ſibi velint iſta, non
adſequor. Cui ille: Audi, inquit, gratiam nobis cooperantem: Duo homines ſunt, qui ad pietatis iter, ſcopumq. ambulare, atque contendere cœperunt: Inimicus autem eos à curſu impedire cupiens, deſideria ipſis ingerit dæmoniaca, videlicet, inanem gloriam, ambitionem, ſuperbiam, ac quæcunque alia his ſimilia. quorum ille, qui ad ſupernæ vocationis brauium comprehendendum, in Domino ſollicite properabat, ab iſtis non eſt detentus: qui vero arborum, lociq. amœnitate capi ſe, atque occupari paſſus eſt, hic eſt, qui ſuam * auertit mentem ab inuiſibilibus ad viſibilia: porro æſtus, eſt labor, atque moleſtia virtutum. Quòd autem ipſe in loco tardaret, & a be *Parabola propoſita explicatio accommoda.* *al. declinauit voluntatem.*
B ſtijs caperetur; hoc, mentem, ac cogitationem deſiderio terrenarum rerum inhærentem denotat. vnde inſtar ſæuientis feræ, peccatum egrediens apprehendit eum, ſicut ſcriptum eſt: nam concupiſcentia cum conceperit, parit peccatum: peccatum vero, cum conſumatum fuerit, generat mortem. *Iacob. 1.*
Quare, chariſſimi, fugiamus deſideria ſecularia; ne forte rurſus in ſeruitutem redigamur peccati. ait enim Saluator: Omnis qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati. Seruiamus ergo libenter, atque hilariter Deo, qui nos libertate donauit: & ne corruptionis paſſionibus deliniamur. neque attendamus venuſtati veſtitus, aut cucullæ, cincturæue; aut donec ab obedientia commendemus: quin potius humilia conſectemur, & ab inani gloria, remota; ſicut decet ſanctos. nam turpe eſt eos, qui maxima ſibi ſubiecerunt, a vilioribus vin *Ioann. 8.* *Cultum, & ornatum veſtiũ. Monachis vitãdum docet.*
C ci. Sed in eo ſemper noſtrum ſit ſtudium: vt qui intra nos eſt homo, placeat cordium, ac renum ſcrutatori Deo; & inutilia deſpiciamus. Nemo enim duobus ſeruire poteſt Dominis, ſecundum vocem Domini. Quis enim faber addiſcens, vmquam pro ſecure haſtam ſibi comparat? aut quis humilitatem excolere volens, de vana gloria dimicat? aut quis cœleſtia expetens, non ſpernit terrena? Concedat autem nobis Dominus: vt quæ grata, & accepta ipſi ſunt, faciamus, ac cogitemus. Quoniam ipſum decet gloria, atque potentia, in ſecula ſeculorum. Amen. *Saluberrima admonitio.* *Matt. 6. & Luc. 16.* *A Diſsimili.*

D

S C H O L I A.

P A R A B O L A, C A P. I I.

QVANDOQVIDEM *Syrus noſter Ephræm, more Syrorum, ac præſertim Palæſtinorum, crebro parabolas ſuis adhibet ſermonibus: viſum eſt hic opportune, quid ipſa Parabola ſit, & vnde ſic dicta, quæq. eius acceptiones; & vt parabolicæ ſimilitudines accipiendæ ſint, ex Sanctis Patribus declarare, eosq. qui de illis ſcripſerint, percenſere. Et vt primum ab Athanaſio Alexandrinæ Vrbis Epiſcopo incipiam; is in Synopſe, ſiue obſeruatione diuinæ Scripturæ, libro 14. in Prouerb. Salomon. de illis inter alia, poſt med. ſic ſcribit:* Dicuntur autem Parabolæ, ſermones, qui velut imagines ſunt eorum, quæ dicuntur. Ex ipſis namque propter ſimilitudinem, quod dicitur, intelligitur. Sic enim Dominus dixit, vt in Marco eſt: Cui aſsimilabo Regnum Dei, aut cui parabolæ comparabo illud? Itaque Pa-
E rabolæ ſunt, quæ ſecundum ſimilitudinem dicuntur. Cum enim dixiſſet: Simile eſt Regnum Dei. tandem intulit; propterea per parabolas illis loquor. Sunt ergo huiuſmodi dicta parabolæ, vtpote: Sicut defluxus niuis in calore æſtiuo, tempore meſsis iucundus eſt; ita nuncius fidelis ijs, qui miſerunt eum.] *Et iterum:* Sicut venti, & nebulæ, & pluuiæ; ita qui gloriantur in dono mendaci. *Et ſi qua iſtis ſunt ſimilia: de quibus etiam ibidem habes in principio, vbi de Prouerbijs agit, & cur ſic dicantur; & Parœmia quid ſit, & vnde dicta, &c. De illis porro Sanctus Baſilius Magnus alibi loquens, & Parabolicæ ſimilitudines vt accipiendæ ſint, exponens, ſic habet:* Sanè quæ afferuntur ſimilitudines, nequaquam ex omnino ſingulis earum rerum, ad quas allatæ ſunt, partibus reſpondent.

dent : ſed illud agunt , vt mentem ad id , de quo agitur, argumentum dirigant, &c.] A *Ita Baſil. in Reſponſ. ad interrog. 254. in Regul. breu. De quibus , idem Baſilius in Homil. in principium Prouerbiorum, cuius initium eſt :* Præclara eſt obedientiæ merces, &c.] *Vbi Parœmia vnde dicta , & quid ea ſit , quiſque illius vſus , docte oſtendit . Sed ad Chryſoſtomum venio , qui de Parabolis non vno in loco prolixius agit ; ac primum quidem , Tomo primo , in Homil. in Pſalm.* 48. Audite hæc omnes gentes , &c.] *in illum ibi locum :* Inclinabo in parabolam aurem meam .] *Vbi Chryſoſtomus :* Quid eſt (*inquit*) in parabolam ? *Reſpondetq. eſſe nomen , quod multa habet ſignificata .* Eſt enim (*inquis*) parabola loquela , exemplum , & exprobratio , aut opprobrium , vt quando dicit Pſalm. 43. Poſuiſti nos in parabolam in gentibus , commotionem capitis in populis . Eſt etiam Parabola , oratio ænigmatica, quam multi dicunt quæſtionem, quæ aliquid quidem ſignificat; ſed id non eſt apertum ſtatim ex ipſis verbis , ſed habet ſenſum intus latentem . cuiuſmodi erant, quæ Iudic. 14. dicebat Sampſon : Egreſſus eſt à comedente cibus , & à forti dulcedo, &c. Dicitur etiam Parabola ſimilitudo . Aliam parabolam , inquit , propoſuit eis , di- B cens : Simile eſt Regnum cælorum homini ſeminanti bonum ſemen . *Ita Matth.* 13. & *Luc.* 8. Eſt etiam Parabola tropologia , ſeu figurata oratio , *vt Ezech.* 17. Fili hominis narra parabolam hanc , & dices : Aquila magna , magnas habens pennas ; Aquilam dicens regem . Dicitur etiam Parabola figura , & imago , ſicut oſtendit Paulus Hebr. xj. dicens : Fide obtulit Abraham , Iſaac , cum tentaretur ; & vnigenitum offerebat , in quo ſuſceperat repromiſsiones . Vnde etiam in parabola eum retulit , hoc eſt , in figura , & imagine . Quid ergo ſibi hic vult Parabola ? mihi videtur , inquit , dicere narrationem . Si autem orationem facit obſcuram , & ænigmaticam , quæq. multum habet difficultatis ; ne ſic quidem conturberis : hoc enim facit , vt excitet auditorem , &c. nam ipſe quoque Chriſtus multa in parabolis loquebatur ; ſeparatim autem eas diſcipulis ſoluebat : Iudæi autem ne difficultate quidem excitati , impellebantur ad interrogandum , ita non attendebant omnino quæ dicebantur . Quocirca in parabolis cum ipſis loquebatur , eos ſtimulans , & incitans , vt audire cuperent , qui ſupini dormie- C bant ; ſed ne ſic quidem attendebant : Diſcipuli verò animum adhibebant , & cum eſſent ignorantes , vel eo nomine maxime permanebant , quoniam ignorabant ; quare etiam ſeorſim ipſis parabolas ſoluebat . atque ideo hic quoque dicit : Inclinabo in parabolam aurem meam , &c.] *Hactenus ibi Chryſoſtomus . Quò etiam ſpectant , quæ Tomo ſecundo , ab eodem adferuntur , in Homil. 45. in cap. Matth. 12. vbi poſt alias cauſſas , cur Chriſtus parabolas prædicabat , etiam hanc adducit :* vt ſcilicet tenacius memoriæ , quæ dicuntur , commendari poſsint ; & expreſsior propter ſimilitudines ſermo , res ipſas ante oculos apponat : qui dicendi modus propheticus etiam tritus eſt , &c.] *Parabolas porro ad verbum non eſſe exponendas , idem docet Chryſoſtomus , Tomo ſecundo , in Homil. 48. ex cap. Matth.* 13. Hæc omnia Ieſus in parabolis locutus eſt ad turbas , &c.] *Et vſqueadeo curioſe non eſſe inquirendas , tradit homil. 65. in cap. Matthæi 19. ibi :* Parabolam dixit , & in parabolis non oportet nimia in ſingulis verbis cura perangi , &c.] *Et vt ad Latinos veniam , inter quos primus ſe offert Sanctus Ambroſius Epiſcopus Mediolanenſis , qui diffuſe per-* D *tractat , quid ſit Parabola , quæque eius vis , & acceptio varia , in tractat. ſuper Pſalm. 43. & 68. Tomo quarto , Item libro de Incarnatione Domini , cap. 7. Tomo ſecundo , & ſuper Epiſt. ad Roman. cap. 8. Poſt quem , etiam de Parabola vide Sanctum Auguſtinum , in Pſalm. 68. ſuper illud :* Et factus ſum illis in parabolam , &c.] *Item in Præfatione Pſalm. 77. in id :* Aperiam in parabolis os meum , &c.] *Vbi multa , doctrinæ Chryſoſtomi , & Ambroſij in hanc rem , inueniuntur conformia . ſicut etiam apud Sanctum Hieronymum , qui Parabola quid ſit , & vnde dicatur , luculenter tertio Tomo Epiſtolarum , in Epiſtola 151. quæſt. 6. exponit ; eiusq. vim , ac naturam plene explicat in princip. Prouerb. necnon lib. tertio in Matth. & in cap. 4. Marci ; alibiq. ſæpius . Sed iſta de Parabolis , ſatis hactenus .*

Duo viri proficiſcebantur ad quamdam Ciuitatem , &c.] *Notat inter alios , Sanctus Hieronymus , libro tertio in Matthæum , familiare eſſe Syris , & præſertim Palæſtinis , ad omnem ſermonem ſuum Parabolas iungere ; vt quod per ſimplex præceptum teneri ab auditoribus non poteſt ,* E *per ſimilitudinem , exemplaq. teneatur : ſicut Ephræm noſter Syrus hoc loco , & alibi ſæpe ; vbi dum ſerium quid inſinuare , mentibusq. aliorum recte cupit inculcare : vt tenacius illud memoriæ inhæreat , Parabolis , ac ſimilitudinibus pulchris , aptisq. vtitur , quas & fere explicat ; & quid ſibi velint , accommode , venuſteq. declarat : vt hic , de Duobus viris ad quamdam Ciuitatem proficiſcentibus , &c.*

Neque attendamus venuſtati veſtitus , aut cucullæ , cincturæue , &c.] *Quòd Monachus non debeat attendere venuſtati veſtitus , ſeu habitus , aut cucullæ , vel cincturæ , &c. Auctor hic docet , & alibi ſæpe hoc eodem Tomo ſecundo ſparſim , & incidenter inculcat : vt in Conſilio , de Vita Spiritali , ad Monachum nouitium , Tomo primo , cap. 90. ibi :* Noli ſplendido

veſtium

A veſtium ornatu gloriari, memor quomodo ouinis pellibus indutus fuerit Helias, & ſac-
co Eſaias Propheta, &c.] *Et in tract. De correctione eorum, qui vitioſe viuunt, & honores
appetunt Tom. 1. pag. 99. ibi:* [Habitu Monachi ſumus, ſed moribus crudeles, & inhumani.
habitu religioſi, & moribus exitioſi, &c.] *multoq. poſtea ibid.* [Non putetis in cingulo,
veſteq. longa conſiſtere perfectionem Monachi, &c.] *paulloq. poſt ibid.* [Hæc autem non
vt deprimam habitum, eiq. detraham dico, quod abſit: ſed vt habitui mores & opera
congruere debere demonſtrem. nam habitus abſque operibus nihil eſt, &c.] *Eodemq. To-
mo 1. in tract. De abſtinendo à cupiditatibus carnalibus, & de certamine, ad Fratrem qui exci-
dit. ibi:* [Ne veſtis mollis. ne odoramenta in veſtibus, fœminarum more, &c.] *De quo,
plura in noſtris ibi Scholiis. Et apud alios Patres orthodox. Epiphan. hæreſ. 80. vbi ille:* [Alie-
num eſt (*inquit*) à catholica Eccleſia, ſaccus conſpicuus, & coma extenſa, &c.] *San-
ctus Hieronymus, in reg. Monach. cap. de veſtibus:* [Fuſca (*inquit*) tunica veſtiaris. vilis tu-
nica contemptum mundi probet.] *& infra:* [Sit cingulum laneum cum tota ſimplici-
B tate puriſsimum, & quod poſsit veſtimenta adſtringere magis, quàm ſcindere. Idem
ſemper habitus, neglecta mundities, inculta veſtis, & cultus ipſe ſine cultu, &c.] *Qui-
bus quid clarius, & ad rem hanc noſtram accommodatius? Plura apud eumdem vide Hierony-
mum, in Epiſt. ad Nepot. & in Epiſt. ad Ruſticum Monachum, & ad Furiam, & ad Euſtoch. Et
Apud Caſſianum, lib. 1. de inſtit. & habitu Monach. & Innocent. de vilitate condit. humanæ. alios
Auctores ſupra citatos inuenies, in Schol. de differentia habitus monaſt. & ſecularis. pag. 52.*

Turpe eſt eos, qui maxima ſibi ſubiecerunt, à vilioribus vinci, &c.] *Significare vult
eos, qui magnas reliquerunt opes, honores, ac dignitates, &c. non debere rebus exiguis ſubyci, iiſq.
vinci, cuiuſmodi ſunt: munditia nimia exterior, ornatus cucullæ, & id genus alia, quæ in Mona-
chis, ac religioſis, qui ſecularibus renunciarunt, reprehenduntur.*

C

DE PVGNA CARNIS.

CAP. III.

SI PORRO carnis pugna in te inſurrexerit: ne verearis, ne-
que * ſuccumbas turpibus cogitationibus; ne tuum aduerſus te ** al. non cedas.*
inimicum inſolentiorem reddas, inſpiretq. tibi aliquid de ſuis
verſutis conſiliis, ac dicat: Impoſſibile eſt inflammationem *Simillima hi-*
in te ceſſare, niſi concupiſcentiam expleueris; vt vulnete ti- *ſce ſunt, in An-*
bi inflicto, ex aduerſo conſiſtens, tuam irrideat mollitiem, *tirrhetico eiuſ-*
D atque ignauiam. Verum tu exſpecta Dominum, preceſq. tuas cum lacry- *dem, Tomo 1.* *pag. 130.*
mis coram bonitate ipſius effunde: & ipſe te exaudiet, eleuabitq. ex lacu
miſeriæ ſordidarum cogitationum, & à volutabro luti turpiſſimorum phan-
taſmatum: & conſtituet ſupra petram ſanctitatis, pedes tuos; & videbis au-
xilium ab ipſo tibi emiſſum. Exſpecta modo, & ne relaxeris cogitationi-
bus, neque defatigeris, ſentinam exhauriendo; in propinquo quippe eſt por- *Parœmia acco-*
tus vitæ: nam te adhuc loquente, dicet: Ecce adſum. Cæterùm aſpice- *moda.*
re tuum certamen exſpectat; an reuera ad mortem vſque, aduerſus peccatum
ſis decertaturus. Ne ergo deieceris animum; non enim te reliquit. Ete-
nim tuum certamen cernit: & ſanctorum Angelorum chorus, & Dæmo-
num turba aſſiſtentes videbuntur. Angeli coronas vincenti præbent: Dæ-
E mones, victo dedecus afferunt, infamiam præferunt. Magnum certamen An-
gelorum de * te, chariſſime: magna cura, ac ſolicitudo Dæmonum de te ** al. pro te.*
Chriſto dilecte. Attende igitur tibi ipſi, ne familiares, atque amicos
contriſtes, alienoſque lætitia afficias: familiares dico, ſanctos Angelos; alie- *Attendendum*
nos autem, impuros Dæmones. Non eſt locus abſconditus ab oculis Dei, *in quibus.*
Chariſſime; non eſt caligo in oculis Domini, frater. Ne igitur te decipiat
aduerſarius: iuxta enim pedes Dei conſiſtis, ne paruifacias. ſcriptum enim *Eſa. 66. &*
eſt: Cœlum mihi ſedes, terra autem ſcabellum pedum meorum. Caue igi- *Act. 7.*

tur relaxeris cogitationibus: verùm viriliter age; prope enim eſt auxiliator. A
Pſal. 117. Audi Prophetam dicentem: Omnes gentes circumdederunt me, & in nomi-
** al. vltus ſum eos.* ne Domini * propulſaui eos. Circumdantes circumdederunt me; & in no-
** al vltus ſum.* mine Domini * propulſaui eos. Circumdederunt me, ſicut apes fauum: exar-
** al. quia vltus ſum in eos.* ſerunt ſicut ignis in ſpinis, & in nomine Domini * propulſaui eos. Impulſus
euerſus ſum vt caderem: & Dominus ſuſcepit me. Fortitudo mea, & laus mea
Dominus: & factus eſt mihi in ſalutem. Suſtine igitur in certamine, vt cum pro-
2. Tim. 4. batus fueris, coronam vitæ accipias, quam repromiſit Dominus diligentibus ip-
Iacob. 1. ſum. Nam impugnari à paſſionibus, & repugnare iiſdem, probatos nos reddit
ad belli caſum. Niſi enim impugnaremur, eos qui oppugnantur fortaſſe condem
naremus, certaminis experientia deſtituti, ac in ſuperbiam incideremus. Non
enim graue eſt oppugnari, & repugnare paſſionibus: ſed graue eſt per ignauiam B
Reſiſtendum deſideriis carnalibus. cadere coram aduerſariis, ipſiſq. ſuccumbere. Reſiſte ergo vrenti concu-
piſcentiæ: vt flammam, quæ numquam exſtinguetur, effugere queas. Nam
ſi nos perturbationes ſuperarint, non recedent à nobis; quin & magis ad-
Prouer. 5. iuxta LXX. uerſum nos inſoleſcent. Audi eum qui ait: Mel diſtillat à labiis mulieris
fornicariæ, quæ ad tempus impinguat fauces tuas: poſtea verò felle ama-
riorem inuenies, & acutam magis gladio ancipiti. Attende igitur tibi ipſi,
ne gloria diuini aſpectus priueris. nam ſcriptum eſt: Pacem ſequimini cum
Heb. 12. omnibus, & ſanctificationem; ſine qua, nemo videbit Deum. Cui conue-
nit gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

C

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

DE pugna carnis, *varia in primo Tomo tractata ab Auctore inuenies, valde huc facientia: veluti, in Antirrhetico ipſius, De Virginitate & continentia. cuius ibi initium eſt:* [Fratrem ſiue ſororem aggrediens dæmon improbus, ſic eos affatur: Ecce quotidie fornicationis ſtimulis concitaris; quouſque moleſtiam eam ſufferes, &c.] *Sunt autem, quæ ibi conſequenter adferuntur, hiſce ſimillima. Quò etiam pertinent, quæ ſunt ibi in Serm. Quomodo anima cum lacrymis orare debeat Dominum, quando tentatur à Diabolo.] & in pulcherrimo Sermone illius, de Virginitate. qui incipit:* [De virginitate; & animæ ſanctificatione à Paulo Apoſtolo omnes docemur, &c.] *item in tract. de abſtinendo à cupiditatibus carnalibus, & de certamine, &c.] ac poſtea tract. de abſtinendo ab omni conſuetudine pernicioſa, & de* D *continentia, noſtriſq. ibi in Scholiis,] ac alibi eodem Tomo 1: ſparſim ac paſſim ſæpiſſime. De quo etiam argumento, lectu digna inuenies apud Baſilium Magnum, in lib. ſiue tract. de vera, atque incorrupta virginitate.] cuius principium eſt:* [Cum plurimi ex his, qui immortalem ſponſum noſtrum Chriſtum familiarius ambiunt, &c.] *Ac apud Gregorium Nazianz. in ſuis ad Virgines præceptis, quæ Tomo 2. ſic inchoantur:* [Palma tua eſt, o virgo, tua eſt victoria certe, &c.] *Et in oratione 31. Tomo 1. apud eumdem, vbi inter alia tradit, in carne præter carnem viuere Angelicum eſſe, &c. Item Chryſoſt. in elegantiſſima, beneq. longa oratione de Virginitate, Tomo 5. cuius ibi initium eſt:* [Iudæi virginitatis laudem aſpernantur, &c.] *Item ad populum Antioch. Homil. 22. quæ eſt, de pœnitentia, continentia, & Virginitate, vbi inter alia dicit, In carne præter carnem viuere Angelicum eſſe, &c. alibiq. apud eumdem plurimis in locis. Quò etiam pertinent, quæ S. Ambroſius adducit, lib. 1. de viduis, parte 1. & lib. 2. offic. cap. 6. Tomo 1. & in 1. ad Theſſalon. cap. 4. in illud:* [Hæc eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra, &c.] *S. Auguſtinus lib. 8. Confeſſ. item in Soliloq. & de ſingularitate cle-* E *ricorum, &c. ac S. Hieronymus duabus præſertim Epiſto. altera ad Demetriadem, de Virginitate ſeruanda: altera ad Euſtoch. de cuſtodia virginit. cuius initium eſt:* [Audi filia, & vide, &c.] *ac poſtea etiam in Epiſt. ad Ruſtic. Monach. & apud alios alibi.*

Audi Prophetam dicentem: Omnes gentes circumdederunt me; & in nomine Domini propulſaui eos, &c.] *Locus eſt, Pſal. 117. vbi in edit. LXX. ad verbum ſic:* [Omnes gentes circumdederunt me: & nomine Domini vltus ſum eos. Circumdantes circumdederunt me: & nomine Domini vltus ſum eos. Circumdederunt me, ſicut apes fauum: & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis: & nomine Domini vltus ſum eos, &c.] *At in vulg.*

ibi

A *ibi legitur :* [Omnes gentes circuierunt me, & in nomine Domini ; quia vltus ſum eos. Circumdantes circumdederunt me : & in nomine Domini, quia vltus ſum in eos. Circumdederunt me ſicut apes ; & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis : & in nomine Domini, quia vltus ſum in eos, &c.] *Ex quibus facile eſt, varietatem lectionis decernere, atq. conciliare. Concordat autem hic quaſi per omnia, lectio Auctoris cum edit. LXX. etiam vbi dicitur in Græco,* καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, *id eſt,* Et nomine Domini .] *per ſubauditionem præpoſitionis* (ἐν, *in*) *more Hebraico, quæ exprimitur in vulg. & ab Auguſtino, ac aliis : & propterea etiam in tranſlatione hic à nobis, licet in Græco deſit. Deinde, vbi eſt :* [Circumdantes circumdederunt me.] *Theodoritus & Symmachus habent :* ἐκύκλωσάν με. καὶ πάλιν περιεκύκλωσάν με, id eſt, Circumdederunt me, & rurſus vndique circumdederunt me .] *id eſt, ſibi inuicem perpetuo ſuccedentibus incurſionibus vſi ſunt, atque omni genere oppugnationum, &c. ſed in eo, eadem eſt lectio apud Ephræm, LXX. & in vulg. Poſtea vbi habetur :* [Circumdederunt me, ſicut apes fauum .] *eadem apud Auctorem eſt lectio, quæ & LXX. ſed illud (fauum, Græc.* κηρίον)
B *à vulg. ſicut etiam ab Hebræo ibi abeſt . Sequitur deinde hic, & in ſacro Cod.* [Et exarſerunt ſicut ignis in ſpinis .] *Græce eſt,* καὶ ἐξεκαύθησαν . *vbi Aquila, & Symmach. ſic :* καὶ ἀπεσβέσθησαν ὡς πῦρ ἀκανθῶν, *id eſt,* [et exſtinctæ ſunt quaſi ignis ſpinarum, &c.] *ſic quoque S. Hieronym. at ſine (&) copula, &c. Verum de his, hic ſatis.*

Audi eum qui ait : Mel diſtillat à labiis mulieris fornicariæ, &c.] *Locus eſt Prouerb. 5. vbi eadem prorſus eſt lectio apud Ephræm, & LXX. at in vulg. paullo aliter ibi, ſic :* [Fauus enim ſtillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius : nouiſſima autem illius amara, quaſi abſynthium, & acuta quaſi gladius biceps, &c.] *Vbi inter alia, pro* [Mulieris fornicariæ,] *al.* τῆς ἀλλοτρίας, *id eſt*, alienæ. *at in vulg.* meretricis, *legitur. Cæterum S. Hieronymus, & Ambroſius magis hic ad lectionem Ephræm, & LXX. accedunt, dum habent :* [Mella enim diſtillabunt à labiis mulieris fornicariæ, &c.] *ita S. Hieronym. in Ezech. cap. 3. & cap. 6. & S. Ambroſ. de Caim, cap. 5. &c. ac ſic de reliquis. De quo etiam*
C *loco, vide apud eumdem Auctorem noſtrum, Tomo 1. pag. 122. 123. & 124. in Schol. &c.*

C A P. IIII.

NE ADMISERIS conſilium praue ſentientium, qui dicunt : *Contra Hæreticos immortalitatem animarum negantes.*
A quo die mortuus fuero, quid expecto ? eaq. ad exacerbandum Dominum Deum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos. Væ animæ obſequenti, ſuſpicioni huic. Væ homini, ſic ſentienti. Conſilium iſtud in mortis promptuaria, obedientes ſibi deducet. Hoc conſilium à Deo ſeparat, & ad Diabolum
D declinare facit. Tu autem tamquam fidelis, peſſimum conſilium fuge ; & noli eſſe incredulus, ſed fidelis : nam credimus poſt mortem eſſe iudicium, & retributionem. Fidelis quippe eſt, qui repromiſit. non enim iniuſtus Deus, qui obliuiſcatur mercedem reddere his, qui in veritate ſeruierint ipſi. ſicut
ſcriptum eſt : Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt, quæ præparauit Deus iis, qui diligunt illum. Cupis autem Chariſſime, vim noſſe ſermonis ? Conſidera qualem gloriam etiam ſuper terram, acquiſierint Sancti ; ſicut ſcriptum habetur : Memoria iuſti cum laudibus, nomen autem impiorum * exſtinguitur. Tu vero Chariſſime, fidem habe cunctis, quæ in diuinis reperiuntur Scripturis. Fuge autem ſermones incredulorum : Deprauata enim eſt illorum mens, & conſcientia. Confiten- *Eſa. 64. & 1. Cor. 2. Prouer. 10. * al. putreſcet. vt in vulg. Tit. 1.*
E tur ſe noſſe Deum ; factis autem negant. Cerne enim Herodem regali veſte *Ibid.*
amictum, ac ad populum concionantem : ſed quia non dedit gloriam Deo, *Act. 12.*
Angelus Domini percuſſit eum, & conſumptus à vermibus expirauit, atque interiit. Si vbi virtutem fueris adeptus, aliquos aduerſum te ſuſcitauerit honeſtatis inimicus, vt te exterant ; ne pertimeſcas, neque ob timorem humanum, pietatem deſeras. nam horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis. Audi Saluatorem dicentem : Si me perſecuti fuerint, & vos perſequentur. Quare fugere oportet, corruptos deprauate ſentientium hominum *Heb. 10. Ioan. 15.*

ſermones : & non ſolum ad habitum attendere, vel canitiem, ſed ad ſenſum A
2. *Tim.* 3. viri. Hi enim ſunt, de quibus ait Apoſtolus : Habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. ne forte fallacibus eorum verbis aſſentiens, & ab anguſta atque arcta via recedens, vocem illam acerbam omnisq. conſolationis expertem, planctu, amarisq. lacrymis plenam audias;
Matth. 7. & *Luc.* 13.
Luc. 16. flammæ atque incendio inexſtinguibilis ignis traditus : Fili recordare, quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala : nunc autem hic conſolatur, tu vero cruciaris. Sed ad Deum, intentionem tantummodo dirige; vt de bona religioſaq. tua vita anteacta, gaudeat in futuro iudicio anima tua cum iuſtis: & gaudium tuum nemo abs te auferat. Quoniam Deo gloria conuenit, in ſecula. Amen.

B

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

NE ADMISERIS conſilium praue ſentientium, qui dicunt : A qua die mortuus fuero, quid expecto? &c.] *Contra hæreticos immortalitatem animarum, & iudicium extremum negantes, manifeſte hic agere videtur Auctor. aduerſus quos etiam Tomo primo, & quidem copioſius, ac ex profeſſo magis, in tractatu ſiue Sermone, cui titulus eſt :* [Aduerſus illos, qui dicunt reſurrectionem mortuorum non eſſe.] *per totum, cuius principium eſt :* [Cum Ethnicis ſentis, & dicis mortuorum reſurrectionem non eſſe? O os abominandum, &c.] *Contra quos (ſi pluribus teſtimoniis opus ſit) etiam tractant, aguntque, Irenæus lib.* 5. *contra hæreſes. Tertullianus in lib. de Reſurrectione carnis, Tomo* 3. *Athenagoras Athenienſis, de Reſurrectione mortuorum. S. Athanaſius Alexand. in Symbolo. S. Chryſoſtomus ſuper illud Matt.* 22. [Acceſſerunt ad eum Sadducæi, qui dicunt reſurrectionem mortuorum non eſſe, &c.] *ac alibi ſæpius. Damaſcen. lib.* 4. *Et inter Latinos, S. Ambroſ. in lib. de fide reſurrectionis. S. Auguſt. lib.* 2. *de conſolat. mortuor. cap.* 2. *Tom.* 9. *& lib.* 20. *de Ciuit. Dei, cap.* 20. *Tom.* 5. *ac lib.* 22. *de Ciuit. cap.* 12. *& ſeq. Idem ſuper Pſal.* 62. *Tomo* 8. *ibi :* [Promittitur nobis carnis reſurrectio; &c.] *ac lib. de Symb. tract.* 3. *circa finem cap.* 10. *Tomo* 9. *& denique lib. de catechizandis rudibus, cap.* 27. *Tomo* 4. *vbi acerrime reprehendit illos, qui mortuorum reſurrectionem negare audent, alibiq. ſæpiſſime. S. Hieronymus in Epiſt.* 61. *ad Pammachium, contra errores Ioan. Hieroſolymitani. & Epiſt.* 152. *ad Minerium & Alexandrum. aliisq. in locis plurimis.* C

Memoria iuſti cum laudibus : nomen autem impij exſtinguitur.] *Ita locum iſtum Prouerb.* 10. *legit Ephræm. pro quo, in edit.* 70. *ad verbum ſic : Memoria iuſtorum, cum encomiis : nomen autem impij exſtinguitur.] Sed in alio, iſtæ duæ lectiones non differunt, niſi quòd hic legatur* [Memoria iuſti,] *in ſingulari; in edit. autem* LXX. [Iuſtorum,] *in numero plurali, quomodo etiam in vno MS. Græco Cod. S. Ephræm, et quidem vtrobique hic reperi,* τῶν δικαίων, *iuſtorum, & poſtea* ἀσεβῶν, *impiorum; pro* δικαίου, *iuſti, &* ἀσεβοῦς, *impij, &c. At in Lat. vulgat. talis hic eſt lectio :* [Memoria iuſti cum laudibus : & nomen impiorum putreſcet.] *Vbi etiam Aquila, & Symmach. pro* σβέννυται, *exſtinguitur, (vt hic eſt apud Auctorem, & LXX.) legunt* σαπήσεται, *putreſcet, ſicut hoc loco eſt in lect. vulg. Prouerb.* 10. D

Deprauata enim & ſubuerſa eſt illorum mens, & conſcientia, &c.] *Vbi in Græco Codice Auctoris eſt :* [ἐξέστραπται γὰρ αὐτῶν ὁ νοῦς καὶ συνείδησις.] *Locus eſt Tit.* 1. *at ibi habetur,* ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς, καὶ ἡ συνείδησις, *id eſt,* [Sed inquinatæ ſunt eorum mens, & conſcientia.] *veriſimile autem eſt S. Patrem Ephræm aliter legiſſe; aut ſane ad id quod in ſacro ibi Cod. poſterius cap.* 3. *ponitur, (nimirum,* εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, Sciens quod ſubuerſus eſt, qui eiuſmodi eſt.) *reſpexiſſe. vbi idem Græc. verbum* ἐξέστραπται, *ponitur, quod & hic apud Auct. in ſignificatione, vt poſuimus, atque tranſtulimus.* E

Herodes, quia non dedit gloriam Deo, Angelus Domini percuſsit eum : & conſumptus à vermibus, expirauit atq. interiit, &c.] *Iſta de Herode, ex Act. Apoſt. cap.* 12. *adducit Auctor, vbi in Græco eſt :* καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. *quod ad verbum ſonaret :* [Factusq. vermium cibus, ſeu eſca, expirauit, ac periit.] *Verum prior lectio magis vulgatæ Latinæ eſt conformis, ſicut in Actis ſub finem cap.* 12. *legitur, vbi idem de Herode refertur, quod hic ab Auctore, cum ſcilicet quia gloriam quam debebat, non dedit Deo, percuſſum eſſe ab Angelo, & à vermibus conſumptum, &c. qui horrendus illius interitus, Diuina*

vltione

A *vltione plenus, etiam confirmatur à Chryſoſtomo, Tomo 3. in dictum Actorum locum, Homil. 27. vbi habet :* [Statuto autem die Herodes veſtitu indutus regio, & ſedens in tribunali, concionabatur ad illos &c.] *Sequiturq. ibi poſt :* [Statim autem illum percuſsit Angelus Domini, eo quòd non dedit gloriam Deo, & eroſus eſt à vermibus, & expirauit, &c.] *ita ibi Chryſoſtomus. Fuit autem iſte Herodes, filius crudeliſſimi illius Herodis, ſub quo natus eſt Saluator noſter Chriſtus, quem & ipſe quærebat ad perdendum, vt eſt Matth. 2. quiq. (vt ibidem narratur) videns quòd illuſus eſſet à Magis, iratus erat valde : & mittens, occidit omnes pueros, qui erant in Bethleem, & in omnibus finibus eius à bimatu, & infra, ſecundum tempus quod exquiſierat à Magis, &c.*] *vbi Chryſoſtomus in idem caput Matth. 2. Homil. 9. referens quàm dignas ille tantis facinoribus pœnas luerit, ſic habet :* [Satis (*inquit*) Herodes ille tunc celerem ob tale facinus pœnam recepit, tantoq. congruentia ſceleri ſupplicia perſoluit. Siquidem vitam iſtam morte teterrima, & multo ea quam inſontibus iutulerat miſerabiliore, finiuit : malaq. alia mille ſuſtinuit, quæ facile noſtis, quotquot Ioſephi ſuper
B his legiſtis hiſtoriam, &c.] *Vide Ioſeph. Antiquitatum lib. 17. cap. 8. 9. & 10.*

Quare fugere oportet corruptos deprauate ſentientium mores; & non ſólum ad habitum attendere vel canitiem, ſed ad ſenſum viri, &c.] *Contra improborum & hæreticorum hominum mores, atque impoſturas, iſta ſua dicta retorquet Auctor, reſpicitq. ad duo (vt apparet) potiſſimum Scripturæ loca, ad vnum quidem implicite; ad alterum autem explicite, & aperte : implicite quidem, ad illud Matth. 7.* [Attendite à falſis prophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces, &c.] *At explicite, & aperte magis, ad 2. Tim. 3. vbi ſunt, quæ hic immediate ſubiicit :* [Habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes, &c.] *Perſtringit autem hic Hæreticos, qui ſub veſtimentis ouium, intrinſecus ſunt lupi rapaces, vt eſt apud Matth. quiq. ſpeciem quidem præſeferunt pietatis : virtutem autem eius abnegantes, vt eſt apud Apoſt. & contra hos etiam agit, ac quidem ex profeſſo magis noſter Auctor, ſupra de Virtute, cap. 8. per tot. cuius principium ibi eſt :* [Deuita
C Frater chariſsime, conſuetudinem hominum hæreticorum, ac libidinoſorum nihil fidele loquentium, &c.] *pag. 49.*

CAP. V.

NVNC duæ ſunt tribulationes, quibus omnis ſub Sole homo implicatur : vna ſecundum Deum, altera ſecundum mundum; & abſque alterutra præſentem vitam tranſigere, impoſſibile eſt. ac illa quidem, quæ mundi eſt, difficilis, & ſine mercede exiſtit : quæ autem ex parte Dei, ſpem *De duplici tribulatione.*
D vitæ æternæ repoſitam habet. Tu autem vt ſapiens, quam delegiſti, in eam incumbe; neque tua conſilia ſequaris : ſed primùm quidem Dominum inuoca, quando ab iis turbaris. deinde conſilium à quocumque homine timente Dominum accipe : niſi enim admonitiones timentium Dominum ſuſtinueris; anima tua erit inſtar ciuitatis muro non cinctæ, quam cum voluerit *Anima, vt ciuitati abſq. muris, comparetur.* Barbarus ingredietur, ac capiet. Cum & ſcriptum ſit : Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; * ſeniores tuos, & dicent tibi. *Deut. 32.* Qui autem ſapiens eſt, audiet conſilia. Fugiamus porro ebrietatem. **al. maiores tuos.* fugiamus commercia mulierum, quantum in nobis erit : nam ſermo mulieris, tamquam laqueus *Prouer. 12.* in corde; protrahitq. amplectentem, ad turpem commiſtionem. *Prouer. 7.* Si corporalis te inuaſerit infirmitas, noli deiicere animum; ſed cum gratiarum
E actione tolera. ait enim Apoſtolus : Quando infirmor, tunc potens ſum. *2. Cor. 10.* Et alibi Propheta : Beatus homo quem tu erudieris Domine, & * de lege tua *Pſal. 93.* docueris eum. **al. ex lege.* Proiiciamus ergo omnem ſolicitudinem noſtram chariſſime, in Dominum : quoniam ipſi cura eſt de nobis. *Cura noſtra in Deo vt ponenda.* Pro victu autem noſtro, operemur dum valemus. Si vero ſuperueniente aliqua infirmitate, Præfecti (quod abſit) curam noſtri abiecerint : Deus præter expectationem, ſubſidium nobis emittet. nam ſcriptum habemus : Pater meus & mater mea *Pſal. 26.* dereliquerunt me : Dominus autem aſſumpſit me. Si pura ipſi conſcien-

tia ſeruiamus, etiam corda præpoſitorum noſtrorum ipſe in nos diriget, ac A
ſua nos beatitudine dignos reddet. Ne ergo moleſtus tibi ſit labor: nam
multi etiam nihil operantes, à negligentia, atque torpore turbati ſunt.
Elegās dictum. & prouerb. Diſce igitur operans, vt ne diſcas mendicans. Noli ergo in opere tuo ne-
Philipp. 4. gligentem te præbere. quoniam ſcriptum eſt: Dominus prope eſt; & la-
borantibus ſecundum Deum, multiplicem mercedem retribuet. Cæterùm
perfer, vt iuſtorum promerearis requiem; quippe in qua non regnat labor,
non negligentia atque pigritia, non cura & ſolicitudo, non triſtitia, non
infirmitas, non concupiſcentia praua, neque aliud huiuſcemodi: ſed gau-
Rom. 14. dium, pax, & exultatio in Spiritu ſancto. Nam aduerſario noſtro Diabo-
Matth. 25. lo in gehennam ignis proiecto, cum omnibus Angelis eius; cunctæ actio-
nes, atque machinamenta ipſius ceſſabunt. Dominus autem dignos nos B
reddat gaudio illo ineffabili. Cui gloria, in ſecula. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

NVNC duæ ſunt tribulationes, quibus omnis ſub Sole homo implicatur, &c.] *Cum alibi paſſim, ſparſimque de variis, quibus homo obnoxius reperitur tribulationibus, Auctor agat, eas hic ad duo dumtaxat tribulationum reducit genera: quorum vnum eſſe dicit ſecundum Deum, alterum ſecundum mundum; & abſque alterutro eiuſmodi tribulationum genere, in hoc mundo viuere, difficile cenſet, & impoſſibile. Cæterum quia quæ ſeculi iſtius eſt tribulatio, difficilis eſt, & ſine mercede: quæ vero ex parte Dei, ſpem vitæ æternæ repoſi-* C
tam habeat; ideo eam amanter, patienterq. à Deo ſuſcipiendam, perferendamq. admonet, modumq. ac rationem ſuſtinendi, ac ad Dominum tribulationis tempore recurrendi docet, &c. De his plura qui deſiderat, videat Baſilium, præſertim in Homil. in Diuites auaros, ſuper illud Scripturæ: [In fame, & ſqualore, &c.] *S. Chryſoſtom. Tomo 5. ad populum Antiochenum, Homil. 4. 5. 15. 63. 66. 67. 78. & in Pſal. 83. & 93. ac Homil. 10. in Matth. S. Ambroſ. copioſe in libro, ſuper* [Beati immaculati, &c.] *Tomo 4. & ſuper Epiſt. ad Rom. cap. 5. & ſuper illud 2. Cor. 4. & ſuper Epiſt. ad Coloſſ. cap. 1. Tomo 5. &c. & S. Auguſt. in Sermone de preſſuris mundi, ac lib. 1. de verbis Domini, ſerm. 18. Tomo 10. & ſerm. 2. de Machabæis. & ſuper Pſal. 21. ſerm. 2. Tomo 10. & ſuper Pſal. 30. ſerm. 2. ſuper Pſal. 36. ſerm. 2. ſuper Pſal. 40. Tomo 8. & lib. de vera innocentia, cap. 204. Tomo 3. ac alibi ſæpiſſime. S. Hieronym. in Epiſt. ad Cyprian. & alibi frequenter. S. Gregor. in Homil. ſuper illud:* [Homo quidam fecit cœnam magnam, &c.] *Item in Moral. lib. 28. pluribusq. in locis aliis. & denique S. Bernardus de hiſce legatur ſuper Cantic. & in Sermone 16. & 17. ſuper Pſal. 90.* [Qui habitat in D
adiutorio altiſsimi, in protectione Dei, &c.]

Diſce igitur operans, vt ne diſcas mendicans, &c.] *Alia lectio ad verbum magis ſic:* [Diſce laborare, vt non diſcas mendicare.] *Eſt autem elegans dictum, & prouerbium accommodum, in pigros ac deſides quadrans, quibus tædioſum eſt laborare, & verecundum mendicare, iuxta illud Luc. 16.* [Fodere non valeo, mendicare erubeſco.] *Quare ne quis otio ſe dedat, vel in opere ſibi incumbente negligentem nimis ſe præbeat, atque ſic in egeſtatem redigatur, ac mendicitatem; concinne & argute in talem adhiberi dictum iſtud Auctoris poterit:* [Diſce operans, vt ne diſcas mendicans.] *Inſinuatur autem hic non obſcure τὸ ἐργοχείρον, id eſt,* Opus manuum, *olim apud Monachos antiquos valde vſitatum. Sed de hoc, ſuis poſtea locis opportunius ac plenius.*

Scriptum eſt: Dominus prope eſt; & laborantibus ſecundum Deum, multiplicem E
mercedem retribuet, &c.] *Pro hoc, in alio MS. Ephræm Græc. eſt:* ὁ κύριος ἐγγὺς, μηδὲν μεριμνᾶτε: ἀλλ' ὑπόμεινον τὸν κύριον, ὅπως ἀξιωθῇς, &c.] *id eſt:* [Dominus prope eſt, nihil ſolliciti ſitis: ſed ſuſtine & exſpecta Dominum, vt iuſtorum promerearis requiem, &c.] *Eſt autem in his adluſio ad verba Philip. 4.* [Dominus prope eſt, nihil ſolliciti ſitis, &c.]

A

CAP. VI.

AVDI Chariſſime: incurabiles morbi, niſi * cauteriatis, & acerbis medicamentis adhibitis, non eradicantur. Et tu Chariſſime, veritatem audiens, caue iraſcaris. Si vero aduerſus eum, qui medicinam tibi affert, indignaris: iam te declaras ſanari nolle, neque à morbo liberari; ſed adhuc in ſordibus hærere malle. Nam ſi veritatem abſcondamus, & voluptatis illecebras aliis conſulamus, nihil à falſis prophetis differimus, qui populum ſeduce-
B bant; ad gratiam vnicuique loquentes. At Dei Prophetæ, quòd veritatem prædicarent, odio habebantur, & occidebantur. Non quòd inter Prophetas ego me referam, cum ſimilis ſim cani oues ſequenti, qui ſimulatq. aſpexerit lupum venientem, non quieſcit; ſed mox ſurgens irruit in ipſum: paſtores autem audito latratu canis ſurgunt, & inſequuntur * corruptorem, ac ſaluant ſuas oues. Quid ergo noſtram negligimus ſalutem, ò dilecti? Cur circumferimur concupiſcentiis veteris hominis: & externum quidem hominem habitu ornamus, internum autem operibus corrumpimus? Non duro ſimus corde, inſtar Pharaonis: ne & partem cum ipſo ſortiamur. neque duræ ceruicis, ſicut quidam filiorum Iſrael: ne promiſſionis terra priuemur. Conuerſationem imperitorum atque imprudentum hominum oderimus: quoniam via ipſorum non eſt abſque periculo. ſicut ſcriptum eſt: Gens abſque conſilio eſt, & non eſt in eis ſcientia. Vnde & Propheta dicebat: Domine om-
C nipotens, non ſedi cum * conſilio vanitatis ludentium, ſed metuebam à facie manus tuæ: ſolus ſedebam, quoniam amaritudine repletus ſum. Audi porro, quomodo alibi quoque genus noſtrum lugeat Propheta alius: Væ mihi, inquit, quia periit * pius de terra, & rectus in hominibus non eſt. omnes in ſanguinem iudicantur, vnuſquiſque proximum ſuum * tribulatione tribulat: ad malum * manus ſuas præparantes. Diligamus igitur & nos pietatem; & ſi contumeliis afficiamur, ſiq. contemnamur, aut flagris excipiamur, propterea non relinquamus eam: nam theſaurus eſt bonis abundans, & virtutibus plenus. Deum flectit ad reſpicienda bona eorum, * qui
D poſſident eam. quemadmodum ſcriptum habemus: Super quem reſpiciam, niſi ſuper * manſuetum, & tranquillum, & trementem ſermones meos? At beatus, qui cuncta, amore pietatis reſpuit. Attende igitur tibi ipſi chariſsime; & ne propriam ſalutem negligas. Noli attendere ignauis ac pigritantibus, ſed vigilantibus: neque naufragantibus, ſed iis, qui ſaluantur. Quouſque tandem iis, qui ad turpia, atque indecentia te compellunt, ſubſeruies? Noli effici libidinum ſeruus, ſed ab iis potius te liberum redde. Multa tibi vigilantia opus eſt. In ſcammate conſiſtis, ne te inertem præbeas: nam ex aduerſo hoſtis ſubſiſtit, quemadmodum ſcriptum habetur: Aduerſarius noſter Diabolus, tanquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret. Cernis quàm inſatiabilis ſit aduerſarius; quantaq. eius violentia?
E Non enim ferire tantum vult aliquem, & ſemiuiuum relinquere: ſed mox totum deuorat non vigilantem. Donec ergo tempus ſuppetit, decerta: nam ſi tempus noſtrum per ignauiam deperdiderimus, aliud tempus non reperiemus. Quot, quantiq. homines ab Adam, ad noſtra vſque tempora fuerunt; & vbi iam ſunt? Quis nouit numerum? Qui creauit nos, Dominus Deus. Qui educit in numero orbem ſuum. quique numerat multitudinem ſtellarum, & omnibus eis nomina vocat; ipſe ſingulos, & vniuſcuiuſq. nouit opus: qui ſolus ſapiens eſt, & bonus, & potens. qui tremendus eſt, & iniuria-

Marginalia:
* καυστικὰ καὶ σηπτικὰ φάρμακα quæ ſint. vide Shol.
Adluſio ad Matth. 7. & Luc. 6.
Matth. 23.
Heb. 11.
Adluſio ad Ioã. 10. & Iſai. 40. ac Ezec. 34.
* al. interruptorem. ac perditorem.
Exo. 9. 16. 14
Iere. 7. 16. 17.
Deut. 32.
Ierem. 15.
* al. in conſilio. al. in conſeſſu.
Mich. 7.
* al. reuerens.
* vulg. ad mortem venatur.
* vulg. Malũ manuũ ſuarum dicũt bonũ, etc.
* al. bonũ illius. qui poſſidet eã.
Eſai. 66.
* al. humilem.
Salubris admonitio.
Quid Scamma, vide Tomo. 1. pag. 158.
1. Pet. 5.
Notanda. & mente verſanda.
Pſal. 146.

iuriarum immemor. miſericors & miſerator in eos, qui conuertuntur, & pœni- A
Apoſtrophe cum Precatione ad Deum. tentiam agunt. Te Domine, Creatorem noſtrum ac Deum adoramus. Tibi gloriam, & honorem offerimus: quoniam & à meo pateris te collaudari abominando fœtore. In hoc enim Domine, magna tua miſericordia, atque benignitas; quòd etiam indignos vocas, nec peccatores pœnitentes auerſeris, tribulatos non deſpicias, & puſillanimes non derelinquas. Beata, ac ter
** ſ. quæ te ſolum deſiderat, & mandata tua obſeruat.* beata anima, quæ * te ſolum concupiſcit: nam quæ te deſiderat, etiam mandata tua cuſtodit. Cur igitur nos propriam deſpicimus ſalutem, Chariſſimi? ex momentaneis æterna reuoluamus animo. Quanta enim quis cu-
A Minori, ad Maius. ra accedit recitaturus, quod didicit præceptori? aut etiam operis manuum redditurus penſum Præfecto? & nos de hora illa quare non ſumus ſoliciti,
** al. tempeſtate oborilte noctu. al. intempeſta nocte, &c.* quando totius nobis vitæ reddenda erit ratio? Rurſus dum quis tardat * hieme ad horam veſpertinam in cella aliena, compulſus adire propriam: quan- B
ta putas anxietate corripietur propter tenebras, & confuſionem aëris? Et quo pacto nos ineuitabilem illam ita paruipendimus viam? Quid nobis occurret, poſt animæ ſeparationem à corpore? Attendamus ergo nobis ipſis, Chariſſimi: vt in iuſtorum lætitia, collætemur. Qui enim deceptionibus atque impoſturis ſeipſum tradiderit; multis confringetur, & affligetur dum in hac verſatur vita. Hodie comedit, bibit, & voluntatem ſuam quantum poteſt, ſed non quantum vult explet, exultans in damno animæ ſuæ: poſtero autem die, ſi non habeat quibus ſaturetur, plurimum triſtabitur. Qui vero ſibi ipſi attendit, optimum habitum aſſumit: eumq. lætitia non deficiet, neque marceſcet, quæ eſt ſpes futurorum bonorum. ſicut ſcriptum eſt: C
Pſal. 76. Memor fui Dei, & delectatus ſum. Precemini etiam pro me miſerabili, apud Dominum obſecro. Quoniam ipſi conuenit gloria, in ſecula. Amen.

S C H O L I A.

INCVRABILES morbi, non niſi cauteriatis, & acerbis medicamentis curantur, &c.] *Vbi* στυπτικὰ καὶ καυστικὰ φάρμακα. *appellat acerba, & quæ igne admoto adhibentur, vt ſunt cauteria, & huiuſmodi. nam etſi* στυπτικὸν, *proprie ſit, quod adſtringendi vim habet (vnde ſtyptica medicamenta, aſtrictiua appellat Plinius, lib. 14. cap. 13. & lib. 21. cap. 23.) tamen eo vocabulo etiam quoduis ſignificatur acerbum, vt hoc loco apud Ephræm, & alibi. ac apud Baſil. in reſponſ. ad interrog. 55. in Regul. ſuſ. diſp. ibi:* Quocirca neque ſectiones, neque vſtiones, neque cruciatus, quæ acerba, aſperaq. medicamenta afferre ſecum ſolita ſunt, repudianda eſſe nobis recta ratio demonſtrat, &c.] *Cauſtica porro medicamenta, propriè ſunt aduſtiua, à Græco verbo,* καίω. *id eſt, accendo, aduro. vel* καίομαι, *ardeo; vnde Cauterium inſtrumentum, quo inſanabilia curantur vitia in corpore. Hinc Cauſtica pharmaca, dicuntur aduſtiua, de quibus inuenies apud Plinium lib. 2. cap. 9. Caſſianum lib. 10. cap. 7. & collat. 6. cap. 11. & S. Ambroſ. in expoſit. Pſal. 38. vbi dicit grauiora vulnera cauſtico medicamento vel admoto igne curari. & in noſtris Scholiis in Serm. 1. S. Ephræm de Pœniten. Tomo 1. pag. 156.* D

Gens abſque conſilio eſt, & non eſt in eis ſcientia.] *Locus eſt Deuter. 32. vbi in Græco, eadem eſt lectio apud LXX. & apud noſtrum Auctorem, quæ ad verbum relata, talis eſſet:* [Gens perdita conſilium eſt: & non eſt in ipſis ſcientia, &c.] *At in vulg. legitur:* [Gens abſque conſilio eſt, & ſine prudentia, &c.] *vbi quoque Aquila pro* (ἐπιστήμη, ſcientia) *ſicut eſt hic apud Ephræm, & LXX. legit,* καὶ οὐκ ἔστι ἐν αὐτοῖς φρόνησις, et non eſt in eis prudentia, &c.] E
vt etiam eſt in vulg. At nos partim hic LXX. & partim lectionem vulgatam, in tranſlatione ſecuti ſumus, vt alibi ſæpe.

Poſtea, ex Ieremia, citantur iſta verba: [Domine omnipotens, non ſedi cum conſilio vanitatis ludentium, &c.] *Vbi paullo aliter in edit. LXX. ſic reperitur:* [Non ſedi in conſeſſu ipſorum ludentium, &c.] *Sed illud* (αὐτῶν, ipſorum) *hic à Græco textu noſtri Auctoris abeſt, vt etiam à vulg. vbi apud Ephræm legitur:* [Cum conſilio vanitatis ludentium.] *abeſtq. illud* (τῆς ματαιότητος. i. vanitatis) *tam ab edit. LXX. quàm à vulg. vbi eſt:* [Non ſedi in

conſilio

A conſilio ludentium, &c.] *Poſtea vero conformiter legitur apud Ephræm, & LXX. ibi:* [Sed metuebam à facie manus tuæ. ſolus ſedebam: quoniam amaritudine repletus ſum.] *At in vulg. aliter ſic habetur:* [Et gloriatus ſum à facie manus tuæ. ſolus ſedebam: quoniam comminatione repleſti me, &c.] *in quibus, quæ conformitas, & quæ lectionis diuerſitas, Lector conſideret. Locus eſt Ierem. 15.*

Deinde Michæam Prophetam introducit, talibus genus noſtrum lugentem verbis: [Væ mihi, inquit, quoniam periit pius de terra, & rectus in hominibus non eſt, &c.] *Iſta habentur Mich. cap. 7. leguntúrq. in edit. LXX. ad verbum hoc modo:* [Væ mihi anima, quia periit pius de terra: & qui corrigat, in hominibus non eſt. Omnes in ſanguines iudicantur: vnuſquiſque proximum ſuum tribulat tribulatione: in malum manus ſuas præparant, &c.] *At in lect. vulg. ſic:* [Periit ſanctus de terra: & rectus in hominibus non eſt. omnes in ſanguine inſidiantur, vir fratrem ſuum ad mortem venatur. malum manuum ſua-
B rum dicunt bonum, &c.] *Vbi quid, & in quo Auctoris lectio ab edit. LXX. & à vulg. differat; & in quo cum illis conueniat, Lector diligens conferendo decernat, atque conciliet.*

Super quem reſpiciam, niſi ſuper manſuetum, & tranquillum, & trementem ſermones meos, &c.] *Verba ſunt Eſa. 66. quæ in edit. LXX. ſic referuntur:* [Et ſuper quem reſpiciam, niſi ſuper humilem, & quietum, & trementem ſermones meos?] *At in vulg. paullo aliter ſic:* [Ad quem autem reſpiciam, niſi ad pauperculum, & contritum ſpiritu, & trementem ſermones meos?] *In alio Græco MS. Auctoris, hic loco (πρᾶον manſuetum) legitur ταπεινὸν humilem, vt in edit. LXX. Quæ tamen duo, alibi apud Ephræm etiam ſimul leguntur, vt in tract. de Sacerdotio, Tomo 1. ſub finem, ibi:* [Huius tu ſemper memineris Frater, horribilis verbi Dei excelſi, ore Iſaiæ Prophetæ pronunciati: Super quem requieſcam ego; niſi ſuper manſuetum, humilem, tranquillum, & trementem ſermones meos? &c.] *Quem eumdem Eſaiæ locum, S. Chryſoſtomus Tomo 1. in cap. Gen. 29. ſub finem Homil. 55.*
C *ſic legit:* [Super quem alium reſpiciam, quàm ſuper manſuetum, & quietum, & trementem ſermones meos?] *Et Ioannes Caſſianus lib. 12. cap. 21. contra Spiritum ſuperbiæ agens, hunc ipſum Eſaiæ adducit locum, legitq. hoc modo:* [Super quem requieſcet ſpiritus meus, niſi ſuper humilem, & quietum, & trementem verba mea?] *additq. ibid.* Siue ſecundum exemplaria, quæ Hebraicam exprimunt veritatem: Ad quem reſpiciam, niſi ad pauperculum, & contritum Spiritu, & trementem verba mea?] *Sed de eo, ſatis hactenus.*

Quis nouit numerum? Qui creauit nos Dominus Deus. Qui educit in numero orbem ſuum, &c.] *ὑποφορὰ. ſiue Subiectio figura, eleganter, & accommode hic adhibita, qua Auctor ſibi ipſe reſpondet, indicans neminem omnino, quot quantiq. homines ab Adam, ad hæc vſque tempora noſtra vixerint; aut vbi omnes illi iam ſint, noſſe: præter ſolum Deum, &c. vbi alia lectio per coniunctionem diſiunctiuam, & interrogationem, & ſubauditionem (εἰ μὴ niſi) ſic:* [Aut quis eorum nouit numerum: niſi Deus creator noſter? &c.] *Sed prior lectio per*
D *Subiectionem figuram rhetoricam, multo venuſtior eſt, & inſtituto Auctoris conformior. cum neque videatur neceſſe, vt hic ſubintelligatur (εἰ μὴ. niſi.) ſequitur enim hic poſtea αὐτὸς ἐπίσταται,* ipſe nouit, &c.

CAP. VII.

NOLI prauæ eſſe conuerſationis, & famæ non bonæ: neque morem geras peccato, ne te abominabilem reddat. Magis autem obtemperes æquitati atque iuſtitiæ: vt te ex probatorum numero vnum efficiat. Noli animarum ſcandalum eſſe: ſed attende
E tibi ipſi, vt & aliis proſis. Ita ſane, Dei electe, tibi ipſe attende; vt cæteros quoque ædifices. Noli malus eſſe, ne in nouiſſimis tuis mœrore afficiaris. An non audis, quod dicit Scriptura: Quia plagæ, atque liuores, & contritiones occurrent improbis. Et neque mercedem referunt dolorum. At tu fortiter virtutum labores perfer propter Dominum, vt coronam reportes. Ad nuptias inuitauit te Dominus: ne ingratum te præbeas; ſed veſte nuptiali induere; vt in ipſius collæteris thalamo, & non tamquam contemptor, audias: Amice, quomodo huc intraſti, non habens veſtem

Prouer. 20. in fine.

Matth. 22.

veſtem nuptialem? Et tunc ligatis manibus & pedibus, immittat te in te- A
Matth. 22. nebras exteriores, vbi clamor erit, & dentium ſtridor. Dum veſtem audis
Veſtis nuptialis, quid. nuptialem, dilecte; ne de veſtimentis quibus induimur, id exiſtimes: ſed de
bonis operibus. Et tu ergo chariſsime, qui in Monachorum meruiſti referri ordi-
nem; enitere, vt virtutem promiſsi demonſtres, ne repellaris. Noli ergo durus
eſſe, non libidinoſus, non iracundus, non rixoſus, atque contentioſus, non intem-
perans, neque impudens: ſed potius manſuetus, pius, & religioſus, humilis, tem-
perans, modeſtus, quietus, pacificus, prudens, corporiſq. tui pudicitiam ſeruans,
quemadmodum Chriſto pactus es. vt ſi in illa nobis hora dixerit: cur non viſi-
Iacob. 1. taſtis viduas, & pupillos in tribulationibus eorum? Reſpondere queamus ei,
dicentes: Domine, vt in quiete ac ſilentio citra vllam diſtractionem ſerui-
Ibidem. remus tibi. Sin vero dixerit nobis: Cur immaculatos non ſeruaſtis vos à ſe- B
culo? quid reſpondebimus ei, ſiquidem in eo contaminati fuerimus? Neque
enim ea virtus eſt, quando quis ab impuro abſtinet opere; & figuras inte-
rim effingit, ac ſimulacra, quæ alios ad paſsiones deſideriorum commouent.
Matth. 22. quia ſcriptum eſt: Diliges dominum Deum tuum, & proximum tuum ſi-
cut te ipſum. Fuge autem ſermones inutiles: ne in turpes cogitationes in-
cidas. Nam quemadmodum ſermones boni conducunt animæ: ita non bo-
1. Cor. 15. ni eam peruertunt. ſecundum Apoſtolum: Corrumpunt mores bonos collo-
Epheſ. 4. quia praua. Omnis ſermo turpis, ex ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bo-
** vulg. in ædificationem fidei.* nus eſt ad ædificationem * vtilitatis, atque opportunitatis; vt det gratiam
audientibus. Et nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis
in die redemptionis. Caue dicaris inobediens, durus, temerarius, ſuſurro, C
bilinguis, murmurator, obtrectator, immitis, proximi inimicus, oſor virtutis:
Sed potius voceris obediens, verax, modeſtus, taciturnus, impiger, atque
alacris, miſericors, ſobrius & vigilans, proximi amator, hoſpitalis, cul-
tor virtutis, interceſſor & conſolator, pius atque religioſus. hæc bona, &
vtilia ſunt hominibus. Ne igitur efferamur; ſed magis humiliemus noſip-
ſos. Quæ enim eſt potentia noſtra, vt efferamur? Nonne ecce exiguus la-
bor, nos vel humi inflectit, atque proſternit? Diligamus ergo humilitatem,
vt nos exaltet Dominus. Quocirca attende tibi; ne in te dominetur iracun-
dia, atque excandeſcentia, & iniuriarum memoria: vt non in perturbatio-
nibus, & inſtabilitate vitam degas. Cæterùm longanimitatem tibi ipſe com-
para, ac manſuetudinem, innocentiam, & quæcumque decent Chriſtia- D
Similia ſignificantia, & efficacia valde. nos: vt quietam atque tranquillam vitam tranſigas. Excelſi ſunt montes
Ararat. lati campi ſolitudinis. validum, ac vehemens eſt Aquilonis frigus
in terra: at Solis æſtus in Auſtrum effunditur. Inter volucres cæli, maxi-
ma eſt Aquila; at inter beſtias terræ, leo: Inter filios vero hominum, qui
Pſal. 47. 95. 144. timet Dominum. Magnus Deus noſter, & laudabilis * valde: qui creauit
** al. nimis.* omnia, & exaltat timentes eum. Ipſi gloria, in ſecula. Amen.

S C H O L I A. E

NE INGRATVM te præbeas, ſed veſte nuptiali induere, &c.] *Ac non multo poſt* [Dum veſtem nuptialem audis, id de bonis operibus dictum exiſtimes, &c.] *Adluſio manifeſta eſt ad Matth. 22.* [Amice, quomodo huc intraſti, non habens veſtem nuptialem? &c.] *Quòd vero per Veſtem nuptialem, non veſtimenta quibus induimur, ſed bona opera intelligere oporteat: ex hoc loco Auctoris noſtri clariſſimum eſt; ſicut etiam ex Tertulliano, lib. de Reſurrectione carnis, cap. 27. & S. Hieronymo lib. 4. in Matth. 22. vbi dicit, Veſtem nuptialem, eſſe præcepta Domini, &c.*] *citatq. illud Coloſſ. 3.* [Induite viſcera miſericordiæ, &c.]

Veſtes

A *Veſtes porro ſignificare opera, teſtantur Origenes Homil. 10. in Ioſue. & ad Rom. 13. S. Ambroſ. in Lucam 5. & in Epiſt. ad Rom. 13. item Hilar. can. 9. in Matth. Gregor. 1. Reg. 4. & lib. 2. Moral. cap. 38. & lib. 16. cap. 13. & lib. 19. cap. 16. in Cant. 4. Beda in Exod. 19. & in cap. 31. Prouerb. aliiq. alibi.*

CAP. VIII.

SI dum tu opus Domini in humilitate ac pietate operaris; aduerſa-
rius aliquos ex negligentioribus in te armet, cupiens à vita te recta
remouere: ne verearis ac metuas; neque à via recta declinaueris; *2. Cor. 4.*
B cum dicat Apoſtolus: In omnibus tribulationem patimur, ſed non
anguſtiamur: aporiamur, ſed non deſtituimur; perſecutionem pa-
timur, ſed non derelinquimur: * deiicimur, & non perimus: ſemper mortificatio- ** al. humiliamur, ſed nō conſumimur.*
nem Domini Ieſu, in corpore circumferentes, vt & vita Ieſu in * corpore noſtro
manifeſtetur. Semper enim nos qui viuimus, in mortem tradimur propter ** al. in corporibus noſtris.*
Ieſum, vt & vita Ieſu manifeſtetur in carne noſtra mortali. Suſtine igitur
Dominum electe Dei: vt qui modo te affligunt, obſtupeſcant in admira-
bili ſalutis tuæ refrigerio. Sicut ſcriptum eſt: Iuſtus, ſi morte præoccupatus *Sap. 4.*
fuerit, in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis eſt, non diuturna, ne-
que annorum numero computata. Cani autem ſunt ſenſus hominis: &
ætas ſenectutis vita immaculata. Placens Deo, factus dilectus; & viuens
C inter peccatores, tranſlatus eſt. Raptus eſt, ne malitia mutaret intelle- *Heb. 11.*
ctum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Faſcinatio enim nugacitatis
obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentiæ tranſuertit ſenſum ſine mali-
tia. Conſummatus in breui, expleuit tempora multa. Placita enim erat
Deo * anima illius: propter hoc properauit educere illum ex medio mali- ** al. Domino.*
tiæ. Populi autem videntes, & non intelligentes, nec ponentes in præcor-
diis talia. Quoniam gratia Dei, & miſericordia in electos eius, & reſpe-
ctus in ſanctos illius. Condemnat autem iuſtus mortuus viuos impios; & iu-
uentus celerius conſummata, longam * vitam iniuſti. Videbunt enim finem ** al. longanam ſenectutem iniuſti.*
ſapientis, & non intelligent quid cogitauerit de illo Deus, & quare munie-
rit illum Dominus. Videbunt & contemnent eum: illos autem Dominus *Sap. 4.*
D irridebit. Et erunt poſt hæc decidentes ſine honore, & in contumelia inter
mortuos in perpetuum: quoniam diſrumpet illos * præcipites ſine voce, & ** vulg. inflatos ſine voce.*
commouebit eos à fundamentis: & vſque ad nouiſſimum deſolabuntur: &
erunt in dolore ac gemitu, & memoria illorum peribit. Venient in * com- ** al. cogitationem.*
putationem peccatorum ſuorum timidi, & traducent illos ex aduerſo * ini- ** al. nomina ipſorum.*
quitates ipſorum. Tunc ſtabit iuſtus in magna conſtantia aduerſus eos, qui ** al. qui abſtulerunt.*
ſe anguſtiauerunt, & qui * ſpreuerunt labores eius. Videntesq. ipſum, turba-
buntur timore horribili, & mirabuntur in ſubitatione inſperatæ * requietis. *Sap. 5.*
dicentq. intra ſe, pœnitentiam agentes, & præ anguſtia ſpiritus gementes: ** al. ſalutis.*
Hic eſt, quem habuimus aliquando in * deriſum, & in ſimilitudinem im- ** al. in riſum.*
properij. Nos inſenſati, vitam illius æſtimabamus inſaniam, & finem ipſius ** al. in riſu.*
E abſque honore. * Quomodo computatus eſt inter filios Dei; & inter ſan- ** vulg. Ecce quomodo.*
ctos ſors illius eſt? Ergo errauimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumen non il- *al. Quomodo*
luxit nobis, & ſol * intelligentiæ non eſt ortus nobis. Laſſati ſumus in via *ergo.*
iniquitatis, & perditionis; & pertranſiuimus vias * deſertas: viam autem ** al. iuſtitiæ.* ** al. difficiles.*
Domini ignorauimus. Quid profuit nobis ſuperbia? aut diuitiarum iactan- *al. deſolatas.*
tia quid contulit nobis? Tranſierunt omnia illa tamquam vmbra, & tam-
quam nuncius * præcurrens: & tamquam nauis, quæ pertranſit fluctuan- ** al. percurrens*
tem aquam; cuius, cum præterit, non eſt veſtigium inuenire, neque ſe-

mitam carinæ illius in fluctibus. aut tamquam auis, quæ tranſuolat in aere, A
[vulg. ſed tantum ſonitus alarum.]* & cuius nullum inuenitur argumentum itineris illius: ſed * percuſſione alarum verberans leuem ventum, & ſcindens per vim ſtridoris aerem, com-
[al. in eo.]* motis alis tranſuolauit; & poſt hoc, nullum ſignum inuenitur itineris * illius; aut tamquam ſagitta emiſſa in locum deſtinatum, diuiſus aer continuo in ſe recluſus eſt, vt ignoretur tranſitus illius. Sic & nos nati, continuo deſinimus eſſe; & virtutis quidem ſignum nullum valemus oſtendere: ſed in malitia noſtra conſumpti ſumus: quoniam ſpes impij tamquam puluis
[al. ſpuma gracilis.]* eſt, qui à vento tollitur; & tamquam * pruina tenuis, quæ à procella diſpergitur: & tamquam fumus, qui à vento diffuſus eſt: & tamquam memoria hoſpitis vnius diei prætereuntis. Iuſti autem in perpetuum viuent, & apud Dominum eſt merces eorum, & cogitatio illorum apud Altiſſimum. B
Ideo accipient Regnum decoris, & diadema ſpeciei, de manu Domini: quoniam dextera ſua reget eos, & in brachio ſancto ſuo defendet illos. Ne ergo quemquam oderis in corde tuo. neque malum reddideris pro malo: ſed caritatem tibi ipſi compara, quam ſupra omnem aliam virtutem Diuina
[al. poſſeſſori, vel Domino.]* extollit Scriptura: Ipſi enim rerum omnium * procreatori comparauit eam, cum ait: Deus caritas eſt, & qui manet in caritate in Deo manet, & Deus
[Narratio de quodam fratre] in ipſo. Frater quidam è cœnobio ſenem acceſſit, atque conſuluit. At ille
[f. in foro.]* ad eum: Similia, inquit, ſunt cœnobia ludis litterariis: Nam alij in * prætorio incedunt, alij ſub caminis. Quo quidem ſermone adiutus frater, ſibi pœnitentiam impoſuit. Vnde ipſa vtamur re, tamquam lucro: ne reprobi facti, ex cæleſti eiiciamur regno, & in caminum ignis proiiciamur. C
Quando prouectos in habitu, conſpexeris negligentes: tunc magno præſidio indiges, ne iſtos forte imitans, eamdem inambules viam; neve per con-
[al. apud te ipſum efferaris.]* tinentiam tuam, contra * eos extollaris: quod quidem eſt ſuperbiæ peccatum. Sed audi eum, qui dicit: Attende tibi ipſi, & cuſtodi animam tuam, valde. Neque enim ex operibus alienis, nos iuſtificabimur: nec alij ex noſtris operibus condemnabuntur. Nam quando nudi & aperti, atque re-
[al. coram Iudice.]* tecti adducemur coram * Deo, reddituri de cunctis factis rationem, non alius condemnabitur pro alio: nam vnuſquiſque proprium onus portabit. Si
[Alienæ cogitationes curioſius non perueſtigandæ.] quis tibi ſuas reuelet cogitationes, ne curioſius rem inueſtiges; præſertim ſi oculus mentis tuæ debilis ſit, ne forte dum ille enarrat, iiſdem perturberis paſſionibus; ſimilisq. reddaris gubernatori inter fluctus & vndas. Oportet igitur, D
vt nos audientes quæ dicuntur, ea quæ conſequuntur intelligamus; atque ita conſolemur afflictum, aut iis rebus quas à ſanctis viris accepimus, aut
[al. probati.]* quibus * ipſi tentati ſumus. Non enim eſt voluntas Dei, vt alius per alium corruat; cum cunctos cupiat ſaluos fieri. Tu vero cariſsime, ne cuiuis homini cogitationes tuas aperias: ſed iis dumtaxat, quos ſpiritales eſſe pro-
[al. fraudulenti hoſtis.]* baueris: nam multæ ſunt inſidiæ atque fallaciæ * Diaboli.

[Matth. 7.] Dixit quippe Saluator: Attendite à falſis prophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces: ab operibus ipſorum cognoſcetis eos. A viris porro ſpiritalibus, ne te occulraueris: ne forte inimicus angulum comperiens, in te latitet. Cum carnalibus vero, noli conferre conſilia. Nam voluptatibus ac libidinibus dediti, indies pecca- E
[al. imputetur.]* ta ſibi accumulant, illudq. dictitant: iſtud & ſolum mihi * computetur pec-
[Eſai. 5. ſecundum LXX.] catum; Propheta interim deplorante, atque dicente: Væ iis, qui trahunt peccata ſua quaſi funiculo longo, & quaſi iugi corrigia vitulæ, iniquitates.

[Sermones inutiles vitandi, & conuerſationem contemnentium fugienda.] Vnde vitare oportet ſermones inutiles, & eorum conuerſationem, qui timorem Domini deſpiciunt: quoniam nihil quod ſit vtile loquuntur, nihil propter Dominum faciunt, nihil de virtute ac religione, nihil de honeſtate ac grauitate morum tractant. Sermones quippe eorum laquei ſunt mortis;

A tis. conſilium ipſotum, fouea inferni, impunitas & riſus, temulentia, & perditio animæ. conſuetudo eotum terribilis, ac dirus anguis qui loquitut per ipſos. At tu, ò homo Dei, iſta fuge: ſectare autem iuſtitiam, pietatem, charitatem, patientiam, manſuetudinem. Bonum fidei certamen decerta; vitam æternam apprehende, ad quam vocatus es. præclaram confeſsionem ptofeſſus es. Vide dilecte ſerue Domini, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, ne momentanea ineſcati te patiaris delectatione, aut vt potius dicam, deceptione: vt non vita priueris æterna. Recte vigila. ad negotiandum vocatus es, ne deperdas margaritam; ne theſaurum tuum deprædetur inimicus; ne nauis demergatur vnà cum onere; & vacuus reuertaris ad propria. Inimicus ſciens quantam apud Deum referat gloriam, qui immaculatum ſeſe ab inquinamen-
B tis ſeruat carnis; vehementer per cogitationes impugnat, cupiens hominem innectere iis, vt non conſequatur gloriam futuram. Et ſi animam inuenetit abiecíſſe cogitationes inutiles, non frequentat eam, ſed neque protſus recedit: accedit autem magis, vbi ipſo pulſante mox apetient; & corpus ſimul cum anima per ſordidiſſimas cogitationes, non reſiſtenti ei coinquinat. demumq. tamquam bonus conſiliarius, ipſi ſuggerit: Præſtat tibi inquiens, in mundum redire, & vxorem vitæq. conſortem ac ſociam capere, quàm ſic carunculam corrumpere: à ſobrio porro, & vigilante, cuncta iſta recedent. Attende igitut tibi, & hil eorum te offendet. Quapropter neceſſarium fuerit, nimiam fugere licentiam. iterumque dico: Fuge licentiam; ne impudentia te inuadat, ligatumq. velut malum aliquem captiuum ſeruum tradat peccato. ac tunc dicere incipias: Ve-
C ni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me. Et rurſus: Infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtantia. Vnde fugere oportet, peruerſorum hominum conſuetudinem: non tamquam homines odio perſequens, ſed damnum ac vitium reſpuens. Quòd ſi cum ſegnioribus verſari cogetis: attende tibi ipſi, vt & illos lucrifacias recta vitæ ratione, & te ipſum non perdas. Ne credas illis, qui inutilia loquuntur animæ tuæ, ac temperantiam profitentur. Ait enim Saluator: Ex abundantia cotdis, os loquitur. Subtrahe ergo te à iuueniliter agentibus, & qui ridiculis circumferuntur; vt ne ſis inobediens ei, qui dicit: Iuuenilia deſideria fuge. Et ne accipias perſonam aduerſus animam tuam; non paruam, non magnam; non in imperio ac poteſtate conſtitutam: nemo enim te, ex igne inexſtinguibili liberare poterit. Audi dicen-
D tem: Quid proderit homini, ſi mundum vniuerſum lucretur; animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? Caue igitur, libertatem erga Deum deperdas, propter honorem aut gloriam aliquam humanam; vel propter cibum, ſeu potum, ſiue indumentum. cum iſta cuncta corruptioni ſint obnoxia: actiones autem vniuſcuiuſque, ſiue bonæ ſiue malæ, deſcriptæ contineantur. Quæ ſurſum ſunt, ſapito, non quæ ſuper terram: vt promiſſionibus perfruaris Patris, qui in cælis eſt; & connumereris inter electos Filij; & cum omnibus Sanctis, benedicas Spiritui ſancto. Quoniam ipſi glotia, in ſecula. Amen.

1. Tim. 6. — *Parœmia accommoda, & ſententioſa.* — *Vehemens per cogitationes impugnatio.* — *Subdola inimici ſuggeſtiones.* — *Libertas nimia fugienda.* — *Pſal. 68.* — *Ibid.* — *Cum ſegniorib. quomodo verſandum.* — *Matth. 12. & Luc. 6.* — *2. Tim. 2.* — *Matth. 17. Marc. 8. Luc. 9.* — *Dan. 7. 12. Apoc. 20. 21. Coloſſ. 3.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

E TENTATIONIBVS *atque ſuggeſtionibus inprobi hoſtis, docet non eſſe ſuccumbendum. conſiliis, & conuerſationibus prauis non acquieſcendum: Spiritalibus autem viris adhærendum; & à carnalibus ac ſenſualibus, atque laſciuis fugiendum. A ſermonibus inutilibus abſtinendum, & improborum commercium relinquendum. nimiamq. viuendi libertatem vitandam: in vocatione vero Dei ambulandum; & virtutibus, rectæq. viuendi inſtitutis ad finem vſq. inſiſtendum. Et hæc omnia Scripturis, rationibus, exemplisq. optimis luculenter hic oſtendit, probat, atq. amplificat.*

Cum dicat Apoſtolus: In omnibus tribulationē patimur, ſed non anguſtiamur; aporiamur, ſed non deſtituimur, &c.] *Vbi Græce in ſacro Cod. 2. Cor. 4. vt & hic apud Ephræm, eſt:* ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι. *quod Latinus Interpres vertit:* [aporiamur, ſed non deſtituimur.] *quam interpretationem & nos hic retinuimus. Illud autem Pauli dictum, quomodo accipiendum ſit, atque in-*

telligendum, S. Baſil. in Reſponſ. ad Interrog. 270. in regulis conciſe diſputatis optime declarat, vbi ſic A
habet: [Vt *(inquit)* animi ſui expletionem in fiducia in Deum, ex collatione fortitudinis animi humanæ, oſtendat Apoſtolus; ſingula, quæ hoc loco habentur, ponit hoc modo: Quod enim ad humanam prudentiam attinet, in omnibus tribulationem patimur, inquit: Quod vero ad fiduciam in Deum, ſed non anguſtiamur. Item quod ſpectat ad fortitudinem animi humanam: aporiamur, inquit, id eſt, ſummis circumuenimur difficultatibus. Quod vero ad fiduciam in Deum, non deſtituimur penitus: id enim, ἐξαπορούμενοι. *& reliqua ſimili modo. Cuiuſmodi ſunt etiam illa, quæ alio in loco dicta ſunt ab eodem:* [Quaſi morientes, & ecce viuimus. Vt caſtigati, & non mortificati. quaſi triſtes, & ſemper gaudentes, tamquam nihil habentes, & omnia poſsidentes, &c.] *Verum de his, plura apud Chryſoſt. Hom. 9. in 2. Cor. 4. & alibi.*

Cani autem ſunt ſenſus hominis: & ætas ſenectutis, vita immaculata, &c.] *Locus eſt Sap. 4. vbi tamen ad verbum magis, & ſecundum LXX. ſic:* [Canicies autem eſt prudentia hominibus: & ætas ſenectutis, vita immaculata.] *Verùm quia vulgata lectio non immutat ſenſum, ab ea hic* B
non receſſimus, quod idem & in plæriſque ſequentibus ſeruauimus.

Poſtea ex eodem cap. 4. Sap. adducuntur ſequentia: [Venient in computationem peccatorum ſuorum timidi, & traducent illos ex aduerſo iniquitates ipſorum, &c.] *pro quo, alia lectio habet:* [In cogitationem peccatorum ſuorum.] *al.* in cogitatione. *vt in vulg. lat. al.* in cognitionem peccatorum.] *At dictio Græca,* συλλογισμῷ, *computationem ſiue ſupputationem potius hoc loco ſignificare videtur. Deinde* [Et traducent illos, &c.] *al.* Et coarguent, atque conuincent eos.] *vt in Græco Cod. S. Ephræm, & apud LXX. vbi eſt,* καὶ ἐλέγξει αὐτούς. *Sed quia exigua videtur differentia, retinuimus vt in vulg. Lat. Poſtea quod additur,* [iniquitates ipſorum,] *in vno atque altero MS. Cod. S. Ephræm, inueni* [ὀνόματα αὐτῶν. *i.* nomina ipſorum.] *Verum quia in aliis omnibus mmſſ. legitur:* ἀνομήματα αὐτῶν, iniquitates ipſorum,] *vt etiam in edit. LXX. & in vulg. viſum eſt plane hanc potius, quàm illam lectionem hic ſequi.*

Poſtea ex 5. c. Sap. [Tunc ſtabit iuſtus in magna conſtantia, &c.] *Vbi, quod in Græc. Cod. S. Ephr.* C
& apud 70. in ſingulari habetur, de iuſto, nos etiam per numerum ſingularem legimus atque conuertimus: quamuis etiam ſi in numero multitudinis redderetur, ſententiæ non officeret, ſic: [Tunc ſtabunt iuſti in magna conſtantia, &c.] *vt in vulg.*

Sequitur poſtea apud Auctorem: [Quomodo computatus eſt inter filios Dei, &c.] *ſic in Græco Cod. apud Ephræm, & LXX. Pro quo, al.* Quomodo ergo computatus eſt, *&c. At in vulga. Latin.* [Ecce quomodo computati ſunt, &c.]

Poſtea ex eodem loco Sap. 5. additur: [Sed in malitia noſtra conſumpti ſumus: quoniam ſpes impij tamquam puluis eſt, &c.] *ita in Græco Cod. S. Ephræm, & LXX. Sed in vulg. aliter ſic habetur:* [In malignitate autem noſtra conſumpti ſumus. Talia dixerunt in inferno, hi qui peccauerunt: quoniam ſpes impij tamquam lanugo eſt, quæ à vento tollitur, &c.]

Vbi illud, [Talia dixerunt in inferno hi, &c.] *in edit. LXX. & hic apud Ephræm, non additur. Præterea pro* (puluis, *Græc.* χνοῦς) *vt hic habet Ephræm cum LXX. in aliis eſt* χνοῦς, *lanugo. vt in* D
vulg. quamquam & hoc, pro illo ſumatur.

Poſtea, pro eo quod ſequitur in ſacro Cod. & hic apud Auctorem: [Et tamquam ſpuma gracilis. *Græc.* καὶ ὡς ἄχνη, *&c.*] *in aliis eſt:* [καὶ ὡς πάχνη, & quaſi pruina, etc.] *vbi quoque non magna vis facienda videtur, cum vtroque legatur modo; ac in noua Græca edit. LXX. inueniatur* πάχνη, *quod etiam* (ſpuma) *ibi Lat. vertit Interpres.*

Ipſi enim omnium rerum procreatori comparauit eam, etc.] *In Græco hic eſt,* κτίσαντι. *pro quo, al. reperitur:* [αὐτῷ γὰρ τῷ κτίσαντι τὰ πάντα, omnium rerum poſſeſſori ac Domino, etc.] *at prior lectio, magis hoc loco probatur, & inſtituto Auctoris accommodatior videtur.*

Alij in prætorio incedunt, alij ſub caminis verſantur.] *Sententia perobſcura nobis, quæque Scholio ac coniectura iuuanda videatur: non enim quid ſibi hoc dicto velit Auctor, ex eo ſatis hic clarum eſt. quare et in verſione Latina, eaſdem voces ac nomina conſulto retinuimus. Fortaſſe enim loca quædam fuerunt illis in regionibus ſic appellata. Aut ſane (quod magis probatur) Apophthegma hic aliquod denotatur, id eſt, breuis, & arguta ſententia. aut prouerbialis locutio à ſimili ducta, qua ſignificantur, qui* E
ſublimiori ſunt loco, & qui humiliori atque inferiori, & abiectiori, &c. Quid enim hic aliud per Prætorium, & per caminum, inſinuare Auctor velit, non video.

Propheta deplorante, atque dicente: Væ iis, qui trahunt peccata ſua quaſi funiculo longo, & quaſi iugi corrigia vitulæ, iniquitates.] *Ita ad verbum in Græco textu Ephræm, & iuxta 70. Eſai. 5. Pro quo, in vulg. Lat. ſic:* Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quaſi vinculum plauſtri, peccatum.] *Quod autem pro* vinculo plauſtri, corrigiam iugi vitulæ, ſiue vaccæ, *tranſtulerint LXX. etiam in illum Prophetæ locum adnotat S. Hieronymus, explicatq. cur vincula dicantur peccata, ſecundum illud Prou. 5.* Funibus peccatorum ſuorum, vnuſquiſq. conſtringitur, etc.

CAP.

A

CAP. IX. *al. Initium Sermonis noui.

ATTENDE tibi ipſi Chariſſime: ne fortè Serpens te eos imitari doceat, qui ſuam contemnunt ſalutem, ac dicere: Non es melior iis, qui paſſionibus ſuccumbunt. Tu vero conſidera, quod ſcriptum eſt: In magna domo, non ſolum ſunt vaſa aurea, & argentea; ſed & lignea, & fictilia: & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam. Si ergo Dominum non audieris, peccatorum opera peragendo; eris vas con- *2. Tim. 2.* *Vas contumeliæ, & vas electum.*
B tumeliæ: ſin vero Domini opera feceris, eris vas electum, pretioſum, ſanctificatum, vtile Domino, ad omne opus bonum præparatum. Attende tibi ipſi, obſecro; vt & in præſenti ſeculo, & in futuro miſericordiam à Domino inuenias. Quòd ſi tibi ipſe non attenderis; & hic contereris, & ibi non *requieſces. Nam quæ extra rectum fiunt tramitem, nihil præter damnationem continent, & pœnitentiam. Ne ergo contemptores ſuæ ſalutis imiteris, & qui ſolum ſibi habitum arrogant: vt non ſimilis reddaris militi ab aduerſariis capto, qui Regis quidem gerit inſignia; ipſe vero inimicis ſui Regis inſeruit. Verax quippe eſt, qui ait: Amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati. Foliis enim ſimilis eſt habitus: fructus vero eſt ipſum opus. Qui terreni Regis milites ſunt, ſanguinem effundunt, vt Regi ſuo placeant: at tibi non opus eſt, vt ſanguinem fundas; ſed ſolum ne à peccato vincaris, vt non fructifices morti. Sobrius eſto, & vigila **al. reficieris.* *Ioan. 8. & Rom. 6.* *Habitus, foliis eſt ſimilis.* *Collatio à Minori.*
C chariſſime: vigila inquam, & labores ſuſtine. Non enim iniuſtus eſt Deus, qui tui obliuiſcatur laboris: ſed & pro obſcuritate, quam in cella reſidens toleras, illuceſcet tibi lumen veritatis. ſicut ſcriptum habetur: Exortum eſt in tenebris, lumen *rectis corde. Decerta bonum certamen fidei: vt victoriam aduerſus hoſtem referens, abſque rubore & verecundia adores Regem gloriæ. Non enim eos dumtaxat, qui gladio perempti ſunt, & martyrio à Tyrannis affecti, coronat Dominus: ſed eos etiam, qui religioſa exercitatione, & caritate probati ſunt. Nam quemadmodum illi propter Dominum, flagra ac verbera pertulerunt: ſic & iſti vexationes, & exercitationes, amore Domini ſubierunt. *Pſal. 111.* **al. lumen gentibus.* *1. Tim. 6.* *A Simili.*
D Attende tibi, ne fiat verbum malum in corde tuo. Ne fœdus ineas, cum improba cogitatione. Sic enim quidam paſſus eſt antiquorum, aliquid ex anathemate in tabernaculo ſuo abſcondens: Similiter & Giezi miniſter Heliſæi; & non latuerunt Deum, ſed ne homines quidem. cum enim clam ſcelus commiſiſſent, palam retributionem acceperunt: cum hic quidem cum tota familia, ab omni populo lapidatus ſit: ille vero cum vniuerſo ſemine ſuo, lepra infectus vſque in ſecula. Verax eſt enim, qui dixit: Deus non irridetur. Quod enim ſeminauerit quis, hoc & metet. Diſce cum patientia; vt damna effugias, quæ obueniunt non quieſcentibus. Auſculta eum, qui dicit: Fili, ſi ſapiens tibi fueris, ſapiens eris & proximo: ſin autem malus euaſeris, ſolus mala exan- *Ioſ. 7. 22.* *4. Reg. 5.* *Achar.* *Giezi.* *Gal. 6.* *Prouer. 9.*
E tlabis. Vnde nos vincit aduerſarius, noſtræq. redundant paſſiones: nonne per noſtram inobedientiam? Edocti enim non attendimus, reprehenſi ſuper delictorum correctione, recuſamus. Homines cælamus, & Deum deſpicimus; non morigerantes ei, qui dicit: Amen dico vobis: quia & ſi hi tacuerint, etiam lapides clamabunt. *Aſtutiam nobis ſuggerit callidus ſerpens, verbis vincendi eos, qui nos corrigere volunt: ſicq. peccatum in nobis multiplicatur, cum non habeat reſiſtentem ſibi. Deprædatur te inimicus; & non iam intelligis, ò anima mea. Suas in te operatur concupiſcentias; & *Luc. 19.* **al. Conſilium.*

toleras. Fuge conſilia eius improba, ò homo. Recordate tuorum cum Deo A
pactorum, & ſanctificationem cuſtodi: vt gratiam inuenias coram Domi-
1. Cor. 6. no. Audi dicentem: Fugite fornicationem. Et noſſe cupis, quàm grauis
In fornicationis deteſtationem. atque periculoſa ſit fornicatio? Quos enim occidere nequiuerunt in eremo
morſus ſerpentum, hos Madianitarum fornicatio proſtrauit: & per forni-
Num. 25. 31. cationem, etiam idolorum victimam comedere non recuſarunt. vnde ex
Exo. 32. populo ceciderunt vno die, * viginti tria milia. Quod ſi præuentus es; ne
** al. triginta tria milia hominum.* lapſui inhæreas: neque longanimitatem, ac patientiam Dei contempſeris.
Memor eſto, quòd mors non * tardabit. Recordare, fieri non poſſe, vt ma-
Rom. 2. nus Dei effugias. Quare noli negligere: ſed pœnitentiam age, lacrymas
Eccli. 14. effunde, ingemiſce, illuſus es. Et ſi nos, obliuioni peccatum tradiderimus;
** vulg. non tardat.* qui tamen nos creauit Deus, vniuſcuiuſque nouit opus. Ne igitur ignauum B
te præbeas; ſed viriliter aduerſario tuo reſiſtas. Et aditum, per quem ingre-
Aditus, vt inimico præcludendus. di conſueuit inimicus, ad prædandum atque lædendum te, præclude: vt
non amplius inueniens ingreſſum, re infecta recedat. hoc autem occludere
ipſi aditum eſt, munire ſenſus, (per quos in animam ingreditur, ſiue ma-
Senſus muniendi. lum, ſiue bonum;) viſum, auditum, odoratum, tactum, guſtum, & cogi-
tationes, ne extra id quod decet, euagentur. In mentem tibi reuoca Gigan-
Gen. 6. tes, chariſſime, qui ſua potentia terram corruperant: vt eos vnico momen-
to Dominus per aquas diluuij à facie terræ deleuerit, & potentia eorum non
Gen. 18. 19. iis profuerit. Reuolue animo terram Sodomorum, & Gomorrhæorum:
quo pacto propter peccatum habitantium in ea, fuerit euerſa; & non pro-
fuerint ipſis delitiæ, atque ſuperbia. Curemus ergo ſalutem noſtram, cha- C
** al. in magna ac graui damnatione.* riſſimi: ne forte repentinus nos anticipet finis, & in * multa damnatione
hinc abeamus. Quid porro vobis videtur de eo, qui ex hac vita exceſſit:
Notanda. an quòd poſt diem vnum, ad domum ſuam reuerſurus ſit? an poſt annum?
an poſt centum & mille annos? Cur igitur tranſeuntia affectamus? & quæ
Aduerſus cogitationes prauæ concupiſcentiæ. numquam præteribunt, pro nihilo ducimus? Dic ſuggerenti tibi concu-
piſcentias ſordidas, & immundas: O veritatis inimice; vt tu deſiderio
tuo ſatisfacias, ego dedecore & ignominia afficiar? vt tu voluntatem
tuam expleas, egone confundar? Vade ad tui ſimiles, impudicos atque la-
Math. 8. & Luc. 8. ſciuos. Porcorum gregem depopoſciſti tibi? demergere in mare cum ip-
ſis. non me amplius tibi ſeruum habebis, aut voluntati obedientem tuæ.
Sufficit mihi præteritum tempus. deinceps nunc veritatis ſatagam; & Deum D
meum obteſtabor, vt me perfectè à tuis liberet operibus: Spiritum enim ſan-
ctum dedit mihi, & ego eum exacerbaui. Animam & corpus mihi mun-
dum donauit, ego autem iſta contaminaui. Sic chariſſime, ſuggerenti ti-
Nota. bi pernicioſas affectiones, reſponde. Dixit ſanctorum quidam, Cani ſimi-
lem eſſe fornicationem: Si blandiaris, manet apud te; ſi pellas, fugit. Au-
Pſal. 140. di eum, qui dicit: Singulariter * ſum ego, donec tranſeam. hoc eſt, ſibi
** al. ſingularis ſum ego.* ipſi vnumquemque attendere, donec ex præſenti excedamus vita. Atten-
de ergo tibi, obſecro; & ne rectam vitæ tuæ rationem deſpexeris. Ne amo-
re voluptatis modicæ, fructus deperdas laborum tuorum; neque ob immun-
ditiam, operis tui mercedem prodas: & mercedem ſilentij atque quietis, vi-
giliarum, continentiæ, atque temperantiæ, & reliquarum virtutum, pro- E
Prouerbium. pter impudicitiam amittas. ſimiliſq. reddaris proiicienti mercedem ſuam
Gal. 5. in marſupium pertuſum: modicum enim fermentum, totam maſſam corrum-
pit. Quare teipſum confirma, in timore Domini. Audi quod dico chariſſi-
Comparatio vitæ ſecularis, & monaſticæ. me: In vita ſeculari, diſertus ac loquax, magnus dici ſolet: at in ſolitaria
vita, qui quietem ac ſilentium ſectatur, magnus eſt apud Dominum.
Rurſus, in vita ſeculari, qui ſuum ornat corpus, & ſubinde veſtimenta mu-
tat, humanam obtinet gloriam: at in profeſſione hac, qui iſta contemnit,
& ſo-

A & ſolum neceſſario corporis vſui attendit, gloriam ſibi in cælis acquirit.
ſecundum eum qui dicit: Habentes alimenta, & quibus tegamur, his con- *1. Tim. 6.*
tenti ſimus. Rurſus, in ſeculari vita, qui in corporis robore, & diuitiis
gloriatur, magnus apud homines dici* ſolet: in iſta vero profeſſione, qui ** al. videtur.*
humilitatem colit, vere à Domino exaltatur. ſicut ſcriptum eſt: Quæ *1. Cor. 1.*
ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes; & infirma mundi
elegit Deus, vt confundat fortia: & ignobilia mundi, & contemptibilia
elegit Deus; & ea quæ non ſunt, vt ea quæ ſunt, deſtrueret: vt non glo-
rietur omnis caro in conſpectu* Dei. Diligamus ergo, quæ placita ac gra- ** al. in conſpectu eius. & ſic vulg.*
ta ſunt Domino, tamquam ſerui frugi, & grati; etiamſi ſceleſtorum ac
facinoroſorum inſidias ſuſtineamus; licetq. à Barbaris capti, qui nos in ſerui-
B tutem tradant. Scriptum eſt enim: In tribulatione inuocaui Dominum, & *Pſal. 17. 117.*
exaudiuit me in latitudine. reputantes nobiſcum, Prophetas quoque in capti-
uitatem abductos, & in aliena regione ſeruitutem, ærumnasq. ſubiiſſe, quorum *A ſimili. & à maiori.*
tamen mens numquam eſt à Deo abalienata. Siquidem externum noſtrum
venundari, aut non venundari hominem; non ex iis eſt, quæ in noſtra ſunt po-
teſtate: cæterum communicare, aut non communicare internum noſtrum *In noſtra poteſtate, quid ſitū ſit.*
hominem impietati, in nobis ſitum eſt. Vnde ſancti Dei homines, ty-
rannos redarguerunt, mortiſq. minas ſpreuerunt; virtutem ſibi vindican- *Heb. 11.*
tes. Quocirca & nos, filij cum ſimus Prophetarum, eorumque veſtigiis
inſiſtamus; perfectam ipſorum fidem adipiſcamur. quia ſcriptum eſt:
Quorum intuentes exitum conuerſationis, imitamini fidem: vt cum iis, ſi- *Heb. 13.*
C mul in cæleſtibus coniungamur, vbi exulat luctus ac dolor, & gemitus
in ſplendore ſanctorum. Vigilate ergo, & orate, vt non intretis in ten- *Mar. 14. &*
tationem. Meditemur eloquia Spiritus ſancti, vt in ſcripturas incumbamus; *Luc. 22.*
& quando etiam librum manibus non tenemus, in mente eloquia Dei ha-
beamus. Si quis ſuas tibi enarrauerit cogitationes, ſuaq. detexerit errata; *Pro patribus ſpiritualibus atque confeſſariis, pulchra inſtructio.*
ne mente eum contempſeris, tamquam qui talia peregerit: ſed potius de
fratris mutatione admirare. Nam quòd quis ſponte ſua peccata ſpirituali-
bus viris* prodit, correctionis vitæ ſignum eſt: occultare vero, animi male ** al. reuelat.*
affecti indicium exiſtit. Nullus enim cum furibus currens, & partem
* ſuam cum adulteris ponens, hos prodit vmquam: quia nimis paſſioni, ** al. ipſorum.*
& affectioni indulget. Quare oportet cum omni humilitate eum, qui fa-
D miliariter ſua exponit arcana, conſolari. ſicut ſcriptum eſt: Conſiderans *Gal. 6.*
teipſum, ne & tu tenteris. Dicit enim Dominus per prophetam Ezechie- *Ezech. 33.*
lem: Et tu fili hominis, dic ad filios populi tui: Iuſtitia iuſti non libera-
bit eum, in quacumque die * errauerit: & iniquitas impij non nocebit ei, ** vulg. peccauerit.*
in quacumque die conuerſus fuerit ab* iniquitate ſua. Largiatur autem no- ** al. impietate.*
bis Dominus: vt viam erroris expertem poſſideamus in finem vſque, an-
guſtam ſcilicet & arctam: vt aduerſarij noſtri diaboli os obſtruatur; ne ha-
beat, quod de nobis malum dicere queat. Quia Deum decet gloria, in ſe-
cula. Amen.

E

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

SIc enim quidam paſſus eſt antiquorum, aliquid ex anathemate in tabernaculo ſuo abſcondens. Similiter & Giezi, &c.] *Adludit hoc loco Auctor, ad verba Ioſue, de Achar, vel vt in vulg. Achan, (Ioſ. 7. & 22.) qui quòd aliquid de anathemate tuliſſet, & in tabernaculo ſuo abſcondiſſet, cum tota familia à populo lapidatus eſt, vt habetur Ioſ. 7. Giezi vero miniſter Eliſæi, cum vniuerſo ſemine ſuo (ſicut eſt 4. Reg. 5.) lepra infectus eſt, vſque in ſecula, &c. de quo, latius ſupra pag. 46. & 47. in Schol.*

Auſculta eum, qui dicit: Fili, ſi ſapiens tibi fueris; ſapiens eris & proximo: ſin au- A tem, &c.] *Locus eſt Prouerb. 9. pro quo, in noua Græca edit. LXX. ad verbum ſic:* [Fili, ſi ſapiens fueris tibi; eris & proximis: ſin autem malus euaſeris; ſolus vtique mala hauries.] *nec ab hac, Ephrem diſſidet lectio, in ſenſu. At in vulg. paullo aliter ſic:* [Si ſapiens fueris, tibimetipſi eris: ſi autem illuſor, ſolus portabis malum.] *Conueniuntq. Symmachus, & Th. μόνος βαστάξεις, id eſt, ſolus portabis, hic etiam legentes.*

Recordare tuorum cum Deo pactorum, & ſanctificationem cuſtodi, &c.]. *Huc faciunt ſupra in primo Tomo adducta, ſuper illa verba Apoſt. 1. Cor. 7.* [Melius eſt nubere, quàm vri, &c.] *Vbi inter multa, de duplici hominum ordine, ſecularium nimirum, & eorum, qui ſe ſeculo abdicarunt, diſſerens Auctor, ſic habet:* [Cæterum iis, qui ſeculo renunciarunt, præcepit Apoſtolus continentiam, dicens: Omnis qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet. Quare tu Monache, noſce, atque conſidera, in vtro ſis ordine conſtitutus: tum quo ſigno, quave nota ſis inſignitus; quæ pacta, quæq. vota cum Deo feceris, conſti- B tuerisq. &c.] *Quia vero Monachus continentiam vouit, admonet hic S. Ephræm, vt ſuorum cum Deo meminerit pactorum, & ſanctificationem cuſtodiat, hoc eſt, continentiam; ac caſtitatem, quæ nomine Sanctificationis intelligitur, vt apud Apoſt. 1. Theſſal. 4. & ſæpe apud Ephræm alibi. ſicut etiam ſupra in Schol. Adhortat. tertiæ, cuius initium eſt:* [De quibus autem animi cogitationibus, &c.] *hoc Tomo 2. à nobis oſtenſum eſt. & in Antirrhetico de Virginit. & continentia, Tomo 1. noſtrisq. ibi Schol.*

Vnde ex populo ceciderunt vno die, viginti tria milia, &c.] *Ita hoc loco apud Ephræm. pro quo, in noua Rom. edit. LXX. Exo. 32.* [Et ceciderunt de populo in die illa, ad ter mille viros.] *At in vulg. Lat. ibi:* [Cecideruntq. in die illa, quaſi triginta tria milia hominum, &c.] *Sed apud S. Hieronymum:* [Quaſi viginti tria milia hominum, &c.] *Niſi tamen malimus Auctorem hic ad locum Num. 25. reſpexiſſe, vbi eſt:* [Ceſſauitq. plaga à filiis Iſrael, & occiſi ſunt, viginti quatuor milia hominum, &c.] *Mihi, ad vtrumque re-* C *ſpexiſſe videtur locum: nam quod hic dicit,* [Vno die, *vel,* in die illa, de populo cecidiſſe viginti tria milia.] *illud eſt Exod. 32. at de Madianitis, quæ adducit, potius ad locum Num. 25. ac 31. referenda videntur. Ex quibus locis, ſententia Auctoris hic conciliandа, intelligendaq. videtur.*

Dixit Sanctorum quidam, Cani ſimilem eſſe fornicationem, &c.] *Cani ſimilis perhibetur eſſe fornicatio: nam Canis laſciuus eſt, & impudens, blandientisq. naturæ; cui ſi ablandiaris, manet apud te; at ſi depellas, fugit: ita quoque fornicatio, etc. ſicut pulchre illud hic Ephræm oſtendit, monens vt procul à fornicatione fugiamus, & cogitationes improbæ concupiſcentiæ ingruentes, mox repellamus. Hinc & S. Ioannes dicit in Apocal. cap. 22.* [Foris canes, & venefici, & impudici, etc.] *ac S. Chryſoſtomus in Epiſt. ad Roman. cap. 1. Homil. 4. in illum locum:* [Similiter & maſculi, relicto naturali vſu, etc.] *Sodomitas canibus comparat, & plus quàm canes appellat. vbi inter multa alia, quæ ibi de hiſce adducit, ſic habet:* [O vos & D brutis inſipientiores, & canibus impudentiores, etc.]

Eum qui familiariter ſua exponit arcana, conſolari oportet, etc.] *In Græco hic eſt, τὸν ἀνατιθέντα. Et quidem in hac ipſa ſignificatione, verbum (ἀνατίθεσθαι) alibi vſurpat S. Hieronymus, quaſi in ſinum amici ponere, & in medium adferre, communi conſilio vel probanda, vel improbanda, &c.*

Iuſtitia iuſti non liberabit eum, in quacumque die errauerit: & iniquitas impij, etc.] *Locus eſt Ezech. 33. vbi lectio Ephræm plane concordat cum editione LXX. At in vulg.* Iuſtitia iuſti non liberabit eum, in quacumque
die peccauerit: et impietas impij non nocebit ei,
in quacumque die conuerſus fuerit
ab iniquitate ſua.
& cæt.]

E

A

CAP.* X.

** al. Initium Sermonis X.*

ATTENDAMVS nobis ipſis, Chariſſimi: quoniam acerbi nobis ſunt inimici, & immites, ſuper hominum ruina gaudentes, eamq. ſolam lætitiam habentes. Hinc ſancti Patres, ſcientes eorum aduerſum nos conatum peruerſum, non ſegnes fuerunt, non vaga, & diſtracta mente: ſed ſibi ipſi attenderunt, ſibiq. attendentes, & Deo complacuerunt, & homines in bonum ædificarunt. cuiuſmodi S. Antonius exſtitit, quemadmodum & S. Athanaſius Archiepiſco- *De S. Antonio ex S. Athanaſio*

B pus meminit, in * vita, quam de eo conſcripſit. Nam & multa exercitatione, eaq. incitatiore ac vehementiore eſt vſus: Ieiunabat enim ſemper, indumentumque gerebat, interius quidem cilicinum, exterius autem pelliceum, idque ad mortem vſque ſeruauit: ita vt neque corpus, ſordium cauſſa aquis ablueret; neque penitus ſuos pedes lauaret, neque illos vmquam omnino vel aqua tingeret, niſi neceſſitate cogente. Sed neque quis eum denudatum vmquam conſpexit; nec prorſus Antonij corpuſculum nudum, præterquam cum poſt mortem ſepeliretur, cuiquam patuit. Rurſusq. ait: Et ſi iſta, ad illius virtutem parua; ex iis tamen, qualis Dei ſeruus fuerit Antonius, conſiderare, & æſtimare licet; quippe qui à iuuentute ad tantam vſque ætatem, æqualem ſemper ſeruabat in exercitatione alacritatem: &

** al. in eo, quē de vita ipſius conſcripſit, libro*

Virtutes S. Antonij eximiæ.

C neque ſenectute fractus, delicatioribus vtebatur cibis; neque propter debilitatem corporis, immutabat ſui indumenti habitum. Aut ſi forte pedes aqua tingeret, & tamen in omnibus illæſus permanebat: nam etiam oculos illæſos, integrosq. ſeruabat, recteq. cernentes. Et ne ſingula conſectemur; cunctis, qui cibis variis, & lauacris, diuerſisq. veſtimentis vtuntur, ipſe multo illuſtrior apparebat, ac clarior, & ad fortitudinem alacrior. At nos, quæ corpus molliter foueant nobiſcum excogitantes, diſtrahimur atque efferimur; non conſiderantes, quàm acres aduerſarios habeamus: vnde & ipſi hoſtes tantam noſtram cernentes ſegnitiem, promptius, animoſiusq. aduerſum nos inſurgunt, impudicitiæ nos iaculis transfigentes. Attendamus igitur nobis ipſis: vt Dominus, illorum in nos deſtruat inſidias.

Hoſtium in nos tela, & inſidiæ.

D Hæc autem dico fratres, non quaſi vitæ puritate ego conſpicuus ſim; nam ſi Dominus mea reuelet peccata, antequam in ſupplicium mittar, pudor atque confuſio operum meorum, non minima mihi pars tormenti erit: Sed iſta à me ſint dicta, per gratiam Domini; vt dum vos, boni conſilij commoda capitis, ego quoque vilis & abiectus, ſaluberrimi conſilij mei mercedem referam. Quemadmodum enim qui ad animarum euerſionem, cohortationibus vtitur, perditionis earum atque exitij particeps erit: ſic & qui ad vitæ morumq. emendationem, ſuis conſiliis eſt auctor; optimam mercedem à Domino conſequetur, ſi & ipſe præſertim ab inutilibus deinceps receſſerit. Quòd ſi cum fratre amicitiam habeas: teq. conſcientia tua arguat, quaſi ex eiuſmodi coniunctione detrimentum animæ ſuſtineas; te ipſum ab eo ſepara.

A ſimili.

A fratre inordinatè ambulante, recedendum.

E Dixit enim quidam Sanctorum: Cum omnibus charitatem habe: ab omnibus abſtine. Hæc autem dico chariſſime, non vt homines oderis; ſed peccatum auerſeris. Scriptum eſt enim: Si cor noſtrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum; & quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius cuſtodimus, & ea quæ ſunt placita coram eo, facimus. Si vero reprehenderit nos cor noſtrum: maior eſt Deus corde noſtro, & nouit omnia.

1. Ioan. 3.

Ibidem paullo ante.

Frater fratri hortator erat in iis, quæ ad Deum pertinent: Prætereunte

autem

autem altero, dixit qui hortabatur, ad eum: Ecce fratrem hunc admoneo, A
Narratio de fratre quodam fratrem alium adhortante. & me audire renuit. Cui ille reſpondit: Auditurus eſt: Te enim audire, honeſtum illi eſt, & agere audita iucundum. At ille: Nequaquam: niſi enim comperit vera eſſe, & ad Deum referri, quæ dico, ne me audiat; neque me ſolùm, ſed ne Prophetam quidem, ſi præter Dei voluntatem, conſilium dederit.
Gal. 1. Ait enim Apoſtolus: Et ſi nos, aut Angelus de cælo euangelizauerit vobis, præter id, quod * accepiſtis, anathema ſit. ** al. quod adnũciauimus vobis* Quinam enim in Babylone, contra Suſannam inſurrexerunt? nonne ſeniores? Et non ſolum Sacerdotes, ſed & Iudices, ac Præſides populi: *Dan. 13.* qui quòd ſibi ipſis non attenderunt, quàm miſerabili fine vitam clauſerunt? *Ibidem.* neque illis ſane, ipſorum profuit dignitas.
Veritati ſemper ſtudendum. Veritatis ergo curam habeamus fratres, vt veritas nos circumdet, ac protegat. Et in hoc quidem ſeculo, ſi quis de re male geſta, apud Principem inſimuletur; ſi ad alia loca confugiat, fortaſſe ſaluatur: B
at nos à conſpectu Dei, quonam profugere poterimus? ſecundum eum qui dicit: *Pſal. 138.* Quo ibo à Spiritu tuo? & quò à facie tua fugiam? Si aſcendero in cælum, tu illic es: ſi deſcendero in infernum, ades. *Amos 9.* Si ſumpſero pennas meas * diluculo, & habitauero in extremis maris. ** al. ad orient. al. ante lucem.* Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua. Diligamus quietem, ac ſilentium fratres; vt à * tentationibus liberemur. ** al. à periculis* Diligamus continentiam, in charitate Dei. Diligamus caſtitatem, & humilitatem. Simus humiles, & affabiles paruis ac magnis: vt vanam effugiamus gloriam, cunctosq. Diaboli laqueos. Ebrietatem, & riſum, inutiliaque malignantium hominum verba execremur ac deteſtemur: omnia enim agunt, omnia excogitant, vt C
ſuis * oblectationibus potiri poſſint. ** al. voluptatibus perfrui poſſint.* Tu autem dilectiſſime, iſta fuge: & vt qui Deo placere profeſſus es, omnia ſecundum Deum operare. Deus enim non irridetur, ſecundum dictum Apoſtoli: *Gal. 6.* Nam quod ſeminauerit homo, hoc & metet. Quoniam qui ſeminat in carne ſua, de carne & metet corruptionem. Qui autem ſeminat in ſpiritu, de ſpiritu metet vitam æternam.
Aduerſus cogitationes ſordidas. Noli ſordidis immorari cogitationibus; ne quando te in actum deducant turpitudinis: ſed eas deteſtare, & abs te repelle; vt mens tua ſerena ſit, atque tranquilla. Precare Dominum, vt * cordis tui oculos illuminet. ** al. mẽtis tuæ* Quæ enim impoſſibilia ſunt apud homines, poſſibilia ſunt apud Deum. *Luc. 18.* Cum ad orandum, te compoſueris: noli vaga ac diſtracta mente eſſe; ne quaſi contemnens inueniaris. Attende tibi ipſi, chariſſime: neforte dum D
cernis huius ſeculi diuites delitiis affluentes, * carnemq. ſuam nutrientes, tamquam in die occiſionis; ** al. ventremq. paſcentes.* eos propter eiuſmodi fluxam ac momentaneam rerum abundantiam beatifices. Neque enim opulentos, neque delitiis deditos, neque potentes beatos prædicauit Spiritus ſanctus: ſed eos qui timent Dominum. ſicut ſcriptum eſt: *Pſ. 111. 127.* Beatus vir qui timet Dominum. &, Beati omnes, qui timent Dominum. Ducem te conſtituerunt? Eſto dux * pacificus: ** al. Dux pacis* vt portæ Regni cæleſtis pandantur tibi, ſimulq. cum facientibus pacem, ingrediaris. Dicit enim Spiritus ſanctus: *Eſai. 26.* Aperite portas, ingrediatur populus. Et quis, ac qualis populus? ſeruans iuſtitiam, & cuſtodiens veritatem, ſuſcipiens veritatem, & cuſtodiens pacem. Vnde quidam Sanctorum dicebat:
4. Reg. 20. Fiat pax, & iuſtitia in diebus meis. Audi & ſanctum Iacobum dicentem: E
Iacob. 3. Si quis ſapiens, & eruditus eſt inter vos: oſtendat ex bona conuerſatione, operationes ſuas in manſuetudine ſapientiæ. Quòd ſi zelum * amarum habetis, ** al. æmulationem amaram.* & contentiones in cordibus veſtris; nolite gloriari, & mendaces eſſe aduerſus veritatem: non eſt enim iſta ſapientia * deſurſum deſcendens: ** al. de cælo.* ſed terrena, animalis, diabolica. Vbi enim zelus, & contentio: ibi inconſtantia *, ** al inconſtantia diſciplinæ:* & omne opus prauum. Quæ autem deſurſum eſt ſapientia, primum quidem pudica eſt: deinde pacifica, modeſta, ſuadibilis, atque obediens,

A diens, plena miſericordiæ, & fructibus bonis. * diſcreta, abſque ſimulatione. Fructus autem iuſtitiæ, in pace ſeminatur, facientibus pacem. Largiatur porro * nobis Dominus charitatem, atque vnionem, ſecundum voluntatem ſuam. Precemini autem, & pro me miſero, obſecro: vt obſcuratum in me oculum, Dominus illuminet. Quoniam ipſius * eſt virtus, & potentia: Ipſumq. decet omnis gloria, honor, & adoratio: nunc, & in ſecula ſeculorum. Amen.

** vulg. ἀδιάκριτος, non iudicans.*
** al. vobis.*
** al. Quoniam ipſius eſt gloria, in ſecula. Amen.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

B CVIVSMODI S. Antonius exſtitit, quemadmodum & S. Athanaſius Archiepiſcopus meminit in vita, quam de ipſo conſcripſit, &c.] *al.* [in eo, quem de ipſius vita conſcripſit, libro.] *Sed quia vtraque lectio bona eſt, & quaſi eadem, parum refert quomodo legatur. Multas porro inſignes hic de S. Antonio, vitæ ac morum ſanctiſſimorum, Auctor noſter adducit laudes, quas partim ex S. Athanaſio, & partim aliunde deprompſit, atque expreſſit, ac huc retulit; quæq. in eo rariora erant expoſuit, patefecit, cunctorumq. ſeculis prodita reliquit. Duo vero notabilia magis hinc tamquam certa colliguntur, nimirum, & quòd illud ſit vere ſcriptum S. Athanaſii de S. Antonio, hic ab Auctore citatum: & quòd ipſe Ephræm S. Athanaſium inſignem ſcriptorem Græcum græcè legerit, & per conſequens indubitanter Græcam linguam calluerit, ſicut & de Irenæo ſupra oſtenſum eſt, in tract. de Virtute, cap. 8. & in Schol. ibid. pag. 50. & 51.*

Quòd porro S. Athanaſius vere vitam S. Antonij deſcripſerit, etiam luculenter atteſtatur S. Gre-
C *gorius Nazianzenus in Oratione 21. in laudem Magni Athanaſij Archiepiſcopi Alexandrini, vbi inter alia multa, S. Athanaſii doctrinam, & elucubrationes commendat, & quomodo ipſe S. Antonij vitam luculenter conſcripſerit, recenſet, &c. Idemq. confirmat S. Hieronymus, in catalogo Scriptorum Eccleſiaſticor. vbi de eo ſic enarrat:* [Antonius Monachus, cuius vitam Athanaſius Alexandrinæ vrbis Epiſcopus, inſigni volumine proſecutus eſt, &c.]

Ecce fratrem admoneo, & me audire renuit. Cui ille: Auditurus eſt: Te enim audire, honeſtum illi eſt, & agere audita iucundum.] *Al. ad verbum magis ſic:* [Audire plane te debet, ignoſce: abs te enim etiam malum audire, & agere, gaudium ipſi eſt.] *Sed melius forte abſque (κακὸν, malum) ſic:* [Abs te enim & audire, & facere, quæ admones, ipſi volupe eſt, ac gaudium.] *Aut ſane pro (κακὸν, malum) hic legendum eſt, καλὸν, bonum, honeſtum, &c. ſicut in noſtra tranſlatione repoſuimus, quod & ſententia Auctoris magis hoc loco poſtulare videtur.*

D Si ſumpſero pennas meas diluculo, &c.] *Verba ſunt Pſalmi 138. In Græco textu apud Ephræm, hic eſt: καθ' ὄρθρω, quod Theodoritus in illum Pſalmi locum, interpretatur,* Ad orientem. *vulg.* diluculo, *vt hic reddidimus. S. Hilarius, & S. Ambroſius, in Pſalm. 118. Serm.* 19. ante lucem. *Cæterum in noua Græca edit. iuxta LXX. legitur: καθ' ὀρθὸν,* in directum. *ita etiam S. Auguſt. & Pſalterium vetus. At in reliquis Græcis, fere eſt, καθ' ὄρθρον. vt etiam hic apud Auctorem noſtrum.*

Vnde quidam Sanctorum dicebat: Fiat pax, & iuſtitia in diebus meis.] *Iſta, & 4. Reg. 20. & Iſa. 39. adducuntur, ſub perſona Ezechiæ Regis, ad Prophetam Eſaiam &c. Concordat autem hic in lectione Auctor, cum LXX. At in vulg. vtrobique legitur:* [Fiat tantum pax, & veritas in diebus meis, &c.]

E Audi & S. Iacobum dicentem: Si quis ſapiens & eruditus eſt inter vos; oſtendat ex bona conuerſatione operationes ſuas, &c.] *Locus eſt Iacob. 3. vbi in vulg. paullo aliter ſic:* Quis ſapiens & diſciplinatus inter vos? oſtendat ex bona conuerſatione operationem ſuam, etc.] *Vbi antiquitatem teſtimonij S. Patris noſtri Ephræm (qui ante mille & pene trecentos annos, in Eccleſia floruit) nota, cum tanto honore Epiſtolam S. Iacobi hic, & alibi ſæpiſſime citantis, non ſine confuſione illorum, qui eam ab antiquioribus non allegari temere dictitant. Cum & S. Hieronymus non vno in loco eamdem Iacobo adſcribat, videlicet, de Scriptor. Eccleſiaſt. in Iacobo. in Epiſtola 103. ad Paulinum. Item lib. 1. & 2. aduerſ. Pelag. &c. Item Tertull. aduerſus Iud. cap. 2. nec non Orige. Homil. 7. in Ioſue. ac Epiphan. ad Ioan. Epiſcopum Hieroſolym. aliiq. alibi frequentiſſime, quos omnes hic citare foret longum.*

Diſcreta,

Diſcreta abſque ſimulatione, &c.] *In Græco Codice apud Ephræm, hic eſt,* εὐδιάκριτος, ἀνυπόκριτος, *illud ſonans, quod hic Latine reddidimus. pro quo, in vulg. Iacobi 3. eſt:* ἀδιάκριτος. καὶ ἀνυπόκριτος, *Lat.* Non iudicans, & ſine ſimulatione.] *vel, vt eſt alibi apud Ephræm:* [Nihil diſcernens abſque ſimulatione, &c.] *abſque (* καὶ, *&) de quo, etiam apud eumdem alibi.* A

** al. Initium Sermonis XI.*

CAP.* XI.

A Minori, ad Maius.

NON torpeamus fratres, ſeruientes inuicem propter Dominum: multi enim, ancillæ cuiuſpiam amore capti, ſeruire propter amatam non recuſarunt. Quid ergo nos magnum præſtamus, ſi nobis mutuo propter Dominum ſeruimus? Ne negligentes ſimus, confidentes in cella dilectiſſimi: memores, quod ſancti Dei Martyres, ferreis vinculis concluſi fuerint, etiam cum multis tormentis. Ne ergo cellæ anguſtiam effugiamus. Non deficiamus operantes: memores quoniam multi ex Sanctis, in metalla miſſi ſunt, propter Dominum. Numquid igitur ſi nos temporibus illis fuiſſemus, noſtram vitam ob torturas prodidiſſemus? Numquid noſtram fidem, in iis neceſſitatibus abnegaſſemus? Meminerimus fratres à Domino dilecti, beneficiorum Domini Dei noſtri: qui nos creauit, & creſcere fecit, nutrit, B
Ierem. 10.13 & protegit in omnibus. Qui educit ventos de theſauris ſuis, ad obſequium noſtrum. Qui eleuat nebulas ab extremitatibus terræ, in miniſterium noſtrum. Qui multiplicat volucres cæli, & beſtias in aqua, ad obſe- C
Gen. 1. & Pſalm. 8. quium generis noſtri. Qui fecit Solem, in lumen diei: & Lunam, ac ſtel-
Ierem. 31. las in lumen noctis, propter noſtrum genus. Qui ſaluauit nos, per myſterium pretioſæ Crucis ſuæ. Seruiamus ei, in timore ac tremore multo, & ſpe bona: quia aduenæ & peregrini ſumus in hac vita. ſecundum eum,
Pſal. 38. qui dicit: Aduena, & peregrinus ſum in terra, ſicut omnes patres mei.
Matth. 18. Obſecro vos, ego minimus, ego vilis & abiectus: ego qui decem milium talentorum ſum debitor, qui quemuis peccatorem peccatis excedo: ſuſtinete optimum hoc conſilium. Seruate in omnibus vos ipſos irreprehenſibiles, vt ſitis abſque confuſione. Si quis autem ſeipſum in re aliqua condemnet; deinceps ſeſe irreprehenſibilem ſeruet: ne quid habeat aduerſarius, quod de nobis malum dicat, hominum inquam inimicus, corruptor, & alienus. hoſtis iuſtitiæ, qui in malis noſtris gaudet. qui debilis in eos eſt, qui Domino in veritate ſeruiunt. Qui conculcatur ab iis, qui peſſundant, & auerſantur ipſius conſilia atque conatus. Qui ſpernitur ab iis, qui Dominum in veritate diligunt, & faciunt ſanctam voluntatem eius, puro corde. Etiam fratres mei dilectiſſimi, ſtudeamus in uana, & breui hac vita, quamdiu in ea verſamur, perficere mandata optimi, & benigniſſimi Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti: vt ſtationem merea- D
Matth. 16.25 mur à dextris ipſius, in ſecundo eius, &
Rom. 2. horribili aduentu: quando reddet vnicuique ſecundum opera eius. E
Quoniam ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA

A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

MVLTI ex ſanctis ad metalla miſsi ſunt., &c.] *De calamitatibus Chriſtianorum, qui ad metalla damnati erant, cum multi multa conſcripſerint, Cyprianus inter alios, inſignem ſcripſit Epiſtolam 77. ad Nemeſianum, Felicem, & collegas Epiſcopos. Item ad Compresbyteros, & diaconos, reliquoſq. fratres in metallo conſtitutos, vbi plenè Chriſtianorum ærumnæ, qui ea damnati erant pœna, deſcribuntur. De quibus, & in Epiſtola 80. apud eundem.*

Qui educit ventos de theſauris ſuis, &c.] *In noua editione LXX. pro (ἀνέμους, ventos) eſt φῶς, lumen,* [Qui educit lumen de theſauris ſuis, &c.] *Sed in plurimis, vt hic*
B *apud Ephræm, legitur (ἀνέμους, ventos.) In Complut. & apud Theodoritum, eſt tantum (ventos.) quod etiam referri videtur à Sancto Hieronymo ex Septuaginta. locus eſt Hieremiæ decimo, & 51.*

Aduena, & peregrinus ſum in terra, ſicut omnes patres mei, &c.] *Ita apud Ephræm eſt hoc loco. Sed in vulg. Pſal. 38. abſque (terra) ſic:* [Aduena ego ſum apud te, & peregrinus, ſicut, &c.] *Noua autem editio Septuaginta, magis concordat cum Ephræm, niſi quod ibi paullo aliter tranſpoſita ſint verba, ſic:* [Aduena ego ſum in terra, & peregrinus, ſicut, &c.] *In Pſalterio Romano, & apud Sanctum Ambroſium, coniunctim legitur vtrumque:* [apud te in terra, &c.]

Qui conculcatur ab iis, qui peſſundant ipſius conſilia, &c.] *In alio Græco MS. ſic reperitur:* [Qui peſſundatur ab iis, qui faciunt voluntatem Domini in corde puro. Quo-
C niam Deo noſtro gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.] *Sed lectio textus quia plenior eſt, magis etiam hoc loco probatur.*

CAP.* XII.

* *al. Paraneſis XII.*

PERSISTE igitur Chariſſime, in vocatione, qua vocatus es. *1. Cor. 7. &*
Da gloriam Deo, quòd dignatus ſit te in gregem ouium *Epheſ. 4.*
ſuarum referre; vt in paſcuis ouium eius enutriaris. Ergo ad
finem vſque tolera: vt ſaluetur anima tua. Nam ſcriptum
D eſt: In patientia veſtra, poſſidete * animas veſtras. Eſto in- *Luc. 21.*
ſtructus, in omni conuerſatione tua. Dicentem auſculta: Fili, ſi ſapiens fue- ** al. poſsidebitis.*
ris, lætificabis & cor meum. Noli eſſe aſper in lingua tua. neque durius
reſpondeas fratri tuo: ſed cum omni humilitate, & timore Dei, ſit loquela tua.
Numquid enim argento bonum ſermonem comparamus? Nullo ſane eum
pretio emimus, niſi ſola noſtra voluntate: quoniam vtramque nobis viam
dedit Dominus, vt vniuſcuiuſque cognoſcatur affectio, & animus. Sic ergo noſtræ ſint reſponſiones ad inuicem, ò electi Dei; quemadmodum fide- *Reſpõſa, qualia eſſe oporteat.*
lis quiſpiam ſeruus cum ſuo colloquitur Domino. Verax quippe eſt, qui ait:
Qui ſeipſum humiliat, exaltabitur. Sint porro ſermones noſtri mutui, *Luc. 14.*
non de rebus peregrinis atque externis: verum de vtilitate ani-
E mæ, de mutua inter nos ædificatione, de recte factis, de
omni opere bono. Sicut ſcriptum eſt: Vt det gra- *Epheſ. 4.*
tiam audientibus. Et, nolite contriſtare Spiritum
ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis, in
die * redemptionis. Quoniam ip- ** al in diem redemptionis.*
ſum decet gloria, in ſe-
cula. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

BREVIS *quidem, ſed pulchra, & vtilis hæc eſt Parænesis, qua docet vnumquémque in vocatione, qua vocatus eſt, ambulare debere; ac ad finem vſque perſeuerare. Oſtendit quo pacto cum aliis conuerſandum ſit, atque loquendum: & quales noſtras ad inuicem reſponſiones eſſe oporteat; ac de quibus rebus ſermones inſtituendi, atque habendi ſint. Aſperitatem prætérea linguæ atque colloquij reprehendit, & à durioribus reſponſis dehortatur.*

Dicentem auſculta: Fili, ſi ſapiens fueris, lætificabis & cor meum.] *Locus eſt Prouerb. 23. vbi in edit. LXX. ad verbum ſic eſt:* [Fili, ſi ſapiens fuerit cor tuum; lætificabis & cor meum.] *Et ſic ibi in Græc. pro quo, in vulg. eſt:* [Fili mi, ſi ſapiens fuerit animus tuus, gaudebit tecum cor meum, &c.] *At hic paullo aliter apud Ephræm.* B

Numquid enim argento, bonum ſermonem comparamus? &c.] *Prouerbialis hæc locutio lepida eſt, contra eos ſeruiens, qui aſperiores in loquendo ſunt, & durioribus verbis in reſpondendo vti ſolent. quos Auctor hic taxat, dicens:* [Nullo nobis pretio verba, reſponſaq. bona conſtare: ſed ex ſola noſtra voluntate, ea pendere, &c.] *Quare ad mitiores nos hortatur ſermones, reſponſionesq. ad inuicem magis compoſitas atque modeſtas; quales eſſe ſolent fidelium ſeruorum, quando cum ſuis colloquuntur Dominis. Et vt conſtet, de quibus rebus miſcendi ſint ſermones; eos faciendos admonet, non de rebus peregrinis, ac ad rem non pertinentibus: ſed de ſalute, & vtilitate animæ, de mutua inter nos ædificatione, de recte factis, ac de omni opere bono, &c.* C

Capitis Duodecimi & vltimi, in illud,
ATTENDE TIBI IPSI,
FINIS.

EIVSDEM

EIVSDEM
S. PATRIS EPHRÆM SYRI
SERMO PARAENETICVS*

**al. Einſd. de exercitatione.*

In illud,
ATTENDE TIBI IPSI.

A ATTENDE tibi ipſi, ò iuuentus exercitationis ac pietatis ſtudioſa: ne forte dies tui in diſtractionibus prætereant. Ne vmquam prauas cogitationes admiſeris: ne in bello * inimici tui, virtus tua langueſcat, atque deficiat. Habeas aſſidue dulcem Dominum tuum in mente tua: vt exercitationis tuæ curſus, coronam victoriæ referat. In pietatis certamine propera, ò iuuentus: aduentat enim dies, & appropinquat tempus, quando laborantes coronabuntur, & negligentes dolebunt. Para virtutes, donec tempus tibi ſuppetit. Pietatem * atque religionem poſſide in oculis tuis, veritatem in auribus, verba vitæ in lingua tua, viſitationem infirmorũ in greſſibus tuis, imaginem Domini tui in corde tuo. In membris tuis, officia tẽperantiæ ac continentiæ: vt corã Angelis & hominibus, præ aliis honoreris.

** al. in bello, quod cum inimico tuo geris.*

** al. pudor ſit in oculis tuis, veritas in auribus, &c.*

A Minori.

B Lignum inanime, quod mortalis Regis imaginem continet, honoratur: quanto magis anima honorem meretur, quæ Deum in ſe continet, & in præſenti hoc ſeculo, & in futuro? Attende tibi ipſe cariſſime. Concupiſcentia mortua eſt, at corpus tuum viuit: proinde diligenter attende, ne corpus tuum rei mortuæ vitam præbeat. quod ſi ipſi vitam dederis, te occidet. O planctum acerbum: quoniam mortuus ad vitam reuocatus, vitæ ſuæ datorem occidit. Diſce accurate, quid ſit Concupiſcentia? ea per ſe, ſine corpore mortua eſt: quando autem concupiſcẽtiæ impetus ad corpus acceſſerit, ſubito concupiſcentia vitam accipit, & in concupiſcentiæ dulcedine mens occupatur, reperiturq. corpus quod erat viuum, concupiſcentiæ mortificatione emortuum. *Quapropter ſedulò tibi ipſi attende, ab hac morte corporis; dum flamma concupiſcentiæ illius vreris. Reuoca tibi in mentem, ignem inexſtinguilem,

Concupiſcentia quid ſit, & quæ vis illius.

Concupiſcentiæ flamma vt reprimenda.

C ac vermem numquam ceſſaturum; & è veſtigio, membrorum exſtinguetur incendium. Vide, ne propter relaxationem atque ignauiam vincaris, & doleas; præoccupetq. te ignis, pænitentiæ tædio; & adſueſcas * peccare, etiam dum es pœnitens. Auſteritarem amplectere ab initio. Aduerſus omnem * concupiſcentiam ne vincaris; & ne ex bello, inferior diſcedere conſueſcas. Conſuetudo enim altera eſt natura. & relaxationis conſuetudo, numquam auſteritatem admittit: ſemper enim ædificat & deſtruit; ſemper peccat, & reſipiſcit. Cariſſime, ſi relaxari ſis ſolitus, dum oppugnaris: inſcriptio libelli tui erit, ignauia in ſeculum ſeculi. Qui in aliquibus concupiſcentiæ rebus vinci conſueuit, ſemper eum propria coarguit conſcientia, nulloq. non tempore angitur: & licet coram ſpectantibus hominibus religioſum ac hilarem exhibeat vultum; intrinſecus tamen ob remorſum conſcientiæ ſuæ, contriſtatur.

** al. adſueſcasq. tum peccare, tum reſipiſcere.*

** al. omnĕ concupiſcentiæ titillationem.*

Conſuetudo altera natura.

nam id ſecum afferre ſolet concupiſcentia, dolorem amarum ſuis infligens operatoribus. Tota ergo mente attende & anima, Chriſtum apud te ſemper retinens, qui immortalis animæ ſponſus eſt. Caue igitur, verum ſponſum tuum deſerueris; ne & tu relinquaris ab ipſo, derelictuſque adhæreas alieno, id eſt, fraudulento iuſtitiæ inimico. doloſe* quippe ad breue tempus diligit, & mox deſerit; meretriciq. immundæ ſimilis, quæ cum ſubſtantiam & vires alicuius abſumpſerit, auerſari atque odiſſe incipit. Quis igitur non deploret? Nam & inimicus noſter, vbi vires noſtras ac tempus in ſuis immunditiis, fœdiſq. concupiſcentiis prodegerit atque conſumpſerit, tunc à* nobis recedit, propter odium quod in nos habet. Numquam enim impuriſsimus ille, ac fraudulentiſsimus nos dilexit. Deo autem, & Patri gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. A B

* al. Ad breue enim tempus ſe fingit diligere, & mox, &c.

* al. tunc odij ſui virus effundens, nos deſerit. nec mirū: nūquam enim.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

EIVSDEM Sermo in illud: Attende tibi.] *Idem iſtud Argumentum pluribus in locis ab Auctore poſitum tractatumq. inuenies ſparſim & ex inſtituto, velut ſupra, eodem hoc Tomo 2. in Prologo, in illud:* Attende tibi ipſi. *cuius ibi eſt initium:* [Debitores ſumus cariſsimi, &c.] *ac immediate ibidem poſtea, in Sermone aſcetico, in illud idem:* [Attende tibi ipſi, &c.] *in 12. cap. Ac poſtea in c. 9. quod incipit:* [Attende tibi ipſi cariſsime, ne forte &c.] *& poſtea c. 10. cuius initium eſt:* [Attendamus nobis ipſis cariſsimi, quoniam &c.] *Et infra, longe poſtea in Paræn. De Timore Dei. cuius principium eſt:* [Attende tibi ipſi cariſsime, ne forte in negligentia, tuum deperdas tempus. Attende iis quæ dicta ſunt à Domino, &c.] *alibiq. ſparſim & incidenter ſæpiſsime idem ab eo tractatur, etiam Tom. 1. & 3. Quod ſi alios Auctores (in illud Moſeos:* Attende tibi ipſi) *ad huc requiris; tibi citabo inſignem Baſilij Magni Sermonem, ſuper hoc dictum,* [Attende tibi ipſi.] *cuius eſt initium:* [Qui nos condidit Deus, in hoc impertiuit ſermonis vſum, vt alius alij, ſui cordis arcana reuelet, &c.] *vbi docte atque egregie, & copioſe Baſilius dictum illud Moſeos explanat atque amplificat, variiſque accommodat. Sermo ſane lectu digniſsimus eſt. Extat & Eſaiæ Abbatis in idem illud Dictum, Oratio, quæ in ordine reliquarum apud eum eſt 27. incipitque:* [Attende tibi diligenter, &c.] C

In membris tuis, officia temperantiæ ac continentiæ poſsideas: vt coram angelis & hominibus honoreris. Lignum inanime quod, &c.] *Hic in alio exemplari MS. iſta ſic leguntur, & interpunguntur:* [In membris tuis omnibus verſetur continentia, vt ab angelis & hominibus collauderis. Nam ſi lignum inanime, ideo quòd Regis aut principis exprimat imaginem, honoretur; quanto magis honorabitur anima, quæ in ſeipſa Deum continet, &c.] *Vtraque lectio bona eſt & ſententioſa, pulchram comparationem, & argumentū à minore ad maius, in ſe continens.* D

Concupiſcentia mortua eſt: at corpus tuum viuit, &c.] *Alia lectio, quæ huius videtur eſſe explicatiua, ſic habet:* [Concupiſcentia per ſe, mortua quædam res eſt: at corpus veluti vita. Caue igitur, ne id quod vita eſt, rei mortuæ vitam præbeat. nam ſi vitam ei dederis, interficiet te, &c.] *Quomodo porro Concupiſcentia dicatur mortua, & quo nam pacto reuiuiſcat, docte & plene hic conſequenter oſtendit Auctor.*

Inſcriptio libelli tui erit, ignauia in ſeculum ſeculi, &c.] *Vbi pro* (ἀμέλεια ἐστὶ) *in alio Cod. græc.* μετ' ἀμελείας, *cum negligentia atque ignauia erit, legitur. pro quo, al. ſic:* mollities ac relaxatio tua tibi futura eſt ignominiæ ſempiternę, &c.] *at prior lectio in pluribus manuſcrip. reperitur, iſta ſcilicet:* Si relaxari ſis ſolitus, dum oppugnaris; inſcriptio libelli tui eſt, Ignauia in ſeculum ſeculi,] *vbi græcè eſt* ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ γραμματείου σου, ἀμέλεια ἐστὶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. *quam & nos interpretando, lectionem ſecuti hic ſumus; repoſuimuſque.* E

Tota ergo mente attende & anima, Chriſtum apud te ſemper retinens, qui immortalis animæ ſponſus eſt.] *In alio Cod. ſic legitur:* [Attende igitur tibi ipſi ò anima, Chriſtum in te ſemper continens: immortalis enim ſponſus tuus Chriſtus eſt, ò anima mea. Verum ergo ſponſum tuum caue deſeras; ne & ab ipſo deſeraris, &c.]

EIVSDEM*

S. PATRIS EPHRÆM SYRI

* al. Eiuſdem Sermones Paraenetici ſiue Adhortatorij, ad Monachos.

PROLOGVS

IN PARAENESES SEV ADHORTATIONES,

AD MONACHOS.

Eodem Gerardo Voſsio Interprete, & Scholiaſte.

A GLORIA tibi Deus. Gloria tibi. iterumq. dicam: Gloria tibi Deus, qui ſuperlaudatus, & ſuperexaltatus es in ſecula. Omni tempore Cariſsimi, gratias debemus Deo; qui dignatus eſt nos ſuauiſsimo iugo ſuo, & liberare à caducis & corruptibilibus mundi rebus. Statutum igitur eſt mihi, vobis ſubminiſtrare ſermones, quales lumine gratiæ occurrunt menti meæ. Loqui *1. Cor. 2.*
B autem volo, non in doctis ſapientiæ verbis: Nam & * ego homo ſum idiota, ac viliſsimus. Verumtamen quia argute dicta, non omnibus ſunt perſpicua, & iis potiſsimum, qui non deguſtarunt ſapientiam mundanam: iccirco claram oportebit proferre orationem, quam aſſequi poſsint qui legunt. ſecundum beatum * Apoſtolum: Si enim, ait, neſciero virtutem vocis, ero ei cui loquor barbarus, & qui loquitur mecum, mihi barbarus. *1. Cor. 14.* Potens eſt autem ſermo ſpiritalis,
C perſuadere * obtemperantibus fidei, etiam abſque grammatica, & rhetorica. Benedictus autem Deus, qui cunctis cuncta præbet; & vnumquemque, quantum expedit, illuminat. Id vero captum meum excedere, non ſum neſcius. ſed ſcriptum eſt: Tempus tacendi, & tempus loquendi. *Eccles. 3.* Quam ergo excuſationem in die iudicij habituri ſumus, non ſuccurrentes pro viribus, imperitia atque ignorantia * laborantibus, & maxime tempore iſto. ſimiliterque fluctibus peruer-

* al. nam & ego homo ſum idiota & peccator, terra & cinere vilior.

* al. Paulum

* al. ἐνδεῖσι τῆς πίστεως, de mollitis fidei. & ſic vulg.

* al ignoranter peccantibus.

ſæ doctrinæ, conſiliiq. illiciti agitatis? Leo enim cruentus, A
& veritatis inimicus, non ceſſat eos, qui non valde attendunt, decipere: non quidem humanas carnes deuorare volens, verum animas ſecum in gehennam trahere geſtiens. Quot putatis cariſsimi, poſt abdicationem rerum terrenarum, iterum perturbationibus, ac paſsionibus ignominioſis per eum ſubigi? Quot poſt prima religionis elementa tradita, effecit apoſtatas, & habitu ipſo ſpoliauit? Quare à via non eſt
* al. digrediendum. *aberrandum cariſsimi. Cæterum frater adiutus à fratre, la- B
queis Diaboli capi nequit. Nos autem cum Apoſtolo dicimus:
2.Cor. 3. Non quòd ſufficientes ſimus, cogitare aliquid à nobis, quaſi ex nobis; ſed ſufficientia omnis noſtra ex Deo eſt, qui & idoneos nos fecit ſibi miniſtros, licet indignos. Vobis au-
Matth.13. Luc.8. tem concedat Dominus ſuſcipere verbum, inſtar terræ bonæ atque perfectæ: vt ſitis multiplicem fructum referentes, in iuſtitia & veritate, Chriſto Saluatori noſtro. Cui ſit gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. C

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PROLOGVS in Paræneſes, ſeu Adhortationes ad Monachos, &c.] *Varias hic Titulus, ſiue Inſcriptio: nam in aliquibus exemplaribus manuſcript. Græc. hic eſt:* [Eiuſdem Adhortatio ad Monachos varios.] *In aliis:* [Beati Ephræm Paræneſis prima ad Monachos.] *al.* [Sancti Ephræm ſermo Paræneticus.] *In tribus aliis, conformiter habetur:* [Eiuſdem Sermones Parænetici, ſiue Adhortatorij, ad Monachos, Paræneſis prima.] *& ſic eſt in vno MS. Vatic. Sirlet. ac etiam Veneto S. Marc. quæ inſcriptio, quia magis eſt generica, & ſequentes etiam* D
Paræneſes reſpicit, ſicut & illa primo loco à nobis Prologi vice poſita, magis quoque poſt illam inſtituto Auctoris videtur accommoda.

Loqui autem volo, non in doctis ſapientiæ verbis: nam & ego homo ſum idiota, & viliſsimus, &c.] *Alia lectio ſic habet:* [Loquar autem non in doctis humanæ ſapientiæ verbis: nam & ego homo ſum imperitus, atque peccator, terra & cinere vilior, &c.] *vbi partim ſumma animi modeſtia in hoc Sancto Patre, tam humiliter de ſe hic & alibi loquente ac ſentiente, conſideranda occurrit; partim etiam eiuſce verborum adluſio notanda, quæ manifeſte fieri hic videtur ad ea quæ Paulus adducit 1. Cor. 2.* [Et ego cum veniſſem ad vos (*inquiens*) veni non in ſublimitate ſermonis, aut ſapientiæ, &c.] *ac paullo poſt* [Et ſermo meus, & prædicatio mea non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis: ſed in oſtenſione ſpiritus & virtutis, &c.] *paucisq. interiectis poſtea, ibid.* [Loquimur non in doctis humanæ ſapientiæ verbis: ſed in doctrina ſpiritus, ſpiritualibus ſpiritualia comparantes, &c.] *Ex quibus Apoſtoli verbis, adluſio Auctoris clariſſima eſt.* E

Si autem neſciero virtutem vocis, ero ei cui loquor Barbarus, &c.] *Locus eſt apud Apoſtolum 1. Corint. 14. vbi in vulg. ſic eſt:* [Si ergo neſciero virtutem vocis, ero ei, cui loquar Barbarus, & qui loquitur mihi, Barbarus, &c.] *Vel ſicut eſt in alio Auctoris noſtri Cod.* σὺν ἐμοὶ βάρβαρος, *id eſt*, mecum Barbarus. *al.* ἐν ἐμοί, in me Barbarus, &c.] *Vbi etiam Chryſoſtomus in 1. ad Cor. 14. Homil. 35. ad verbum ſic:* [Itaque ſi neſciero vim
vocis,

A vocis, ero ei qui loquitur, Barbarus, &c.] Barbarus (inquit) ille mihi, & ego illi: non quidem ob naturam vocis, ſed ob imperitiam, &c.

Potens eſt autem ſermo ſpiritalis, perſuadere obtemperantibus fidei, etiam abſque grammatica, & rhetorica.] Vbi in alio Auctoris MS. Græc. pro (τοῖς ὑπηκόοις τῆς πίστεως, id eſt, obtemperantibus fidei.) legitur hic: οἰκείοις τῆς πίστεως, id eſt, domeſticis fidei. vt etiam eſt in vulg. apud Apoſt. Galat. 6. ibi: [Operemur bonum ad omnes: maxime autem ad domeſticos fidei.] In altera autem lectione, veriſimiliter reſpexit ad illa Apoſtoli verba, Rom. 1. [Ad obediendum fidei in omnibus, &c.] ac Rom. 16. [Ad obeditionem fidei, in cunctis, &c.] & Philipp. 2. [Obſequium fidei veſtræ, &c.] Quòd porro hic dicit Auctor, ſermonem ſpiritalem etiam perſuadere poſſe abſque Grammatica, & Rhetorica, alludit non obſcure ad illa verba Pauli 1. Corinth. 2. [Et ſermo meus & prædicatio mea non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis: ſed in oſtenſione ſpiritus, &c.] ac non multo
B poſt ibid. [Loquimur non in doctis humanæ ſapientiæ verbis, ſed in doctrina ſpiritus, ſpiritalibus ſpiritalia comparantes, &c.] Ad quæ Apoſtoli verba, etiam paullo antea Auctor reſpexit, vt notauimus. De quibus & Chryſoſtomum vide, in eamdem Epiſt. ad Corin. 1. cap. 2. Homil. 7. vbi inter alia ſic adducit: Siquidem tanto nos gentilibus ſapientiores ſumus, quanto inter Platonem intereſt, & Spiritum ſanctum: Gentiles enim, magiſtros Rhetores habent: nos autem Spiritum ſanctum, &c.] Plura in hanc rem, pro inſtituto Auctoris inuenias alibi apud eumdem. & apud S. Athanaſium in Homil. de ſemente. S. Baſil. in Hexam. Homil. 4. S. Hieron. in Proœm. Epiſt. ad Gal. & in Epiſt. ad Heliodor. & Epiſt. ad Nepotian. & in Epiſt. ad Paulinum. & apud Proſperum lib. 3. de vita contemplatiua.

Sed ſcriptum eſt: Tempus tacendi, & tempus loquendi.] Vt omnia opportuno aptoq. fieri debere tempore oſtendat tam in loquendo, quàm in tacendo, atque etiam in agendo, hoc dictum Eccleſ. 3. vſurpat, ſuoq. hic inſtituto conuenienter accommodat. Quocum etiam valde qua-
C drant, ac conſonant, quæ alibi S. Greg. lib. 7. Moral. in hæc adducit verba: [Tempus tacendi, & tempus loquendi. Diſcreta enim (inquit) viciſsitudine penſanda ſunt tempora: ne aut cum reſtringi lingua debet, per verba ſe inutiliter ſoluat: aut cum loqui vtiliter poteſt, ſemetipſam pigre reſtringat, &c.] Loquendum porro, & non tacendum, cum vtiliter & neceſſario id fit, non obſcure hic demonſtrat Auctor, dum ſubdit, dicens: [Quam ergo excuſationem in die iudicij habituri ſumus; non ſuccurrentes pro viribus imperitia laborantibus, &c.] Quo loquendi modo, etiam alibi haud infrequenter vti ſolet.

Leo enim cruentus, & veritatis inimicus non ceſſat eos, qui non valde attendunt, decipere, &c.] Quare, & quo pacto Diabolus appelletur λέων αἱμοβόρος, hoc eſt, Leo cruentus, ſiue ſanguiuorus, vel ſanguinem bibens, Auctor hic explicat, ſubdens ac dicens: [Non quidem humanas carnes deuorare volens; verum animas ſecum in gehennam trahere geſtiens.] vbi etiam ad lectionis varietatem quod attinet, pro γλιχόμενος, geſtiens, ſeu val-
D de cupiens.) in alio Græco Manuſcript. legitur (προθυμούμενος, id eſt, mente cogitans, volens, contendens, &c.) ſed prior lectio venuſtior hic videtur, atque accommodatior: quamquam etiam parua in his videatur differentia.

In fine huius Prologi., vbi eſt: [Multiplicem fructum referentes in iuſtitia & veritate, Chriſto ſaluatori noſtro. Cui ſit gloria, &c.] in alio MS. Græc. ſic habetur: [Multiplicem fructum iuſtitiæ referentes Chriſto Domino noſtro. Quoniam ipſi conuenit omnis gloria, honor, & adoratio: nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum; Amen.] Vtrumque optime legitur atque concluditur. ſicut etiam in alio MS. vbi eſt: [Quoniam ipſi conuenit gloria, in ſecula ſeculorum Amen.]

EIVSDEM

S. PATRIS EPHRAEM SYRI

PARAENESIS,

SEV ADHORTATIO PRIMA,

Ad eos, qui in Religionis ſe rudimentis exercent.

INITIVM renunciationis Monachi, eſt timere Dominum: A
Qui vero diuini timoris expers eſt, extra portas Regni
Dei demorabitur. Initium bonæ vitæ Monachi, eſt co-
gnitio Dei: ignorantia autem de Deo, Monachi men-
tem occæcat. Optima Monachi hæreditas, eſt tempe-
rantia & ſanctimonia vitæ: exhæreditabitur autem à pa-
rentibus, qui his ſine Monachus fuerit. Exercitatio Mo-
Pſal. 118. nachi, ſit meditatio Scripturarum, & Diuinorum man-
datorum obſeruatio: Iners autem eſt Monachus, qui in his verſatus non
fuerit. Cibus Monachi eſt, vt faciat voluntatem Dei, & non ſenſus: Nam
qui ſecundum appetitum ſenſitiuum eſt cibus, Monachum Deo non ſiſtit; ſed
Matth. 15. & in ventrem vadit, & in ſeceſſum exit. Graui inceſſu, Monachus atterat B
Marc. 7. gradus Eccleſiæ: Indecoro autem inceſſu, è domo in domum non diuage-
tur. Vita Monachi pura ſit, & non ludibrio mulierculis peccatorum cumulo
grauatis: ſiquidem tentationis ſagitta eſt in corde Monachi, mulier in domo
diſſolute viuens. Conſilium Monachi, cum cordato habeatur: Stulti vero
conſilium, in corde Monachi non demoretur. Monachus, Pſalmis, & Hym-
nis, ac Canticis ſpiritalibus inuigilans, nocturnas phantaſias depellit: at de
Prouerbiũ accommodam. bene geſtis ſe venditans, & interim dormitans, telam araneæ texit. Mona-
chus ſtrenuus, Cruce Chriſti, laqueos fugat diabolicos. Monachus terrena
ſapiens ac ſpectans, omnibus eſt ſathanicus. Mens Monachi, ſemper in
bonis operibus ſit occupata. Exercitium Monachi, cogitationes bonæ con-
tinuatæ, ac ſibi mutuo ſuccedentes. Vigilantia fidelis Monachi, turpes co- C
gitationes reprimit. Agricultura Monachi, anima bona euangelicè fructifi-
cans, quam dum excolit Monachus, illius fructu veſcitur. Dulcis fructus
oris, propriorum merces. Immortalis virtus Monachi, eſt paupertas cru-
cem Domini ſufferens: mala ſiquidem res, eſt Monachis auaritia, eos Re-
gno Dei priuans. Impone cor tuum Monache in humeros tuos, vt cogita-
tione & opere aduerſarium à te propellas. Donum optimum Monachi, eſt
4. Reg. 2. & virginitas; curru ipſum ad cælos cum Elia, euehens. Quamobrem Mona-
Eccli. 48. che, hanc excolens, igneo aſcendens curru, duobus canalibus irrigatus. La-
crymæ ex oculis diſtillantes, arbor ſunt vitæ in altitudinem humilitatis ex-
citatæ: cuius dum poſſeſſionem capere potuerit Monachus, optimos ſibi
fructus vindemiabit. Vis virginitatis, in ciborum conſiſtit abſtinentia: Mo- D
Luc. 21. nachus autem crapulæ deditus, contaminabit carnem ſuam. Monachus
Rom. 13. Epheſ. 5. publicam faciens domum ſuam, abominationi erit, audietq. à Chriſto:
Matth. 6. Recepiſti mercedem tuam. Qui autem erubeſcit recte facta ſua publicare,

merce-

A mercedem ab occultorum ſcrutatore Chriſto accipiet. Monachus dans Deo *Matth.22.*
quæ ſunt Dei, non extollatur. Deum autem orans, dicat: Ex tuis ego
Domine, tua tibi offero. A te ſolo, animæ redemptionem requiro. Mona-
chum puro corde preces de nocte fundentem, exaudiet Dominus: de die
autem hunc illuſtrabit Deus; & vt diem, quotidie demonſtrabit ipſum. Mo-
nachus miſericors, fratrum amator erit; & terræ bonæ hæreditatem capiet. *Matth. 5.*
In Monacho ſuperbo, non requieſcet Dominus: at in humili, requieſcit Spi- *Eſai.11.66.*
ritus ſanctus. Cogitatio Monachi, ſemper circa Regnum cæleſte verſetur;
& celeriter illud hæreditate poſſidebit. Omni tempore Monachus veſtem *Matth.22.*
immaculatam teneat; non quidem textam illam, ſed ſpiritalem: Media *Matth.25.*
enim nocte, talis cum ſponſo ingredietur. Oleum ſecum ferat Monachus
B in occurſum ſponſi: ſiquidem extrà manebit cum quinque virginibus fatuis, *Ibidem.*
qui lampadem ſuam oleo reſplendentem non habuerit. Vita Monachi, ad
imitationem Angelorum fiat, comburens peccata: nam vita, eſt pæniten- *Gal. 5.*
tiam agentium, perfecta ſui oblatio. Vita Monachi, notam inurat mem- *2. Pet. 1.2.3.*
bris ſuis mortificatis quoad concupiſcentiam, quæ prius ad eam incitabant:
Siquidem vita & mores S. Ioannis, forma atque deſcriptio quædam ſunt *Vita, & mores*
Monachorum. Tempeſtas dæmonum, procul ſit à Monachis: tranquillitas *S. Ioan. Bapti-*
vero Angelorum, apud Monachos, choros agat. Turbatione diabolica in- *ſtæ, Monachorũ*
gruente, Monachus iram coerceat: nam vita Monachi, in lenitate & pa- *forma atque exemplum.*
tientia dinoſcitur. Monachus feruens ſpiritu, fugat diabolum: iniquo au-
tem odio perſequens proximum, inique adſciſcit diabolum. Fermentum ma- *1. Cor. 5.*
C litiæ, non nominetur inter Monachos: ſyncera vero charitas, inter Monachos
dominetur. Sol non occidat, ſuper iracundiam Monachi. Monachus quie- *Epheſ. 4.*
tus, non conturbat fratres: at vociferabundus, peruertit conuentum. So-
num pſalmodiæ, Monache non renuito: nam Angelorum in hoc, cantica
ſita ſunt, ac laudes. Diabolicorum ſpectaculorum ſtrepitum, Monache fu-
gito: quoniam in eo, dæmonum eſt deceptio. In fronte tua, perpetuo im- *Apoc.7.9.17*
preſſam habeto Crucem Chriſti, Monache: & in corde tuo, timor Dei ſemper *2. Cor. 7.*
ſit, Chriſti pugil. Silentium Monachi cum puritate cordis coniunctum, Spi- *Epheſ. 5.*
ritum ſanctum flectit. Placidi mores Monachi, fraternum amorem conci- *Matth. 5.*
liant, & rixas depellunt. Monachus ſe Domino accommodans, non ſe
tradat Diabolo: ne confundatur coram ſponſo. Scutum Monachi inexpu- *Matth.22.25*
D gnabile, eſt hymnus Angelicus in ore eius. Somnus vero, ſi pluſquam hym- *Prouer. 6.*
nus diligatur, Monachi mors eſt. Theſaurus Monachi, paupertas volunta- *Matth. 5.*
ria. Diuiniſſimus eſt Monachus, in hac exercitatus. Theſauriza tibi in cæ- *Matth. 6.*
lis Monache: ſempiterna enim ſunt fruitionis ſecula. Monachi contem- *Luc. 12.*
platio, in diuinis ſit Scripturis. Oſtium Monachi, non vectibus occludatur *Epheſ. 2. &*
ferreis: verum angulari lapide firmetur. Monachi in Deum pietas, in ho- *1. Pet. 2.*
ſpitalitate cognoſcatur, & in exultatione dirigatur. Admirabilis facies Mo- *1. Pet. 4.*
nachi, per orationem redditur, & per eleemoſynam agnoſcitur. Monachus *Matth. 5. 6.*
aſpectu amœno, exercitatoribus oblectamento erit, & improbas cogitatio- *Matth. 3.*
nes diſſipabit. Ioannes ipſe Baptiſta, tibi exemplo ſit Monache, capillis ca- *Marc. 1.*
meli amictus: vt Elias te ſua pelle caprina cooperiens, in cælos introducat. *Luc. 3.* *4. Reg. 2. &*
E Iacobus etiam lætandum admonet in calamitatibus obuenientibus, patien- *Heb. 11.*
tiam nobis commendans. Ioannes te ad Verbum, quod fuit à principio, de- *Iacob. 1.*
ducit. Sudor in hilati & exporrecta ſpiritali fronte Monachi excitatus, Mo- *Ioan. 1.*
nachorum multitudinem recreat. Monachus temerarius, fratrum conuentum
diſſipat. Aequalitas inter Monachos, extirpat ſuperbiam; & humilitatem ip-
ſis familiarem reddit. Angelis ille ſimilis eſt Monachus, qui quæ ventris ſunt
ſpernit, & crapulam atque ebrietatem fugit. Pulchritudo immenſa, in ani- *Virginitas in*
ma Monachi, eſt relucens virginitas. Turpiſſima autem illius eſt facies Mo- *Monachis, commendatiſſima.*

nachi,

nachi, cuius violata eſt virginitas. Peſſima res eſt Monacho, malitia in ani- A
mum introducta, inſtar ignis ſuppoſiti ſtipulis. Monachus conculcans mun-
dum, cum Chriſto familialiter agit: at rebus mundanis implicitus, place-
re non poterit militiæ Præfecto Chriſto. Fideliſſimus Regni cælorum præco,
1.Cor.5.6. eſt Monachus ab omni auaritia alienus: Male autem peribit, qui auaritiæ
Ephes.5. morbo laborat. Munditiès iunioris Monachi, eſt temperantia haud quaquam
1.Reg.15. obſcuram virginitatem poſſidens. Theſaurus Monachi eſt obedientia, quam
1.Pet.1. qui poſſederit, exaudietur à Domino. Malitia non habitet in corde Mona-
Eph.4. chi: Bonitas vero in operibus eius redundet. Sermonem bonum * ſcrutetur
1.Pet.2. **forsè ἐξερευγέσθω, eructet. ut ſit alluſio ad Pſa.44.ac.118* Monachus, & in ore ſuo verba loquatur Dei altiſſimi. Famem ſpontaneam
ſibi Monachus adſumat, ad ſubiugandum hoc corpus terrenum, & exaltan-
dam cæleſtem animam. Sermonem verum Monachus loquatur; & menda- B
cium non audiatur in ore illius. Si duriora verba audierit Monachus, non in-
ſoleſcat; ſed ſubmittat ſeſe: quoniam fideliſſimam pacis mercedem accipiet,
Matth.5. & Altiſſimi filius vocabitur, pacis mediator factus. Suauiter verba ſua, cum
humilitate depromens monachus, etiam ex lapideo corde lacrymas excita-
Eccl.13. bit. Sicut Leo formidabilis eſt onagris: ita Monachus contrarius eſſe debet
deſideriis malis. Monachus importuno tempore ieiunium ſoluens, velut
qui turrim è fundamentis euertit. Sicut turbo, puluerem in campis excitat:
ita Monachus ſuperbus rixas, & contentiones in monaſterio. Vt portus ſi-
ne tempeſtate, nauigiis: ita in monaſterio ſuo ſit Monachus. Imitator An-
gelorum eſt Monachus in terra bona, qui voluptatis ſagitta non exſtitit vulne-
Matth.5.11. ratus. Caue cum ſuperbia quid enitaris Monache, ne præceps ex alto corruas. C
Iacob.1.4. Imitator eſto Monache humilitatis Diui Pauli: vt Sanctorum quoque conſors
1.Pet.3.5. euadas. Imitare Publicanum, ne cum Phariſæo condemneris. Elige tibi
Luc.18. *Num.12.* manſuetudinem Moyſis; vt cor tuum lapideum, in ſtagnum aquarum tranſ-
Pſal.113. mutet Deus. poſtea vero tamquam capta experientia, dices: Quàm bona eſt
Pſal.22. manſuetudo; ſuper aquam refectionis educauit me. Caue durum te præſtes
Monache, memor quòd nemo durus ſit patiens. Caue Monache, relicto Abel,
Gen.4. te ſuperbo adſocies Caino: ne & ipſius te ſupplicij conſortem facias. Diſce
Heb.11. ergo, quàm pulchra res ſit humilitas, & hanc tibi delige: nam in cælum
Matth.5. ſuſtollit. optimam ecce tibi mercedem humilitatis propoſitam Monache, ip-
Humilitas commendatur. ſum cæleſte Regnum, quod caue negligas. Monachus iuuenis in abſtinentia
firmetur, vanamq. gloriam ſpernat. Nouella planta à Deo ſanctificata, eſt D
Ieiunium frænum Monachi. Monachus abſtinentiæ rore irrigatus. Ieiunium, frœnum eſt Monachi, quod
qui reiicit, equus inſanus comperietur. Iuuenis Monachus effrænatus, im-
Matth.6. pune peccat. Monachus lauans pedes ſanctorum, cor ſuum illuſtrat, & the-
Marc.10. ſaurum in cælis habebit: lauans autem indifferenter pedes peccatorum, be-
Luc.18. nedictionem eorum qui pereunt, ſuper ſeipſum colligit. Nocte, diuq. ope-
ratur Monachus, vigil orationibus incumbens. Monachus tundens ſibi pectus
ſuum, effundit lacrymas, cælituſq. miſericordiam implorat. Fluentum di-
Pſal.80. uinum in ore Monachi, eſt pſalmus confeſſionis, cuius poſſeſſor, perfectus eſt.
Lignum vitæ ſuper terram, Monachus paſſionum expers. Lignum vitæ æter-
næ in cælis, Monachus ſtabilis, & non errans. Admirandum ſpectaculum
in cælis, eſt Monachus ſuper terram, angelicam vitam agens. Enſis acutiſ- E
Pſ.94.97. ſimus aduerſus diabolum, eſt pſalmus in ore Monachi. Lignum aridum ex
4.Reg.6. mandato Eliſæi, ferrum ſecuris de profundo aquæ traxit: corpus autem Mo-
nachi, quod ieiunio exaruit, animam de profundo ſurſum attollit. Exſic-
Prouer.15. car voluptatum cloacas ieiunium Monachi. gladius aduerſus cupiditates, vi-
Prou.16.21. gilantia Monachi in orationibus attenditur. Conuiuium Monachi, ex ſolis o-
Deut.16. leribus cum charitate conſtans, melius eſt victimarum adipe. Xenia ac mu-
Eſa.1.5. nera excæcant oculos ſapientum: qui recipit ea cum iniuſtitia aliorum, cul-

tor

A tot pietatis non erit. Terminus ieiunij Monachi, mors eſt: ante obitum ergo, ab
illo non abſtineat. Terminus orationis Monachi indefinitus: cum omni tem- *Pſal.33.102*
pore benedicere Domino, bonum ſit. Pietatis athleta conuitiis agens cum Mo- *103.104.105*
nachis, reprobus, & apud homines abominabilis habebitur. Monachus non *1. Theſſ. 3.*
refrænans linguam ſuam, in die iræ, non facile etiam paſſionibus tempera- *Iac.1. & 3.*
re poterit huiuſmodi. Monachus iracundus occidit animam ſuam, acutiſſi- *Prou.15. 26.*
misq. ſagittis vulnerat proximum ſuum. Væ Monacho, qui ſeipſum iuſti- *Eccli.8. 28.*
ficat coram hominibus: abominabilis enim talis eſt coram Deo. Piger Mo- *Eccli.7.*
nachus excogitabit verba vana, & colloquium eius erit fucatum. Mona- *Matth.7.* *Luc. 16.*
chus præceps, in tentationem incidet: clemens autem ſedabit iram. Mona-
chus confidens in virtute ſua, concidet: at qui in pietate confidit, ſtabit.

B Qui proximum ſuum tamquam peccatorem ſpernit, miſer eſt: at cui in pri-
mis cura eſt de proximo ſuo, exaltabitur. Monachus cum aliis colluctans,
abominationi erit, & coram honoratis viris dedecorabitur. Ante tentationem, *Deut.53.*
arma te ipſum Monache: vt in tentatione probatus inueniaris. Diuitias ac *Eccli.2.4.27*
corpulentiam ne conſecteris Monache: anguſta enim & ſtricta via, quæ non *Matth.7.*
conferunt, reiicit. Tamquam Pauli factus diſcipulus, dic cum eo: Omnia *Luc.13.*
arbitratus ſum ſicut ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciam. Ignis intra Mona- *Philipp.3.*
chum ardens, eſt voluptas, ex ebrietate incenſa. Fons perennis Chriſtus eſt: *Pſal. 35. 41.*
ex hoc hauriens Monache: grauem incendij odorem reſtingues. Diuitiis ma- *Apoc.21.*
nibus contrectans, & corpulentiam ex crapula & ebrietate comparans, non
intromittetur in portas regni cælorum. Confide igitur Monache, non in *1. Cor. 5.*

C diuitiis, neque corpulentia: verum in paupertate potius, ac continen- *Rom.13.*
tia; ne extra portas conſtituaris. Monachus confidens in præſtantia ge- *Luc.21.*
neris, ac nobilitate corporis, humiliabitur: qui autem humiliauerit ſe pro- *Matth.23.*
pter Chriſtum, exaltabitur. Sermonem improbum non proferat Monachus: *Luc. 14.18.*
ne vitis abſque floribus fiat. Verbis dulciſſimis Monachus compellabit pro-
ximum ſuum. cùm mel nullam in ſe amaritudinem habeat. Ne ſis ſegnis
operum iuſtitiæ defenſor; cùm apes ſemper verſetur in opere. Iordani fluentum, *Matth.3.*
purificatorium poculum eſt peccatorum, à Chriſto ſanctificatum. Fluentum *Marc. 1. &*
lacrymarum Monachi, remiſſio delictorum; Chriſto dicente Beati qui nunc *Ioan. 1. 3.*
flent, quoniam ridebunt. Squaleſcet leuis Monachus à cogitationum pro- *Matth.5.*
cella: dictis autem Euangelicis, ſeipſum confirmat temperans. Proximum

D à peccatis, ſine improperio Monache libera, quantum potes: nam Deus re- *Ierem. 15.35*
uertentes ad ſe, non repellit. Verbum malitiæ atque nequitiæ, ne foueas in *Eſa.6. 45.*
corde tuo, aduerſus fratrem tuum Monache. vt dicere queas: Dimitte nobis *Matth.6.*
debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. A cogitationibus
ſuis, ſuffocabitur Monachus ignauiæ deditus; ſicut à vepribus ac ſpinis fru-
mentum. Corona gloriæ, & exultationis Monachi, eſt pax & ſanctitas: *Matth.5.*
quæ qui poſſederit, Deum videbit. Temperantia Monachi, eriget caput e-
ius, & in medio multorum glorificabit illud. Sapiens Monachus, non qui ſo-
lum recta docet: ſed & conſtantem, benignumq. ſe exhibet. Vere enim ſa- *Matth.5.*
piens is eſt, qui quod verbo docet, etiam opere præſtat. Monachus prudens *Act.1.*
aduerſus dæmonum decertans phalangas, non vulnerabitur eorum ſagittis. *Pſal. 73. 90.*

E Monachus Cruce Chriſti munitus, conteret caput draconis. Os Monachi, ape- *Eſa.51.*
riatur ſermoni Diuino: at cor eius meditetur eloquia Domini, abſque diſtra-
ctione. Pretioſa poſſeſſio Monachi, eſt virginitas lumine eleemoſynæ collu- *Matth.22.25*
ſtrata; quam cuſtodiens Monachus, ſecure ad ſponſum ingredietur. Serua *Prouer. 7. &*
mandata Altiſſimi ò Monache, & Patrum conſtitutiones excole, pietatis pugil: *Eccl. 12.*
hæc enim faciens, regni cæleſtis hæres deſignaberis. Monachus * audax in ten- ** al. confidens*
tationem incidet, & in laqueum diaboli: manſuetus autem pace fruetur, & co-
rona ſanctitatis donabitur. Monachus delitiis indulgens, in erroribus erit,
& phan-

& phantaſiis nocturnis: Ieiuniis autem dediti, cubile immaculatum erit, & A
Eccl. 5. 12. ſomnus eius ſine phantaſmate. Monachus Deum timens, in rem improbam non incurret: talem namque cuſtodit Deus; & in die obitus ſui, talis
Ecclis. 2.4.6. 27.33.34. propitiationem inueniet. Renunciatio Monachi, non in maiori dignoſcitur: ſed in tentationibus probatur. Patientia Monachi, per tribulationes à fideli perfecta, ſpem ſibi vindicat minime confundentem. Patientia Monachi,
Rom. 5.
Matth. 10. ad vltimum vſque eius ſpiritum duret. Qui enim perſeuerauerit vſque ad finem, hic ſaluabitur. Diuinas laudes, aſſidue perſonet Monachus. Seraphim
Eſa. 6. & Apoc. 4. enim inceſſabili voce Deum glorificant. Canticum ſpiritale, in ore tuo verſetur Monache; quo, ſuperuenientium tentationum onere ſubleueris. Patiens
1. Cor. 7. eſto Monache; nam tempus patientiæ breue eſt: ſecula autem fruitionis ſempiterna. Monachus morigerus audacter cruci ſe ſiſtet: quandoquidem in cru- B
Philipp. 2. ce Dominus, mortem autem crucis. Vox Monachi, non extollatur aduerſus fratrem ſuum, in amaritudine animæ ſuæ. Vox Monachi, in manſuetudine orationis, ſyncere dirigatur in Deum, immotis labiis. Verum in terris luminare, eſt Monachus, qui lingua ſua non eſt lapſus: Amicus talis eſt
Eccli. 5. 14.
Iacob. 3. Chriſti, & qui corpus ſuum non contaminauit peccatis. Timor Dei continet Monachum, velut turris inexpugnabilis. Monachus diuini timoris expers, ab aduerſariis facile capietur. Lumen in tertis purum, eſt Monachus,
1. Tim. 6. in quo non eſt reperta cupiditas: cum ea radix ſit omnium malorum, & non producat fructus bonos. Carnem edere, & vinum bibere, melius eſt Monacho, quàm in detractione carnes proximi ſui deuorare. Panem tuum Mo-
Mellis & lactis ſignificatio myſtica. nache cum melle comede, ab amaritudine abſtinens; & vinum tuum cum C
lacte bibe, ſicut infans ſpiritu: mel enim abſque amaritudine eſt, lac autem malitiæ expers. In camino ignis probatur aurum, & Monachus in
Eccli. 2. & 1. Pet. 1. conuentu monachorum agnoſcetur. Monachi manus, reuerenter ad Deum
Iudith. 4. extenſę ſint: manibus enim ſuis præfigurans Crucem Moyſes, deuicit Ama-
Exo. 17. lech. Magnum præmium crucifixus conſequetur Monachus, qui & quoti-
Gal. 5. & 6. die moriatur. De eo enim gaudebunt Angeli, in regnum cælorum intromittentes ipſum. Frænum cupiditatibus Monachi, eſt ieiunium; deſtructio
Tob. 12. vero earumdem, oratio cum eleemoſyna. Perniciosa grando eſt vineæ, quæ modò clauiculos protulerit: ſic manus Monachi quæ perperam moueantur, in monaſterio nuper conſtituto. Monachus niue candidior, qui carnis deſide-
2. Tim. 4. ria ſuperat: nam Chriſtum præ auro concupiſcens, adſpiciet ipſum in die D
Iacob. 1. benignitatis coronantem ſe. Monachus ſuſurro, conuentum monachorum diſpergit, & amicos diſſipat. Monachus autem cum intellectu canens, ami-
Gen. 3. & 2. Cor. 11. citiam paternam comparabit. Suſurrans ſerpens, Euam è paradiſo eiecit; cui & Monachus ſuſurro exiſtit ſimilis, quippe qui animam proximi perdit, &
Iacob. 5. ſuam non ſaluat: Spiritaliter autem in corde ſuo pſallens, a Deo exaudietur. Anima Monachi ſemper Deum reſpiciat: Nam anima Monachi quæ ſemel renunciauit mundo, & deſponſata eſt Chriſto, res terrenas deſpicit. Monachus, bonis operibus circumamictus, caput draconis armilla perforabit: Anima enim Monachi ſpiritaliter bene redolens, pie odoratum draconis obſtruit, ne in eo voluptatis inquinamentum odoretur. Quàm bonum
Gal. 5.
Tit. 2. & 1. Pet. 2. eſt fratres, voluptatem domare, & deſideria carnis ſuperare: Cui enim in cor- E
de præſto eſt timor Dei, a voluptatis inquinamento non inficitur. Specio-
Pſal. 140. ſa laus ex ore Monachi, in cordis puritate ad Deum directa, ſicut ſuffitum ſpiritalem ſuauiſſimi odoris, orationem huius ſuſcipiet Dominus. O quantus in Angelis dolor, Monacho per negligentiam è regno cælorum eiecto. O
Matth. 22. 25
Luc. 15. quanta triſtitia Sanctis erit, exercitatore non comparente coram Sponſo, ad ſanctum thalamum nuptialem. O quantum contrà, gaudium inter Sanctos erit; peccatore præuia pœnitentia, regnum cælorum ingrediente. O

quanta

A quanta lætitia Sanctis, peccatore conuerſo ab errore viæ ſuæ. Quorum imitantes fidem, cum gaudio implete lætitiam, ô beati Dei filij, Monachi, qui à carnis concupiſcentia non eſtis deuicti. vos terra non teget: ſed cum Angelis, cælum ſuſcipiet. Ipſi Deo gloria, in ſecula Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS *hæc prima, optime ſuo in multis correſpondet Titulo atque inſcriptioni: nam eam Auctor ad illos potiſsimum dirigit, qui in religionis ſe rudimentis exercent, & fundamenta iaciũt.*
B *Monachum ac religioſum hic optimis præcepsis, regulis atq. conſtitutionibus inſtruit, & quo pacto pie ac ſancte optimum vitæ inſtitutum amplecti, ſequiq. perſeueranter oporteat, docet. Multa ſalutaria proponit, mediaq. ad ſalutem opportuna ſuggerit. virtutes quibus monachum & quemuis Chriſtianum pietatis amatorem, conſpicuum eſſe deceat, deſcribit, virtutumq. ornamenta oſtendit, & ad eas excolendas hortatur, & proſtimulat. Omniaque pulcherrimis exemplis, ſimilitudinibus, metaphoris, Scripturæq. locis atque adluſionibus, nec non prouerbiis, ſententiis, ſciteq. dictis plurimis, illuſtrat, probat, & amplificat. Digna ſane Parænesis, quæ non ſolum à monachis atq. religioſis ſæpe legatur; ſed quæ etiam omnium piorum Chriſtianorum teratur manibus, ad mores recte chriſtianeque formandos, ac vitam pie ſecundum Deum, inſtituendam. nam multa quæ hic ad monachos referuntur, omnibus æque, magna ſaltem ex parte, applicari ac conuenire poſſe videntur.*

Monachus publicam faciens domum ſuam, abominationi erit, &c.] *Hic etſi per* (domum) *locus habitationis, ſeu cella monachi videatur intelligenda, quam publicam frequentationi quorum-*
C *nis fieri vetat, &c. tamen etiam hoc loco, & quidem melius atq. accommodatius* (Domus *nomine*) *videntur recte facta, & virtutes internæ intelligi: vt iſtud quidem referatur ad oſtentationem atque iactantiam; alterum autem ſequens, ad modeſtiam & verecundiam. nam immediate ſuperaddit:* [Qui autem erubeſcit recte facta ſua publicare, mercedem ab occultorum ſcrutatore Chriſto accipiet, &c.] *Sicut contra, vt ante dictum eſt,* [qui publicam facit domum ſuam,] *id eſt, qui bona ſua opera coram aliis publicat, oſtentat, & iactat; abominationi erit, & à Chriſto Domino audiet: Recipiſti mercedem tuam, &c.] vt ſit adluſio ad illud Matt. 6.* [Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis &c.] *taleſque ibi hypocritas dicit, qui honorari propter opera ſua volunt ab hominibus, &c. de quibus ideo ibidem dicitur:* [Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam &c.] *Quin & in eamdem ſententiam, hac eadem Parænese, poſterius Auctor dicit:* [Væ monacho, qui ſeipſum iuſtificat coram hominibus: abominabilis enim talis eſt coram Deo, &c.]

D Vita & mores S. Ioannis, forma atque deſcriptio quædam ſunt monachorum.] *Iſtud de S. Ioanne Baptiſta intelligendum eſſe, ipſemet Auctor in hac eadem parænese, clarum certumque reddit poſtea, vbi dicit:* [Ioannes ipſe Baptiſta tibi exemplo ſit monache, capillis cameli amictus &c.] *Similiaq. de eodem, etiam aliis in locis apud noſtrum Auctorem reperire licebit. Immo Principem monachorum & eremitarum fuiſſe S. Ioannem Baptiſtam, paſsim ſcribunt fere omnes Patres: & inter alios S. Baſilius in Epiſt. ad Chilonem. & S. Gregorius Nazianzenus in Apologia poſtquam ex fuga rediiſſet. item Orat. in Baſilium Magn. S. Baſilium, quia monachus fuerat, cum S. Ioanne Baptiſta comparat. & S. Chryſoſtomus homil. 69. in Matt. ac homilia prima in Marc. poſt. med. ibi:* [Sicut *(inquit)* Sacerdotum principes ſunt, Sacerdotes Apoſtoli: ſic monachorum princeps Ioannes Baptiſta eſt, &c.] *ita in allegata homil. Tomo 2. Idemque alibi, Tom. 3. in Homil. de S. Ioanne Baptiſta, eumdem monachorum appellat Ducem, vbi de eo ſic loquitur:* [Conſiderate monachi, dignitatem veſtram: Ioannes Princeps & Dux veſtri eſt dogmatis, ipſe monachus, &c.] *ita in illa homilia Chryſoſto. cuius initium eſt:* [De Ioanne dicitur: Fuit miſſus à Deo, &c.] *S. Hieronymus quoque de monachis atque eremitis diſſerens, ad Euſtochium, inter alia, ſic ſcribit:* [Hu-
E ius vitæ, *(inquit)* Auctor Paulus, illuſtrator Antonius: & vt ad ſuperiora conſcendam, princeps Ioannes Baptiſta, &c.] *In eamdem fere conſcribit ſententiam, Ioan. Caſs. collat. 18. cap. 6. vbi de Anachoretis agit, qui (vt ipſe inter alia ibi refert)* vaſtos eremi receſſus penetrare non timent, ad imitationem ſcilicet Ioannis Baptiſtæ, qui in eremo, tota permanſit ætate, &c.] *ita ibi inter alia, Caſsian. Idem de S. Ioanne Baptiſta tradunt, confirmantque, Sozomenus lib. 1. hiſtor. cap. 12. Theophilactus in primum cap. Lucæ. & Iſidorus lib. 2. de diuinis officiis, cap. 15. nec non S. Bernardus abbas Claræual. in Sermone, de excellentia ſiue de priuilegiis Ioannis Baptiſtæ, cuius principium eſt:* [Hodie dilectiſsimi, dies nobis illuxit inſignis, &c.] *vbi de illo, inter alia, ſic loquitur:* [Ioannes ætatis ſupergreſſus infantiam, & nobilioris generis generoſitatem oblitus, ſoli vacat

diuini-

diuinitati, factus forma vitæ, monachorum propoſitum, Anachoretarum principium, & A
totins religionis aſſertio, &c.] *Ex quibus igitur clare cernis, quàm recte, quamq. accommodate, & cum aliis conformiter dicat hoc loco Ephræm, vitam & mores S. Ioannis Baptiſtæ, formam atque deſcriptionem quandam Monachorum eſſe, &c.*]

Somnus ſi plus quàm hymnus diligatur; Monachi mors eſt.] *Alia lectio habet: Mors autem monachi, eſt indormiſcere ſomniis, vel ſomnolentia nimia: ſed prior lectio venuſtior eſt, ſententiamq. hic accommodatiorem ac pulchriorem reddit, vt etiam in Græco:* ὕπνος ὑπὲρ ὕμνον ἀγαπώμενος, Somnus ſi plus quàm hymnus diligatur, &c.] *reſpondetque quod immediate ibi præcedit, illud: Scutum monachi inexpugnabile, eſt hymnus angelicus in ore eius. Quodque longius ſubiicitur poſtea, ibi:* [Enſis acutiſsimus aduerſus diabolum, eſt pſalmus in ore monachi, &c.] *Quare cum ſemper aduerſario reſiſtendum ſit, & cum eo confligendum, omni quoque tempore, inexpugnabile illud ſcutum, enſemque adhibendum admonet. Sicut etiam hic paullo poſtea in eamdem pulchre loquitur ſententiam, vbi habet:* [Terminus orationis Monachi indefinitus; cùm omni tempore laudandus ſit Dominus, &c.] B
ac poſterius ibi: Diuinas laudes aſsidue perſonet Monachus: Seraphim enim inceſſabili voce Deum glorificant, &c.] *illudque alibi frequenter inculcat, ac repetit ſparſim variis in locis.*

Verbum bonum ſcrutetur Monachus, &c.] *vbi græce eſt,* ἐξερευνάσθω, *ab* ἐρευνάω, *ſiue* ἐρευνάομαι, *ſcrutor, diſcutio, &c. pro quo, forte haud incommode atque inuenuſte hic legi poſſet,* ἐξερευγέσθω, *id eſt, eructet, ab* ἐξερεύγω, *eructo. quod etiam magis ſaltem hoc loco placeret, vt ſit adluſio ad Pſal.* 44. [Eructauit cor meum verbum bonum, &c.] *ac ad illud Pſalm.* 118. [Eructabunt labia mea hymnum, &c.]

Sicut Leo formidabilis eſt onagris: ita monachus contrarius eſſe debet deſideriis malis.] *Al. ad verbum magis, abſque (*ὡς*, ſicut) hoc modo:* [Leo formidabilis eſt onagris: & talem ſe Monachns oſtendat, aduerſus deſideria concupiſcentiæ improbæ.] *Sed melius, cum additione (*ὡς*, ſicut) vt in priore lectione. Senſus vero Auctoris apertus videtur iſte:* [Vt onagri à Leone; ſic C
à Monacho fugari debent deſideria mala.] *adluſio autem certa videtur fieri, ad illud Eccliſ.* 13. [Venatio leonum, onagri in eremo, &c.] *Siue vt eſt in vulg.* [Venatio leonis, onager in eremo: ſic & paſcua diuitum ſunt pauperes, &c.] *Similitudo autem pulchra, & accommoda notatur, cuiuſmodi ſunt & aliæ plurimæ hic adductæ.*

Xenia ac munera excœcant oculos ſapientum: qui recipit ea cum iniuſtitia aliorum, cultor pietatis non erit.] *alia lectio ſic:* [Munera decipiunt ſapientes: qui cum iniuria aliorum ea accipiunt, impios ſe oſtendnnt, &c.] *atque hinc ſæpe talibus cum Propheta Eſaia, alibi comminatur Ephræm, dicens:* [Væ iis, qui ſcribunt iniuſtitiam. Væ iis, qui iniuſte iudicant. Væ inquam illis, qui pro muneribus iuſtificant impium; ſiue vt hominibus placeant, & ius iuſti tollunt, &c.] *ita Tomo 1. in tractatione de variis tormentis inferni, non longe à principio, pag. 202. ita & variis in locis alibi.* D

Sapiens Monachus, uon qui ſolum recta docet: ſed & conſtantem, benignumq. ſe exhibet, &c.] *Al. ad verbum magis ſic:* [Sapientia Monachi, non ſit tantum in cura verbi; ſed etiam in conſtantia, & manſuetudine celebretur, &c.] *Pro quo, al. ſic legitur:* [Sapiens Monachus, non qui laborat in verbo tantum: ſed qui à conſtantia, & manſuetudine commendatur, &c.] *Illud autem ſignificari, per iſtud (*μὴ ἐν κενολογίᾳ*, id eſt, non qui laborat tantum in verbo, hoc eſt, qui ſolum recta docet) euidenter ex eo quod mox ſubiicitur, conſtat, videlicet* σοφὸς γὰρ ἀληθῶς ἐστιν, οὐχ ὁ τῷ λόγῳ διδάσκων, ἀλλ' ὁ τῷ ἔργῳ παιδεύων, *id eſt*, Sapiens enim vere eſt, non qui verbo, ſed qui opere docet, &c.] *qui reliquis certior, atque ſolidior hinc ſenſus colligitur.*

Monachus obediens, audacter Cruci ſe ſiſtet: nam in cruce Dominus, mortem autem Crucis.] *Diximus alibi frequentius in noſtris Scholiis, Auctorem non ſemper ad verbum citare atque proferre Scripturæ loca: ſed interdum dumtaxat alludere; interdum ſolū referre ſenſum,* E
interdum quædam de ſuo explicationis gratia addere; & interdum aliqua dumtaxat carptim ex iis verba in medium afferre, vt hoc loco: [Quandoquidem in Cruce Dominus: mortem autem Crucis.] *reſpiciendo haud dubie ad illud Philipp.* 2. [Hnmiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem: mortem autem Crucis.] *Vnde ſine dubio, iſta hic majoris breuitatis cauſſa, ita carptim deſumpta ſunt.*

EIVSDEM

A

EIVSDEM PARAENESIS, SEV ADHORTATIO SECVNDA.

AVDITE iſta; & cuſtodite, vos qui filij lucis eſtis: Regnum enim cælorum vobis hæc ipſa adhortatio conciliabit. inuigilate verbis iſtis, & inuenietis requiem animabus veſtris. *Epheſ. 5.* *Matth. 11.* Conualeſcite ab infirmitate veſtra, timore diuino confirmati. Oratio
B veſtra ad Deum pura ſit, ſed pro me etiam obſecro. Vitæ æternæ hæredes euadetis, ſi admonitiones haſce non neglexeritis. Sit verbum veſtrum eſt, eſt; & non, non, ex præſcriptione Euangelica. *Matth. 5.* *Iacob. 5.* Mors vobis non dominetur, tranſlati enim eſtis de morte ad vitam. *Rom. 6.* Ieſus ſit vita veſtra, cui adhærentes non moriemini. *1. Ioan. 3.* Nam Dominus eſt vitæ, & mortis; & cunctos accedentes ad ipſum, ſaluos facit. *Ioan. 14.* peccata ſoluit, delet ſcelera eorum qui inuocant ipſum, pœnitentiam agentes curat, conuertentes ſanctificat. *Philipp. 3.* Intelligite ergo virtutem pænitentiæ, & ad eam qui peccaſtis, adducimini: *Sap. 16.* *Matth. 9.* peregrinatur enim à vobis omnis peccati ſpecies, ò Dei amici. *Luc. 5.* Non ergo regnet peccatum in veſtro ſpiritali corpore, qui incorruptio-
C nem ſuſcepiſtis. *Act. 1. 5.* A tentatione liberi eſtis fratres, ſiquidem amaritudinem abieciſtis, diuinis verbis fidem habentes. *2. Pet. 3.* Res terrenas deſpicite. Crucem fronti* impreſſam tenentes, ſpectaculum diabolo tremendum habebitis. *Rom. 6.* honorantes iuſtitiam, caſtimoniamq. ſeruantes, iam incolæ paradiſi euaſiſtis.

** al. Crucem in fronte adſumentes.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

ADHORTATIO *quidem breuis, ſed in ſententiis atque præceptis multiplex & efficax, ſalutaria plurima continens, lectu obſeruatuq. ſanè digniſsima.*

Peregrinatur enim a vobis omnis peccati ſpecies, &c.] *Elegans & accommoda me-*
D *taphora, à peregrinis ſeu peregrinantibus deducta, qui per aliena loca peragrantes proficiſcuntur, & à ſuis abſunt. Et ſic* [illegible]*, peregrinari dicitur animus, cum extra ſe quodammodo eſt, & exſpatiatur ac diuagatur, &c. Et aures peregrinantur, quæ rem non audiunt, neque attendunt. Sicq; hoc loco, ab illis peregrinari dicitur peccatum, à quibus peccatum alienum eſt & remotum. vel potius, qui ipſi ab omni peccati ſpecie alieni ſunt. & hoc confirmant, quæ immediate ſubduntur: Non ergo regnet peccatum in veſtro ſpiritali corpore, &c.] Sic quoque Apoſtolus 1. Corinth. 5. Quia dum ſumus in corpore, peregrinamur à Domino: & idcirco audemus, & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & præſentes eſſe ad Dominum, &c.] commorationem ſcilicet animæ, quæ in hac carne eſt, peregrinationem à Domino atq; abſentiam à Chriſto eſſe pronuncians, eiuſq; ab hac carne ſeparationem atq; diſceſſum, præſentiam eſſe ad Chriſtum tota credulitate confidens, &c. ita Caſsianus collat. 1. de monachi Deſtinat. cap. 14. Quæ vel ideo copioſius hic adduxi, vt vis locutionis (peregrinari ab aliquo) magis omnibus innoteſcat.*

E Crucem fronti impreſſam tenentes, ſpectaculum diabolo tremendum habebitis, &c.] *al.* [Frontem Cruce Chriſti munitam habentes, &c.] *& al.* [Crucem in fronte adſumentes, horrendum diabolo ſpectaculum eritis, &c.] *Illiuſq. in prima proxime hic antecedente etiam admonet Parænefe, ibi:* [In fronte tua, perpetuo impreſſam habeto Crucem Chriſti, ò Monache, &c.] *Longiuſq; ibid. poſtea:* [Monachus Cruce Chriſti munitus, conteret caput draconis, &c.] *ad illud autem, nos alibi ſæpiſsime hortatur Ephræm.*

 A

EIVSDEM PARAENESIS, SIVE ADHORTATIO TERTIA.

De quibuſdam interrogationibus, ac de humilitate.

QVAE diſcendi cupidi interrogaſtis, breuiter ac compendioſe dicturus ſum: quoniam abſque timore Dei, perfectaq. patientia præclare aliquid geri, & ad optatum finem deduci, impoſſibile eſt. Apoſtolo dicente: Patientia vobis neceſſaria eſt, vt voluntatem Dei facientes, reportetis promiſſionem. Ipſeq. Dominus diſcipulos ſuos inſtruens, ſic ait: In patientia veſtra, poſſidebitis animas veſtras. Et rurſus: Qui autem perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit. Non enim definiuit, ad hoc vel ad illud vſque tempus: ſed qui in finem perſeuerauerit, hic ſaluabitur. Neque enim in principio cognoſcitur finis, ſed in ipſo fine fructus inuenitur. Quamobrem fini principium coniungite: vt in fine inuenientes victoriam, reportetis promiſſiones. Sanctificatio etiam nobis ſit curæ: ſiquidem hoc potiſſimum requiretur à vitæ monaſticæ ſectatoribus. Non efficiamur inanis gloriæ cupidi; ne & nobis dicatur à Domino: Omnia ſua opera faciunt, vt videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria ſua, & magnificant * ſuas fimbrias. Amant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in ſynagogis. & ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus, Rabbi. Simus itaq. humiles, in verbo, in opere, in conuerſatione: vt gratiam inueniamus apud Dominum; quandoquidem humilitas grata eſt Deo. Noui fratrem in Domino, qui quodam in loco quietam ducebat vitam, ſub magna obedientia. acciditq. illo in loco fratrem diuexari ab impuriſſimo dæmone: atque * hic quietum illum, atque optimum Monachum appellans, exclamare cœpit, ac dicere. erat autem in conuentu, ſub cuſtodia iuniorum. Ille vero aduerſus quem vociferabatur dæmonium, in ſua cella deſidebat. Vt autem Præfectus multam cacodæmonis agitationem conſpexit, accerſendum curat fratrem illum, vt patienti deſeruiat: qui aduentans, offendit ægrotum nonnihil relaxatum. Et dum cum eo colloquitur, repente ab impuro obſeſſus dæmone, incepit exclamare ac dicere: Tu iterum huc male per malam venis viam: mali ſunt tui occurſus; mala ſi dixeris, mala etiam audies. Primumq. tu me eieciſti, atque ligaſti per humilitatem tuam. Rurſusq. ad eum, dæmon: Ne extollatis bone vir, ne quæſo extollaris: viſitandus enim mihi & tu eris, niſi humilitate tua protegaris: nam ea & nunc ego crucior, impugnorque. Quòd ſi igitur ipſi quoque dæmones quantumuis inuiti, confitentur ſe nihil cum humilitate poſſe, ſed eam timere atque horrere: quare nos tantam illius dignitatem, adeo parui facimus? Etenim ſignum ex ea reſplendet ſpiritale, quod ſuperbi dæmones tolerare nequeunt. Domino dicente: Diſcite à me, quoniam mitis ſum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus veſtris. Nos vero ad ipſum dicamus: Tibi gratiarum actio Domine, vniuerſorum Regi & Deo, quia factus es nobis via ſalutis. Tu Domine, etiam dæmones refrænas: & eruis ex omni malo, in te ſpetantes. Pro me porro non deſiſtatis precari, vt

apud

Margin notes:

De timore Dei, & perfecta patientia.
Heb. 10.
Luc. 21.
Matth. 10. 24
De reſpiciendo fine.
Gal. 5.
Matth. 23.
** al. fimbrias veſtimentorum ſuorum.*
Humilitatis cõmendatio ab exemplo.
** al. atque ſic*
Præfecti ſolertia.
Humilitatis effectus.
Humilitas etiã dæmonibus formidabilis.
Matth. 11.
Pſal. 100.
Luc. 1.
Ioan. 14.

B C D E

A apud Dominum inuenire merear miſericordiam, quando anguſtiæ illæ me
obſederint, & mortis ſuffocatio: & non confundar, quando reuelauerit Do- *1. Cor. 4.*
minus abſcondita tenebrarum; manifeſtaueritq. conſilia cordium. Væ con- *Matth. 12.*
fuſis, in hora illa. Dominus autem Deus omnipotens, qui ſcrutatur omne ver- *Rom. 8.*
bum, veſtri pariter ac noſtri miſereatur, ſecundum multitudinem miſerationum *Pſal. 50.*
ſuarum: ſingulorumq. noſtrorum nomina inſcribenda curet in regno ſuo cæ-
leſti. Quoniam ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

S C H O L I A.

B

TRIA potiſſimum hac Paræneſe, ac capite tractat Auctor. Primo, de perfectæ patientiæ in nobis neceſſitate. Secundo, contra inanem gloriam. Tertio, de humilitate eiuſq. præſtantia ac dignitate: cuius vis atque effectus, vt eluceſcat melius, exemplum ponit memorabile de quodam Religioſo à dæmone obſeſſo, qui humilitate alterius fratris religioſi relaxabatur, liberabaturq. quòd erga ſingularem hanc illius virtutem, nihil ſe poſſe confiteretur cacodæmon vel inuitus; hæcq. ipſi vel ſola in illo timorem incuteret atque horrorem, cur exire ab ipſo cogeretur. Exemplum memorabile eſt, ac notatu dignum, quo oſtendere conatur S. noſter Ephræm, vera cordis humilitate, cuncta aduerſarij tela, omneſq. eius molitiones, impulſus, atque conatus reprimi atque exſtingui. Simile autem de S. Antonio, in Serm. de cordis humilitate atque modeſtia, narrat S. Abbas Dorotheus, quippe qui dum cerneret tot dæmonis laqueos vndequaque tenſos, & gemebundus interrogaret Dominum, quis eſſet, qui tot poſſet euadere laqueos? Reſponſum accepit à Domino: ſola humilitate hos omnes laqueos, diaboliq. inſidias euitari poſſe. quin & aliud quoddam admirabile adiecit;
C *nempe hoc, neque eam omnino contingere poterunt. Reuera enim nihil eſt cordis humilitate firmius, nihil robuſtius, nihil deniq. ſolidius. vide plura ibidem.*

P A R AE N E S I S* Q V A R T A. ** al. Eiuſdem ad Monachos nouitios. Paræneſ. tertia.*

Ad monachos nouitios.

CARISSIME, ſi ſeculo renuncians, ad fratres ingreſſus ſis,
D incideriſq. in cœnobium complurium fratrum; cum iis viuere, & Domino noſtro Ieſu Chriſto ſeruire cupiens; conſpexeriſq. ibi fratres quoſdam immodeſte atque incompoſite incedentes, aut quæ non placent Deo loquentes: tu * caue, ipſis, aut eorum ſermonibus attendas; ſine eos loqui ſibi ipſis. ** al. at tu ne ipſi tum attendas ſermonibus*
Qui enim loquuntur diſplicentia Deo, ipſi in negligentia vitam tranſigunt,
eorumq. os loquitur ſuperba: nam cor peruerſum ſuſcitat mala, omni tem- *Pſalm. 16.*
pore. Tu autem Deum præ oculis habe. Scriptum quippe eſt in pſalmo: *Prouer. 6.*
Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper: quoniam à dextris eſt mi- *Pſal. 15.*
hi, ne commouear. Et ne te diabolus callidus dicere doceat: Quòd ſi ſe- *Act. 2.*
nes iſti improbæ ſint conuerſationis, ego qui ſum iunior, quid agam?
E Sed Dominum audi dicentem: Multi vocati, pauci electi. Saluari igitur exopta, vt ſis vnus inter electos. Qui enim malum committunt, ſiue in cœno-
bio, ſiue in qualicumque loco, ipſi filij ſunt hoſtis nequam, adſimilati zi- *Matth. 13.*
zaniis in medio tritici. Eſto igitur tu triticum, vt congregeris in horrea Do-
mini; & non inſtar zizaniorum, comburaris igne inexſtinguibili. Verum ne- *A iudicio temerario abſtinendum.*
que iudicemus quemquam, non enim eius nouimus pænitentiam; neque ſi
ridentem, aut quid loquentem adſpexerimus: cùm nobis exploratum non
ſit, quomodo in ſua cella vitam degat; aut cuiuſmodi erga Deum, laborem

ſubeat. Ideo vnumquemque noſtrum oportet ſibi ipſi attendere: quia ſin- A
guli noſtrum Deo rationem reddituri ſunt. Toto ergo corde tuo, attende pſalmodiis, & lectioni diuinarum Scripturarum; & vtilitatem ex iis manantem in anima tua combibe, ſicut infans matris ſugit vbera. Ex iis quippe, virtutum diſces præmia; eritq. gaudium & exultatio cordi tuo. Manſuetum te præbe, & morigerum, atque prudentem: manſuetum quidem, vt ſi te vel puer compulerit, ſequaris ipſum; & opere tuo confecto, tacens reuertere in cellam tuam; ac labris ſilens, corde ora: obedientem vero, vt caſtitatem tui corporis, tamquam pretioſam margaritam conſerues in Domino. Veſtium ornatu non delecteris, & parentum diuitiis non efferaris: Qui enim
Eſai. 40. Iacob. 1. Matth. 24. Marc. 13. Luc. 12. gloriatur, in Domino glorietur. Omnis quippe gloria hominis, tamquam flos fœni. Exaruit fœnum, & flos eius decidit: verbum autem Domini ma- B
net in æternum. Oculos in terram defixos habe, animam vero in cælos. Cum adoleſcentulo, nimiam conſuetudinem atque amicitiam caueto: cum fœmina vero, etiam loqui ſuperfluum ducito. Cum puero, verba ne multiplicaueris. Cum ebriis porro, & pugnacibus atque pertinacibus, & inobedientibus, riſuique deditis, non commiſcearis: at in timore Dei, omni tempore
Epheſ. 5. perſiſte. Ait enim Apoſtolus: Caute & ſapienter ambulate, redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt. Propterea nolite fieri imprudentes, ſed intelligentes, quæ ſit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria.
Tit. 2. Et rurſus: vt is qui ex aduerſo eſt vereatur, nihil habens malum dicere de* no-
** al. de vobis* bis. Quoniam Deo conuenit gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

C

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

IN QVIBVSDAM *Exemplaribus, hæc tertio loco ponitur Parænesis, cum eiuſmodi inſcriptione:* [Eiuſdem ad Monachos nouitios, Parænesis tertia.] *At in pluribus MMSS. eſt quarta in ordine, inſcribiturq.* [Eiuſdem ad monachos nouitios, Parænesis quarta.] *vt hoc loco. Sicq. in omnibus pene Codicib. Græc. legitur,* Παραίνεσις δ. *id eſt, Parænesis quarta. quare ſicut in pluribus reperimus, etiam hic ſecuti ſumus, & repoſuimus. Hortatur vero hic potiſſimum, Monachos nouitios; vt ſi in cænobijs quæ ſibi delegerunt, forte quoſdam deprehenderint vitâ minus rectâ atque probatâ, eorum veſtigijs minime inſiſtant, neque incompoſitis talium moribus attendant: ſed Deum ſemper præ oculis habeant, ſaluariq; ſerio ſtudeant, vt inter electos referantur; ac ad hoc, vt ſe gerere debeant, rationem formamq; optimam proponit: & quæ cum primis agenda ſint, quæque vitanda, breui efficacitate deſcribit. ſicut ex ipſa melius patebit Paræn.* D

Cariſsime, ſi ſeculo renuncians, ad fratres ingreſſus ſis, &c.] *Pro quo, in alio MS. ſic:* [Si abdicato ſeculo, egreſſus ſis ad fratres, &c.] *ſequiturq. nonnullis interiectis poſtea:* [conſpexeriſq; quoſdam immodeſte atque incompoſite incedentes: tu caue ipſis attendas, &c.] *pro quo, al.* [At tu, ne ipſorum attendas ſermonibus; ſine eos loqui inter ſeipſos, &c.] *quamquam parua hic videatur lectionis varietas.*

Eſto igitur tu triticum, vt congregeris in horrea Domini: & non velut zizania comburaris igne inextinguibili, &c.] *Quandoquidem iuxta Euangelium Matth. 13. homines mali adſimilantur zizaniis in medio tritici; at boni ac pij tritico, &c. ideo hic monet, vt qui ſuæ ſatagunt ſalutis, fiant ſicut triticum, vt in horrea congregari queant Domini, hoc eſt, in regno cæleſti cum electis; & non ſint mali inſtar zizaniorum, ne ſicut zizania comburantur igne inextinguibili. Nam qui in hac vita male agunt, ſiue in monaſterio, ſiue alio quocumq; fuerint loco, ipſi (inquit) filij ſunt hoſtis improbi, zizanijs in medio tritici, adſimilati. Quòd porro boni ac iuſti tritico, & mali zizanijs recte comparentur, ex allegato Matth. 13. clariſſime patet loco. comprobaturq; alibi apud Ephræm, Tomo 1. in tract. de varijs tormentorum locis. ibi:* [Alij ſicut zizania colligentur, comburendi in camino ignis, &c.] *ac Tom. 3. in longo Serm. cuius initium eſt:* [Dolor me in verba compellit, &c.] *ibi:* [Videte itaque, ne quis veſtrum zizania inueniatur, & colligatus in manipulos, æternæ flammæ concremetur ardoribus, &c.] *ita quoque alibi ſæpe apud eundem.* E

Neque

A Neque iudicemus quemquam, &c.] *Iudicium temerarium damnat ac prohibet: & vt quiſque potius ſibi, quam rebus alienis (quarum ſæpe eſt neſcius) diiudicandis attendat, ſerio admonet. Locus autem hic, contra homines tam temere iudicantes facta aliena, commodus eſt ac vtilis. de quo, ex profeſſo magis poſtea in Paræneſi 9. cuius initium eſt:* De ſcandalis porro occurrentibus, nouimus eum qui ait: Nolite iudicare, & non iudicabimini, &c.]

Omnis quippe gloria hominis, tamquam flos fœni: exaruit fœnum, & flos eius decidit, &c.] *Locus ad quem reſpicit, eſt Eſai. 40. & Iaco. 1. vbi tamen aliter atq; aliter iſta leguntur, licet ſenſu coincidant; Ephræm autem hæc carptim inde deſumpſit ſelegitq; quem quidem locum pro reprimendo faſtu mundano, etiam S. Baſilius Magnus alibi adhibet, illuſtrat, & explanat, in Orat. de Morte, vbi dicit:* [Recordare eius ſimilitudinis, quam Eſaias Propheta ille magnus proponit, *dicens:* [Omnis caro vt fœnum: & omnis gloria hominis vt flos fœni. (*ſubiungitq; ibid.*) qua ſane ſimilitudine, commodiſsime Propheta complexus eſt
B humanæ vitæ breuitatem, & fluxam commodorum eius lætitiam atque voluptates, &c.] *ſicut latius ibidem conſequenter deducitur, & exemplis res declaratur, in oratione ead. quam Tomo primo apud Ephræm, à nobis poſt alteram noſtri Auct. etiam de Morte, adiunctam inuenies, inter Opera autem Baſilij hactenus edita non eſt.*

Cante & ſapienter ambulate, redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt, &c.] *Locus qui citatur, eſt Epheſ. 5. ſed carptim etiam inde deſumptus, & inſtituto hic Auctoris recte accommodatus. Quod autem poſtea hic additur:* [Sed intelligentes quæ ſit voluntas Dei.] *vt etiam in eodem eſt loco ad Epheſ. in alio Auctoris MS. habetur:* [Quæ ſit voluntas Domini bona, & bene placens, & perfecta.] *ſicut ad verbum reperitur in Epiſt. ad Rom. cap. 12.*

C

PARAENESIS QVINTA,

Quæ eſt, ad diuinam doctrinam Adhortatio.

CARISSIME, Ecce aliud tibi ſeruandum commendo * depoſitum in Domino: quod ſi cuſtodieris, in fine lætitiam atque iucunditatem tibi retribuet. Si vana huius ſeculi vita abdicata, ingreſſus fueris cœnobium plurium fratrum, cupiens fieri Monachus: vide ne te decipiat inimicus, ad exeundum *al. teſtamentum nouum in Domino.*
D cœnobium tentans, antequam ſanctum * Monachi indumentum aſſumas; vt ne ad extremum, te vehementer pœniteat: ſed perfer, bona iaciens fundamenta, cum omni humilitate. Superuenientes vero atque immiſſas ab inimico tentationes ne pertimueris: verum ſuffer ac tolera, vt beatitudinem conſequaris. Scriptum quippe habetur: Beatus vir qui ſuffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromiſit * Dominus diligentibus ſe. Cupis autem non ſuccumbere tentationibus? omnem tuam voluntatem abſcinde, & requiem obtinebis. Sin vero & bona tibi res videatur, quę à tuo Pręfecto in Domino non bona iudicetur; crede illi, in Domino. Nam contentioſum eſſe ac pertinacem, proprioq. conſilio duci, ſubuerſionis ſignum exiſtit. Nouitius enim cum
E quis ſit & inobediens, contumelioſum probrisq. obnoxium ſibi nomen conciliat. Dicit enim in Pſalmo: Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de via iuſta. Qui igitur * iuſtitiam diligit, non peribit: at qui diſciplinam auerſatur, ſibi ipſi damnum infert. Quemadmodum autem in dolium immitti vinum, ſimul & acetum nequeunt: ſic neque in ſolitaria vita, virtus ſimul degere cum diſſolutione poterit. Fidemq. huius tibi

al. ſanctum ſolitaria vita habitum. — *Iac. 1.* — *al. Deus.* — *Pſal. 2.* — *Ibidem.* — *al. diſciplinã* — *Similitudo aptiſsima.*

2. Cor. 6. faciat Apoſtolus: Quæ enim conuentio Chriſti, ad Belial? aut quę ſocietas luci, ad tenebras? A Ama igitur modeſtiam, & temperantiam ſummopere: vt diuini ſpiritus tabernaculum efficiaris. Et quandoquidem vitæ monaſticæ habitum ferre meruiſti, ne ſic quæſo cogitationibus conſentias; ſiquidem te à fraternitate ſeparare voluerint: ne forte à iuuentute tua, diſcas eſſe vagabundus & inſtabilis. Vide autem, ne reuerentiam ac pietatem, quam dum ingredereris habebas, deperdas: ſed eam ad finem vſque, retinere contende. Maledicentia autem, vel iuſiurandum, nec nominetur in * labris tuis, ſicut decet ſanctos. Cæterum humilis eſto; & in omni tua reſponſione, hoc verbum (ignoſce) adhibeto: vt inutiles ſeculi mores abs te euellas ac deſtruas; vitamq. Deo gratam ducens, ab eo laudem obtineas. Veniens * porro ad monaſterium, ne aurum, argentum, veſteſq. deſideres: verum cuncta in cælum præmittens, ſecundum Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti præceptum, hæc B tibi acquire, & vindica: fidem, temperantiam, patientiam, atque humilitatem, & reliqua. Et Deus ex ſua benignitate, præbebit tibi. Cui gloria, in ſeculorum ſecula. Amen.

* al. in nobis, & ſic in vulg.

* al. Cum vero iam monachiſmum inchoaueris, &c.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

INSCRIPTIO *huius quintæ Parænesis variat. nam al. ponitur:* [Parænesis 4.] *al.* [Ad C Monachos nouitios, Parænesis 2.] *In alio autem MS. pro titulo hic eſt:* [Diuinæ doctrinæ inſtructio, ſeu exhortatio.] *Pro quibus, nos hic & debita ordinis, ac rei tractatæ ratione habita, hanc antepoſuimus:* [Parænesis quinta, quæ eſt ad diuinam doctrinam adhortatio.] *quæ & ipſi magis quadrat ordini, & argumento.*

Ecce aliud tibi ſeruandum commendo depoſitum in Domino, &c.] *Græce eſt,* παρακαταθήκην τήρει. *pro quo, in alio MS. eſt,* διαθήκην καινὴν ἐν κυρίῳ. teſtamentum nouum in Domino, &c.] *vbi prior lectio accommodatior videtur, & in pluribus Codicib. reperitur. Dicitur autem* παρακαταθήκη, *depoſitum, hoc loco: id eſt, quod deponitur, & quod alicui ſub fide traditur, ſiue committitur. à verbo* παρακατατίθεμαι, *depono, id eſt, commendo, ſiue cuſtodiendum committo. item credo, quaſi fidei alicuius committo, concredoque. Sic præceptum, ſiue documentum, vel monitorium hoc ſuum, Auctor hic aliud appellat depoſitum; aliud quidem a ſuperioribus & antecedentibus, prius factis: Depoſitum autem, quod velut in ſinum illius repoſitum* D *velit, ſeruandumq; fideliter ipſi tradiderit, commiſeritq; &c. Quod porro altera lectione dicitur:* [teſtamentum nouum in Domino.] *etiam commode ad mentem ſenſumq; Auctoris explicari poteſt; vt teſtamentum hic dictum ſit, quod ſit voluntatis ſuæ quaſi efficax teſtimonium: nouum vero, eo quòd poſt alia ſit recens, & recenter ac nouiter confectum. quaſi nouum mentis ſuæ teſtimonium poſt alia ipſis relictum, vel etiam mandatum nouum illis datum, ſecundum illud Ioannis 13.* [Mandatum nouum do vobis, &c.] *Pro vltima autem voluntate, non videtur hic poſſe accipi, qua Teſtamentum iuxta Vlpian. (l. 1. qui teſta. facere poſſ.) eſt voluntatis noſtræ iuſta ſententia, de eo quod poſt mortem fieri voluerimus, &c. quia multa ſimilia poſteris præcepta dediſſe Auctor reperitur, vt patebit ex ſequentibus Parænesibus. quamquam tamen & iſta aliquo modo ad vltimas eius voluntates referri poſſe videantur: quia etiam poſt ſuam mortem, hæc ipſa remanere inſixa, atque inſculpta mentibus aliorum cupiebat, &c.* E

A

AD MONACHOS NOVITIOS.

PARAENESIS VI.

SIQVIS à magna vani ſeculi exiſtimatione, ad Monachatum acceſſerit; ſeipſum à faſtus & arrogantiæ dæmone cuſtodiat oportet; ne in ſpiritum ſuperbiæ, & inobedientiæ incidat, ſibiq. ipſe detrimentum adferat. Non tibi hic Cariſſime ſit pudor; quòd ſub obedientia viuas in Domino; neque quòd
B proprijs opereris manibus bonum. Nam exigua iſta anguſtia & tribulatio, quam Domini cauſſa toleras; vitam tibi æternam conciliabit. Et quid amplius dicam? Sicut enim, qui drachmam vnam cum decem millibus talentorum auri commutat: Ita & quæ nunc eſt tribulatio, parua eſt ad futuram vitam æternam comparata; ac contra etiam, ad futuram tribulationem, quæ improbe ac perdite viuentibus contingit. Exigua igitur præbes, & magna * tibi bona redduntur. Aduigila ergo dilectiſſime, tamquam bonus miles; & gratiam quæ in te eſt, non neglexeris: ne forte vtrumque in te eueniat; vt & homines contriſtes, hoc eſt, tuos ſecundum carnem parentes; & Deo non placeas. Verùm decerta, vt & videntes te, glorificent
C Deum ſuper bona conuerſatione tua. Scriptum quippe eſt: Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: quia in verba tua ſuperſperaui. Et rurſus: Pax multa diligentibus legem tuam, & non eſt illis ſcandalum. Propterea cuſtodi te à ſuperbia, & Dominus pars tibi erit atque munitio. Cui * gloria & fortitudo, in ſecula ſeculorum. Amen.

A Minori, ad Maius.

Rom. 8.

** al. & magna recipies.*

Pſal. 118.

Ibid.

**al. Ipſi gloria.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

AD Monachos nouitios, Parænesis Sexta.] *Al.* [Eiuſdem Parænesis ad Monachos nouitios, quinta. & al. ſexta.] *al. Alia ad nouitios Parænesis. al. Iſta Parænesis quaſi*
D *eadem cum præcedenti ponitur, eique coniungitur, vt in MS. cod. Sirleti. ſed quia in pluribus Vaticanis ſeparata inuenitur; & nos eam ſeparatam, ſextamq. in ordine cæterarum repoſuimus.*

Si quis à magna vani ſeculi exiſtimatione, ad monachatum acceſſerit; ſeipſum à faſtus & arrogantiæ dæmone cuſtodiat, &c.] *Contra Spiritum ſuperbiæ, faciunt iſta; & ſi in alijs, maxime in Monachis nouitijs faſtum omnem & arrogantiam, ſuperbiamq. cum inobedientia, arguit, damnat, & reprimit: quod idem & poſtea facit, ac quidem plenius & efficacius in Parænese 13. quæ eſt contra illos, qui inflati ſunt ex genere. admonitionemq. continet de humilitate, & incipit:* [Frater, ſi poſt abdicationem vanæ vitæ, ingreſſus ſis cœnobium plurium Fratrum, &c.] *vbi non pauca cum his quadrantia, in medium afferuntur; ſicut & in ſequenti poſtea Paræn. 14* [quæ eſt, de non ſublime alteque ſapiendo.] *& Parænese 18.* de ijs, qui de ſeipſis magnifice ſentiunt.] *cuius initium eſt:* [Frater, cur deciperis correptus à diabolo, vt gradus tranſilias, &c.] *multisq. alijs in locis apud eumdem. de quibus & Caſ-*
E *ſianum vide, libro 12. per tot. de Spiritu ſuperbiæ.*

Sicut enim qui drachmam vnam, &c.] *Variat hic lectio, dum al. in Græco codice ſic legitur: Omnis enim anguſtia ſolitariæ vitæ, tamquam drachma vna ad decem millia talentorum auri comparata, &c. al. ſic: Quemadmodum enim drachma vna, cum decem talentorum auri millibus collata; ſic & quæ nunc eſt tribulatio, ad futuram vitam comparata æternam. contra vero etiam ad futuram tribulationem, quæ improbe ac perdite viuentes manet, &c. quæ lectio præferenda videtur.*

 A

PARAENESIS SEPTIMA,

Quæ Doctrinam continet, cum adhortatione.

CARISSIME, ſi bona ac pulchra ieceris principia, ſic & ſenectutem tuam Deo gratam & acceptam traducas; eriſq. inſtar luminaris, quod multos in via illuminat Domini. Sin autem ab vtero malus, & non rectus exieris; * cum ignominia erit & ſenium tuum. Forte igitur ac validum fundamentum colloca; vt opus in altum aſcendat. Ante omnia autem frater Deum time, ipſumq. toto corde tuo glorifica: vt & ipſe cum omnibus ſanctis ſuis, te gloria coronet. A' iuuentute tua, manſuetiſſimam * ſapientiam acquirito, eamq. ad extremum vſque ſpiritum non relinquito: hæc enim in ſemitam iuſtitiæ rectam deducet te, eriſq. vas electionis à iuuentute tua, & honorabilis ſenectus tua. obtinebiſq. laudem apud Deum: & homines in te magnificabunt Dominum. Si igitur à Præfecto, in manus fratris ſis traditus; non tibi tacita mentis cogitatione dicere videaris: Ego quidem magnorum & illuſtrium parentum ſum filius: hic autem nullius exiſtimationis, & mendicorum filius; aut ſæpe etiam ex ſeruorum turba originem ducit: & quomodo ego huic ſubeſſe atque obedire potero? ignominia enim mihi erit, ſi iſtud fecero. Ne talia tecum cogitaueris dilecte Frater: non enim prudens hanc cogitationem ſuſcepiſti. Nam qui eiuſmodi cogitat, nondum veterem hominem exuit, qui corrumpitur ſecundum deſideria erroris. Nos autem dilectiſſime, tamquam à Deo commendati in obſequium concordibus fratribus, ſufferamus: vt digni efficiamur libertate iuſtorum; mente recolentes omnium Dominum, qui propter nos cum eſſet diues, pauper eſt factus: vt nos illius inopia diuites eſſemus. * Cariſſime, collum iugo ipſius ſubmitte; vt requiem animæ tuæ inuenias. Quia ſcriptum eſt: Immundus coram Domino, omnis qui elato eſt corde. Quoniam ipſi eſt gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

** al. ipſam quo que vitam miſere tranſiges.* B

** al. manſuetudinem & ſapientiam.*

Aduerſus inanem elationem.

Similia plane his, ſunt in Paraneſi 13. poſtea. C

Eph. 4.

2. Cor. 8.

** In alio Cod. hic ita finitur: Cui gloria in ſecula. Amen.* D

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS VII. quæ Doctrinam continet cum adhortatione.] *Pro hac inſcriptione, al. ſic:* [Parænesis alia ad Monachos.] *al.* [Paræneſis ad nouitios Monachos, quarta.] *al.* [Doctrina cum admonitione.] *& ſic in vno MS. Card. Sirleti, & altero Candiæ.*

Si bona ieceris principia, ſic & ſenectutem tuam Deo gratam & acceptam traducas, &c.] *In alio MS. ſic:* [Si bona principia ieceris vt oportet, decerta vt & ſenectutem tuam bene beateq. tranſigas, &c.] *ac poſtea vbi eſt:* [Sin autem ab vtero malus, & non rectus exieris; cum ignominia erit & ſenium tuum, &c.] *pro eo, al. ſic:* [At ſi obliquus & peruerſus ex vtero prodieris; ipſam quoque vitam male ac miſere tranſiges, &c.] *vbi Græce eſt, διαβιώσεις τὰ κατά σε κακῶς. at ibi: ἐν ἀτιμίᾳ ἔσται τὸ γῆρας σου. id eſt,* cum infamia atque ignominia erit & ſenium tuum,] *atque ideo hic ſolidum ac validum monet virtutis rectæq. vitæ collocandum fundamentum, vt opus in altum conſurgat, & finis principio bono reſpondeat. hoc eſt, ſicut bona ac pulchra pietatis & religionis iecit initia; ita & totam vitam ac ſenectutem ſuam Deo gratam acceptamque, ad finem vſque traducat, &c.* E

A Si à Præfecto, in manus Fratris ſis traditus; non tecum dicas: Ego magnorum & illuſtrium parentum ſum filius: hic autem, &c.] *Iſta rurſus ad ſuperbiæ & arrogantiæ ſpiritum in Monachis præſertim nouitijs reprimendum, ſpectant. quadrantq. optime his quæ in ſuperiore adducuntur Paræneſe ſexta in ordine:* [Si quis à magna uani ſeculi exiſtimatione, ad Monachatum acceſſerit; ſeipſum à faſtus & arrogantiæ dæmone cuſtodiat, &c.] *quæque in alijs Paræneſibus, à nobis ibi in Schol. citatis, tractantur; ac præcipue in Paræn. 13. contra illos qui inflati ſunt ex genere. cuius initium eſt:* [Frater, ſi poſt abdicationem vanæ vitæ, &c.] *ac poſtea Paræn. 14. & alibi.*

P A R AE N E S I S VIII.

B

Ad Monachos nouitios, De opere manuum.

OPVS quoque manuum * non negligas: Nam ſæpe tibi cogita- ** al. non parui pendas.*
tio ſuggerit, dicens: numquam manuale iſtud opus addiſcere
poteris; debilis enim es, ac negligens. & operis huius labores ſufferre in finem vſque nequibis.. Nam ecce tua membra
præ * labore defatigari ac frangi cœperunt: non enim labori- ** al. dolore.*
bus es aſſuetus. cæterum tranſiens, abi vnde veniſti: nam & ibi, inquit, ſi
timere Dominum Deum volueris, ſaluari poteris. At tu tamquam fidelis,
non frangaris eiuſmodi cogitationibus: ſed Dominum exſpecta, qui te ad
C ſuum inuitat regnum, & gaudium. Ipſe quippe dixit: Amen amen dico vo- *Matth. 17.*
bis, ſi habueritis fidem ſicut granum ſinapis, dicetis monti huic, tranſi hinc
illuc: & tranſibit, & nihil impoſſibile erit vobis. Et nos ergo cariſſimi ſuſtineamus: non enim in hominem qui ſaluare nequeat ſperamus; ſed in
Deum, qui ſaluat ſperantes in ipſum. Sicut ſcriptum habetur: Qui confi- *Pſal. 124.*
dunt in Domino; ſicut mons Sion, non commouebitur in æternum, qui habitat in Hieruſalem. Et rurſus, beatos eos prædicat Spiritus ſanctus, qui
ſperant in Domino, * dicens: Domine Deus virtutum: beatus homo qui ** al dicentes.*
ſperat in te. Suſtine ergo ò dilecte à Domino. Nonne ſi literas diſceres, *Pſal. 83.*
vexationem ſuſtineres? Quòd ſi opificium aliquod ſeculi; nonne laborem ſu- *A minore ad maius.*
bires? Sed nonne multo magis, cuncta propter Dominum ſufferre debemus?
D Scriptum quippe eſt: Labores * palmarum tuarum manducabis: beatus es, & be *Pſal. 127.*
ne tibi erit. Et Apoſtolus admonet dicens: operantes proprijs manibus, quod ** Vulg. manuũ al. fructuũ tuorum.*
bonum eſt: vt ſcilicet non ſolum vobis quod edatis laborando curetis, ſed
etiam ex proprijs laboribus habeatis, vnde neceſſitatem patienti tribuatis. *Ephæſ. 4.*
Studium ergo omne noſtrum in eo ſit, vt à peccatis noſtris liberemur.
Nam ſi ipſi voluerimus, liberabimur. Ipſe quippe Dominus dixit: Petite, *Matth. 7. &*
& dabitur vobis: Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit. & *Luc. 11.*
pulſanti aperietur. Ipſe enim eſt, qui theſaurum pœnitentiæ non deficien- *Luc. 12.*
tem mundo dilargitur. Ipſi gloria, in ſecula. Amen.

E

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

VARIAT *& huius Octauæ Paræneſ. titulus ſiue inſcriptio: nam in aliquibus mmſ. Græc. eſt vt hic repoſuimus. In alijs, pro Titulo hic ponitur:* [De Canone monaſtico: & quòd operari oportet, & non negligentem eſſe.] *vt in MS. cod. Syrleti. Al.* [Quòd in opere manuum pigritandum non ſit.] *& ſic in vno MS. Syrleti Card. & altero Candiæ. Al.* [Ad Monachos nouitios, & de opere manuum.] *& ſic in Græco MS. Bibliothecæ Cryſafer. al. Ad nouitios Monachos, Paræneſis ſeptima.*

Opus

Opus quoque manuum non negligas, &c.] *Cum alibi ſæpe, ſparſim & incidenter Au-* A
ctor περὶ τοῦ ἐργοχείρου τῶν μοναζόντων. id eſt, de manuali Monachorum opere agat; hic autem de
eo, paullo magis ex inſtituto: viſum eſt de vſu & ratione, atque antiquitate illius, nonnulla
hoc loco in medium afferre. Et primo quidem, conſtat ex conſuetudine antiquorum Monaſterio-
rum, Monachos ex proprijs regulis obligatos fuiſſe ſuis operari manibus. Cauſſæ vero cur eiuſ-
modi regulam conſtituerint, duæ præcipuæ allegari ſolent: Vna, *quia non poterant aliter ſuſten-*
tari: nam nec prædia habebant atque poſſeſſiones ſibi relictas, vt hodie multi Monachi habent.
neque eleemoſynas à populo petebant, cum nec populo inſeruirent; & vt petiiſſent, nullo modo
ijs ſuffeciſſent, ob Monachorum multitudinem: nam vno in loco, ſub vno Abbate commoraban-
tur terna vt minimum hominum milia, teſte S. Auguſtino lib. 1. de moribus Eccleſiæ, cap. 31.
Altera cauſſa ac ratio eſt, *quia illis Monachis ad vitandum otium, neceſſarium erat la-*
borare. vnde S. Hieronymus, in Epiſtola 4. ad Ruſtic. ſcribit Aegyptiorum Monaſteria hunc
morem tenere, vt nullum abſque operis labore ſuſcipiant, non tam ob victus neceſſitatem, quàm
ob animæ ſalutem; ne mens vagetur pernicioſis cogitationibus diſtracta, &c. S. Ephræm B
etiam tertiam hic cauſſam adiungit ex Apoſt. Eph. 4. vt ſcilicet non ſolum ſibi, quod edant labo-
rando curent: ſed etiam ex proprijs laboribus habeant, vnde neceſſitatem patienti tribuant, ſub-
ueniantque, &c. De quo, etiam plurima apud Caſſianum inuenies, libro 2. de noctur. orat. mo-
do, cap. 3. poſt med. & libro 10. de Spiritu acediæ, varijs capitibus, 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.
14. 17. 18. 19. & denique cap. 22. vbi de Monachis per Aegyptum, recenſet, quòd ita ſuis
operari manibus ſint ſoliti, vt non ſolum proprijs ſatisfacerent neceſſitatibus: ſed etiam ſuper-
uenientes ac peregrinos reficerent, & illis qui longa carcerum cuſtodia detinebantur, in neceſſa-
rijs ad victum, ſubuenirent, &c.

Scriptum quippe eſt: Labores palmarum tuarum manducabis, &c.] *Locus eſt Pſal.*
127. vbi in Græco hic eſt, vt in edit. 70. τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου, id eſt, labores fru-
ctuum tuorum.] *ſi ad verbum reddatur. At LXX. hic καρπὸς, non vocaſſe fructuum per-*
ceptionem, ſed particulam manus, teſtantur Scholia nouæ Romanæ edit. 70. Quod etiam nota- C
tum eſt à S. Hieronymo ad Marcellam; cum libri Latini haberent, [fructuum tuorum.] *Quin*
& 1. Reg. 5. cap. καρπὸ, eadem notione accipiuntur pro particula manus, &c. Cæterum in vulg.
hic eſt: [Labores manuum tuarum comedes, &c.]

PARAENESIS NONA.

Matth. 7. Marc. 4. & Luc. 6.

DE ſcandalis porro occurrentibus, nouimus eum qui ait: Noli-
te iudicare, & non iudicabimini. In quo enim iudicio iudi-
caueritis, iudicabimini: & in qua menſura menſi fueritis, re-
metietur vobis. & quæ ſequuntur. Vt vero cogitationum ad- D
miniculum habeas: animo reuolue, quomodo iuſtus Lot in

Gen. 19. & 2. Pet. 2.

Sodomis commoratus ſit; ſed nequaquam illorum abductus eſt laſciuia at-
que ſuperbia. quare & ſaluatus eſt, ſicut ſcriptum reperitur: Viſu enim

Ibid. 2. Pet. 2

atque auditu dum iuſtus inter eos habitaret, quotidie animam iuſtam ope-

Ibidem.

ribus illicitis torquebant. Sed quid infert, dicens: Nouit Dominus pios de
tentatione eripere, impios autem in diem iudicij cruciandos ſeruare, & re-

Antitheſes graues, & accommoda.

liqua. Ne ergo hodie continentia; atque clementia: & cras incontinentia
atque ſuperbia. Ne hodie vigiliæ, quies atque ſilentium, & humilitas:
cras autem ſomnus inſatiabilis, diſtractiones, inobedientia, & his ſimilia.
Ne hodie renunciatio ſeculi, & abdicatio rerum terrenarum, ac valedictio
patriæ & amicorum, parentumq. carnalium, propter ſpem in Dominum E
Chriſtum: cras autem noſtram regionem, & patriam, atque hæreditatem

Gen. 19. Luc. 17.

inquiramus, demergentes nos ipſos in plurima mala. Vxor ſiquidem Lot
retrorſum conuerſa, in * columnam ſalis mutata eſt. Quare & Dominus in-

** al. ſtatuam.*

ſtruit nos dicens: Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens

Luc. 9.

retro, aptus eſt regno cælorum. Quare ſemper in mente diem illum habe-
to, quando exutus omnibus, propter Dominum reliquiſti ſeculum; & quan-
do diuino incenſus eras timore, feruenſque Spiritu in Dominum: ac idem
inſtitutum

A inſtitutum retine, vſque ad finem. Qui enim perſeuerauerit vſque ad finem, hic ſaluabitur: vt mercedem laboris referas atque operationis, vnà cum vita æterna. Quoniam ad Deum verum acceſſiſti, omniaq. contempſiſti; vt Chriſtum Deum lucrifacias. Cui gloria, in ſeculorum ſecula. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

ISTA Parænefis nona, velut eadem cum præcedenti reperitur connexa, & immediate citra vllam diſtinctionem atque diuiſionem ſuperiori octauæ appoſita, in mn.ſſ. Græc. Cryptafer. & Sirleti. B *Sed quia in aliis Vatican. & Sfortian. ſeparata eſt, eam & nos pro maiore Lectoris commoditate ſeparatim, & nono loco in ordine ponendam hic cenſuimus.*

Nolite iudicare, & non iudicabimini: in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini, &c.] *Locus eſt Matth. 7. vbi in vulg. ſic:* [Nolite iudicare, vt non iudicemini, &c.] *al.* [Nolite condemnare, vt non condemnemini, &c.] *Chryſoſtomus autem, eodem modo quo Ephram, hunc locum legit, in Homil. 24. in cap. Matth. 7. vbi & eumdem eleganter explanat & applicat. afferturq. idem, Marc. 4. & Luc. 6.*

Vt vero cogitationum adminiculum habeas; animo reuolue quomodo iuſtus Loth, &c.] *Alia lectio videtur explicatiua eſſe iſtius, & ſic habet:* [Vt autem mentem, cogitationemq. tuam adiuuare poſsis; perpende animo, quomodo iuſtus Loth, &c.] *quaſi dicat: Vt autem confirmatam in bono mentem retineas; cogita quomodo, id eſt, qua innocentia, vi-* C *taq. integritate iuſtus & probus Loth, inter impios, & flagitioſos Sodomitas habitarit: ipſe vero nequaquam paſſus eſt ſe illorum impietate, laſcinia, atque ſuperbia abduci. quare & ſaluatus eſt, ſicut ſcriptum habetur Geneſ. 19. & 2. Pet. 2. ad quæ potiſſimum Scripturæ loca, hic Auctor reſpicit. Sed de iſtis plura in Sermone noſtri Auctoris in Loth, nuper à nobis cum aliis nonnullis ſeorſim edito. cuius principium eſt:* Cum homines voluptatibus dediti, &c.] *ibidemq. in noſtris Scholiis.*

Viſu enim atque auditu dum iuſtus inter eos habitaret, quotidie animam iuſtam operibus illicitis torquebant.] *Hæc verba, ſicut & ſequentia:* [Nouit Dominus pios de tentatione eripere, &c.] *Auctor ex 2. Pet. 2. adducit. Eſt autem ibi in vulga. ſic:* [Aſpectu enim & auditu iuſtus erat, habitans apud eos, qui de die in diem, animam iuſtam iniquis operibus cruciabant.] *Infertq. ibi Apoſtolus, dicens:* [Nouit Dominus pios de tentatione eripere, iniquos vero in diem iudicij reſeruare cruciandos, &c.] D *Et vt alibi Ephram:* [Ait autem & Beatus Petrus Apoſtolus: Nouit Dominus pios de tentatione eripere; peccatores vero, in diem iudicij reſeruare cruciandos, &c.] *ita in tract. contra eos qui animas ad impudicitiam pelliciunt, &c. Tomo 1. pag. 119. vbi hic locus Petri, ad longum, & ad finem vſque capitis ſecundi, ex ſecunda eius Epiſtola deducitur, recteq. accommodatur, & illuſtratur.*

Quare in mente ſemper diem illum habeto, quando exutus omnibus, reliquiſti ſeculum, idemq. inſtitutum ad finem vſque retine, &c.] *Vult Religioſum ac Monachum ſuæ renunciationis, ac ſuorum cum Deo pactorum ac promiſſorum ſemper eſſe memorem, & in bonis inſtitutis ad finem vſque perſeuerantem: cuius hic ſerio quoſcumque religionis voto obſtrictos admonet. ſicut etiam facit Tomo primo, in Adhortatione, de non ſcandalizando proximo. cuius ibi initium eſt:* [Non decet eos, qui ad E pietatis ſtudium accedunt, & manum ad aratrum ponunt, retro conuerti, &c.] *vbi multa huius inſtituti, lectu digna in medium afferuntur. quò ideo Lectorem remittimus.*

PARÆNESIS DECIMA.

Quòd propter tempus non ſit indulgendum torpori atque deſidiæ.

NE ETIAM in tempus, negligentiæ cauſſam reieceris: nam qui-
buſdam inimicus concupiſcentiam ſuggerit, ſub prætextu tem-
** al. lubricitatem.* poris; vt frater * vim cupiditatis atque libidinis non ferens, ſta-
** al. Domino.* dium fugiat. At tu cariſſime, quippe qui * Deo placere ſtudeas, B
patientem te præbe, atque longanimum. Cum dicat Apo-
1. Cor. 7. ſtolus: Sed & ſi potes fieri liber, magis vtere. Generationes porro antiquas
reſpice, & vide quo pacto Sancti cuncti per longanimitatem, & patientiam
adepti ſint repromiſſionem, & patiens eſto. Conſolemur ergo, & cohor-
temur nos ipſos quotidie: vt eorum cohæredes inueniamur in Regno cælo-
rum. Primum quidem Patriarcha Iacob, nonne quattuordecim in ſeruiuit
Gen. 29. annos propter Rachel, Laban Syro in Meſopotamia, in calore diei, & gelu
noctis? Similiter autem & Ioſeph dilectus, numquid multis annis deſeruiuit
Gen. 37. in terra aliena? Sicut ſcriptum eſt: Et erat Ioſeph * ſeptemdecim annorum,
**vulg. ſedecim annorum.* dum oues paſceret cum fratribus ſuis. Rurſusq. ait: Triginta annorum erat
Gen. 41. Ioſeph, quando ſtetit in conſpectu Regis Pharaonis. Similiter vero & Moy- C
Exod. 2. ſes, ſeruus Domini, quadraginta annis incola fuit, ac peregrinus in terra
Exo. 14. 15. Madian. Et filij Iſrael, per annos quadraginta in terram ingreſſi ſunt pro-
Num. 14. miſſionis. Item & Daniel vir præclarus, cum tribus quoque pueris, qui
Dan. 3. fornacis ignem, rorem per fidem effecerunt; ſeruitutem, & tribulationes,
** al. iuſtificati ſunt.* atque opprobria, in terra aliena pertulerunt, quare & * ſaluati ſunt. Nos
autem ne minimam quidem moleſtiam ſufferre volumus: nam quia non credi-
mus, patientia longe recedit à nobis. Sic enim dolori teipſum tradidiſti, ac ſi
ob alienum deperditum depoſitum, in captiuitatem abiiſſes. Alacritatem tibi
ipſi adhibe in Domino, & viriliter age tamquam fidelis: ne quando præ mul-
ta triſtitia firmitatem ac robur animi deperdas, & in fine te pæniteat. Per-
A Maiore ad Minus. pende igitur animo, cariſſime, eos qui in exilio, & in metallis, atque acer- D
biſſima ſeruitute torquentur: & ſubditus eſto Præfecto tuo, in Domino. Quòd
ſi humano more, potius ſeruitutem reputas, quam propter Deum ſuſtines:
quis obſecro vmquam pro Rege, ignominia affectus; non potius iniuriam
** al. ſed frequenter vis dicere.* arbitratur in gloria? Verum * ſæpe forte dicturus es, quòd res laborem in
ſe atque moleſtiam contineat. Hei mihi peccatori, & ſeruo inutili. ſi labo-
rem propter Dominum ſufferre nolumus, quorſum è ſeculo exiuimus?
Quis dilectiſſime, dignus eſt, ac ſic felix, vt pati mereatur pro
eo, qui pro ipſo eſt paſſus? Exigua cariſſime præſtas, & ma-
gna reportas. Patientia porro nobis eſt neceſſaria, vt
Dei voluntatem facientes, promiſſiones eius con-
Matth. 10. 24 ſequamur. Qui enim in finem vſque perſe-
uerauerit, hic ſaluabitur. Quoniam E
ipſi conuenit gloria, atque poten-
tia, Patri, & Filio, & Spiritui
ſancto: nunc & ſemper,
& in ſecula ſecu-
lorum. A-
men.

A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

VARIAS in variis mmſſ. huius Paræneſis decimæ, inueni Inſcriptiones. In aliquibus enim inſcribitur vt hic poſuimus. in aliis aliter ſic: [Quod in tempus non ſit reiicienda negligentia.] al. [Quod in temporibus, non ſit deſidiæ atque ignauiæ prætextus ponendus.] vbi per (διὰ τὸν χρόνον, καὶ ἐν τοῖς χρόνοις, id eſt, propter tempus, & in temporibus, vt variè hic legitur) videtur diuturnum ſignificari tempus, vel diuturnitas ſiue longitudo temporis, quam non ferens quiſpiam ſe dedat negligentiæ atque ignauiæ, &c. Al. hic ſimpliciter legitur: [Eiuſdem Paræneſis, ad Monachos nouitios.] al. [Eiuſdem, de obedientia.] al. [De longanimitate, & patientia.] & ſic quoque rectè, cum hic plura longanimitatis, & patientiæ exempla proponat, monachoſq. in hac ſe virtute cum obedientia, exercere velit.

B Vt frater vim cupiditatis atque libidinis non ferens, ſtadium fugiat.] Vbi pro (πλεῖον τῆς ἐπιθυμίας, &c.) in alio MS. reperitur: λεῖον τῆς ἡδονῆς μὴ φέρων, ſ. lubricitatem ſiue mollitiem voluptatis, atque libidinis non ferens, ſtadium fugiat.] Sed prior hic magis probatur, quadratq. lectio, cum & de mendo non deſit ſuſpicio, vt pro (τὸ λεῖον) forte legendum omnino hic ſit, πλεῖον. quomodo legimus atque tranſtulimus. Quod porro hic dicit (Stadium fugiat) curriculum, inſtitutumq. religionis intelligit, quod ad finem vſque vitæ continuandum vult, & minime deſerendum. ducta metaphora à ſtadio ſiue loco, in quo equi, homineſve currunt, & certant athletæ, &c. Vnde ſtadium ſugere dicitur, qui currere ſtadium, ſiue in ſtadio, vel per ſtadium non vult; ſiue poſtquam incepit, non perſiſtit, &c. quod vitium ſonat & peccatum, maxime in ſtadio, id eſt, curſu rectæ vitæ, pietatis, ac religionis, obedientiæ ac continentiæ, &c. vt hoc loco.

Sicut ſcriptum eſt: Et erat Ioſeph ſeptemdecim annorum, dum oues paſceret cum fratribus ſuis.] Concordat cum noſtro Auctore in numero annorum hic poſitorum, editio noua LXX. vbi
C Gen. 37. legitur: [Ioſeph autem decem & ſeptem annorum erat, paſcens oues patris ſui cum fratribus ſuis, cum eſſet iuuenis, &c.] At diſcrepat ab his lectio vulg. quæ habet: [Ioſeph cum ſedecim eſſet annorum, paſcebat gregem cum fratribus ſuis, adhuc puer, &c.] Ecce hic ſedecim, & ibi ſeptemdecim dicitur fuiſſe annorum: quomodo & Chryſoſt. in cap. Geneſ. 37. homil. 61. cum S. Ephræm hic (ſeptemdecim) legit, ac plæriq. alij Patres Græci.

Et Daniel cum tribus pueris, qui fornacis ignem, rorem per fidem effecerunt, ſeruitutem, & tribulationes in terra aliena pertulerunt, &c.] Hiſtoriam iſtorum habes Dan. 3. quam idem Auctor noſter illuſtrat, & amplificat in Sermone ſuo eleganti nuper ſeorſim cum aliis quibuſdam per nos edito, in S. Danielem Prophetam, & in SS. Tres pueros. cuius initium eſt: [Agite iam contemplemur Danielis prophetæ, & Sanctorum trium puerorum geſta, &c.] vbi ad longum percenſentur atque amplificantur, quæ hic obiter dumtaxat attinguntur. de quibus & ibi in Schol.

D Quis dignus eſt, ac ſic felix, vt pati mereatur pro eo, qui pro ipſo eſt paſſus?] Alia lectio hic habet: [Vt mori mereatur pro eo, qui propter nos eſt mortuus.] Quod idem affertur, illuſtraturq. eodem hoc Tomo poſtea in Paræneſe, de Patientia, & compunctione. cuius initium eſt: [Cariſsimi, præbeamus nos tamquam ſtrenuos milites, &c.

PARAENESIS VNDECIMA.

Quòd frangi atque deficere non oporteat.

NON frangaris, ac diſſoluaris Frater, à * cogitationibus inuadentibus: principium enim eſt certaminis. Perdiſce autem ex pluuiali lacu: quando enim pluerit, & benedictio aquæ in lacu collecta fuerit, in initio quidem turbata eſt aqua, quanto autem diutius perſtiterit, purior redditur ac clarior. Ne abiicias animum, ò dilecte. Scriptum quippe eſt: Torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Pſal. 17.
Rurſusq. in alio dicit Pſalmo: Repleta eſt malis anima mea, & vita mea Pſal. 87.
inferno appropinquauit. Ideoque dicit: Dominus mihi adiutor: & non Pſal. 117.
timebo, quid faciat mihi homo. Quando ergo obrepſerit menti tuæ praua cogitatio, cum lacrymis ad Dominum exclama, dicens: Domine propitius

E

* al. Ne frangaris à conſpectu ingruentium cogitationum.

eſto mihi peccatori, & da mihi veniam benigniſsime: malumq. à nobis Domine funditus * depelle. Cordium enim ſcrutator eſt Deus, & nouit cogitationes quæ ex maleuolo animo procedunt, nouitq. ſuggeſtiones quæ nobis à dæmonum amaritudine inferuntur. Hoc autem ſcito, quòd quanto certaueris, & ſuſtinueris in ſeruiendo Domino: tanto purior tibi mens redditur, & cogitationes. Ait enim Dominus noſter Ieſus Chriſtus: Omnem palmitem in me non ferentem fructum, purgabo eum, vt fructum plus afferat. Velis modo ſaluari: quoniam Dominus amat, & adiuuat eos, qui vt ſaluentur, ſunt ſolliciti. Audi porro & Parabolam aduerſus turpes & ſordidas cogitationes: Vua dum ex vite fuerit vindemiata, & in torcular proiecta, atque calcata, vinumq. ſuum dederit, & in vaſa immiſſa; tantum in initio vinum ebullit, quantum ab ardentiſsimo labro ſuccenſum eſt, ita vt & vaſa quantumuis præclara non ferentia violentiam, præ contentione atque vigore rumpantur & diffluant: Sic quoque hominum cogitationes, quando ex vaniſsimo hoc ſeculo, eiuſque ſolicitudinibus transferuntur ad * cœleſtia. Siquidem dæmones zelum non ferentes, multifariam hominis mentem perturbant, turbidam ei euerſionem admiſcere volentes; vt ſi vas obnoxium ac fragile inuenerint, mox perfodiant illud, hoc eſt, animam infidelem, & vacillantem, ac duplicem. Sunt enim dæmones lupis * rapacibus ſimiles, qui obeunt monachorum cellas, ianuam ſibi apertam inquirentes; vt intro inſilientes, animam ipſis obedientem corrumpant atque occidant: Sin autem oſtium repererint occluſum, in faciem ſuam mœſti concidentes, recedunt; dico autem de anima, in fide fundata. Ne ergo timeas, neque verearis à verſutia & calliditate eorum: non enim tibi nocere poterunt, Chriſtum adiutorem habenti. Ait quippe Apoſtolus: Non enim dedit nobis Deus ſpiritum timoris: ſed virtutis, & dilectionis, & ſobrietatis. Quin & ipſe Dominus ad ſuos dixit diſcipulos: Videbam Sathanam ſicut fulgur de cœlo cadētem. & ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra ſerpentes, & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit. Iccirco cariſsime, viriliter age, & confortare in Domino: quia in æternum miſericordia eius. Si porro etiam nobis parentum ſecundum carnem, memoriam adducunt: dicamus ad eos, melius eſſe parentes contriſtare, quàm Dominum. Quòd ſi diuitias quoque nobis in medium attulerint; ad eos dicamus: Scriptum eſt: Theſaurizas, & neſcis cui congregabis ea. Ac rurſus: Simul inſipiens & ſtultus peribunt, & relinquēt alienis diuitias ſuas: vt mihi quidem peccata ac culpas, alijs verò * pecunias. non expedit mihi hoc: eſt enim malitia multa. Ideo, neque theſaurizare in terra edocti ſumus, vbi erugo & tinea demolitur, & fures perfodiunt atque furantur. vbi enim eſt theſaurus tuus, ibi & cor tuum erit. Benedictus autem Deus, qui fortitudinem nobis aduerſus hoſtes inuiſibiles, elargitur. Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Marginalia: A *al. euelle ac dele.* — *Ioan. 15.* — *Parabola accommoda, & efficax.* — B — **al. ad cognitionem voluntatemq. cœleſtem.* — ** al. quaſi quidam lupi rapaces.* — C — *2. Tim. 1.* — *Luc. 10.* — *Matth. 6. & Luc. 12.* — *Pſal. 48.* — D — **dona, ac munera.* — *Matth. 6.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

VARIAT *& huius Parænesis Inscriptio; nam pro ea, quam hic præmiſimus ac repoſuimus, in alio reperitur MS.* [Quod deficere ac frangi laboribus non debeamus: ſed potius eos perferre.] *al.* [Quòd inter labores diſſolui atque deficere non oporteat: ſed potius ferre ac ſuſtinere.] *al.* [De cogitationibus, ab initio ingruentibus, ac ſubintrantibus.] *al.* [Ne frangamur à conſpectu ingruentium cogitationum, &c.] *In alio MS. hæc Parænesis, prædictæ ſuperiori reperitur coniuncta, quaſi eadem cum illa.* E

Ait enim Dominus noſter Ieſus Chriſtus: Omnem palmitem in me non ferentem fructum, &c:] *Vbi alia Auctoris lectio ſic:* [Cum Dominus & Saluator noſter Chriſtus Ieſus dicat: Omnem palmitem non ferentem fructum, purgabo, &c.] *Locus eſt Ioannis 15. vbi in vulg. paullo aliter legitur:* [tollet] *& al.* [tollit eum: & omnem qui fert fructum, purgabit eum, vt fructum, plus afferat, &c.] *Cæterum S. Ephræm aliam hic videtur ſecutus lectionem, aut potius nonnulla verba illius loci (vt alibi ſæpe) citaſſe, ac quædam mutaſſe.*

Sunt

A Sunt enim dæmones lupis rapacibus ſimiles, ianuam ſibi apertam inquirentes , vt intro
inſilientes, animã,&c.] *Alia lectio ſic habet:*[Nam dæmones ſunt quaſi quidam lupi rapaces ,
qui monachorum circumeunt cellas; & ſi ianuam apertam inuenerint, inſiliant, ipſamq; de
ſtruant , ac perimant,hoc eſt, animam ipſis morigeram, &c.] *Sed prior lectio clarior & accom-
modatior videtur , magisq. placet.*

Deniq;vbi eſt : [Si parentum nobis ſecundum carnem memoriam adducunt,dicamus ad
eos,melius eſſe parentes contriſtare quàm Deum] *In alio MS.*[Dicamus ad eos:nos Deum &
patrem habemus nobiſcũ.] *ac poſtea dum additur:*[Quod ſi diuitias quoq; nobis in medium at-
tulerint,&c.]*in alio Cod. Græc.eſt.*[Sin vero & terrenarum nobis rerũ memoriam induxerint,
reſpondeamus ijs,quod ſcriptum eſt : Thezaurizas, & neſcis cui congregas ea.]*vt eſt Luc.12.*

B

PARAENESIS DVODECIMA.

De animi promptitudine , ad omne opus bonum.

DECERTA frater , tamquam bonus miles Chriſti , donec adhuc
tempus ſuppetit ; quia non ſuper corruptibili corona tibi certa-
men propoſitum eſt : verum de peccatorum expiatione, & vita
æterna. Vindica ergo tibi in cunctis operibus tuis humilitatem,
matrem obedientiæ: proijce autem abs te animi duplicitatem ,
& in omnibus fidẽ indueres;vt Dominus cernens animi tui promptitudinem, con
firmet te in * omni opere bono. Vehementer porro ignauiam,& contentionem *al. in cunctis.*
deteſtare,cum omni * aſtuto conſilio, & inuidentia : quippe qui propter Domi- ** al. peruerſa voluntate.*
C num reliquiſti parentes tuos ſecundum carnem , amicos , & facultates . Nam ſi
ab initio, in cogitationibus improbis relaxatus fueris; moleſtiam cõſequeris &
damnum. Si ergo aliquando acciderit nobis, vel modicum amore Chriſti la-
borare,vel etiam ſupra vires : ne obmurmurauerimus . Nam qui murmurat, ſe- *Non obmurmurandum.*
ipſum declarat , non ex proprio laborare inſtituto ac voluntate. Tu igitur tam
quam prudens,ne cõtenderis cum * negligentioribus fratribus,neque zelaueris ** al. infirmioribus*
eos qui abſque timore Dei vitam traducunt : illud certo ſciens , quòd qui cadit,
ſibi ipſi decidit,& qui vincit coronatur.Noli ergo litigare cum fratre : non enim *Non contendendum atque rixandum cum aliis.*
noſti, an morbus aliquis eum diuexet , quem tu ignores, & huius cauſſa imbe-
cillior ſit : cùm eidem nos potius oporteat compati , ſolatiumq. præbere,atque
adhortari , & nequaquam exagitare, quaſi perturbationum expertes. Tu ergo
D bonum certa certamen, conſcius ad quænã exieris:nunc enim tempus tibi com
modum,aptumq. eſt propoſitum congregandi diuitias indeficiẽtes,per miniſte-
rium & fructum quem facis erga fratres.Quapropter cariſsime , ſi à ſtercoribus
intimas * ædes uindicas ac reprimis : intrinſecus etiam mũdanas cõcupiſcentias ** τὰ μέσαυλα.*
cõprime. Et ſi cineres coquinę purgas atque aufers; multa cum humilitate opus
perficito,memor Prophetæ dicẽtis:quia cinerem tamquam panem comedebam, *Pſal. 101.*
& potum meum cum fletu miſcebam. Conſidera etiam ſimul dilectiſsime, corru
ptibilem ignem, & perpende animo flammam illam æternam , quæ peccatores
deuoratura eſt:ac deplãge peccata quæ commiſiſti;pariter autem & prò me pec
catore:vt remiſsionem nobis peccatorum largiatur Dominus.Quem decet om-
E nis gloria , & fortitudo , in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS Duodecima,&c.] *Al.Vndecima hæc ponitur Parænesis. al.inſcribitur :* [Eiuſ-
dem Parænesis, de eo qui non prompte alacriterq; opus ſuum exercet.] *al.* [Parænesis
ſiue adhortatio ad ſedulitatẽ atque vigilantiam .] *al.* [Parænesis , ad monachos nouitios,
de ſobrietate & vigilantia,&c.] *Nos autem ex tot Inſcriptionibus , quam magis inſtituto Auctoris
putauimus accommodam,hic ſecuti ſumus , ac repoſuimus .*

Decerta frater, tamquam bonus miles Chriſti, donec adhuc tempus ſuppetit, &c.] *Ad viriliter & legitime in ſtadio atque palæſtra virtutis, ac religionis & pietatis decertandum cohortatur, ſicut decet bonos Chriſti milites; eoque magis quòd non corona corruptibilis & incerta, ſed immarceſſibilis atque æterna in cælis corona, legitime hic pro Chriſto decertantibus propoſita ſit, &c. In cunctis præterea operibus, humilitatem obedientiæ matrem poſſidendam monet; animi autem duplicitatem reijciendam, & fidē in omnibus aſſumendam. Ignauiā quoque & contentionem, cum omni verſipelli conſilio atq. peruerſa voluntate, & æmulatione, abominationi habendam. & quia murmuratio (vt etiā alibi dicit) magna in omni familia, fratrumq. conuentu plaga eſt, & murmurator ad omne opus bonum ineptus eſt atque inutilis; à religioſis obedientiæ iugo ſubiectis, vult illud vitium eſſe quàm alieniſſimum. Cum infirmioribus ac negligentioribus non contendendum: ſed conſolatione & admonitione potius ſalubri agendū, vt in officio contineantur. mundanas concupiſcentias reprimendas docet; & vt ex corruptibilis ignis inſpectione, flamma illa æterna quæ peccatores deuorabit ſæpe cogitanda ſit, oſtendit; & ex illius recordatione, quilibet peccata commiſſa deplangere, & vitam hic ſerio dum tempus adhuc ſuppetit emendare ſtudeat, &c. ſicut multis in locis etiam alibi admonet Ephræm.* A B

Quapropter cariſſime, ſi à ſtercoribus intimas ædes reprimis, &c.] *In græco eſt:* ἐὰν καταστέλλῃς τὰ μέσαυλα ἀπὸ τῶν κοπρίων.] *Vbi nomen illud* (τὰ μέσαυλα) *quia difficile eſt vnicam accommodatam inuenire vocem latinam qua exprimatur, ideo hic* (intimas ædes) *tranſtuli; ſuffragaturq. Suidas, ſecundum quem,* μέσαυλον, *idem eſt quod,* ὁ μέσος τόπος τῆς αὐλῆς. *id eſt, medius locus aulæ. illudq. etiam hic noſter innuere videtur Auctor, dum addit:* καὶ ἔνδοθεν καταστέλλων τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας. *id eſt,* intrinſecus etiam mundanas concupiſcentias comprime.] *Ecce ibi dicit, intimas ſiue interiores ædes: bic autem internas concupiſcentias in homine comprimendas.*

PARAENESIS DECIMATERTIA,

Quæ communitoria eſt ad Humilitatem. C

** al. monacho.* FRATER, ſi poſt abdicationem vanæ vitæ, ingreſſus ſis cœnobium plurium fratrum; & à Præfecto traditus fueris alteri * fratri, qui te virtutum præmia doceat: ne tibi contraria videatur dicere * dignitati tuæ, aut agere; dum tu tecum, quæ

** græc. τῷ ὑσ-ζοτέρῳ σου.* non conueniunt cogitas, dicisque: Ego quidem diuitias, do-

Philipp. 3. mos, agros, ſeruos, & ancillas reliqui, omniaq. vt ſtercora arbitratus ſum, vt Chriſtum lucrifacerem: hic vero cum nullius rei domi-

Similia iſtis, habes ſupra in Paræn. 6. & 7. nus eſſet, ſæpeq. etiam ex neceſſitate ad hoc venerit, huic ne ego ſubiiciar; vt & in eiuſmodi vilitatem redigar? numquid huc me compulit fames? Noli cariſſime, talia tecum mente voluere; cum iſti ſuperbia pleni ſermones D ſint: ſed perpende, quo pacto omnium noſtrum Dominus Chriſtus, propter

Philip. 2. nos humiliauerit ſeipſum, factus obediens vſque ad mortem, mortem au-

2. Tim. 2. tem crucis. Intellige quæ dico: dabit enim tibi Dominus, in omnibus intellectum. Duo athletæ ſimul ad certamen venerunt, quorum alter ſplendi-

Parabola pulchris ſimilibus illuſtrata. da indutus erat veſte; altèr autem vili ac ſordida. Sed numquid ſplendidum ſibi veſtimentum adhibet certaminis tempore, athlēta in ſubſidium contra aduerſarium? aut non potius fortitudinem, artemq. cum animi vigore, contrà ſecum adfert Antagoniſta aduerſus colluctatorem? Aut quomodo auſi ſimus remiſſionem nobis priorum peccatorum à Deo efflagitare: ſi ipſi non obliuiſcamur conuerſationis priſtinæ? Aut quo pacto nouum hominem, qui

Epheſ. 4. & Colos. 3. ſecundum Deum nobis creatus eſt, induemus: ſi veterem hominem, qui cor- E rumpitur ſecundum deſideria, non prius exuerimus? Non enim vetus nouo

Matth. 9. Luc. 5. coaleſcit. cum dicat Saluator noſter: Nemo immittit commiſſuram panni rudis in veſtimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius à veſtimento, &

Ibidem. peior ſciſſura fit. Ac rurſus: Neque mittunt vinum nouum in vtres veteres: ſed vinum nouum in vtres nouos mittendum, & ambo conſeruantur.

1. Cor. 3. Neque ſapias ſecundum veterem hominem. quia ſcriptum eſt: Qui vult inter vos ſapiens eſſe in hoc ſeculo, ſtultus fiat, vt ſit ſapiens. Sapientia enim

huius

A huius mundi, ſtultitia eſt apud Deum. Quocirca humilitatem amplectere, quoniam ſcriptum habetur: Quæ apud homines alta ſunt, abominabilia ſunt coram Deo. vt omnia recte probeq. ex virtute agens, laudem apud Deum obtineas; coronamq. vitæ accipias, quam repromiſit diligentibus ſe, in Chriſto Ieſu Domino noſtro: Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. *Iacob. 1.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS decima tertia, quæ commonitoria eſt ad humilitatem.] *Variat & huius Inſcriptionis lectio. nam in alio MS. reperitur:* [Admonitio de humilitate.] *Græc.* Νουθεσία περὶ ἀτυφίας. B *Cui altera conformis eſt:* [Eiuſdem Paræneſis, de humilitate.] *In alio antiquo MS. legitur:* [De his, qui inflati ſunt ex genere.] *Hoc eſt, qui propter generis ſiue familiæ nobilitatem, aut diuitias inflati ſunt, & elato animo: quos ad humilitatem hic ideo cohortatur Auctor. Eiuſdem autem quaſi Argumenti ſunt, quæ ſupra adducuntur hoc eodem Tomo 2. in Parænes. 6. & 7. noſtriſq. ibi Scholiis, ac proxime hic ſequenti Parænes. 14. & in Scholiis ſubiectis, vbi & alios plures in idem argumentum produximus Auctores.*

Aut quomodo auſi ſimus remiſsionem nobis priorum peccatorum efflagitare, &c.] *Hæc & quæ conſequuntur, ſic in alio Cod. leguntur:* [Aut quomodo indulgentiam ac remiſſionem peccatorum, à Deo ſuper prioribus atque præteritis noſtris delictis, audebimus expoſcere?] *Et poſtea:* [Aut quo pacto veterem exuemus hominem, qui corrumpitur ſecundum deſideria erroris; ſi non induerimus hominem nouum, qui ſecundum Deum eſt: non enim fieri poteſt, vt vetera nouis cohæreant, &c.] *Argumentum fit à contra-* C *rio, & eſt adluſio ad Epheſ. 4. & Coloſſ. 3. at prior hic magis placet, quadratq. lectio.*

Cum dicat Saluator: Nemo immittit commiſſuram panni rudis, in veſtimentum vetus, &c.] *Iſta referuntur Matth. 9. & Luc. 5. ſed verbis nonnihil commutatis. Siquidem apud Matth. ſic:* [Nemo autem immittit commiſſuram panni rudis in veſtimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius à veſtimento, & peior ſciſſura fit. Neque mittunt vinum nouum in vtres veteres; alioquin rumpuntur vtres, & vinum effunditur, & vtres pereunt: ſed vinum nouum in vtres nouos mittunt, & ambo conſeruantur.] *At apud Lucam, paullo aliter ſimilitudinis illius verba recenſentur, hoc nimirum modo:* [Quia nemo commiſſuram à nouo veſtimento immittit in veſtimentum vetus: alioquin & nouum rumpit, & veteri non conuenit commiſſura à nouo. Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres: alioquin rumpit vinum nouum vtres, & ipſum effundetur, & vtres peribunt. ſed vinum nouum in vtres nouos mittendum eſt, & vtraque conſeruantur, &c.] *Ex* D *quibus, Auctor noſter quædam breuitatis gratia præteriit, & aliqua commutatis verbis paullo aliter legit, ſenſum tamen eundem retinens, exprimenſque.*

Scriptum habetur: Quæ apud homines alta ſunt, abominabilia ſunt coram Deo.] *Locus Scripturæ eſt Luc. 16. vbi legitur:* [Quia quod hominibus altum eſt, abominatio eſt ante Deum.] *Quin & in alio Græco Auctoris MS. hic pro* (βδελυκτά ἐστιν, abominabilia ſunt) *legitur,* βδέλυγμα παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν, *id eſt,* abominatio ante Deum eſt.] *Vt in vulgata, Lucæ 16.*

PARAENESIS DECIMAQVARTA.

E *Quòd * non oporteat alte ſapere.* ** al. De Humilitate.*

OPORTET porro & eos qui ex miſera atque ærumnoſa vita ad ſolitariam vitam accedunt, non ſublime ſapere, neque gloria aliqua extolli: quin potius omnem manſuetudinem, modeſtiamque animi exhibere, memoria recolentes, ac ſimul perpendentes beneficia Domini; quippe ex cuiuſmodi ipſos exemerit turbatione ſeculi iſtius, Dominus: ne forte mente elati, tamquam ingrati audiant

Pſal. 48. à benefactore, quod in Pſalmo dictum: Et homo cum in honore eſſet, non in- A
tellexit: comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Ser-
uiamus ergo Domino cariſſimi, magna cum humilitate, omnibus diebus vi-
Pſal. 112. tæ noſtræ. Qui ſuſcitat à terra inopem, & de ſtercore erigit pauperem: vt
& poſt finem vitæ huius, nos gloria dignetur manſuetorum atque humilium.
Pſal. 30. Quia ſcriptum eſt: Dominus retribuet abundanter facientibus ſuperbiam.
Iacob. 4. Et rurſus: Dominus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Cui
1. Pet. 5. gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

NON *alte ſapiendum eſſe, docet in primis Apoſtolus ad Rom. cap. 11. vbi dicit:* [Noli altum ſapere, ſed time, &c.] *ac Rom. 12.* [Non alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes.] *In quæ etiam loca Pauli, non pauca apud Chryſoſtomum inuenies tomo 4. Et huc fere ſpectant, quæ idem adducit Chryſoſt. Homil. 4. de verbis Eſai.* [Vidi Dominum, &c.] *ac Homil. 8. in Pſal. 122. Tomo primo. nec non Homil. 15. in cap. Math. 5. & homil. 59. in cap. 16. Math. item homil. 66. in cap. Matth. 20. & 21. ac Homil. 6. ex variis in Matth. locis, in illud Matth. 5.* [Cum vidiſſet Ieſus turbas, &c.] *Tomo 2. & in Sermone contra ſuperbiam, Tomo 5. inter didact. & parænet. cuius initium eſt:* [Si quis natura in mentis valetudinem inciderit, &c.] *De quo etiam S. Baſilius in Regul. breuior. in Reſponſ. ad interrog. 56.* [Quis ſit altum ſapiens, & quis ſuperbus, & quis in ſuperbiam elatus, &c.] *Vbi ex profeſſo de his agit, & alibi. Referunturq. huc, non pauca à Gregorio Nazianz. adducta, in Carmine de virtute humana, quod in ordine reliquorum octauum ibi ponitur, Tomo 2. & Caſſian. lib. 12. de Spiritu ſuperbiæ.* B

Ne fortè mente elati, tamquam ingrati audiant à benefactore, &c.] *In alio Græco MS.* [Ne fortè mente cordis diſperſi, &c.] *al. ſic:* [Ne fortè mente diſsipentur, audiantq. velut ingrati à benefactore, &c.] *Pro quibus, al.* [Ne fortè mente diſtracti, audiant à benefactore, quod in Pſalmo dictum eſt; &c.] *alludendo ad Pſalm. 48. vbi hæc ex illo Pſal. adducta reperiuntur.* C

Quia ſcriptum eſt: Dominus retribuet abundanter facientibus ſuperbiam.] *Locus eſt Pſal. 30. vbi Auguſtinus legit:* [Retribuet iis, qui abundanter facient ſuperbiam.] *Quam lectionem etiam in traductione Lat. ſequutus eſt Interpres editionis LXX. nobis tamen magis viſum hic eſt ſequi vulgatam. quia græcæ lectioni Ephræm (quæ cum græca edit. 70. eſt eadem) conformis eſt, & reſpondet.*

Cui gloria, in ſecula ſeculorum.] *In alio MS. ſic:* [Ipſi gloria, & fortitudo: nunc, & in omnia ſecula ſeculorum. Amen.] *Vbi vtraque lectio bona eſt; & Auctori communis & vſitata, ſicut etiam crebro apud eum reperies alibi.* D

PARAENESIS DECIMAQVINTA.

De ſtatu Præpoſitorum, ac de cura Paſtorali.

**al. credita tua cura eſt anima* FRATER, creditæ* tibi ſunt animæ; cingere contende, ſicut vir lumbos ſuos: certamen quippe imminet non exiguum. ſiquidem perfectorum eſt virorum, animas ſuſcipere. Quare ſobrium te præbe vehementer ac vigilantem: quoniam multam res exigit attentionem; & non deſpexeris. verum in E
omni ſanctitate, ac puritate ſit veſtra conuerſatio ad inuicem: ne fortè ex ſegnitie aliquid de proprio occulte ſubſeminet inimicus, per ipſius qui morem gerit, obedientiam. Nam qui terminos caſtitatis, ac pudicitiæ tranſgreditur; & obedientiam ad voluptatem atque libidinem
Deut. 32. requirit, non impunis euadet: nam vinea eius ex Sodomis, & palmes ipſius
1. Theſſ. 4. ex Gomorrha. Cum dicat Apoſtolus: qui hæc ſpernit, non hominem ſpernit, ſed Deum, qui etiam dedit Spiritum ſanctum in nobis. Sed neque qui

A eiuſmodi* morem gerit mandato, laudem apud Deum obtinet: quoniam neque Ioſeph, neque beatæ Suſannæ imitatorem ſe præbet. Siquidem Ioſeph, etiam in ſeruitutem venundatus Ægyptiæ, non eſt abductus blanditijs eius; nec mortis minæ, Dei amicum deterruerunt. Nam cum aliquando blanditijs iuuenem demulceret, promittebat ſe daturam ei dona plurima: cum autem eum in ſententiam pertrahere nequiret, etiam mortem ac tormenta ſæpe eſt comminata. At iſte nihil prius habebat pudicitia; morigerus alioquin in omnibus: ſed iſtud ſolum recuſabat, ſymbolum ac notam noſtræ vitæ proponens. Similiter autem & beata Suſanna mortem potius* elegit, quam peccare coram Deo. Magnum porro ſupplicium ſibi conciliat, qui iuſtum calumniatur. Vnde* & Apoſtolus di-

al. eiuſmodi rem audit. *Ab exéplis.* *Gen. 39.* ** al. expetiuit.* ** al. Ideo & Apoſtolus, &c.*

B cit: Cum metu & tremore veſtram ſalutem operamini. Valde enim inimicus aduerſatur ijs, qui virtutum ſtudio ſunt dediti: verumtamen conculcatur à fidelibus. Oportet vero maiores minoribus formam præbere atque exemplum, ad omnem virtutem: vt non demus occaſionem,* quærentibus occaſionem. Nam ſi nos inobedientes ſimus: quomodo cæteris obedientiam demonſtrabimus? Si guloſi, aut ebrioſi, aut auari: quomodo inferiores nobis, temperantiam, ac patientiam docere poterimus? Si nos temerarij, aut multiloqui, inſtabileſue fuerimus: quo pacto iuniores nobis, grauitatem morum, ac tolerantiam, conſtantiamq. docebimus? Cum dicat Dominus, & Saluator noſter Ieſus Chriſtus: Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Rurſusq. per Apoſtolum ait:

Philipp. 2. ** al. volētibus ſiue cupiētibus occaſionem.* *Matth. 5.*

C Exemplum eſto fidelium. Sed dices mihi: tametſi ego non faciam, dico tamen quod expedit fratri meo. Et quid prodeſt nobis cariſſime, alios admonere; ſi ipſi contraria agamus? Domino per Prophetam Ezechielem dicente: Vnumquemq. veſtrum ſecundum viam* ſuam iudicabo, dicit Dominus Adonai. Non fecimus? at nunc faciamus. Victi ſumus? at nunc ne vincamur. Negligentes fuimus? at vero iam ne negligamus. Deinceps ad Dominum conuertamur. De docendo porro & admonendo nos inter nos mutuo, præceptum à Spiritu ſancto habemus: Nam qui conuerterit inquit, peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit animam eius à morte, & *operiet multitudinem peccatorum. Itaque Cariſſimi, neque nobis conuenit ſuperiores noſtros iudicare. Nam ſcriptum eſt: Nolite iudicare, vt non iu-

1. Tim. 4. *Ezech. 18. 33.* ** al viam veſtram.* *Iacobi 5.* ** al. operit.* *Matth. 7.*

D dicemini. Exemplum autem humilitatis, fratres mei, in Samuele propheta habetis: Non enim exaltatum eſt cor eius, aduerſus Heli Sacerdotem, quamuis etiam à Deo audiſſet de viro iſto. Admonet quoque Apoſtolus Petrus dicens: Non ſolum bonis & modeſtis obedite; verum etiam diſcolis. Hæc eſt enim gratia apud Deum, ſi propter Dei conſcientiam ſuſtinet quis triſtitias, patiens iniuſte. Quæ eſt enim gloria; ſi peccantes, & colaphis excepti ſuffertis? Sed ſi bene facientes, & * patientes ſuſtinetis: hæc eſt gratia apud Deum. In hoc enim vocati eſtis: quia & Chriſtus paſſus eſt pro * nobis, nobis relinquens exemplum, vt * ſequamur veſtigia eius. qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius. qui cum malediceretur, non maledicebat. cum pateretur, non comminabatur: trade-

1. Reg. 2. 3. *1. Pet. 2.* *Ibid.* ** al. patienter.* *Ibidem.* ** al. vobis.* ** al. ſequamini.*

E bat autem iudicanti ſe iniuſte. Salutem ergo noſtram curemus cariſſimi, prompti atque parati ad pœnitentiam; in omni verbo quodcunq; audierimus: potiſſimum vero, à præfecto in Domino; ſemper ei reſpondentes, Ignoſce. Nam quemadmodum aqua exſtinguit ignem: ita pœnitentia pura reſtinguit iram, & auertit furorem. Fidemq. tibi faciat* Quinquagenarius Eliæ temporibus, qui cum prophetam humilitate ac ſummiſſione placaſſet, ab ira liberatus eſt. In cunctis igitur, obedientiam cole dilectiſſime, in Domino: vt cor tuum ab omni ſuperbia alienum, ac humile cernens Dominus,

** al. Centurio.* *4. Reg. 1.*

minus, te exaltet. Sermones porro eius ad finem vſque cuſtodi; & ne de- A
Matth. 18. ſpexeris locutionem oris ipſius. Eritq. nobiſcum, qui ait: Vbicunque ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum ego in medio ipſorum. Ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

DE Præpoſitis *hic agit, quibus animarum cura incumbit, & quo ſtudio & affectu, quaque vigilantia ſibi commiſſos curare ac regere debeant. oſtenditq. non eſſe cuiuſuis, ſed perfectorum virorum ſuſcipere animarum onus: quare ſobrietatem & vigilantiam, ſanctitatem ac puritatem vi-* B *tæ, reliquaſq. virtutes neceſſarias in ſimilibus requirit, taleſque vt ſint qui verbo & exemplo optimæ vitæ alijs præſint. & quæ facienda ſubditis præſcribunt, ea ipſi primum factis perſpicua omnibus faciant: caueant autem vlla in re, ſibi commiſſis offendiculo eſſe ac ſcandalo; cum oporteat (vt bene hic dicit Ephræm) maiores minoribus formam præbere atque exemplum, ad omnem virtutem, &c. ſicut hoc ipſum conſequenter hic pluribus exemplis, ſcripturæq. locis efficaciter oſtendit, amplificatque.*

De ſtatu Præpoſitorum, ac de cura paſtorali.] *Hanc viſum eſt præmittere atque reponere hic inſcriptionem, tamquam magis etiam Argumento de quo agitur, congruentem. Loco cuius, in alio MS. ſic eſt:* [Parænеſis eiuſdem, de ijs qui alios viam docent, ac ducatum præſtant.] *& Græc.* περὶ ἀφηγουμένων. *Al.* [Parænеſis ad maiores Monachos, qui nouitijs præſunt.] *Sed prima inſcriptio, alijs hic præferenda.* C

Nam qui terminos caſtitatis ac pudicitiæ tranſgreditur, & obedientiam ad voluptatem atque libidinem requirit, non impunis euadet, &c.] *Improbos quoſdam non obſcure hic perſtringit Præfectos ac ſuperiores, qui ſuis obedientiæ præceptis nequiter erga nouitios atque iuniores, interdum ad turpia atque illicita abutuntur; & ſub ſpecie recti peſſime agunt, obedientiam ad prauas ſuas explendas concupiſcentias, exigentes, &c. Quod autem contra tale genus hominum hic agat, ipſe clarum facit, dum dicit:* [Nam vinea eorum ex Sodomis, & palmes ipſorum ex Gomorrha, &c.] *Et ſicut qui talia tentant aguntq. non impune (vt hic dicit) euadent: ita neque qui illicitis eiuſmodi obedientiæ mandatis morem gerit, laudem apud Deum obtinet, vel (vt alia hic habet lectio) ſalutem à Domino conſequetur. illudq. pulcherrimis caſtiſſimi Ioſeph, & Suſannæ exemplis confirmat: quorum ille (vt eſt Gen. 39. & hic apud Ephræm) licet in ſeruitutem venundatus eſſet Aegyptiæ, nequaquam tamen ſe paſſus eſt abduci blanditijs illius, vt illicitæ concupiſcentiæ eius conſentiret, &c. Suſanna autem, mori potius elegit, quàm ſe ſuamque* D *pudicitiam proſtituere, & peccare in conſpectu Domini, &c. vt eſt Dan. 13. quibus ſane exemplis monemur, pudicitiam tueri, & imitatores in eo Ioſeph; & beatæ Suſannæ nos præbere: atque illis, qui quoquo modo ad illicita eiuſmodi requirunt aut tentant, fortiter reſiſtere. Plura in eandem rem, inuenies quoque apud Baſilium magn. in Sermone eius aſcetico, de abdicatione ſiue renunciatione ſeculi iſtius, & ſpiritali perfectione. cuius initium eſt:* [Venite ad me omnes, &c.] *nec non in eiuſdem Baſilij comment. in cap. 16. Eſai. ibi:* [Scriptum eſt, quia de vinea Sodomorum, vinea eorum; & palmes ipſorum de Gomorrha.] *& quæ ibidem conſequuntur poſtea.*

Quid prodeſt nobis cariſsime, alios admonere; ſi ipſi contraria agamus?] *Cum dicat Saluator noſter, Matth. 5.* Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum:] *requirit hic à Maioribus & ſuperioribus Auctor, vt minoribus ſuæq. fidei commiſſis formam in ſe ipſi præbeant atque exemplum, ad omnem virtutem; ne ſecus, forte mali occaſionem dent his qui quærunt & cupiunt occaſionem, &c.* Cum nihil etiam æque (*vt alibi de Vita ſpiritali tractans,* E *cap. 36. idem dicit Ephræm*) animum hominis ducit ad ſalutem, junioreſq. ad laborandum incendit; atque ſi Doctorem reipſa & exemplo ad virtutem cohortatorem inuenerint. ſecundum eum qui ait: A me videbitis, & ſic facietis, &c.] *Hinc Chryſoſtomus in Epiſt. ad Philipp. cap. 3. ſerm. 12. in morali Digreſ. de Apoſtolorum doctrina, vita, & exemplo agens, inter alia ſic habet:* [Cogitate *inquit*, quàm accurata eſſet illis vitæ ratio; vt ipſi propoſiti eſſent, quaſi archetypus, & exemplar, & leges animatæ. Quæ enim litteræ dicebant, hæc ipſi factis perſpicua omnibus faciebant. Hæc optima eſt docendi ratio: ita diſcipulum impellere Doctor poterit. Sin dicat quidem, ac verbis philoſophetur,

A tur, factis autem contraria repræſentet, nondum Doctor eſt. ſed illa admonitio & perſuaſio accedat oportet, quæ per opera fit: nam hæc & Doctori reuerentiam conciliat, & diſcipulo propenſionem ad parendum, &c.] *verba ſane lectu obſeruatuq. digniſſima ſunt. Suffragaturq. Dorotheus abbas, ſic ad eos qui in Monaſterio alijs præſunt, loquens, in Sermone 17.* [Si fratrum *inquit*, præfectus fueris & rector; verbo & opere quæ agenda ſunt, illos inſtrue & doce, magis tamen opere & exemplo: Quoniam exempla multo ſunt efficaciora, & opera longe magis mouent quàm verba.] *& alia quæ in eamdem rem ibi ſequuntur, digna quæ legantur & cum hiſce Ephræm conferantur.*

Exemplum humilitatis in Samuele habetis: non enim exaltatum eſt cor eius aduerſus Heli, quamuis etiam à Deo audiſſet de viro iſto.] *vbi alia lectio habet:* [licet etiam à Deo intellexiſſet peccatum ſiue delictum viri iſtius.] *& al.* [quæ de viro iſto erant.] *De quo, 1. Reg. 2. 3. & alibi apud ipſum Ephræm, in Apolog. de Heli Sacerdote, Tom. 1.*
B *quaſi in initio libri.*

Fidemq. tibi faciat Quinquagenarius, Eliæ temporibus, &c.] *Hic in duobus alijs Græc. mmſſ. pro* πεντηκόνταρχος *.i. quinquagenarius, legitur* ἑκατοντάρχης *.i. centurio. ſed* πεντηκόνταρχος, *hic omnino legendum, conuincunt alij Cod. mmſſ. & ipſa hiſtoria, quæ eſt 4. Reg. 1. vbi tertius ille Quinquagenarius, prophetam Eliam humilitate ac ſubmiſſione placauit, &c.*

PARAENESIS DECIMA SEXTA.

C *De eo,* * *qualem oporteat eſſe Præfectum: & de Obedientia, admonitio.* *al. De nō grauando ſubditos atque obedientes.*

PAVLATIM ac per partes ædificatur ciuitas, & cum gubernatione oritur bellum. Nequit inexpertus, ſicut exercitatus, arcum ac telum tenere. nequitq. puerulus, ſicut vir currere. Si puero onus ſupra vires impoſueris, nocebis ipſi: Et ſi inſtruere eum omiſeris, nequam & inutilis euadet. Sic quoque nouitium Monachum cum iudicio & diſcretione gubernare oportet: & non per inanem gloriam imponere ei onus, neque rurſus deſpicere animam ipſius. Ceterum inſtar prudentis perpende tecum, quomodo Superiori tuo ipſe
D ſubiectus fueris: atque ita paulatim ac per partes præbe ei exercitium. Sed neque affectione * alicuius auaritiæ, fratrem ad opus impelle: quoniam cordium ſcrutator eſt Dominus. Verùm tamquam apud Deum, retributionem te accepturum ſperans, doce ipſum virtutum præmia, ac caſtæ religioſæq. vitæ virtutem, & conuerſationem. Si igitur poſt adimpletas vigilias, & conſuetam regulam, vigilare ipſe priuatim volueris; ſubditus autem, paululum dormire cupierit, requiem ipſi concede: non enim (vt ante dictum eſt) poteſt puer currere, inſtar perfecti atque adulti viri. Et ſi infirmo ſit corpore, ne ſpernas atque reijcias eum; ſed compatere & auxiliare ipſi patienter atque longanimiter: ſuper ipſum vt prudens agricola, plantam inſerens bonam, in agro ipſius. Omne porro ſtudium adhi-
E beas, vt corpus * eius hoſtiam exhibeas viuentem, ac bene placentem Deo: vt non cum ijs iudicemur, quos Apoſtolus accuſat, dicens: Speciem quidem habentes pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Omnem igitur bonam edoce actionem, eum qui ſub obedientia viuit. quia ſcriptum eſt: Si pretioſum ex * indigno eduxeris, quaſi os meum eris. Si enim præceptores huius ſeculi, non reſpuunt moleſtias infantium animarum; neque recuſant cum pueris conuerſari, propter mercedem quam ab hominibus exſpectant: quanto magis oportet perfectos, propter Dominum tolerare imbecilles?

Margin notes: *al. aliquo contentionis vitio ac animo. — *Dictum elegans.* — *forſ. tuum. — *2. Tim. 3.* — *Hier. 15.* — *al. ex vili. — *A minori ad maius.*

Scriptum

Eſai. 31. ſecundum LXX. Scriptum quippe eſt: Hæc vero dicit Dominus: Beatus qui habet ſemen in Sion, & domeſticos ac familiares in Hieruſalem. Ipſe autem cariſſime, vide ne reijcias Patrum * qui te genuerunt in Domino, adhortationes. Ait enim Apoſtolus: obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete eis. Ipſi enim peruigilant pro animabus noſtris, quaſi rationem reddituri: vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis. Ideo in pſalmo ait Propheta: Corripiet me iuſtus in miſericordia, & increpabit me: oleum autem peccatoris, non impinguet caput meum. Si enim qui ſecundum carnem ægrotant, ſuæ vim inferunt naturæ, vt ſeruent quæcunque ipſis præſcripſerint medici: nonne multo nos magis decet morem ijs gerere, quibus cura animarum noſtrarum eſt credita? Cupiamus porro etiam Spiritus ſancti ediſcere mandata. Nam qui mundi iſtius præceptores atque interpretes agunt, ſtudioſe in lectionem ſapientiæ quæ non eſt, incumbunt: cùm ſapientia mundi huius, ſtultitia ſit coram Deo. Quanto magis meditari nos decet, atque perdiſcere ad ſalutem animarum noſtrarum, eloquia Dei. Quin & Spiritus ſanctus beatificat eos, qui exquirunt teſtimonia ipſius. dicens: Beati qui exquirunt teſtimonia eius: quia * in toto corde exquirent ipſum. Et rurſus in alio ait Pſalmo: Beatus populus, qui ſcit iubilationem. De quo, & Apoſtolum audi dicentem: Omnis autem diſciplina, in præſenti quidem videtur non eſſe gaudij; ſed mœroris: poſtea autem fructum pacatiſſimum exercitatis per eam reddit iuſtitiæ. * Quoniam ipſi conuenit gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

A ... B ... C

Margin notes: *Eſai. 31. ſecundum LXX.* — ** al. Patris qui te genuit.* — *Heb. 13.* — *Pſal. 140.* — *A minore, & à ſimili.* — *1. Cor. 2. 3.* — *Pſal. 118.* — ** al. & in toto corde exquirunt eum.* — *Pſal. 88.* — *Heb. 12.* — ** al. Cui gloria, in ſecula. Amen.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARÆNESIS *iſta 16. clare oſtendit quales conueniat eſſe eos, qui in Conuentibus ac Monaſterijs præſunt; & quomodo fratribus ac præſertim iunioribus atque nouitijs præeſſe debeant: & quo pacto viciſſim ſubditos ſuis obedire Superioribus deceat, bonasq. illorum abhortationes libenter audire ac ſequi, ſecundum ſalubrem illam Apoſtoli commonitionem:* [Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete illis: Ipſi enim peruigilant pro animabus veſtris, quaſi rationem reddituri, &c.] *Cum biſce vero noſtri Auctoris de obedientia preceptis, valde in multis conſonant, quæ S. Baſilius in ſuis Conſtitutionibus monaſtic. cap. 23. de Obedientia vberius tractat. quæq. Dorotheus Abbas ſermone 17. de his qui præſunt, & illis qui ſubſunt, eorumque obedientia, in medium adducit. quò Lectorem remittimus.* D

Parænеſis 16. De eo qualem oporteat eſſe Præfectum, & de obedientia.] *Hanc inter alias, tamquam magis plenam hic præmittendam duximus Inſcriptionem. Pro qua, in MS. Cryptafer. titulus præponitur eiuſmodi:* [De non grauandis ſubditis, atque obedientiæ iugo ſubiectis.] *al. abſque alia additione, ſimpliciter hic ponitur:* [Parænеſis 15.] *& al.* [decima ſexta,] *vt hic. al.* [Ad maiores ac Superiores nouitiorum.] *& ſic de alijs.*

Sic quoque nouitium Monachum, cum iudicio & diſcretione gubernare debes, & perpendere tecum, quomodo ipſe ſuperiori ſubditus fueris, &c.] *Optimam gubernandi ponit regulam, quam in locis allegatis etiam à Baſilio, & Dorotheo non ſolum inſinuatam, ſed & amplificatam inuenies; atque à Ioanne Caſſiano, non vno in loco adhibitam, ac præſertim libro 2. de noctur. orat. modo, cap. 3. poſt med. ibi:* [Ideo nullus congregationi fratrum præfuturus eligitur, priuſquam idem qui præficiendus eſt, quid obtemperaturis oporteat imperari, obediendo didicerit; & quid iunioribus tradere debeat, inſtitutis ſeniorum fuerit aſſecutus, &c.] *Ac propterea alibi Ephræm, in tract. de vita ſpiritali, Tom. 1. cap. 36. vult eum qui cæteris præeſt, & peritiſſimum eſſe, & ad conſulendum ſaluti Subditorum vigilantiſſimum: & vt ſingulorum obſeruet inceſſum, motum, geſtum, ac habitum, &c. De quo ibidem pluribus, ac poſtea cap. 37. & 38. vbi etiam obedientia erga Superiores, ab eodem proponitur & commendatur. ſicut & hic, ac ſuperiore Paræn. & alibi ſæpiſſime.* E

Omne porro ſtudium adhibeas, vt corpus ipſius hoſtiam exhibeas viuentem, ac bene pla-

A ne placentem Deo : vt non eum ijs iudicemur , quos Apoſtolus accuſat , &c.] *In alio Græco MS. ſic iſta cum aliorum additione ponuntur : Omne porro ſtudium tibi ſit, vt corpus eius hoſtiam exhibeas viuentem, ac bene placentem Deo. Serua autem teipſum etiam à conſanguineis obedientiæ iugo ſubditis : ne forte dum proprios noſtros oderimus , ab alijs in lubricitatem trahamur. Quare exhibeamus corpora noſtra hoſtiam viuentem, &c.] Sed iſta quia obſcuriora videntur & intricatiora, ac ſententia biulca, præſertim ibi : Serua teipſum etiam à conſanguineis obedientiæ iugo ſubditis ; ne forte cum proprios oderimus, &c.] Ibi enim vel mendum ſubeſt, aut plane aliquid deeſt. ideoq. clariorem aliorum manuſcript. lectionem hic ſequi, atque in textu reponere potius viſum eſt. ſicut & in alijs ſimilibus occurrentibus, conſulto egimus alibi.*

Beatus qui habet ſemen in Sion , & domeſticos in Hieruſalem.] *Locus iſte eſt Eſai. 31. ſecundum 70. quibuſcum hic Auctor in lectione concordat. At in vulg. aliter ſic:* [cuius ignis eſt in Sion, & caminus eius in Hieruſalem.] *Vbi etiam Symm.* Qui habet ignem in
B Sion, & clibanum in Hieruſalem.] *Et Aqu. ac Th.* φῶς αὐτῷ ἐν Σιὼν .i. lumen ei in Sion, & clibanus in Hieruſalem.] *De qua etiam varietate, agit S. Hieronym. in Epiſt.* 101. *quæ eſt ad Pammachium, de optimo genere interpretandi, & alibi.*

Ait enim Apoſtolus: obedite præpoſitis veſtris, ac ſubiacete illis: Ipſi enim peruigilant pro animabus noſtris, &c.] *Verba iſta Apoſtoli, ſunt Heb. 13. vbi in vulg. paullo aliter ſic:* Ipſi enim peruigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri, &c.] *At apud Chryſoſtomum ſic:* Ipſi enim vigilant pro animabus veſtris, tamquam rationem reddituri, vt hoc cum gaudio faciant, & non congemiſcentes : non enim expedit vobis iſtud, &c.] *Ita in Homil. 34. ex capite vlt. ad Heb. vbi hunc locum explanat, illuſtratq.*

Nam qui mundi iſtius præceptores atque interpretes agunt, ſtudioſe in lectionem ſapientiæ quæ non eſt, incumbunt, &c.] *Vbi in alio MS. ſic:* ſtudioſe in lectionem eius, quæ
C non eſt, ſapientiæ, huius nimirum ſeculi, quæ quidem ſtultitia eſt coram Deo , incumbunt, &c.] *Reſpicitq. clare ad locum Apoſt. 1. Cor. 2. & 3.*

PARAENESIS DECIMA SEPTIMA,

Didactica ſiue doctrinalis.

FRATER, dignus es habitus ſancto indumento monaſtico : ne extollaris aduerſus exſpectantes , in futurum annum. Non *Sententioſe dicta.*
D enim videri aliquem primum eſſe , virtus eſt : ſed ad finem vſque tolerare. Neque videaris tibi dicere apud te ipſum , aſſumpto habitu : iam à laboribus ſum liberatus ; imo nunc multo amplius in virtutum labore occupari debes, ne tibi ipſe damnum inferas. Adhuc enim ſæpe etiam Superiore ac moderatore cogente , tuam ſalutem non neglexiſti . Nam adhuc in exteriore verſatus es tholo , * ſeu camera : nunc vero in interiorem tholum ac domum introiſti. ** Per (θόλος) quid hic intellig. vide Schol.* Ne igitur teipſum neglexeris, vt non perdas labores tuos; ſed vt mercedem porius tuam recipias. Ex hoc enim tempore, apparet tuum quietis ac ſilentij ſtudium. Ex hoc tempore , tua apparet patientia . Ex hoc, tua apparet humilitas , & manſuetudo , ac morum grauitas . Ex hoc, rua apparet
E monaſtica exercitatio, & tranquillus ac pacificus viræ ſtatus. Ex nunc, tua apparet probatio; & num ſaluari expetas. Ex nunc, deſiderium tuum apparet, & occultarum cogitationum conſilia. Ex nunc, tuus apparet labor, ac ſtudium , & caſtitas , atque tranquillitas . Ex nunc apparet , qualem inire viam deſideres: an latam, & amplam quæ ducit ad perditionem; an anguſtam & arctam, quæ ducit ad vitam æternam. *Matth. 7. & Luc. 13.* Et quidem in lata via, hæc ſunt: temeritas, diſtractiones , ingluuies , ebrietas , luxuria , laſciuia , contentio , excandeſcentia , inflatio atque ſuperbia , & inſtabilitas. ac his ſimilia;

milia; quæ conſequuntur, infidelitas, diffidentia, inobedientia, omniumq. malorum vltimum, quod eſt deſperatio. & qui in iſtis verſatur, à via veritatis aberrat, ſibiq. ipſe propriam perditionem conciliat. In anguſta porro & arcta via, ſunt iſta: quies atque ſilentium, continentia, temperantia, manſuetudo, charitas, gaudium, patientia, pax, humilitas, & hiſce ſimilia; quæ conſequitur vita immortalis. Cum ergo iam cognoueris cariſſime, quæ in lata & ſpatioſa lateant via; recede ab ea, vt vitam æternam accipias. Si enim à iuuentute tua, per ſemitas iuſtitiæ inceſſeris, etiam exitus tuus in pace erit. Sin vero ex nunc, per * obliquum ambulare inceperis, poſtremum lugebis amare. Quòd ſi conſpexeris eos, qui abſque timore Dei vitam agunt, craſſos & pingues, ac corpore ſanos: ne opera eorum timoris Dei expertia imitatus fueris. Quid enim melius fuerit, paucos dies in delitijs verſari, & carnis deſideria perficere, vitaque æterna priuari: an vero modicum anguſtijs premi, & effugere iudicium atque ſupplicium ſempiternum, ſtridoremq. dentium; ac cum Chriſto, vita in perpetuum perfrui ſempiterna? Valde teipſum cuſtodi à licentia & vitæ libertate: ne fortè multiloquio, & impudentiæ inſeruias, teque dæmonibus ridiculum præbeas; ac denique à fraternitate te etiam detorqueas, atque abrumpas. Non tantum * aſini ſylueſtres deuaſtant frumentum: quantum nimia libertas corrumpit labores Monachorum. Præcinge igitur teipſum pietate ac reuerentia, & humilitate, ac patientia, in patientia * veritatis. Admone teipſum, & cohortare, dicens: Et ſi * monaſticum aſſumpſi habitum, monachi tamen mores nondum didici. In his igitur permanebit humilitas tua. Confidente porro te in ſilentio ac tranquillitate cellæ tuæ, recollige cogitationes tuas, & dic tecum, corde: Nonne ò homo, mundum reliquiſti, & parentes carnales, atque amicos; & ciuitatem, & patriam, ac diuitias, Domino tibi cooperante? Quæ porro erit vtilitas, ſiquidem etiam huc profectus, agas ea quæ aliena ſunt à ſalute? peccesq. coram Domino, nudum & otioſum nomen circumferens, dum à familiaribus & amicis prædicaris beatus? Aiunt enim: Beatus ille eſt, quoniam mundum iſtum auerſatut, & gloriam ipſius, ac fallaciam eius. & non amplius quidquam rerum curat terrenarum: ſeceſſit enim * inquiunt, & factus eſt Monachus. Et ecce tu hic non monaſtico ritu ac more vitam degis. Cuiuſmodi ergo confuſio nos occupabit: ſi qui beatos nos iam prædicant; ijdem nos præceſſerint in regno cælorum? Aut qualis quantusq. timor ac tremor nobis obueniet, dum fletu comprimemur amaro? ſi qui felices iam nos cenſent, genuq. nobis flectunt, ac dicunt: orate pro nobis peccatoribus, ſerui Chriſti: ſi inquam, ipſi repetti fuerint in quiete ac refrigerio; nos autem propter delicta noſtra in ærumnis & anguſtijs? Quapropter cariſſimi, ſobrij ſimus & vigilemus ad Dominum obſecro, donec tempus ſuppetit: & non efferamur, neque diſtrahamur fraudibus ſeculi huius. Nam mundus hic tranſit, & concupiſcentia eius, ac gloria. Qui autem facit voluntatem Domini, manet in æternum. Cunctas igitur res ſeculares ac temporales, mentem à Deo auellentes deſpiciamus: nam vires & pulchritudinem ſenectus excipit, atque infirmitas. Gloriam & diuitias mors diſſoluit, atque corruptio: iuſtitia autem manet in ſecula. Benè ergo decerta cariſſime: ecce enim ſtadium omnibus apertum eſt. Dicitq. certaminis Præfectus, per Apoſtolum: Sic currite, vt comprehendatis. & omnis qui certat in agone, ab omnibus ſe abſtinet. Rurſusq. ait: Nemo militans Deo, implicat ſe negotijs ſecularibus; vt ei placeat cui ſe probauit. Nam & qui certat in agone, non coronatur, niſi legitime certauerit. Deus autem & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, donet nobis ſpiritum fortitudinis, & ſapientiæ, atque patientiæ,

In anguſta via quænam ſint bona.

** al. per viam latam.*

Cōparatio grauis.

Vita licentioſa cauenda.

** al. onagri.*

** al. in vera patientia.*

** al. Monachi.*

** al. inquit.*

1. Ioan. 5. 2.

1. Cor. 9.

2. Tim. 2.

Ibidem.

A tientiæ, ad ſeruiendum ipſi omnibus diebus vitæ noſtræ. Cui * gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. ** al. Ipſi gloria in ſecula. Amen.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS 17. didactica ſiue doctrinalis.] *Pro hac, quam hic præfiximus repoſuimusq. Inſcription. in alio Græc. MS. ſic legitur:* παλαισμα ſiue inunctio, aut potius exercitatio, ad certamina ſolitariæ vitæ: & exercitationis exemplum.] *metaphora ab athletis ſeu luctatoribus ducta, qui antea inungebantur. In codice autem antiq. Cryptafer. legitur:* Parænefis didactica, decima quinta. *Et in Vatic.* Parænefis ad iuniores Monachos, & de humi-
B litate.] *Al. De exercitatione, & certaminibus. Et ſic in MS. Candiano.*

Nam adhuc in exteriore verſatus es tholo, &c.] Θόλος, *tholus, inter alia ſignificata, etiam pro loco accipitur vbi ſeruabantur ſcripturæ publicæ Athenis, & vbi qui ex prytaneo eſſent cœnare ſolebant, ſecundum Rhodig. vnde & Suidas tholum, vocat orbicularem ac rotundam domum; in qua aliquando prytanæi conuiuio excipiebantur atque oblectabantur. Hic vero, inde forte ducta metaphora, per Tholum, intelligere videtur Auctor locum, ſiue partem ædium ac cameram, vbi ſeorſim adſeruabantur Nouitij, antequam habitum aſſumerent monaſticum, atque profiterentur: vt per exteriorem hic tholum, domus nouitiatus ſiue primi exercitij monaſtici; at per tholum interiorem, domus profeſſa & exercitatorum intelligatur, quod & hic conſequenter non obſcure ab Ephræm inſinuari videtur.*

Ex nunc apparet, qualem inire viam deſideres; an latam & amplam quæ ducit ad
C perditionem: an anguſtam & arctam quæ ducit ad vitam æternam, &c.] *Duas hic ex Euangelio proponit vias, vnam perditionis quæ lata eſt & ampla: alteram ſalutis æternæ, quæ anguſta eſt & arcta, ſecundum ipſius Chriſti Saluatoris verba, Matth. 7. & Luc. 13. ad quæ hic potiſſimum reſpicit. & in duplici illa via quæ ſita ſint ac lateant, quiq. per illas ambulent, euidenter hoc loco demonſtrat: quod idem facit, ac quidem ſatis copioſe Tomo 1. in tract. de varijs Tormentis inferni. poſt med. vbi anguſtæ viæ ingreſſus atque inceſſus, ſimiliter & latæ portæ ac ſpatioſæ viæ greſſus atque pericula plene recenſentur ac declarantur. pag. 205. de quibus & apud eumdē ibi antea in tract. de Patientia & conſummatione ſeculi, etiam poſt med. ibi: Hæc eſt via, de qua Chriſtus ait:* Lata & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem, &c. *ac in noſtris ibidem Scholijs.] Et apud S. Baſilium Magn. in Reſponſ. ad Interrogat. 240. in Regulis breuioribus, vbi cur lata & ſpatioſa dicatur via quæ ducit ad perditionem, clariſſime oſtendit. ſicut ibi conſequenter poſtea in Reſponſ. ad Interrog. 241. quomodo anguſta eſt porta, & arcta via, quæ ducit ad vitam? & quomodo per eam quis ingreditur? necnon in commentar. eiuſdem*
D *in caput 8. Eſai. ante med. ibi:* [Ob hoc multi præcipites corruunt in abyſſum perditionis, propter læuorem & latitudinem viæ: pauci autem, qui conſequendi regni gratia, ſuſtineant ſubire auſteram & operoſiorem vitam, quæ recta ad virtutem prouehit, &c.] *hactenus ibi Baſilius.*

Præcinge igitur teipſum pietate, & humilitate, & patientia, in patientia veritatis, &c.] *Al.* Præcingere ergo pietate atque religione, &c.] *Et al.* Præcinge ergo tibi ipſi pietatem atque religionem, humilitatem, & patientiam, &c.] *id eſt, præpara tibi pietatem, humilitatem, & patientiam, &c. vt* περιζώννυμι *accipiatur ſic pro* παρασκευάζω. *id eſt, paro, præparo, adorno. vnde præcinctos (* εὐζώνους *) ſtrenuos & expeditos in re aliqua, vel ad rem aliquam dicimus. Quod porro hic conduplicatiue dicitur* [& patientia, in patientia veritatis.] *abſtractum pro concreto vſurpatur, id eſt, in vera patientia: vt ſit congeminatio proximæ præcedentis vocis, (in patientia, & in patientia veritatis) id*
E *eſt, vera, &c.*

PARAENESIS DECIMA OCTAVA.

** al. qui ſeipſos cõmendant atque glorificant.* *De ijs, * qui de ſeipſis magnifice ſentiunt.*

FRATER, Cur deciperis, correptus à diabolo; vt gradus
** al. ex quibus.* tranſilias * in quibus nullam capies vtilitatem, tibi ipſe ho-
2. Cor. 10. norem acquirens. Apoſtolum dicentem audi: Non enim qui
ſeipſum commendat, ille probatus eſt: ſed quem Dominus
Ioan. 5. commendat. Ipſumq. Dominum auſculta: Quomodo pote- B
ſtis credere, qui gloriam ab hominibus accipitis: & gloriam
quæ à ſolo Deo eſt, non quæritis? In teipſum ergo deſcende cariſſime, &
** al. mundo huic.* mente cauſſam reuolue, quare * vaniſſimæ huic vitæ, & diabolo, ac ſu-
perbiæ ipſius renunciaueris: & deſine res mundanas ſapere. An ignoras,
Contra φιλαυτίαν, & amorem proprium. quòd ſi proximum tuum depreſſeris; peccatum committas amoris proprij,
& inaniſſimi erroris? Finge porro te promotum eſſe, & primum ante fratrem
conſtitutum, ac ad maiora per contentionem & ambitionem progreſſum:
quodq. fratri tuo ſubmitti ac humiliari nolueris? Numquid vana iſta gloria præ
ſentabit te Deo? Vide frater, ne forte dum vis primus ſupra fratrem tuum eſ-
ſe: ibi minimus inueniaris, in futuro ſeculo. Tuncq. audias, quod audiuit
** al. inhoſpitalis.* prædiues ille * ambitioſus, qui vritur igne illo inexſtinguibili: Fili recor- C
Luc. 16. dare, quòd receperis bona tua, in vita tua. Scriptum quippe eſt: Quæ al-
ta ſunt hominibus, abominabilia ſunt coram Deo. Nunquid oblitus es di-
Matth. 20. centis: Qui cupit inter vos magnus fieri, ſit veſter miniſter: Et ſi quis
** al. ſit veſter ſeruus.* vult inter vos primus eſſe, ſit * omnium ſeruus. Cogita ergo quòd mortuus
Coloſſ. 3. ſis mundo, & vita tua eſt abſcondita cum Chriſto in Deo. Quando igitur ap-
** al. veſtra.* paruerit Chriſtus vita * noſtra: tunc & vos apparebitis cũ ipſo in gloria. Ne ergo
gloriam humanam dilexeris: non enim permanebit tecum in ſeculum. Se-
1. Pet. 1. cundum eum qui ait: Omnis caro fœnum, & omnis gloria hominis vt flos
** al. in cælis inter perfectos.* fœni. Beatior porro, qui inter * homines perfectos connumeratur. Quæ
2. Cor. 4. enim videntur, momentanea ſunt: quæ vero non videntur, æterna. Nam ſi
adhuc humano ſenſui & elationis, ſeruis: vanitati res tua obnoxia redditur. D
Matth. 6. & Luc. 16. Nemo enim poteſt duobus Dominis ſeruire. Proijce igitur abs te iugum
inimici, cariſſime, omnemq. faſtum ipſius: & ſubde ceruices tuas iugo
ſuauiſſimi Domini, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Ipſe enim di-
Luc. 14. xit: Qui ſeipſum humiliauerit, exaltabitur: qui vero ſeip-
ſum exaltauerit, humiliabitur. Et rurſus: Deus ſuper-
Iacob. 4. & 1. Pet. 5. bis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Timea-
mus ergo cariſſimi, ne forte dicat de nobis:
Dilexerunt gloriam hominum magis,
** al. Gloria ipſi in ſecula ſeculorum. Amen.* quàm gloriam Dei. Gloria * & ma-
gnificentia, omnis principij ex-
perti, Patri, & Filio, & E
Spiritui Sancto.
Amen.

A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS 18. de ijs qui de ſeipſis magnifice ſentiunt.] *Alia hic Inſcriptio habet:* [De illis, qui ſeipſos commendant atque glorificant, Parænesis decima ſeptima.] *Et al.* [Parænesis ad amatores gloriæ, *ſiue* ad ambitioſos, & qui primum locum atque honorem rapere, & primas tenere volunt.] *atque ſic in MS. Vaticano. In Codice autem Cand. eſt:* περὶ φιλαυτίας, καὶ κενῆς ἀπάτης ,i. de amore proprio, ſiue ſui ipſius; & de vana deceptione atque errore. *Suntq. omnes iſtæ Inſcriptione bonæ, & Auctoris inſtituto hic accommodæ, ad Argumentum tractatum ſeruientes, & nihil quod otioſum ſit, continentes.*

B An ignoras, quòd ſi proximum tuum depreſſeris; peccatum committas amoris proprij, &c.] *Hic aperte* φιλαυτία *, id eſt amor proprius, ſiue ſui ipſius notatur atque perſtringitur, vitariq. docetur, ſicut & alibi apud noſtrum Auct. Tom. 1. in Tract. de vita ſpiritali, cap. 39. ibi:* [Quare proprium noſtrum amorem vitemus oportet. Quoniam ex ſui ipſius amore, vitia velut germina quædam pullulant; cęterum amorem proprium expellit caritas omnes ad concordiam & vnionem pertrahens, complectensq. Magna ſiquidem res eſt caritas, à qua ne excidas, diligenter caueto, &c.] *Similiaq. apud eumdem de vitanda philautia, pluribus alijs inuenies locis etiam hoc Tom. 2. Quid porro ſit* φιλαυτία*, id eſt, amor ſui ipſius; & quomodo ſeipſum quis talem cognoſcat: habes apud Magnum Baſil. in Regulis breuioribus, in Reſponſione ad Interrogationem 54. Quid eſt amor ſui ipſius; & quo pacto ſeipſum talem cognoſcit, qui ſui ipſius amans eſt?*] *Vbi in illa Reſponſ. ſic inter alia habetur:* [Amans igitur ſui ipſius eſt, qui ſeipſum amat, priuato & immodico amore. Talem vero ſe eſſe quis cognoſcit, ſi quæ facit, ea commodi ſui cauſſa facit, licet etiam quod fiat ex

C mandato ſit. Nam & quietis ſuæ cauſſa aliquid eorum omittere, quæ ad fratris vtilitatem pertineant, ſiue animi illa quies ſit, ſiue corporis; iam hoc quibuſuis etiam alijs perſpicuum eſt, vitium eſſe amoris ſui ipſius, cuius finis perditio.] *Hactenus ibi Baſilius, qui & alibi ſparſim ſæpiſſime contra idem vitium agit.*

Tuncq. audias, quod audiuit Diues ille ambitioſus, &c.] *Vbi alia lectio habet:* [Diues ille inhoſpitalis & immiſericors.] *Nam græce ibi eſt,* μισόξενος. *pro quo, al.* [Diues ille, mundanæ amator gloriæ, &c.] *Additurq. de eodem ibi immediate,* ὁ τηγανιζόμενος ἐν τῷ πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ*, id eſt, qui vritur igne inexſtinguibili. metaphora à (*τήγανον*, quod ſignificat ſartaginem) deducta, quaſi qui aſſatur velut in ſartagine. vnde* τηγανίζω *frigo, coquo, aſſo, & proprie in ſartagine. Reſpicit autem hic manifeſte ad locum Luc. 16. vbi de diuite illo Epulone agitur, & Lazaro. diciturq. ad Epulonem:* [Fili recordare, quòd receperis bona tua in vita tua, &c.] *Quem eumdem locum alibi hoc eodem Tom. 2. egregie copioſeq. dilatatum, illuſtratumque*

D *ab Auctore noſtro inuenies poſtea in Parænesi quadrageſima. cuius initium eſt:* [Cariſsime, ſi frater aliquis aduentans, cohortetur te, &c.] *Vbi poſt medium, pulchra longaq. de Diuite epulone, & Lazaro ponitur conſideratio, ibi:* [Ille enim diues induebatur byſſo & purpura, & quotidie epulabatur ſplendide, ipſumq. felicem prædicabant filij iſtius ſeculi: at non Angeli Dei.] *Et quæ ſequuntur ibidem, lectu longe digniſſima, plurimumque huc facientia.*

Qui cupit inter vos magnus eſſe, ſit veſter miniſter: & ſi quis velit inter vos primus eſſe, ſit omnium ſeruus.] *& al.* ſit veſter ſeruus.] *Locus eſt Matth. 20. vbi in vulg. ſic:* [Quicumque voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter miniſter: & qui voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus.] *Et Chryſoſtomus hic legit:* [Qui vult maior fieri inter vos, hic ſit omnium miniſter: & qui vult eſſe primus, ſit vltimus omnium.] *Ita ille in*

E *caput Matth. 20. Homil. 66. poſt med. vbi multa huc facientia, ac in laudem humilitatis & depreſſionem ſuperbiæ, in medium afferuntur, lectu digniſſima, inde vſque ad finem eiuſdem homiliæ.*

Ne forte dicat de nobis: Dilexerunt gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei. Gloria & magnificentia Patri, &c.] *In alio Cod. ſic legitur, atque concluditur:* [Ne forte ad nos dicat: Dilexiſtis gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei. Gloria ipſi, in ſecula ſeculorum. Amen.

A

PARAENESIS DECIMA NONA.

De excitatione animæ, & de bono ſeruando ordine.

FRATER, quando fores tuas noctu frater pulſauerit, vt ad
collaudandum & glorificandum Deum conſurgas: prompte
atque alacriter te erige; vt & negligentiores promptitudi-
nem tuam cernentes, animam ſuam ad ſobrietatem vigilan-
Pſal. 118. tiamq. excitent. Secundum eum qui dicit: Præuenerunt ocu- B
li mei ad te diluculo; vt meditarer eloquia tua. Et rurſus: Media nocte
Ibid. ſurgebam ad confitendum tibi, ſuper iudicia iuſtificationis tuæ. Quòd ſi
contigerit te profundiore obdormiſcere ſomno, & dæmoniacis diſtrictum
teneri viſionibus; poſtea autem euigilaueris: ne per negligentiam pigeat
expergiſci, & ſurgere, atque abire ad Synaxim fratrum: Hoc ſciens, quòd
** al. de verbo atque inceſſu.* ſicut qui ad mala pergunt, de * gradu atque inceſſu, ac ſermone otioſo
Matth. 12. rationem reddituri ſunt, in die iudicij: Sic & de vnico bono verbo, & in-
ceſſu præmium referet, quiſquis ad id quod bonum eſt, concurrit. Noli
igirur pigreſcere, ſed euigila atque expergiſcere; & ne intra te dixeris:
Notent pigri, vt euigilandum. nunc Synaxis abſoluta eſt atque dimiſſa, & ego quò me conferam? Igna-
uorum enim iſta ſunt verba: ſed potius è ſtrato mox te erige, proijciens C
abs te ſtragulum; moxq. tuas ad Deum extendens manus, thronumq. gra-
Ad Synaxim orationis properandum. tiæ ipſius adorans, cellam tuam aperi, & ad Synaxim orationis propera,
quaſi vi eò adactus; & ſicut caprea ex laqueis effugiens. Et licet ad poſte-
riores aduenrares orationes, ſaltem ne pigriteris, & adire detrectes: verùm
euigila ac ſurge; poteris enim poſt abſolutas in communi preces, pſal-
Contra ſomnolentos, & pigritantes. mos tuos fundere in cella tua, quos phantaſia ſubtraxir dæmonum. Neque
pigritiæ occaſione, ſuggeras tibi poſteriorem eſſe precationem cariſſime:
ſed poſtero die, promptior atque alacrior ad opus Domini inueniaris. Nam
ſi abſque neceſſitate, aut infirmitate prætermiſeris; audies quod dictum eſt
Pſal. 75. in Pſalmo: Dormierunt ſomnum ſuum, & nihil inuenerunt. Illud vero
ſcitote cariſſimi, quòd quantùm quis perperam ſuam fouet carnem: tanto D
amplius in ſeipſo perturbationes ac paſſiones auget; ipſaq. deinde anima à
praua conſuetudine corporis grauata, inutilis & infructuoſa redditur. Iccir-
Luc. 21. co ait Saluator: Videte ne forte grauentur corda veſtra, in crapula &
Rom. 13. *1. Cor. 9.* ebrietate, & curis huius vitæ. Hinc & Apoſtolus dicit: Caſtigo corpus
meum, & in ſeruiturem redigo; ne forte cum alijs prædicauero, ipſe re-
probus efficiar. Si quis autem ſeipſum, ad opus Domini compulerit: tanto
etiam magis corpus eius ſanum validumq. reddetur, & anima illuſtrabitur.
Nam quemadmodum athleta corpus ſuum ſtudioſe exercet, vt illud ad cer-
taminis artificium, aptum compoſitumq. reddat: Ita & pietatis pugil, ſeip-
1. Tim. 4. ſum ad omne opus bonum exercere debet. Cum dicat Apoſtolus: Te ip-
ſum vero ad pietatem exerce: Nam corporalis exercitatio, ad modi- E
cum vrilis eſt: pietas autem ad omnia vtilis eſt, promiſſio-
nem habens vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ. Dominus
porro noſtras excitet animas, ad timorem
ipſius. Cui gloria, in ſeculorum ſe-
cula. Amen.

A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

VARIAT *quoque hoc loco, Inſcriptionis ratio ac lectio; dum hic quidem eſt:* [Paræneſis 19. De excitatione animæ, & de bono ſeruando ordine, ſiue diſciplina.] *vt in mmſſ. Syrleti, & Cand. Al. ſimpliciter ponitur, abſque alia addit.* [Paræneſis decima octaua.] *& ſic in Græco Cod. Sfortian. At in MS. Cryptafer. aliter ſic:* [De non pigritando in ſynaxe, eiuſdem Paræneſis.] *Al.* [De negligentia & ignauia, atque ſomnolentia nimia cauenda, tempore quo ad orandum in Synaxe, conueniendum eſt cum fratribus.] *Al. in Vatic.* [De ſobrietate & vigilantia.] *Conueniuntq. omnes iſtæ Inſcriptiones Argumento, ac*
B *rebus hic tractatis, in toto vel in parte, ex inſtituto vel incidenter. ad quod ſane Argumentum valde etiam pertinent, quæ B. Dorotheus Abbas tractat in Sermone* 10. *de via Dei cum omni ſollicitudine currenda, &c. poſt med. vbi de Pſalmodia, & excitatione ac ſollicitatione ad vigilias nocturnas in Synaxe peragendas, tractat.*

Frater, quando fores tuas noctu frater pulſauerit; vt ad collaudandum Deum conſurgas, prompte te erige, &c.] *Morem de nocte ſurgendi, ad diuinas laudes celebrandas, inter Monachos ac religioſos antiquiſſimum & vſitatiſſimum ſemper fuiſſe, hac ſua decima nona, & poſtea vigeſima prima Paræneſe, clariſſime ſi vſquam alibi demonſtrat S. Ephræm ipſe antiquiſſimus Eccleſiæ ſcriptor, & Magno Baſilio* σύγχρονος, *atque contemporaneus. adſtipulaturq. in hoc, eidem pluribus in locis idem Baſilius, ac præſertim in Reſponſione ad interrogationem* 37. *in Regulis fuſius ab eo diſput. vbi inter alia, quænam ſint ad orationem appoſita tempora, quærit & tractat, &c.* Ac de tempore quidem mediæ noctis, quod id ad orationem neceſſarium
C ſit, traditum (*inquit Baſilius*) eſt nobis à Paulo & Sila in actis. *Scriptum eſt enim ibi ſic:* Circiter autem mediam noctem Paulus, & Silas laudabant Deum. *Atque hoc quidem etiam Concentor pſalmorum confirmat, (Pſalm.* 118.) *ſic dicens:* Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi, ſuper iudicia iuſtitiæ tuæ, &c.] *Quem eumdem Pſalmi locum à S. Baſilio adductum, profert & hic ad probandum quod intendit, noſter Auctor; alterumq. eiuſdem pſalmi locum adiungit, nimirum:* Præuenerunt oculi mei ad te diluculo, vt meditarer eloquia tua, &c.] *Pro cuius quoque confirmatione, ſic dulci hoc ſuo Hymno Sancta mater noſtra canit Eccleſia:*

Nocte ſurgentes vigilemus omnes,
Semper in pſalmis meditemur, atque
Viribus totis Domino canamus
Dulciter Hymnos, &c.

Qui quidem verſus Sapphici, S. Gregorio adſcribuntur, & in Hymno in principio Breuiarij
D *Romani ante Pſalmos ponuntur; ſicut & ſequentes Iambici in altero Hymno, huc etiam facientes:*

Pulſis procul torporibus,
Surgamus omnes ocyus
Et nocte quæramus pium
Sicut Prophetam nouimus, &c.

Quòd ſi contigerit altiore te obdormiſcere ſomno, poſtea autem euigilaueris; ne pigeat ſurgere, atque ad ſynaxim fratrum pergere, &c.] *Hic de varia acceptione nominis (Synaxis) multa in medium adducere, ſuperuacaneum videtur; cum ſupra in Schol. cap.* 5. *De virtute, pag.* 45. *abunde à nobis de multiplici eius ſignificatione actum ſit. ſuffeceritq. pro præſenti loco indicaſſe, hic Synaxis nomen accipi, pro conuentu ſeu congregatione, cum fratres ſiue Monachi ad orandum diuinasq. laudes celebrandas, ac ad diuina etiam peragenda myſteria ſimul conueniebant, &c. Quomodo etiam in duabus immediate hic ſequentibus Paræneſ.* 20. *&* 21. *accipitur, vt & ſupra in iam citato illo cap.* 5. *de Virt. cuius ibi initium eſt:* Si ante cun-
E ctos in Synaxim prodeas, & perſiſtas donec abſoluatur; ne in hoc te cogitatio efferat, &c.] *Ad hanc autem Synaxim, ac congregationem conuentumq. fratrum ad laudandum Deum, monet hic Auctor de nocte excuſſo ſomno ocius ſurgendum, properandumq. eſſe. Cuius etiam ſerio grauiterq. Monachos admonet S. Ioannes Chryſoſtom. in Epiſt. ad Timoth.* 1. *cap.* 5. *Homil.* 14. *in morali Digreſſione, vbi inter alia ponitur inſignis Monachorum deſcriptio, confirmaturque laudatiſſima inter ipſos noctu ſurgendi ad laudandum Deum ratio ac conſuetudo, ibi:* Omnes cum reuerentia, diſcuſſo ſopore conſurgunt, à Præfecto excitati ſuo, adſtantq. ſacro inſtituto, protinus expanſis manibus ſanctos concinunt hymnos, &c. *Multaq. ibi alia poſtea adferuntur lectu digniſſima, ac plurimum ad præſens Auctoris noſtri inſtitutum facientia. qualia etiam ſunt, quæ à S. Dorotheo Abbate de Pſalmodia & vigilijs nocturnis tractantur, in Serm.* 10.

Cum dicar Apoſtolus : Teipſum ad pietatem exerce : nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis eſt ; pietas autem ad omnia , &c.] *Locus Apoſtoli eſt* 1. *Tim.* 4. *vbi Chryſoſtomus , in eumdem ſcribens Pauli locum, Timoth.* 1. *cap.* 4. *Homil.* 12. [Exerce te ipſum ad pietatem, &c.] *Hoc eſt , (inquit) ad fidem puram , vitamq. rectam : id quippe pietatis nomen ſignificat , &c. Conſentitq. noſter hic Auctor , dicens pietatis pugilem ſe ad omne opus bonum exercere debere , &c. De quo , & apud Caſſianum , collat.* 1. *de Monachi deſtinat. cap.* 10. *vbi hunc locum pulchre accommodat , & illuſtrat.* A

PARAENESIS VIGESIMA.

Ad incitamentum, & amorem ſpiritalem. B

COMPLECTAMVR mente ac conſideremus Cariſſimi, eos qui coram Rege conſtituti ſunt terreno, thronoq. mortali ac corruptibili miniſtrant : quomodo omni cum ſcientia & timore, Regi ſuo adſiſtant. nonne & nos multo magis vt fideles oporret coram Rege cœleſti conſiſtere cum timore ac tremore, & cum omni grauitate atque decoro ? Propterea non exiſtimo dilectiſſimi, bonum eſſe impudenti oculo contemplari propoſita * myſteria corporis & ſanguinis Domini noſtri, & Saluatoris Ieſu Chriſti. Fidemque huius nobis faciat Diuina ſcriptura, dicens : Tremefactus autem Moyſes, non audebat adſpicere. Scriptum eſt enim : Quicunque honorificauerint me, glorificabo eos : qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. Tu enim vt homo contemplaris : at ipſe vt Deus, nouit profunda cordis tui, & cogitationes tuas intuetur. Non enim eſt creatura abſcondita coram ipſo. Quomodo porro etiam audent quidam relinquere Synaxim ; & exire ante finem, abſque magna neceſſitate ? Numquid ſi vocatus eſſes ad prandium diuitis viri, auderes ex medio accumbentium ſurgere, & abire domum ? nonne ibi remaneres, donec omnes pariter ſurgerent ? Timeamus igitur fratres. quia ſcriptum eſt : Maledictus omnis, qui facit opus Domini negligenter. Demus ergo operam, vt in * modico hoc ſeculo atque peruerſo, grati & accepti ſimus Domino ; regnique cœleſtis euadamus hæredes. Ipſe enim eſt ſanctus, & in ſanctis requieſcit, puſillanimisq. patientiam ac longanimitatem præbet. Cui * gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

A minore ad Maius. — ** ſ. propoſita altaris myſteria.* — *Exod.* 3. *& Act.* 7. — 1. *Reg.* 2. — *Synaxis non relinquenda.* — *A Simili.* — *Ierem.* 48. — ** al. tempore ſeculi iſtius breuis , & maligni.* — ** al. Ipſi gloria.* — C — D

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

AD incitamentum, & amorem ſpiritalem.] *Pro hac Inſcriptione , in MS. Vaticano eſt :* [Quomodo debeat Chriſtianus in Synaxe conſiſtere, maxime autem tempore oblationis , *& al.* attentionis.] *Quæ Inſcriptio bona eſt , & Argumento conformis . ſicut etiam ſequens , ex antiq. MS. Codice Cryptafer.* [De cauenda impudentia , in diuina participatione.] *Al. ſimpliciter ponitur abſque addit.* Parænesis decima octaua. *Et al.* Parænesis decima nona.] *Atque ſic in alijs atque alijs exemplaribus.* E

Propterea non exiſtimo dilectiſsimi, bonum eſſe impudenti oculo contemplari propoſita myſteria corporis & ſanguinis Domini noſtri , &c.] *De Sanctiſſima Euchariſtia Auctorem loqui, ex ipſiuſmet his verbis clariſſimum eſt. Dicit autem Altaris Myſteria* προκείμενα, *id eſt , propoſita , ad adorandum ſcilicet , ac reuerenter ſumendum , &c. Quomodo autem in tantorum myſteriorum contemplatione ac participatione , quis cum omni timore & reuerentia ſe gerere debeat , & contrà ab omni impudentia ſibi cauere , pulcherrimis à Simili exemplis , locisq. Scripturæ ,*

A *ptura, eleganter efficaciterq. demonſtrat. De quibus plura vide Tomo 1. apud Ephræm, in tract.* de dignitate Diuinorum Myſteriorum.] *Cuius principium ibi eſt:* [Saltem ne prorſus infructuoſi inueniamur, &c.] *ac in noſtris ibi Scholijs, plenius.*

Quomodo porro audent quidam relinquere Synaxim, & exire ante finem abſque magna neceſsitate? &c.] *Similia plane ſunt apud S. Baſilium, in Sermone aſcetico, de renunciatione ſeculi. cuius initium eſt:* Venite ad me omnes, &c.] *poſt med. ibi:* Ad orationem quotieſcumque vocaris, libenter ſuccinat os tuum, in eaque eouſque permaneto donec canoni ſatisfeceris: magnamq. te iacturam facere arbitrator, ſi ante inde diſceſſeris.] *Et quæ poſtea ibi ſequuntur, plurimum huc facientia: agitur autem de oratione quæ fit in Synaxe cum fratribus, &c.*

B

PARAENESIS VIGESIMA PRIMA.

De Dormitationum diuerſitate.

VT ARBITROR Fratres, tres ſunt Dormitationes quæ conturbant hominem noctu: & prima quidem accidit fratri, ex maligni hoſtis operatione, quando pſallere inceperit; ſed ſine fratris * ignauia, nihil poteſt. Vehementius porro diuexabit, ſi ſtomachus fratris, cibo potuq. grauatus fuerit. Secunda fere ſuboritur fratri ad medium diuini officij, ex propria negli-
C gentia; quando non adlaborat, vt cum fratribus perſiſtat vſque ad expletum canonem: ſed in medio Synaxis, alios canentes relinquit, & ad lectum ſuum pergit. Tertia vero contingere ſolet fratri, ſecundum naturam; hoc eſt, poſt expletum canonem ſoliti officij. Propterea patientem & longanimum erga imbecilliores fratres eſſe oportet, vt non perficiatur conſilium inimici. Tu igitur frater, vide ne negligas te ſobrium ac vigilantem præbere in omnibus. Nonne audiſti, quòd ſæpius vocatus Propheta Samuel, neque ſemel cunctatus ſit ſurgere, quantumuis adhuc puer eſſet? Cùm ergo inter alios fratres, in officio conſtiteris: ſiue etiam per te ſolus ad laudem & glorificationem Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti; & prima te dormitatio infeſtarit, re animaduerſa reſiſte: ne forte pigritantem te, vacuum &
D inanem, ad lectum ſtrati tui auertat. Verùm patienter ſuſtine; & ſi te inuaſerit, oculiſq. te conniuere cogat, & ſemel & iterum; ne te tuo dimoueris loco, & inuenies * requiem. Similis quippe eſt perturbatio ac paſſio inſatiabilis ſomni, ingluuiei ventris. Nam ſi quis multa comedere ſit ſolitus, multa quoque natura requiret: at ſi temperantiæ ſe aſſueſecerit, non multum vorare appetet. Perpende tecum animo cariſſime, piſcatores; qui totam noctem tranſigunt in vigilijs, * propter opus incumbentes: Si quis verò ipſorum, ſomno grauatus, ex negligentia dormierit; quando à ſomno experrectus eſt, videt ſe nihil prehendidiſſe; eos vero qui vigilarunt & attenti fuerunt, domui ſuæ ipſorum quemq. conſuluiſſe. Tunc pœnitere atque dolere ſecum incipit, ac dicere: Hei mihi peccatori, & negligenti ac pi-
E gro; quoniam per negligentiam obdormiui: cùm & ego laborare ac ſatagere vt ſodales mei debuiſſem, * frugique eſſe ac domui proſpicere; verum nunc negligens, ecce vacuus & inanis in domum meam reuertor, nihil manibus retinens. Dormierunt enim inquit, ſomnum ſuum, & nihil inuenerunt. Reuolue etiam mente, cariſſime, figulos, & fabrilem artem pertractantes; inueniesq. ibi laborem immenſum, & vigiliam valde magnam, atque patientiam; At nos quorum corpora, neque fumo, vel cinere, ac puluere vexantur, neque aliud quidpiam ſimile ſuſtinemus, ſed conſiſtentes

Tria Dormitationum genera.

* *al. propenſione & inclinatione.*

Dormitatio ad medium diuini officii. noctu ſuboriens.

Sobrietati ſtudendum, & vigilandum.

1. *Reg.* 3.

Dormitationi in pſalmodia vt reſiſtendum.

* *al. vtilitatem maximam.*

* *al. in opus incumbentes.*

* *Græc.* οἰκονομῆσαι.

Pſal. 75.

A Similibus.

in loco

in loco mundo & ſanctificato coram Domino Deo noſtro, in grauitate & pace multa, in Pſalmis & Hymnis, canticiſq. ſpiritalibus, in ſpiritali exultatione & ſpe bona, cur torpeſcimus dilectiſſimi? quod enim eſt tempus no- A
Pſal. 143. ſtrum ſuper terram? Ecce Propheta clamat: Homo vanitati ſimilis, dies
Iob. 8. eius ſicut vmbra prætereunt. Noli ergo contendere mecum, qui ignauus ſum, & patientiam deperdidi; iſtud exacte ſciens, quòd qui ſobrium ac vigilantem ſe præbet, ipſe lucrum ac quæſtum ſibi faciet: qui autem ſegnis
Rom. 14. fuerit, is damnum patietur. Nam vnuſquiſque noſtrum, pro ſeipſo rationem daturus eſt Domino Deo. Ego quippe noui inexcuſabilem me eſſe ex operibus: nam alios admonens, in eadem cum ipſis inertia perſeuero. Ideo vos precor ſerui fideles Saluatoris, deprecemini pro me peccatore Saluato-
Alluſio ad pſalm. 50. rem noſtrum Chriſtum, Regem virtutum ac poteſtatum: vt deleat multitudinem peccatorum meorum, ſecundum multitudinem miſerationum eius. B ſaluetq. in Regnum ipſius cœleſte, vt benigniſſimus Deus. Ne ergo pro lucro duxeris ſomnum, corporiſq. quietem: At lucrum eſt ac requies, ſeipſum ad opus Domini ſemper compellere. Quocirca cogamus nos ipſos dilectiſſimi: vt adueniens Dominus, comperiat nos vigilantes, ſuaq. nos beatitudine dignetur. Ipſe enim dixit: Beati ſerui illi, quos cum venerit
Luc. 12. Dominus ipſorum, inuenerit vigilantes. Inuicem ergo nos cohortemur, inuicem admoneamus, ad timorem Domini. Mutuam alacritatem ad laudandum & glorificandum Dominum Deum noſtrum, & Saluatorem Ieſum Chriſtum, excitemus: vt & ipſe nos reſuſcitet cum omnibus qui dile-
2. Tim. 4. ** al. à dextris.* xerunt aduentum ipſius; noſque * ex dextris ſuis conſtituat, in Regno ſuo. C Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS 21. de Dormitationum diuerſitate.] *Ita in Græco MS. Card. Syrleti. At in Vatic. talis hic inuenitur Inſcriptio:* [Paræneſis, de inſatiabili ſomno, & negligentia quæ ex ipſo generatur.] *Loco cuius, in Cod. Cryptaſer. eſt:* [De dormitationis ſeu ſomni diuerſitate.] *Al. ſimpliciter abſque alia additione ponitur:* Paræneſis vigeſima. *Et al.* Vigeſima prima. *vt hic.*] *Al. ſic:* De eo, ne quis frangi ac diſſolui ſe ſinat nimia ſomnolentia, atque ignauia.] *Ita in Græco MS. Cand.* D

Tres ſunt dormitationes, quæ conturbant hominem noctu, &c.] *Dormitationum tria hic adducit genera, quibus potiſſimum in diuinis nocturnis officijs atque pſalmodijs, grauari & infeſtari ſolent Monachi: quorum primum mox in principio obrepere conſueuit pſalmodiæ. ſecundum ad medium Synaxis, ſeu diuini officij, ex propria fere negligentia. tertium poſt expletum ſoliti officij canonem, & fere ſecundum naturam. Quibus ne nimium quis grauetur, obruaturque dormitationibus ac ſomnijs, præſertim inter diuina officia pſalmodiaſq. noctu, Auctor opportuna hic ſuggerit remedia, pulcherrimis Scripturæ locis, exemplis, ſimilibuſq. ab experientia ductis confirmata; quæ cuiuſmodi hic adferantur, legere ac meminiſſe fuerit operæpretium. Quò etiam pertinent ac conferunt, quæ ab eodem in medium adducuntur, Tomo 1. in tract. de Vita ſpiritali, cap. 15. in hæc verba:* [Si in domo Domini, ad diuinum ſpiritalemq. cultum conſtiteris, in pſalmodijs te alacrem, promptumq. præbeto. Si vero tacueris, tacebo & ego, tacebit & proximus: vnde neceſſario cantum diſſolui atque ceſſare neceſſe eſt. E Sed hoc quæſo abſit, &c. *Ac paullo poſt, ibid.* [Quamobrem haud remiſſe negligenterve oportebit nos ſupplicationibus hymniſq. decantandis vacare atque incumbere.] *Eoq. referuntur remedia à Magno propoſita Baſilio, in Reſponſione ad Interrog. 32. in Regulis breuioribus, vbi de cauſſa immodicæ dormitionis, & ratione eam repellendi, ſic ſentit ac ſcribit:* [Sane iſtiuſmodi dormitatio naſcitur, quotieſcumque animum noſtrum in contemplatione rerum diuinarum ſinimus veluti lenteſcere, &c. Ipſam autem depellimus, quotieſcumq. veram, atque eiuſmodi, vt par eſt, de Dei maieſtate notitiam cogitationemq. concipimus, & deſiderium illius perficiundæ voluntatis, velut ille, qui dixit: Si dedero ſomnum

A num oculis meis, & palpebris meis dormitationem, donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.] *Ita ibi Baſilius, quem etiam de hiſce operæpretium fuerit legere in Sermone aſcet. De abdicatione rerum ſecularium, & ſpiritali perfectione. cuius initium eſt:* [Venite ad me omnes qui laboratis, &c.] *non longe à fine, ibi:* [Caue autem diligenter, ne cogitationi illi animi aſſentiare, quæ ab orationis canone nondum peracto, auellere te ſtudeat, &c.] *De quibus ibi plura: vt etiam poſt Baſil. apud S. Dorotheum abbat. in Sermone 11. vt paſſiones, & morboſos affectus excidere ſtudeamus, priuſquam in malum animæ habitum tranſeant. circa med. vbi de Pſalmodia, nocturniſq. vigilijs agit; ac inter alia, vbi dicit:* [Quocirca exigenda à nobis eſt temporis ratio, conſiderandumq. ac perquirendum, quomodo diem ac noctem tranſegerimus; num alacriter ac prompte ad Pſalmodiam, & ad orationem conſtiterimus? num ſedulo aures noſtras attentas lectionibus ſacris præſtiterimus? Num pſalmodiam interciderimus, aut demiſerimus, &c.]

B Nonne audiſti quòd ſæpius vocatus Propheta Samuel; neque ſemel cunctatus eſt ſurgere, quamuis adhuc puer eſſet.] *Pro quo, in alio Græco MS. ſic legitur:* [Nonne intellexiſti quo pacto ſæpius excitatus ſit Propheta Samuel, & non ſemel piguit eum ſurgere, licet etiam puer eſſet, &c.] *Hiſtoria huius adfertur 1. Reg. 3. & amplificatur à noſtro Auctore, Tomo 1. in Apologia de Heli ſacerdote, pag. 7. & 8.*

Reuolue mente figulos, & fabrilem artem pertractantes; inueniesque ibi laborem immenſum, & vigiliam valde magnam, &c.] *De iſtis ſimilia alibi habes apud Ephræm, in tract. de Vita ſpiritali, cap. 95. hoc modo:* [Qui artem fabrilem exercent, non puluerem, non mallei ſtrepitum, neque ignis ardorem reſpuunt: ſed rudem ferri maſſam ſtudioſe aſſidueq. manibus tractantes, vaſa inde commoda & vtilia educunt, atque conficiunt. Quocirca ne nos quidem ad virtutem & pietatem inuicem cohortando defatigemur, &c.

C PARAENESIS VIGESIMA SECVNDA.

De ijs qui ab initio negligentes, ac ſine cura ſunt.

SI ACCIDERIT Fratrem aliquem ad Monaſticam ac ſolitariam vitam quacumque occaſione venire, & non ſe ſobrium vigilantemque præbuerit; protinus & è veſtigio deuorabit eum diabolus. Incipit enim improbus ſuggerere ipſi, & dicere: Quid iam vis in virtutibus labores ſubire, & tibi negotium faceſſere, ac miſerijs affligi, abſque remuneratione aliqua? Numquid enim tua voluntate atque inſtituto ad monachatum * acceſſiſti? Niſi enim illa tibi res eueniſſet, & neceſſitate conſtrictus fuiſſes; numquam ſane monachus factus eſſes. Ne igitur modo fruſtra affligaris atque te excrucies; cum neque in hoc Deus gratias tibi habeat. Iſta fratri ſuggerit inimicus, cupiens ipſum in * deſperationis profundum præcipitare. Tunc igitur frater, non diſcernens in ſeipſo beneficia Domini, ſeipſum deſperationi tradit, mente occœcatus; incipitq. deinceps in negligentia atque ignauia vitam traducere, & abſque timore Dei, paruis ac magnis æque reſiſtendo, & inſatiabili ſomno perfruendo. Et ſi quid vmquam feciſſet boni, dolendo; damniq. loco illud reputans. Aſſidue obmurmurat, & ſeipſum deplorat, prorſuſq. perditioni ſeſe tradit: & pro eo, quòd ſe virtutum laboribus tradere vehementius ac diligentius debebat, contraria admittit & agit; non ſecum diiudicans reputanſq. beneficia Domini. Et pro eo, quod ſecum dicere debebat: O anima, quàm multi per multa ieiunia, & eleemoſynas, promeruerunt ad eiuſmodi vitæ religioſæ inſtitutum venire: ego vero in negligentia omne vitæ meæ tempus * dum tranſigo, etiam Dominus me, eiuſmodi dignatus eſt felicitate, vt ad ſanctam honorandamq. hanc vitæ rationem, ac omni diſtractione carentem peruenire poſſem, multorum peccatorum meorum immemor. Cur ergo & nos ò anima, non damus operam,

Dæmonis ſuggeſtiones atque tẽtationes.

** q. d. nequaquam, ſed ex neceſſitate.*

** al. in foueam ſiue foſſam deſperationis deiicere.*

** al. tranſigens, & quomodo Dominus, &c.*

operam, vt digna pœnitentiæ opera agamus; ne duplicatum in his ſuppli- A
cium inueniamus, tamquam diuinam gratiam aſpernantes, & beneficio-

Parabola lectu digniſsima.

rum ipſius non recordantes. Audi porro & Parabolam ad iſta: Erat qui-
dam diues in regione quadam, emitq. poſſeſſionem ſibi vltra fluuium; &
proprios aduocans ſeruos, confeſtim peregre profectus eſt, diuidens eis poſ-
ſeſſionem, ſingulis pro ſua libera voluntate attribuens. Dixitque ad eos:
Abite ſinguli veſtrum, in partes proprias; & operamini in ijs, donec ve-
niens conſpexero opus veſtrum. Et quidam eorum inuenti grati, & aman-
tes herum ſuum, non immorigeri imperatis ſui Domini exſtiterunt; ſed
mox fluuium traijcientes, operati ſunt in poſſeſſione Domini ſui: alij verò
ex ipſis inobedientes & duræ ceruicis, contradixerunt Domino ſuo, dicen-
tes: Nos vocem tuam non auſcultabimus, & fluuium non traijciemus, ne- B

** al. operabimur.*
** al. omnibus potum parat.*

que in tua poſſeſſione * laborabimus; & in omnibus hiſce non ſuccenſuit
ipſis Dominus eorum. Tunc præparat diues ille * ſeruis potulenta; & ine-
brians immorigeros ſeruos, imperauit alijs ſeruis vt illos traijcerent: qui
cum eos traiecissent, collocarunt ſingulos in agri parte, quam illis eorum
Dominus attribuit. Et poſtea vnus ex ijs ad ſe rediens, ſeipſum vltra flumen
comperit tranſlatum, in poſſeſſionem quam ei ſuus exercendam dederat
Dominus. Obſtupuitq. ſeruus ille propterea, & dixit intra ſeipſum: Si ita
me diligit Dominus meus; cum enim inobediens ei fuerim, non eſt iratus,
ſed patienter tulit; ac per ingentem fluuium iſtum atque vehementem, ve-
lut per ſomnium me traduxit, & in parte mea me conſtituit. Quare & ego
recte laborare incipiam in poſſeſſione eius, memor beneficiorum ipſius in C
me collatorum. Incepitque ſeruus ille cum diligentia operari, ita vt reli-

** al. & ſecundus.*
** al. ſegnis.*

quos anteuerteret qui ante ipſum inceperant. Poſtea & * alius experrectus
ſeruus, inuenit ſeipſum vltra fluuium in poſſeſſione Domini ſui. Malus au-
tem ac * durus cum eſſet, dixit intra ſe: Ecce inquit, per fluuium hunc
magnum ac rabidum, traiecit me, tamquam per ſomnium: ego autem
agrum eius incultum relinquam, & videbo quidnam facturus ſit mihi. Rur-
ſuſq. reclinans ſeipſum piger ſeruus obdormiuit: ipſoq. dormiente excreue-
runt ſpinæ, herbæq. ſylueſtres, & obtexerunt eum. Poſt multum vero tem-
poris, venit Dominus ſeruorum illorum, ad videndum cuiuſque opus: cer-
nenſq. eorum qui antea inceperant, opus; benedixit ipſis. Deinde iterum
ad ſeruum, quem ipſe per fluuium tranſtulerat veluti per ſomnium, reuer- D
ſus; aſpicienſq. pulchrum ipſius opus, lætatus eſt in eo, & benedixit ipſi.
Poſtea venit viſurus pigrum ſeruum, opuſq. illius: & adueniens offendit

** al. & ſylueſtribus ſpinis, herbiſq. contectum.*
** al. inobedientia.*
** f. quem ſicut & te per flumẽ traieci.*

eum dormientem, & * ſpinis, herbiſq. ſylueſtribus obtectum. Aduocanſq.
eum Dominus ſuus, dixit comminatorie ad ipſum: Serue nequam, ac pi-
ger, cur incultum meum reliquiſti agrum? an ignoras quomodo te quaſi
in ſomno traduxerim per flumen: & in eadem parte quam compartitus
ſum tibi, repoſui te; neque ſum memor prioris iniuriæ tuæ atque * contu-
maciæ in me demonſtratæ? Nonne oportebat & te imitatorem tui eſſe con-
ſerui, * quemadmodum & eum per flumen traduxeram? Tunc nullam
ſeruus ille excuſationem inuenit, in die tremenda. Tuncq. ipſorum Domi-

Parabola docta & accommodata explicatio.

nus, cum ijs fecit, ſecundum vniuſcuiuſq. actionem. Dico autem, diui- E
tem illum eſſe Dominum Chriſtum: poſſeſſionem vero, fidem. At ebrieta-
tem, caſuum incommodum, & calamitatem. Violentum porro fluuium,
fraudem atque deceptionem, ac diuitias huius ſeculi. Promptos autem
ſeruos, viros iuſtos. Eum vero qui ex ebrietate ſe collegerat, & operari cœ-
perat; hominem peccatorem, qui ex infortunijs & calamitatibus ad ſe re-
dijt, & ad Deum recurrir, ac voluntatem Domini fecit. Piger vero ſeruus,
eſt homo qui aſpernatus eſt gratiam Dei, ſuamq. neglexit ſalutem. In cun-

ctis

A ctis autem iſtis, Saulum conſidera. Hic enim acceptis epiſtolis à principi- *Act. 9. 22.*
bus ſacerdotum, abijt in Damaſcum, perſecuturus ac vinculis conſtricturus *Gal. 1.*
credentes in Dominum. Quiq. exierat euerſurus fidem, ipſe fidei prædica-
tor inuentus eſt. Multæ enim miſerationes Domini, in omnes qui in veri- *Pſal. 144.*
tate inuocant eum. Ipſi ſit gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS 22. De ijs qui ab initio negligentes ſunt, ac ſine cura.] *Pro iſta Inſcri-*
B *ptione, quæ eſt in Cod. Cryptaſer. al. ſic reperitur:* [Hypotypoſis ſiue deſcriptio quæ-
dam formularis & compendiaria, ad eos qui à ſuomet ſenſu atque cogitatione vexan-
tur, & offenduntur.] *atque ita fere in duplici MS. Syrlet. In Candiano autem MS. cod. eſt:*
[Parabola de ijs qui ex caſuum incommodo atque calamitate, ſe iugo ſubdiderunt obe-
dientiæ, &c.] *De his vero omnibus in hac Paræneſi agitur.*

Numquid enim tua voluntate atque inſtituto ad monachatum acceſsiſti, &c.] *Al. ſine interrog. ſic:* [Non enim tuapte voluntate ad monachatum veniſti: nam niſi illa tibi res eueniſſet, & propter neceſsitatem monachus factus eſſes, numquam ad monachatum acceſsiſſes, &c.] *At melius hic per interrogationem, vt in pluribus reperitur Græc. mnſſ. ſic:* μὴ γάρ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἦλθες εἰς τὸ μοναχικόν; *&c. id eſt.* Numquid enim tua voluntate ad monachatum veniſti, &c.] *quaſi dicat, nequaquam: ſed ex neceſſitate, &c. Sunt autem verba tentantis Diaboli, quibus perſuadere incauto ſtudet Monacho, non eſſe laborandum de vir-*
C *tutibus; quia non ſponte factus ſit Monachus, atque adeo non vt in virtutibus ſe exerceat, &c. Similia negligentibus ac torpeſcentibus religioſis ſuggerere ſolet inimicus, in profundum deſperationis præcipitare eos cupiens, ſicut & tales qui ſuæ ſalutis atque profeſſionis adeo ſunt immemores ſæpe conijcit, niſi ſpretis repulſiſq. improbi hoſtis ſuggeſtionibus atque conſilijs, ad Deum toto corde recurrerint, eiuſq. in ſe maxima beneficia agnouerint, &c. De quibus hic plura conſequenter lectu conſideratuq. digna, apud ipſum vide Auctorem.*

Audi porro & Parabolam ad iſta: Erat quidam diues in regione quadam, &c.] *Quandoquidem ſupra in noſtris Scholijs, cap. 2. in illud* (Attende tibi) *abunde vim & naturam Parabolæ expoſuimus, variaſq. eius acceptiones ibi ex alijs SS. Patribus retulimus; iſtud hic ſolum dixero, valde familiare eſſe noſtro Auctori, ſicut & reliquis Syris ac Palæſtinis, ad ſuos Sermones atque Paræneſes, fere Parabolas iungere; vt quod per ſimplex præceptum, nudamq. narrationem à Lectoribus vel Auditoribus teneri commode nequit, ſaltem per ſimilitudinem retineatur*
D *atque exemplum. ſicut hoc iam loco, vbi dum negligentes Monachos, ſuæq. vocationis ac ſalutis immemores ex laqueis diaboli eripere, & ad rectam mentem, viamq. ſalutis reducere nititur; pulcherrimam hanc de Diuite illo & operarijs eius, Parabolam adhibet, quam & docte accommodateq. ad ſuum hic propoſitum explicat, applicatq.*

Tunc præparat diues ille ſeruis potulenta, & inebrians immorigeros ſeruos, &c.] *Hic pro* (τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν .i. ſeruis ſuis) *vt in tribus vel quattuor conformiter reperi mnſſ. in alio quodam Cod. perperam legitur,* τοῖς ἑαυτοῦ πᾶσι .i. *ſuis omnibus, &c. nam* (πᾶσι) *manifeſte hic Auctoris repugnat ſententiæ: non enim Diues ille omnes inebriauit, ſed eos dumtaxat qui remanſerant cis fluuium, nolentes traijcere, &c. quare hic prorſus* (τοῖς παισὶν .i. *ſeruis, & non* πᾶσιν .i. *omnibus) legendum.*

Dico autem diuitem illum eſſe Dominum Chriſtum, &c.] *Principium explicationis eſt*
E *totius Parabolæ. vbi in vno alio Cod. hic pro* (λέγω δὲ. dico autem) *reperitur,* ἔλεγεν δὲ dicebat autem, *per imperfect. ſub alia perſona, ſed mendoſe vt plane cenſeo, & quidem duplici de cauſſa, tum quòd in omnibus alijs exemplaribus Græcis hic legatur* (λέγω δὲ. dico autem) *ſub Auctoris perſona: tum quòd in tota hac Paræneſe & alijs, introducitur S. Ephræm, verba faciens recta oratione, & non obliqua.*

Eum vero qui ex ebrietate ſe collegerat, & operari cœperat, hominem peccatorem, qui ex infortunijs, & calamitatibus ad ſe redijt, &c.] *Pergit explicare reliqua ad Parabolam propoſitam pertinentia. vbi iſta hic pars paullo aliter in alio Græco MS. ſic legitur:* Eum autem qui ex ebrietate ſe recollegerat, & laborare inceperat, dico hominem peccatorem, qui

cum

cum varios rerum caſus atque calamitates expertus eſſet, & per illas beneficia Domini agnouiſſet, è multisq. peccatis ad iuſtitiæ ſemitam rediſſet, voluntatem Domini operatus eſt: Piger vero ſeruus, &c.] *vbi plura explicationis gratia adduntur, quàm ibi.* A

PARAENESIS VIGESIMA TERTIA.

De Nouitijs laborem fugientibus.

NOVITIOS in cœnobijs Monachos varie oppugnare ſolet inimicus: nam aliquibus odium & alienationem ſuggerit in labore atque exercitio manuum. Et quo pacto? Dicam diuina adiuuante gratia: Mane ſurgit frater, orationem ſibi facturus in cella ſua. Deinde arrepto opere, infert ei tunc honeſtatis inimicus dæmon cogitationem acediæ: & ſi obueniente acedia reſiſteret frater, operando & ſe exercendo; tunc acediæ ſpiritum Diuinæ gratiæ auxilio repelleret. Nam ingruente ipſi acedia, non reſiſtit ei per patientiam: ſtatim enim cogitationem laxans, incipit ſecum dicere: Hodie quaſi diſſolutum ac læſum eſſe me ſentio, & minus valeo. Quid igitur: quid inquam eſt agendum mihi? * Potius hodie otiabor, vt paululum meipſum reficiam; & cras opus meum perſequar, faciamq. duorum dierum opus. Interea in otio verſatur frater, per primum diem; ſubtrahitq. deinde opus vnius diei. Similiterq. poſtero die, honeſtatis hoſtis dæmon vehementiorem fratri circumfundit acediam, quàm die præcedente; in memoriam ipſi præteritum reuocans diem, atque præſentem. Tunc ergo cogitationibus compreſſus frater, * euigilat, & opus ſuum dimittit. incipitq. ſæpe opera quæ ad ipſum non ſpectant, quaſi ſua eſſent facere: aut etiam ex cella ſua * eliciens Monachum, efficit vt euagetur. Et in hoc, improbus monachum tentat, ex ipſiuſmet ignauia atque ſocordia. Alium porro Fratrem aliter impugnat inimicus: cuius cauſſam auſculta, ac ſapiens eſto; & da gloriam ſoli ſapienti Deo: & vbi didiceris, obſerua; tamquam recte callens inſidias eius; vt non in laqueos illius incidas. Sicut enim leo rugiens, circuit quærens quem deuoret; cui reſiſtite fortes in fide. Alteri porro Fratri præbet malignus promptitudinem ad opus, vltra quàm oportet; vnde auaritiæ morbus generatur. * indeq. anima vulnerata, radice malorum omnium auaritia, efficit vt monachus mane ſummo * ſurgat, & ad veſperam producat opus plus quàm par eſt: ita vt ſi fieri queat, & precationem is, & Synaxim negligat, ſoliq. operi inſiſtat cauſſa auaritiæ. Signo vero ad Synaxim & officium dato, omnium vltimus tunc frater occurrit, & ante omnes è congregatione exire conatur. Hæc igitur ſciens, ſerua teipſum cariſſime: ne illicitorum errore abductus, propria firmitate excidas. Et ne protrahamus ſermonem; neruis eius per auaritiam diſſolutis, & vigore ſucciſo, incipit rurſus improbus ſuggerere fratri. Tuncq. frater non conſiderans diuexantem eum perturbationem, incipit dicere, incuſando opus: Tot * iam annos operor in benedicto hoc manuum opere, & neque mercedem refert ſicut oportet, niſi quòd laborem habeat immenſum. & ait, melius eſſe ceſſare, quàm mala agere: quare vado inquit, aliam vt addiſcam artem, vnde ſufficientem conſequi poſsim mercedem, & facile quæ neceſsitatis meæ ſunt, acquirere: ſimiliter autem & iſte, per propriam ignorantiam à Sathana tentatur. Cæterùm vir ſciens atque intelligens, omnia cum modo atque prudentia operatur, & ſicut oportet: vt precibus & Synaxi ſuæ vacet, oratioq.

Acedia Spiritus vt repellendus.

** al. otiabor in terea hodie, vt cras opus meũ, &c.*

** al. ſurgit.*

** al. educens.*

1. Pet. 5.

** al. tuncq.*

** ὀρθρίζειν, καὶ ὀψίζειν.*

Signum, ſeu pulſus ad Synaxim.

** al. Tantum laboro in hoc opere, &c.*

B C D E

A tioq. fidei fortitudinem ipſi præbet, & gratiam in omni opere bono. Nam
ſi occaſione operis, animum non ſubierit aliena cogitatio; & cogitatione
quis non abreptus fuerit, ſiue auaritiæ, & inanis gloriæ, ſiue amoris ſui
ipſius, & luxuriæ, atque inuidiæ; ſiue perfidiæ, & negligentiæ; ſiue * otij *al. ſiue gulæ
ac ſegnitiei, ebrietatis, & libidinis, inobedientiæ, & his ſimilium: Niſi atque ingluuiei.
aliquid inquam horum vitiorum quæ dicta ſunt, in anima proſeminatum
fuerit; ac ſeruituti ſubiectus exſtiterit homo talium affectionum: non eſt
cenſendum graue opus manuum monachi vrgentis quæ oportet, & quæ
ſufficiunt. Sin vero aliquas ex paſsionibus ac perturbationibus iſtis anima
concupierit, tunc accidit in homine illo, quod ſcriptum eſt: A quo enim 2. *Pet.* 2.
quis ſuperatur, huic & ſeruus efficitur. Nam ſi propter teipſum operaris, *Iob.* 8.
B vltra quàm conueniat, ſuperaris. Cùm vero abundaueris, præbe indigenti *Rom.* 12.
in hilaritate: Hilarem enim datorem diligit Deus. Et rurſus: vt & illorum 2. *Cor.* 9.
abundantia, veſtræ inopiæ ſit ſupplementum; vt fiat æqualitas, ſicut ſcri- 2. *Cor.* 8.
ptum eſt: Qui multum, non abundauit: & qui modicum, non minorauit. *Exod.* 16.
Dominus autem dirigat corda * noſtra in timore ipſius. Cui * gloria, in ſe- *al. veſtra. *al. Ipſi gloria.
cula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

C DE *Nouitijs acediæ deditis, ac laborem opusq. manuum fugientibus hic agit; quos ex torpore ad laborem, ex negligentia ad diligentiam excitat: & ne ſpiritui acediæ, improboq. hoſti ignauiam atque deſidiam ſuggerenti, locum præbeant; ſed omni potius conatu illi reſiſtant, ingruentesq. acediæ cogitationes mox à ſe repellant, & otio ſe nequaquam dedant, ſerio hortatur. Deinde etiam quomodo omni ſtudio atque vigilantia varijs tentationibus & inſidijs diaboli reſiſtere ſemper oporteat, oſtendit, modumq. reſiſtendi proponit, &c.*

Parænesis 23. De nouitijs laborem fugientibus.] *Pro hac Inſcriptione, in MS. Vaticano, eſt:* [Parænesis de manuali opere, ſiue labore manuum.] *Et in MS. Cand. ſic:* [Quòd tœdio atque torpore quis affici non debeat, in opere ac labore manuum.] *Al.* [De his, qui in lucta eum hoſte, ſuccubuerunt. *& al.* Parænesis de his, qui colluctationi hoſtis ſubacti ſunt.] *ſicq. in MS. Syrlet. Quæ omnes Inſcriptiones, bonæ ſunt & accommodæ, quadrantq. Argumento de quo in Parænese hic agitur.*

D

Nam ingruente ei acedia, ſi non reſiſtit; ſtatim eogitationem laxans, incipit ſecum dicere: Hodie, &c.] *Pro quo, al. ſic legitur:* Cæterum in hoc ſuperatur frater obueniente acedia, quando ingruenti ei non reſiſtit per patientiam: ideoq. ſuccumbit. quin etiam mox cogitationem relaxans, intra ſe frater dicere incipit: Hodie vt perſiſtere in labore vellem nequeo, quòd me infirmum ſentiam.] *& al.* Hodie quaſi languidum, & eneruatum me ſentio, quia ægroto. *pro quo, al.* & minus recte valeo. Quid igitur, quid inquam mihi agendum? Otiabor potius hodie, vt aliquantulum me ipſum reficiam, & cras me ad opus impellam. *& al.* otiabor interim hodie, vt refectus eras perſequar opus meum, &c.] *Vbi lectionis varietatem attende & concilia: ego quam meliorem, perſpicuamq. magis putaui, hic ſequutus ſum, atque repoſui.*

Interea in otio verſatur Frater per primum diem; ſimiliterq. poſtero die Dæmon ve-
E hementiorem ei circumfundit acediam, quàm die præcedente, &c.] *Hinc clare quiuis perſpicit, quàm periculoſus ſit acediæ morbus, quantaq. eis pericula à cacodæmone immineant, qui ſemel ſpiritui acediæ locum præbere, & ignauia atque otio diffluere inceperint. ſicut pluribus hoc eodem Tom. 2. etiam alibi demonſtrat Auctor, in Paræneſ. 28. De priuatione timoris Dei, & de negligentia.] ac Parænese 42. De his qui propria cadunt negligentia, cuius initium eſt:* Frater, ſolitariam deſideraſti vitam, bonum appetijſti opus, ſi ad finem vſque ſeruaueris, &c.] *Necnon longe poſtea in Parænese, ad monachum acediæ deditum, qui tentabatur vt rediret ad ſeculum. cuius principium ibi eſt:* Intrate per anguſtam portam, &c. *Quò etiam faciunt, quæ Ioannes Caſſian. per capita 23. lib. 10. de Spiritu acediæ adducit, vbi non pauca cum his reperiuntur conformia. quemadmodum & apud alios alibi.*

Alteri porro fratri, malignus promptitudinem ad opus præbet, vltra quàm oportet; A
vnde auaritiæ morbus generatur, &c.] *Aliæ Dæmonis inſidiæ ac laquei deteguntur, quibus per auaritiam captare renunciantium animas ſtudet, efficereq. (ſi fieri poſſit) vt etiam poſtpoſitis, neglectisq. precibus ac Synaxis officijs, ſoli manuali inſiſtant operi, & quidem cauſſa auaritiæ: ſicq. à ſummo mane vſque ad veſperam abſque ceſſatione opus ſuum pluſquam par eſt, priuati lucri gratia producant, &c. quos hic non leuiter monachos taxat, reprehenditq. Ephræm. De quibus, & apud Caſſianum vide lib. 7. de ſpiritu Philargyriæ, per capita 31. ſed potiſſimum cap. 7. vbi quantorum malorum Philargyria ſit procreatrix, ac præſertim in Monacho ad proprium commodum Abbate inſcio, opus peculiare exercẽte, illudq. vendente, tractatur. ac poſtea quoque cap. 9. 10. 12. 21. 30. &c.*] *Contra quod genus hominum, etiam grauiter Magnus ſcribit Baſilius, in conſtitutionibus monaſtic. cap. 35. cuius ibi principium eſt:* Debet autem pietatis cultor, ab omni priuata rerum quæ in materia conſiſtunt, poſſeſsione liber eſſe, &c.] *vbi aduerſus proprietarios Monachos tractat, & cur proprietas monachis vitanda ſit; & quomodo qui tales ſunt, Iudæ in hoc rectè adſimilentur, oſtendit.* B

Tot iam annos operor in benedicto hoc manuum opere, &c.] *Verba ſunt Monachi incuſantis grauitatem & diuturnitatem operis ſui, & ſe ex illo dignam non recipere mercedem conquerentis, quare aliam artem magis lucroſam cogitare incipit, &c. Vbi in alio ſic legitur MS.* [Tanta in benedicto hoc operatus ſum opere, neque quantum oportet mercedis habet: quin potius laborem incredibilem continet atque infinitum, &c.] *ſicq. in alijs atque alijs exemplaribus mmſ.*

Et rurſus: vt & illorum abundantia, veſtræ inopiæ ſit ſupplementum, vt fiat æqualitas, ſicut ſcriptum eſt: Qui multum non abundauit, &c.] *Verba ſunt Apoſtoli 2. Cor. 8. vbi in alio Auctoris noſtri MS. adluſiue ſic:* vt veſtra abundantia, illorum ſuppleat inopiam, &c.] *ſicq. forte etiam accommodatius, ad eius hic inſtitutum. Locus porro Scripturæ hic notatus, eſt Exod. 16.* C

PARAENESIS VIGESIMA QVARTA.

* al. De his, quæ accidunt inter eos qui in cœnobijs viuunt.

Quòd Diuerſimode impugnantur, qui ſub obedientia viuunt.*

DIVERSIMODE impugnantur qui ſub obedientia ſpiritalis patris conſtituti ſunt: Nam ſi eos viderit inimicus carnalia ſapientes, ſuggerit ipſis cogitationes carnales, dicens: Recede à monaſterio, & negotiare aliqua in re * ad lucrum. Spiritali porro viro opponit ſe aduerſarius improbus, per rectè facta, ſuggerens eiuſmodi, dicendo: In ſeculo, hæc ſeruilia D opera exercebas, & comedebas ſicut animalia rationis expertia. Et qualis hæc iuſtitia, operari & comedere? Ecce enim & per cibum, excitatur tibi fornicationis bellum: Et viciſſim niſi comedas, laborem ferre non potes. Quin * potius huc veni, ingredere in eremum interiorem, & ſaluaberis: Domini enim eſt terra, & plenitudo eius. Cæterùm ferramentum tecum paruum tolle, quo herbas euellere poſſis, & comedere quemadmodum & antiqui ac primi Monachi faciebant, qui etiam grati acceptiq. fuerunt Deo. Et quid neceſſe tibi eſt hic deſidere, vbi ſcandala regnant, & obtrectationes, aliæq. res quas non oportet dicere? Quando autem exieris, & nihil iſtorum habueris; aliam addiſces artem, vnde & ſufficientem emereri poſſis mercedem, vt etiam inopi atque mendico ex tuis laboribus elargiaris. Tales ſuggerit malignus cogitationes fratri. Tunc ſuggeſtori reſpondet frater, dicens: Ecce diſcedam ab his qui hic verſantur, ad quas tamen partes diuertam neſcio: vereor ne forte egreſſus, ſi locum non inuenero, iterum huc reuerti cogar. Cui aduerſarius: ſolum ab his diſcede, & locus tibi non deerit. Quem enim inquit, deſeruit Dominus; vt te derelinquat? quin & iureiurando affirma, te huc non reuerſurum. Quibus reſpondet frater, dicens: Exſpectemus ad certum tempus: non enim iam tempus idoneum E

* al. vnde tibi commoda, & vtilitates comparet, &c.

* al. Quare huc potius age, &c.

A neum eſt, quo nos hinc ſecedamus. Ad quæ, aduerſarius: Et quomodo ſu-
ſtinebis ingruentes tentationes in loco iſto? Exiſtimansq. frater ad maiorem
ſe profectum * trahi, aſſenſum cogitationibus præbet, quod omnibus dete- *al. venire.*
rius eſt. Quemadmodum enim in pelago, nauis ſi * vel exiguum ipſi fo- *al. ſi vel in*
ramen acciderit, niſi cito curata fuerit; ex modico illo, talis tantaq. ma- *minimo læſa*
gnitudo vndis maris facile inuoluetur: Ad eumdem modum etiam anima ex- *fuerit.*
cipiens inſultus hoſtium, niſi ad creatorem ſuum redierit. Sobrietate igitur
& vigilantia, multaq. humilitate opus eſt cariſſimi. Omne enim malum
funditus deletur, * perfectæ in Deum charitatis poſſeſſione. Frater ergo qui *al. per carita-*
cogitationibus conſentit, & vehementius ab ijs deinceps diuexatur, accedit *tem in Deum*
ad Præfectum ſuum, ac dicit: Pater abba, fac charitatem, & dimitte me: *perfectam.*
B non enim queo amplius in cœnobio deſidere. Quæ audiens ſenex, incipit
contriſtari, ac lugere vices fratris, quòd illuſus ſit: cœpitq. Senex conſolari &
hortari fratrem, dicens: Ego frater non dimittam te. Cur vero fili dæmo-
nes audis, volentes te à fraternitate ſegregare, & dulci eorum charitate?
An ignoras frater, quòd ſi ex caula, ouis non exierit; eam à feris non ca-
pi? Sed dic mihi frater: num quis te fratrum contriſtarit, aut ego ipſe?
Dic quæſo, & ego te curabo in Domino. Et ſi quis te fratrum, moleſtia
iniuriave affecerit; tolera, propter eum qui dicit: Alter alterius onera por- *Gal. 6.*
tate, & ſic adimplebitis legem Chriſti. Quorſum autem attendis erratis
alienis? Teipſum potius purum intemeratumq. ſerua. Et ſi forte moleſtus ego
tibi fuerim, teſtis mihi ſcrutator cordium eſt Dominus, quòd non ex aliquo
C tui odio, id ſim conatus: ſed potius ſalutis animæ tuæ ſatagens. Atque iſta
auribus quidē frater excipiens, interius ſuis interim cogitationibus abſtrahitur.
Similiter quoque & fratres eum interpellant, dicentes: Ne deſeras nos fra-
ter; vnanimiterq. condolent ei. Quòd ſi perſuaſum fratri fuerit, & acquie-
ſcat: liberatur multis tentationibus atque tribulationibus. Quòd ſi adduci
non poſſit, vt maneat; dicit Præfecto: Non propterea, ſed ſolitarie viuere
deſidero. Et ne in longum protrahamus ſermonem: niſi morem gerat fra-
ter, recedit à confraternitate. Egrediensq. monaſterio, in quo degebat,
circumſpicit ad dexteram, & ad ſiniſtram. Quòd ſi mundum ſpectarit, &
in ſeculum reuerterit; occœcatus mente, dicit intra ſeipſum: Liberatus ſum
à ſolitudine vitæ monaſticæ; ſuumq. exitium arbitratur eſſe ſapientiam. Si- *Similia valde*
D milis autem talis eſt homini, qui ſumpta hydria ſua abijt hauſturus aquam, *accommoda.*
& tamen hydriam aqua non impleuit: ſed reuerſus etiam vas confregit.
Talis quoque eſt, qui ſpreta gratia Chriſti Domini, denuo in mundum ad
vitam ſecularem ſe conuertit. Quòd ſi piam frater, ac religioſam mentem
obtinuerit; in interiorem * ingreditur eremum. Contingit autem vt in ſe- *al. progredi-*
nes quoſdam incidat, qui hoſpitalitatis virtutem exercentes, fratrem cum *tur.*
gaudio excipiunt. Deinde interrogant, vnde * ò frater? At ille: Huius ſum, *al. Vnde eſt*
inquit, cœnobij, fratres. Et acedia circumfundente me in cœnobio, ab eo *frater?*
exiui. nuncq. inquiro vbi conſideam, & plangam peccata mea. Tunc quo-
que Senes illi cohortari fratrem incipiunt, dicentes: Potius ad tuum te con-
fer cœnobium, ò fili; & ibi conquieſce. Ecce enim, vides quantis nos pre- *al. Etenim à*
E mamur anguſtijs, in locis iſtis. Audiuimus * autem & à Patribus, bona *Patribus intel-*
eſſe cœnobia, maximeq. iuuenibus. Et ſi morem gerens frater, reuertatur *leximus.*
ad locum ſuum, ibiq. quietam amplectatur vitam; iam multas ac malas
tribulationes effugit. Quòd ſi ſenibus non paruerit: interiorem petit ere-
mum, & paulatim fames eum affligit ac premit; tuncq. fratrem tædere
ac pœnitere incipit. quin & dæmones ipſum timore atque ignauia exa-
gitant, & dicunt: Bene cum fratribus tuis conſidebas, quis te diſturbauit, *al. incitauit.*
atque * adduxit in eremum iſtam? Et cuiuſmodi cenſebitur iuſtitia, ſi mala *induxit, atque*
perſuaſit, vt &c.

moriaris morte, in iſta eremo? Tunc magnum fratri incutiunt timorem A
atque terrorem, tormentaq. multa in mente ipſius. Tuncq. frater intra ſe-
ipſum dicere incipit, pœnitentia ductus: Bene mihi inter fratres meos ver-
ſanti, erat. At quis me ſeduxit? aut cuiuſmodi me dæmon decepit, vt ad
eremum hanc horribilem exirem? ubi feræ inhabitant multæ, malæ, atque
terribiles. Quid porro agam miſer, ſi in manus Barbarorum incidero? ne
forte & in latrones incurram; aut etiam fera aliqua praua occurrat mihi:
quin & dæmonia multa in locis iſtis reperiuntur: nam locus inquit, deſer-
tus eſt. Et quomodo ego ſolitarie potero habitare in eremo iſta? vbi aſſi-
due ſpiritus ſunt immundi: præſertim vero cum ego inter plures fratres de-
gere conſueuerim. Reuera autem, niſi ſobrium ſe ac vigilantem præbue-
rit, qui vitam ſolitariam in eremo agit, cito etiam mentem deperdet: B
quemadmodum & multi id perpeſſi ſunt. Deinde poſt eiuſmodi cogitatio-
nes, incipit ſecum frater dicere: Eamus habitatum apud fratres, ſolitariam
vitam quiete ducentes. Poſtea ad ſolitarios, frater accedit: Excipiuntq. eum
fratres in pace, tribuunt ei cellam inter ipſos, & aſſumunt ipſum in Domino;
offerentes ei quantum poterat manus ipſorum. Deinde confidens frater in
cella ſua, ait intra ſeſe: Paulułum nos operari oportet, vt inueniamus quo
alamur. Et rurſus, quid agam: quoniam opificium huius loci nondum di-
dici? Et poſt aliquot dies, vbi opificij rationem didicit, incipit deinceps
Similitudo ex contrarijs. diſtrahi, & conflictari, quippe qui ſolitariam vitam degat. Quemadmo-
dum enim ſolitariam vitam ducere ſolito, difficilis atque moleſta videtur
vita cœnobitica: Ita ei qui in cœnobio viuere conſueuit, moleſta apparet C
** al. ex proprio.* vita ſolitaria. Omne porro lignum à * proprio agnoſcitur fructu: Et labo-
** al. in iuuentute ſua.* ribus deditus, ex * iuuentute ſua. Incipit deinde frater, ſæpe diſtractioni-
bus tentus, pœnitentia duci, ac dicere: Ecce diſtrahor vndique, & neque
horarias preces meas perſoluere poſſum, cum cogitationibus quotidie di-
micans. Cum verò in cœnobio verſabar, ab omnibus iſtis liber eram: at
cura omnis mea erat in Synaxi ac precibus, & exiguo manuum penſo per-
ſoluendo. At nunc quid agam miſer? nam propter mea peccata, iſta mihi
euenerunt: quia enim immorigerum me Patris admonitioni præbui, ecce
multæ tribulationes conſtringunt me. Praua enim admodum inobedientia,
Gen. 3. Adamum ex paradiſo eiecit: & me ex monaſterio meo. Et poſt hoſce ſermo-
Duplicis cogitationis tentatio. nes, accidit fratrem duplici ferri cogitatione, tum bona, tum mala: quarum D
mala, ei ſuggerit eiuſmodi, dicens: Ecce & cœnobium probaſti, & ere-
mum expertus es; & ſi ad cœnobium redieris, pudor tibi erit, & dede-
cus. neque vero iſtud ſolum: quin & in cœnobijs oppreſſiones regnant,
ac ſcandala plurima. Rurſusq. in eremo iſta, terrores ſunt varij, & labor
immenſus: immo potius hinc digreſſus in mundum abi: nam & ibi inquit,
ſi Deum timere volueris, ſaluaberis. An putas ſolos eos, qui in eremo verſan-
** al. reſpondebit et dicens.* tur, ſaluari? Cęterum ſi ſapuerit frater, reſpondebit * cogitationi eiuſmodi, di-
cens: Si in eremo, vbi magna eſt quies atque tranquillitas, non permiſeris
me conquieſcere: quæ non mala aduerſum me excitabis, ſi in mundum
** al. in ſuam adducere ſententiam.* abiero? Hæc quippe ſuggerit inimicus, volens ipſum * reflectere velut ca-
nem ad proprium vomitum. Nam ſi frater cogitationi conſenſerit, illico E
in mundum inimicus abigit eum: Sin vero fratris anima concupierit ſalu-
tare Domini; dabit ei Deus cogitationem bonam, in ſemitam iuſtitiæ.
Talia igitur ſunt cogitationis bonæ propugnacula. Ecce inquit, & cœno-
bia probaſti, & eremum expertus es. Proba igitur cogitationem tuam: &
vbi vides in bonum ædificari animam tuam, ibi perſiſte. Quòd ſi etiam
hiſce in locis quietam degere vitam volueris, ſicut & cæteri fratres, qui ibi
reſident propter Dominum; nequaquam te Dominus noſter Ieſus Chriſtus

A deſpiciet: ſed ipſe tui curam geret, * ſolum in timore Dei verſare. Sin autem & ad cœnobium redeundi fuerit animus, hoc etiam melius eſt. Caueasq. tacita mentis cogitatione tecum dicere: Ad fratres meos reuerti erubeſco: reputabunt enim me, ſi ad eos rediero, tamquam impatientem, & labores eremi ferre nolentem: imo inſtar ſegnis alicuius ac pigri militis à belli acie profugientem. Verum non ſic mi frater, non ſic: ſed tu potius, velut probatus pugil, quod dictum eſt ab Apoſtolo, * expleſti & effeciſti. ait enim: Omnia probantes, quod bonum eſt tenete. En tu vtrumque exploraſti atque tentaſti, hoc eſt, ſolitarium, & cœnobiticum vitæ genus. Inueniſti bonum & iucundum eſſe, fratres habitare in vnum. quemadmodum ſcriptum eſt: Frater qui adiuuatur à fratre, quaſi munita
B atque excelſa ciuitas: nam fundati regni inſtar, fortis eſt ac potens. Quibus compunctus frater, ad cœnobium reuertitur. Suſcipit eum Præfectus cœnobij, cum fratribus, prompte atque libenter. propter illum qui dixit: Suſcipite ac ſuſtinete infirmos. attribuitq. ipſi cellam. Et aliquot poſt dies, fratre in ſua conquieſcente cella, incipit malignus talibus * exagitare fratrem, atque ſuggerere ipſi, dicens: Iterum ad antiqua veniſti? Nonne tibi ſolitudo ſufficiebat, libertasve eremi? vbi neque quid noxium cernebas, neque ſcandalo afficiebaris, neque etiã aliquid * cum aliquo loquebaris. Et tantopere rurſus dæmones exagitare ac diuexare atque perturbare fratrem incipiunt; vt ſi fieri poſſet, etiam parietibus monaſterij effractis effugeret. Vſqueadeo turbatur cogitationibus à malo dæmone immiſſis, qui
C cum volens adhuc è cella retrahere, tœdium illi in exiguo opificio inijcit. Cæterum prudens ſi eſt frater (quemadmodum ſcriptum eſt: Prudentes eſtote ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.) reſiſtet illis, dicens: Ne me illuſeritis operarij iniquitatis: quoniam conſilium veſtrum ego non tolerabo, cum illud veneno ſit plenum. Auſcultans quippe vos, prima vice egreſſus ſum monaſterio, exiſtimans me ad maiorem profectum abire. Et * cella quidem exiui, ſed vtilitatem mihi non * retuli: immo cognoui quòd omnes viæ veſtræ ſint tenebræ, & qui in eis ambulat, in tenebris iter faciat. Ego autem ab hoc tempore, me ipſe putabo ſeruum cuiuſpiam; qui huc profectus, me huius monaſterij Præfecto commendarit, in quo habito: ideo non ſum mei iuris. Et ſuper modico manuum opere, quid me diue-
D xatis atque affligitis? Numquid ego ſum melior hominibus ſecularibus, qui quidem non ſolum de die, ſed etiam de nocte operantur, ſataguntque eorum quæ ſunt vxoris, & liberorum, & cellæ, & * pretij conductæ domus? me vero ab omnibus iſtis liberauit Chriſtus: quia iugum ipſius ſuaue eſt, & onus eius leue. Propterea declinate à me maligni, & ſcrutabor mandata Dei mei. Quoniam ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

* al. ſi ſolum in timore Domini verſeris.
* al. explo & effece.
1. Theſ. 5.
Pſal. 132.
Prouerb. 18.
Matth. 10. & Rom. 14. 15. & 1. Theſ. 5.
* al. diuexare fratrem, talia ei ſuggerens, dicensq.
* al. aduerſus aliquem.
Matth. 10.
* al. monaſterio
* al. innoui.
* al. & domicilij.
Matth. 11.
Pſal. 118.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

I HAC ſua Paræneſe, oſtendit Auctor diuerſimode impugnari ab hoſte illos qui ſub obedientia in monaſterijs viuunt; peſſimeq. ſibi conſulere eos, qui ſua ſolius potius cõſilia quàm ſuorum Superiorum ſequuntur, proprijsq. ſe abduci cogitationibus ſinunt. vnde in multas ſæpe tentationes laqueosq. diaboli incidunt, quibus ſemel implicati atque conſtricti, non facile ſe illis liberant, ſed magis in deterius vergunt, viam pietatis atque religionis deſerentes, & fraternitatem cum inſtituto ſuo monaſtico relinquentes, ac ad ſeculum redeuntes, vel etiam ſolitudinem relicto monaſterio cogitantes, &c. Quare tales hic hortatur, ne callidis inimici ſuggeſtionibus atque tentationibus vllatenus locum præbeant: ſed ad mentem redeant, ſeq. totos Deo offerant, commendentq. ac poſtliminio ad fratres, monaſteriumq. vnde exierant reuertantur, ac vitam Deo gratam viuant, &c.

Parænesis 24. quòd diuerſimode impugnantur qui ſub obedientia viuunt.] *Ita eſt in duplici MS. Syrlet. Pro quo, in Cryptaſer. ſic:* [De his quæ contingunt inter eos qui in cœnobijs viuunt.] *& in Cod. Cand.* [Quòd non oporteat propria ſequi conſilia, nec ſuis abripi cogitationibus.] *At in MS. Vatic. talis eſt Inſcriptio :* [Parænesis in Fratrem qui è monaſterio exiuit, & iterum poſtliminio reuerſus eſt.] *Conueniuntq. omnes iſtæ Inſcriptiones hic inſtituto Auctoris, cum & de ſingulis hac ipſa Parænese ſparſim agatur, magis tamen vel minus.* A

In ſeculo hæc ſeruilia opera exercebas, & comedebas, &c.] *A Cœnobio ad ſolitudinem abducere callide conatur Dæmon, vtiturq. hoc Argumento : Quod hic agis in monaſterio, agebas etiam in ſeculo: opificium ſcilicet exercebas, & edebas vt animalia rationis expertia, &c. abi igitur in ſolitudinem, vbi ſine cibo viuas, omiſſoq. opificio te totum contemplationi dedas, &c.*

B

Et viciſsim niſi comedas, laborem ferre non potes, &c.] *Eſt continuata hæc oratio cum verbis proxime præcedentibus, & vnica ratiocinatio atque dilemma eiuſmodi: Si comedis, vitam beſtialem agis; ſi non comedis, non fers laborem: ergo abi in ſolitudinem, vbi non ſit neceſſe laborare, neque comedere, &c. atque hæc ſunt argumenta quibus cacodæmon ſubdole perſuadere conatur Monacho, vt ſuum relinquat monaſterium, inſtitutumq. monaſticum, &c.*

Ecce diſcedam ab his, qui hic verſantur, &c.] *al.* ἐλλειπτικῶς, *& ad verbum ſic:* [Ecce ab his qui hic ſunt recedo, & in quas me partes conferam ignoro : ne forte dum hinc egreſſus fuero, & locum non inuenero, huc iterum poſtliminio reuertar, &c.] *vbi etſi lectio videatur eſſe germana, & formula dicendi forte Syris familiaris, & elliptica; ſicut etiam vbi eſt: (* μήποτε ἐξελθόντος μου *. id eſt, ne forte hinc egreſſus, &c.) tamen maioris perſpicuitatis gratia, melius hic expreſſius legendum, adhibendo verbum* ὅρα*, vel* δέδοικα *ante* μήποτε*. vt latine reddatur,* vereor ne forte egreſſus, ſi locum non inuenero, iterum huc reuerti cogar.] *vt hic in tranſlat. repoſuimus. niſi quis fortaſſe hic pro* ἰδοὺ ἐξέρχομαι*, legendum cenſeat,* εἰ τῶν ὧδε ἐξέρχομαι*. ſi ab his qui hic degunt egreſſus fuero. ac poſtea pro (*μήποτε*, ne forte)* εἰ μὴ*, niſi forte, &c. hoc modo :* Si hinc ego abiero, in quas me partes recipiam neſcio; niſi forte poſt egreſſum, ſi locum non inuenero, iterum huc redeam, &c. C

Quemadmodum enim ſolitariam vitam ducere ſolito, difficilis videtur vita cœnobitica: ita ei qui in cœnobio, moleſta apparet vita ſolitaria.] *Quid differat ſolitaria vita à cœnobitica; quidq.* οἱ μονάζοντες ἀπὸ τῶν κοινοβιτῶν*, non obſcure hic indicat, quam etiam differentiam plene Caſſianus ponit, in collat. 18. cap. 5. ſub fin. & eadem 18. collat. cap. 10. in Reſponſ. ad Interrogat. quid interſit inter Cœnobium & monaſterium, vbi iſta ex profeſſo tractantur, & apud alios alibi.*

Ecce diſtrahor vndique, & neque exiguas horarias preces meas perſoluere poſſum, &c.] *Vbi in Græco eſt :* Ἰδοὺ περισπῶμαι πανταχόθεν. καὶ οὐδὲ τὴν μικράν μου σύναξιν εὑρίσκω βαλεῖν, *&c.] Nomine enim* τῆς συνάξεως*, hic per metalepſin appellare videtur ſtatas precationes, & officium diuinum quod in illis conuentibus potiſſimum decantabatur: & hoc loco ad priuatas quoque transfertur precationes, &c. ſicut examinando comperies.* D

E

PARAENESIS

PARAENESIS VIGESIMA QVINTA.

Inuaſio atque impugnatio hoſtis, in tranſgreſſores.

SVGGERIT fratri cogitatio: Tot iam annos in hoc ſancto loco degis, inſeruiens Chriſto Domino; at nunc conſenuiſti, nec ſufferre poteris amplius regulas loci iſtius: nam caro tua
B debilitata eſt, neque vires tibi vltra ſuppetunt faciendi quidquam, * ſpernerisq. deinceps à paruis & magnis; quin & propter ſenium tuum requie indiges. Age igitur, inde egredere, & in vno aliquo reſide loco, atque quieſce: & ſiue ex charitate, ſiue ex qualicumque alia occaſione, Deus tibi victum mittet. Quæ enim tibi impendet neceſſitas, vt etiam miſere cauſſa victus tui, improperia ſufferas? Quid porro & cibus tuus eſt; quòd ita quotidie etiam praui inſtar ſerui defatigeris atque affligaris, ſuſtineasq. minoribus te ſubijci? Hæc átque alia eiuſmodi, improbus hoſtis Seni ſuggerit, volens à fraternitate ipſum poſt tot tantosq. annos abſtrahere, & loco in quo conſenuit, dimouere; eumq. impatientem tempore ſenectutis ſuæ * demonſtrare. Et ſi cogitatione ſenex facilior leuiorq.
C fuerit, mox & è veſtigio obedientem ſe improbo conſultori præbet, & exagitatur ab ipſo, ſicut ſarmentum ac ſtipula à vento agitata: Sin autem ſenex cogitatione perfectus ſit, cum de loco tranquillitatis non dimouent; neque ipſum * vincunt, tamquam aliquem catena vinctum. Non enim præualent cogitationibus pijs; nam & ijs reſiſtit ſenex, dicens: ne ſenectutem meam irriſeritis improbi dæmones: non enim prauas veſtras cogitationes atque conſilia ignoramus. Nam ſi in iuuentute mea patienter labores pertuli: multo magis nunc ſuſtinebo, quando tempus reſolutionis meæ inſtat, vt ſim cum Chriſto. quemadmodum & vos mihi conteſtabamini: conſenui enim, & caro mea infirmata eſt; quò igitur abibo? Senex quippe aliud exſpectat nihil, niſi vt hac liberetur vita, ac diſſoluatur: & adhuc vt ignauiæ for-
D ma reddar atque exēplum, & non patientiæ, ſuadetis? Si enim ſenex Elcazarus, dum incendij ſupplicijs torqueretur, non eſt mutatus mente; vnde & iuuenes ætate, huius patientiam reſpicientes, contempſerunt tormenta quæ videbantur, viceruntq. tyrannum Septem ſancti pueri: quid igitur ego? Atque ita diabolicas cogitationes diſſipat, ſi in eadem voluntate ſententiaq. permaneat, diuina adiuuante gratia. moriturq. in loco, vbi conſenuit, referens coronam gloriæ, & à Domino audiens: Euge ſerue bone, & fidelis: in paucis fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam; intra in gaudium Domini tui. Cui gloria * & imperium, Patri, & Filio, & Spiritui ſancto: nunc & ſemper, & in
E ſecula ſeculorum. Amen.

* al. contemptuiq. deinceps ibi eris paruis ac magnis.

Improbi hoſtis ſuggeſtiones, & tentationes.

* al. reddere.

* al. ſuperant.

2. Machab. 6.

2. Machab. 7.

Matth. 25.

* al. Cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA

 A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

INVASIO atque impugnatio hoſtis, &c.] *Variat & hic Titulus ſiue Inſcriptio : nam in MS. Vatic. eſt :* [Quo pacto honeſtatis inimicus Dæmon ſe opponit ijs qui iam conſenuerunt in cœnobijs, & dicit : Tot iam annos agis in hoc loco, &c.] *Loco cuius, in alio Cod. ſimpliciter abſque addit. reperitur :* [Paræneſis 24. & al. 25.] *In Candiano autem MS. eſt :* [De accedia, & patientia Senum.] *At in antiquiſsimo MS. Cryptafer. reperitur ac legitur hic :* [Sancti Stephani iunioris, de his quæ accidunt ſenibus. eiuſdem Paræneſis 24.] *exiſtimo autem Stephanum illum iuniorem eſſe eum, cuius mentio fit in Romano Martyrolog. quarto Kalend. Decem. ibi :* Conſtantinopoli, Sanctorum Martyrum Stephani iunioris, B
& Sociorum trecentorum, & triginta nouem Monachorum, &c.] *quorum etiam Zonaras meminit, in 3. part. annal. in Conſtantino Copronymo, ſub quo paſsi ſunt. & Damaſcenus ex editione Billiana, nec non Cedrenus in compend. anno 25. eiuſdem Imper. ac Ioannes Epiſcopus Hieroſolym. in vita S. Ioannis Damaſceni, aliȷque alibi.*

Et ſi cogitatione Senex facilior leuiorq. ſit, mox obedientem ſe improbo conſultori præbet &c.] *Alia lectio ſic :* [Et ſi leuis animi mentiſq. ſenex fuerit, ſtatim & è veſtigio tranſuertitur, & expellitur a malo dæmone.] *al.* [cogitatione dimouetur atque traducitur ab ipſo, inſtar ſtipulæ à vento agitatæ, &c.] *atque ideo impij hoſtis ſuggeſtionibus, prauiſq. eius conſilijs monet Auctor quocunq. tempore fortiter reſiſtendum, & in bonis vitæ inſtitutis ad finem vſque perſeuerandum, &c.*

Sin autem Senex cogitatione perſectus ſit, eum de loco tranquillitatis non dimouent, C
&c.] *In duobus alijs mmß. Græc. pro (οὐ μεταφέρουσιν αὐτὸν τοῦ τόπου τῆς ἡσυχίας, ut hic) reperitur :* οὐ μεταφέρουσιν αὐτοῦ τὸν τρόπον τῆς ἡσυχίας, *id eſt, non transferunt atque diſturbant eius modū ac rationem quietis*] *& al.* αὐτὸν τοῦ τρόπου τῆς ἡσυχίας. *non dimouent ipſum à modo quietis.*

PARAENESIS VIGESIMA SEXTA.

* al. De Fide, Paræneſis 25.

De * tranſmutatione loci in locum, &c.

FIDES, mater eſt boni omnis operis, & per ipſam quis acquirit repromiſſiones Domini, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, D
Heb. 11. quemadmodum ſcriptum eſt : ſine fide autem impoſſibile eſt placere Deo. Fertilis porro poſſeſſio eſt diabolo infidelitas, quæ operis omnis mali eſt mater : quippe ex qua, duplicitas animi
Iacob. 1. naſcitur, quæ eſt inordinatio atque confuſio. Vir autem * du-
* al. duplex animo. plicis animi, inquit, inſtabilis eſt in omnibus vijs ſuis. Si ad eremum exierimus, in eremo non quieſcunt pedes noſtri : Et ſi ad loca quæ habitantur,
* al. in eremo degunt. eos qui * eremum ſequuntur, felices prædicamus. Fratres, niſi ſeminauerimus, quomodo metemus ? Et fructus largitori fructuum non offerentes,
Galat. 6. quomodo fructum ferre poterimus ? Tribulationem non ſuſtinentes, quomodo refrigerium adinueniemus ? In eremo patienter non perſeuerantes, quo pacto mercedem peregrinationis noſtræ recipiemus ? Inopiam & angu- E
ſtias non ſufferentes, quo pacto veras diuitias reperiemus ? In contumelijs,
* al. & triſtitijs atque moleſtijs, & contemptionibus, &c. & * plagis, atque contemptionibus non acquieſcentes : quo pacto veſtigijs Domini Chriſti inſiſtemus ? Sub obedientia ſeniorum eſſe in domino, non ſuſtinemus : ſed ex loco in locum alium tranſimus. Primùm vero debet quis ex proprijs perdiſcere cogitationibus, cur, & quam ob cauſſam velit proprium deſerere locum in quo habitat : ne forte laborem effugere cupiens, interiorem petat eremum, arbitrans leuiorem ſe in eremo inuentu-

rum,

A rum locum. ne rurſus ab honeſtatis inimico dæmone, liuore atque inuidia
vulneratus angarur; quippe quòd alius frater in ijs rebus quæ cernuntur profi-
ciat, ipſe vero non ſit honoris gradum ac dignitatis adeptus, & huius rei gratia
relinquere vult locum. ne * laborem fugiens virtutum, aut ſub obedientia *al. pugnam.
in Chriſto viuere detrectans, ſolitudinem petat. neue terrenam hæredita-
tem perſequens, ſuum deſerere velit locum: nam cogitationes iſta patefa-
ciunt. Si ergo ante exquiſiuerimus ac perſcrutati ſimus; cognouerimusq.
diuexantem nos perturbationem ac paſſionem animi: eam minime ſequa-
mur; ne in manus improborum incidamus dæmonum, in locis deſertis &
inaquoſis. Examina igitur teipſum ſtrenue, an plane ſecundum Deum in
veritate accidat res, & non conſilio atque propoſito deprauato: Nam qui
B non cum conſilio ac deliberatione rem agit, ſimilis eſt talis viro * volucres *al. volatilia
ſuis pedibus perſequenti, & imprudenter quæ ad ipſum pertinent agens. Con- pennata.
ſilium autem bonum, mandata * Domini obſeruat. Et quid ad iſta dicere *al. Christi.
oportet? Sobrietate ergo & vigilantia opus eſt, cariſſimi. Accidit porro, vt
* & recte iuſteq. factorum prætextu, fratres oppugnet inimicus. Et ſi con- *al. vt etiam
ſenſerit condeſcenderitq. frater, vt à loco ſeparetur; machinatur inimicus per recte iuſteq. facta.
ipſum aliquo in loco ſuis laqueis capere. Sin vero homines, vos acerba qua-
dam æmulatione perſequantur, aut communicare operibus cogant alienis,
in quibus non ſibi complacet Deus, & ad alium confugimus locum; fidu-
ciam habeamus ad Deum. cum Dominus & Saluator noſter Ieſus Chriſtus Matth. 10.
dixerit diſcipulis ſuis: Quòd ſi vos perſecuti fuerint; ex hac ciuitate, fugite
C in aliam. At de non oberrando, ait rurſus Saluator: Nolite tranſire è do- Matth. 10.
mo, in domum. Et iterum: in quamcumque ciuitatem ingreſſi fueritis, ibi Mar. 6. &
manete. Si porro noſtram explere voluntatem voluerimus: quæ iſta erit Luc. 9. 10.
virtus? Sin autem Præfecti nos ſepararint, locum præbeamus: reſiſtamus 1. Reg. 18.
autem Diabolo magis. Sic enim agebat Dauid, alienigenas oppugnans, dum 19. 20. 21.
à facie Saul declinabat. Si ergo rectè in eremo quieſcas, & diuexarit te co- &c.
gitatio, vt ad loca quæ habitantur te transferas: * reſponde ei bellum mun- *f. oppone ei.
di, & quæ aliquibus ibi degentibus eueniunt. Sin vero bene in cœnobio
quieſcis, teq. conturbarit cogitatio, vt eremum ingrediaris: * reſponde ipſi *f. obijce ipſi.
bellum atque moleſtiam eius. Quòd ſi ſolitariam vitam probe degas, ac
te moleſtarit cogitatio, vt in plurium fratrum conuentum ac cœtum in-
D troëas: reſponde ipſi certamen cœnobiorum, ac præterea retributionem. Et Cogitationum diſtractio vitanda.
ne imprudenter noſtris abripiamur cogitationibus: non enim nouimus,
quid expediat nobis. quemadmodum ait Sapientia: Non te extollas in co- Eccl. 6.
gitatione animæ tuæ: ne * abripiatur velut taurus anima tua. Frondes tuæ *al. diripiatur.
comedentur, & * fructus tuos perdes, & relinques teipſum vt lignum ari- *al. labores tuos.
dum in deſerto. Salus autem eſt in multo conſilio. At ſæpe vis dicere, te
propter ſcandala, & detractiones, inde fugere velle? feras æquo animo, ac
tibi conſilium dabo. Cupis fugere ſcandala, & obtrectationes? obſtrue os Scandala vt vitanda, & obtrectationes.
tuum in Domino; & auerte oculos tuos ne videant vanitatem: atque ita
vtrumque vinces, & detractionem per ſilentium, & ſcandala per cuſtodiam
oculorum. Nam ſi iſta non vicerimus: quocumque abierimus, in nobis
E portabimus à quibus oppugnemur. Hos vince cariſſime, & habebis requiem
vbicumque reſederis. Cæterum frequens vis dicere: cognita cunctis eſt fra-
tribus mea ad conuerſionem difficultas, atque negligentia; & ideo non
amplius habitare queo in loco iſto: Nam quamuis ego virtutem deſide-
rem, homines tamen quibuſcum habito, ijdem ſunt. Audi ergo cariſſi-
me: tu bonum fac, & videbis quòd Dominus conſcientiam tuam curabit,
fratrumq. tuorum, in ijs quæ ad te pertinent. Nam ſi diſcedere vis, quia
nota eſt fratribus tua ignauia: illud eſt fugere velle dedecus, & eos quæ-
rete,

rere, quibus non ſint noti praui mores tui, vt apud eos bene audias, nec A
ſit memoria defectus, & imbecillitatis tuæ prioris. Cum dicat Propheta:
Pſal. 68. Improperium exſpectauit cor meum, & miſeriam. Valde enim conducit,
opprobrium & deſpectionem ab hominibus ferre, propter Dominum, ad
purgationem peccatorum. Fidemque illius tibi faciat Propheta, dicens:
Pſal. 35. Quoniam in humilitate noſtra, memor fuit noſtri Dominus: & redemit
Ibidem. nos ab inimicis noſtris. Sed vbi te petit, qui ex aduerſo inſurgit, relucta-
re ac reſiſte inimico; vt quibus tui defectus & imperfectiones notæ ſunt,
ijs quoque tua recte facta manifeſtentur: atque in eo magnam à Domino
Matth. 19. 20. referes gloriam: Ipſo Saluatore noſtro Ieſu Chriſto dicente: Et erunt nouiſ-
ſimi primi, & primi nouiſſimi. Ex quo enim die, ſordida veſtis lota eſt, non
Ab exemplo, & vſu practico. amplius cum immundis ſeponetur: At ſi quis inuidia atque æmulatione B
praua ductus, veſtem mundam appellarit ſordidam, non credetur ei. nam
Pſal. 50. forma atque aſpectus veſtimenti coarguet eum: Lauabis enim me, (inquit
Scriptura) & ſuper niuem dealbabor. In aduerſarios porro tuos, & qui men-
tem ac cogitationem tuam rurſus ad antiqua ſtudent conuertere mala, etiã
Hab. 2. ait Scriptura: Væ qui potum dat amico ſuo, mittens fel ſuum & inebrians;
Prouer. 2. vt aſpiciat nuditatem eius. Velut qui relinquunt iter rectum, vt ambulent
per vias tenebroſas: qui lætantur cum male fecerint, & exultant in rebus
peſſimis; quorum viæ peruerſæ ſunt, & infames greſſus eorum: vt longe
Prou. 2. iuxta LXX. te faciant à via recta, & alienum à iuſto conſilio. Ideo dicit: non com-
prehenditur ſub annis vitæ. Nam ſi per ſemitas ambulaſſent bonas: inue-
niſſent vtique ſemitas iuſtitiæ planas ac faciles. Boni erunt habitatores ter- C
Pſal. 36. ræ, ſimplices autem relinquentur in ea. Semitæ impiorum, ex terra peri-
Prou. 3. bunt: & iniqui expellentur ab ea. Fili, ne mearum obliuiſcaris concio-
num: verba autem mea retineat cor tuum. Quoniam Deo noſtro gloria:
nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

HVIVS *quoque Argumenti eſſe videntur, quæ S. Baſilius Magnus tractat contra inſtabilitatem quorumdam Monachorum, qui frequentibus locorum demutationibus gaudent, in ſuis Monaſticis conſtitutionibus cap.* 10. *quod incipit:* [Atque illi etiam deuitandi ſunt, qui inſtabiles identidem locum demutant, & modo ad hos, modo ad illos fratres ſe conſerunt, &c.] *Vbi ſimilium inſtabilitas reprehenditur, & quomodo deuitandi qui tales ſunt, quæque ex eiuſmodi leuitate & inconſtantia gignantur vitia, dilucide oſtenditur, ſicut & alibi pluribus in locis apud eumdem. De quibus & Caſſianum lege, collatione* 19. *de fine Cænob. & eremit. cap.* 3. 10. 11. 13. 14. *&c. item collat.* 24. *in Reſponſ. de illuſione diaboli, eo quòd vaſtioris ſolitudinis requiem repromittat, cap.* 19. *ac alibi ſæpe. & apud Ephræm in ſuperioribus huius* 2. *Tom. Parænesib. ac poſtea in Parænese* 42. *& al.* 43. *quæ ſit ad Monachum qui ſuum deſeruit monaſterium, & de Pœnitent. cuius initium eſt:* [Sub obedientia ſpiritalis Patris conſtitutis, ſuggerit inimicus dicens: Diſcede hinc, & priuatim habita, vt quieſcas magis, &c.] *ſparſimq. alibi apud eumdem ſæpe, etiam Tomo* 1. *&* 3. D

Parænesis 26. de tranſmutatione loci in locum.] *Ita ſe huius Parænesis habet inſcriptio in Coc. Vatic. & al.* [à mutatione loci in locum.] *vt in MS. Sfortiano. al.* Ad fratres tranſeuntes, atque degenerantes è loco in locum.] *& ſic in Codice Græc. Syrlet. In Candiano autem MS. inſcribitur:* [De Fide, & patientia.] *Et in Cryptaferrat:* [De Fide, Parænesis 25.] *cui reſpondet etiam hic principium:* [Fides, mater eſt boni omnis operis, &c.] *Sed priores inſcriptiones magis Argumento præcipue hic tractato reſpondent.* E

Non te extollas in cogitatione animæ tuæ; ne abripiatur velut taurus anima tua. Frondes tuæ comedentur, & fructus tuos perdes, &c.] *Locus eſt Sapientiæ Syrach, cap.* 6.

vbi

A *vbi in vulg. paullo aliter ſic legitur:* [Non te extollas in cogitatione animæ tuæ, velut taurus: ne forte elidatur virtus tua per ſtultitiam, & folia tua comedat; & fructus tuos perdat, & relinquaris velut lignum aridum in eremo.] *Auctoris autem noſtri lectio, quaſi per omnia hic concordat cum noua Græca editione 70. niſi quòd ibi eſt:* [Folia tua comedes, & fructus tuos perdes, &c.] *hic autem:* [folia tua ſeu frondes tuæ comedentur, & labores tuos perdes.] *quamquam tamen vtroque modo, & τοὺς κόπους labores, & καρποὺς fructus, hic in alijs atque alijs mmſ. legatur apud S. Ephræm. Quod vero in vulg. legitur:* velut lignum aridum in eremo:] *ſciendum eſt, illud* (in eremo) *nec in noua edit. 70. neque in vllo Græco Codice noſtri Auctoris hic reperiri.*

Ex quo enim die, ſordida veſtis lota, non amplius cum immundis ſeponetur, &c.] *Vbi pro* (*ἀφ' ἧς γὰρ.* ex quo enim die) *in alio MS. habetur, κόνεως γὰρ τὸ ῥυπωθὲν ἱμάτιον, ſ.* puluere enim contaminata veſtis, &c.] *vt fort. ſit adluſio ad puluerem quo paleſtritæ poſt*
B *vnctionem inſpergebantur, vt corpora ceromate & ſudore lubrica, mutuas luctantium prehenſiones admitterent, &c. ſed vt in magis euidentibus ac certis verſemur, mihi plane hic videtur legendum, ἀφ' ἧς, à quo die, ſubintelligitur enim τῆς ἡμέρας. cum & hic ſimpliciter de veſte ſordida & lota agatur, qua ſignificetur verus pœnitens recuperare etiam bonam exiſtimationem, &c.*

Ideo dicit ſcriptura: non comprehenditur ſub annis vitæ, &c.] *ac ſic in emendata editione Græc. iuxta 70. ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς, ſub annis vitæ. q. d. non viuet vita illa ſempiterna & beata. Locus eſt Prouerb. 2. ſecundum LXX. vbi tamen in vno aut altero Græco exemplari S. Ephræm, hic etiam legitur, ὑπὸ ἐνιαυτὸν ζωῆς, ſub anno vitæ, &c.] Quod autem poſtea ex eodem Prouerbiorum capite hic additur:* Boni erunt habitatores terræ, ſimplices autem relinquentur in ea, &c.] *in edit. 70. paullo aliter ſic legitur:* Quoniam recti inhabitabunt terram, & ſancti remanebunt in ea. Viæ impiorum è terra perdentur, & iniqui expellentur ab ea.] *Sed de iſtius lectionis varietate & ordine, plura vide in Scholijs edit. 70.*

C

PARAENESIS VIGESIMA SEPTIMA,

Oportere reuertentem fratrem, ſine præteritorum malorum recordatione, & cum gaudio ſuſcipere.

SI CONTIGERIT fratrem à cœnobio, quocumque prætextu
D recedere, eumque acciderit in morbum labi; aut etiam ſponte reſipiſcentem reuertere: non oportet fratrem deſpicere; ſed potius ipſum in Domino velut proprium membrum conuenerit amplecti, etiam ſi peccarit. attamen tu non id homini præſtas, ſed Domino dicenti: Quod vni horum ex minimis feciſtis, mihi feciſtis. Nam ſui ipſius dumtaxat curam gerere, prohibitum eſt: Saluatore noſtro dicente: Ne ſoliciti ſitis animæ veſtræ quid manducetis. & quæ ſequuntur. * Deinde adiungit: Hæc enim omnia inquiens, gentes inquirunt. Quare & per Apoſtolum admonet dicens: Non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed ea quæ aliorum. Ruſuſq. idem ait Apoſtolus; Et adhuc excellentiorem viam vobis demonſtro. Si linguis hominum loquar,
E & angelorum, charitatem autem non habeam; factus ſum velut æs ſonans, aut cymbalum tinniens. Et ſi habuero prophetiam, & nouerim myſteria omnia, & omnem ſcientiam. Et ſi habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum. Et ſi diſtribuero in cibos pauperum, omnes facultates meas; & ſi tradidero corpus meum, ita vt ardeam; charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. Charitas patiens eſt, benigna eſt. Charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non * eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non cogitat

Matth. 25.
Matth. 6.
* *al. Ideo inferi, dicens:*
Philip. 2.
1. Cor. 12.
1. Cor. 13.
Ibid.
* *f. non agit indecore.*

gitat malum , non gaudet ſuper iniquitate , ſed congaudet veritati : Omnia A
ſuffert , omnia credit , omnia ſperat , omnia ſuſtinet . Charitas numquam
excidit . Bona igitur oratio cum ieiunio : ſed hæc roborat atque confirmat
Oſe. 6. & eleemoſyna . Miſericordiam enim (inquit per Prophetam Dominus) volo ,
Matth. 9. & non ſacrificium . Cerne porro Prophetam , quo pacto immiſericordes
redarguat : pro eo (inquit) quòd non eſt recordatus facere miſericordiam,
Pſal. 108. & perſecutus eſt hominem inopem & mendicum , & compunctum corde
mortificare ; diſpereat de terra memoria eius . quoniam quem tu percuſſi-
Pſal. 68. ſti , ipſi perſecuti ſunt , & ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt .
Matth. 5. Propterea beatos prædicat Saluator miſericordes , dicens : Beati miſericor-
des , quoniam ipſi miſericordiam conſequentur . Quid enim Angelus ait
Act. 10. ad Cornelium? Non orationes dumtaxat tuæ, ſed etiam eleemoſynæ inquit, B
tuæ aſcenderunt in memoriam, in conſpectu Dei . Ab errore igitur reuer-
tentem, ac pœnitentem ſuſcipe ; à mortuis reſurgentem de profundo pri-
uationis timoris Dei , & negligentia , amplectere . Apoſtolum audi dicen-
2. Cor. 2. tem : Confirmate in illum charitatem ; ne forte abundantiori triſtitia ab-
ſorbeatur, qui eiuſmodi eſt . Rurſusq. ait : Rogamus vos fratres , corripite
1. Theſ. 5. inquietos , conſolamini puſillanimes , ſuſcipite infirmos , patientes eſtote ad
omnes . Videte ne quis malum pro malo, alicui reddat : ſed ſemper quod
Ibid. bonum eſt ſectamini , in inuicem , & in omnes . Etenim Dominus gloriæ non
Luc. 15. reiecit filium prodigum : ſed amplexus eſt eum tamquam à mortuis reſur-
gentem , & induit ipſum ſtola prima , ac calceauit , annulumq. dedit in
manum eius : & vitulum ſaginatum occidit , vt lætaretur ſuper inuentione filij C
perditi . de quo cum alter filius doleret , etiam ipſum pater conſolando
Ibidem. curauit , dicens : Fili , tu ſemper mecum es , & omnia mea tua ſunt : epu-
lari autem & gaudere oportebat ; quia frater tuus hic mortuus erat , & re-
uixit ; perierat , & inuentus eſt . Sic ergo conuenit miſericordes eſſe frater-
nitatis præfectos . Tu porro frater , miſericordiam aſſecutus , ne parui pen-
das : ſed filium illum reſipiſcentem ac reuertentem imitare : quippe qui
dum reperit patrem ſuum , non obliuioni peccatum tradidit ; ſed etiam in-
genua ſe prouoluit , confeſſusq. eſt in veritate , & non in ſimulatione , di-
Ibidem. cens : Pater peccaui , in coelum & coram te : & non ſum amplius dignus
vocari filius tuus ; fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis . Vides qualem
compunctionem habuerit ; qualem dolorem ; qualem humilitatem ? Quocir- D
ca & nos cariſſime de cætero ſobrij ſimus , & vigilemus ; vt & turrim ne-
** al. reparemus atque reſtituamus.* gligentia euerſam * reſtauremus . Nam qui ſuamipſius parui facit negli-
gentiam ; plane non ignoſcet , etiam in alterius euerſione . Ad quem Pro-
Habac. 2. pheta dicit : Væ qui propinat proximo ſuo ſubuerſionem turbidam . Ser-
Iuxta LXX. uiamus igitur Domino in timore , & in humilitate . Prudenter vero ac cau-
te quæ dicuntur tibi , intellige . Ne ad modicum tibi tempus , ſeruiat humi-
Antitheſes granes, & accommoda. litas ac ſilentium : & poſt modicum obmurmuratio , & ad miniſterium ac
vigiliam pigritia atque negligentia . neque occaſione minus neceſſarij ope-
ris & acceſſorij , tuam deſpexeris Synaxim . Quemadmodum enim pluuia
auget ſemen : ita & Synaxis ad virtutem , incrementum præbet animæ .
Ne hodie gratiarum actio pro ijs quæ appoſita ſunt in menſa : & ctas ad- E
uerſus eum qui cibos coquit , & panes parat , obmurmuremus . Marcidi
Pſal. 101. ſunt panes ? Sed Prophetæ meminerimus dicentis : Quia cinerem tamquam
panem manducabam. Acerbum , & marcidum eſt vinum ? At recordemur ,
Matth. 27. quomodo omnium noſtrum Dominus & Saluator , acetum cum felle pro-
Marc. 15. pter nos guſtauit . Ne ergo hodie temperantia & abſtinentia : & poſtero
die Præfectos ob voluptatem ventris tentemus ac laceſſamus . vt non audia-
Philipp. 3. mus : quorum Deus venter eſt , & gloria . Ne hodie quietem ſectemur ac
medita-

A meditationem, & eras è cella in cellam oberremus: vt non dicam, è vico in vicum; & in ciuitate detineamur: neque prætextu miniſtrandi ſenibus, acediam tædiumq. præ nobis feramus. Quantum enim quis quietem ſectatur, tantum cogitationes eius in puritate verſantur: & quanto quis longius à tranquillitate recedit, tanto craſſior hebitiorq. mens eius redditur. Et ſi opificium tibi committitur, quod quoque vtile ſit cœnobio, ne ob illud extollaris. Nam ſi propter hominem id exerceres, recte quidem diceres: at ſi Deo, ne efferaris aduerſus fratrem tuum; verùm Deo relinque: Nam ipſe vnicuique largitur ſecundum opera ſua, quippe qui cernat omnia. *Matth.16.25* Ideoq. humiliemus animas noſtras coram Domino: vt nos exaltet. *Rom.2.&c.* & velut quotidie initia iacientes, componamus cogitationes noſtras: ſic
B enim & robuſtiores atque paratiores erimus. Ne ergo carnalibus abducamur voluptatibus; neque vitam timoris Domini expertem degamus: ſed omnem iuuenilem vitemus concupiſcentiam: neforte eiuſmodi concupiſcentia in priorem nos ducat conuerſationem, & in eadem incidamus mala; peius nobis ipſi iudicium iræ præparantes: abſcindamurq. putrido membro ſimiles, & in reliquorum corporis membrorum beneficium, amputato. Cum Dominus & Saluator noſter Ieſus Chriſtus dicat: Ecce ſanus factus es: iam noli amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. *Ioannis 5.* Ipſe porro Dominus concedat nobis gratiam exhibendi conuerſionem, ac digna pœnitentiæ opera faciendi: vt induti veſte nuptiali, occurramus ei in gloria. *Matth.22.* Quoniam ipſi gloria, nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.
C

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

VTILIS, & neceſſaria, lectuq. digniſſima hæc eſt Parænesis, qua monentur potiſſimum Præfecti ac Superiores, vt poſtliminio reuertentes fratres, ſuamq. ſerio vitam emendare cupientes non deſpiciant neque reijciant: ſed abſque præteritorum malorum recordatione, etiam cum gaudio tales ſuſcipiant; ac charitatis & miſericordiæ viſceribus eoſdem amplectantur, & tractent, exemplo Domini gloriæ, qui non reiecit à ſe filium prodigum, ſed amplexus eſt eum tamquam à mortuis reſurgentem, induitque eum ſtola prima, &c. vt latius eſt Luc. 15. & hic apud
D *Ephræm in præſenti Parænesi.*

Parænesis 27. Oportere reuertentem Fratrem ſine præteritorum malorum recordatione cum gaudio ſuſcipere.] *Inter alias atque alias iſtius Parænesis Inſcriptiones, hæc melius Argumento quadrat, pleniusq. præcipua hic tractata proponit. eſtq. in vno aut altero MS. Card. Syrleti. Loco cuius, in quodam Vatic. reperitur:* [Parænesis, quòd Præfectum oporteat compatientem eſſe, & malitiæ immemorem.] *In Codice autem Cand. eſt:* De compaſſione & indulgentia erga eos qui pœnitentiam agunt.] *at in mmſs. Sphortian. & Cryptafer. ſimpliciter hic eſt abſque addit.* Parænesis 26. & al. 27. *& ſic de reliquis.*

Et adhuc excellentiorem vobis viam demonſtro.] *Verba ſunt Apoſt. 1. Cor. 12. quibus illud in vulg. concluditur caput: inchoatur autem ibi ſequens 13. verbis hic immediate ex Apoſtolo additis:* Si linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam:
E factus ſum velut æs ſonans, &c.] *vbi per omnia reſpondet lectio Auctoris cum vulg. licet tamen etiam variet, paulloq. aliter legat idem, in Serm. de Charitate, cuius initium Tomo 1. eſt:* Bene ait Dominus, quia onus meum leue eſt, &c.] *vbi hæc ipſa citantur. Quod vero hic poſtea adijcitur:* Charitas, non eſt ambitioſa, &c.] *vt eſt in latina vulg. in Græco autem* οὐκ ἀσχημονεῖ, *quod etſi proprie magis ſignificare hic videatur, non agit indecore; à vulgata tamen, in tranſlatione hic non recedo. ſed de hac lectione, vt & de alijs huius loci, Chryſoſtomum conſule, Homilia 33. in Epiſt. ad Corinth. 1. cap. 13. vbi vis iſtius* (οὐκ ἀσχημονεῖ) *ſatis indicatur atque exponitur. quemadmodum & apud Magnum Baſil. in Regulis conciſe diſput. in Reſponſione ad Interrog. 246.* Quid eſt, charitas οὐκ ἀσχημονεῖ, *quod Latinus interpres reddidit;* non eſt ambitioſa? *Reſponſ.* Tantumdem eſt, ac ſi dixiſſet, ab habitu vel forma ſua non diſcedit.

diſcedit. Charitatis autem forma, ex charitatis proprietates ſunt, quæ eodem illo in A loco enumeratæ ſunt ab Apoſtolo.] *Ita ibi Baſilius.*

Væ qui propinat proximo ſuo ſubuerſionem turbidam, &c.] *Locus eſt Prophetæ Ambac. 2. ſæpeq. alibi ab Auctore noſtro adhibetur, licet non eodem ſemper modò, ab illo legatur: hic autem magis cum edit. 70. concordat, vbi ad verbum ſic eſt:* [O qui propinat proximo ſuo ſubuerſionem turbidam, & inebriat, vt adſpiciat in ſpeluncas eorum, &c.] *quæ aliter atque aliter à diuerſis leguntur, vt in Scholijs eiuſdem capitis 2. editionis nouæ 70. comperies. In lectione autem vulg. ſic:* [Væ qui potum dat amico ſuo, mittens fel ſuum & inebrians, vt adſpiciat nuditatem eius, &c.] *vſurpaturq. hic locus ab Ephræm ſæpius alibi: ac quidem etiam ſuperiori Parænese 26. & Tomo 1. in Tract. de Vita ſpiritali, cap. 39. & poſtea in Adhortatione de non ſcandalizando proximo, & de recta vita ratione. ſtatim in initio. alijsq. in locis plurimis, ſicut legendo comperies, aliter tamen interdum atque aliter.*

Quemadmodum enim pluuia ſemen auget: ita & Synaxis, ad virtutem incrementum B præbet animæ.] *vbi alia ſic ſe hic habet lectio:* [Sicut ſemen creſcere facit pluuia: ita quoque Synaxis ſubminiſtrat animæ incrementum ad virtutes.] *& al.* [ſic etiam Synaxis ad virtutem prodeſt animæ, &c.] *Significare autem ſæpe videntur Patres nomine Synaxis, diuina officia, vt hoc loco, atque adeo Sacrificium altaris, &c. ſed de eo, ſupra abunde ſatis per nos actum eſt, quò Lectorem remittimus.*

Denique vbi habetur: [abſcindamurq. putrido membro ſimiles, & in reliquorum corporis membrorum beneficium amputato.] *in alio MS. legitur:* ſeparemurq. putridi inſtar membri, quod pro aliorum corporis membrorum beneficio abſciſſum eſt, &c.] *ſed in ſenſu hic non eſt differentia aut varietas; cùm vnum potius declaratiuum ſit alterius.*

C

PARAENESIS VIGESIMA OCTAVA.

** al. Paræneſis, & de Palladio. 26. & al. 27.*

*De * priuatione timoris Dei, & de negligentia.*

** al. ab Alexandria.*

FRATER quidam expoſuit mihi, dicens: Patruum habui aurificem; abdicataq. vita ſeculari, factus eſt Monachus. Et circa ſenium eius, venit ad ipſum ſecularis quidam * Alexandrinus natione, artis cabidiæ, cupiens fieri Monachus. Admiſitque eum ſenex in monaſterium ſuum: ac poſt aliquod tempus, curauit fratrem Senex ſumere ſanctum habitum, & D non amplius ſub obedientia ſenis fuerat. Ipſi autem Senex duas in ſuo monaſterio cellas adſignarat. Inſaniebat porro frater in opere ſuo, cabidijs relictis. progreſſus enim erat in loco, vt de alia re nulla iam laboraraet, neque de ſynaxe; niſi de opere, quippe qui argenti cupiditate teneretur. Quare fratrem pius exhortabatur Senex, dicens: frater Palladi, huc age; * rigemus hortum. Cui ille: vade, & venio. & non ibat, ſed negligebat. Rurſus ad eum Senex: Palladi frater, huc age, faciamus Synaxim? At ille iterum reſpondit: vade, & venio. & non * abibat, ſed contemnebat. Habebat vero ſecum Senex tres fratres, & ex ijs duos cæcos: alius autem ſanus erat, & integer. Quando ergo Senex exiguum aliquod pulmentum faciebat, Palladius ſibi panem ferens, edebat cum ipſis: ſicq. rurſum ad opus ſuum ibat. Sanctus autem ſenex adhortabatur fratrem, monens ne ſuam ſalutem ſperneret. At ille non acquieuit bonis ſancti Senis monitis: ſed relinquens eum, exiuit monaſterio, habitaturus in ſolitudine, expers timoris Dei. Sic vero dum ſuam ipſe vitam negligeret, cum neque obedientiam ferre poſſet, neque vitam agendo ſolitariam, ſalutem curaret ſuam: tandem mente ſua longius à Dei auxilio ac ſpe ſanctorum remota, ad extremum à malo ſuperatus dæmone, mentem perdidit. Cumq. non poſſet amplius

** al. paremus atque colamus hortum.*

** al. & non faciebat.*

E

A amplius ori manum admouere, ab alijs inſtar infantium, cibus illi in os inſerebatur: neque enim hominem amplius agnoſcebat; & nares ipſius, ac ſaliuæ in barbam ei defluebant. Vbi vero eius ſorores, quod illi acciderat, acceperunt; ſumpſerunt eum ſecum, erant autem virgines. Eumq. acceptum recluſerunt in * oratorio monaſterij: ipſe vero ſe in ſua ſedicula trahebat, per totum officium atque ſynaxim. Cumq. iam Presbyter veniret, adducturus ipſas, rogabant eum vt precaretur pro illo: vt miſericordiam cum ipſo faceret * Dominus. manensq. in ea diſciplina aliquamdiu, interea moritur. Ecce quid efficiat nimia audacia? Ecce quid inobedientia, & negligentia concilient? En quorſum euadat finis inobedientiæ? Quare non contemnamus timorem Dei, cariſſimi: ſed humiliemur ſub potenti manu ipſius, ſeruientes inuicem in timore Dei: & ipſe nobis erit murus, & protector à facie inimici. Sicut ſcriptum eſt: * Immittet angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Ipſi ſit gloria, & imperium in ſecula ſeculorum. Amen.

B

* al. in loco Synaxis monaſterij. &c.

* al. Deus.

1. Pet. 5.

* al. παρεμβαλεῖ, caſtra ponet.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

C HIc *quoque diuerſitas notanda occurrit Inſcription. nam hic quidem eſt:* [Parænesis 28. De priuatione timoris Dei, & de negligentia.] *& ſic in Græc. Cod. Syrleti Card. Pro quo, in Vatic. MS. eſt:* De obedientia.] *Al. ſimpliciter ſic:* Parænesis 27. & al. 28. *In Codice autem Cand.* De inobedientia, & auaritia.] *at in antiquo Græco MS. Bibliothecæ Cryptaſer. inſcribitur:* Parænesis 26. de Palladio, &c.] *quòd ſcilicet eo appellaretur ille nomine, de quo hic ſit narratio.*

Venit ad ipſum ſecularis quidam Alexandrinus natione, artis cabidiæ, &c.] *Vbi quid ſibi velint hæ voces, καβίδας, & καβίδια, incertum eſt mihi: eſſe tamen artis alicuius ſeu opificij nomina certum eſt; cum dicat Alexandrinum illum artis fuiſſe cabidiæ, & in cabidijs ſe exercuiſſe. Voces fortaſſe ſunt ſyriacæ, vel à Syris deriuatæ atque inflexæ. & quia illarum prouinciarum iſtud opificium fuit, nobis autem ignotum, neque à latinis expreſſum, ideo eaſdem etiam voces latine, (cabidas, & cabidia) conſulto hic retinere, in tranſlatione viſum eſt.* D *Veriſimile autem eſt (ſi coniectare hic mihi licet) illud genus aliquod fuiſſe ſportarum, ita Syris appellatum. quomodo adhuc hodie etiam Belgis ſportæ ſiue ſportulæ illæ quibus cibus, & omne genus obſonij, etiam pyra, poma, &c. deferri ſolent, lingua eorum teutonica (cabas) nuncupantur. forte ad imitationem & adluſionem vocum ſyriacarum, de quibus hic agitur. vt (cabas) per ſyncopam pro (cabidas) dicatur.*

Poſtea vbi circa finem Paræneſ. eſt: & ipſe nobis erit murus & protector, &c.] *in alio hic MS. legitur:* Ipſeque noſter erit murus atque protectio, à facie inimici. Immittet enim angelus Domini in circuitu timentium eum, *& eripiet (ſiue vt alia habet lectio)* liberabit ipſos.] *Verba ſunt Scripturæ Pſalm. 33. &c.*

E

A

PARAENESIS VIGESIMA NONA.

Matth. 13. & 25.

In illud Dictum: Habenti dabitur, & abundabit.

Matth. 13. & 25.

Parabola accõmoda, & elegans.

SCRIPTVM eſt: Habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. Quid ergo dicemus? Numquid iniuſtitia eſt apud Deum? Abſit. Audi porro & de hoc parabolam: Erat pater familias in regione quadam, qui duos habebat ſeruos, & tria iuga boum; deditq. vni duo iuga boum, alteri vnum. & dixit ad ipſos: Euntes operamini donec ad vos venero. abiensq. qui duo iuga boum acceperat, operatus eſt in ijs, & ditatus eſt homo vehementer, bouesq. bene atque egregie nutriuit: qui autem vnum acceperat, abiens ligauit boues ad præſepe, nulli prorſus rei admouens illos, inclinansq. ſeipſum obdormiuit. Deinde venit Dominus ſeruorum illorum, vt videret eorum opera; & cernens opus ac lucrum eius qui duo acceperat iuga, benedixit ipſi. Poſtea venit & ad alterum ſeruum, inuenitq. ipſum dormientem, & boues præſepio alligatos, fame ac ſiti pereuntes. Dixitq. intra ſeſe: ſi reliquero boues meos apud pigrum hunc ſeruum, perdet eos; auferam igitur meos ab ipſo boues, & dabo illi qui bene operatus eſt, & diligentem operis ſui curam habuit. Omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. Et rurſus Dominus: Ego quidem cum ſim bonus, vocaui ipſum, & poteſtatem ei dedi, vt bonum operando, vitam æternam poſſideat: ipſe autem me ſpreuit, & propterea deſpicietur, ignominiaq. afficietur. * Quia homo cum in honore eſſet, non intellexit: comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. Et quid ita? noluit intelligere vt bene ageret: iniquitatem enim meditatus eſt in cubili ſuo. Aſtitit omni viæ non bonæ: malitiam autem non odiuit. Numquid iniuſtitia eſt apud Deum? abſit. Ideo fratres, demus operam, vt placeamus * Deo: accipiamusque repromiſſiones ipſius, cum omnibus ſanctis eius. Quoniam ipſum decet gloria, in ſeculorum ſecula. Amen.

Matth. 13. & 25.

* *al. Et homo.*

Pſal. 48.
Pſal. 108.
Pſal. 35.

* *al. vt grati, & accepti ſimus corã ipſo.*

B C D

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

IN illud dictum: Habenti dabitur, & abundabit.] *Vt Dictum illud ſcripturæ, quod eſt Matth. 13. & 25. cap. melius intelligatur ac mente retineatur, Auctor hic noſter Parabolam adhibet, qua illud pulchre, moraliter, & accommodate ad ſuum hic inſtitutum explicat. Parabola autem eſt de patre familias, habente duos ſeruos, & tria iuga boum, qui concredidit vni duo boum iuga, alteri vnum: quorum qui duo acceperat, operatus eſt & ditatus in illis: qui autem vnum ſolum, ignauiæ ſe dedit, & nihil cum illis egit: vnde Dominus ſuos ab illo boues abſtulit, eique qui bene operatus erat & diligentem operis ſui curam habuerat, attribuit. ſecundum illud Scripturæ dictum:* Omni habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo, &c.] *Reſpondet autem hæc Auctoris Parabola, illi potiſſimũ quæ apud Matth. 25. de talentis varie diſtributis habetur; vbi qui quinque talenta acceperat, operatus eſt in eis, & lucratus eſt alia quinque: qui autem duo, lucratus eſt alia duo: at qui vnum ſolum, abiens fodit in terram, & abſcondit pecuniam Domini ſui: quare veniens Dominus iuſſit à pigro illo & inutili ſeruo talentum tolli, & dari ſeruo illi fideli qui duplicauerat talenta,* E

A *lenta, & decem habebat. ſecundum iſtud:* Omni habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere ab eo auferetur, &c.] *Plura porro in idem illud Euangel. dictum, ex profeſſo tractata atque explanata reperire licebit apud S. Ioannem Chryſoſt. tribus præſertim in locis: ac primo quidem, in Homilia 46. ex cap. 13. Matth. non longe à principio, ibi:* [Quicumque autem habet, dabitur ei, & abundabit: quicumque autem non habet, & quod habet auferetur ab eo.] *Qui locus (vt inquit ibi Chryſoſtomus) non parua caligine obductus eſt, & ineffabilem diuinæ maieſtatis iuſtitiam aperit, ſicut deinceps ibidem oſtendit, latiusq. allegatum locum explicat. quod idem quoque facit alibi in caput Matthæi 25. Homil. 79. vbi de talentis agitur. nec non in opere imperfect. in Matth. Homil. 31. in caput 13. cuius initium ibi eſt:* Ecce exijt qui ſeminat, ſeminare, &c.] *poſt medium, & non longe à fine, vbi allegatus locus adfertur, & docte à Chryſoſtomo explicatur.*

B Paræneſis 29. in illud dictum: Habenti dabitur, & abundabit.]. *Talis eſt iſtius Paræneſis inſcriptio, & quidem bona & accommoda ſuo Argumento, in MS. Syrlet. Loco cuius, in Codice Cand. reperitur:* Paræneſis eiuſd. De iuſto Dei iudicio.] *In Cryptafer. autem & Sfort. mnſſ. ſimpliciter:* Eiuſdem Paræneſis, 28. & al. 29. &c.] *Sed magis prima à nobis repoſita Inſcriptione, Argumentum hic tractatum refertur, quod eſt, in illud dictum Scripturæ:* Habenti dabitur, & abundabit, &c.] *quod quidem duobus locis, in ſacro reperitur Euangelio, apud Matth. nimirum, capite 13. vbi ſic legitur:* Qui enim habet dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet, auferetur ab eo.] *& cap. 25. ſic:* Omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo.] *Atque huic poſteriori loco capitis 21. magis conformis eſt, reſpondetque hic lectio noſtri Auctoris.*

Aſtitit omni viæ non bonæ: malitiam autem non odiuit, &c.] *Locus eſt Pſalm. 35. vbi alia lectio habet:* non odio habuit.] *& ſic quoque legit S. Ambroſius, & S. Auguſtinus.*
C *at Theodoritus, ὐ προσώχθισε, (vt hic eſt) poſuit, pro, ὐκ ἐβδελύξατο .i.* non eſt abominatus. *Symmachus autem legit, non* reprobauit. *Aqu.* non abiecit. *vt & S. Hieronymus. at Theodotio, ὐκ ἀπώσατο non repulit, & ſic de alijs.*

PARAENESIS TRIGESIMA.

De * *temerario iudicio non ferendo.* ** al. De vertigine. & tentatione inimici.*

D FRATRES, ſi quis ex * ſimplicioribus fratribus in Synaxe conſtitutus, aut inter deambulandum vertigine ipſi obueniente, repente humi concidat; non in eo admirandum eſt, neque obſtupeſcendum: ſed potius toto corde ac mente orare oportet Deum; vt in omnibus nos protegat atque defendat. Nam ſi veraci corde ſeruierimus ei, non ſinet nos tentari vltra * vires: quin & tentatos liberabit. Sic enim in Pſalmo ſcriptum eſt: Altiſſimum poſſuiſti refugium tuum. Non accedent ad te mala, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Quoniam angelis ſuis * mandabit de te: vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis. In manibus tollent te, ne * forte offendas ad lapidem pedem tuum. Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem. Quoniam in me ſperauit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. * Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipſo ſum in tribulatione, eripiam eum & glorificabo eum. Longitudine dierum replebo eum, & oſtendam illi ſalutare meum. Et rurſus. Qui confidunt in Domino, ſicut mons Sion: non commouebitur in æternum, qui habitat in Hieruſalem. Et iterum: Iunior fui, etenim ſenui: & non vidi iuſtum derelictum, nec ſemen eius quærens panes. Atqui vertigo ex efferueſcentia acutæ choleræ accidit: aut etiam ex abundantiore humore: aliquibus autem & ex corporis debilitate atque

** al. ex magis pijs ac religioſis fratribus.*
** al. ſupra quod poſſumus.*
Pſal. 90.
** vulg. mandauit.*
** al. ne vmquam.*
E ** vulg. clamauit.*
Pſal. 124.
Pſal. 36.
Eccl. 2.
Vertigo vnde naſcatur.

languore: interdum vero aliquid huiuſmodi comparat atque molitur diabo- A
** al. vel dolo atque verſutia. * al. perſuadeat fratri vt recedat à ſtadio.* lus, cum nequeat vel opere * vel ſermone fratrem vincere; vt ſaltem hac ma-
chinatione confundens eum, repellat * à ſtadio. Cæterum Dominus non
ſinet vltra vires ipſum tentari; ſed cito confirmabit cor eius. At certe non
ſimpliciter, neque caſu impetum facit in fratrem: ſed cùm illius cogitatio-
nes, diſtractionibus iracundiæ perturbantur. Alius autem in manus tra-
ditur inimici, ex Dei permiſſione; idq. ex elatione quadam, quando ſeip-
ſum fallacibus inimici conſilijs commiſerit, & dicit: Ecce præ omnibus ho-
minibus magis probatus es, & non eſt ex ijs, qui ſimilis ſit tibi ſuper ter-
ram, aliaq. his ſublimiora, aut potius grauiora. præterea etiam recte fa-
** al. vt qui à Deo ſuccurſum acceperit.* cta ſibiipſi adſcribens, & non Deo honorem deferens, * tamquam à quo
auxilium acceperit. Hic ergo in tentatoris manus traditur; vt correptus, B
infirmitatem cognoſcat ſuam, & non obliuiſcatur auxilij eius, qui dicit:
Luc. 17. Quando cuncta feceritis quæ præcepta ſunt, dicite: ſerui inutiles ſumus.
Matth. 23. & Luc. 14. 18. Nam qui ſeipſum exaltat, humiliabitur. Fieri enim non poteſt, vt qui in ve-
ritate Dominum diligunt, diaboli dominio poteſtatiq. ſubijciantur. Siqui-
dem diabolus agitare conatur, atque conuellere, ſed euellere radicitus non
Iob. 1. 2. &c. valet. quemadmodum & in Iob accidit, qui in manus quidem tentatoris
erat traditus: ſed non auſus fuit tentator attingere ipſum, propter tutelam
Dei; quamuis etiam poteſtatem à Deo accepiſſet, vtendi eo ſicut voluiſſet,
Iob. 2. ſalua tamen anima iuſti: Nam vicit iuſtus aduerſarium ſolo amore ac de-
2. Cor. 12. ſiderio, quo verè in Deum ferebatur. Datus porro & Apoſtolo eſt ſtimulus
Angelus Sathanæ: ſed illũ deuicit, per eum qui dilexit ipſum, Dominum no- C
ſtrum Ieſum Chriſtum, quem mente continebat, in charitate perfecta.
** al. eſt ſuccũbere.* Neque enim ægrotare ſecundum carnem, eſt * delictum; neque in damna,
& tribulationes incidere, eſt lapſus atque ruina: ſed in tentationibus non
Matth. 8. & Luc. 8. probatum inueniri. Videmus quippe, ne in porcos quidem inimicum po-
teſtatem habere, citra permiſſionem diuinam. Ego quidem alium, virtu-
Exemplum memorabile. tis amore, in columna conſtitutum adſpexi: putaſne ſi poteſtatem tollendi
quos vellet, haberet; talem ipſe è veſtigio vnà cum columna non detra-
xiſſet? Vnde nouimus contuſam eſſe potentiam eius, per virtutem prætio-
ſæ paſſionis, & Crucis Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Ne ergo pertimeſcas
ſerue Chriſti; nec conturbentur cogitationes tuæ; neque receſſeris à loco,
Matth. 10. vbi proficis in Domino. Credimus enim ei, qui dixit: Veſtri autem etiam D
Luc. 10. capilli capitis omnes numerati ſunt. Et, Ecce dedi vobis poteſtatem calcan-
di ſuper ſerpentes, & ſcorpiones: & ſuper omnem virtutem inimici; & ni-
Pſal. 63. hil vobis nocebit. Sagittæ enim paruulorum, factæ ſunt plagæ eorum; &
infirmatæ ſunt contra eos, linguæ eorum. Quando ergo in varias incide-
ris tribulationes, non te ignauum ac puſillanimum præbueris; cum dicat
Pſal. 33. Propheta: Domine in tribulationibus memores tui ſuimus. Et, multæ tri-
bulationes iuſtorum; & ex omnibus hiſce liberabit eos Dominus. Vnde &
Eccl. 2. in alio loco dicit: Reſpicite in veteres generationes, & videte quis ſpera-
uerit in Domino, qui ſit confuſus? Quis enim permanſit in mandatis eius,
& derelictus eſt? aut quis inuocauit eum, & deſpexit illum? Quoniam pius
& miſericors eſt Dominus, & remittit peccata, ſaluatq. in tempore tribu- E
lationis. Timor ergo Domini, turris fortitudinis eſt à facie inimici. Ne er-
go turrim diruas; atque ita non capieris. Verùm ad ſolum benigniſſimum
Pſal. 30. accede Deum, cum Propheta ad ipſius clamans bonitatem: In te Domine
** vulg. non confundar.* ſperaui: ne * confundar in æternum. in iuſtitia tua libera me, & eripe me.
Inclina ad me aurem tuam, accelera vt eruas me. Eſto mihi in Deum
protectorem, & in domum refugij, vt ſaluum me facias. Quoniam forti-
tudo mea & refugium meum es tu; & propter nomen tuum deduces me, &
enutries

A enutries me. Educes me de laqueo hoc, quem abſconderunt mihi: quoniam tu es protector meus Domine. *Ibidem.* In manus tuas commendo ſpiritum meum: redemiſti me Domine Deus veritatis. Vt & ipſe, quod ſcriptum eſt, ad * nos dicat, hoc modo: Ego ero tecum, & non deſeram te, neque **al. ad te dicat* deſpiciam te: Viriliter age, & confortare. *Ioſue 1.* Rurſusq. * ait: Ne timueris à *Pſ. 26. 30. 55.* facie eorum; neque paueas coram ipſis. Quoniam ego tecum ſum, inquit **al. ait Dominus.* Dominus, vt eripiam te. Gratias ergo benignitati eius agens, procide coram eo, dicens: *Hierem. 1.* Impulſus euerſus ſum vt caderem; & Dominus ſuſcepit *Pſal. 117.* me. Fortitudo mea, & laus mea Dominus; & factus eſt mihi in ſalutem. Ipſi gloria, in ſeculorum ſecula. Amen.

B

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARÆNESIS 30. De temerario iudicio, &c.] *Pro hac Inſcriptione, in Codice Cryptaſer. ponitur ſimpliciter abſque addit.* Parænesis Vigeſima octaua. *& in Sfort.* Parænesis 29. *& al.* 30.] *In Candiano autem MS. eſt:* De vertigine, & tentatione inimici.] *At in Vatic. ſic:* Quòd à maligno terreri non oporteat: ſed neque langueſcere atque pigreſcere in tentationibus. quodque poteſtatem nullam inimicus habeat, abſque permiſsione Dei.] *De quibus omnibus ſparſim in præſenti hac Parænesi agitur.*

Sicut ſcriptum eſt: Altiſsimum poſuiſti refugium tuum. non accedent ad te mala, &c.] *Locus eſt Pſalm. 90. conformisq. hic eſt lectio Auctoris cum edit. 70. In vulgata autem* C *lat. legitur:* non accedet ad te malum, &c.] *Et in ſequent.* Quoniam Angelis ſuis mandabit de te, &c. *vt eſt hic apud Auctorem, & 70. at in vulg.* mandauit de te.] *Deinde hic & apud 70. eſt:* in manibus tollent te. *ſed in vulg.* portabunt te.] *Poſtea, pro* (ne forte offendas ad lapidem pedem tuum) *al. eſt:* ne quando offendas ad lapidem, &c. *& al.* ne vmquam offendas, vel impingas, &c. *vt eſt apud Baſilium, in hunc Pſalmi locum. Et denique in illa parte eiuſdem Pſalmi:* Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, &c. *vt eſt in tribus Auctoris noſtri mmſſ. nam græce in illis legitur,* κεκράξεται πρός με. *& in alio Ephræm MS.* κράξεται πρὸς με, *Pro eodem. Pro quibus in edit. 70. reperitur* ἐπικαλέσεταί πρός με, inuocabit me, *vel,* ad me, &c.] *& in vulg. latin.* clamauit ad me. *at in pluribus reperitur,* κεκράξεταί πρός με, clamabit ad me, &c.] *vt hic apud noſtrum Auct. & alios antiquos Patres Græcos, Baſilium, Chryſoſtomum, &c. in expoſitione, vel allegatione iſtius loci Pſalm. 90.*

D Atqui vertigo ex efferueſcentia acutæ choleræ accidit, aut etiam ex abundantiore humore, &c.] *Vertigo morbus capitis deſcribi ſolet à naturalibus, qui ex frigidis lentisq. humoribus ſurſum ex ventriculo commeantibus oritur; ita vt ſic affecti parua occaſione ſuccidant. Sic dicta, quoniam ob oculos eorum verticoſa quædam & rotatilia circumagi videantur: vnde & σκότωμα, & σκότωσις Græc. vt hic apud Auct. conſentitq. in naturali hiſtoria ſua Plinius libro. 7. cap. 6. vbi de conceptibus, & ſignis ſexus quæ in grauidis partum præueniunt, agens, de Vertigine ſic loquitur: A conceptu decimo die dolores capitis, oculorum vertigines tenebræque, faſtidium in cibis, redundatio ſtomachi, indices ſunt hominis inchoati, &c.] Hinc quoque Cicero 2. Tuſcul. μεταφορικῶς, vertices dolorum, (ἴλιγγας) dixit, pro vertigine, rotationeque, quæ in doloribus circumagit, lancinatq. præcordia. Nunc nunc (inquiens) dolorum anxiferi torquent vertices, &c.] Cæterum S. Pater Ephræm plures hoc loco vertiginis adducit cauſſas, eamq. aliquando ex efferueſcentia acutæ choleræ affirmat accidere; aut etiam ex abundantiore humore; aliquibus etiam ex nimia corporis debilitate atque languore: interdum vero etiam ali-* E *quid (inquit) eiuſmodi comparat & molitur diabolus; cum nequeat vel opere vel ſermone, fraude vel dolo atque verſutia fratrem euincere; vt ſaltem hac machinatione, eum confuſum repellat abſtrahatq. à ſtadio. ſiue, (vt alia ibi habet lectio) ſic fraudolenter perſuadeat fratri, vt recedat à ſtadio, &c.*

Sagittæ enim paruulorum factæ ſunt plagæ eorum, & infirmatæ ſunt contra eos linguæ eorum.] *Ita hunc locum Pſalmi 63. hic legit Ephræm, conſonatq. vulg. ſed in edit. 70. paullo aliter ſic:* Sagittæ infantium factæ ſunt plage eorum: pro nihilo habuerunt eum linguæ eorum, &c.] *nam Græce ibi eſt,* καὶ ἐξουδένησαν αὐτόν. *at hic apud noſtrum Auct.* καὶ ἐξηθένησαν ἐπ' αὐτούς. *infirmatæ ſunt contra eos, & ſic vulg. ſicq. paſſim apud alios Patres*

Græcos,

Græcos. conſentiuntq. cum eadem hac lectione, pſalteria, Aethiopicum, & Arabicum, & metaphraſis Apollinarij, & pſalterium vetus, & S. Auguſtinus, &c.] S. Hilarius autem hic legit, & nihil habuerunt contra ipſos linguæ eorum, &c.] *Hunc porro locum pulchre hic Ephræm aduerſus inimicorum, & maxime inuiſibilium inſultus atque inſidias accommodat, quomodo & S. Baſilius docte eumdem alibi ſuper illud,* Sagittæ paruulorum, &c.] *expoſuit, dicens:* Verumtamen licet tanta ſint vſi contra me potentia, & verſutia, ſcopum tamen minime ſunt aſſequuti: ſed perinde ac ſi ad modum adoleſcentum mittantur iacula, quæ nihil damni inferunt percuſsis: ſic quoque iſtorum linguæ illis quidem quos tangunt, nihil læſionis inferunt: aduerſum eos vero qui ipſas agitant, nocumentum refertur, &c.] *Ita Baſil. in Scholijs Pſalmi 63. hic citati.* A

Vnde & alio in loco dicit: Reſpicite in veteres generationes, & videte, quis ſperauerit in Domino, qui ſit confuſus, &c.] *Locus eſt Eccleſiaſt. ſiue Sapientiæ Sirach 2. cap. vbi verba vertimus ſicut Auctor ea hic citat: cum non ſemper ita adamuſſim illa adducat, vt ſunt in Sacr. codic. ſed interdum ſolum ſenſum referat, vt etiam hoc loco. vbi in vulg. eſt:* Reſpicite filij, nationes hominum: & ſcitote quia nullus ſperauit in Domino, & confuſus eſt, &c.] *at in edit. 70. lectio paullo conformior cum illa noſtri Auctoris reperitur, & ſic ſe habet:* Reſpicite in antiquas nationes, & videte; quis confidit in Domino, & confuſus eſt? aut quis permanſit in timore eius, & derelictus eſt, &c.] *quamquam exiguum in his, aut pene nullum videatur eſſe diſcrimen, vt in ſimilibus ſæpe alibi.* B

Ad benigniſsimum accede Deum, cum Propheta ad ipſius bonitatem clamans: In te Domine ſperaui: ne confundar, &c.] *Verba iſta ſunt Prophetæ, Pſalm. 30. vbi in vulg. legitur hic:* In te Domine ſperaui, non confundar in æternum.] *at in editione 70. quæ hic conſentit cum lectione Ephræm, habetur,* μὴ καταισχυνθείην, ne confundar, &c. *eſt enim obſecrantis, & ita hic interpungitur:* In te Domine ſperaui: ne confundar in æternum.] *ita etiam in Hebræo. De reliquis, vide in Scholijs edit. 70.* C

Rurſusq. ait: Ne timueris à facie eorum, neque paueas coram ipſis. Quoniam ego tecum ſum, ait Dominus, vt eripiam te.] *In alio Auctoris MS. hic aliter ſic legitur:* vt eruam & liberem te ab omni malo.] *In editione autem 70. eſt:* Ne timeas à facie eorum: quia ego tecum ſum, vt eruam te, dicit Dominus.] *abſque addit. (μηδὲ δειλιάσῃς ἐναντίον αὐτῶν, neque expaueſcas coram ipſis) vt hic apud Ephræm. quod etiam in vulg. hic deeſt. locus eſt Hieremiæ, 1. cap.*

PARAENESIS TRIGESIMA PRIMA.

De Humilitate. D

CARISSIME frater, ſi promotus fueris, vt in ſupremo conſiſtas gradu, caue obliuiſcaris humilitatis, ac modeſtiæ animi: vt ſi quando tibi è gradu deſcendere contigerit, viam inuenias; & non inopinato, grauiq. caſu corruas. Hoc quippe aliquibus ex propria accidit ingratitudine atque inſcitia, dum
* al. beneficij. eum non agnoſcunt, qui ipſis donauit gratiam. Nam ſi * benefactorem agnouiſſent, non eius mandatis inobedientes ſe præbuiſſent: & ſi non inobedientes fuiſſent, non ſane dilapſi eſſent. quemadmodum & ſcriptū
Matth. 23. habetur: Qui ſeipſum exaltauerit, humiliabitur: & qui ſeipſum humiliaue- E
Luc. 14. 18. rit, exaltabitur. Ideo & in Pſalmo ait: Vidi impium ſuperexaltatum, &
Pſal. 36. eleuatum, ſicut cedros libani. & tranſiui, & ecce non erat; & quæſiui eum, & non eſt inuentus locus eius. Cuſtodi innocentiam, & vide æqui-
1. Pet. 5. tatem: quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico. Rurſusq. dicit: Dominus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Et per Apoſtolum admo-
Rom. 12. net, dicens: Non alta ſapientes: ſed humilibus conſentientes. Alibiq. dicit:
Eccliſ. 1. Non teipſum exaltes; ne forte cadas, & adducas animæ tuæ inhonorationē: &

reuelet

A reuelet * Dominus abſconſa tua, & in medio ſynagogæ elidat te: quoniam * *al. Deus.*
acceſſiſti maligne & abſque timore ad Dominum: & cor tuum plenum eſt *Ibid. Eccl. 1.*
dolo & fallacia. Propterea fratres, ſtudeamus humiliare animas noſtras co- *1. Pet. 5.*
ram Domino: vt nos exaltet in tempore viſitationis. Ipſe enim eſt, qui *Pſal. 112.*
ſuſcitat à terra inopem, & de ſtercore erigit pauperem. Quicumque enim
ſeipſum, ob pietatem humiliare noluerit ſponte; * humiliabitur inuitus. * *al. inuitus humiliabitur à dæmonibus.*
Quoniam & in iuſto Iob ſcriptum reperitur: Apud ipſum eſt potentia, &
fortitudo; ipſi ſcientia, & intellectus. Qui ducit conſiliarios captiuos: iudi- *Iob 12.*
ces autem terræ rapit in ſtuporem. Qui collocat reges ſuper ſedes, & * præ- *Iux. LXX.* * *al. circumdedit.*
cingit baltheo lumbos eorum. Qui ſacerdotes captiuos emittit, dynaſtas
autem terræ euertit. Qui commutat labia fidelium: intelligentiam vero
B ſenum cognouit. Qui ignominiam effundit ſuper Principes: humiles au-
tem ſanitati reſtituit. Diligamus igitur humilitatem cariſſimi, quoniam
ipſe Dominus dixit: Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me; quo- *Matth. 11.*
niam mitis ſum, & humilis corde; & inuenietis requiem animabus
veſtris. Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Etiam benedi- *Ibidem, &*
cte, etiam glorificate, etiam miſericors, etiam amator hominum optime, *1. Ioh. 5.*
valde iugum tuum ſuaue eſt, & onus tuum leue, in omnibus accedenti- *Ibidem.*
bus, ad ſeruiendum tibi in vero corde. Quoniam te decet gloria, & po-
tentia, ac fortitudo, in ſecula ſeculorum. Amen.

C

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS *iſta recte conformiterq. in omnibus manuſcriptis huiuſce Auctoris, inſcribitur* (De Humilitate.) *quòd totum hic Argumentum, in illa celebranda virtute conſumatur. De qua & multis alys in locis ſparſim agit Ephræm, tam Tomo 1. quàm hoc ſecundo, in Superioribus præſertim Parœneſib. ſed plenius & ex profeſſo magis hic poſtea,* in centum capitibus, de Humilitate. *ſub finem huiuſce Tom. 2.*] *De cuius præconys, etiam S. Baſilium vide, & primo quidem in Homilia de Humilitate, cuius initium eſt:* Debebat homo in gloria quam apud Deũ habebat manere, &c. *per tot. ac alibi in Sermone de abdicatione ſiue renunciatione ſeculi, cuius initium eſt:* Venite ad me omnes qui laboratis, &c.] *vbi non longe à fine, humilitatem virtutum omnium contentricem, & quaſi quamdam ſagenam dicit, &c.*] *nec non in Re-*
D *ſponſ. ad Interrogationem* 198. Quid eſt humilitas, aut quomodo hanc aſſequemur, & legitime conficiemus?] *item in oratione de Humilitate, & vana gloria. quæ incipit:* Difficile quidem eſt, vt is qui nec omnium infimus eſſe cupit, &c. *eſt inter poſterius ibi adiectas. pluribusq. alys apud eum ſparſim locis alibi. Quam & eamdem Virtutem inſigniter S. Chryſoſtomus celebrat, in Homilia 38. ad popul. Antiochen. cuius principium eſt:* Ne altum ſapiamus ò homines, nec inflemur, cùm terra ſimus & cinis, fumus & vmbra, &c. *vbi humilitas radix omnium bonorum oſtenditur, &c. Et in Sermone contra ſuperbiam, etiam Tom. 5. inter didactica & parænetica poſterius addita. cuius ibi initium eſt:* Si quis natura in mentis valetudinem inciderit, &c. *Nec non in Homilia 4. de verbis Eſai. Vidi Dominum, &c. ac Homil. 8. in Pſalm. 122. Tom. 1. & Homil. 15. in cap. Matth. 5. & Homil. 59. in cap. 16. Matth. ac Homil. 66. in cap. Matth. 20. & 21. item Sermone 5. in Epiſt. ad Philipp. cap. 1. vbi omnium bonorum cauſſa oſtenditur humilitas. ac Sermone ibidem 6. in cap. 2. ad Philipp. multa in laudem τῆς ταπεινοφροσύνης .i. humilitatis, in medium adducuntur. ſicut etiam apud Abbatem Doro-*
E *theum in pulcherrimo Sermone 2. De cordis humilitate, & modeſtia. aliosq. alibi.*

Alibiq. dicit: Non teipſum exaltes, ne forte cadas: & adducas animæ tuæ inhonorationem: & reuelet Dominus abſconſa tua, &c.] *Locus eſt Eccleſiaſt. ſiue Sapientiæ Sirach 1. cap. vbi partim cum vulg. & partim cum edit. 70. Auctoris lectio conſentit, & proinde vtriſq. hic in verſione nos accommodauimus. Legitur autem in vulg. ſic:* Attende in illis, ne forte cadas, & adducas animæ tuæ inhonorationem: & reuelet Deus abſconſa tua, & in medio ſynagogæ elidat te: quoniam acceſſiſti maligne ad Dominum, & cor tuum plenum eſt dolo & fallacia.] *at in edit. 70. ad verbum ſic:* Non exaltes teipſum; ne cadas, & adducas animæ tuæ inhonorationem; & reuelabit Dominus abſconſa tua, & in

medio

medio ſynagogæ elidet te. Quoniam non acceſsiſti ad timorem Domini, & cor tuum plenum eſt dolo.] *vnde quæ in his, lectionis ſit conuenientia, quæq. differentia, quiuis cognoſcere facile poterit.* A

Quoniam & in iuſto Iob ſcriptum reperitur: Apud ipſum potentia & fortitudo: ipſi ſcientia, & intellectus. Qui ducit conſiliarios captiuos: iudices autem terrę in ſtuporem rapit. (*& vt alia hic habet lectio*) in pauorem miſit, &c.] *vbi quaſi per omnia, cum lectione 70. conſentit Ephræm. cum vulgata autem non item, vbi aliter hoc modo legitur*: Apud ipſum eſt fortitudo & ſapientia: ipſe nouit & decipientem, & eum qui decipitur. Adducit conſiliarios in ſtultum finem, & iudices in ſtuporem. Baltheum regum diſſoluit, & præcingit fune renes eorum. Ducit ſacerdotes inglorios, & optimates ſupplantat. Commutans labium veracium, & doctrinam ſenum auferens. Effundit deſpectionem ſuper Principes, & eos qui oppreſsi fuerant releuans, &c.] *In quibus quia magna lectionis differentia eſt à Græco textu Ephræm, neceſſario hic in tráſlatione editionem ſequuti ſumus 70. quòd cum illa, conformitas hoc loco ſit maxima, & differentia quaſi nulla. quamquam tamen & nonnulla huius loci Iob, aliqui aliter atque aliter etiam legant, veluti illud*: (Qui ducit conſiliarios *ſiue* conſultores captiuos, &c.) *vbi Aquila legit*: qui abducit conſiliarios ſpolia. *& Symmachus*: adducens eos qui prudenter deliberant, in conſilij inopiam, &c.] *Deinde vbi hic eſt*: & præcingit (*vel vt alia habet lectio*) circumdedit baltheo lumbos eorum. *& al.* baltheum lumbi ipſorum, *vt hic eſt in MS. Cryptafer.*] *Symmachus legit*: & circumcingens eos fune ſuper lumbos, &c.] *Poſtea vbi eſt*: Qui permutat labia fidelium, &c.] *Symmach. habet*: euertens labia non errantium, *hoc eſt, inquit ibi Scholiaſt. & eorum qui minime videntur errare, conſilia in contrarium conuertit, ſicut fecit in Balaam. Et denique vbi eſt*: Commutans *ſiue* permutans corda principum terræ, &c. *Aquila legit*, ἀφιςῶν remouens. *& Theod.* μεθιςῶν transferens. *Symmach.* παραλ[illegible] euertens. *vbi apud S. Auguſtinum reperitur ac legitur*: reconcilians corda principum populi terræ: eduxit autem eos in viam quam non nouerant, &c.] *Sed de his, plura vide in Scholijs nouæ editionis 70.* C

PARAENESIS TRIGESIMA SECVNDA.

Quòd Chriſtianum oporteat eſſe longanimem, & immemorem iniuriarum.

Admonitio ſaluberrima.

SI QVAE acerbitas acciderit, non quidem eſt peſſimum id contigiſſe, ſed graue admodum & horrendum perſiſtere in acerbitate. Frater ſi in tua abſentia, contigerit tibi ab aliquo D maledici & obtrectari; veneritq. alius qui renunciet tibi, fratrem quemdam in te maledicta atque conuicia contuliſſe: tu vt prudens, agnoſce cuius iſta ſit ſuggeſtio; & ne aduerſus fratrem exacerberis. Quin & ei qui te certiorem illius fecit, ſic reſponde: quamuis contumelijs me conſectatus ſit, frater tamen meus eſt; ego * vero conuicijs ſum dignus. verumtamen non ex ſe ipſo, contumelia & ignominia me affecit; ſed hoc inimicus machinatus eſt, vt inimicitias inter nos ſpargat: at Dominus malignum deſtruet, fratris autem * miſereatur, & nos non derelinquat. Sin autem & in faciem rurſus dictæ tibi fuerint contumeliæ: ne ſuccenſeas atque indigneris, neque cito mente commouearis. Sin porro de * malo aliquo, contigerit in nos conuicia ſpargi: ne ſimus E duri corde; ſed * potius lapſum atque erratum corrigamus. At ſi improbi hoſtis ſuggeſtione, hoc acciderit: tu velut conſcius operis, ne indigneris aduerſus fratrem tuum. Nam ſi affectus contumelijs, contumeliam rependas; duplici teipſum contumelia afficis: primùm quidem, quòd contumelioſe tractatus, non patienter ac longanimiter tuleris: deinde vero, quòd impudenter vſus, viciſſim maledixiſti & conuiciatus es. Quando ergo contigerit te conuicijs ab aliquo onerari, ne excandeſcas ira in proximum:

** al. nam & ego contumelias promerui.*

** al. miſerebitur, & non derelinquet.*

** al. de bono aliquo.*

** al. ſed ſolum corrigamur.*

Aduerſus contumelioſos, non agendum contumelioſe.

ſed

A ſed mox labijs placide grauiterq. ſubridens, in teipſo iracundiam in pacem conuerte. Cæterum eſt etiam riſus, qui excitat animum ad iram contra proximum, ſi ad alterum irritandum rideas. Nam ſtultus, inquit Sapiens, *Prou. 10.* in riſu operatur mala. Verum non de illo hæc dico fratres: ſed vt tamquam bonus & probatus medicus, charitatis admiſceas pharmacum, in vinculo pacis. Ignis enim ignem non exſtinguit. Alioqui ridendum non eſt: ſed vt charitate, grauitate, ac longanimitate, iracundi dæmonis * impetum reprimas. ** al. iram.* Nam ſcriptum eſt: Ira viri, iuſtitiam Dei non operatur. *Iacob. 1.* Alibiq. dicit: Momentum enim furoris eius, ruina ipſi. Si porro & frater tuus dum leniter arrides, non ædificatur: ne vincatur ab ira, adnitamur modis omnibus curare ac conciliare fratrem. Cùm dicat Dominus,

B & Saluator noſter Ieſus Chriſtus: Si offeras munus tuum ad altare, & ibi *Matt. 5.* recordatus fueris, quòd frater tuus habet aliquid aduerſum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade primùm * reconciliare fratri tuo; & tunc ** al. reconciliari.* veniens offer munus tuum. Et per Apoſtolum admonet, dicens: Pacem ſectamini cum omnibus, & ſanctimoniam; ſine qua, nemo videbit Deum. *Heb. 12. Rom. 12. 14.* Et ne te doceat inimicus improbus dicere: Non triſtor de contumelia qua affectus ſum: ſed quòd in præſentia fratrum, me conuicijs exceperit. Hoc te conturbat ſerue Domini Ieſu Chriſti? Sed vbi arma tua reliquiſti, ò miles Chriſti? dico autem de Cruce, quæ crux eſt humilitas. ſicut ſcriptum habetur: Humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis. *Philipp. 2.* Vis oſtendam tibi frater, quòd cum gratiarum actione *Heb. 2.*

C debemus omnia ſuſtinere, quæcumque pro Chriſto, nobis illata ſunt: ſiquidem Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti veſtigijs inſiſtere velimus? Chriſtus eſt vita noſtra, & ſalus animarum noſtrarum. Qui ergo pro Chriſto patitur, pro ſui ipſius ſalute & vita patitur. Oſtendam vero, & * per ſimiles nobis paſſibiles homines, quòd per humilitatem grati acceptiq. Deo fuerint. ** al. ex ſimilibus noſtri paſſibilibus hominibus.* primumq. tibi ab ijs qui ſecundum carnem ambulant, producam exemplum: deinde ad eos qui ſpiritaliter vitam duxerunt, tranſibimus. Contumelia affectus es? mente pugilum certamen perpende. eoſq. qui publicis ſpectaculis * interueniunt: quomodo propter momentaneam gloriam, anxietates & opprobria, ſæpe etiam mortes perferant. ** al. publicis certaminibus interſunt.* Verum omiſſis illis qui ſecundum carnem ambulant, veniamus ad eos qui ſecundum ſpiritum.

D Quando fugit Dauid à facie Abſalon filij ſui; nonne egreſſus Semei, contumelijs excepit Regem Dauid in conſpectu omnium qui comitabantur ipſum? *2. Reg. 16. 19. 3. Reg. 2.* Num ſeorſim maledicebat Regi? vt dicere quis poſſet, quòd ea de cauſſa patienter ac longanimiter contumeliam Rex tulerit? Et non ſolum maledicebat, ſed etiam execrabatur, ac lapides in Regem proijciebat: *Ibidem.* ita vt quidam ex veris amicis, Regi diceret: Quare maledicit canis hic moriturus, Domino meo Regi? *2. Reg. 16.* vadam & amputabo caput eius. Rex autem ad eum: Quid mihi & vobis eſt filij Saruiæ? * Sinite eum ſic maledicere: ** al. dimittite eum, maledicat mihi.* Dominus enim præcepit ei, vt malediceret Dauid. Et quis eſt qui audeat ei dicere, quare ſic feciſti? Rurſuſque ait: Sinite * eum, vt maledicat: ſi ** vulg. dimitte eum, vt maledicat.* forte reſpiciat Dominus humilitatem & afflictionem meam; reddatq. mihi

E bonum pro maledictione eius, in die iſta. *2. Reg. 16.* Vides cariſſime, quòd in humilitate ſeruierint Sancti & iuſti Domino? Si porro Rex & propheta cum eſſet, tantum ſtudium * & humilitatem exhibuerit: ** al. tantū humilitatis ſtudium oſtenderit.* quales obſecro eſſe oportebit mendicos, & peccatores? Reuolue ſimul etiam mente, ipſius ſancti Dauid obliuionem iniuriarum, erga Saul. Quare & nos fratres longanimitatem colamus, alter alterius onera portantes: Quis enim eſt miles, qui dum ſuum aſpicit commilitonem ab * aduerſarijs comprehenſum, non decertet ac pugnet cum aduerſarijs: ** al à barbaris.* vt * commilitonem ſuum è manu eorum ** al cōprehenſū ab aduerſarijs.*

qui

qui captiuum eum ducunt, eximat atque recuperet? Quando autem recupera- A
re eum nequierit, tunc plorat & lamentatur, memor ſodalis ſui atque
Johan. 15. amici. Nonne multo magis debemus nos pro inuicem ponere animas no-
ſtras? Cùm Dominus & Saluator noſter Ieſus Chriſtus dicat: Maiorem * hac
charitatem nemo habet, quàm vt quis animam ſuam ponat pro amicis
ſuis. Ipſi gloria & potentia, in ſeculorum ſecula. Amen.

* al. maior hac (al. eo) non eſt charitas, quàm vt, &c.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

C*HRISTIANVM oportere longanimem & iniuriarum immemorem eſſe, varijs rationibus
atque exemplis, locisq. Scripturæ vtriuſque teſtamenti oſtendit, pulchraq. documenta de nō* B
*vindicandis iniurijs ſed illis patienter potius Chriſti & ſanctorum exemplo perferendis, in medium
hac ſua optima Parœneſe adfert; longanimitatemq. vehementer commendat. cuius etiam præ-
conia celebrat, Tomo 1. vbi de Virtutibus & vitijs, per oppoſitionem agit: & in particulari, De
Longanimitate, & contra de illis qui longanimitate carent. ſparſimq. alibi ſæpe. Quod etiam Ar-
gumentum tractatum inuenies à S. Ioanne Chryſoſtomo, in Serm. Vt benedicamus maledicenti-
bus, Chriſti & Sanctorum exemplo. cuius initium eſt:* Ingemiſcendi mihi cupido inceſsit,
&c.] *Tomo 5. & Homilia 31. ad populum Antioch. quæ eſt: De ira, & longanimitate, &
manſuetudine. & Homil. 52. ad popul. Quòd in manſuetudine Chriſtum imitari oporteat, & de
obliuione malorum. item Homil. 78. ad populum Antioch. Quòd melius ſit iniuriam pati, quàm
inferre. cuius initiū eſt:* Nolite errare, &c.] *Nec non in ſermone B. Maximi monachi & confeſſoris
ad pietatem exercent. per interrog. & reſponſ. cuius initium eſt:* Frater interrogauit Senem his
verbis, &c.] *quaſi circa medium, ibi:* Verumtamen Pater, dic mihi quid ſit longanimiter
agere? *Senex:* Patienter ferre, quæ grauia accidunt, nec temere iram emittere, &c.] C
*De iniuriarum quoque obliuione, extat Eſaiæ Abbatis oratio, quæ inter alias eſt decima octaua
in ordine. & incipit:* Sanctus Apoſtolus præcipiebat filijs ſuis, &c.] *ac Sermo S. Dorothei
abbat. De ira, & iniuriarum memoria non habenda. qui inter alios eiuſdē Serm. octauo loco poſitus
reperitur, incipitq.* Dicebat Euagrius abſurdum eſſe & à decoro valde alienum, mona-
chos iraſci, aut quemquam moleſtia iniuriave afficere, &c.] *Sermo ſane vtilis eſt, &
plurimum huc faciens, vbi inter alia oſtendit Dorotheus, quid inter ſe differant,* μνησικακία, *id eſt,*
memoria iniuriarum, *&* ὀργὴ *id eſt,* ira. *ac* θυμὸς *.i.* furor, *ſiue* impetus animi, *&* τα-
ραχὴ *.i.* perturbatio. *illorumq. nominum (quorum & à noſtro Auctore fit mentio) differen-
tiam pulchris Similibus, atque exemplis ibi patefacit colluſtratq.*

Sin porro de malo aliquo contigerit in nos conuicia ſpargi, &c.] *In alio MS. hic pro*
(περὶ κακοῦ *.i.* de malo) *reperitur,* περὶ καλοῦ *.i.* de bono *ſiue* honeſto. *Sed omnino legendum
hic eſſe,* περὶ κακοῦ *de malo, & non* καλοῦ *bono, conuincunt quæ immediate hic in hæc verba ſub-* D
duntur: ſed potius lapſum atque erratum corrigamus. *ſiue vt alia ibi habet lectio:* ſed ſo-
lum corrigamur, &c.] *eum & aliàs in hiſce includeretur contradictio, & ſententia vacillaret.
quare mendum hic in (*καλοῦ*) manifeſtum cenſendum eſt, vitioq. Scriptoris (* λ *) pro* κ*. poſitum.
qui ſi rectius ad* πρωτότυπον *attendiſſet, ſane* περὶ κακοῦ *.i. de malo hic legiſſet atque ſcripſiſſet.*

Nam ſi affectus contumelijs, contumeliam rependis: duplici teipſum contumelia af-
ficis, &c.] *Aduerſus contumelioſos, contumelioſe non eſſe agendum, ſerio grauiterq. hic admo-
net. quod idem & à Baſilio, ac Chryſoſtomo in eamdem ſententiam eſt traditum: & à Baſilio
quidem in Homilia de Ira. cuius principium eſt:* Quemadmodum in medicorum præceptis,
&c. *circa med. ibi:* Quando contumelia tentaris, illud exiſtima, periculum de te fieri,
an Deo per patientiam adhæreas, ſeu per iram in aduerſarij partes inclines, &c.]
*vbi conſequenter quo pacto conuicia, & contumelioſi facilius tolerari ſuperariq. poſſint: tum quæ
Longanimitatis & patientiæ commoda, quæque contumelioſorum mala ac damna, copioſe oſtendi-* E
*tur. quemadmodum & apud Chryſoſtomum, in act. Apoſtol. cap. 24. Homilia 50. vbi luculen-
ter ipſe demonſtrat, illos ſeipſos contumelijs afficere, qui conuicia rependunt, & cum contume-
lioſis contumelioſe agunt. poſt med. ibi:* Accuſas quòd contumelia affectus es? quare igi-
tur & ipſe in hoc crimen incidis? Cur teipſum percutis? mane ſine paſsionibus; mane
abſque vulneratione: non volens vulnerare alium, & teipſum inijcis in malum? *ac paul-
lo poſt:* Et quomodo inquis, poſsibile eſt; eum qui contumelia afficitur ferre? quomo-
do autem non poſsibile, dic obſecro? Vulnusne nobis naſcitur ex verbis? citatrices
in corporibus? quantum igitur nobis erit damnum? atque ita ſi voluerimus, poſſumus
ferre. Ponamus nobis legem, ne doleamus: dicamus nobis ipſis, non eſt inimicus, in-

firmitatis

A *firmitatis eſt, & vere ex infirmitate eſt.] & quæ ibi apud Chryſoſtomum ſequuntur poſtea, ad finem vſque citatæ iam Homiliæ 50. valde huc facientia, lectuq. in hoc Argumenti genere digniſſima.*

Quando fugit Dauid à facie Abſalon filij ſui; nonne egreſſus Semei, contumelijs affecit Regem Dauid? &c.] *Exemplum longanimitatis Regis ac prophetæ Dauid maxima ab improbo Semei contumelia affecti, (quam & patientiſſime tulit) hic in medium affert. cuius hiſtoria continetur 2. Reg. 16. ac 19. & 3. Reg. 2. ſparſimq. refertur & amplificatur ab ipſo Ephræm etiam alibi, ac præſertim Tomo 1. in Tract. de Morbo linguæ, alijsq. vitijs, vbi Dauid innocentia & patientia commendatur: Semei autem in illum contumelia, & maledicentia vehementer improbatur, atque damnatur. Conſonantq. iſtis quæ in Homilia de ira, iam ante citata Magnus adducit Baſil. in hæc verba:* Oportet itaque motus animi inſanos ac præcipites exemplo Sanctorum, ac beatorum præceptorum memoria cohibere: quomodo
B Magnus Dauid, & qua manſuetudine iniquitatem Semei tulerit: non enim iræ locum dedit, in Deum cauſſam transferens; quoniam Dominus (inquit) mandauit Semei vt maledicat Dauid. Cumq. audiſſet ſe virum ſanguineum & iniquum vocari, minime ſuccenſuit: ſed tolerando ſeſe humilem reddidit, ac meritam ſibi infligi contumeliam putauit, &c.] *quæ eadem valde conformiter etiam hic ab Auctore non ſine amplificatione recenſentur, & verbis Scripturæ accommodantur.*

Si porro Rex & propheta cum eſſet, tantum ſtudium exhibuerit & humilitatem, &c.] *vbi alia lectio habet:* Si Rex & propheta cùm eſſet, tantum ſtudium circa humilitatem demonſtrarit. *& al.* tantum humilitatis ſtudium oſtenderit. *& al.* tantum humilitati detulerit, &c.] *eſt autem Argumentum à maiori, quo omnes ad humilitatis, longanimitatis, & patientiæ ſtudia prouocamur, & excitamur.*

C Ipſi gloria & potentia, in ſeculorum ſecula.] *ita in tribus reperitur mmſ. at in alijs duobus ſic legitur atque concluditur:* Ipſi gloria cum Patre, & ſanctiſsimo Spiritu, in æterna ſecula. Amen.] *vbi etiam vtraque lectio bona eſt, & Auctori familiaris.*

PARAENESIS TRIGESIMA TERTIA.

De Patientia, & Compunctione.

D CARISSIMI. Præbeamus nos tamquam ſtrenuos milites, pro Rege noſtro Chriſto alacriter mortē oppetentes. Quando enim adhuc in ſeculo eramus, quando in humanis negotijs verſabamur, talia non patiebamur, neque tot ærumnas ſuſtinebamus: Nunc autem cum acceſſerimus ad Dominum, vt ei maxime placeamus; incurſiones eiuſmodi, tentationes, vexationesq. in nos improbi hoſtis excitantur. Vides autē nos hæc Domini cauſſa perpeti: cùm enim nobis inimicus inuideat, nosq. à vitæ via conetur abducere, in mollitiem deſidiamq. nos inducit; ne Deo complacentes, ſaluemur. Quantum igitur aduerſum nos malignus exſurgit: tantum nos in patientia inueniamur viriles, magnanimi, ſtrenui & alacres, paratos nos præbentes ad ſuſtinendum vſque ad mortem, propter ſpem in Chriſtum; & cun-
E ctæ eius inſidiæ diſſoluentur. Habemus ſiquidem defenſorem & propugnatorem noſtrum Chriſtum, quique nobis oppreſſis & ſperantibus in ipſum, patientiam præbet, illosq. * confundit; nobis interim præmia victoriæ atque laborum, id eſt, Regnum cęlorum, propter Dominum, reportantibus. Præbeamus ergo nos velut incudes percuſſi, & nequaquam terga vertentes; neque aliquam notam mollitiei, vel deſpicientiæ, deſidiæve per flagella atque tentationes in nos ipſos admittentes. Cæſi vincamus aduerſarium, per patientiam: Etenim Dominus noſter ſic hanc vitam traduxit, flagellatus, *Matth. 26. 27*

Opponit vitā, qua agebatur in ſeculo, ei, quæ in ſolitudine, & cœnobio.

* *al. dedecorat.*

Matth. 26. 27 contumelijs affectus, conſputatus, lapidatus, ac denique ignominioſa quo- A
Marc. 14. 15. que morte crucis, ab impijs affectus: omniaq. ſuſtinuit propter noſtram
Luc. 22. 23. ſalutem, nobis exemplum vitæ relinquens, vt qua via tribulationum, ten-
Ioan. 18. 19. tationum, ac mortis ipſe ambulauit, eadem quoque qui in ipſum vere cre-
1. Pet. 2. dunt, & cohæredes Regni eius fieri deſiderant, iter ſuum inſtituant. Vt
Eph. 2. quemadmodum ipſe per multas paſſiones, poſtremo autem in Cruce mo-
Phil. 2. 3. riens, vicit crucifixus, & moriens ſuperauit, interemit, condemnauitque
Coloſſ. 1. & peccatum in carne, abigens aduerſarias poteſtates, ſicut ſcriptum eſt: Ex-
Heb. 12. ſpolians principatus & poteſtates in cruce, * oſtentauit palam, triumphans
Coloſſ. 2. illos in ſemetipſo: Ita & nos omnem ipſius inſultationem, anguſtiamq. ab
* ἐδειγμάτισε. hoſte improbo illatam, viriliter alacriterque etiam ad mortem vſque ſi ſu-
ſtinuerimus; tunc aduerſarium ſuperabimus, per fidem & patientiam, ac B
ſpem firmam in Dominum. Sicq. probati inuenti, & hinc redemptio-
nem merebimur, Sanctiq. ſpiritus ſanctificatione implebimur, & hæredi-
tatem deinde vitæ æternæ conſequemur. Nam in ſpirituali certamine, vi-
ctoria contra aduerſarium, per paſſiones & mortem comparatur. Patiendo
igitur & moriendo propter Dominum, promptiſſime ſuperabimus omnem
inimicorum poteſtatem. Neque ergo nobis laborioſum ſit, quamcumq. tribu-
lationem ac tentationem perferre: ſed deſiderium omne figentes in Domi-
num, & ob oculos mortem eius ſtatuentes; cum patientia, quæcumque
Matt. 16. ac ſuſtinebimus. Et ſicut dictum eſt à Domino: Quotidie tollentes crucem eius,
20. Mar. 8. quæ eſt mors, ſequamur ipſum. atque ita facile quamcumque afflictionem
Luc. 9. & 14. tolerabimus, ſiue occultam ſiue manifeſtam. Si enim mortem à Domino C
ſuſtinere exſpectamus, & coram oculis ponentes, ſemper deſideramus: quanto
magis qualeſcumq. afflictiones graues, opportune importuneque cum om-
ni prorſus gaudio ſuſtinebimus? Propterea graues nobis, moleſtæ, & intole-
Heb. 6. & 12. rabiles res aduerſæ videntur; cum mortem Domini continuo ob oculos con-
ſtitutam non retinemus, ipſumq. non ſemper mens concupiſcit. Nam
qui Chriſtum poſſidere deſiderat: etiam pro ipſo pati, optabile omnino illi
eſt, & expetendum. Itaque Chriſti amatores in hoc apparent, quando
omnem tribulationem ipſis ſuperuenientem, generoſe alacriterque propter
Col. 1. ſpem in Deum ſuſtinent. Quocirca obſecremus Dominum, vt intellectum
Eph. 4. nobis concedat, ad cognoſcendam diuinam eius voluntatem, prompteque
Heb. 6. & 12. præſtandam eam, in omni patientia & longanimitate, cum gaudio & exul- D
tatione, quam ipſe largiatur nobis, confirmans nos in omni beneplacito
ſuo: vt probati, digniq. reperti, æterna perfruamur ſalute. In Chriſto Ieſu
Domino noſtro: Cui gloria & potentia, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

HVC *pertinent, quæ in opuſc. De inſtitutione vitæ perfectæ alibi adducit S. Baſilius Cæſareæ Epiſcopus, vbi tractat: Quòd Chriſti omnino exemplum, viro perfecto in cunctis ſit imi-* E
tandum, &c. Et quæ apud ipſum ſunt Ephræm Tomo 1. in Tract. De Patientia. cuius initium eſt: Qui Deo placere cupit, &c.] *per tot. ſed maxime circa finem. ac apud alios alibi.*

Quando enim adhuc in ſeculo eramus, talia non patiebamur: nunc autem, &c.] *Opponit vitam quæ agebatur in ſeculo, ei quæ in ſolitudine & cœnobio. & quomodo maior in hac quàm in illa, perfectio requiratur; & in aduerſis pro Chriſto perferendis tolerantia atque patientia, & in bono perſeuerantia, oſtendit. Chriſtiq. paſſiones varias deſcribit, & perfectam imitationem veſtigiorum ac paſſionum ipſius, cunctis proponit, luculenterq. rationem bene imitandi eum, exponit.*

Præbea-

A Præbeamus nos velut incudes, percuſſi; & nequaquam terga vertentes, &c.] *Similia ſunt quæ apud Ephræm alibi adducuntur, Tomo 1. in Tract. De Fide. cuius ibi initium eſt:* Dominus noſter in Euangelio, &c. *ibi:* Et quemadmodum incus aliqua licet ſemper verberetur, non tamen dat tergum, &c. ſic & qui ſe verum vult gerere Chriſtianum. *& quæ poſtea conſequuntur ibidem, valde huc pertinentia. ſicut & ea, multoq. magis, quæ circa finem tract. iam allegati de Patientia, habentur, Tom. 1. ibi:* Simus ergo tamquam incudes quædam; quamuis cædamur, non tamen cædamus, &c.] *vbi paucis ſolum verbis immutatis, omnia quaſi cum hiſce ſunt eadem.*

Sicut ſcriptum eſt: Exſpolians principatus ac poteſtates in Cruce, oſtentauit palam, &c.] *ita hunc Apoſtoli locum Coloſſ. 2. hic legit S. Ephræm, vbi & vim verbi (ἰδειγμάτιϲε) in tranſlatione noſtra expreſſimus. quod idem quoque S. Chryſoſtomi præſtitit Interpres, ſic eumdem hunc Pauli locum, in Homilia 3. in Epiſt. ad Coloſſ. cap. 2. latine conuertens reddensque:*
B Exſpoliatos principatus ac poteſtates oſtentauit palam, triumphans de illis per ſeipſum, &c.] *at in vulg. paullo aliter, hoc modo:* Expolians principatus & poteſtates, traduxit confidenter palam, triumphans illos in cæleſtibus, &c.] *vbi lectionis cernere clare licet conſenſionem & differentiam. citaturq. idem Apoſtoli locus iiſdem vt hic, verbis, Tomo 1. in Sermone de Patientia. cuius initium eſt:* Qui Deo placere cupit, eiuſque hæres per fidem euadere, &c.] *non longe à fine eiuſd. aliiſque in locis alibi.*

Si enim mortem à Domino ſuſtinere exſpectamus: quanto magis, &c.] *Comparatio fit à minori ad maius. q. d. Si vellet nos Dominus mori, ferendum patienter eſſet: quanto magis cætera quæ leuiora ſunt morte, æquaminiter toleranda ſunt, &c. de quibus ibi, latius ac plenius.*

C

PARAENESIS TRIGESIMA QVARTA.

De Paſsionibus ac perturbationibus animi.

VIR in torpore ac negligentia dies ſuos tranſigens, ſeipſum decipit, prorſuſque * non cogitat de bonis, quæ Dominus Deus iuſtis præparauit. nec ſupplicia peccatoribus parata conſiderat, ſed ſeipſum abſque timore vllo paſcit: in tali autem omnẽ concupiſcentiã operatur carnalem hoſtis improbus; nequitq talis intelligere, qua ratione ne porta quidem Vrbis poteſt animaduertere, quinam per eam ingrediantur, & exeant. Nam concupiſcentia in mentem eius ingreſſa, oculos ipſius obuelat. Athletas porro varijs modis inimicus oppugnat: & ante quidem conſummationem iniquitatis, vehementer eam in oculis ipſorum imminuit; potiſſimum vero concupiſcentiam voluptatis carnalis: tantumq. eam in ipſorum oculis, priuſquam peragatur ſcelus, extenuat improbus; quomodo ſi quis poculum aquæ frigidæ, humi effunderet. Conſummato autem iam ſcelere, vſqueadeo illud extollit atque exaggerat malignus in manibus fratris qui in illud incidit, vt nihil ſupra. Quin etiam deſperationis aduerſus eum, vndas excitans; ſæpe quoque & per parabolas ſe illi opponit, talia ipſi ſuggerens, dicensq. Quid feciſti, inanis & inutilis operarie? Nunc patefaciam tibi, cui labor tuus ſit ſimilis: Quemadmodum ſi quis ſibi plantaſſet vineam, quam ſtudioſe coluiſſet atque cuſtodiſſet, donec fructum ferret; deinde illa vindemiata, vini cados impleſſet; tum vero repente ſurgeret, arreptaq. ſecuri dolia frangeret, effuſumq. vinum periret: huic ſimile eſt opificium tuum. Hæc improbus dæmon fratri ſuggerit, volens ipſum in * profundum deſperationis deprimere. Quare haſce inimici machinationes prænoſcens, frater cariſſime, fuge peccatum. Et ſi fortè in delicto aliquo præoccupatus fueris; ne in eodem permaneas errato: verum reſurge, & * conuertere ad Dominum Deum tuum, in toto corde tuo: vt ſaluetur anima tua. Ad improbam

(Margin notes: * al. plane non cogitans, &c. — A Simili. — D — Athletæ diuerſo modo impugnantur ab hoſte. — A Simili. — E — * al. in foueam ac puteum deſperationis demergere. — * al. & vade.)

Allegorice dicta. porro cogitationem, dicito: Et ſi dolia confregi, vinumq. deperdidi; vinea A tamen adhuc ſupereſt, & Dominus longanimis eſt, & miſericors, ac iuſtus; & ſpero bonitate eius mihi cooperante, fore vt iterum ipſius vineam ſtudioſe excolam, atque cuſtodiam; ac dolia, ex ipſa * vt antea compleam. ** al. ſicut & prius.* *Iſai. 1. Iux. LXX.* Ait quippe per Prophetam Eſaiam ipſe: Si fuerint peccata veſtra, vt phœniceum, quaſi niuem dealbabo: &, ſi fuerint vt coccinum; velut lanam dealbabo. *Ibidem.* Et, ſi volueritis, & audieritis me; bona terræ comedetis. Si autem nolueritis, neque exaudieritis me; gladius deuorabit vos: os enim Domini locutum eſt iſta. Ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

B

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

IN *omnibus manuſcriptis Romanis, vt & duobus Venetis S. Marci, hæc pariformiter inſcribitur Parænеſis, περὶ παθῶν, id eſt,* de paſsionibus ac perturbationibus animi. *in ſolo autē Cod. Cretenſi ſiue Cand. eſt:* De aſſenſione ſeu approbatione cogitationum.] *& licet de conſenſione cogitationis, aut potius contra eam, hic quoque agatur; tamen quia generaliter Parænеſis aduerſus quaſcumq. animi paſſiones, prauosq. affectus inſtituta videtur, à potiori etiam parte merito denominanda eſt, inſcribendaq. vt in pluribus reperitur Græc. manuſcript.* περὶ παθῶν .i. de paſſionibus, *&c. de quibus in genere, plura qui noſſe aut legere voluerit, videat Tom. 1. Ephræm, in Sermone De paſſionibus ſiue perturbationibus animi. per tot. ac noſtris ibi adiectis Scholijs. vbi copioſius de iſtis agitur, Auctoresq. de iiſdem reprimendis tractantes, citantur.* C

Nequitq. talis intelligere; qua ratione ne porta quidem Vrbis poteſt animaduertere, quinam per eam ingrediantur & exeant, &c.] *Oratio non quidem hoc loco mutila vt prima fronte apparet, ſed potius ellyptica in Græco eſt, quare vt de ſententiæ perſpicuitate amplius conſtaret, ita eam hic latine ſuppleuimus atque perfecimus. quomodo & al. non minus perſpicue ſic:* Nec poteſt talis conſiderare, quemadmodum nec porta ciuitatis eos ſcilicet conſiderat, qui intrant & egrediuntur per eam, &c.] *atque hinc ſimilitudo clara eſt, quæ etiam ex antecedentibus, & poſt ſequentibus ſatis innoteſcit.*

Si fuerint peccata veſtra vt phœniceum, quaſi niuem dealbabo: & ſi fuerint vt coccinum, velut lanam dealbabo, &c.]. *Hæc & quæ ſequuntur hic Eſaiæ verba, ad verbum tranſtulimus vt hoc loco ſunt in Græco textu Auctoris, & apud 70. quibuſcum per omnia ſunt eadem, vt legenti & conferenti vtrobique Græca, plane conſtabit.* D *At in Latina vulg. paullo aliter iſta ſic leguntur:* Si fuerint peccata veſtra, vt coccinum, quaſi nix dealbabuntur: & ſi fuerint rubra quaſi vermiculus, velut lana alba erunt, Si volueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis. Quod ſi nolueritis, & me ad iracundiam prouocaueritis: gladius deuorabit vos, quia os Domini locutum eſt.] *Vnde in quibus hic lectionis ſit conuenientia, & in quibus differentia, quiuis legendo & conferendo, facile decernet. Locus eſt Eſai. 1. etiam alibi ſæpius à noſtro Auctore citatus, atque illuſtratus, tum Primo, tum Tertio Tomo.* E

A

PARAENESIS TRIGESIMA QVINTA.

Vtilis, & neceſſaria Adhortatio.

Quomodo oporteat conſolari puſillanimes.

FRATER ſuum quærebat fratrem, illoque inuento, dixit ad eum: Quo te recipis frater? Ille autem ad eum: Quidam in anguſtijs verſabatur ex fratribus, & abibam conſolaturus
B eum. Et frater eius ad ipſum: Si propter Dominum abijſti, mercedem habebis. Sunt enim nonnulli, qui videntur conſolari, ac compati; & neſciunt quòd potius affligant, & ad nocendum abeant. Frater autem: Et qualis inquit, ille qui ſuum conſolatur fratrem, ad nocumentum & damnum? Reſpondit illi frater eius: Si vir ſpiritalis fuerit, qui alterum conſolatur; non ad nocendum, ſed vt multum proſit, vadit. At qui, quæ carnis ſunt, ſapit; hic nihil proderit. Frater autem ait: Vellem ſcire vtriuſque verba; ne forte dum prodeſſe cupio fratri, obſim. Et frater ad eum: A Domino miſerationes quæramus ambo; vt gratiam ſuam cordibus noſtris immittat: nam ſine gratia ipſius, homo recte & cum virtute agere nihil poteſt. Audi ergo gratiam cooperantem.
C Qui carnalia ſapit, ad fratrum conſolationem vadens, talia depromit: Quid habes, inquit, mi frater? Ille vero ad ipſum: Rem quamdam neceſſariam ab oeconomo poſtulaui, nec dedit mihi: vel alium adhibet fratrem, à quo ſit violatus iniuria. His auditis, qui ſcilicet ad conſolandum venerat, exclamat dicens: Et quamobrem iſte nos vſqueadeo dedecore afficit? Nam & mihi aliàs idem fecit, ignominiæq. notam intulit; & honore à nobis afficitur, & non intelligit, neque vult ſeipſum ferre. putantq. præfecti eorum qui hic ſunt, in hoc ſolum loco licere ſaluari: vel hic tantummodo ſolem oriri, & alibi ſaluari hominem non poſſe. Recedo & ego à loco iſto, & ab iſtis hominibus liberor: magiſq. in verbis hiſce, fratri nocet. Si porro & alij reperiantur, eidem obnoxij cogitationi; peius fratris cogitatio-
D nem diſſoluunt atque euertunt. Sæpe vero contingit & vinum in medium proferri, & donec inebriati fuerint, non ceſſant potitare, & verbis contendere ad inuicem. accidit autem quòd & manibus ſeinuicem adoriantur: alij porro etiam in ipſo loco, ex nimia compotatione obdormiſcunt. Frater autem ait: Cuperem, ſpiritalium quoque noſſe verba; vt optima ex ijs mihi ipſe deligam. Ille vero reſpondit: Spiritalis, quando ad fratris conceſſurus eſt adhortationem, in primis etiam priuſquam ſua egrediatur cella, in oratione conſiſtit, vt Dominus viam ſuam proſperet, veniensq. ad ianuam fratris, & pulſans, * pœnitentiam agit. admiſſusq. ingreditur, ac ſe ad orationem componit. Poſtea vero, ſimul in ſilentio ſedent. Deinde ad fratrem, Dominus cellæ: Bene inquit, veniſti frater: aduieniſti enim benedicturus
E nobis. Frater reſpondit: A pietate & reuerentia tua, ego benedicar. Obſecro igitur te, benedicte à Domino; quid eſt quod habes? At frater, * cogitationes ſuas profert, ac fratrem quemdam eſſe qui ipſi moleſtiam exhibuerat. Quibus auditis, frater ait: Domine adiuua me. non enim ſinit inimicus quemquam quieſcere. Rurſus autem ſermonem ſubiungens, dicit: * Verum tamen cariſſime, & vbi non eſt tribulatio? vbi non eſt labor? Mundani, nonne laborant? Nautæ, per maria diſcurrentes, nonne * periclitantur? Milites in bello, nonne pericula ſubeunt? & quo pacto nos ſic puſillanimes

Differentia inter Conſolatorē ſpiritalem, & ſenſualem.

** Græc. βάλλει μετάνοιαν.*

** al. ante dicta recenſet.*

** al. Sed dic quæſo cariſſime, vbi, &c.*

** al. naufragia patiuntur?*

ſumus, tamquam ſoli anguſtijs ac tribulationibus preſſi? Mundani in mundanis laborant, & fatigantur; ſpiritales in operibus ſpiritalibus affliguntur. at mundi triſtitia mortem operatur: qui autem ſecundum Deum eſt A
Ioannis 16. dolor, pœnitentiam in vitam æternam. Et nos ergo tribulati; ne puſilla-
** al. tribulatio veſtra, &c.* nimes ſimus. Scriptum eſt enim: * Triſtitia veſtra, conuertetur in gaudium. Et tu quidem iſta ſuſtinuiſti, nunc autem carne conſummaris? Recordare, quòd mundo renunciaſti, ac propriæ voluntati; & verbum non ſuſtines? Num noſtro ventri ſeruimus, propriæq. voluntati? & verbum non toleras? propter quod etiam à manſione vis abſcedere. Iſtane noſtra laus eſt? Itane inimicus cogitationem humilitatis depradatus eſt; & ea de cauſſa perturbationes vehementer in nos inſurgunt? Ne mihi res vetas ad te referenti, iraſcaris: hæc enim pro te tolerans, loquor. Nam vnde cauſſa prouenit? plane vel ob cibum, aut ob potum: aut quòd verbum tolerare noluे- B
Philipp. 3. ris, tantis affectus es damnis. Et reputaſti omnia velut ſtercora, vt Chriſtum lucrifaceres: & iterum antiquis mentem pateris demergi paſſionibus? Nam niſi continentiam diligamus, niſi tribulationem feramus, niſi noſtram
Matth. 19. voluntatem abſcindamus, non eſt nobis libertas dicendi: Ecce nos reliqui-
Marc. 10. & mus omnia, & ſecuti ſumus te. Perpende mente, qualis eras, dum pri-
Luc. 18. mùm ad ianuam monaſterij adueniſti, ſpiritu feruens in timore Domini? At forte cupis dicere: homines iſti cogitationem meam peruerterunt. Er-
Gen. 13. 19. go noſtri ventris mancipia facti ſumus, & propriæ voluntatis? Vis oſten-
Luc. 17. dam tibi chariſſime, ex noſtra ignauia id ortum eſſe? Lot in Sodomis ha-
** al. cum eorũ* bitabat, & non cum * ijs perijt. Giezi, prophetæ Eliſæo ſeruiebat, & pec- C
malitia perijt. cauit. Similiterq. Samuel apud Heli permanebat, & ſimul cum filijs ipſius
4. Reg. 5. verſatus eſt: & illi ceciderunt, hic autem ſaluatus eſt; quia in veritate di-
1. Reg. 2. 3.
Matth. 26. 27 lexit Dominum. Iudas porro Iſcariotes, cum diſcipulis ſequebatur Domi-
Marc. 14. &c. num; & tradidit magiſtrum ac Dominum gloriæ, in manus impiorum. Ne igitur cedamus inimici conſilio ſuggerentis, videlicet honeſtas prima fronte cauſſas, ad animas noſtras euertendas. Ex diuinis enim Scripturis exempla habemus, quomodo vnuſquiſque ſibi ipſi attendere debeat; ſiue cum iuſtis conuerſetur, ſiue cum peccatoribus. Inter iuſtos ergo ac bonos dum commoramur, iuſte & ſancte viuamus: at ſi peccatoribus cohabitemus, demus operam, vt à nobis illi ad viam pertrahantur ſalutis, diuina adiuuante gratia. Quòd ſi vis dicere, debilem te eſſe & puſillanimem? Audiamus ſacras Scripturas, & Sanctorum patrum viuendi normam imitemur; D
vt ſanetur anima noſtra: & non ſolum dum audimus, compungamur; & paullo poſt deteriora agamus. Nam qui ita ſermonem accipit, numquam
Matth. 3. fructum referet: cùm radicem tales in ſeipſis non habeant. omnis autem
** al. excidetur & in igne mittitur.* arbor quæ non facit fructum bonum, * excidetur & in ignem mittetur. Tamquam infirmi, auſcultemus admonitiones virorum timentium Dominum, qui ad ſanitatem deducant animam: & ne ſimiles efficiamur illis, qui, quæ voluntatis ſunt propriæ, audire ſolum volunt: vt ne miſere, in-
Dictum memorabile. ſanis ac temerarijs cogitationibus adhæreamus. Dixit enim quidam ſanctorum Senum: Si conſpexeris adoleſcentem propria voluntate in cœlum
Prou. 12. aſcendentem, tene ipſum: expedit enim ipſi. Id vero de illo quoque in- E
** al. Dicit porro & in prouerbijs* tellige, qui cùm ætate ſit ſenex, mente tamen eſt iunior. Dicit * enim in Prouerbijs ſapiens: Viæ inſipientum rectæ coram ipſis: qui autem ſapiens
1. Pet. 5. eſt, amplectetur conſilia. Audiamus porro & eum qui dicit: Adoleſcentes,
** al. ad inuicem.* ſubditi eſtote ſenioribus. omnes autem * inuicem humilitatem inſinuate;
Iac. 4. quia Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Sunt enim nonnulli, qui ſibi videntur ſapientes eſſe, & non dignantur obedire ijs qui ve-
Tit. 1. re ſapientes ſunt, ac cognitionem Dei habent. Quos etiam iure Apoſtolus

vanilo-

A vaniloquos, & seductores * denominat, dicens: Sunt multi vaniloqui, inobedientes, & seductores. Alteri porro sæpe cogitatio suggerit, & ait: Iunior * adhuc es; circa senectutem tuam, pœnitentiam ages. Et si ad senium peruenerit, iterum cogitatio ipsi obijcit: Nunc consenuisti, & requie indiges. Vnde necessarium carissime, cum timore & tremore Domino quotidie inseruire. Quis enim nobis dixerit, certioresq. fecerit, fore vt consenescamus? * & si consenuerimus, quòd bonam cogitationem inueniemus? siquidem vel iam hinc salutem nostram neglexerimus. Audiamus dicentem * Dominum: Vigilate & orate: quia nescitis diem, neque horam. At nos ob nostrum torporem atque segnitiem, graue reputamus suaue iugum Domini. Quot putas carissime, in mundo diuersimode
B conflictari atque vexari, eorumque filios pro pignore poni? aliorum vero etiam optimatum * filios in captiuitatem delabi, & in seruitutem diuendi? seruientes vilioribus ac miserabilioribus hominibus, quàm sint ipsi, in terra aliena? Alij vero inopes atque mendici, in plateas & vicos ciuitatis proiecti iacent nudi, frigore æstuque afflicti: nobis vero non satis est habere tectum hoc, quod nobis largitus est Dominus, & mundanarum rerum cura vacuos esse atque solutos. Hæc recolamus memoria; & non aspernemur gratiam Dei, & beneficia eius: * quia dignatus nos est suaui iugo suo. Immo & quæsiuimus inquit, & non dedit nobis. Et quis * scit, non ad commodum & vtilitatem nostram, id accidisse? Dicamus autem & istud: Nonne nouit quispiam nostrum, sese inobedientem fuisse Domino; & ta-
C men id videns Dominus, patienter ac longanimiter tulit? De Præfectis porro nostris, relinquamus Domino. Omnes enim astabimus coram tribunali Christi. Nam Deus personam hominis non accipit. Exurge igitur, & præcinge teipsum. Et ne succumbas cogitationibus. Audi dicentem: Noli vinci à malo: sed vince in bono malum. Hei mihi peccatori, carissime. Tot ac tanta, Dominus gloriæ pro nobis pertulit: quid poterimus ei, æquiualens passionibus * proferre, quas propter nos sustinuit? Procidamus ergo coram ipso, tota mente ac viribus; patientiam à bonitate ipsius deposcentes. Per multas enim tribulationes, oportet nos intrare in regnum cœlorum. Dixit quippe Saluator suis discipulis: Vos tribulationem habebitis in mundo: mundus autem gaudebit. vos vero contristabimini; sed
D tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitiam habet; quia venit hora eius: cum autem peperit puerum, iam non meminit horæ illius propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur * tribulationes hic habebitis; iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Et sic confirmans fratrem verbo veritatis, secundum donum gratiæ, vterque gratias agit Domino. Si porro etiam gustare inter se cibum contigerit; omni cum honestate ac verecundia comedunt & bibunt, * ob sustentationem corporis: & neinebrientur vino, in quo est luxuria. Faciens ergo opus Domini, reuertitur ad cellam suam, glorificans Deum super
E mutatione atque conuersione fratris. Quoniam * ipsius est potentia & gloria, in secula seculorum. Amen.

* al. nuncupauit.
* al. Quid? inuenis es: vbi cõsenueris respisces.
* al. & quòd cogitationem aliquando bonam inueniemus?
* al. Saluatorẽ dicentem.
Matth. 24. & Marc. 13.
* al. potentiorũ filios.
* f. qui dignatus est.
* al. & quis ignoras.
Rom. 14.
2. Cor. 5.
Luc. 20.
Gal. 2.
Rom. 12.
* al. retribuere.
Act. 14.
Ioannis 16.
Ibidem.
* al. tristitiam nunc quidem habetis. vt in vulg.
Ioan. 16.
* al. ob macerationem carnis.
* al. Quoniam Deo nostro gloria. Amen.

SCHOLIA

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

NEcessarivs hic Sermo eſt, ſiue Parænesis ad conſolationem afflictorum & puſillanimitate laborantium, ac in anguſtijs conſtitutorum. proponiturq. primùm modus ac ratio conſolandi, & finis; tum per quos vtilius ac ſalutarius conſolationes eiuſmodi adhiberi oporteat: & quantum qui carnaliter alios conſolantur, differant ab illis qui ſpiritaliter; quantumque illi noceant, hi autem proſint, oſtenditur. & res tota exemplis, narrationibusque aptiſſimis declaratur: remediaq. non parui momenti aduerſus puſillanimitatem, & tentationes varias ingruentes, animamq. perturbantes adferuntur; Sanctorumq. exempla ad mentem in bonis inſtitutis confirmandam producuntur, aliaque ſalutaria tractantur. ſicus plenius ex hac ipſa conſtabit Parænese, ad quam B *in alijs Lectorem hic remittimus.*

Spiritalis, ad fratris conceſſurus adhortationem, priuſquam ſua egrediatur cella, in oratione conſiſtit; veniensque ad ianuam fratris, & pulſans, pœnitentiam agit, &c.] *Obſcuritatem ac difficultatem aliquam parit, quod hic dicitur,* καὶ κρούσας, βάλλει μετάνοιαν *.i.* & pulſans, pœnitentiam agit.] *vt hic latine reddidimus, ſicut & alibi illud,* (βάλλει μετάνοιαν, *pro,* pœnitentiam agit) *apud Ephræm accipitur, vti ſuis conſtabit locis. An enim aliquem pœnitētiæ actum antiquitus Monachi exhibere ſolebant priuſquam alienas ingrederentur cellas, tractaturi ſua cum illis qui ibi degebant; hinc dubitari poteſt: an vero communis dicendi vſus obtinuerit, vt ſic loquerentur, eoq. vterentur etiam pro breui precatione genuumque flexione, quæ ante ingreſſum fiebat ad alios, vt valde veriſimile eſt. quomodo & Magnus Baſilus ab Ephræm noſtro viſitatus, & vt loqui poſſet Græce rogatus, reſpondiſſe ei dicitur,* δεηθῶμεν τοῦ κυρίου *.i.* rogemus Dominum.: *ac poſtea ibid.* ποιήσωμεν τὴν μετάνοιαν *.i.* faciamus pœnitentiam, *pro eo quod eſt,* flectamus genua. *vt habetur in comparatione S. Amphilochio adſcripta, quæ fit inter* C *Ephræm & S. Baſilium, quam primo Auctoris noſtri Tomo præmiſimus. vbi in maiorem huius confirmationem, etiam immediate additur:* & cum humi iam eſſent proſtrati, impoſuit manus beato Ephræm Magnus pontifex, &c. *quomodo & hoc loco* (agit pœnitentiam, *pro,* genu flectit, & orat) *plane accipi videtur. aliàs enim valde obſcurus hic eſt locus.*

Poſtea vbi habetur: Et tu quidem iſta ſuſtinuiſti; nunc autem carne conſummaris.] *in alio MS. eſt:* & tu eadem tolerasti, nunc vero carne conſummaris.] *at in alio explicatius, & ad Scripturæ locum accommodatius ſic:* ne forte illud audiamus: Qui ſpiritu cœpiſtis, nunc vero carne conſummamini.] *vt eſt Galat. 3.*

Si peccatoribus cohabitemus: demus operam, vt à nobis illi ad viam pertrahantur ſalutis, &c.] *vbi al. ſic eſt:* adnitamur, non vt nos illorum imitemur opera: vèrum vt illi à nobis ad viam ſalutis adducantur, &c.] *oſtendit autem hic quomodo inter iuſtos, &* D *quomodo cum peccatoribus conuerſandum ſit.*

Dicit enim in prouerbijs Sapiens. *& al.* Dicit autem & in prouerbijs: Viæ inſipientum rectæ coram ipſis: qui autem ſapiens eſt, amplectetur conſilia.] *ita hic in Græco textu apud Ephræm. vbi in MS. Cryptafer hic pro* (ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ *.i.* viæ *inſipientum rectæ) legitur* ὁδοὶ ἀφρόνων νωθραί, *hoc eſt, viæ inſipienium pigræ ac lentæ, &c. In editione autem 70. hic ad verbum eſt:* Viæ inſipientum, rectæ coram ipſis: exaudit autem conſilia ſapiens.] *at in latina vulg. habetur:* Via ſtulti recta in oculis eius: qui autem ſapiens eſt, audit conſilia, &c.] *Locus eſt Prouerb. 12.*

Deinde vbi paullo poſt hic habetur: Omnes inuicem humilitatem inſinuate, &c.] *vt eſt 1. Pet. 5. in duobus alijs Auctoris noſtri græcis exemplaribus hic pro* (ἐγκολπώσασθε *inſinuate, vt etiam eſt in latina vulg.) reperitur* ἐγκαλλωπίσασθε. *f. adornate, decorate, excolite, &c. legiturq.* E *al. ibi:* Omnes autem in inuicem, humilitatem adornate atque excolite, &c. *ſed prior lectio magis quadrare videtur.*

Denique in fine, ſic concluditur: Faciens ergo opus Domini, reuertitur ad ſuam cellam, glorificans Deum, &c.] *al. ſic:* Facto autem atque completo iam opere Domini, redit ad cellam ſuam, laudans & glorificans Deum ſuper conuerſione fratris. Quoniam Deo noſtro gloria, in ſempiterna ſecula. Amen.] *vbi vtraque concludendi ratio bona eſt & accommoda, noſtroq. Auctori familiaris.*

PARAE-

A

PARAENESIS TRIGESIMA SEXTA.

*Oportere * fratrem cùm legit, aduertere; & ſtudioſe legere, velut in præſentia Dei.* * al. Decere monachū dū legit, ſtudioſe legere.

B FRATER Cariſſime, ſi onus legendi mandatum tibi fuerit coram * fratribus; aduerte diligenter, vbi qui auſpicatus eſt, finiuit: & reſumptis verbis, lectionem incipe; vt ſit lectio tua inſtar catenæ ex auro contextæ. Nam qui verbum vnum contemnit, & verſus * tranſilit; hic neque diſcere vult ſicut oportet, neque eos edocere, qui attendunt: ſolum enim finem Sermonis expetit; & quando * abſoluatur liber. Tu autem cariſſime, ſobrius eſto, ac vigilans: vt & tibi ipſi proſis per lectionem tuam, ac ijs qui te auſcultant. Quòd ſi repente imperetur tibi vt legas: ex ſiniſtra parte, * lectionem aggredere. Si autem initium Sermonis ſit; dic titulum atque inſcriptionem: ſic enim quod legitur, intelligetur. Sin vero librum bene compunctum, recteq. deſcriptum habes: poſſide ac tene eum, C ne in ipſo, offendiculum legenti reperiatur, aut exſcribenti.

* al. in auribus fratrum. vel, fratribus audientibus.
* al. perdit. al. & verſum non reddit.
* al. ad finē perducatur liber.
Vide Schol.
* al. librum auſpicare.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

OPORTERE fratrem cùm legit, aduertere & ſtudioſe legere, velut in præſentia Dei, &c.] *Pro iſta Inſcriptione ac titulo, in alio Græco MS. eſt eiuſmodi:* Decere Monachum dum legit coram fratribus, diligenter & cum attentione legere, &c.] *Vtraque Inſcriptio bona eſt, & contenta huius Parænesis breuiter proponit. Pro quibus, in Græco MS. Cretenſi ſiue Cand. ſic:* De bono ſeruando ordine in Lectionibus.] *quod etiam recte hic quadrat, ac placet.*

D

Frater ſi onus legendi mandatum tibi fuerit coram fratribus, aduerte diligenter, &c.] *Al. ſic:* Si legendi onus à Superiore tibi impoſitum fuerit, in auribus fratrum. *vel*, fratribus audientibus. *ſiue*, in auditorio, vel audientia fratrum, *&c. nam Græce eſt*, *ἐν τοῖς ὠσὶ ἀδελφῶν. quo omnia iſta æque ſignificantur, parumque ideo refert quomodo latine hic, ſiue hoc ſiue illo modo, legatur.*

Reſumptis verbis incipe lectionem, vt ſit lectio tua inſtar catenæ ex auro contextæ, &c.] *Rectum legendi modum coram fratribus in menſa atque conuentu ſeruandum, breuibus verbis hic proponit, & demonſtrat: aduertendumq. Lectori inter alia dicit, vt videat; vbi qui ante eum auſpicatus eſt, finiuit: reſumptisq. verbis Lectionem inchoet; & ſic debito modo ac ordine deinceps abſque aliqua interruptione atque omiſſione dictionis vel verſus alicuius, Lectio continuetur. Et hoc eſt quod hic ſubdit:* vt ſit Lectio inſtar catenæ ex auro connexæ, *ſiue* contextæ.] E *Additque immediate conſequenter ibid.* Nam qui verbum vnum aliquod prætereundo, contemnit, & verſus tranſilit, (*ſiue, vt alia habet Lectio:* & verſum non reddit. *& al. ἀπολλύει .i.* perdit, *&c.*) hic neque diſcere vult vt oportet, neque eos docere qui attendunt: ſolum enim finem expectat ſermonis, & quando ad finem perducatur liber, &c.] *Tales autem hic notat & taxat Auctor, ac qua legendi coram alijs tenenda ſit ratio, breuiter quidem ſed accurate efficaciterq. præſcribit & inculcat. Alibiq. idem oſtendit, in Serm. De patientia, & conſummatione ſeculi, tomo 1. poſt med. ibi:* Porro cùm leges, ſtudioſe & accurate legas, magna cum tranquillitate atque induſtria percurrens verſum, &c.] *De quo etiam vide Baſil. in Reſp. ad Interrog. 180. in Regul. breu. & Caſſian. lib. 4. de Inſtitut. Renunciantium, cap. 17. &c.*

Quòd

Quòd ſi repente imperetur tibi vt legas; ex ſiniſtra parte lectionem aggredere, &c.] A
Hic oritur Quæſtio & dubitatio non exigua, cur dicat à ſiniſtra parte lectionem inchoandam eſſe, dum repente legendum eſt? Ad quod vt aliquid reſpondeatur, dicam quod dicendum hic mihi occurrit; iſtud ſcilicet ab Auctore noſtro præcipi, ſcrt. vt indicet librum ab initio auſpicandum ei, qui neſciat locum vbi alter ſteterit atque deſierit qui poſtremo recitauit. Siniſtra quippe pars libri aperti eſt ex principio propior, in Græcis & Latinis: At in Hebraicis, Chaldaicis, & Syriacis, contra. Quare ſi libri erant (vt eſt veriſimile) Syriaci, forté ſignificatur non legendum eſſe librum verſus initium; ne eadem legantur quæ alias lecta ſunt; ſed verſus finem, vbi probabile ſit ea eſſe, quæ nondum lecta ſunt vel audita, &c.

**al. Adhortatio De pudicitia.*

PARAENESIS TRIGESIMA SEPTIMA. B

Non debere nos huc illucque retorquere oculos: ſed potius deorſum aſpectum habere, ſurſum vero animam ad Dominum.

INTEROGATIO.

In quonam, fornicationis Dæmon funditus profligatur? C

RESPONSIO.

Pſal. 118. *Matth. 5.*

NON ſolum per abſtinentiam à cibis: verum etiam vt oculos auertamus, ne videant vanitatem. Nam in oculo vago atque diſtracto adulterium conſiſtit, quod & Dominus teſtificabatur, dicens: Amen dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Hanc fornicationem eradicat atque euellit, qui oculos deorſum deprimit, ſurſum autem mentem ad Dominum attollit. & qui ventrem domat, aſpectum quoque cohibet. Grauis enim ac vehemens eſt proditor, oculus vagus atque diſtractus. Nam cæteræ affectiones atque perturbationes animi, recentem habent tentationis ardorem: Bellum autem oculorum, & præſens, & abſens, dolore affligit animam, praua concupiſcentia inflammans mentem. Exempli gratia, cariſſimi: Audiuit quis ſuauem muſicorum concentum, & prænterijt: poſtea luctus vocem audiuit; & planctus, dulcem muſicorum concentum depulit. Similiter, guſtauit quis mel, poſtea vero aliquid etiam acerbiſſimarum deguſtauit ſpecierum: & acerbitas, mellis dulcedinem ex gutture reiecit. Item, odoratus eſt quis ſuauiſſimum aliquid, deinde etiam * malum aliquem olfecit odorem; & grauis odor ſuauitatem odoratus exſtinxit. Et rurſus, tetigit quis aquam frigidam, ac poſtea ebullientem attigit; & feruor calidæ, frigiditatem aquæ repreſſit. Cæterùm vagi atque diſtracti oculi bellum, & præſente & abſente materia comburit mentem, per concupiſcentiam. Quin etiam in ſomnis corda ſimplicium, imaginationibus illudit: Nam Dæmones tentationem in * animo deſcribunt, mentemq. exercent, efformantes tentationem in oculis hominis. pro quo, & Propheta obſecrat, dicens: Auerte oculos meos, ne videant vanitatem. Effrœnata quippe concupiſcentiæ cogitatio, mentem etiam puram ac ſimplicem transfert atque immutat: Nam in D E

Ab Exemplis.

** al. aliquid peſſimi odoris olfecit. & fœtor grati olfactus odorem expulit.*

**al. in mentem atque cogitationem inducunt.*

Pſal. 118.

Videtur iſta eſſe verba Sapientia Salomonis.

oculorum

A oculorum conflictu, dæmonum inſidiæ latent, niſi præciderit qui aſpectu
ſuperatus eſt. Quando ergo efformare tentationem dæmon inceperit, & in men
te tua ac cogitatione depingere pulchritudinē mulieris, quam aliquando con-
ſpexiſti, vel quid ſimilium: in medium tibi adducito timorē Dei; & memi- *Remedium contra ingruentes carnis tentationes.*
neris illorum qui in ſepulcris dormiunt. cogita diem tui hinc exitus,
quando anima tua ſeparanda erit à corpore. conſidera formidandam at-
que tremendam vocem, quam audituri ſunt, qui iuſtitiam neglexerint, &
Chriſti præcepta non ſeruauerint: Diſcedite à me maledicti in ignem æter- *Matth. 25.*
num, qui paratus eſt diabolo & angelis eius: vbi erit fletus, & ſtridor *Luc. 13.*
dentium. In tenebris exterioribus; conſidera vermem non quieſcentem, &
tormentum non ceſſaturum. Horum reminiſcaris. iſta animo tecum per-
B pende: & exterminabitur è mente tua, concupiſcentia voluptatis carnalis;
ſicut diſſoluitur cera à facie ignis: non enim * reſiſtere poterunt timori ** al. non enim accelerant, vt reſiſtant timori Domini. &c.*
Dei. Quicumque enim prauæ concupiſcentiæ non reſiſtit, ſed euacillat,
laſciue oculos ſuos dimittens: prorſus & mentem ad paſſiones eiuſmodi in-
clinauit; & niſi ob verecundiam omiſiſſet humanā, ſæpe etiam corpus cor-
rupiſſet. Si ergo non ſe ſobrium ac vigilantem talis præbuerit, timoremq.
Domini præ oculis ſuis conſtituerit; non tardabit etiam corpus * corrumpe- ** al. demergere.*
re. Nam iſtum dæmonem, qui oculorum euagationem atque diſtractio-
nem ſuggerit, alius dæmon ſubſequitur, qui * naturaliter in carne opera- ** al qui carnaliter peccatum operatur.*
tur peccatum. Si enim ſecundus, priorem viderit potuiſſe animam ad di-
ſtractiones eleuare: continuo conſilium ſuggerere incipit, peccatum carna-
C liter perficiendi. Incipit enim aliquid eiuſmodi ſuggerere, & ad eum qui
oculorum aſpectu victus eſt, dicere: Ecce, ſtudio & inſtituto proprio pec-
caſti, inquiens, & corde iam mœchatus es. deinde etiam, præcepto excidi-
ſti; & peccatum tranſgreſſionis mandati, modo reputatum eſt tibi: nunc
ergo tuam perfice concupiſcentiam; cùm idem ſit * agere, & in animo ha- ** al. perficere, & mente cogitare.*
bere: fruere igitur ipſe tua concupiſcentia. At tu cariſſime, ne acquieſcas
conſilijs ipſius: non enim (vt ait Apoſtolus) eius cogitationes ignoramus. *2. Cor. 2.*
nam in iſtis animam tuam ipſe venari cupit. Audi porro & de eo Para-
bolam: Adoleſcens quidam erat in regione quadam, & ſibi ipſe tres virgi- *Parabola notanda.*
nes * deſponſauit; peregreq. in regionem longinquam eſt profectus, vbi ** al. connubio ſibi iunxerat. al. in animū ſibi induxerat, cōnubio iungendo.*
cùm diutius moraretur, vna virgo ſibi virum accepit: ſecunda autem ela-
D pſa, ſimiliter ſcortationi ſe dedit, & vterum tulit. At tertia virgo, ſecum
dixit: Niſi humanus me cohiberet pudor, ego quoque mihi virum cape-
rem. & incepit virgo in eiuſmodi verſari cogitationibus: ac poſtea recorda-
ta eſt adoleſcentis peregre profecti, à quo & arrabonem acceperat poſt re-
liquas virgines: pœnitentiaq. ducta, defleuit quòd etiam omnino permiſiſ-
ſet cogitationem improbam in ſuo corde ſuccreſcere. Quando ergo iā reuer-
ſus eſt adoleſcens, qualem putas ex tribus iſtis virginibus ipſi fuiſſe magis ac-
ceptam? nonne poſtremam, quæ * cogitauit ſolum, & non opere perfecit? ** al. quæ cogitatione ſolum, & nō opere peccauit.*
immo vero & de praua cogitatione pœnituit, ac fleuit. Quapropter neceſ-
ſarium fuerit dicere ſolicitanti dæmoni ad actionem iniqui peccati: Ta-
metſi oculis impegerim, & corde mœchatus ſim: ipſum tamen cor
E meum adulterio obnoxium, gemitibus inenarrabilibus conteram;
& oculum collapſum, lacrymis abluam. Quoniam cor *Pſal. 50.*
contritum, & humilitatum Deus non deſpiciet.
Ipſi gloria, in ſecula ſeculo-
rum. Amen.

SCHOLIA

 A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

HVIVS *Argumenti ſunt, quæ Magnus Baſilius in medium producit in Homil. ſuper illud:* Attende tibi. *vbi inter alia habet:* Prouide obſerua, ne quando verbum occultum in corde tuo efficiatur delictum. Qui enim in mulieré oculum defixerit ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo, &c.] *aliyſque apud eum locis plurimis. ac Chryſoſtom. in Homilia 3. de verbis Eſai.* Vidi Dominum, &c. *poſt med. vbi pulchra homœoſi ac ſimilitudine oſtendit, probatq. à ſpecie mulierum auertendos eſſe oculos. adhibetque exemplum de Ceruа iaculo confixa, quæ etiamſi venatorum effugiat manus; nihil tamen inde fert lucri: quomodo etiam fit de anima concupiſcentiæ iaculo læſa ex laſcino curioſoq. aſpectu, &c. quod idem etiam producit noſter Auctor exemplum Tomo 1. in Sermone primo, de Indicio & retributione, cuius initium eſt:* Adeſte fratres mei omnes, &c. *poſt med. ibi:* Sepenumero quis veſtrum laſciuè nemine prohibente mulierem adſpexit, & cogitationem ſceleris admiſit, præterijtq. illico. Similis eſt ille capreæ ſpiculo transfixæ, quæ cum venatorum manus euaſerit, ſagittam tamen ſecum in iecore geſtans abijt, &c.] *Hinc quoq. ad oculorum cuſtodiam habendam, hortatur in tract. de Vita ſpiritali, cap. 74. & 75. tomo primo. ac eodem tom. in Serm. De Patientia, & compunct. qui incipit:* Creator noſter Deus, &c.] *circa med. ibi:* Quando enim oculis noſtris libere in contemplandis quæ non oportet vtimur, (cum ne proprium quidem corpus, fas eſt eum qui in virtute exercetur, inſpicere) quomodo non ipſi nobis damna conciliamus?.&c.] *de quibus apud eumdem ſæpiſſime etiam alibi. Quòd verò ipſi corporales oculi ſint occaſiones peccandi, immo primæ ſagittæ carnalis illecebræ, diſertis verbis docet S. Ambroſius in libro de Ioſeph, cap. 5. ibi:* & cum eſſet decorus aſpectu & ſpecioſus facie valde, &c. *ac non longe poſtea, vbi eſt:* Diſcant tamen etiam viri cauere oculos fœminarum, &c.] *Probatq. hoc idem clare exemplo Dauid, libro ſecundo de Apologia Dauid. & libro 1. de Pœnitentia. & libro, ſuper* Beati immaculati. *& libro primo de officiys, capite vlt.*

Non debere nos huc illucq. retorquere oculos: ſed potius deorſum aſpectum habere, ſurſum vero animam ad Dominum. Parænesis 37.] *Talis in Vatic. eſt Inſcriptio iſtius Parænesis, per interrog. & reſponſ. vt hic habes. Loco cuius, in alijs Romanis mmſ. vt etiam in vno Veneto S. Marci, hic eſt:* Non decere nos huc illucq. oculos circumuertere: ſed deorſum potius aſpectum tenere, ſurſum autem animam ad Dominum. Et, in quonam fornicationis dæmon deſtruitur?] *pro quo, in Codic. Cryptofer. & in altero MS. S. Marci Venet. eſt;* Non debere nos huc illucq. reflectere oculos: at potius deorſum obtutum oculorum habere, ſurſum autem animam ad Dominum. & Interrogatio, in quonam fornicationis dæmon (& *al.* cogitatio) profligatur; per abſtinentiam à cibis, an non? *Reſponſ.* non ſolum per abſtinentiam à cibis: ſed etiam vt oculos auertamus, ne videant vanitatem, &c.] *vt hic textus inchoatur. Al. ſimpliciter inſcribitur hæc Parænesis,* de Pudicitia.] *Et in Codice Cret. ſeu Cand.* Parænesis 38. in quonam deſtruitur atque deletur fornicationis dæmon? *nec aliud ibi additur.*] *& in tanta Inſcriptionum varietate, Lector quam ex illis maluerit ſibi deligere poterit: mihi quidem omnes probantur, cum & ſingulæ rem hac Parænese tractatam proponant, magis tamen aut minus.* D

Non ſolum per abſtinentiam à cibis, verum etiam vt oculos auertamus, &c.] *Sic à Reſponſione hic inchoatur Parænesis: vbi tamen al. ab ipſa etiam Interrogatione ducitur illius principium, incipitq. hoc modo:* In quonam profligatur fornicationis dæmon? *Reſponſio:* Non ſolum per abſtinentiam à cibis: ſed etiam per oculorum auerſionem atque cuſtodiam, ne videant vanitatem, &c.] *quæ etiam exordiendi ratio ſatis hic commoda videtur atque probata, ſed altera Auctori noſtro magis frequens & vſitata, vt ſcilicet prius interroget, & poſtea à Reſponſione principium ducat. ſicut fit etiam hoc loco.* E

Quando ergo efformare tentationem dæmon inceperit, & in tua mente ac cogitatione depingere pulchritudinem mulieris: in medium tibi adducito timorem Dei, &c.] *Remedium efficax ac ſalutare hic proponit aduerſus tentationes Diaboli, dum ſuggerit ac ſuadet peccatum carnis. Cui aliud plane ſimile etiam ab Auctore adducitur tomo 1. in Antirrhetico de Virginitate & continentia, vbi quo pacto reſiſtendum ſit Diabolo ſuadenti peccatum carnis, pulchre ac copioſe docet: & inter alia, quomodo dum à fornicationis impugnatur quis dæmone, debeat ſe contra munire, ſibique gehennæ timorem, ac æterni ſupplicij amaritudinem proponere, ne verſu-*

A *tia, doloque eius malo circumueniatur, &c. De quo etiam alibi eodem tomo 1. apud eumd. in tract. aduerſus improbas mulieres. & in Sermone primo, de Iudicio & retributione, cuius initium eſt:* Adeſte fratres mei omnes, &c.] *vbi iſtis, & hic ſequentibus ſimillima adſeruntur, ſicut & ſæpiſſime alibi.*

PARAENESIS TRIGESIMA OCTAVA.

De Manſuetudine.

B
ITA ne ò Monache, profeſſus es te Chriſto placere velle; vt
tentationes ac tribulationes quæ ingeruntur ab aduerſarijs,
non fortiter ſufferres? neque correctiones & admonitiones à
tuo Præfecto ſuſciperes? cum Apoſtolus dicat: Quòd ſi extra
diſciplinam eſtis, cuius participes facti ſunt omnes: ergo *Hebr. 12.*
adulterini & non filij eſtis. Cæſus es? gaude te cæſum eſſe
verberibus: verùm, erratum corrige. Iniuſte verberatus es? gaude, quo-
niam merces tua magna. Nam & Apoſtoli qui ſalurem mundo nuncia-
bant, oppidatim velut facinoroſi atque malefici cædebantur; & non iraſce-
bantur, neque ægre ferebant: ſed gaudebant, quòd digni haberentur, pro *Act. 5.*
C nomine Ieſu contumeliam pati. Quare tu quoque gaude, quòd dignus ſis
habitus, qui pro nomine ipſius, ignominia afficiaris. At forte quis ex ne-
gligentioribus dicet: Doleo hoc mihi accidiſſe, & quidem poſt tantos labo-
res. Iſtud te angit ſerue * Chriſti? hinc ergo teipſum cognoſce; num re- ** al. ſerue Domini.*
uera poſt tot annos, paſſiones & affectiones tuas viceris? num ſuperueniente
aliqua ignominia gauiſus ſis? & non potius ſuperbieris de gloria quæ obtigit?
Nam ſi quis exiſtimat ſe aliquid eſſe cum nihil ſit, ipſe ſe ſeducit. Expe- *Gal. 6.*
rimentum enim gubernatoris, in tempore fluctuarionis ac tempeſtatis * ap- ** al. capitur. al. oſtēditur.*
paret. Nam qui ſe iactitat, & dicit: Tot iam annos in vita ſolitaria ago:
promiſſi autem ſui effectum non oſtendit, neque rationes caſtæ ac religioſæ
D vitæ ſuſcipit; inſtrumenta hic circumfert, quorum * artificium nondum didi- ** al. opificium.*
cit. Conſenuiſti in habitu? tamquam experientiam prædictæ vitæ habens,
forma eſto iuuenibus & inexpertis. Si vero adhuc es nouirius: ſenioribus
morem gerito. Etenim terreni regis milites, ducibus atque principibus *A Minore ad*
ſuis ſubijciuntur, parentq. Nonne multo nos magis decet obedire; non ſolum *Maius.*
ob timorem, ſed etiam propter conſcienriam? Nam ſi illi, qui ſecundum
carnem militant, omni ſtudio contendunt curare ſubditos ſuos: quomodo
tu, qui & vitam ipſam abnegaſti, pateris te ab eiuſmodi diſtrahi paſſioni-
bus, effrœnis, atque inobediens, & Chriſti diſciplinam * propulſans? Lau- ** al. excutiens*
dem quidem & gloriam perfectorum Anachoretarum expetimus: verum *atque abycitis?*
labores, quibus acquiruntur honores, ſubterfugimus. Cur tantam tibi quie-
tem & laborem, ob diem horamve vnicam perire pateris? Si teipſum pere-
E meris, quis miſerebirur tui? Hæcne tua laus? iſtane probatio tua? vt vel
modica tibi obueniente tribulatione, & habitum * & vitam abneges? ac ** al. & habitū*
contra te, inimicum propria negligentia armes? Ne frater, ne quæſo ad- *repudies, & vitam abneges?*
uerſarijs des terga? verùm reſiſte, atque oppugna eos, & à te profugient.
Exiſtimo enim eum qui tui curā ſuſcepit ac præfecturam, non in tuo gaudere
vituperio; quippe cui incumbat rationē pro te reddere Domino: ſed gaudio
afficitur, ſi te perfectum Chriſto Domino ſiſtat. Ingredere igitur in teip- *Eſai. 59.*
ſum catiſſime, & reuertere in requiem tuam. Induere thoracem fidei, & *Epheſ. 6.*
P tibi

tibi galeam ſalutis impone. Aſſume gladium Spiritus ſancti, quod eſt ver- A
bum Dei. Eſto forma & exemplum manſuetudinis, fratribus concordibus.
Admirentur etiam Superiores patientiam tuam. Gaudeat & Spiritus ſanctus
A Minore, ad Maius. in te inhabitans, de fortitudine tua. Si autem exiguam non feras tenta-
tionem; quomodo magnam ſufferes? Et ſi puerum vincere nequeas; virum
perfectum in lucta quo pacto ſuperabis? Et ſi verbum non toleres; verbe-
Gradatio efficacissima. ra quomodo perferes? Et ſi alapas ac verbera non ſufferas; crucem tuam
quomodo portabis? Et ſi crucem portare nequieris; quo pacto gloriæ con-
Pſal. 43. ſors in cælis eris, cum ijs qui dicunt: Hæc omnia venerunt ſuper nos, nec
Ibidem, & Rom. 8. obliti ſumus te; & inique non egimus in teſtamento tuo. Et rurſus: Quo-
niam propter te mortificamur tota die; æſtimati ſumus ſicut oues occiſio-
nis. Volebam mihi ſilentium imponere frater dilecte, ob confuſionem fa- B
** al. in verba me compellit.* ciei meæ: ſed dolor cordis mei, * vt loquar perurget. Ita frater cariſſime,
obliti ſumus eorum, quæ propter nos, omnium noſtrum ſuſtinuit Domi-
Matth. 26. 27 nus? quippe qui noſtra cauſſa contumelijs affectus eſt, & contemptui habi-
Ioan. 7. 8. 19. tus. Audiuit, dæmonium habes; & non eſt ira commotus. audiuit, ſe-
Marc. 14. 15. *Luc. 22. 23.* ductores; & non eſt vltus. alapis percuſſus eſt. pugnis cæſus, & cruci affi-
xus. acetum cum felle guſtauit, lanceam in latere accepit. hæc cuncta
propter noſtram ſalutem ſuſtinuit. Hei hei miſero mihi. hei hei infelici
mihi, & peccatori: quia inexcuſabilis ſum. Quid dicam, aut quid elo-
quar coram te Domine; qui occulta noſti cordis mei? Propitius eſto mihi
indigno peccatori Deus, qui plane nullam iniuriam, aut verbum contu-
melioſum, propter te qui tanta propter nos pertuliſti, audire volo. Quis C
ſuper me non plangat; qui religionem ac pietatem mihi pro operimento
malitiæ vindico? Nam verbis monachatum profiteor: operibus autem ad
iracundiam Dominum prouoco. Vere quia abundauit iniquitas, refrixit
Matth. 24. multarum animarum charitas. Reſipiſcamus, & ad Dominum reuerta-
mur, obſecro cariſſimi: non enim quemquam ſaluari cupientem reijcit
** al. ſed & adiuuat.* Dominus; ſed * etiam ſaluti cooperatur. Dicamus & nos cum Propheta:
Pſal. 114. Conuertere anima mea, in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi.
Quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lacrymis, & pedes
Ibid. meos à lapſu. Placebo in conſpectu Domini, in regione viuorum. Vt nos
Luc. 15. quoque illud audire mereamur dictum: Hic filius meus, mortuus erat, &
reuixit; perierat, & inuentus eſt. Quia Deo noſtro gloria, nunc & ſemper, D
& in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

MANSVETVDINIS *laudes copioſè etiam alibi deſcribit Ephræm, & præſertim primo tomo, in tract. de Virtutibus & vitijs per oppoſitionem, vbi de Manſuetudine agit, & ſic incipit:* Beatus ac feliciſsimus vere eſt vir ille, qui manſuetus eſt, &c.] *Quam etiam virtutem Magnus celebrat Baſilius, eamque maximam omnium virtutum appellat, homilia in Pſalmum 33. ſuper illa verba:* Audiant manſueti & lætentur, &c.] *vbi multas huius lau-* E
des enarrat, & quis vere manſuetus ſit, eleganter oſtendit. ſitut etiam in ſuis Conſtitutionibus monaſticis, cap. 14. quod incipit: Manſuetudine autē cum primis plenus eſſe monachus debet, quandoquidem ſpiritus manſuetudinis, &c.] *caput præſenti inſtituto accommodum eſt, lectuq. dignum. De quo & Gregorius Nazianzenus, in carmine ſuo iamb. aduerſus iram. quod ſic apud eum incipit:* Iraſcor iræ, dæmoni intus condito, &c.] *vbi inter alia, nobis multa Sanctorum exempla proponuntur, qui manſuetudinis laude claruerunt. Quod etiam Argumentum Chryſoſtomus multis in locis tractat, ac præſertim tomo 5. in Serm. de Manſuetudine, inter didactica ac parænet. & homilia 31. ad Populum Antioch. quæ eſt, de ira, longanimitate, & manſuetudine. nec non homil. 32. ad Popul. De eo, quòd in manſuetudine Chriſtum imitari oporteat.*

A *oporteat. & Homilia prima, de incomprehenſibili Dei natura, poſt med. ibi:* Nihil enim manſuetudine validius, nihil modeſtia efficacius... Quamobrem Paulus rem huiuſcemodi ſeruari accuratiſſime monet, dum dicit: Seruum Domini non oportet pugnare, ſed manſuetum eſſe erga omnes, &c.] *alyſque plurimis alibi locis apud eumdem. De qua virtute etiam S. Ambroſius agit, tomo 4. in tractatu, ſuper Pſalmum 36. in illud:* Manſueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis, &c.] *vbi manſuetorum deſcribit proprietates, & meritum ſiue præmium. & S. Auguſtinus, de Sermone Domini, in monte. & lib. 2. de Doctrina Chriſtiana. alibiq. ſæpiſſime. item S. Bernardus, Sermone 2. de conuerſ. S. Pauli: vbi oſtendit manſuetudinem probari in tribus, nimirum in verborum iniurys, rerum damnis, & corporis læſione. nec non ſuper Cantica, Sermone 22. vbi oſtenditur, quomodo manſuetudo Chriſti poſt eum, merito nos currere faciat. & Sermone 70. ſuper Cantic. vbi manſuetudinis virtus pulchre celebratur, & lilij nomine deſignatur. de qua, & pluribus apud eum locis alibi. ſed iſta hic ſuffecerint.*

B Ita ne ò Monache profeſſus es te Chriſto placere velle, vt tentationes ac tribulationes non fortiter ſufferres, &c.] *ita in pleriſq. ac quidem potioribus mmſ. hic ductur iſtius Paræneſis principium, quæ tamen & al. ſic inchoatur:* Numquid ò Monache, promiſiſti te Chriſto placere velle? Tentationes ergo & tribulationes, quæ tibi ab aduerſarijs inferantur, cur viriliter non ſuſtines, &c. *ac al.* cur igitur tentationes ac tribulationes quæ ingeruntur ab aduerſarijs non fortiter ſuffers? neque correctiones & admonitiones à tuo Præfecto ſuſcipis? &c.] *ſicque fere in Codice Cryptaſer. & altero Veneto Bibliotheca S. Marci.*

Dicamus & nos cum Propheta: Conuertere anima mea in requiem tuam, &c.] *ac poſtea:* Placebo in conſpectu Domini, in regione viuorum.] *vbi Græcus textus Ephræm, cum edit. 70. concordat per omnia. conſonatque S. Auguſtinus, etiam* (in conſpectu Domini) *hic legens. quomodo & omnes quaſi Patres Græci* (ἐνώπιον κυρίου. *in conſpectu Domini*) *cum*
C *Auctore noſtro conformiter legere hic ſolent. quamquam tamen S. Hieronymus ad Suniam, id velit eſſe ſuperuacaneum, probetq. quod eſt in vulg.* placebo Domino in regione viuorum, &c.]. *Locus eſt Pſalm. 114. de quo etiam ſi placet, vide Scholia nouæ Rom. editionis LXX.*

PARAENESIS TRIGESIMA NONA.

De Inobedientibus, & de ſtatu, ac timore Dei. Et, de futuro Iudicio.

Vtilis & neceſſaria iſta Paræneſis.

D CARISSIME, ſi frater aliquis aduentans, cohortetur te, dicens: Veni nobiſcum, velut ſanguine iuncti communicemus conſilia noſtra. in phratria ac factione coniũcti ſimus: Contradicentes verò reprimamus. Senioribus reſiſtamus, & nõ reuereamur caniciem. percutiamus œconomos. ſubſannemus quietis ac ſilentij cultores. religioſos ac pios ludibrio excipiamus: Cunctos nobis ipſi ſubijciamus: erimusq. nominati ac celebres. Reprehenſi, ne præbeamus ſilentium. vnà pariter vociferemur, ne noſtrum appareat mendacium. Admoniti, faſtum retineamus ac tumorem. adhortationibus interpellati, efferamur. Sit noſtra vis, lex iuſtitiæ: nam quod infirmum eſt,
E velut inutile reprehenditur. Tu ergo cariſſime, ne cum ijs in via ambulaueris: verùm ab ipſis declina, & te expedi. non enim conquieſcent, niſi male egerint. Reſponde autem ei, qui iſta dicit: Nihil mihi tecum eſt negotij. iſta omnia * effugi: & rurſus ijſdem ſeruire * volo? Quæ vtilitas detonſi capilli? aut cuiuſmodi vtilitatem ac fructum ex ijs rebus quis capiat? Mente retineamus, quòd mundum deſeruerimus; vt Monachi eſſemus: & quo pacto tu animas vis fratrũ turbare? Audiens autem iſta veridica verba, ne ſuccenſeas: nam communis eſt adhortationis vtilitas. Et cur non agno-

Fratria.

* *al. effugiſti.*
* *al. vis, cupis*

Pſal. 1. ſcimus, quæ pſallimus? Nonne iſta canimus: Beatus vir, qui non abijt in A
conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit: & in cathedra peſti-
lentiæ non ſedit. Sed in lege Domini voluntas eius: & in lege eius medi-
Ibidem. tabitur die ac nocte? Et rurſum ait: Quoniam nouit Dominus viam iuſto-
Pſal. 72. rum; & iter impiorum peribit. Et in alio iterum pſalmo dicit: Quia ec-
** al. omnem fornicantem.* ce, qui elongant ſe à te, peribunt: perdidiſti * omnes qui fornicantur abs te.
Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino ſpem meam.
Ibidem. Rurſusq. ait: Inimici vero Domini, mox vt honorificati fuerint & exalta-
ti; deficientes quemadmodum fumus deficient: Manſueti autem hæredita-
Pſal. 51. bunt terram; & delectabuntur in multitudine pacis. Dicit porrò & in alio
** al. gloriatur.* Pſalmo: Quid * gloriaris in malitia, qui potens es iniquitate, tota die? Et
Pſal. 100. in alio ait: Non habitabit in medio domus meæ, qui facit ſuperbiam: qui B
loquitur iniqua, non direxit in conſpectu oculorum meorum. Multos quip-
Rom. 12. pe cogitatio decepit ſuperbiæ, inania ſpirans. Nam ſcriptum habetur: Non
altà ſapientes, ſed humilibus conſentientes. Quieſce igitur obſecro: ne for-
tè dum ad tempus voluntati tuæ indulges, nouiſſima tua in dolore pera-
gas. An potius inſidias ſtruere conaris aduerſus locum hunc ſanctum? ſe-
Pſal. 40. cundum eum qui dicit: Qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me
ſupplantationem. Concedamus ergo ad cellas noſtras. Defleamus peccata
noſtra, vt Deum placatum reddamus: propter quem, etiam ex vano hoc
Pſal. 49. ſeculo egreſſi ſumus: ne quando rapiat, & non ſit qui eripiat. Conſidere-
mus hæc clare atque perſpicue: quoniam & ſi mille nunc ſimus, in die ta-
2. Cor. 5. men mortis, ſinguli hinc ſoli abibimus. ſolum opera quemq. ſequentur C
Apoc. 14. ſua, quæcumque hic egerit, ſiue mala ſiue bona. Hæc meditare. de iſtis co-
gita, vt à ventura fugere poſſis ira. Non enim nobis eſt poſſibile, manus
Pſal. 138. effugere Creatoris noſtri, ſecundum Pſalmiſtam dicentem: Quò ibo à ſpiri-
Rom. 14. tu tuo? & quo à facie tua fugiam? Nemo ergo ſeipſum decipiat. nam co-
2. Cor. 5. ram tribunali Chriſti oportet nos omnes præſentari: vbi cuncta erunt nu-
Heb. 4. Dan. 7. & Apoc. 5. da & aperta oculis ipſius. vbi millia millium, & decies centena millia San-
ctorum Angelorum & Archangelorum aſſiſtent coram eo, & omnes cælo-
Matth. 24. & Luc. 21. rum virtutes mouebuntur. Et vbi tunc erit ſuperbia atque inflatio? vbi tunc
temulentia & excandeſcentia? vbi tunc luxus atque laſciuia, minæ, & ia-
ctantia vana? Quis horribiles Angelorum Dei minas ſuſtinebit? Cogite-
mus fore, vt qui Chriſtũ Dominum exſpectarunt, & ei accepti fuerunt, ipſi D
1. Cor. 6. tunc nos iudicent. ſicut ſcriptum eſt: An neſcitis, quòd Sancti * hunc mun-
** al. de hoc mũdo. al. de mũdo iudicabunt. vt in vulg.* dum iudicabunt? Ipſi enim cum ſimiles noſtri paſſibiles fuerint homines,
in mundo gratos atque acceptos ſe Deo præbuerunt: Nos verò malis operi-
bus Deum exacerbamus. Sed forte dixerit quis duplicis animi homo: No-
uit inquiens, Dominus quæ meæ ſunt imbecillitatis, & compatitur infir-
mitati meæ. Hei mihi, hei mihi. quis hos non deploret? quoniam in ope-
** φατρία.* re Domini infirmitatem prætereximus: ad pugnas autẽ, & fratrias * ſeu factio-
Eccleſ. 7. 2. nes, ac contradictiones, faciendaq. mala, potentes ſumus. Cur teipſum
Galat. 6. decipis; Deum irridere putans? Ne ſemines mala, & mala non metes.
Iob. 9. iuxta LXX. Audi eum qui dicit: Quis durus factus, & ante eum permanſit? Qui in
vetuſtatem perducit montes, & neſciunt: qui ſubuertit eos in ira. E
Aut potius cor noſtrum in crapula & ebrietate, curisq. ſecularibus incraſ-
ſatum eſt ac impinguatum: vt ordinem noſtrum atque inſtitutum intellige-
re nequeamus. Nam pro eo, quod vnumquemque noſtrum cogitare ſecum
oporteret, & dicere ad animam ſuam: Non reperio quò me bene vertam;
quin potius omni vento circumferor. Et, quorſum ego aliorum animas, in
meam damnationem conturbo? Et, nonne magis mihi conueniebat, etiam
tale quid conantes, aliqua commonitione & adhortatione ad modeſtiam

reuocare,

A reuocare, & in officio continere; ne adoptione excidam? Scriptum eſt
enim: Beati pacifici: quoniam ipſi filij Dei vocabuntur. At nunc quid *Matth. 5.*
agam negligens? Quid in die iudicij coram horribili tribunali, non ſolum
pro anima mea: ſed etiam pro illis, quibus ſcandalo fui, & à via veritatis
auerti, reſpondebo? Nam cum alius patrem reliquiſſet & matrem: alius
vxorem & filios, fratres & amicos, vniuerſamque ſubſtantiam, propter
ſpem in Christum; quietamq. vitam elegiſſent: Ego miſer non ceſſaui eos
diuexare, atque affligere. Et dum per quietem atque tranquillitatem con-
tendunt placere hominum amatori Deo: tu hiſce contraria agis, & tua non
conquieſcis in cella; verum monachorum cellas obis, peruertens fratrum
animas, & fratres inter ſeſe traducens, ac calumnijs premens, ſuſpicioneſq.
B improbas ipſis proferens, & cogitationum pulueres ijs excitans, ac * pu- ** al. ac perturbationes atque tumultus fraternitati conciliant.*
gnas fraternitati conflans. Nam quia te malæ concupiſcentiæ emancipaſti:
ſtulta atque inepta iſta didiciſti. Quid ita crudeliter tua ipſius * vita abu-
teris? Cur damnum animæ tuæ, velut lucrum reputas? Cur in te, aliena ** al. anima.*
attrahis mala? Niſi deinceps temperate ac modeſte te geſſeris, vitæq. tran-
quillæ te dederis: etiam ab ijs coargueris atque damnaberis. Cumq. peni-
tus in profundum collapſus fueris malorum; tunc etiam tu veritatis inimi-
cos accuſabis. Non enim ſubſiſtet impiorum conſilium. ſecundum eum
qui dicit: Dominus diſſipat conſilia gentium. & quæ ſequuntur: Conſi- *Pſal. 32.*
lium autem Domini * in æternum manet. Aut adhuc magis ex duritie cor- ** al. manet in ſecula.*
dis noſtri, & ob corporis noſtri vires efferimur? neſcientes dictum illud:
C Quoniam gigas non ſaluabitur, in multitudine virtutis ſuæ. Et paulo poſt: *Pſal. 32.*
Ecce oculi Domini ſuper metuentes eum, & in eis qui ſperant ſuper miſe-
ricordia eius. Vt eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame. * Ne ** al. Cur renuis admonitus?*
recuſes, admonitus. Video enim inclinationes tuas, ambitionem, dominan-
diq. libidinem ſpirantes. Noli ſuſpicere humanam gloriam: ſed in conſe-
quens periculum reſpice. Siquidem potentes potenter tormenta patientur. *Sap. 6.*
Nam ſi animam vnicam, quam nobis credidit Dominus, neglexerimus;
permiſerimusq. eam deſolari ac deuaſtari, & ſpinis impleri, tamquam vi-
neam in ſepimento neglectam: quomodo totius paradiſi nobis * curam ** al. praefecturam.*
Dominus committet? Qui enim in paucis inquit, fidelis eſt, etiam in mul- *Luc. 16.*
tis fidelis erit: & qui in modico iniquus eſt, & in maiori iniquus eſt. Ore-
D mus igitur pro anima nobis à Deo concredita: vt de ea rationem reddere
poſſimus, quando Dominus vniuerſum mundum diſcutiet. Non enim exi-
guum ſequetur eos periculum, quibus gregis ouium fuerit cura commiſſa:
ſi præter voluntatem Principis paſtorum, ouibus abuſi fuerint. Nam po- *Sap. 6.*
tentes, ſicut iam dictum eſt, potenter tormenta patientur. Quare reſipiſca- *Reſipiſcendum ante finē vitæ.*
mus ante finem vitæ; priuſquam hinc nobis emigrandum ſit, ac morien-
dum: vbi non erit, qui pro nobis aduocati ac patroni partes ſuſcipiat.
Ibi conſpiciemus mites, & humiles corde, in magna gloria: nos vero, qui
inobedientes ac contumaces ſumus, in anguſtijs & ſuſpirijs. Nihil enim ** al Dominum.*
propter * Deum facimus, nihil ob * charitatem ipſius, nihil cum humilitate: ** al. amorem.*
ſed omnia in faſtu ac ſuperbia, omnia ſtudio complacendi hominibus, &
E ob * perditam inanem gloriam. Omnes ſuperbi ſumus, omnes iracundi, & ** al. pernicioſam.*
excandeſcentes: inuicem enim nobis inuidemus, inuicem æmuli ſumus,
inuicem nos mordemus, & deuoramus. Cito anticipent nos miſericordiæ *Pſal. 78.*
tuæ Domine: quia pauperes facti ſumus nimis. Adiuua nos Deus ſalutaris
noſter. Dicentem audi: Qui non eſt mecum, contra me eſt; & qui non *Matth. 12.*
colligit * mecum, diſpergit. An oblitus es frater lapidis molaris, in ſup- ** al. congregat.*
plicium definiti aduerſus eos qui ſcandala committunt? Ne decipiaris ô ho- *Luc. 17.*
mo: Impoſſibile enim eſt, ſine timore Dei, magnaq. humilitate, proficere. *Matth. 18. & Marc. 9.*

Nam quæ abſque ijs commoda accidunt, damna conciliant. Scriptum A
Heb. 5. quippe eſt: Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo.
Pſal. 33. Diuerte ergo à malo, & fac bonum: inquire pacem, & perſequere eam.
Ibidem, & vt aſſequaris, quoniam oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius in preces
Eccl. 15. eorum: vultus autem Domini ſuper facientes mala, vt perdat de terra me-
Hebr. 4. moriam eorum. Ne ſimulacris, & opinionibus huius ſeculi abſtrahamur:
**ſ. differunt.* nihil enim ab vmbra * differt. Nam multi cum obdormiſſent opulenti,
Antitheſis gra- ſurrexerunt pauperes. Et qui hodie princeps, cras magiſtratu priuatur. Et
uis non minus qui hodie Rex, cras morietur. Beati autem qui ſuſtinent Dominum, &
quàm vtilis. fallaciam ſeculi huius abominantur: nam reuera gloriam futuram, hære-
Luc. 16. ditate poſſidebunt. Ille enim diues induebatur byſſo, & purpura, & quo-
tidie epulabatur ſplendide; ipſumq. felicem prædicabant filij iſtius ſeculi: B
Ibidem. at non Angeli Dei. Lazarus vero mendicus, vlceribus plenus iacebat ad
ianuam diuitis, cupiens ſaturari de micis quæ cadebant de menſa diuitis:
Pulcra de La- ſed & canes aduentantes lingebant vlcera eius. Lazarus ergo non cupiebat
zaro, & diuite aliud ab ipſo diuite, neque ex ferculis menſæ ipſius; ſed neque ex quibus co-
conſideratio. medebat diues: verũ tenuia ſaltẽ atque abiecta petebat, ex quibus veſcebantur
canes. Et quantum quidem diues ſuſpiciebatur ac magnificabatur ab hoc
ſeculo, propter gloriam de ipſo conceptam: tantum ab ijs mendicus ſper-
nebatur, ac reſpuebatur: Angeli vero Dei, patientiam ipſius admiraban-
tur. Quando ergo vtriuſque iam aduenit finis, factum eſt vt deportaretur
Ibidem. mendicus ab angelis in ſinum Abrahæ; diues autem in ſupplicium inie-
ctus eſt: & in inferno ſuos eleuans oculos, cum eſſet in tormentis, videt C
Ibidem. Abraham à longe, & Lazarum in ſinu eius. Et ipſe clamans dixit: Pater
Abraham miſerere mei, & mitte Lazarum vt intingat extremum digiti ſui
in aquam, & refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Di-
Ibid. xit autem Abraham: Fili, recordare quia tu bona tua recepiſti in tua vita,
& Lazarus ſimiliter mala: nunc autem hic conſolatur, tu vero cruciaris.
Et in omnibus his, inter nos & vos chaos magnum firmatum eſt: vt qui
volunt hinc tranſire ad vos, non poſſint; neque inde ad nos tranſmeare.
Ibidem. Dixit autem: Rogo ergo te pater, vt mittas ipſum, in domum patris mei:
**al. in hanc flã-* habeo enim quinque fratres, vt teſtetur illis, ne & ipſi veniant in * hunc
mam. locum tormenti. Et ait illi Abraham: Habent Moyſen & prophetas, au-
diant illos. At ille dixit: Non pater Abraham; ſed ſi quis ex mortuis reſur- D
**al. pœnitentiã* gens, ad eos ierit, * fidẽ ei adhibebunt. Ait autem illi: Si Moyſen & prophetas
agent.
** al. ex mortuis* non audiunt, neque ſi quis ex mortuis * reſurrexerit, credent. Quid pro-
reſurgẽs, ad eos fuerunt diuiti illi, in hora illa, diuitiæ quas habuit; & oblectatio qua ex-
ierit, pœniten- hilarabatur quotidie ſplendide? Conemur igitur fratres cariſſimi, effugere
tiam agent. ſupplicia, contemptoribus & peccatoribus parata: antequam nos in illum
** al. tranſmit-* tormenti locũ * tradamur. Et tunc plangemus amare, cum non ſit qui
tamur. pro nobis ibi interpellet, aut nos conſoletur: audientes ſimul & ab ijs qui
** ſ. ſimus.* tormenta inferunt, quòd peiora his ſupplicia promeriti * ſitis; nam ipſi vo-
bis hæc feciſtis. Cum enim per modicum tempus præteriti ſeculi, iudicium
hoc per pœnitentiam effugere poſſetis, neglexiſtis: delicijsq. indulſiſtis, ac
Iaco. 5. corda veſtra nutriuiſtis, velut in die occiſionis. Vbi ſunt oblectamenta E
temporis præteriti? Vbi fallacia eius, & riſus? Nonne ecce illa, vmbræ in-
Sap. 5. ſtar præterierunt? & tamquam nebula gracilis, quæ à procella * impelli-
** al. diſpergi-* tur, & tamquam fumus qui à vento diffuſus eſt? Nunc ergo quantum tulit
tur.
ἰσωρινῶς dicta. deſiderium, præmijs iſtis ac ſupplicijs voluptatum præteritarum perfruimi-
ni. Non enim iſtis contenti eratis: quoniam non ſolum in tantorum malo-
rum foueam vos ipſos conieciſtis, verum & alios vobiſcum pertraxiſtis.
Nec eo contenti fuiſtis quòd propriam neglexeritis animam: ſed aliorum
quoque

A quoque animas peruertiſtis. Quæ igitur virtus, ac quale præceptum, reddet Deum * vobis placatum? Animæ enim veſtræ, amarulenta æmulatione, & contentione, inuidia, atque omni malitia repletæ erant. Excandeſcentiam ſæuarum beſtiarum dilexiſtis: nunc vero vniuerſa mala quæ præterito tempore operati eſtis, circumdederunt vos. Deum loquentem vobis quotidie per Prophetas, & ſacras Scripturas, ſpreuiſtis, irriſiſtis, & in ſublime vagati eſtis. Et quantum in vos, benigniſſimi Dei longanimitas intendebatur: tantum & veſtra peccata redundabant. Domino autẽ dicente: Nolite diligere mundum, neque quæ in mundo ſunt: vos de gloria, & auaritia atque ambitione contendiſtis. Domino dicente: Beati qui lugent nunc: quoniam ipſi conſolabuntur. &, Beati pauperes ſpiritu; quoniam
B ipſorum eſt regnum cælorum: vos ſuperbi & arrogantes euaſiſtis, & riſui atque ſallacijs dediti. Cum Dominus diceret: Beati mites; quoniam ipſi poſſidebunt terram: vos immanes & immites facti eſtis. Cum Dominus diceret: Beati qui eſuriunt, & ſitiunt iuſtitiam; quoniam ipſi ſaturabuntur: vos iuſtitiam odiſtis; & qui eam colebant, eos perſecuti eſtis. Cum diceret Dominus: Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur: vos abſque miſericordia & compaſſione, cum eiuſdem conditionis atque naturæ hominibus verſati eſtis. Cum Dominus diceret: Beati mundi corde; quoniam ipſi Deum videbunt: veſtrà corda auaritiam, & concupiſcentiam prauam meditata ſunt. Domino dicente: Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam; quoniam ipſorum eſt regnum cælorum: vos
C & iuſtos afflixiſtis, & veritatem non cuſtodiſtis. Nunc ergo quid clamatis? Tempus pœnitentiæ veſtræ præterijt. Illic virtutum opus exerceri poterat: at hic compenſationum retributio eſt. Nunc coronam acceperunt iuſti: vos autem peccatores, in confuſione conſtituti eſtis. Nunc iuſti lætantur: at vos peccatores, * gehennæ ignis traditi eſtis. Nunc iuſti, inſtar lucis reſplendent in regno cœlorum: vos vero peccatores, in tenebras * miſſi eſtis exteriores. Nunc iuſti, cum angelis collaudant Deum: vos autem peccatores cum dæmonibus ploratis è tormentis, dentibusq. ſtridetis, pœnitentes, & nihil proficientes: quoniam pœnitentiæ veſtræ tempus, in negligentia perdidiſtis. Nonne vos eſtis, qui à iuſtis vos ipſos ſegregaſtis: & peccatorum atque impiorum opera imitati eſtis? Nunc autem & * vos cum ipſis tradi-
D ti eſtis in ſupplicium. Deplorate igitur tormenta & ſupplicia vtriſque illata. Tunc quoque nos valde ingemiſcentes, fletu exclamabimus amaro, dicentes: Iuſtus es Domine, & iudicia tua recta. Quando enim in præterito adhuc eramus ſeculo, iſta nobis per ſanctas aperuiſti Scripturas, & non credebamus; ſed dubitabat cor noſtrum: at nunc manifeſte cuncta oculis noſtris cernimus. Væ nobis: quoniam dies noſtros in multa perdidimus negligentia. Hæc ergo præcognoſcentes cariſſimi fratres, ſtudeamus effugere confuſionem illam, & ſupplicium æternum: vt digni * gaudio reddamur iuſtorum. Quouſque tandem veteris hominis concupiſcentias circumferimus? Quouſque mentem noſtram in vanis ſeculi huius voluptatibus ſinimus? * Reſipiſcamus igitur, & euigilemus tamquam ex * ſomno, ex
E memoria inanis vitæ iſtius. Surſum mentem & cor habeamus: vbi permanentia, vbi pulcherrima ſunt bona, vbi vera vita, & lux vera. Deteſtemur mundum, & quæ in ipſo ſunt. Corruptibilia propter incorruptibilia, & terrena propter cæleſtia contemnamus. Dominum qui fecit & creauit nos, totis viribus diligamus; ſolum bonum & benigniſſimum Dominum. Diligamus & nos inuicem, propter Dominum. Cerne enim Domini benignitatem & amorem erga homines: quippe qui ita ſuos allocutus eſt diſcipulos: In hoc, inquiens, cognoſcent omnes quod mei diſcipuli eſtis, ſi * dilectionem

* al. nobis.
Ioannis 2.
Matth. 5. Luc. 6.
Ibidem.
Matth. 5. & Luc. 6.
Ibidem.
Ibid.
Ibidem.
* al. in gehennam ignis, &c.
* al. traditi eſtis.
* al. & ipſi cum illis.
Tob. 3.
* al. gratia.
* al. Renuamus al. Renouemus igitur, &c.
* al. ex vino.
Ad Dei, & proximi dilectionẽ nos cohortatur.
Ioannis 13.
* al. ſi diligatis inuicem.

nem habueritis ad inuicem. Non dixit: Si vitulos, & hircos mihi obtule- A
Ioan. 13. 15. ritis. ſed dixit: ſi dilectionem ad inuicem habueritis. Seruemus ergo cha-
ritatem fratres, caſtitatem, pietatem atque religionem, quietem ac tran-
quillitatem, humilitatem, & quæcumque decent ſanctos. Deteſtemur au-
Pſal. 139. tem impudentiam, & multiloquium. Nam ſcriptum habetur: Vir linguo-
** vulg. capiet.* ſus non dirigetur ſuper terram: virum iniuſtum mala * venabuntur, in inte-
** vulg. vindictam.* ritum. Cognoui quòd faciet Dominus iudicium inopum, & * cauſſam
pauperum. Verumtamen iuſti confitebuntur nomini tuo, & habitabunt
Eſai. 66. recti cum vultu tuo. Rurſusque ait: Super quem reſpiciam: niſi ſuper man-
ſuetum, & humilem, & tranquillum, ac trementum ſermones meos? Ipſe
porro Deus, & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui habet poteſtatem vitæ
** al. noſtros mētis oculos.* & mortis, illuminet * oculos mentis veſtræ; ad recte pieq. ſeruiendum ip- B
** al. veſtris.* ſi, omnibus diebus * noſtris: & ad miſericordiam inueniendam coram ip-
ſo, in die illa. Recordamini & mei peccatoris Ephræm, qui iſta conſcri-
pſi, in precibus veſtris, obſecro: vt & miſericordia in me indignum mo-
ueatur omnium Dominus. Quoniam ipſi gloria, in ſecula ſeculorum.
Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

VTILIS valde ac neceſſaria eſt iſta Auctoris Parænesis, qua contra immorigeros & refractarios, improborumque in fratria conſpirationes, ac quietis communis perturbatores grauiter efficaciterq. agit. Timorem Dei commendat; & peccata vitanda, emendandamq. in melius vitam docet. Futurum iudicium cunctis proponit: & quæ poſt hanc vitam ſolatia ac præmia iuſtis propoſita ſint; quæque impios ſupplicia æterna maneant, luculenter demonſtrat: vt à peccatis vnumquemque auocet atque deterreat, & in viam ſalutis inclinet ac dirigat. Exemplum, pulchramq. conſiderationem de Lazaro & Diuite epulone, poſtea adducit: ne nimium quis in diuitijs ac facultatibus mundi confidat, & delicijs oblectamentisq. iſtius ſeculi ſe dedat, ſui ac propriæ ſalutis immemor, &c. In fine autem, ad Dei & proximi dilectionem ſuos cohortatur; & vt ipſius quoque in ſuis recordentur orationibus, interpellat. C

In fratria coniuncti ſimus, &c.] *Et ſi nomen Fratria, ſecundum quoſdam nunc fraternitatem ac ſodalitatem; nunc conſortium, conuenticulum, contubernium, ſectam, ac curiam, tribumque, denotet: (Vnde Athenienſis populus dicitur fuiſſe diuiſus in duodecim tribus, & ſingulæ rurſus tribus in tres φρατρίας.) hoc tamen loco, ab Ephræm vſurpari illud videtur vocabulum pro factione & ſeditione inter fratres excitata. ſicut & non multo poſt, in hac eadem Paræneſ. vbi habetur:* Ad pugnas autem & fratrias ſiue factiones, ac contradictiones, potentes ſumus, &c.] *alibiq. ſimiliter ſæpius.* D

Quid gloriaris in malitia, qui potens es iniquitate, tota die?] *vbi vulg. cum alia interpunct. ſic:* Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? Tota die iniuſtitiam cogitauit lingua tua, &c.] *eodemque modo interpunguntur verba, etiam in noua edit. 70. At Hilarius cum Ephræm conſonat, eandemque interpungendi rationem hic ſeruat, & ſic legit:* Quid gloriatur in malitia, potens iniquitate, tota die? iniuſtitiam, &c.] *Vbi tamen S. Auguſtinus, paullo aliter ſic:* Quid gloriatur in malitia, qui potens eſt? in iniquitate tota die iniuſtitiam cogitauit, &c.] *Locus eſt Pſalm. 51.*

Quis durus factus, ante eum permanſit? qui in vetuſtatem perducit montes, & ignorant. qui euertit eos in ira, &c.] *Ita ad verbum hic apud S. Ephræm græc. & in edit. 70. At in vulg. paullo aliter, ſic:* Quis reſtitit ei; & pacem habuit? Qui tranſtulit montes, & neſcierunt hi quos ſubuertit in furore ſuo.] *Locus eſt Iob 9. vbi etiam Aquila, pro* (ὑπέμεινεν, permanſit, ſuſtinuit) *legit* εἰρήνευσεν, pacem habuit. *& Complut.* καὶ εἰρήνευσεν, & pacem habuit. *vt in vulg. At Symmach.* διετέλεσεν, perſtitit. *ac deinde pro* [ὁ παλαιῶν ὄρη, qui in vetuſtatem perducit montes.] *habet:* ὁ ἐξαιρῶν ὄρη, καὶ ἀδηλοποιῶν αὐτὰ. *i.* Qui aufert montes, & è conſpectu remouet eos.] *nos autem hic in tranſlat. Græcum Codicem S. Ephræm, qui cum edit. 70. conſonat, ſecuti ſumus.* E

Niſi

A Niſi deinceps temperate ac modeſte te geſſeris, etiam ab ijs coargueris, &c.] *Pro hoc; in alio MS. Græco, ſic reperitur:* Et ſi ad breue tempus quieſcas, iterum ad inſtitutum prius reuerteris. Cumque penitus in profundum collapſus malorum fueris, tunc etiam tu, &c.] *al.* tunc reuera & tu inimicos veritatis coargues atque increpabis, *&c.*

Aut adhuc magis ex duritie cordis noſtri, & ob corporis noſtri vires efferimur, &c.] *In alio Cod. ſic:* Aut cum duritie cordis noſtri amplius, ac corporis noſtri viribus freti magis inflamur & ſuperbimus? neſcientes quod dictum eſt: Quoniam gigas, *&c.*

Deinde, vbi poſtea eſt: quomodo totius nobis paradiſi curam Dominus committet?] *In alio MS. pro* (ἐπιμέλειαν, *curam*) *legitur,* ἐπιστασίαν παρέξει *.i.* præfecturam nobis Dominus præbebit?] *quæ etiam hic lectio quadrat, & cum immediate ſequentibus conſonat, vbi de præfectura ac cura animarum agit; de qua & paullo antea, ibi:* Nam ſi animam vnicam no-
B bis à Domino concreditam neglexerimus, &c. quomodo totius paradiſi, &c.] *Eſt autem iſtud Argumentum à minori ad maius, & à contrario, quo hic non obſcure Auctor vtitur.*

An oblitus es frater lapidis molaris, in ſupplicium definiti aduerſus eos qui ſcandala committunt?] *Alia hic lectio ſic habet:* An lapidis molaris oblitus es frater, cuius cōminatio in ſupplicium intentata eſt; aduerſus eos qui ſcandala faciunt, &c.] *Adludit autem ad illud Luc.* 17. Væ illi, per quem ſcandala veniunt: vtilius eſt illi ſi lapis molaris imponatur circa collum eius, & proijciatur in mare, quàm vt ſcandalizet vnum de puſillis iſtis, &c. *de quo habes, & Matth.* 18. *ac Marc.* 9. *quamquam ibi pro* (lapis molaris) *legatur,* mola aſinaria, &c.]

Diuerte ergo à malo, & fac bonum. Inquire pacem, & perſequere eam: vt aſſequaris quoniam oculi Domini ſuper iuſtos, &c.] *Adluſio manifeſta eſt ad verba Pſalmi* 33.
C *quæ eadem in Græco, & hic repetuntur omnia, & inſtituto Auctoris optime accommodantur, ſed cum additione* (ὅπως καταλάβῃς, vt aſſequaris) quoniam oculi Domini ſuper iuſtos, &c.] *per omnia poſtea, vt in Pſalmo citato. quamquam tamen in alio etiam Ephræm MS. legatur hic breuius ſic:* quoniam oculi Domini ſuper facientes mala, vt perdat de terra memoriam eorum.] *& al. vt exterminet è terra, vel, è medio tollat, &c.*

Nam multi cùm opulenti obdormiſſent, ſurrexerunt pauperes. & qui hodie Princeps, cras magiſtratu priuatur. & qui hodie Rex, cras morietur.] *Antitheſis grauis, & ſalutaris, qua, ſumma rerum humanarum inſtabilitas, fugacitas, & incertitudo oſtenditur. de qua etiam alibi apud eumdem noſtrum Auctorem plenius inuenies Tom.* 1. *in Orat. de Morte. & in Oratione altera etiam de Morte, ſub nomine S. Patris Baſilij, ibi addita, vbi multa in hanc rem lectu notatuq. digniſſima adducuntur, quibus hic locus non parum illuſtratur.*

D Ille enim diues induebatur byſſo & purpura, & quotidie epulabatur ſplendide, &c.] *Pulchram hic de Lazaro & diuite epulone, ex Euangel. Luc.* 16. *narrationem, conſiderationemq. (occaſione ante dictorum: ne ſcilicet ſimulacris & opinionibus vanis huius ſeculi abſtrahamur, diuitijſq. terrenis ne nimium inuitamur, &c.) adducit, & pleraq. textus Euangel. morali expoſitione, tranſcurrendo declarat atque amplificat, alia tranſponit; nonnullaq. etiam paullo aliter atque in vulg. legere hic videtur. cuiuſmodi inter alia ſunt:* [ſed ſi quis ex mortuis reſurgens, ad eos ierit, credent.] *pro quo; in vulg. Luc.* 16. *eſt:* Sed ſi quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent.] *vbi etiam pro* πεισθήσονται, *credent, ſeu fidem ei adhibebunt; in alio Ephræm MS. Græc. reperitur,* μετανοήσουσιν, *pœnitentiam agent. vt in vulg. Deinde vbi poſtea habetur:* neque ſi quis ex mortuis reſurrexerit, credent.] *alia lectio apud Ephræm hic habet:* neque ſi quis ex mortuis reſurgens, ad eos iuerit, pœnitentiam agent, &c.] *Sed altera lectio magis hic probatur, quæ & in ſacro eſt Cod. Luc.* 16. *& in pluribus manuſcript. Auctoris noſtri reperitur. quam & ideo ſecuti hic ſumus.*

E Nonne ecce illa, vmbræ inſtar prætererunt, & tamquam nebula gracilis, quæ à procella impellitur: & tamquam fumus, &c.] *Reſpicit ad locum Sap.* 5. *vbi iſta, licet ſparſim habentur, & hic inde tranſpoſitis mutatiſque aliquibus adducuntur: Eſt enim ibi iuxta edit.* 70. *Tranſierunt omnia illa tamquam vmbra, & tamquam nuncius præcurrens, &c.] multiſq. interiectis, poſtea ibi ſequitur:* Quoniam ſpes impij tamquam puluis eſt, quæ à vento tollitur, & tamquam ſpuma gracilis, quæ à procella diſpergitur, & tamquam fumus qui à vento diffuſus eſt, &c.] *Vbi in alio Cod. Ephræm pro* (ὡς ὁμίχλη, *tamquam nebula*) *legitur,* ὡς πάχνη *.i. tamquam pruina, vel ſpuma, &c. vt in edit.* 70. *ac deinde pro* (διωχθεῖσα *.i. quæ impellitur*) *eſt diſpergitur, &c. vt etiam in vulg. ſed de hoc loco, & alibi apud noſtrum Auct.*

Nec

Nec eo contenti fuiſtis, quòd propriam neglexeritis animam; ſed aliorum quoque A
animas peruertiſtis, &c.] *In alio MS. ſic legitur: Et non ſatis erat vobis propriarum anima-*
rum perditio: quin & cæterorum animas peruertere ac perdere voluiſtis, &c.] vtraque lectio bo-
na eſt, & propoſito ſeruit.

PARAENESIS QVADRAGESIMA.

** al. De pietate & timore Dei.* *De Pietate, * & abſtinentia ab illicitis, ac*
de timore Dei. B

CARISSIME frater, attende vehementer, ne deperdas viam
** al. in via tenebrarum.* rectam, vt ambules in * vijs tenebroſis: ne quando in nouiſ-
Prou. 2. ſimis tuis, apud Deum & homines inueniaris peruerſus &
iuxta 70. obliquus. Væ enim inquit Sapiẽs, ijs qui derelinquunt vias re-
ctas, vt ambulent in vijs tenebrarum. Væ his, qui lætãtur in
malis, & gaudent in conſuetudine mala: quorum ſemitæ
Aliter hic, quã in vulg. obliquæ ac prauæ, & flexuoſi curſus eorum; vt longe abſtraharis à via re-
cta, & alieneris à ſententia iuſta. Ideo addit, & dicit: Non enim appre-
** al. ſub annis vitæ.* henduntur * ſub anno vitæ. Nam ſi per ſemitas bonas ambulaſſent, etiam
** al. iuſtorum.* ſemitas * iuſtitiæ planas ac faciles inueniſſent. Qui recti ſunt & boni, inha-
** al. & ſancti.* bitatores erunt terræ; & * ſimplices atque innocentes remanebunt in ea. C
Viæ autẽ impiorum è terra perdentur, & iniqui expellentur ab ea. Neceſſariũ
Prou. 4. ergo eſt, incedere per viam rectam, ſecundum eum qui dicit: Ne declines
ad dexteram neque ad ſiniſtram: auerte pedem tuum à via mala: vias
enim quæ à dextris ſunr, nouit Dominus: peruerſæ autem ſunt, quæ à ſi-
niſtris ſunt. Deum time, & timor eius cuſtodiet te. Serua mandata ipſius,
& mandata eius in veritate deducent te. Contumacia vero, aut peſtilen-
tia, aut inuidia, aut ſuperbia, & his ſimilia, non commorentur in ſinu
Eph. 5. tuo; neque ingluuies, vel turpitudo, vel ſtultiloquium, vel ſcurrilitas, quæ
ad rem non pertinent. Omnis enim qui in hiſce ambulat, à via veritatis
aberrat, ſeipſum per loca inuia terendo. Qui autem in via ambulat recta,
ipſe ſe in manſionem vitæ prouehet arque deducet. Ne ergo religionem D
ac pietatem veram, & ab omni ſimulatione alienam deperdas frater cariſ-
ſime. Pietas porro eſt, abſtinere ab omni ſpecie mala. Si vero acciderit,
nos de opere bono contumeliam pati: ne erubeſcamus opprobrium nobis
Eſai. 51. iniuſte ab hominibus illatum, & faciamus quæ non oportet. Scriptum eſt
** al. lex mea.* enim: Populus meus, cuius * nomen meum in cordibus veſtris; nolite ti-
mere opprobrium hominum, & blaſphemias eorum ne metuatis. Sicut
enim veſtimentum inueteraſcet tempore. & ſicut lana comedetur à tinea:
** al. mea.* ita deſtruentur obuentura mihi mala. Iuſtitia autem * tua in ſeculum ma-
** al. mea.* nebit; & ſalus * tua in generationum generationes. Rurſusq. ait; Domi-
Eſai. 50. nus Deus aperuit mihi aurem; ego autem inobedientem me non præbeo,
iuxta 70. nec contradico. Dorſum meum dedi in flagella, & maxillas meas in E
colaphos: faciem autem meam non auerti à confuſione ſputorum.
& Dominus factus eſt mihi adiutor, ideo non ſum confuſus: ſed poſui
faciem meam vt petram duriſſimam, & ſcio quòd non confundar.
Propterea, licet videatur ex ſeipſa comprehendiſſe ac ſuperaſſe, non refor-
midemus, neque viam rectam deſeramus. ſecundum eum qui dicit: Si
Pſal. 26. conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum. Et denuo ait: Vi-
Pſal. eod. & 30. riliter agite, & confortetur cor veſtrum, omnes qui ſperatis in Domino.

Et

A Et noli æmulari gloriæ peccatoris : non enim noſti , quid de exitu ipſius
erit. Melius eſt enim cuncta ſecundum Deum agere, & laudari ac proba-
ri in Domino : quàm conuerſari male , & turpem famam habere . Cum
Dominus & Saluator noſter Ieſus Chriſtus dicat : Sic luceat lux veſtra co- *Matth. 5.*
ram hominibus ; vt videant opera veſtra bona , & glorificent patrem ve-
ſtrum qui in cælis eſt. Ne ergo à via recta diuertas in loca inuia : ne for-
te in præcipitia & deſerta loca incidas , & ferarum agreſtium multitudo * ** al. circũdabit*
circumdet te, * congregatioq. aquarum multarum ; & tunc pœnitentia du- ** al. conturbatioq.*
caris, dolore afflictus . Quis enim dolet ; niſi quem mala detinent? Deus
quippe benignus ac bonus cum ſit , malum non vult plaſmati atque fig-
mento ſuo . ſecundum eum qui dicit : Non enim delectatur in perditione *Sap. 1. &*
B viuorum. Iuſtitia enim perpetua eſt & immortalis. Alioq. in loco refer- *Tob. 3.*
tur: Nemo cum tentatur , dicat, quoniam à Deo tentatur . Deus enim in *Sap. 1.*
tentator malorum eſt : Ipſe autem neminem tentat. Vnuſquiſque vero ten- *Iacob. 1.*
tatur à concupiſcentia propria abſtractus & illectus. Deinde concupiſcentia *Ibid.*
cum conceperit , parit peccatum : peccatum vero cum conſummatum fue-
rit , generat mortem . Concupiſcentia, mater eſt peccati. Hæc, Euam ex *Concupiſcentia mala.ac dãna.*
paradiſo eiecit. Hæc, Caim fratricidam effecit. Hæc , Aegyptiam aduer- *Gen. 3. 4.*
ſus caſtum Ioſeph , in rabiem adegit : Iuuenis autem Deum timens , hanc *Gen. 39.*
deiecit. Hæc, populum in eremo proſtrauit . Hæc , gentes ſeptem in ter- *Act. 13.*
ra Chanaan deſtruxit ; per quam, Creatorem ſuum exacerbauerant, quare
& exterminati ſunt . Hæc, corda filiorum Iſrael, à * Deo altiſſimo decli- **al. à lege altiſſima, al. à lege excelſi Dei .*
C nate fecit. quemadmodum ſcriptum habetur : Equi furentes in fœminas ,
& emiſſarij facti ſunt: vnuſquiſque ad vxorem proximi ſui hinniebat. Hæc, *Ierem. 5.*
iudices populi in Babylone decepit. Concupiſcentia enim praua, mater ve- *Ezech. 22.*
re eſt peccati. Hæc , bella & tumultus in terra excitat . Hæc , Herodia- *Dan. 13. 14.*
dem , ad petendum caput præcurſoris Baptiſtæ ſubornauit . Hanc Iudas *Iaco. 4.* *Marc. 6.*
amans , Dominum gloriæ in manus impiorum tradidit : nam aurum ap- *Matth. 26.*
petens, vitam perdidit. Propterea omnem concupiſcentiam malam fugia-
mus fratres cariſſimi, eamq. à corde noſtro depellamus . Non * ignoſcamus ** al. parcamus.*
ei : non enim eſt fructifera ; ſed diaboli germen exiſtit. non eſt morbus car-
nis , non vulnus, nec cicatrix, neque percuſſio tumens atque inflammans.
non eſt cui malagma imponatur , nec oleum infundatur , neque vincula
D adhibeantur : ſed vulnus eſt animæ, & percuſſio cordis. Hæc , nos à San-
ctorum comitatu atque conuerſatione ſeparat . Hæc , nos à cœleſtibus di-
uellit, & terrenis coniungit. Arbor eſt , folia habens , fructum vero plane
nullum : folia habet & quidam denſa , & in denſitate eius genimina vipe-
rarum demorantur. Arborem malitiæ excinde , & pro ea arborem vitæ in
anima tua planta ; precioſam inquã crucem , ſpem & exſpectationem Salua-
toris , paſſionesq. mortis ipſius. Dilectio eius ſit in corde tuo : quemadmodũ
ſcopulus in mari propoſitus , & nauigia in pelago tempeſtatibus expoſita
ad vitæ portum inuitans. Certa tamquam bonus miles , vt coronas aſſe-
quaris. Dicentem audi: Cautos atque abſtinentes facite filios Iſrael. Quan- *Adluſit ad leuit. 15. cap.*
do legitime certaueris, tunc * perſpicue & Regis dona cognoſces. Tunc in- ** clare atque ſecure.*
E telliges bonum & vtile eſſe, agnoſcere & ſuſtinere Dominum , eiusq. man-
data ſeruare. Tunc ſenties labores , velut per ſomnium præteriiſſe , cum re-
muneratione hic facta . Quemadmodum diadema in capite Regis ſedentis
in ſuo * regno, gaudium tibi erit & exultatio: & gaudium tuum nemo à te ** al. throno.*
tollet . Concedat porro nobis Dominus , vt miſericordiam inueniamus co-
ram bonitate ipſius , & in præſenti ſeculo , & in futuro. * Ipſi gloria & ** al. Quoniam ipſi gloria in ſecula ſeculorũ. Amen.*
imperium, cum Patre initij experte , & ſancto ac adorando Spiritu : nunc
& ſemper , & in infinita ſecula ſeculorum . Amen.

SCHOLIA

A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

HAc ſua Paræneſe Auctor admonet per vias rectas incedendum eſſe, & à vijs tenebroſis locisq. inuijs declinandum. ſemitas vitæ rectæ, per quas iuſti ambulant, apprehendendas; vias autem iniquorum peruerſas atque obliquas deuitandas: & ob id etiam, quæ viæ ſint recta ac planæ, & quæ peruerſæ ac inuiæ; quiq. per has incedant, & qui illas ſequantur pulchre copioſeq. demonſtrat. Deinde etiam pietatem & timorem Dei commendat. hominumq. prauorum opprobria atque ludibria, dum bene agimus ac ſecundum Deum viuimus, nequaquam curanda: ſed in bonis ſemper inſtitutis atque operibus conſtanter perſiſtendum, docet. Poſtea concupiſcentiæ improba B *mala ac damna plurima recenſet, exemplaq. varia in illius deteſtationem ex diuerſis Scripturæ locis adducit: vt vel hinc concupiſcentiam, matrem peccati fugere, & ex cordibus noſtris depellere diſcamus, &c.*

De pietate, & abſtinentia ab illicitis, ac de Timore Dei.] *Pro hac Inſcriptione, in alio MS. ſic:* De pietate, & Timore Dei.] *al.* De via recta, ſeu de ambulando per viam rectam. & de Timore Dei.] *vbi ſingulæ quidem probantur Inſcriptiones, ſed tertia rem hic præcipue tractatam magis ſpecifice attingit proponitq.*

Væ ijs, qui derelinquunt vias rectas, vt ambulent in vijs tenebrarum. Væ his, qui lætantur in malis, & gaudent in conſuetudine mala, &c.] *Vbi abſque (*Væ*) ſic aliter legitur in vulg.* Qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebroſas. qui lætantur cum male fecerint, & exultant in rebus peſsimis: quorum viæ peruerſæ ſunt, & C infames greſſus eorum, &c.] *at in edit. 70. (quibuſcum hic Ephræm magis conſentit) ad verbum ſic eſt:* O qui dereliquiſtis vias rectas abeundo in vias tenebrarum. qui lœtamini in malis, & gaudetis in euerſione mala: quorum ſemitæ prauæ, & flexuoſi curſus eorum, &c.] *Nec diſſimilis apud S. Ambroſium eſt lectio in Pſal. 36. licet hic aliter etiã ab alijs legatur: Aq.* καὶ θρυλλοῦσιν ἐν καμπαῖς αὐτῶν *.i. & iactant, ſeu turbant ac commouent ſe in flexuris ſuis.] Th.* κὴ μυκτηρίζουσιν ἐν τοῖς ἐπικυλίσμασι αὐτῶν *.i. & ſubſannant in inuolutionibus ſuis, &c.] Sequitur poſtea in ſacro Cod. & hic apud Ephræm:* Non enim apprehendunt ſemitas vitæ, &c.] *Vbi rurſus alia atque alia reperitur lectio: nam iuxta edit. 70. ad verbum eſſet:* non enim apprehenduntur ab annis vitæ.] *pro quo, al.* ſub anno vitæ. *vt hic etiam apud Ephræm. In edit. Vatic.* ἐνιαυτῶν, ſub annis, *&c.] Sequitur deinde ibid.* nã ſi per ſemitas bonas ambulaſſent, etiam ſemitas iuſtitiæ planas ac faciles inueniſſent.] *Vbi ad verbum in edit. 70. ſic:* Nam ſi ambularent ſemitas bonas; inueniſſent vtiq. ſemitas iuſtitiæ leues.] *& ſic S. Auguſtin. in lib. de natura & gratia, cap. 69. Alij etiam hic variant, & pro (*ſemitas iuſtitiæ*)* ſemitas iuſtorum, *legunt. In exemplaribus Ephræm Græc. vtroque hic modo* D *legitur,* τῶν δικαίων iuſtorum, *&* τῆς δικαιοσύνης, iuſtitiæ.] *repeririturq. vtraque lectio etiam apud alios Patres. Sequitur poſtea in ſacro Cod. & apud Auctorem hic:* Qui recti ſunt & boni, inhabitatores erunt terræ; & ſimplices remanebunt in ea: Impij vero de terra perdẽtur, & iniqui auferentur ex ea.] *Vbi ad verbum ſic in edit. 70.* Quoniam recti inhabitabunt terram, & ſancti remanebuut in ea. Viæ impiorũ è terra perdentur, & iniqui expellentur ab ea.] *vbi etiam pro (*inhabitabunt*) alia lectio hic habet (*κατακληρονομήσουσιν *.i.* hæreditabunt*) ſicut & iſtum locum affert S. Baſilius, & alij. ac pro (*iniqui*) etiam quidam legunt hic,* ἀσεβεῖς *.i.* impij. *vt Aq. Sym. Th. &c. De quibus plura vide in Schol. edit. 70. Prou. 2. Nos autem in hiſce, partim ſecuti interpretando ſumus vulg. partim etiam edit. 70. maxime in locis quibus differentia eſt à vulg. & partim Græca exemplaria Ephræm, vbi præſertim ab vtriſque diſſidere comperimus. vt fida vbique ſeruetur tranſlatio.*

Subijcitur poſtea locus Eſai. 51. Populus meus, cuius nomen meum in cordibus veſtris, &c.] E *vt hic eſt apud Ephræm. at in edit. 70. ad verbum ſic:* Populus, cuius lex mea in corde veſtro. nolite timere opprobrium hominum; & contemptu eorum ne vincamini. Sicut enim veſtimentum, comedentur à tempore; & ſicut lanæ, comedentur à tinea. Iuſtitia autem mea in æternum erit; & ſalus mea in generationes generationum.] *Cæterum in vulg.* Populus meus, lex mea in corda eorum; nolite timere, &c. *ac poſtea:* Sicut enim veſtimentum, ſic comedet eos vermis: & ſicut lanam, ſic deuorabit eos tinea. ſalus autem mea in ſempiternum erit, & iuſtitia mea in generationes generationũ.] *vbi quæ varietas ſit lectionis, quæque conſenſio, Lector videat atque conciliet.*

Melius

A Melius eſt enim cuncta ſecundum Deum agere, & laudari ac probari in Domino, &c.] *Alia Auctoris lectio (quæ explicatiua videtur huius) ſic habet:* Satius eſt omnia ſecundum Deum agere, & laudari ac probari ab hominibus, ſed in Domino. *id eſt, propter Dominum; ita ſcilicet, vt Dominus agnoſcatur Auctor omnium bonorum, ſicq. Dominus potiſſimum laudetur, &c. vel,* laudari in Domino, *hoc eſt,* probari Domino, *vel,* placere Domino, &c. *ſed præcedens lectio atque expoſitio, hic menti Auctoris videtur conformior.*

Dicentem audi: Cautos & abſtinentes facite filios Iſrael.] *Adluſio euidenter fit ad verba Leuit. 15. in fine. vbi ſic eſt in vulg.* Docebitis ergo filios Iſrael, vt caueant immunditias, & non moriantur in ſordibus ſuis, &c.] *vbi Græce eodem modo hic eſt apud Ephræm, & in edit. 70. vbi tamen ad longum ponuntur, quæ apud Auctorem noſtrum hoc loco ſolum inchoantur. nimirum:* εὐλαβεῖς ποιήσετε τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἀποθανοῦνται διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῶν, *&c. id eſt, Cautos & abſtinentes facite (ſiue potius, facietis)* B *filios Iſrael ab immunditijs ſuis; & non morientur propter immunditiam ſuam, &c. atque huc plane reſpexiſſe Auctorem, ex adductis euadit clariſſimum.*

PARAENESIS QVADRAGESIMA PRIMA.

*De his qui propria * cadunt negligentia, excuſationesque in peccatis * prætexunt.*

* al. excidunt.
* al. ponunt.

C FRATER, ſolitariam deſideraſti vitam; bonum appetijſti opus, ſi ad finem vſque ſeruaueris. Aduigila igitur, & tibi ipſi attende, vt ſapiens & non tamquam inſipiens: vt Monachus, & non quaſi à monaſtico ritu ac more vitam alienam degeres. Non eſt enim colluctatio nobis aduerſus carnem & ſanguinem: ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum huius ſeculi, contra ſpiritalia nequitiæ in cœleſtibus. *Eph. 6.* Sobrium ergo & vigilantem te præbe vſque in finem; ne forte propria ſuperatus negligentia atque ſegnitie, ſtulte dicas & inſipienter: Ad monachatum acceſſi, & nec ibi viam ſalutis inueni. Cur igitur frater, gratiam adſpernamur Domini? & cur vitam ſolitariam calumniaris: cum holis ipſe iuuari, neque pro tua anima adlaborare? quin potius tuis te abripi D ſinis concupiſcentijs, ac cogitationum voluptatibus: & vitam adhuc ſolitariam accuſas? Si enim præcepta Domini cuſtodiſſes, non ſane excidiſſes; & ſi timorem Domini dilexiſſes, etiam tuam animam conſeruaſſes. Primùm quidem, ſolitariæ vitæ canonem non ſeruaſti. ſynaxim tuam neglexiſti. oblique atque doloſe incedere amaſti, & ſuperbiam potius delegiſti. Superiores * tuos non honoraſti, inferiores autem contempſiſti. temperantiam non dilexiſti, inexplebilem magis edendi voracitatem amaſti. vigilias non es complexus, inſatiabilem autem ſomnum potius amplexus es. Caſtitatem non probaſti, ſed pollutionem potius amaſti. Manſuetudinem & humilitatem non coluiſti, inſolentiam autem ac faſtum potius dilexiſti. Subiectionem atque obedientiam non es ſectatus, inobedientiam vero potius es am- E plexus. furorem & iracundiam non odiſti, contentionem autem & iniuriarum memoriam magis probaſti. Quietem & orationem reſpuiſti; clamores vero & iuramenta, atque maledictiones potius coluiſti. Grauitatem & verecundiam non ſeruaſti, ſcurrilitatem autem cum cachinnis magis comprobaſti. Taciturnitatem & rectitudinem ſpreuiſti, multiloquium vero & detractionem maluiſti. Cum cordis compunctione in precibus conſiſtere, non probaſti: at euagari potius, ac mente diſtrahi amaſti. Paupertatem non coluiſti, auaritiam vero magis amplexatus es. Exercitatione monaſti-

* al. Superiores tuos deſpexiſti. ſobrietatem nõ coluiſti, &c.

Antitheſes variæ, eæque efficaces, & accommodæ.

ca & labore voluntario non es delectatus ; at delitijs & oblectamentis potius gauiſus es. Proprijs operari manibus, tibi diſplicuit: quies autem & otium magis placuit. Fraternitatem non amaſti: peruerſitate vero improba gaudere, potius probaſti. Compati tribulatis noluiſti: durus autem & commiſerationis expers eſſe maluiſti. Tribulationes & improperia propter Dominum perferre detrectaſti: primam * vero cathedram, laudesq. vanas potius affectaſti. Timorem Dei, & dilectionem ipſius non ſeruaſti: contemptum autem in eum, & odium in proximum, magis amaſti. Quid multa? Cœleſtia odiſti, & terrena dilexiſti; & adhuc vitam ſolitariam calumniaris? Non noſti quia ſcriptum eſt: Perdet Dominus omnes qui loquuntur mendacium? Et rurſus: Nolite aduerſus Deum loqui iniquitatem: quoniam Deus iudex eſt. Vides frater, cauſſam ex nobis eſſe, & non ex alijs? In teipſum ergo deſcende, & ad Dominum in toto corde tuo conuertere: non enim vult mortem peccatoris; ſed magis vt conuertatur ipſe, & uiuat. Cupit enim Dominus omnes homines ſaluos fieri: nam bonus eſt. Vulneratus es? ſed curari poteris. Cecidiſti? at reſurge dumtaxat. Ne teipſum in fine, perditioni tradas. Ipſe enim Saluator dixit: Non indigent qui ſani ſunt medico, ſed qui male habent. Et, non veni * ſaluare iuſtos, verum peccatores. Ideo frater cariſſime, patere, & conſilium tibi dabo: In quiete ac ſilentio reſide, & præ oculis tuis timorem Domini gerito. colligensq. cogitationes tuas, præſide illis vt Iudex; & inſtitutum vitæ temporis præteriti perdiſce, ex quo ſolitariam aggreſſus es vitam: vt quænam ſtatus huiuſmodi cauſſa tibi fuerit, intelligas; noteſque in corde tuo damnum ac cauſſam, & vnde talis damni * prouenerit cauſſa. Nam ſi mercator in piratas atque latrones inciderit, ſiue etiã ſubmerſa fuerit nauis, & onera perdiderit; non obliuiſcitur loci vbi eorum iacturam fecit: ſi autem poſt multum temporis acciderit ipſi locum eumdem adire, magna cum * ſuſpicione per illum tranſit. Quare & nos illorum imitatores ſimus: aut potius ijs prudentiores. Illi corruptibilibus deperditis diuitijs, non obliuiſcuntur loci: at nos etiam incorruptibilia negligimus bona. In quiete igitur & ſilentio reſide, ſicut iam dictum eſt; tuasq. cogitationes tecollige, ac ſpiritum die noctuq. ſcalpe atque ſcarifica: vt eiuſmodi damni & ſubuerſionis * cauſſam agnoſcas. ne forte ab initio vanam libertatem habueris, quæ piam ac religioſam cogitationem tuam inuerterit, moresq. corruperit, ac te inuerecundum impudentemq. reddiderit. ne forte damnum ex multiloquio * prouenerit. ne forte cauſſa, ex gula & crapula exſtiterit. ne forte ex inobedientia damnum emanarit. ne forte ex deſiderio & appetitione diuerſorum locorum. ne forte ex miniſterij atque diſtractionum occaſione, maximum ſibi malum pararit: & vbi agnoueris, abſcinde libertatem, atque impudentiam pietate. Ne verearis ab hominibus præcepta Domini aſpernantibus, appellari hypocrita. Perſpicuum eſt enim, illos non ad fratris correctionem hypocriſis mentionem facere: ſed vt pudore ſuffundatur fratris cauſſa, impudensq. efficiatur, & abhorreat à recta ſententia. nam pios ac religioſos, hypocritas nuncupant. Ad quos ait Dominus: Hypocrita, eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere feſtucam de oculo fratris tui. Ne igitur verearis improperia frater cariſſime, & * verbo indiſciplinato ne capiaris: nam indiſciplinatos mors comitatur, ſecundum Scripturam. quemadmodum & alio in loco dicit: Si enim cor noſtrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Alibiq. ait: Si exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis: quoniam quod eſt honoris ac gloriæ, & Dei Spiritus ſuper vos requieſcet. Nemo autem veſtrum patiatur vt homicida, aut fur, aut alienorum appetitor. Si autem vt Chriſtianus: non erubeſcat, ſed

Margin notes: ** al. primos autem accubitus.* — *Pſal. 5.* — *Pſal. 74.* — *Pſal. 49.* — *Ezech. 18. 33* — *Matth. 9. Marc. 2. & Luc. 5.* — ** al. vocare.* — *Matth. 9.* — *Cõſilium bonũ, ac ſalutare.* — ** al. extiterit* — *al. occaſio.* — *A Simili.* — ** al. ſecuritate. cautela.* — ** al. operationẽ atque effectum.* — ** al. emerſerit. euenerit.* — *Matth. 7. Luc. 6.* — ** al. & diſciplina ne te ſubtraxeris.* — *Eccl. 5.* — *1. Ioann. 3.* — *1. Pet. 4.* — *Ibidem.*

Section letters in right margin: A (line 1), B (line 11), C (line 22), D (line 34), E (line 45).

A ſed glorificet Deum in iſto nomine. Et ſi iuſtus vix ſaluabitur, impius & *1. Pet. 4.*
peccator vbi parebunt? Fuge ergo impunitatem, & riſum; non enim conducunt animæ tuæ: Nam quæ pars fideli, cum infideli? Similiter autem *2. Cor. 6.*
& gulam, per temperantiam vince; auaritiam, per exercitationem & inopiam voluntariam; multiloquium, per taciturnitatem; * acediam, per cel- ** al. immunditiam.*
læ * patientiam; negligentiam, per futurorum bonorum memoriam; & inobe- ** al. tolerantiã.*
dientiam, per humilitatem. Sin vero, & ſub prætextu deteſtationis * ma- ** malitia.*
lorum, tibi quid mali pararit inimicus: mundum ac caſtum deinceps teipſum ſerua, & non communices peccatis alienis. Mea autem ſententia, arbitror initium tibi exſtitiſſe malorum, impunitatem atque licentiam, quæ & te impudentem effecit. Icċirco ait Scriptura: Beatus vir, qui ſemper eſt *Prouer. 28.*
B pauidus, propter pietatem. Quid porro lucri habet mundus, frater? aut quod bonum, diligentibus ipſum præbebit? Accepit quis vxorem; initium curarum. genuit filium; ſolicitudo altera. naſcitur alius; cura abundantior. moritur filius vnus; luctum parentibus ſuis relinquit. Si porro etiam viuens, improbus euaſerit atque peruerſus: magis de eo quam de mortuo
dolent. At quando iam viro, mortis obuenerit hora; grauiorem propria *Similia ſunt*
ducit morte afflictionem ſuæ coniugis: eo quòd vxorem relinquat viduam, *apud Auct. Tomo 1. in Ora. de*
& filios ſuos orphanos. Ab ijs autem omnibus, liberum te reddidit ſuaue *morte, & alibi.*
iugum Domini, ò monache: & quomodo rurſus ad antiqua * vis reuerti? ** al. rediturus*
Ne ergo tuam ipſe ſalutem deſperes. neque dixeris amplius te ſaluari non *es, vel, cogitas reuerti?*
poſſe: immo ſaluari te poſſe confide; ſed Dei timorem tota anima tua
C cole, & ipſe tua ſanabit vulnera, atq. abſque vulneribus deinceps conſeruabit. Quam diu enim diuinum colit timorem anima tua, in laqueum diaboli non incides: ſed eris velut aquila in ſublimia volitans. Sin autem poſtea, anima torpore correpta, contempſerit mandata ac timorem Dei;
tunc ab excelſis deturbata, irridetur ab * infimis: qui etiam obuelatis eius ** ab infimis, id eſt, à dæmonibus malis.*
oculis, agunt ipſam in paſſiones ignominiæ, tamquam bouem iugo conſtrictum. Ideo fratres dilectiſſimi, demus operam veritati. curemus ſalutem noſtram. meditemur horam mortis. Odio proſequamur res mundanas: iſtæ enim omnes hic manent. iſtæ nos non eximent ac liberabunt in hora neceſſitatis noſtræ, quando pœnitentes nihil proficiemus. quando pro remiſſione deprecabimur, & nullus erit qui abſoluat. Hei mihi, heu mi-
D hi. quàm tremenda erit mortis hora, quando anima ſeparabitur à corpore. Tunc non comitabitur filium Pater, non filiam mater, non vxor maritum, non fratrem frater: ſed ſolum opera quæ quiſque egit, ſiue bona ſiue mala. Præmittamus igitur nobis ipſi opera bona: vt cum hinc abieri-
mus, * admittant nos in ciuitatem Sanctorum. Quòd ſi progreſſum facere ** al. recipiant.*
velis; Regem ipſum ab hinc amicum tibi para. qualem vero putas inuenies gloriam frater cariſſime, ſi amicum Regem gloriæ poſt hac tibi vindicaueris? Nam ſicut hic ipſum honoras, talem ipſe tranſitum præbebit
tibi. & quantum ei hic inſeruis, tantum & ipſe honorabit te ibi. Scri- *1. Reg. 2. iuxta LXX.*
ptum eſt enim: Sed tantum glorificantes me, glorificabo: & qui contem- ** vulg. erunt*
nunt me, ignominia * afficientur. Honora igitur ipſum tota mente & ani- *ignobiles.*
E ma tua: vt te honore dignetur Sanctorum. At in quo ipſum vendicare ac poſſidere oportet? Dicam: offer illi aurum & argentum. & ſi nudum videris, cooperi eum. Quòd ſi nihil horum ſuppetat tibi; alia ipſi genera auro & argento pretioſiora offer: Fidem ſcilicet, & charitatem, continentiam, patientiam, humilitatem, ac longanimitatem. Abſtine à detractionibus.
Serua oculos, ne aſpiciant vanitatem; & manus, ne faciant iniuſtitiam. *Pſal. 118.*
Auerte pedes tuos ab omni via mala. conſolare puſillanimes. compatere *Ibid.*
infirmis. Da calicem aquæ frigidæ ſitienti, da fragmentum panis eſurienti, *Matth. 10. & Marc. 9.*

Ex quibus habes, ex quibus inquam, ipſe tibi largitus eſt Dominus, offer A
Marc. 12. Luc. 21. ei. Etenim duo æra minuta viduæ, non repudiauit Chriſtus Saluator noſter. Quid porro etiam Elias poſtulauit a vidua? nonne modicum aquæ in
3. Reg. 17. vaſe; & buccellam panis? Surgens enim, inquit Scriptura, Elias, abijt in
** al. Sidoniorũ.* Sarepta * Sidoniæ. cumque appropinquaſſet portæ ciuitatis, ecce apparuit ei mulier uidua, colligens ligna. Et clamauit poſt eam Elias, & dixit ei: Cape nũc mihi paullulũ aquæ in vaſe, vt bibã. Illaque pergente vt acciperet; clamauit poſt eam Elias, & dixit: Cape nunc mihi obſecro, & buccellam panis in
** al. ſuſtentabantur.* manu tua. Vides cariſſime, quibus * alebantur Prophetæ? modica nimirum
** al. & modico pane.* aqua, & buccella * panis; & quidem cum anguſtia: omne quippe ſtudium ponebant in bonis, quæ ipſis in cœlo repoſita erant. Diligamus igitur & nos viam Sanctorum, fratres cariſſimi. Dum tempus adhuc nobis ſuppetit, B
præſtemus in eo fructum pœnitentiæ bonum. Ne tempus pœnitentiæ idoneum deperdamus. nec imaginibus atque ſimulacris huius ſeculi diſtrahamur. neque cum viris opera ſua abſque timore Dei peragentibus nos ipſos coniungamus. neque eorum imitemur opera, qui propriam ſalutem deſpi-
1. Cor. 15. ciunt. ſecundũ illud oraculum Apoſtoli: Corrumpũt mores bonos, colloquia
Prouer. 4. mala. Alioq. in loco dicit Scriptura: Fili, apprehende diſciplinam meam;
iuxta LXX. ne dimittas eam, ſed cuſtodi eam tibi ad vitam tuam. Vias impiorum ne ingrediaris, neque zelaueris vias iniquorum. In quocumque loco ca-
** al. & tranſi. al. aut deuita.* ſtrametati fuerint, ne tranſeas illac: verùm declina ab eis, & * abſcede: non enim ſomnum capient, niſi malefecerint: ablatus eſt enim ſomnus * eo-
** al. ab eis.* rum, & non dormiunt. Comedunt enim eſcas impietatis, & vino iniquo C
Prou. 22. inebriantur. Iuſtorum autem viæ inſtar lucis fulgent, procedunt, & illu-
** al. donec dirigat ſe dies.* minant, donec * illuceſcat iam dies. Et rurſus ait: Noli eſſe ſodalis viro fu-
2. Pet. 2. & Iudæ 1. rioſo; neque cum amico iracundo cohabites: ne forte diſcas vias eius, ſumasq. laqueos animæ tuæ. Alioque in loco iterum: Hi ſunt fontes ſine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum in æter-
** al. Superbi.* num reſeruata eſt. * Superba enim vanitatis loquentes, ineſcant in deſiderijs carnis luxuriæ eos qui paullulum effugiunt, qui in errore conuerſantur,
2. Pet. 2. & Ioh. 8. Rom. 6. libertatem illis promittentes; cum ipſi ſint ſerui corruptionis. A quo enim quis ſuperatus eſt, huius & ſeruus eſt. Si enim refugientes coinquinatio-
** vulg. Domini noſtri & Saluatoris Ieſu Chriſti &c.* nes mundi iſtius, in cognitione Domini noſtri * Ieſu Chriſti, his rurſus implicati ſuperantur; facta ſunt eis poſteriora deteriora primis. Rurſusque D
Rom. 16. alibi: Rogamus autem vos fratres, vt obſeruetis eos qui diſſenſiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didiciſtis, faciunt; & declinate ab illis. Huiuſcemodi enim, Domino noſtro Ieſu Chriſto non ſeruiunt, ſed ſuo ventri: & per dulces ſermones & benedictiones, ſeducunt corda innocen-
Matth. 7. tium. Fugiamus ergo latam viam quæ abducit in perditionem: appetamus
** al. quæ ad vitam inducit æternam.* autem arctam & anguſtam, quæ in * æternum diducit regnum. Laboremus hic bono & alacri animo, antequam coacte nobis laborandum ſit, ac laſſeſcendum. Mundum perturbationibus ac paſſionibus obnoxium, vitamque
Prouerb. 4. in fine. male affectam oderimus. Rectos nobis ipſi curſus faciamus. Studium ac diligentiam amemus, feruentes ſpiritu erga Dominum. Ploremus hic ſpon-
** al. liberemur ab æterno ploratu, &c.* te atque libenter, vt Deum placatum reddentes, * eripiat nos ab æterno E ploratu, & ſtridore dentium. Diligamus luctum, quoniam Chriſti præce-
Matth. 5. ptum eſt. Ipſe enim dixit: Beati qui lugent nunc; quia ipſi conſolabuntur. Conſideremus fratres cariſſimi, eos qui per mare nauigant; qualia ſu-
** Græc. θαλασσομαχοῦντες.* beant pericula cum * fluctibus decertantes, & amplitudinem pelagorum tranſmeantes. Quando autem quis tempus conductionis ſuæ impleuerit, non reputat pericula quæ in mari decertans ſuſtinuit, propter gaudium: quia plenam mercedem ſuam accepit, quin & alacrior ad nauigandum in

mari,

A mari, hinc redditur. Illi quidem quando finiunt, tunc incipiunt: At nos, fratres cariſſimi, ſi aſſequamur, vt bene finiamus propoſitum nobis certamen; non amplius nobis neceſſitas incumbet iterum eumdem curſum inſtituendi; cum id ſit impoſſibile. Exiguum certamen eſt fratres, & mercedis retributio ineffabilis. Vigilemus igitur; & diligentes ſimus in opere Domini, cariſſimi, toto corde ac viribus, donec tempus habemus. Quemadmodum enim dona Dei, & promiſſa bonis non reuocantur præmia: ita nec malis intentata ſupplicia. Iccirco beatus vir qui timet Dominum: quoniam ab ipſo coronam gloriæ accipiet, quam præparauit diligentibus ipſum. Ipſi gloria, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Alluſio ſit ad Rom. 11. *Iacob. 1. 2.*

B

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARÆNESIS ſiue adhortatio 41. De his qui propria cadunt negligentia, excuſationesq. in peccatis prætexunt.] *Loco cuius Inſcriptionis, alia reperitur eiuſmodi:* De ijs qui ſua cadunt negligentia, & prætextus in peccatis adducunt.] *quæ tamen ſenſu, à præcedente non differt. In MS. Cret. ſeu Cand. ſimpliciter inſcribitur hæc Paræneſis:* De illis qui propria cadunt negligentia.] *nec aliud ibi additur. At in reliquis mſſ. tam Romanis quàm Venetis, hic pro* (τῶν πιπτόντων, *qui cadunt*) *legitur conformiter* περὶ τῶν ἐκπεπτόντων. *i. de his qui excidunt, &c. vt in proxime hic ſequente Paræneſ. 42.* πρὸς μοναχὸν ἐκπεσόντα. *i. ad Monachum qui excidit, &c. alibiq. ſimiliter ſæpius.*

C

Tribulationes & improperia propter Dominum perferre detrectaſti: primam vero cathedram potius, &c.] *Inſiſtit propoſitæ antitheſi, legiturq. hæc pars al. ſic:* tribulationes & contumelias ſuſtinere Domini cauſſa, noluiſti. *& al.* non amaſti: primos autem accubitus, laudesq. inanes magis appetijſti. *& al.* potius amaſti. *Deinde pro eo quod immediate ſequitur:* Timorem Dei, & dilectionem ipſius non ſeruaſti: contemptum autem in eum, & odium in proximum magis amaſti.] *in alio MS. ſic iſtius antitheſis verb. redduntur atque leguntur:* Diuinum timorem atque amorem non cuſtodiſti: abſque autem Dei timore viuere, & fratrum odium potius defendiſti atque amaſti.] *& ſic de reliquis.*

Ideo frater cariſsime, patere; & conſilium tibi dabo, &c.] *Vbi ad verbum magis al. ſic:* propterea dilecte frater, patienter ferto; & verbum tibi conſulam.] *eſt enim ibi Græc.* καὶ συμβουλεύσω σοι ῥῆμα. *ſignificans id quod iam poſuimus. vel etiam ſ.* ἐλλειπτικῶς. *illud*

D *accipiendo, pro eo quod eſt:* & vno verbo conſilium tibi dabo. *vel,* ſolo verbo conſilium bonum tibi impertiar, &c.] *eſt autem Phraſis iſta puto, Syriaca, etiam Hebraiſmum redolens: cuiuſmodi & alia apud Ephræm alibi inueniuntur haud infrequentes.*

Perſpicuum eſt enim illos non ad fratris correctionem, hypocriſis mentionem facere: ſed vt pudore ſuffundatur fratris cauſſa, &c.] *vbi in alio MS.* ἀλλ' ἵνα ἐκτραπεὶς, *&c.* ſed vt euerſus, ac de ſtatu mentis deturbatus frater, efficiatur imprudens, & alienetur à recta mente atque ſententia, &c.] *quæ lectio, & ſi non diſpliceat, altera tamen magis hic probanda, & rei de qua agitur, accommodatior videtur. agit autem hoc loco aduerſus improbos quoſdam diuinorum præceptorum contemptores, qui pios ac religioſos viros ſubſannant, eosq. Hypocritas impudenter appellant, volentes pudore eos ſuffundere, & à recta mente atque ſententia alienare, ſuiq. ſimiles impudentes reddere, &c. in quos illud Euangelij merito retorquetur dictum:* Hypocrita, eiice primum trabem de oculo tuo, &c.] *vt eſt Matth. 7. & Luc. 6. qui locus*

E *etiam opportune atque accommode hic ab Auctore citatur, & in improbum illud hominum genus apte retorquetur.*

Alibiq. ait Scriptura: Si exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis; quoniam quod eſt honoris & gloriæ, & Dei Spiritus ſuper vos requieſcet, &c.] *Locus Scripturæ eſt 1. Pet. 4. quem hic citans Ephræm, ſuo inſtituto accommodat, nonnullaq. immutat, ac quædam breuitatis cauſſa prætermittit; paulloq. aliter legit atque in vulg. vbi ſic eſt:* quoniam quod eſt honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui eſt eius Spiritus, ſuper vos requieſcet, &c.] *vbi, ſicut & in ſequentibus quædam aliter ab Auctore leguntur, & nonnulla ſtudio ac data opera ab illo omittuntur, ſicut hic legenti & conferenti patebit, alibiq. ſæpe.*

Quòd ſi proficere velis; Regem ipſum ab hinc amicum tibi para : qualem vero pu- A
tas inuenies gloriam, ſi amicum Regem gloriæ poſt hac tibi vindicaueris?] *Alia hic le-*
ctio ſic ſe habet : Si ipſum volueris poſsidere Regem; iam hinc qualem tibi gloriam con-
queris? Si autem gloriam inuenire putas; ab hinc Regem gloriæ amicum tibi para ac
vindica, &c.] *vbi etſi vtraque quidem lectio clara ſit, prior tamen inſtituto Auctoris magis hic*
quadrare videtur, ſententiæq. vim atque connexionem melius reddere, atque accommodare.

Scriptum eſt enim : Sed tantum glorificantes me glorificabo : & qui contemnunt me
ignominia afficientur.] *Vbi alius quoque Græcus codex Ephræm, in ſingulari habet :* & qui
ſpernit me, honore priuabitur.] *quomodo etiam legit noua editio LXX. ſed in eo ab Aucto-*
ris noſtri lectione hic differens, quòd ibi præponatur (ὅτι quoniam) hic vero non item. legiturq. ibid:
ὅτι ἀλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, &c. quoniam tantum glorificantes me glorificabo, &
qui ſpernit me honore priuabitur.] *pro quibus, in vulg. 1. Reg. 2. ſic legitur :* Sed qui-
cumque honorificauerit me, glorificabo eum : qui autem contemnunt me, erunt igno- B
biles.] *vnde in quibus conuenientia lectionum ſit, & vbi diſcrepantia, cuiuis legenti atque con-*
ferenti facile patebit. De alijs varietatibus, inuenies in ſcholiis nouæ Rom. editionis LXX. in 1.
Reg. 2. cap. ac apud Auctorem noſtrum alibi.

Surgens enim (inquit Scriptura) Elias, abijt in Sarepta Sidoniæ, &c.] *Locus Scriptu-*
ra eſt 3. Reg. 17. vbi ad verbum magis in edit. LXX. ſic : Et ſurrexit, & iuit in Sarepta : & ve-
nit ad portam Ciuitatis. & ecce ibi mulier vidua colligebat ligna. Et clamauit poſt
eam Eliù, & dixit ad eam : Cape nunc mihi puſillum aquam in vaſe, & bibam. Et abijt
capere. Et clamauit poſt eam Eliu, & dixit : Cape nunc mihi buccellam panis, qui in
manu tua, &c.] *At in vulg. paullo aliter iſta leguntur hoc modo :* Surrexit, & abijt in Sare-
pta. Cumq. veniſſet ad portam Ciuitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna, &
vocauit eam, dixitq. ei : Da mihi paullulum aquæ in vaſe, vt bibam. Cumq. illa per-
geret vt afferret, clamauit poſt tergum eius dicens. Affer mihi obſecro & buccellam C
panis in manu tua, &c.] *vbi Auctoris lectio in pluribus cum LXX. & in aliquibus cum vulg.*
conſentit : quare & vtriſque hic etiam pro rei exigentia magis vel minus noſtram tranſlationem
accommodauimus. Locus porro iſte de Helia & vidua illa egregie à S. Chryſoſtomo, Tomo pri-
mo, in Serm. in Heliam prophetam, qui incipit : Glorioſus olim prophetarum poſſeſsione,
&c.] *tractatur & illuſtratur, ſicut & in alio ibi ſequente Sermo etiam de Helia. cuius initium*
eſt : Cum geſta peccata recenſemus, &c.

Fili apprehende diſciplinam meam : ne dimittas eam, ſed ſerua eam tibi ad vitam
tuam, &c.] *Alius hic Scripturæ locus adfertur ex 4. Prouerb. cap. 4. vbi etiam non parua lectio-*
nis occurrit varietas, & præſertim cum vulg. vbi hunc in modum iſta citantur atque leguntur :
Tene diſciplinam, ne dimittas eam; cuſtodi illam, quia ipſa eſt via tua. ne delecteris
in ſemitis impiorum, nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea, nec tranſeas per il-
lam; declina & deſere eam. non enim dormiunt, niſi maleſecerint : & non rapitur ſom- D
nus ab eis, niſi ſupplantauerint. Comedunt panem impietatis, & vinum iniquitatis
bibunt. Iuſtorum autem ſemita, quaſi lux ſplendens, procedit & creſcit vſque ad per-
fectam diem] *Cæterum nos hic in tranſlatione, Græcum textum Auctoris ſequuti ſumus, &*
lectioni fere LXX. inſiſtimus, quòd per omnia quaſi hic cum illis conſentiat, paucis ſolum demptis
quorum varietatem ad marginem appoſuimus. De alijs, plura vide in Scholijs nouæ editionis
LXX. in hunc Prouerb. locum.

Et rurſus ait : Noli eſſe ſodalis viro furioſo; neque cum amico iracundo cohabites;
ne forte diſcas vias eius, &c.] *Verba ſunt Sapientis, Prouerb. 22. vbi Auctor per omnia*
cum LXX. concordat, recedit autem à vulg. vbi ſic eſt : Noli eſſe amicus homini ira-
cundo, neque ambules cum viro furioſo : ne forte diſcas ſemitas eius, & ſu-
mas ſcandalum animæ tuæ.] *Quin & Symmachus hic pro* (noli eſſe
ſodalis) *legit,* ne amicitiam contraxeris. *& pro* (acci- E
pias laqueos) *Aq.* offendiculum; *& Sym-*
mach. ſcandalum, *vt hic eſt*
in vulg. &c.

PARÆ-

A

PARAENESIS QVADRAGES. SECVNDA.

Ad Fratrem qui excidit. & de Pœnitentia.*

*al. ad Monachum qui deſeruit monaſterium, et de Pænitentia.

SVB obedientia Patris ſpiritalis conſtitutis, ſuggerit inimicus, dicens: Diſcede hinc, & priuatim habita, vt quieſcas magis. Et ſi cogitationibus eiuſmodi, frater conſenſerit; à fraternitate
B recedit. Sin autem viderit inimicus cogitationem fratris paullulum attendere ſibi: tunc ſuggerit ipſi, dicens: ingredere in interiotem eremum. Deinde confidente fratre per aliquod tempus in eremo: tunc affert ei honeſtatis inimicus dæmon, cogitationem tædij, temporisq. productionem, ac rerum neceſſariarum penuriam, ſenectutis imbecillitatem, & ſolitudinis laſſitudinem atque moleſtiam. Et ſi inimicus fratrem commouere potuerit; etiam inde ipſum extrahit, tranſportatq. prope caſtellum, aut ciuitatem. Et tunc fornicationem molitur, atque intentat ei dæmon. quare frater ſe continet ac cohibet ab acceſſu ad ciuitatem, neque caſtellis ac vicis appropinquat. Tunc cernens inimicus propoſitum fratris; incitamenta ac machinamenta excogitat, quibus fra-
C trem deijciat. ex quibus vnum eſt iſtud: Vna dierum, dum frater in cella quieſcit, mulierem ſubornat, quæ ianuam eius pulſet, prætextu quòd à via abertarit, & metu perculſa ſit; vel quòd pro eleemoſyna venerit: aut etiam prætexit ſe Monachum aliquem notum atque inſignem inquirere. Frater itaque oſtium aperiens ſuum, videt mulierem in ſua conſiſtentem cella. Quæ ait ad illum: Domine Abba, vbi certus quidam moratur * Monachus? Et quia inclinata iam eſt dies, fac charitatem ac gratiam ſuſcipiendi * nos, intra fores tuas iſta nocte: ne forte oberrantibus * nobis, comedant nos feræ ſylueſtres. Sæpe enim etiam aliam ſecum adducit deceptricem mulier. forte etiam expenſas deferunt, & res neceſſarias, quibus * fratrem ineſcare volunt. Tunc * frater cum vtriſque pugnat cogitationibus, metuitq. ne velut immitis atque
D immiſericors, præcepto excidat; & ne forte etiam boni occaſióne capiatur eius anima. Sed ne in longum protrahamus ſermonem; ſi concupiſcentia victus fuerit Monachus, & poſt conſummatum ſcelus ſi emittere eam voluerit, reſpondet illi, dicens: quando me * humiliaſti ac compreſſiſti, à te dimittis; vt quo velim abeam? At quo pacto ante conſpectum parentum meorum comparebo? An poterit amodo res cælari? Certo igitur ſcias Monache, non amplius me à te abſceſſuram: quin etiam tecum in tua cella conquieſcam; & vnde voles me * ſuſtentes. Tunc ſeipſum Monachus deflere incipit, quòd prorſus ianuam ſuæ cellæ aperuiſſet. Iſta igitur ſciens Monache, teipſum cuſtodi. Nam ſi in * eius laqueos incideris, difficulter te explicare poteris. Laqueis enim inquit, quæ à labijs ſunt pertraxit eum. Qua-
E re prænoſcens quæ peccati futura ſint nouiſſima; qualemq. committentibus illud infamiam poſtea conciliet; fuge voluptatem carnalem: quippe cuius fructus, pudoris atque infamiæ fructus exiſtunt. Et ante voluptatem quidem concupiſcentia, poſt voluptatem autem dolor. Perpende ergo animo, quòd voluptatem dolor conſequatur, & fuge peccatum, mente complectens humanum dedecus, atque adeo timorem Dei. Repelle igitur abs te Dæmonem volentem te decipere, & labores tuos abripere; vt abſque triſtitia permaneas. Nouit quippe cordium ſcrutator Dominus, quod non malitiæ

Ab exemplo.

* al. Frater?

* ſ. me.

* al. oberranti me, &c.

* al monachũ.

* al Tunc monachus vtrimque impugnatur à cogitationibus.

* ἐταπείνωσας.

* al. ſuſtentabis

* al. in eos laqueos.

Prouer. 7. vulg. Blanditiis labiorũ protraxit eũ, &c.

cauſſa,

cauſſa, aut humano aliquo odio, mulierem reſpuas: verùm vt non per bo- A
num tibi opereris malum. Si autem quis dicat, rem bonam eſſe hoſpita-
litatem; conſentio & ego: At hoſpitalis vir imitari debet eum, qui aurum
**al. vitiatum.* in fornace probat, purumq. ſibi accipit, * improbatum vero deſpicit. hoc
& corruptum. eſt, mandatum obſerua; à peccato autem velut ab ore * ſerpentis fuge.
** al. ſerpentis. Matth. 25.* Nam qui dixit, Hoſpes eram & collegiſtis me: dixit etiam, Non fornicabe-
Matth. 5. 19. ris. Sobrium igitur ac caſtum te præbe in iuuentute tua. Vigilanter atten-
Exod. 20. de, ne forte otio atque torpori indulgens, inueniaris prauis affectionibus
ſeruiens à iuuentute vſque ad ſenectutem. Nam qui in mari naufragium fa-
** al. at multa* cit, forſitan & vigilauit & decertauit: * verum magna inundationum in-
fluctuum inundationes, in eũ ſultatio ipſum obruit. Qui autem in portu naufragatur, ſimilis eſt illi, qui
praualuerunt. mera ſua negligentia nauem domini ſui in profundum deducit ac perdit. B
Tu ergo in portu verſaris Monache, ſiquidem tibi ipſi attendas. Propterea
**al. te ad oppidum ſeu caſtel* neque nobis in vicis ac caſtellis conuerſari expedit: ſin autem te * illuc vſ-
lum abeũde vr que properandi vrſerit neceſſitas, ne colloquiis diſtraharis mulierum.
ſerit neceſsitas, ne cum mulie- quemadmodum enim qui hamum deglutit, ita tua abripietur anima. So-
ribus colloquaris. brium igitur ac vigilantem te præbe, quia non procul abeſt prolapſio.
Cum modeſtia igitur ac timore Dei aduerſus tentationem decerta: nam for-
** al. procaciter* nicationis mater eſt impudentia. Quòd ſi te liberius * loquentem, & acce-
agentẽ vel garrientem cum ip dentem ad ipſas viderint; ad peius incitantes, deiicient te. Verum etiam
ſis. ſi verecundus ſis ac modeſtus, non confidas tibi: ſed aduigila, ne forte com-
punctionis & pietatis prætextu, mentem tuam verbis blandiloquis corrum-
pant ac deſtruant. Dixit enim quidam Sanctorum: Sermones proferunt, af- C
Matth. 10. fectum animi emollite conantes. At certe quemadmodum dixit Saluator: Ec-
Luc. 10. ce ego mitto vos, ſicut oues in medio luporum. Eſtote ergo prudentes ſicut
Epheſ. 5. ſerpentes. & ſimplices vt columbæ. Admonet autem & per Apoſtolum,
** al. ſed intelligite quæ ſit vo-* dicens: Nolite fieri imprudentes, ſed * intelligentes quæ ſit voluntas Domi-
luntas Dei. ni. Et nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. Certo igitur ſcias cariſſime,
quòd ſi fueris vt aurum purum in mundo; & ad inſtitutum profectus monaſti-
cum, neglexeris te ipſum: non tardabis fieri ſicut plumbum. Et ſi iterum
ad monaſticum vitæ genus veniens: Dominum in veritate dilexeris: non
tardabis fieri vt margarita, non habens maculam, aut rugam, vel quid
eiuſmodi: ſed erit immaculatus omni ex parte. Et iſtud te rurſus noſſe vo-
lo, quòd qui committit peccatum, grauius bellum habet eo qui ſe conti- D
net. Nam ſicut qui lutum in aliquem locum infundit, fœtorem reddit
abundantiorem: ita & qui non ſe continet, paſſionem auget. Intellige,
quòd ſi te ipſum neglexeris; in fine te pœnitebit. Cum dicat Apoſtolus:
1. Cor. 7. Qui ſine vxore eſt, ſolicitus eſt quæ Domini ſunt, quomodo placeat * Do-
** al. Deo.* mino. Qui autem cum vxore eſt ſolicitus eſt quæ ſunt mundi, quomodo
placeat vxori; & diuiſus eſt. Tu vero Monache, non mundanam elegiſti
ſolicitudinem: ſed quo pacto placeas Deo; vnde te ipſum caſtraſti propter
1. Cor. 7. regnum cœlorum. Rurſusq. dico, ſi non continueris; nouiſſime multis
modis dolebis. ſecundum Apoſtolum dicentem: Tribulationem vero car-
** f. de virtute* nis habebunt huiuſmodi. Nam qui vxorem duxit, inopia * virtutis labo-
minus laborat. rat, curis domus, & vxoris, educationiſq. liberorum diſtractus. Qui au- E
tem abſque vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt Domini, quomodo placeat
Domino. Teipſum propter regnum cœlorum caſtraſti; non ferro ſemina-
** τοὺς διδύμους.* ria * amputans, quippe quod a virtute eſt alienum: ſed pia cogitatione
voluptates comprimens. Quare iiſdem terminis, viuendiq. inſtitutis inſiſte.
Eccl. 5. quia ſcriptum eſt: Melius erat te non vouere, quàm poſt votum pro-
miſſa non reddere. Teipſum igitur ad continentiam compelle: & mundas
** al. tranquillum ſerenitate plenum.* cogitationes tuas, mentemq. inuenies, tamquam portum * ſerenum tran-
quillitate

A quillitate plenum. Et futurorum bonorum ſpes, vires animæ tuæ pinguefaciet, quaſi adipe & pinguedine repletas: quibus nos Dominus dignetur iuſtus iudex. Amen. Neque alio * modo templum corrumpas Dei, obſecro. & non contriſtes inhabitantem in nobis Dei ſpiritum; nec ſanctos Angelos noſtræ deputatos cuſtodiæ, die noctuq. qui & dæmonas à nobis repellunt * inuiſibiles, dentibus aduerſum nos, ſtridentes: ne forte ipſi accuſatores noſtri, in die euadant iudicij, ſubijciamurq. euerſioni Sodomorum. Nam etiamſi nos, parietes ac muri circumdederint; & licet nos * tectũ contexerit, & fores occluſæ ſint, ac tenebræ exiſtant: attamen cogitemus nihil eorum quæ ad nos pertinent, latere eum qui tenebras à luce ſeparauit. Fidemq. tibi Propheta faciat, dicens: Intelligite inſipientes in populo, &

** al. alio in loco* — *1. Cor. 3. 6.* — *Eph. 4.* — ** al. inuiſibiliter.* — ** al. terra occultauerit.* — *Gen. 1.* — *Pſal. 93.*

B ſtulti aliquando ſapite. Qui plantauit aurem non audit? aut qui finxit oculum non conſiderat? Qui corripit gentes non arguet; qui docet hominem ſcientiam? Dominus ſcit cogitationes hominum, quoniam vanæ ſunt. Vides * frater cariſſime, quòd non ſolum hominum actiones intueatur Deus, verum etiam cogitationes. Quòd ſi tibi ſuggerat inimicus, dicens: Reſtat pœnitentia, ideo iã voluntate tua perfruere. Dic ad eum: Quæ vtilitas eſt diabole, domum bene exſtructam diruere, ac de integro rurſus ædificare? Cum dicat Apoſtolus: Cum metu ac tremore veſtram ſalutem operamini. Vbi vero metus eſt & tremor, perſpicuum eſt nullam adeſſe voluptatem. Da ergo operam ſaluti tuæ, dilectiſſime frater; ac mentem ad tranquillitatem traducens, recollige cogitationes tuas, & dic intra teipſum: Tanto iam

** al. Vide cariſſime.* — *Philip. 2.* — *Quomodo quis ad ſeipſum redire debeat.*

C tempore tuas voluntates & carnis cupiditates exples, & cogitationibus ſatisfacis tuis? Quod lucrum his perficiendis retuliſti? Numquid ad ſtaturam tuam, adieciſti cubitum vnum? At craſſus ac pinguis factus es? aliud igitur tibi ipſe nihil, præter eſcam vermium collegiſti. Quid ergo inde tibi vtilitatis acceſſit? Cæleſtem ne theſaurum bonis compleſti, dum ita ſine metu vitam degis? Quid igitur tibi profuerit, reliquiſſe mundum? Heu mihi, ò anima; quòd ad talem vitæ conditionem, aut potius euerſionem * deueneris? Ecce fratres mei virtutibus exornati ſunt, Deumq. in veritate timent: ego autem in tenebris ambulo. Mane reſipiſco propter ea quæ ago, ac die conſequenti deteriora perficio. Et cùm mihi Dominus * vitam & ſanitatem donauerit, his ego confiſus Creatorem meum exacerbo. Quare negli-

** al. deuenerim.* — ** al. fortitudinem, & ſanitatem.*

D gens es, ò anima mea? Cur pro nihilo ducis? Non enim te pellet atque abijciet Creator, qui te ex non eſſe ad eſſe produxit. Ipſe mittit angelum ſuum: tu hinc diſcedes? Agnoſce infirmitatẽ tuam ò anima mea. quamdiu factori tuo, ac mandatis ipſius reluctaberis? Opprobrium me feciſti, ò diabole, & angelis & hominibus, * morigerumq. impijs tuis reddidiſti conſilijs. Suggeris enim mihi, dicens: Semel exple concupiſcentiam tuam, & non amplius indulgebis ei; neque cognoſcetur peccatum tuum. Et ecce paruum illud, magnus mihi factus eſt hiatus: nec poſſum improbis, varijsq. concupiſcentijs tuis reſiſtere. Nam exiguum foramen aqua inuenit, hiatumq. magnum ac omnibus manifeſtum effecit. Vere enim peccatorum conſuetudo in deterius agit eum qui lapſus eſt. Mentem quippe meam

** al. obediensq. factus ſum conſilio tuo impio.* — *Prouerbium accommodatum.*

E immundis * obſcuraſti cogitationibus, & in peccati foueam impuliſti me. Cui dicam, vt ſuper me plangat miſero peccatore? Nudum enim me inimicus reddidit, ob meam pigritiam; verum ſpe in Deum reſpiciens, non deſpero ſalutem meam in finem; quoniam clementiſſimus eſt, & optimus Dominus. Quid porro & ad fraudulentum deceptorẽ inimicum? * quia cõtinentiam meam ob ſtomachi infirmitatem euertit, & me à vigilia in orationibus alienum fecit. auaritiam in me, prætextu longioris ſenectutis plantauit, lacrymas meas exſiccauit, cor meum craſſum ac ſtupidum reddidit.

** al. obſcurauit, & in lacum peccati me impulit.* — ** al. quippe qui.*

Ab

** al. defixam tenet.* Ab obedientia in Chriſto, me ſegregauit; & in diſtractionibus me* ſuffixit. A
inobedientem, ac otioſum me reddidit, ne quid agerem: & vt curioſe ac
Matth. 7. fruſtra laborarem effecit. Inuidiam & detractionem me docuit. Trabem
Luc. 6. quæ in oculo meo eſt, non permittit mihi vt conſiderem: feſtucam autem quæ in oculo fratris mei eſt, oculis meis obijcit. Quæ in corde meo
ſunt, occultare ſuadet: ſin autem in aliquod impegerit frater meus deli-
** al. vt apud alios garriam, mihi Auctor eſt.* ctum, de eo vt* garriam efficit. Superbiam, & iracundiam atque excandeſcentiam me edocuit. Ventri, & ebrietati, ac voluptatibus me deditum eſſe
fecit. Damna animæ meæ, tamquam lucra comparauit mihi. Pigrum, &
murmuratorem, atque multiloquum me eſſe docuit. Verſutum, & ſuſurronem, ac immorigerum me effecit. In lectione, & pſalmodia, diſtractum
eſſe alijs, me docuit. Oro, & non attendo. captiuum me ducit, & non B
conſidero. Admonitus frequenter à viris Deum timentibus, bonæ ipſorum
adhortationi non parebam: nam ſicut iacula, illorum verba excipiebam,
& commonitus iraſcebar. Satis ſit tibi tantus interitus Diabole. Agedum
in teipſam ò anima mea reuertere. Qua potiſſimum re freta, tuum Creatorem exacerbas? Quamdiu in iiſdem verſaris malis? Noli aſpernari gratiam
eius qui te protegit atque conſeruat: ne forte abs te recedat, & in manus
tuorum tradaris inimicorum. Fuge diabolum ò anima mea, & opera eius:
Ioann. 8. nam odium erga homines gerit, & homicida eſt ab initio. Si ad eum acceſſeris, non parcet perditioni tuæ. Relinque hoſtem malignum, & Deo
benigniſſimo adhære. Erubeſce igitur ò anima, & in viam ſalutis reuertere. Vulnerata autem, ne teipſam deſperes. nam ſæpe licet pugil ceciderit, tandem adhuc coronam refert. Cecidiſti? reſurge. Viriliter age, & C
dic: nunc incepi. Et ne perſeueres in lapſu tuo: ne forte vt cadauer in
** al. apponaris.* auium & beſtiarum cibum * tradaris. Cùm propheta clamet: Ne tradide-
Pſal. 73. ris animam confitentem tibi. Animas pauperum tuorum ne obliuiſcaris in
finem. Procide & tu Regi gloriæ, confitens peccata tua: nam multitudinem miſerationum continet. Qui terrenum adire Regem volunt, à ianito-
** al. reijciuntur.* ribus prohibentur, a militibus & miniſtris* expelluntur; dona Principibus
** al. adducunt.* * afferunt, vt voti compotes fiant. Tu autem ad Regem accedens vniuerſorum, nihil horum ſuſpiceris. Non dona requirit: nullus enim eſt qui accipiat, neque qui impediat: quoniam ſtatim Rex inuenitur, & admittit te.
In conſcientia pura ad Deum recurrendum. Malitiæ eſt immemor, & benignus, & de hominum vitijs dolet. Accede D
igitur ad ipſum, non in ſimulatione, neque corde duplici: verum in conſcientia pura: Nam priuſquam tu exiguum aut magnum quid loquaris,
præuidet de quibus locuturus ſis: & antequam tuum aperturus ſis os, quæ
in tuo ſunt corde præcognoſcit. Ne ergo vacilles, neque morbum tuum
** al. compatiens* occultes: non enim durus eſt medicus, ſed * indulgens. ſolo verbo curat.
Marc. 2. & Luc. 5. Ioh. 5. Dixit, & facta ſunt. hocq. ex ipſis crede rebus. Dixit paralytico: Tibi dico
ſurge. tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam: & è veſtigio ſanus
factus eſt homo, & baiulans ſuum quo portabatur lectũ, ambulabat ſanus.
Matth. 8. Mar. 1. Luc. 5 Dixit & leproſo, volo, mundare: & ilico mundata eſt eius lepra. Quin & La-
Ioh. 11. zarũ quoque quatriduanũ ſolo verbo a mortuis excitauit Dominus. Et ne ſi-
** al opera Dei infinita ſunt.* gillatim recenſentes, videamur in longũ protrahere ſermonẽ; nam * opera E
ipſius innumerabilia ſunt: Illius etiam (quæ pedes eius lacrymis irrigauit,
Matth. 9. & capillis ſuis abſterſit,) peccata verbo diluit, atque dimiſit, dicens: Confide filia, fides tua te ſaluam fecit. Nam fons eſt indeficiens, medicamenta ſalutis
hominibus producens. Ne ergo hæſites. non enim te ſaluari volentem reijciet,
Matth. 7. qui ait: Si vos cum ſitis mali, noſtis bona data dare filijs veſtris: quanto magis
Pater veſter qui in cælis eſt, dabit bona petentibus ſe? Accede igitur ad Patrem
miſericordiarum, & confitere peccata tua, cum lacrymis dicens:

Peccaui

A PECCAVI in cœlum, & coram te Domine Deus omnipotens, & non ſum amplius dignus vocari filius tuus, neque ſurſum aſpectum tollere, & cernere altitudinem cœlorum, præ multitudine iniquitatum mearum, neque nomen tuum glorioſum nuncupare labijs mei peccatoris. Nam cœlo & terra indignum * me reddidi: quia te optimum Dominum exacerbaui. Precor obteſtorq. Domine, ne me à facie tua abijcias; neque recedas à me, ne miſer peream. Niſi enim me tua gratia protexiſſet, iam ego perijſſem, & eſſem inſtar pulueris ante faciem venti, & quaſi numquam in hac vita apparuiſſem. Nam ex quo viam tuam dereliqui, nullus hic mihi bonus occurrit dies. Qui enim in peccatis melior viſus eſt dies, acerbiſſimorum exſtitit acerbiſſimus. Verùm deinceps ſpero fore, vt gratia tua, quæ me

Oratio Pœnitenti neceſſaria. — *Luc.* 15. — *Luc.* 18. — * *al. indignum me reddidi, te benigniſſimum Dominum exacerbans. Precor obteſtorq.* — *Pſal.* 1.17.34 — *Iob* 26.30.

B confortat, conſulat ſaluti meæ. Nuncque ad te ſupplex recurro, obſecrans, vt me à iuſtitiæ aberrantem via, ſuſcipias. Effunde in me miſerationum tuarum multitudinem, ſicut in filium olim effudiſti prodigum: quia vitam meam dedecoraui, diſſipatis diuitijs gratiæ tuæ. Miſerere mei Deus, & ne vitæ memineris meæ, quæ ad extremam redacta eſt vilitatem. Miſerere mei, ſicut olim peccatricis, & publicani es miſertus. Miſerere mei, ſicut commiſeratione ductus es latronis. Nam is in terra cum eſſet, ab omnibus reprobatus eſt: at tu eum ſuſcepiſti, & delitiarum paradiſi incolam feciſti. Quare & meam inutilis tui ſerui pœnitentiam ſuſcipe: nam & ego à cunctis ſpretus ſum, atque reiectus. Adueniſti enim Domine, non vt * iuſtos, ſed peccatores vocares ad pœnitentiam. Deprecare cariſſime, & confitere:

Luc. 15. — *Luc.* 7. — *Matth.* 9. — *Marc.* 2. — *Luc.* 5. — *Luc.* 23. — * *al. non vt iuſtos ſaluares, ſed, &c.*

C verum actio orationi coopetetur, atque confeſſioni; vt oratio tua ſicut incenſum dirigatur in conſpectu Dei. audiasq. O homo, magna eſt fides tua, fiat tibi ſicut vis. Ipſe * autem Deus qui aberrantium dux eſt, & collapſorum atque debilium erector, donet nobis vt vitam peragamus irreprehenſibilem: ſtatuatq. nos à dextris ſuis in illa die iuſtus iudex. Quoniam ipſi conuenit omnis * gloria, honor, & adoratio, Patri, & Filio, & Spiritui ſancto: nunc & ſemper, & in omnes ſeculorum generationes. Amen.

Luc. 5. — *Matth.* 15. — * *al. Deus autē qui, &c. abſque (Ipſe.)* — *Matth.* 25. — * *al. omnis gloria, in ſecula ſeculorum. Amē.*

D

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

GRAVIS *iſta eſt Paræneſis, vtilis, & neceſſaria, non ſolum Monachis ac Religioſis qui exciderunt, vt lapſum reparent, ac vitam emendent: verum & cunctis in peccata collapſis; vt cum ceciderint, mox per Pœnitentiam ad meliorem vitam reſurgere, & ad Deum in conſcientia pura recurrere diſcant: neque vnquam in peccatorum ſordibus volutantes perſeuerent, vt non illis immoriantur, ſalutisq. ſuæ naufragium (quod abſit) faciant. Huc autē pertinent, quæ ab eod. noſtro tractantur Auctore, Tomo primo, in Tract.* De abſtinendo à cupiditatibus carnalib. & de certamine, ad Fratrem qui excidit.] *per tot. & poſtea in Tract.* De abſtinendo ab omni conſuetudine pernicioſa, &c.] *quæque à Baſilio Magno grauiter ac copioſe adferuntur in duabus Epiſtolis, altera ad Monachum qui caſtitate exciderat, quæ reprehenſionē & caſtigationem eius continet; ac ad reſipiſcendum, adhortationem grauem. cuius principium ibi eſt:* Salutis
E gaudium, *&c. altera apud eum Epiſtola eſt ad alium Monachum etiam elapſum. cuius initium eſt:* Duplici timore mens mea percellitur tui cauſſa, *&c. Vtraque Epiſtola grauis & inſignis eſt, ac digna quæ legatur, & cum hiſce Ephræm conferatur, quibuſcum etiam eiuſdem quaſi ſunt Argumenti. Quò etiam ſpectat duplex apud Chryſoſtomum Paræneſis, ad Theodorum lapſum, ſiue de reparatione lapſi. in Epiſt. 5. & 6. Tom. 5. &c.*

Paræneſis 42. ad Fratrem qui excidit, & de Pœnitentia.] *Variat hæc Inſcriptio in alijs atque alijs mmß. nā alibi eſt:* Paræneſis ſeu adhortatio 42. ad Monachum qui deſeruit Monaſterium, & de Pœnitentia.] *al.* ad Fratrem quemdam. & de Pœnitentia.] *al.* ad Fratrem, qui impegit atque prolapſus eſt in peccatum. & de reſipiſcentia.] *al.* Eiuſdem,

ad Mo-

ad Monachum elapſum, & de Pœnitentia.] *al. ſimpliciter*, Parænesis de Pœnitentia.] *& ſic in alijs atque alys Codicibus, ex quibus ea à me hic repoſita eſt Inſcriptio, quæ inſtituto magis ſeruit, & in pluribus exemplaribus reperitur.* A

Vbi poſtea in textu Auctoris Græc. eſt: ὅτι με ἐταπείνωσας, ἐξαπέστειλας ἀπὸ σοῦ, *&c.] Verba ſunt mulieris ad Fratrem, blanditijs eius deceptum. quæ nos ita hic latine reddidimus:* quando me humiliaſti ac compreſsiſti, à te dimittis, &c.] *nam humiliare, pro (comprimere) Phraſis habetur Hebraica, vnde forte & ad Syros manauit. alibique in eadem etiam reperitur acceptione apud Auctorem noſtrum Syrum, ſicut ſuis conſtabit locis: quare & à nobis hic ſimiliter vſurpata, cum & Scripturæ iſta locutio in ea ſignificatione dicatur familiaris, &c.*

An poteſt amodo res cælari? Certo igitur ſcias Monache, non amplius me à te abſceſſuram, &c.] *In alio MS. cum tali appendice, ſic iſta leguntur: Non poterit amplius res ea cælari, quare in occulto potius me teneas ad menſem dierum, vel vt diutiſſime ad menſes tres.* B *Certo igitur ſcias, &c.] Sed melior clariorque prior eſt lectio abſque eiuſmodi appendice, quæ etiam vix cohæret, neque eſt vllius momenti, immo & contradictionem implicat; cum dicat: in occulto me teneas ad menſem dierum, aut amplius ad menſes tres. ſubdatq. Certo igitur ſcias, me non amplius à te abſceſſuram, &c.] quomodo enim cupit ad vnum ſaltem menſem, aut vt diutiſſime ad tres menſes apud eum remanere; & iterum dicit ſe non amplius ab eo diſceſſuram? &c. quare nullo modo inſerenda hic iſta appendix videtur, ſed retinenda lectio quæ in pluribus reperitur mmſ. quæque à nobis hic repoſita eſt.*

Cum dicat Apoſtolus: Qui ſine vxore eſt, ſollicitus eſt quæ Domini ſunt, quomodo placeat Deo: Qui autem cum vxore eſt, ſollicitus eſt quæ ſunt mundi, &c.] *Ex quo Apoſtoli loco (qui eſt 1. Cor. 7.) non obſcure hic Auctor differentiam deducit, explicatque Secularium & eorum qui ſeculo renuntiarunt, coniugatorum & eorum qui abſque vxore viuunt, ſolutorum & regularium ac continentiæ voto ligatorum, &c. De quibus tamen plenius & ex profeſſo magis,* C *Tomo primo apud eumd. in tract. ſuper illud:* Melius eſt nubere quàm vri.] *ac in noſtris ibi Schol. vbi multa huc facientia in medium adducuntur, quibus non parum præſens hic Auctoris locus illuſtratur. ſicut & hoc ipſo Tomo 2. ſuprà, in illud,* Attende tibi ipſi. cap. 9. *alibique ſparſim ſæpius. Quò etiam pertinent, quæ S. Hieronymus copioſe libro primo contra Iouinianum tractat. & Chryſoſtomus in Epiſtola 5. ad Theodorum Monachum elapſum, & 6. ad eumd. cuius Epiſtolæ etiam Sozomenus meminit lib. 8. cap. 2. eccleſ. hiſt. &c. vbi non pauca, cum hiſce Ephræm communia, de monachorum inſtitutis, eorumque continentiæ voto adferuntur lectu ſane digniſſima.*

Ipſe mittit Angelum ſuum; tu hinc diſcedes?] *Iſta licet al. ſine interrogatione quoque reperiantur, tamen melius accommodatiusq. vt eſt in pluribus mmſ. cum interrogatione leguntur, vt hic tranſtulimus ac repoſuimus. Eſt autem percontatio cum admiratione. q. d. fieri ne poteſt vt hinc, hoc eſt, ex religioſa vita, vel Monaſterio diſcedere velis, quò Angelum ſuum* D *Dominus mittere ſolet? &c.*

Peccaui in cælum, & coram te Domine Deus omnipotens, &c.] *Oratio ad Deum efficax hæc eſt, & Pœnitentiam agere volenti non ſolum vtilis ſed & neceſſaria, valdeq. pathetica, atque ex varijs Scripturæ locis exemplisq. contexta; &c. Quæ etſi alibi apud Auctorem etiam per ſe poſita reperiatur ſeorſim, hic tamen admodum appoſite conuenienterq. ſuperiori Parænеſi (quacum cohæret, & vnde dependet) ſubijcitur connectiturq. quomodo etiam in omnibus antiquis mmſ. coniunctim inuenitur. Quod porro in fine huius eſt:* Quoniam ipſi conuenit omnis gloria, honor, & adoratio, Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, &c.] *al. pro eo legitur:* Quoniam ipſum decet omnis gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.] *& al.* Quoniam te decet gloria, in ſecula. Amen. E

PARÆ.

A

PARAENESIS QVADRAGESIMA TERTIA.

Quod non oporteat iurare, neque blaſphemare. ** al. Eiuſd. de non iurãdo, nec blaſphemando.*

CVM dicat Dominus & Saluator noſter Ieſus Chriſtus: Iterum *Matth.5.*
audiſtis, quia dictum eſt antiquis: non periurabis: reddes au-
tem Domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis, non iu- *Ibidem &*
B rare omnino, neque per cælum: quia thronus Dei eſt: neque per *Iacob.5.*
terram, quia ſcabellum eſt pedum eius: neque per Hieroſoly-
mam: quia ciuitas eſt magni Regis. neque per caput tuum iuraueris: quia
non potes vnum capillum album facere nigrum. Sit autem ſermo veſter,
eſt, eſt: non, non: quod autem his abundantius eſt, a malo eſt. Et quomodo *Matth.5. &*
nos præcepta Creatoris noſtri tranſgredi audemus? ſecundum eum qui di- *Iacob.5.*
cit: Et poſuerunt in cælum os ſuum, & lingua eorum pertranſiuit in ter- *Pſal.72.*
ra. Et audes aperire audacter os tuum, & in cælum verba emittere; iura-
menta, atque blaſphemias? & non times, ne forte falx ignea quam Prophe- *Iocl.2.3.*
ta vidit, demoretur in domo tua, donec ex ea quæ ſub cœlo eſt, te excidat *Apoc.14.*
ac deleat: dum ſic audes os aperire aduerſus Deum omnipotentem? in quem
C Angeli, Archangeli, Cherubim, & Seraphim, non audent oculos conijcere: *1.Pet.1.*
ſed cum timore ac tremore aſſiſtunt collaudantes formidabile, & glorioſum, *Philipp.2.*
atque honorabile nomen eius. Et ſicut ſcriptum eſt: Audaces, ſibi placentes, *2.Pet.2.*
ſectas non metuunt introducere, blaſphemantes. Vbi Angeli, fortitudine & *Ibidem.*
virtute cum ſint maiores, non portant aduerſum ſe execrabile iudicium.
Hi vero velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem & in perni- *Ibid. &*
ciem, in his quæ ignorant blaſphemantes, in corruptione ſua peribunt, per- *Iud.1.*
cipientes mercedem iniuſtitiæ. At tu homo cum ſis, non agnoſcis teipſum?
An putas, quòd probitatem præbeat res iſta? non inquam: verùm in perni-
ciem atque exitium ea tibi res accidet: quia & aliorum animas coinquinas,
Satanæ adminiſter effectus. Cum dicat Apoſtolus: docentes & commonen- *Coloſſ.3.*
D tes voſmetipſos in pſalmis, & hymnis, ac canticis ſpiritualibus, cantantes
in cordibus veſtris Domino. Tu vero, pro hiſce contraria doces, blaſphemias *Cõtra blaſphemantes, atque iurantes.*
& iuramenta. teq. ipſum vna cum imitatoribus inſipientiæ tuæ, filios ge-
hennæ efficis: quoniam os quod ad glorificationem ſuam procreauit Deus,
illud tu amaritudine imples. Deſine igitur o homo: ne forte idem ſer-
mo quem contemnis, flamma fiat in ore tuo; & tuam linguam comburat.
Nam ſi homo homini pugnam ſuſcitans, etiam pace iam facta, in conſpe- *A Simili. & a minori.*
ctum eius prodire erubeſcit: quomodo tu hodie in mundo conſtitutus, &
cras tribunali ipſius præſentandus, audes talia eloqui? & non metuis, ne
forte ignis e cœlo deſcẽdat, & deuoret te; dum tu ſic os aduerſus omnipoten- *Blaſphemi taxantur.*
tem aperis? neque vereris, ne forte terra ſub te repente diſrumpatur, & te
E abſorbeat? Ne decipiaris o homo: impoſſibile eſt enim manus effugere Crea-
toris noſtri. Audi eum qui dicit: Blaſphemantes. qui rationem reddent *1.Pet.4.*
Deo, qui paratus eſt iudicare viuos & mortuos. Quouſque tandem exa-
cerbamus eum, qui tanta nobis bona donauit? qui puluerem e terra capiens, *Gen. 2.*
formauit hominem; & inſpirauit in eum, ſpiritum vitæ. qui cuncta ſubie- *Sap.15.*
cit ſub pedibus ſuis. & nos dormientes cuſtodit, & excitatos protegit, &
eſurientes nutrit, ac nudos veſtit. puſillanimes conſolatur: corripit, & miſere-
tur. qui etiam filium ſuum vnigenitum, pro omnium vita tradidit: Nos au- *Rom.8. Heb.6.*

tem pro beneficijs eius, ſpinas & tribulos proferimus, quorum conſummatio in combuſtionem. Accede ergo ad benigniſsimum, & malorum atque iniuriarum plane immemorem Deum: petens ab eo cuſtodiam ori tuo, & A
Pſal. 140. oſtium circumſtantiæ labijs tuis. Cernis enim Prophetam, quomodo tremore ac metu perculſus, & per puram cum Deo precationem ſermocinans,
Habac. 3. exclamabat dicens: Domine audiui auditionem tuam & timui. Domine
Ibid. iuxta LXX. conſideraui opera tua, & expaui. Ac rurſus: Obſeruaui, & conturbatum
** al. venter meus.* eſt cor * meum, a voce precationis labiorum meorum. Et ingreſſus eſt tremor in oſſibus meis, & * in me conturbata eſt * virtus mea. Quòd ſi adhuc
** al ſubter me.* pergimus iuſtum contemnere Iudicem; audiamus Apoſtolum dicentem: An
** al. habitudo* diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnis: ignorans
Rom. 2. quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor; theſaurizas tibi iram in die iræ, & reuela- B
** al. & reuelationis iuſti iudicij.* tionis, * & iuſti iudicij Dei: qui reddet vnicuique ſecundum opera eius. Propterea & alibi dicit Scriptura: Si peccans peccauerit homo * in hominem, etiam orabunt pro eo ad Dominum: Si autem in * Dominum pecca-
1. Reg. 2.
** al. vir in virum, &c.* uerit; quis orabit pro eo? Icirco pœnitentiam agamus Fratres: quouſque
** al. in Deum.* Creatorem noſtrum exacerbamus? Si portum perdiderimus: vbi tempeſtatis, ac perturbationis tempore ſaluabimur? Quòd ſi Dominum exacerbauerimus: ad quem rribulationis tempore, & in hora neceſſitatis confugiemus? Ego
** al. virtutem.* quidem dilectiſſimi, non tamquam opere * veritatem demonſtrans, iſta vo-
Pſal. 93. bis conſcripſi: verùm vti frater, couſilium præbens. Niſi quia Dominus adiuuit me, paullo minus in inferno habitaſſet anima mea. Quocirca & C
vos, ego miſerrimus hominum, obſecro: precemini pro me apud Dominum, vt multitudo peccatorum meorum ante finem meum deleatur, ne confundar
Pſal. 50. ab exſpectatione mea. Et in hora mortis, me reſpiciat ſecundum multitudinem miſerationum ſuarum. & tunc per fideles, illuminatoſq. Angelos, animam meam peccatricem cum veſtris animabus ad requiem iuſtorum deducat. Qualem enim putatis, terrorem atque tremorem habet anima, in ho-
A minore ad maius. ra illa? Nam ſi is qui in regionem proficiſcitur longinquam, ſubſiſtit & admiratur, populum cernens peregrinum, & terram alterius linguæ, quam numquam vidit: quo putatis timore percelli animam, quando ex hoc ſeculo ad futurum emigrarit; dum cernit tunc quæ numquam aſpexit? Satagamus igitur eorum, quæ ibi contingent, cariſsimi, tota mente & corde. D
** al. Domino.* Seruiamus * Deo, totis viribus noſtris. Cuſtodiamus mandata eius, omni contentione. Diligamus formidabile, & omni honore digniſsimum nomen
Matt. 19. 22. & Marc. 12. ſanctum eius; & proximum, ſicut noſipſos: vt audire promereamur benedictam illam vocem: Venite benedicti Patris mei, poſsidete paratum vobis
Matth. 25. regnum, a conſtitutione mundi. Benedictus Deus, qui nos ſua implet benedictione: quoniam in omnia ſecula, miſericordia eius. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES. E

VT plenius cognoſcatur, contra quod hic Iuramentum Auctor agat, & quodnam illicitum ſit ac probibitum, & quod non: ſciendum eſt, duplex eſſe iuramentum; aliud neceſſarium & non probibitum; aliud temerarium, vanum, & non neceſſarium, illudque illicitum ac probibitum, contra quod ab Auctore hic agitur. Neceſſarium eſt, quoties vel ad Dei gloriam, vel ad proximi vtilitatem in veritate, iudicio & iuſtitia iuſiurandum præſtatur. veluti Deuteron. 6. Deum tuum timebis, & illi ſoli ſeruies, ac per nomen illius iurabis, &c. ac Eſai. 65. Et qui iurat in terra, iurabit in Deo, Amen. & Ierem. 4. Et iurabis, viuit Dominus, in veritate, & in iudicio,

A *cio, & in inſtitia. Et Hebræor. 6. Abrahæ namque promittens Deus, quoniam neminem habuit
per quem iuraret maiorem, iurauit per ſemetipſum. & ibid. Homines enim per maiorem ſui iurans;
& omnis controuerſiæ eorum finis, ad confirmationem, eſt iuramentum, &c. Vanum porro ac
temerarium, illicitum & non neceſſarium, eſt omne iuſiurandum, quod non vel Dei gloria, vel
fratrum vtilitas, ſingularisq. alicuius boni neceſſitas neceſſario poſtulat, &c. Quomodo etiam pro-
hibetur (Exod. 20.) aſſumi nomen Domini Dei in vanum, &c. ac Deut. 5. Non vſurpabis no-
men Dei tui fruſtra: quia non erit impunitus, qui ſuper re vana nomen eius aſſumpſerit. &
Zachar. 8. Iuramentum mendax ne diligatis, &c. nec non Leuit. 19. Non periurabis in nomine
meo, nec polluet nomen Dei tui, ego Dominus. & Eccl. 23. Iurationi non aſſueſcat os tuum,
multi enim caſus in illa, &c. Ibidemq. poſtea ſic: Vir multum iurans, implebitur iniquitate, &
non diſcedet à domo illius plaga, &c. & Eccl. 27. Sermo crebro iurantis, horrorem incutit, &c.]
Et vt ad noui quoque Teſtamenti veniamus teſtimonia; primo ſe offert illud Matth. 5. hic ab Au-
ctore etiam citatum: Audiſtis quia dictum eſt antiquis; non periurabis: reddes autem Domino*
B *iuramenta tua. Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per cælum, neque per terram,
&c. Cui & iſta conſonant Iacob. 5. Ante omnia autem fratres mei, nolite iurare, neque per cæ-
lum, neque per terram, neque aliud quodcumque iuramentum. Sit autem ſermo veſter, eſt, eſt,
non, non: vt non ſub iudicio decidatis, &c. Contra quod iuramenti genus, etiam cum S. noſtro
Patre Ephræm, agunt tractantq. S. Baſilius magnus, & S. Chryſoſtomus ſuper allegatum locum
Matth. 5. Ego autem dico vobis, non iurare omnino, &c. vbi in Homil. 12. inter alia ſic ha-
bet: Nemo eſt, qui frequenter iurat, quin aliquando non periuret, ſicut qui conſueuit multa lo-
qui, aliquando loquitur importuna, &c. vbi conſequenter multa aduerſus iuramenta & periuria,
idem Auctor in medium adſert. ſicut etiam ſæpe alibi, velut in acta Apoſt. cap. 3. Homil. 9. poſt
med. vbi quid ſit iuramentum, & vnde natum, quæque eius incommoda, percenſetur. & in
Epiſt. ad Rom. cap. 7. Homil. 12. vbi inter alia dicit, multo difficilius eſſe iurantem non peierare,
quàm prorſus à iureiurando abſtinere, &c. Ac in varijs ad populum Antioch. Homilijs, Tom. 5.
vbi ſparſim & incidenter non pauca de iuramentis vitandis, in medium adducit: nimirum Ho-*
C *mil. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 14. vbi de iuramentorum abſtinentia, pulchra ponitur admo-
nitio, oſtenditurq. quomodo ex vno iuramento multa ſæpe fiant periuria, &c. ac Hom. 15. 16.
19. 26. & Homil. 27. quæ tota eſt, de iuramentorum abſtinentia. ac Hom. 28. ſuper Matth.
ex cap. 5. de fugiendis iuramentis, &c.] Quibus & aliqua S. Auguſtini loca in eamdem rem
adijciam, ex lib. 1. de Sermone Domini in monte, cap. 15. vbi ſic eſt: Sicut falſum loqui non
poteſt, qui non loquitur: ita peierare non poteſt, qui non iurat, &c. Vnde timore periurij pro-
hibetur iuratio, ibid. & ponitur in Dec. 22. quæſt. 1. Idem ſuper Epiſt. ad Galat. in expoſit.
cap. 1. Tom. 4. poniturq. in Decret. ibidem. & lib. de mendacio, cap. 15. Tom. 4. vbi multa huc
pertinent, ſeruiuntq. & lib. contra Fortunatum Manichæum, diſputatione 2. in medio, & infra. Tom. 6.
Item libro de verbis Apoſtoli, Serm. 28. Tom. 10. & in Serm. de decollat. S. Ioannis Baptiſtæ.
plurimisq. alijs apud eumdem Auguſtinum locis, quæ recenſere hic foret longum, cum & iam
adducta abunde ſufficiant. Contra Blaſphemiam porro ac Blaſphemantes, quia etiam hic noſter
tractat Auctor, ſuffecerit in idem Argumentum plura videre cupienti, legiſſe ac cum his contu-*
D *liſſe, quæ ab eodem S. Patre, de his plenius adducuntur Tomo 1. in Reſponſ. ad Interrogat.*
Quomodo blaſphematur Deus? *&c. noſtrisq. ibidem Scholijs. nec non in Reſponſ. ad Inter-
rog.* Quid ſibi vult dictum illud Apoſtoli: Per præuaricationem legis, Deum inhono-
ras?] *quò in reliquis, diligentem Lectorem remittimus. vt etiam ad ea, quæ in principio huius
2. Tomi, in Cantico eiuſdem ſpiritali, ad Iuuentutem Chriſtianam, habentur, ibi:* Coerce lin-
guam tuam à iuramentis, blaſphemijs, atque conuitijs, *&c.*

Poſtea in Auctore noſtro allegantur verba 2. Pet. 2. Audaces, ſibi placentes, ſectas non
metuunt introducere, blaſphemantes, &c.] *Vbi in Græco eſt,* δόξας οὐ τρέμουσιν. *ſort.* ma-
giſtratus non metuunt. *Hic enim per (*δόξας*) non tam videntur ſignificari opiniones ac ſe-
ctæ, quàm illi potius qui ſunt in magiſtratu ac principatu, quos fere ſolet* δόξα *.i. honor & glo-
ria comitari, vt ſit Synecbdoche: nam ſcripta illa 2. videtur Epiſtola à S. Petro, vt etiam illa
à S. Iuda, potiſſimum contra hæreticos, qui magiſtratus & principes docebant eſſe contemnen-*
E *dos, multas contumelias in Deum & homines iacientes, libidini ac ventri ſuo dediti, &c.] Bibliæ
quoque Gothica hic habent,* maieſtatem non metuunt, *vt etiam in Epiſtola B. Iudæ. al.* ma-
ieſtates non metuunt, *&c. pro quo, in vulg. 2. Pet. 2.* ſectas non metuunt, *&c.*

s Domine audiui auditionem tuam, & timui. Domine conſideraui opera tua, & expa-
ui.] *Locus eſt Habac. 3. conſentitq. per omnia hic lectio Ephræm, cum edit. 70. niſi quòd
ibi vt hic geminando non ponatur,* Domine conſideraui, &c.] *In multis autem hic
eſt,* (κύριε κατενόησα, Domine conſideraui) *vt hoc loco apud noſtrum Auctorem. & apud S. Hie-
ronym. qui etiam putat,* conſideraui & obſtupui, *ſiue* expaui, *quæ in Hebræo non habeu-
tur, addita eſſe in LXX. cæteros autem interpretes dicit, cum ſua verſione conuenire. In vulg.*

vero aliter, ſic habetur: Domine audiui auditionem tuam & timui: Domine opus tuum A
in medio annorum, viuifica illud, &c.] *Quod porro poſtea in ſacro Cod. vt etiam hic apud Ephræm, additur*: Obſeruaui & conturbatum eſt cor meum, &c.] *in edit. 70. eſt*: extimuit venter meus, &c.] *ſic quoque in Comm. apud S. Hier. at in cæteris fere*, (ἡ καρδία μου) venter meus) *legitur, vt & hic apud Auctorem. In vulgata autem*: Audiui, & conturbatus eſt venter meus, à voce contremuerunt labia mea: ingrediatur putredo in oſsibus meis, & ſubter me ſcateat, &c.] *vbi varietatem conſidera, & concilia.*

Alibi dicit Scriptura: Si peccans peccauerit homo in hominem, etiam orabunt pro eo ad Dominum, &c.] *Verba Scripturæ ſunt 1. Reg. 2. conſentitq. hic lectio Auctoris Græc. cum LXX: at in vulg. e*: Si peccauerit vir in virum, placari ei poteſt Deus: Si autem in Dominum peccauerit vir, quis orabit pro eo? *&c.] ſunt autem iſta ibi verba Heli ad ſuos filios, quæ hic ſuo accommodat inſtituto Auctor.*

B

Denique in fine huius Parænеſ. pro eo quod ibi eſt: Quoniam in omnia ſecula, miſericordia eius. Amen.] *in alio MS. ſic concluditur*: Quoniam ipſius eſt regnum, & potentia, ac gloria: nunc & ſemper, & in ſempiterna ſecula ſeculorum. Amen.] *Vtraque concludendi ratio, tamquam bona & Auctori vſitata probatur.*

PARAENESIS QVADRAGES. QVARTA.

** al. Einſdem Paræneſis, de Timore Dei.*

*De * Timore Dei.*

C

Matth. 21.
Marc. 12.
** al. Attendamus his quæ dicuntur a Domino. & al. per Dominum, &c.*

ATTENDE tibi ipſi Cariſsime, ne forte in negligentia atque diſtractione perdas tempus tuum. Attende *ijs quæ dicta ſunt à Domino: Vineam plantaſti tibi; circumda illi maceriam. Amœnum hortum comparaſti tibi; fructus eius ſerua: vt læteris in nouiſsimis tuis. Et non dimittas porcos tuos, in labores tuos; ne deuaſtent eos. Quid enim prodeſt fratres, ſi hodie vitam quietam in cella degamus: cras autem in ciuitate ac vicis remoremur, ea agentes, quæ non placent Deo? Quid prodeſt fratres, ſi vno die ædificemus, duobus autem deſtruamus? Quomodo enim ſic operantibus nobis, perfici poterit opus? Quid nobis, & ſeculo? Quid nobis, & negotiationibus * huius vitæ; qui mortui ſumus mundo? At de alimentis fit ſermo? manus ad D
carnis miniſterium ſufficiunt, maxime adiuuante nos Domino: Nemo enim militans Deo, vt ait Apoſtolus, implicat ſe negotijs ſecularibus, vt ei placeat qui ipſum ad militiam elegit. Ac rurſus: Nocte & die operantes proprijs manibus, ne quem veſtrum grauaremus. Quid nobis cum vicorum vijs, o monache? Si enim dum in noſtra reſidemus atque quieſcimus cella, vitiorum cogitationibus, rerumq. adumbrationibus obſiſtere nequimus: quomodo non magis faciliuſq. capiemur; ſi in alienigenarum manubias, noſipſos coniecerimus? At frequenter vis dicere, ex Præfectorum commiſsione, te neceſſario vicos adire. Quòd ſi eorum permiſſu, & propter obedientiam idagas; extra culpam es, dummodo quod tibi mandatum eſt, cum timore Dei egeris: at ſunt nonnulli, qui prætextu obedientiæ, propriam quo- E
que perficere concupiſcentiam quærunt, ſecundum hominem veterem. Vide igitur vt prudens; ne pro auro & argento, teſtam ac lutum inferas: & pro obedientia, inobedientiam opereris. Quid enim profecerunt, qui cum Ieſu filio Naue, & Chaleb profecti ſunt, ad explorandam terram? quippe qui prætextu obedientiæ, inobedientiam exercuerunt, veritatem deſerentes, & a Domino recedentes, atque ab ipſo corda filiorum Iſrael peruertentes. Quocirca ſiquando in miniſterium mittaris; cum timore Dei cuncta gerito,

** al. & curis huius mundi; qui mortui ſumus vana vitæ iſtius ſeculi?*
2. Tim. 2.
1. Theſſ. 2.

Num. 13. 14.
Ioſue 2. 3.
Eccleſ. 46.

tamquam

A tamquam Deo præſente & * iugiter opera tua ſpectante. Si enim miſſus, ** al. & omnes tuos curſus atque veſtigia conſiderante.*
vadis miniſtraturus Sanctis, ipſoq. miniſterio ſpreto contraria agas, ac Deo
contempto delitias quæras, concupiſcentiaſve expleas: nequaquam obedien-
tiæ opus impleuiſti, ſed inobedientiæ crimen commiſiſti. Scire autem te
volo, quòd quemadmodum hi qui te in monaſterio, quiete ac tranquille
viuentem, & Domino Chriſto ſeruientem vident, in te Deum glorificant:
ita qui te in ciuitate aut caſtello facientem quæ diſplicent Deo adſpexe-
rint, in te ſcandalizabuntur. Atqui obſecro quæ tibi merces debetur, ſi con-
ſcientiam proximi vulneres? Quòd ſi conſilio acquieſcas meo, vt Deum ti-
meas, & quietam vitam ducas: in te glorificabitur Dominus, eritq. tibi ad
omnem virtutem capeſſendam, robur. Cæterum ſuggerit tibi crebro inimi-
B cus, dicens: Interea dum iuuenis es, tuis fruere concupiſcentijs. quot enim *Suggeſtio atque tentatio cacodæmonis.*
putas in ſeculo delitijs deditos, & tamen cæleſti regno non priuatos? Tu
ergo dum iunior adhuc es, comede, bibe, ſeculiq. voluptatibus perfuere: quan-
do autem ad ſenium perueneris, tum demum pœnitentiam agas. Quid
enim ab eiuſmodi ætatis flore, corpus tuum affligere quæris? vide ne for-
te in ægritudinem incidas. Dic ergo tu illi, talia tibi ſuggerenti. Quòd ſi *Suggeſtioni improbæ vt occurrendum.*
in iuuentute deprehenſus fuero, & ad ſenectutem non peruenero: quidnam
ante Tribunal Chriſti reſpondebo? Videmus enim iuuenes quamplurimos
in ætate iuuenili morientes, ſenes vero longæuos: ſunt enim imperueſtiga-
bilia opera Domini. Et quomodo tu me decipere tentas, admonens vt ſe- *Rom. 11.*
nectutis tempore pœnitentiam agam? Dicere ne tunc mihi licebit ad Iu-
C dicem: Iunior deprehenſus, ex hac vita exceſſi: quare dimitte me modo
vt pœnitentiam agam? Nonne plane tunc quoque ipſe mihi reſpondebit:
Per tot iam annos dimiſi te, ſæpiuſq. peccantē in me, patienter tuli, neque
confeſtim * te occidi; concedens tempora, loca, & momenta, quibus pœnitē- ** al. neque confeſtim malum pro malo reddidi tibi.*
tiæ ſemina iactare poſſes: At tu, tēpus quod tibi ad pœnitentiam permiſi,
in peccatis conſumpſiſti, ac voluptatibus. Certo igitur noueris frater, quòd
ſi timorem Dei ſpreueris, & peccatis teipſum dederis, æterno ſupplicio con-
demnaberis. Nam qui delicijs ac voluptatibus ſua membra tradidit, non
in futuro dumtaxat ſeculo, dolore afficietur: verum etiam in præſenti, niſi
cito pœnitentiam Chriſto egerit. Similis enim vili atque abiecto erit panno,
quo vbi omnes abuſi fuerint, ad extremum abijciunt, atque proculcant.
D Cæterum tu ſi ab hiſce te omnibus exemeris, & Chriſto Domino placere
volueris, tuam ſeruans caſtitatem corporis in charitate Dei, quæ virtutum
omnium columna eſt: ſimilis eris purpuræ regiæ, & fulgebis inſtar lumina- ** al. finis eſt.*
ris magni, in medio fratrū; inſurgētesq. in te, auertet atque proſternet Domi-
nus. nam timor Dei, quem amaſti, loco muri erit tibi, inueniesq. gratiam
* coram Deo & hominibus. Aduigila igitur, & attende tibi ipſi, hoc ſciens, ** al. apud Deū, & homines.*
quòd non ignorat inimicus etiam intra clauſtra atque repagula captare ani-
mas torpori & negligentiæ deditas. Sed dicet fortaſſe inſipientium aliquis:
non ſum idoneus ad reſiſtēdum obrepentibus vitijs, verum ſtatim perturba-
tione abducor, & in aſſenſum trahor. Ne in eo glorieris: non enim eſt iſta
religio, ſed ignauia atque dementia. Cum dicat ſapientia: Ne acceptor ſis *Sap. Sirach, cap. 4.*
E perſonæ contra animam tuam, neque confundaris in caſu tuo. Numquid
obſecro, ſi furē ſenſeris effringentem domus tuæ parietē ſeu murū, iacere te
ſuſtinebis, & * domum ab eo ſpoliari? nonne ſurgens, latronem perſequeris? ** al. & furto auferri quæ intus ſunt, &c.*
Et quomodo non eſt tibi curæ, caſtitas corporis tui: ſed Dei prodis templum,
illudq. corruptelæ exponis? Cernimus quippe, quanto eos dignetur honore
Deus, qui a diebus iuuentutis ſuæ vſque * ad ſenectutem ſeruiunt ei. Ait ** al. vſque ad finem vitæ.*
enim ad Hieremiam prophetam: Memoratus ſum miſericordiæ iuuentutis
tuæ, & charitatis perfectionis tuæ, vt ſequereris poſt ſanctum Iſrael. Illos *Hierem. 2.*

** al. cogitationem.* porro qui a iuuentute vſque ad ſenectutem, * ſenſum ſequuntur erroris, ita A
Dan. 13. reprehendit Propheta, dicens: Inueterate dierum malorum, nunc venerunt
peccata tua, quæ feciſti prius. Ideoq. beatificat eos Spiritus ſanctus, qui iu-
Thren. 3. gum Chriſti ſuper ſe tulerunt a iuuentute ſua, dum dicit: Bonum eſt viro,
cum portauerit iugum ab adoleſcentia ſua. Euigilemus & reſipiſcamus igi-
tur cariſſimi, ne forte ſumma Dei longanimitas nobis in iudicium ſit, dum
agere pœnitentiam nolumus: ſed ſingulis diebus peccata peccatis accumu-
lamus. Quis putas, diem iudicij mente reuoluit, & non perhorreſcit? Per-
pendamus quæ dicuntur dilectiſſimi. Cum venerit æſtas, & calores incalue-
** al. & æſtus ceſſauerit.* rint, dicere ſolemus: Duo alij ſuperſunt menſes, & æſtas * præterierit. Quid
agemus cariſsimi, ſi æterno ignis ſupplicio poſt mortem damnemur? Et
dum rurſus hiems obuenerit, dicimus: Alij duo, aut tres reſtant menſes, & B
magna comminatio ac vis frigoris ſe remiſerit. Quid agemus fratres dilectiſſi-
mi, ſi in inferioribus partibus terræ, poſt mortem damnati fuerimus? Quòd ſi
quis etiam in aduerſam inciderit valetudinem, & nocturno ſomno priuatus
** al. continenter & aſsidue.* fuerit; crebro * oculos in fores atque feneſtras domus defigit, lucem diei videre
deſiderans: Nos autem quid faciemus fratres, ſi in exterioribus condemnemur
Matth. 8. 25. tenebris, vbi fletus eſt, & ſtridor dentium: vbi nulla ſpes eſt aſpiciendæ vm-
& Luc. 13. quam lucis, in ſempiterna ſecula? Similiter autem & qui in exilium eiectus
eſt, dies, & menſes, & annos enumerat, quotidie præfiniti temporis finem
exſpectans: at qui in futuro ſeculo condemnatus fuerit; neque dies nume-
rare poterit, neque noctes, neque menſes, neque temporum momenta. Sunt
Matth. 5. enim infinita & ſempiterna ſecula; in quibus, qui nunc lugent ac plorant, C
tunc conſolabuntur: qui vero nunc negligentes, vaniſq. ſeculi rebus diſtracti
1. Timo. 5. ſunt, tunc condemnabuntur. Nam quæ in delitijs eſt vidua, inquit Apo-
Luc. 6. ſtolus, viuens mortua eſt. Et rurſus Saluator: Væ qui ridetis nunc; quoniam
** al. à diſtractionibus vanæ huius vitæ.* lugebitis & flebitis. Euigilemus ergo * ab hac vita dilectiſſimi. Lugeamus
modo, vt tunc conſolemur. Vitam quietam atque tranquillam, cum humi-
Pſal. 9. 24. litate in cellis noſtris degamus: vt reſpiciat humilitatem noſtram, & laborem
Pſal. 135. Dominus; remittatq. nobis cuncta peccata noſtra. Scriptum eſt enim: Quia
Pſal. 102. in humilitate noſtra, memor fuit noſtri Dominus. Et iterum: Quemad-
modum miſeretur pater filiorum, miſertus eſt Dominus timentium ſe.
Det porro nobis Dominus, irreprehenſibilem peragere vitam, & cum San-
** al. Quia ipſi gloria, in ſecula. Amen.* ctis ſuis glorificari. Quoniam * ipſum decet gloria, in ſecula ſeculo- D
rum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARÆNESIS 44. de Timore Dei.] *Inuenitur & huius, alia atque alia inſcriptio. nam al. eſt:* Eiuſdem de Timore Dei, Paræneſis.] *al.* De obedientia bene conpuncta.] *al.* Paræneſis *in illud:* Attende tibi.] *al.* De Timore, Paræneſis.] *al.* Paræneſis ſeu adhortatio de Timore Dei, 46.] *qui etiam numerus hic quadrat competitq. nam inter hanc, & ſuperiorem Parænesin (quæ eſt de non iurando, nec blaſphemando,) duæ aliæ in omnibus quaſi manuſcriptis Græcis interſeruntur Paræneſes, altera in illud Apoſtoli:* Melius eſt nubere, quàm vri. E *Altera, apologiam continet de Heli ſacerdote, eiuſque filijs.*] *quarum vtramque in primum Tomum retulimus, & cum alijs eiuſdem Argumenti conſulto ibi repoſuimus. Vnde duabus illis hic connumeratis, recto ordine ac numero hæc eſſet Paræneſis 46. ſine quibus, quadrageſima quarta in ordine hic ponenda atque habenda erit, vti repoſuimus.*

Attende tibi ipſi cariſsime; ne forte in negligentia, &c.] *Loco cuius exordij, al. eiuſmodi ducitur principium:* Attende tibi ipſi, ò iuuentus; nequando in torpore atque ignauia, & diſtractione tuum tempus deperdas. Attendamus his quæ dicuntur à Do-
mino,

A mino, *&c. ac al.* Intendamus ergo animum his quæ dicuntur per Dominum. Plantaſti tibi vineam, circumda illi ſepem, &c.] *adluſio autem hic clara eſt, ad verba Matth. 21. & Marc. 12. vbi iſta adducuntur.*

Quid nobis, & negotiationibus huius vitæ; qui mortui ſumus mundo? &c.] *Vbi alia lectio habet:* Quid ad nos, negotia iſtius ſeculi? *& al.* Quid nobis, cum rebus ac negotijs ſecularibus, qui mortui ſumus vanæ vitæ huius mundi? Quòd ſi de victu atque alimentis agitur: ſufficiunt nobis manus, ad corporis obſequium, &c.] *Confirmat autem hic vtrumque, ſubiectis Apoſtoli verbis:* Nemo enim militans Deo (*inquit*) implicat ſe negotijs ſecularibus, vt ei placeat cui ſe probauit. *ſicut eſt 2. Tim. 2. Dicitq. iterum:* Nocte & die operantes proprijs manibus, ne quem grauaremus, *&c. vt eſt 1. Theſſ. 2. ac 1. Cor. 4. & Act. 20.*] *Quibus Apoſtoli locis ac verbis, ſuum hic probat inſtitutum Auctor, Monachum ſcilicet à rebus ſecularibus alienum eſſe debere, & victui neceſſaria labore manuum*
B *comparare, &c. de quo & alibi ſæpe.*

Cum dicat Sapientia: Ne acceptor ſis perſonæ contra animam tuam, &c.] *Locus eſt Sapientiæ Sirach, cap. 4. vbi in noua editione 70, ad verbum magis ſic eſt:* Ne accipias faciem aduerſus animam tuam, & ne reuerearis in caſum tuum, &c.] *at in vulg. reperitur:* Ne accipias faciem aduerſus faciem tuam. nec aduerſus animam tuam mendacium, &c.] *De quo etiam loco, eiuſque varia lectione, habes apud Ephræm, tomo 1. in tract. De abſtinendo à cupiditatibus carnalibus, &c. ad Fratrem qui excidit. ac in noſtris ibi Scholijs, pag. 123. ac 124. & alibi.*

C

PARAENESIS QVADRAGES. QVINTA.

*De Charitate * ſiue dilectione.*

* *al. Eiuſdem adhortatio, de Charitate.*

SI tibi Cariſſime, donum ſcientiæ & diſcretionis, ſiue gratia-
rum, & curationum, conceſſum ſit: vide ne forte his confi-
ſus muneribus, permaneas infructuoſus. Vt non dicas tunc:
Domine, miſerere. Et reſponſum audias cum his qui a ſini-
ſtris erunt, quando magnus ille Rex iuſtos ſeparabit a pecca- *Matth. 25.*
toribus: non noui vos. Scriptum quippe eſt: Non omnis *Matth. 7. 25.*
qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum: ſed qui fa-
D cit voluntatem patris mei, qui in cælis eſt. Multi enim dicent mihi in illa *Matth. 7.*
die: Domine, Domine. nonne in nomine tuo prophetauimus; & in nomi-
ne tuo dæmonia eiecimus; & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et
tunc confitebor illis, quia numquam noui vos: diſcedite a me, * qui opera- **al. omnes qui.*
mini iniquitatem. Cur ita? quia charitatem non ſeruarunt. Nam quem- *1. Ioan. 4.*
admodum ſcriptum reperitur: qui fratrem ſuum quem * videt, non diligit; * *al. vidit.*
Deum quem non vidit, quomodo poteſt diligere? Scriptumq. eſt: Seruus *Luc. 12.*
ille qui nouit voluntatem Domini ſui, & non fecit, vapulabit multis: qui
autem non cognouit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Aitq. Apoſto- *1. Cor. 12.*
lus: Et adhuc excellentiorem vobis viam demonſtro: Si linguis hominum *& 13.*
loquar & angelorum, charitatem autem non habeam; factus ſum velut æs
E ſonans, & cymbalum tinniens. Et ſi habuero prophetiam, & nouerim my-
ſteria omnia, & omnem ſcientiam: & ſi habuero omnem fidem, ita vt
montes transferam; charitatem autem non habuero, nihil ſum. Et ſi * di- * *al. & ſi im-*
ſtribuero in cibos pauperum, omnes facultates meas. & ſi tradidero corpus *pendam in ali-*
meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. *moniam. &c.*
Charitas patiens eſt, benigna eſt. Charitas non æmulatur, non agit perpe- *1. Cor. 13.*
ram, non inflatur, non eſt ambirioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irrita-
tur, non cogitat malum. non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem

veritati: omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet. Charitas numquam excidit. Ecce, audiſti cariſſime, vim charitatis. Hanc tibi in cunctis tuis operibus vindica: vt quantum duce gratia fieri poteſt, laudem a Deo referas. Obteſtor autem vos fratres cariſſimi; vt mei ſerui inutilis, in precibus veſtris apud Deum gratiſsimis, memineritis: ne ſermones mei ſint ocioſi atque inutiles; neque contra me faciant coram Iudice, in die atque aduentu Domini & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Nihil mihi conſcius ſum: at iudicij ſucceſſus terribilis, & ignis zelus qui aduerſarios conſumpturus eſt, horrorem mihi incutiunt. Cæterum Deus, per ſuam miſericordiam, mihi quoque quamuis indigno introitum vobiſcum, & cum alijs electis ſuis, in ſuum regnum concedat. Diffundatq. Dominus Ieſus charitatem ſuam in cordibus noſtris. Quia * ipſi gloria, & potentia, in ſeculorum ſecula. Amen.

A

Heb. 10.

* al. Quia ipſi decet gloria, in ſecula. Amen.

B

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

IN laudem & commendationem Charitatis, plura qui volet; apud eumdem hunc Auctorem noſtrum inueniet Tomo primo, in Sermone de Charitate ſiue dilectione. cuius ibi initium eſt; Bene ait Dominus, quoniam onus meum leue eſt, &c. noſtriſq. ibi Scholijs. ac eodem tom. poſtea in tract. de Virtutibus & vitijs ex oppoſit. vbi de Charitate, & non habentibus charitatem, agitur. & non longe à fine eiuſdem Tomi 1. in Sermone de Iudicio extremo, & de Compunct. cuius principium iſthic eſt: Venite vniuerſi fratres, conſilium à me peccatore & imperito Ephræm accipite, &c.] vbi poſt med. inſigne amplumq. charitatis encomium ponitur. ſicut & alibi ſparſim apud Ephræm, varijs in locis. Quæ etiam Virtus mirifice pleniſſimeq. à Theodorito Cyri Epiſcopo celebratur, in Oratione vere aurea De Charitate ſiue dilectione, non ita pridem à nobis e Græco latine reddita, Scholijsq. illuſtrata, ac in vtraque lingua Romæ edita. cuius principium eſt: Quanti quidem ſint, ac qualibus coronis fulgeant virtutis athletæ, &c.] vbi præter ampliſſimas Charitatis laudes, etiam pœnæ ac damna non habentium charitatem, continentur ac percenſentur. Alia eiuſdem Argumenti, vide apud S. Ambroſ. ſuper Epiſt. ad Roman. cap. 8. & ſuper primam ad Cor. cap. 13. &c. ac S. Auguſtin. in tract. de laudibus Charitatis. Tom. 9. & in tract. de 4. Virtutibus charitatis, eodem tom. 9. alibique apud eum ſæpiſſime. Quin & S. Leo Charitatem omnium virtutum appellat matrem, in Serm. 8. de Epiph. Dom. C

Si tibi cariſsime donum ſcientiæ, & diſcretionis, ſiue gratiarum, & curationum conceſſum ſit; vide ne forte, &c.] ita conformiter in pluribus legitur Græc. mmſſ. Cuius tamen loco, etiam al. talis reperitur hic lectio: Si frater cariſsime, ea facultas ac gratia tibi conceſſa ſit, vt linguis omnibus loquaris, & ſpiritus noueris diſtinguere, & cunctas infirmitates curare; caue, ne charitatis fructu deſtitutus, illiſq. muneribus elatus deſinas diuinam miſericordiam implorare. & cum Rex ille magnus iuſtos à peccatoribus ſegregabit, tunc à ſiniſtris conſtitutus, audias verba illa formidabiliſsima: Diſcedite à me maledicti, in ignem æternum. Scriptum eſt enim: non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit, &c.] probatur autem hic vtraque lectio. D

Poſtea, ſub finem Parænesis, vbi legitur: Nihil mihi conſcius ſum: at iudicij ſucceſſus terribilis, & ignis zelus horrorem mihi incutiunt, &c.] alia lectio habet: nihil quidem mihi conſcius ſum: ſed horribilis quædam me mouet ac terret iudicij exſpectatio, & ignis æmulatio, quæ deuoratura eſt aduerſarios, &c.] vbi etiam vtraque lectio clara ac bona eſt. E

A

PARAENESIS QVADRAGES. SEXTA.

*Ad * Eulogium.*

* *al. Paræneſis 48. ad Eulogiũ monachum.*

AD fructum obedientiæ reſpiciens, Frater cariſſime, tibi de quibus mihi imperaueras, perſcribere ſtudui. Principium optimum eſt, timere Dominum. Senectus vero honorabilis, in anima
B Chriſto deuota. Qui ſibi ipſi attendit, in omni loco ſalutem aſſequi poterit. Qui conuerſationibus gaudet mundanis, ſeculum nondum ſe odiſſe oſtendit. Nam ſicut qui ignem excitat, flammam ſuſcitat: ita & mundana colloquia, paſſiones atque affectiones prauas in corde monachi commouent. Vtinam frater, aduentantes colloquendi cauſſa, nihil tibi nocerent. Qui mulierum familiaritatem amat: aduerſus ſeipſum, fornicationis dæmonem excitat. Cum bonam de te famam acceperint parentes tui, plus quàm vino & epulis lætabuntur. Qui delectatur ebrietate, multis damnis afficietur. Dicit enim & agit, quæ non decent, deprædaturq. proprias diuitias, & velut alienas diſtribuit etiam inimicis: nam ebrietas mentem atque intellectum ipſius excœcauit. Modeſtum
C ac grauem te gere frater: modeſtia enim & grauitas pacificum ac tranquillum vitæ ſtatum parit: porro tranquillus vitæ ſtatus, vitam perturbationibus liberam efficit. Sit tua modeſtia cum humilitate coniuncta: vt verus monachus reddaris, & charitatem atque temperantiam poſſideas. Multiloquium frater, mentem ſenſumq. obtenebrat: mens autem tenebris obducta, ad impudentiam trahit: impudentia vero fornicationis eſt mater. Qui ſilentio gaudet, abſque perturbationibus viuit: quin etiam ne proximum quidem irritat. Riſus porro & impunitas, inſtar veneni nouitio obeſt; ac monacho quoque inutilis. Nam illos qui nunc lugent ac plorant, beatificat * Dominus. Iactura eſt monacho, multiloquium. In menſa maxime tacendum. Ama ſilentium frater, vt tecum grauitas atque modeſtia maneat. Conſerua
D modeſtiam & maturitatem, vt te a fornicatione cuſtodiat. Qui contradicit, & immorigerus ſuo eſt Præfecto, non tardabit prolabi in mala: at qui morem Superiori gerit, cum iuſtis gaudebit. Qui in proprijs gloriatur viribus, ipſe a ſe diuinum auxilium repellit: qui vero gloriatur, in Domino glorietur. Qui diſtractiones amat, & quietem odit, ſæpe multumq. tribulabitur: at qui in humilitate quietem ſectatur, in Domino lætabitur. Qui patienter in Synaxe conſiſtere recuſat, haud leue damnum ſubibit: at qui cum reuerentia & patientia perſtiterit, exaudietur. Qui tempore Synaxis, verbis intentus eſt ocioſis; in duplicem reprehenſionem incurret: propterea quòd a precatione atque pſalmodia eum retrahit quo cum loquitur: tum etiã quòd ſibi ipſe damnũ conciliet, ac ſimul ijs qui proxime adſtant. Qui exer-
E citationem diligit, robuſtior euadet. Qui vero ebrietatem amat, in nullo ſibi temperabit. Cui operari moleſtum eſt, in curioſitatem incidet: multa quippe mala ocium docuit. at cui operari iucundum eſt, ſine moleſtia erit. Qui in ſplendido parentum gloriatur amictu, probatus non erit: non enim in acie belli proderunt ipſi. Honora frater, paruos & magnos; vt te exaltet Dominus: qui enim ſeipſum humiliat, exaltabitur. Humilia caput Superiori tuo, & Præfectis * fratrum in Domino, ſubiectus eſto. nam in eo, fructus timoris Dei exiſtit. Humilitas porro non ſolum in ſubmiſſione erga maiores exhibetur,

Contra Ebrietatem.

Gradatio efficax, & accommoda.

Matth. 5.

* *al beates prædicauit Dominus.*

Antitheta pulchre accommodata.

Contra garrientes, tempore Diuini officij.

Luc. 14. 18.

* *al. fraternitatis in Domino, &c.*

exhibetur: ſed etiam in attributione honoris erga minores atque inferiores. A
1. Reg. 2. iuxta 70. Scriptum quippe eſt: quicũque honorificauerint me, glorificabo eos: qui autem contemnunt me, ignominia afficientur. Nos ergo glorificemus Deum, vt & ipſe nos glorificet, cum omnibus ſanctis ſuis. At in quo glorificabimus ipſum? in obſeruatione legum, ac mandatorum eius. Nam ſcriptum
1. Cor. 4. habetur: Non in ſermone eſt regnum Dei, ſed in virtute. Et rurſus: Non
Matth. 7. omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: ſed qui facit voluntatem patris mei qui in cælis eſt. Ante omnia frater, Deum in veritate time; & timor eius illuminabit oculos mentis tuæ. Dilige autem humilitatem: nam quæ ſecundum Deum eſt humilitas, murus firmus & inexpugnabilis eſt a facie inimici; ac petra ex oppoſito percutiens atque confringens machinas Sathanæ, & tela nequiſſimi ignea. Si tecum mente conſtitueris, quaſuis contumelias, damna, atque contemptiones propter Dominum ſufferre; eris tamquam generoſus ac ſtrenuus bellator, contra aduerſarios ſemper armatus: tuncq. inimici viſo tanto tuo ſtudio, concident a facie tua. Si velis inconſiderate currere, & nihil fatigari; quæ obſecro vtilitas? Caſtitatem corporis tui, vnà cum charitate cuſtodi: nam charitas mater vir- B
** al. lucerna.* tutum eſt: caſtitas autem lucerna ac firmamentum: * lumen porro iſtorum, quies eſt atque tranquillitas: murus vero eorum, timor Domini. Seruemus fratres, caſtitatem corporis noſtri, in charitate Dei: vt cum ſanctis ſuis Angelis nos Dominus connumeret. Nam his qui caſtitatem diligunt, delectatur Spiritus ſanctus, & patientiam ipſis donat. Quare perfecte exercetur caſtitas, per temperantiam, manſuetudinem, & tranquillitatem quæ C
eſt cum charitate coniuncta. Quocirca ſubtrahere nos debemus, ab omni
2. Theſſ. 3. fratre ambulante inordinate: ne forte ſuſpicionem demus his qui nos vident.
Rom. 12. Ait enim Apoſtolus: Prouidentes bona non tantum coram Deo, ſed etiam
1. Cor. 11. coram hominibus. Si quis autem contentioſus eſt, nos talem conſuetudi-
** al. Eccleſia.* nem non habemus, neque Eccleſiæ * Dei. Rurſusq. eum dicentem audi:
1. Cor. 10. Tu quidem recte gratias agis, ſed alius non ædificatur. Vt quid enim li-
** al. ab aliena.* bertas mea iudicatur ab * alia conſcientia? Quamobrem neceſſarium eſt adhortationes hominum timentium Dominum ſuſcipere, & non ſibi ipſis pla-
Rom. 15. cere, ſecundum eum qui dicit: Vnuſquiſque veſtrum proximo ſuo placeat
Tit. 2. in bonum, ad ædificationem. Et iterum: Vt is qui ex aduerſo eſt vereatur,
Matth. 5. nihil habens malum dicere de vobis. Ait enim Dominus gloriæ: Sic lu- D
ceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum qui in cælis eſt. Cauendum eſt, ne occaſione communicationis, ſanctificationem perdamus: vſitatum quippe inimico eſt per
Matth. 10. & Luc. 8. bonum, operari malum. Nam qui peccat, & ſibi occultare videtur, decipitur: nihil enim occultum, quod non reuelabitur. Si tibi inimicus concupi-
Epheſ. 4. ſcentiam carnalem ſuggeſſerit; reſponde ipſi: Abſit a me, vt amplius con-
** al. in die.* triſtem Spiritum ſanctum Dei, in quo ſignatus ſum, in * diem redemptionis: ſufficit enim mihi tempus præteritum. Nam ſcriptum eſt: Omne peccatum
1. Cor. 10. quodcumque fecerit homo, extra corpus eſt: qui autem fornicatur, in corpus ſuum peccat. De pugna autem mentis ac cogitationis, ex parte didici: Nam frater ab alio interrogatus fratre, dicente: Cogitationes ſordidæ conturbant E
Ab Exemplis. me. Ille reſpondit: Sancti ſenes quibuſdam permittebant, vt intus ſinerent cogitationes ingredi, & tunc bellum cum ijs gererent: imbecillioribus autem ne vllo quidem modo cum ijs agerent, interdicebant; ne forte dum mens
Quid ſit permittere cogitationes intus ingredi? atque memoria ijs immoratur, morbus incurabilior reddatur. Tunc frater: Et quid eſt inquit, permittere cogitationes intus ingredi, & tunc bellum cum ijs gerere? Cui ille, audi inquit: Quando inimicus cogitationem alicui turpem, conſiderationeſq. impuras adduxerit; mox formoſi aſpectus mulierem

menti

A menti eius obijcit, aut quid ſimilium, ad corruptionem * occurrentium. ** al. ſeducentium, ſeu pellicientium.*
Quæ dum cernit coram ſe conſtituta, qui mente pugnat, non terretur cogitationibus eiuſmodi: ſed fortiter ſe opponit, impugnatq. vehementer ac ſapienter eas. Deinde aperit ipſis, & occludit eas. Et vbi iam ipſæ intus fuerint, ſimul cum materia per quam pugnabant; dicit ad eas: hæc eſt quæ vobiſcum conſiſtit, cuius cauſſa me turbatis ac moleſtatis quotidie, mentemq. meam informatis? Cupio igitur perfecte noſſe, quis ipſius ſit vſus? Imperatq. enſem ſibi deferri, cogitatione ac mente; quo accepto aperit * eam in ventre, imaginatione mentis. & dicit: Volo cognoſcere, quid tandem in ipſa reperiam; pulchritudinemne an putredinem? apertoq. ventre eius, inuenit intus quæ omnes nouimus. manifeſtatur enim ex parte turpitudo con- **. al. aperit ipſius ventrem & imaginatione mentis.*

B cupiſcentiæ. Quare aduerſariæ cogitationes cernentes cladem ſibi illatam, tumultuari incipiunt; volentes fratris cogitationem diripere, atque * reprobare: vt mente ab alijs cogitationibus turbata, deſtruant præſens certamen; metuentes ne forte prorſus ipſarum appareat turpitudo atque confuſio. Qui autem ex aduerſo cum ijs pugnabat, ait: Cur alia pro alijs adducere vultis? non enim vos egredi ſinam, donec accurate quidquid eſt in hac re, penitus indagauero, & vtrum reuera ſit amore dignũ quod vos laudatis. Tunc frater, ad tres vel quattuor vſque dies, in interiore cubiculo cadauer recludit; ac poſtea aperit, cupiens cadauer videre. Et priuſquam ipſe intus ingrediatur, occurrit ei intolerabilis ille fœtor, manuq. os ſibi cum naribus obſtruens, nutu demonſtrat aduerſarijs cogitationibus, ac ſocijs cooperatricibus ** al. reijcere.* *De imaginario cadauere, iſta ſunt ſumenda.*

C peccati, finem rei. Deinde ait ad ipſas: Quid reſpondetis ad iſta? Illæ autem rubore ſuffuſæ, inſtar fumi * abibant in aerem. Sicq. frater morbidas perturbationes diuina auxiliante gratia ſuperauit: vnde etiam confitens Domino, dicebat: Gratias ago tibi Domine Deus meus, quòd non tradidiſti me in manus inimicorum meorum: ſed ſaluaſti me de laqueo venantium; & gratia tua Domine illuminauit mentem meam ad intelligendum iſta: non enim per meam ſapientiam, ab earum liberatus ſum laqueo. Semper ergo fratres, timorem * Dei ante oculos habeamus; vt ipſe nos protegat: nam abſque eius protectione, homo nihil eſt. Magna quippe inimicorum noſtrorum eſt fraudulentia atque malignitas; ſed diuinum auxilium circumdans hominem, longe præſtat ac ſuperat: verum oculis noſtris illud cernere * non ** al. diſſoluebãtur per aera.* *Precatiuncula.* ** al. Domini.* ** al. ſinimur.*

D permittitur. Diligamus ergo Deum auxiliantem nobis, & ſaluantem, totis viribus; & proximum, ſicut nos ipſos. Perpende mente, diem obitus tui, frater cariſſime, quando obrigeſcens in tua iacebis tegeticula ſeu ſtorea. Heu mihi, heu mihi. qualis animam meam detinebit timor ac tremor in hora illa, frater cariſſime? Si quid igitur boni fecerit in vita iſta, dum in ea inſtar aduenæ & peregrini habitarit. ſi tribulationes & opprobria propter Dominum ſuſtinuerit, ac optima * coram ipſo fecerit: magno cum gaudio in cælos * ſuſtolletur, a ſanctis Angelis deducta. Quemadmodum enim operator laborum, ac per totum laborans diem, exſpectat duodecimam horam; vt poſt laborem, accepta ſua mercede reſpiret: Sic & iuſtorum animæ, illam præſtolantur diem: peccatorum autem, timore atque tremore in illa die ac hora *Matth. 22.* *Marc. 12.* *De Storea, vide in Schol.* ** al. optime.* ** al. transferetur.* *Matth. 20.*

E corripientur. Et ſicut reus quiſpiam a miniſtris comprehenſus, & ab ipſis ad iudicij locum deductus: ita quoque in illa contremiſcent hora, iniuſtorum animæ, in ſempiterna tormenta æternæ caliginis reſpicientes. Quòd ſi quis dixerit: permitte me in illum proficiſci mundum, vt deinceps pœnitentiam agam: non erit qui * dimittat. Audiet enim talis: quando ſuppetebat tempus, non egiſti pœnitentiam; & nunc vis ire ad agendam pœnitentiam, quando omnibus iam ſtadium eſt apertum? Non decertaſti; & modo decertare cupis, quando cunctæ fores clauſæ ſunt, tempuſq. certaminis præterijt? *A Simili.* ** al. qui permittat.* *Prouerb.*

Nonne

Matt. 24. 25.
* al. præcognoſcens frater cariſſime.
* al. pro me peccatore Ephræm, qui iſta conſcripſi, &c.
Iacob. 5.
* al. Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Nonne dicentem audiſti : Vigilate , quia neſcitis diem neque horam ? Iſta A
autem præſcientes * fratres cariſſimi, dum tempus habemus, pœnitentiam agamus: vt eruat nos Deus ab ira ſuper filios diffidentiæ ventura : noſq. in partem ſanctorum aſcribere dignetur. Ora etiam pro me * peccatore , dicente & non faciente. Nam ſcriptum eſt : Confitemini alterutrum peccata veſtra , & orate pro inuicem ; vt ſanemini in nomine Domini & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti . Cui gloria * & potentia, cum Patre initij experte , & ſanctiſſimo atque optimo & viuifico Spiritu: nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum . Amen.

B

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

AD Eulogium Monachum hanc ſuam Auctor Paræneſin ſiue adhortationem dirigit , quæ tota eſt parænetica, aſcetica, & ethica. Hortatur autem eum primis eum ad Timorem Domini, & ad optima religioſæ vitæ inſtituta capeſſenda: dehortatur autem à vitijs, & commercijs atque colloquijs prauis , concupiſcentijsq. improbis . Ad pietatis ac virtutis ſtudia Monachum excitat , eumq. in religionis ſtadio atque palæſtra exercet, & quæ potiſſimum ipſi agenda ſint, quæque vitanda docet; certaminisq. rationem aduerſus hoſtes inuiſibiles, ac cogitationes improbæ concupiſcentiæ præſcribit, & quomodo facilius ijs reſiſtendum ſit demonſtrat . Moralia non pauca in medium adducit, & quibus Chriſti athletas deceat ornatos eſſe virtutibus , quibusq. conſpicuos moribus, luculenter patefacit : & vt magis abducamur à vitijs , nouiſſima ſæpe memoranda , mortemq. frequenti cogitatione ante oculos ponendam, oſtendit, &c. C

Modeſtum ac grauem te gere Frater : modeſtia enim & grauitas pacificum ac tranquillum vitæ ſtatum parit, &c.] *vbi in Græco eſt* εὐλαβὴς, & εὐλάβεια. *redditurq. iſtud latine aliàs ſic :* Pium ac religioſum te gere frater : pietas enim atque religio tranquillum, pacificumq. vitæ ſtatum generat. *& al.* pacificam tranquillitatem producit, &c.] *At prior lectio, hoc ſaltem loco magis probatur : cum hic* εὐλάβεια, *non tam pro pietate ac religione (vt aliàs ſæpe) accipiatur, quàm potius pro modeſtia & verecundia, ab* εὐλαβοῦμαι, *id eſt, vereor. quod & Itali dicunt, hauer riſpetto, & il riſpetto, &c. quomodo &* εὐλάβεια, *hic erit illa moderatio ac grauitas morum, & maturitas, qua quis alios veretur offendere, atque in primis Deum, &c. ſicque demonſtrant etiam hic ſequentia.*

In menſa maxime tacendum.] *Quia multiloquium reprehenditur , & ſilentium in Monachis commendatur, monet hic potiſſimum in menſa Religioſis ſilentium ſeruandum interea dum comeditur, & à ſuperfluis otioſisq. confabulationibus , ac contentionibus cum primis abſtinendum . tum etiam (ſicut alibi habet) vt Sacris lectionibus quæ inter edendum recitari coram fratribus ſolent, melius attendatur. Quas etiam cum alijs, cauſſas ſilentij in menſa ſeruandi, adfert alibi Caſſianus; narratque apud Monachos Aegyptios, vel maxime Tabennenſiotas, tantum ab omnibus ſilentium exhiberi ſolitum , vt cum in vnum tanta fratrum numeroſitas refectionis obtentu conſederit, nullus nec mutire quidem audeat , præter eum qui ſuæ Decaniæ præeſt. Qui tamen ſi quid menſæ ſuperinferri vel auferri neceſſarium eſſe peruiderit , ſonitu potius quàm voce ſignificat . Tantaq. (inquit) veſcentibus illis, ſilentij huius diſciplina ſeruatur , vt cucullis vltra oculorum palpebras demiſſis , ne ſcilicet liber aſpectus habeat curioſius copiam euagandi , nihil amplius intueantur quàm menſam ; & appoſitos in ea , vel quos ex ea capiunt cibos ; ita vt quemadmodum , vel quantum reficiat alius , nullus inuicem notet. Vide apud Caſſian. lib. 4. de Inſtitut. renunt. cap. 17. &c.* D

Qui tempore Synaxis , verbis intentus eſt otioſis ; in duplicem reprehenſionem incurret, &c.] *Hic Synaxis nomine ſignificari conuentum ſiue congregationem fratrum in vnum , ad orandum, diuinasq. laudes celebrandas, &c. clarum eſt ex ipſius Auctoris verbis. dicit enim eos qui verbis intenti ſunt otioſis, ac confabulationibus cum alijs tempore Synaxis atque diuini officij, duplicem mereri reprehenſionem ; tum quòd à precatione atque pſalmodia eos retrahant quibuſcum loquuntur ; tum etiam quòd ſibi ipſi damnum concilient, ac ſimul ijs qui proxime adſtant, &c. De alijs porro huius vocabuli ſignificationibus , actum eſt pluribus ſuprà , hoc eodem tom. 2. in tract. de Virtute, cap. 5. cuius initium eſt :* Si ante cunctos in Synaxim prodeas, &c.] *ac in noſtris ibidem Scholijs copioſius. ſicut & poſtea Paræneſ. 19. 20. & 21. noſtriſque illic* E

etiam

A *etiam Scholijs, vbi & plures Auctores de ratione & frequentatione atque obſeruatione Synaxis, citauimus. quò ideo Lectorem, in reliquis quæ hic dici potuiſſent, remittimus.*

Quare aduerſariæ cogitationes cernentes cladem ſibi illatam, tumultuari incipiunt, volentes fratris cogitationem diripere, &c.] *vbi alia lectio ſic:* atqui contrariæ cogitationes, videntes damnum ſibi factum, tumultuantur; metuentes fratris cogirarionem reprobare, atque in nihilum redigere, &c.] *at præcedens lectio magis probatur. legendumque hic videtur σκυλεῦσαι, ſpoliare, diripere, &c. non autem σκυβαλεῦσαι, cum neque ſit verbum hic accommodatum, neque vſitatum, ſed potius σκυβαλίζειν. neque etiam hoc loco ſignificatio illius ad rem facere videtur.*

Tunc frater ad tres vel quattuor dies in interiore cubiculo cadauer recludit; ac poſtea aperit, cupiens cadauer videre, &c.] *Vbi Græce eſt πτῶμα, quod etſi inter alia etiam*
B *caſum, ruinam, ac lapſum ſignificet; hic tamen illo vocabulo cadauer ſignificari, ſatis clarum eſt. à cadendo latine dictũ, ſicut ἀπὸ τοῦ πίπτειν, πτῶμα. græce. Neque poteſt hoc loco quid aliud ſignificare; cum hic manifeſte de illius mulieris loquatur cadauere, quam paullo ante imaginario enſe fingebat aperiri, &c. vel certe, de vero aliquo morticino alicuius animalis, ad reprimendam libidinem illud intelligit, &c. Cæterum prior ſenſus de imaginario cadauere, magis placet: cum & hic omnia imaginaria fingantur agi, contra illas imaginarias cogitationes turpes, &c. de quibus hic, & pluribus antea.*

Perpende mente, diem obitus tui cariſsime, quando obrigeſcens in tua iacebis tegeticula ſeu ſtorea.] *Hic non, ἐν τῷ ψιαρθίῳ, vt in vno aut altero mendoſe reperitur MS. ſed ἐν τῷ ψιαθίῳ .i. in tegeticula ſeu ſtorea, legendum omnino. Per hunc autem modum loquendi, Auctorem voluiſſe mortem atque emigrationem ex hac vita denotare, quando exhalato nimirũ ſpiritu cadauera in Storea reponi ſolent, vel hinc clariſſimum eſt. Cuius maiorem mihi fidem fecit, confir-*
C *mationemq. notandam addidit, quòd in longe antiquiſſima & nobiliſſima orientali pictura, mihi ipſius S. Patris Ephræm vt iam mortui & ſuper Stoream repoſiti atque extenſi effigies, aliquando Romæ oſtenſa ſit à Cardinale Cremonenſi, poſtea Gregorio XIIII. in libro quodam venerandæ antiquitatis, quem ipſe à Maioribus ſuis acceptum, magni theſauri loco adſeruabat: ſicut ipſe mihi adhuc Cardinalis referre ſolebat.*

Pro fine: Cui gloria & potentia, cum Patre initij experte, &c.] *al. breuius ſic concluditur:* Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.] *at al. cum eiuſmodi interpunct.* Confitemini alterutrum peccata veſtra, & orate pro inuicem, vt ſanemini. Quoniam Deo conuenit gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.] *& al.* vt ſanemini in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Cui gloria, in ſecula. Amen.

D

PARAENESIS QVADRAGES. SEPTIMA.

Ad Monachum acediæ deditum, qui tentabatur vt rediret ad ſeculum.*

* *al. qui dicebat: hinc recedo, & ad mundum reuertor.*

DIXIT Dominus gloriæ: Intrate per anguſtam portam: quoniam lata & ſpacioſa eſt via quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui * inueniunt eam. Quid ſibi vult anguſta & arcta via, quæ ducit in vitam æternam; & pauci ſunt qui
E inueniunt eam? Et quis eſt qui inuenit ipſam, pronunciatq; nobis vitam ipſius? Sancti omnes: per quam, vas electionis Paulus cucurrit; & conſummans curſum, coronam reportauit. Ideoque viam eius adnunciat nobis, dicens: In omnibus exhibentes noſmetipſos ſicut Dei miniſtros, in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus, in anguſtijs, in plagis, in carceribus, in ſeditionibus, in laboribus, in vigilijs, in ieiunijs, in caſtitate, in ſcientia, in longanimitate, in ſuauitate, in Spiritu Sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute

Matth. 7. & Luc. 13.

* *al. qui intrãt per eam.*

2. Col. 6.

2. Cor. 6. Dei ; per arma iuſtitiæ à dextris , & à ſiniſtris , per gloriam & ignobilitatem , per infamiam & bonam famam : vt ſeductores & veraces , ſicut qui ignoti & cogniti : quaſi morientes , & ecce viuimus: vt caſtigati , & non mortificati : quaſi triſtes , ſemper autem gaudentes : ſicut egentes , multos *2. Cor. 1.* autem locupletantes : tamquam nihil habentes , & omnia poſſidentes. Et ** al. veſtra. al. vt ſpes noſtra firma ſit , &c.* ſpes * noſtra firma eſt pro vobis : ſcientes quòd ſicut ſocij paſſionum eſtis , ſic eritis & conſolationis. Quare & nos fratres , debitores ſumus , vt eamdem ** al. militamus* teneamus viam vſque ad finem : in qua , etiam * ſtipendia fecimus. Vitam quietam in ſolitudine agis ? recordare eorum qui in carceribus con- ** al. recluſi ſūt.* cluſi * detinentur ; qui non ſolum ibi incluſi ſunt , ſed etiam ferro circumdatum eſt ipſis collum : alij vero etiam in compedes coniecti ſunt. Eremiticam vitam degis? cogita paſtores ouium , qualia in ſolitudinibus & montibus pericula ſubeant : & quidem hieme frigore obrigeſcunt , æſtate vero ſolis radijs exardeſcunt . In cœnobio viuis ? cogita id quod ſcriptum eſt : *Act. 4.* multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna: nec quiſquam eorum qui poſſidebat aliquid , ſuum eſſe dicebat ; ſed erant illis omnia communia . Funiculos efficis ? in mente habeto illos qui per mare nauigant : nam hi , cum mari pugnantes , eamdem artem tractant. Sportulas ** μαλάκια.* exiguas operaris , quæ dicuntur * malacia? cogita * brenearios. Pulchre * & ** βρεγκάριοι. * al. Librarium agis ? cogita clauſtrarios. & lapicidas.* eleganter ſcribis? ædium fabricatores , & operis teſſellati atque exquiſiti effectores cogita : verumtamen diuinos ſermones in fide & veritate conſcriptos , ne deprauaueris. Quid enim eo maius peccatum eſt ; reddere id quod eſt dulce , amarum ; & quod amarum , dulce ; lucem tenebras , & tenebras C ** al. legentium.* lucem , in ſubuerſionem * audientium ? Væ facienti iſta : nam animarum ** al. ſtatuis.* ſcandala * ponit . Punctis diſtinctum opus efficis ? caligarios & coriarios cogita . Storeas operaris ? cogita eos, qui marmora ſecant . Chartam cocci- ** al. caligarios al. calcearios.* neam operaris? * coriarios cogita . Thecas ac peras operaris? canabarios cogita . Caniſtra operaris? cogita mundanos eamdem artem tractantes. Vermi- ** al. Scolasim aut antennam facis ?* culata * opera , antennaſue facis ? ſcrinifices & vaſcularios cogita . Linum operaris? linifices cogita . * Lintea facis ? ſeticarios cogita . In piſtrino te ** al. Veſtes lineas facis ?* conſtituerunt ? lictores atque tortores cogita . In hortum te redegerunt ? fullones cogita ; qui hiemem æque atque æſtatem peragunt , in aquis ſuum ** al. fabrilem ne artem exercentes cogita.* opus facientes . In culina te poſuerunt ? tinctores , * fabroſue ærarios cogita: qui quidem die noctuq. laborant , cum igne pugnantes ; & alienæ pote- D ** al. tormentis ſubiecti ac excruciati.* ſtati ſubiecti , turbatiq. ſuſtinent : & à principibus frequenter coacti * atque anguſtiati , ſuum opus non negligunt . Ianitorem te ſtatuerunt ? ſeruos terrenorum principium cogita . Miniſtrum , ſiue œconomum , vel præfectum aliorum te conſtituerunt ? dicentem cogita : Seniores ergo qui in vobis ſunt , *1. Pet. 5.* obſecro , conſenior & teſtis Chriſti paſſionum , qui & eius quæ in futuro reuelanda eſt , gloriæ communicator: paſcite qui in vobis eſt , gregem Dei ; prouidentes non coacte , ſed ſpontanee ſecundum Deum : neque turpis lu- ** al. ſed forma facti gregi , ex animo. ita vul.* cri gratia , ſed voluntarie : neque vt dominantes in clero , ſed formæ facti * gregis. Et cum apparuerit Princeps paſtorum Chriſtus , percipietis immar- *1. Pet. 5.* ceſſibilem gloriæ coronam. Et ne cuncta ſigillatim recenſentes , in longum protrahere videamur ſermonem : omne quod operatus fueris , & tædij atque E ** al. tentator.* pigritiæ tibi ſpiritum * inimicus in opere intulerit : ad ſimile aliquod opificium referas animum , vt contradicas aduerſario. Quodcunque vero feceris , ſiue in opere , ſiue in ſermone , teſtem tibi propriam adhibe conſcientiam , illud nimirum ſecundum Deum eſſe , quod efficitur , & ſaluaberis. Dic autem & ipſe mihi , obſecro : Quòd ſi abnegaueris gratiam eius , qui te in æternum ſuum vocauit regnum ac gloriam , & ad ſeculum redieris ; ** al. quid te facturū cogitas ?* quid * facturus eris, vt putat cogitatio tua ? aut potius quid tibi ſuggerit ho-

ſtis

A ſtis animarum noſtrarum? nempe, ſi datam tibi gratiam reieceris, te eſſe regnaturum? Et ſi vero regnaueris, nonne & mors te excipiet? Si porro etiam facultates multas poſſederis, diuitiasq. in copia congregaueris; nonne alijs eas relinquens, nudus hinc abibis? Secundum dictum illud Apoſtoli: Nihil enim inquit, intulimus in mundum; nec quid etiam auferre poterimus. Qui autem ſeminat in ſpiritu, de ſpiritu metet vitam æternam. Secundum hominem loquor: Frater * quòd ſi abnegaueris gratiam Domini; non erit apud alios ea de te quæ fuit opinio prius, quàm vitam monaſticam inſtitueres: ſed apud amicos familiares, ac propinquos, tamquam tranſgreſſor habeberis, & negator. Sed quis te auſpicari coegit opus, quod implere nequires? an non & lex iſtud dicit? Scriptum quippe habetur in

1. Tim. 6. — *Gal. 6.* — * *al. Frater, ſi reliqueris gratiam Domini, &c.*

B lege: Si quis eſt vir, & formidoloſus, ac meticuloſus corde; non egrediatur ad bellum; ſed reuertatur in domum ſuam: ne pauere faciat cor fratris ſui. Nunc igitur quod exorſus es, etiam perficito. Quòd ſi etiam in peccato aliquo præuentus fueris; ne in eo permaneas: ſed ad Dominum in veritate conuertaris. eſt enim in cælo, qui peccata eorum qui conuertuntur ad ipſum, delet. Solùm cogitationibus temerarijs ne conſenſeris: neque enim leones, neque dracones, nec barbari tantum nocere poterunt: quantum temeritas, morem ipſi gerentibus. Nam multi initio hanc propulſantes, ſententijsq. eius communicare nolentes, etiam à barbaris in pretio ſunt habiti; leoneſque cum draconibus, hos veriti ſunt. Flamma ignis non valuit capillos capitis eorum exurere: neque enim inuenta in ipſis eſt ma-

Deut. 20. iuxta 70.

C teria malitiæ, ſed bonitatis. Temeritas vero ſuos crudeliter cædit amatores: non enim eſt malitia, cuius non ſit mater temeritas. Nam palam eſt, auaritiam omnium malorum eſſe radicem. Secundum illud Apoſtoli dictum: Radix omnium malorum eſt cupiditas. ab * ipſa vero, radix germinauit: nam ipſa malitiæ caudicibus ac ramis nutrimentũ, incrementumq. præbet. Quid ea in mundo ſæuius atque atrocius? quippe quæ ſuos amatores hoſtibus tradit, & profugos reddit. Fugit enim impius, nemine perſequente: Iuſtus autem tamquã leo confidit, in magna ſua libertate atque fiducia. A temeritate porro qui detentus eſt; non barbarorũ cruciabitur manibus, nõ in regione externa: verum intus gignitur, intus alitur, & à proprijs contribulibus verberatur; nulluſq. pro eo qui roget, inuenitur. quamuis non

1. Tim. 6. — * *al. in ipſa.* — *Prou. 28.*

D occulte, ſed aperte tormenta ipſi inferantur, non * ob actiones bonas, verum propter temeritatem. Cuncti eos, qui labuntur per illam, condemnant: cuncti iſtos accuſant. Nullus eſt qui ſuccurrat, nullus qui liberet atque defendat. Si temeritatem ſecutus fueris, in mortis penuaria deducet te. Hæc, etiam potentatus ſubuertit, & familias deſolauit, Reges concuſſit, & in ruinam tradidit. Recede * igitur ab ea, frater cariſſime; ne conſtingaris vinculis eius: nam vincula ipſius ſunt ferrea, & * pedicæ eius æneæ. Hæc, ſuos amatores funditus euertit, & in hac vita ruinam ijs infauſtam parit, & poſt mortem, exitium. Et quod ipſius eſt nomen, niſi temeritas? odit veritatem, mendacium diligit, diſciplinam non admittit, admonitiones auerſatur ac reijcit. inſolentia & contumacia gaudet, reprehenſiones non ſu-

* *al. non ob facinus egregium, ſed &c. al. non ob factũ eximium.* — * *al. Recede ergo, recede ab ea.* — * *al. pedes.*

E ſcipit, voluptates nutrit: Deum contemnit, non reueretur, non erubeſcit homines. Initium eius, priuatio diuini timoris: finis vero ipſius, pernicies, & * exitij hæreditas. Domine Domine, qui oculos cœci à natiuitate, aperuiſti; oculos quoque mentis noſtræ reſera: ne in laqueos eius incidamus. Ne ergo diuinam repellamus gratiam, cariſſime. an ignoras, quod gaudium in cœlo erit maius ſuper vno homine peccatore pœnitentiam agente, quàm ſuper nonaginta nouem, qui non errauerunt, & pœnitentia non indigent? Quid porro eſt tribulatio huius ſeculi, pariter & gaudium in hoc

* *al. & perditio ſeu exitium hæreditas.* — *Ioan. 9.* — *Matth. 18.*

mundo, cariſſime? Melius igitur eſt, tribulationes occurrentes ferre, quàm A
deceptiones. Nam ſimilis eſt gloria mundi huius, atque fallacia eius, flammæ ignis, quæ appoſita ligna deuorauit, & mox exſtincta eſt, talisque flamma in cinerem ac puluerem abijt. Qui vero tribulationes propter Dominum ſuſtinet, ſimilis eſt ei, qui domum ſuam ſuper petram Chriſtum
** al. reſipiſce, ad Chriſtum cõuerſus obſecro. Recordare iudicij futuri, &c.* ædificat. Propterea frater, * reſipiſcamus, & ad Chriſtum Dominũ redeamus, obſecro. Meminerimus ineuitabilis tribunalis Dei, & iudicij ęterni, infirmitatisq. naturę noſtræ, oro. Quid culice minus ac vilius? & huius minas ſuſferre nequimus: Quid ergo aduerſus venenatum & non quieſcentem, vermem faciemus? Ve-
Conſideratio pulcherrima. ſpera porro facta, dicet quiſpiam: Lucernam accende, quia tenebræ ſunt: at quid agemus in tenebris iſtis caliginoſis atque obſcuris? Quòd ſi quis a ſolaribus vritur radijs, ad vmbram confugit: & quid contra inexſtinguibilem B
** al. gehennam.* flammam * ignis, præſtabimus? Sumamus exemplum cariſſimi, a rebus quæ
Ab Exemplis. videntur, de iudicio futuro: In hoc ſeculo, ſi malum quis egerit, & ſciatur, & in cuſtodiam a mundi huius principibus miſſus fuerit; in qua putas anxietate atque pudore, erit in eo anima ipſius? Et licet ſæpe a domeſticis atque familiaribus ei obſequia præſtentur, & a conſanguineis curetur, & ab amicis conſoletur, atque a ſibi notis ac caris aſſidue viſitetur; hiſceq. omnibus ſic perfruatur, non tamen ab ipſo dolor recedit. Denique vero poſt multa verba, ſiue per amicorum conſolationem, circumcurſationem, atque obſecrationem: ſiue etiam per pecuniarum donationem, forte ſpem concipit, ſe ſuo aliquando tempore e cuſtodia liberatum iri. At ibi, qui a proprijs condemnatus eſt operibus, non habet conſolatores atque interceſſores: C
** al. adſiſtens.* non circumcurſat pater, non * aſſidens conſolatur mater. non ibi vxoris, & amicorum condolentia. non ibi adnunciatio bona, non fama atque auditio pacis, nec lux, nec ſonorus auium concentus. non ſolſtitiorum viciſſitudo,
** al. neque vocis muſicorum ac gaudij.* temporumq. permutationes. non * muſicorum ſonus atque lætitia: nam cuncta iſta ab impijs ſublata ſunt; pars autem eorum, contraria. Sicut ſcri-
Pſal. 10. ptum eſt: Pluet ſuper peccatores laqueos: ignis, & ſulphur, & ſpiritus pro-
Ibidem. cellarum, pars calicis eorum. Quoniam iuſtus Dominus, & iuſtitias dile-
** al. facies.* xit: æquitatẽ vidit * vultus eius. Deprecemur igitur Dominũ ex tota anima, vt nos in tremenda illa hora protegat atque defendat. Nã in ijs qui ſaluan-
Eſai. 64. & 1. Cor. 2. tur, gaudet: quippe quibus præparauit, quæ oculus nõ vidit, nec auris audiuit, & in cor hominis non aſcenderunt. Hæc mente reuolue, & ad Dominum D
conuertere. Noli eſſe inſtar ſecuris in manu diaboli, quæ plantas excindit fructiferas: neque ſicut ventus exæſtuans, ac fructus bonos corrumpens. Non
** al. vulneratus ſit. & ab acie defecerit.* noſti cariſſime, quòd ſi vir quiſpiam in acie belli vulneratus * ex caſtris ceciderit, eũ timiditatis materiam ſuis cõmilitonibus præbiturũ? At tu quid dicatur, intellige: Si quis autem ſeipſum viriliter contra aduerſarios armauerit; etiam ſegniores atque ignauiores corde, ſua excitabit alacritate. Non recordaris cariſſime, quali prius fueris compunctione præditus, quando ſolitariam vitam exorſus es? Vbi igitur illa compunctio, lacrymarum plena? Vbi cæleſte deſiderium, & non ſimulata modeſtia, morumq. maturitas? Vbi, quæ ad cælum ſuſtollit humilitas? Vbi ſilentium, plenum intus orationibus?
** al. quæ purat cogitationes puris?* Vbi oculorum cuſtodia, cogitationes * purgans? Vbi charitas, Deum flectens? E
His porro ſpretis atque remotis, quidnam tibi comparaſti? Iracundiam, excandeſcentiam, clamorem, & blaſphemiam, intemperantiam & impuden-
Pſal. 106. tiam, & os effrænatum? Hei mihi; quomodo fructifera terra conuerſa eſt
Hierem. 12. in ſalſuginem, a malitia habitantium in ea? Hæccine ſunt verba, quibus
** al & ſufferre crucem ipſius vſque in finẽ?* pactus es ſeruire Deo, & * exſpectare ſalutare eius? Iſtæ ſunt orationes, quibus precatus es Deum in tribulationibus tuis? Caueto cariſſime, ne forte qui moleſtia te afficit, ſtudetq. a fraternitate te abrumpere, ipſe mortem

tibi

A tibi acerbam turpemq. conciliet. Vera * narro: Noui ego vnum atque alterum, ac tertium fratrem, a vita * ſolitatia receſſiſſe, & ad vitam ſecularem rediſſe, qui non durarunt in vita: ſed amara atque indecenti morte ſuam vitam finierunt. Quare ijs vt reſiſtas, te rogo frater, concupiſcentiamq. reprimas: & non conſentias illis, qui te capriuare volunt. At ſurſum mentem frater cariſsime habeamus. ſurſum manus cum Moyſe tendamus: & Dominus cæcitate ipſos pro * nobis oppugnabit. Ne ergo timeas a facie eorum: nam ſæpe tibi ſuggerunt infirmitatem carnis, inappetentiam ſtomachi, ſuſpicionem Superioris, timorem Præfecti, prolixitatem temporis, ac priorem viuendi rationem, & carnalium parentum memoriam: cunctaq. iſta excitant, vt animam tuam obſideant, & circumueniant. Non animo

*al. Rem ve ꝛ enarrabo.
* al. à monaſtica defeciſſe.
Exod. 17.
* al. pro noſtra infirmitate.

B verſas, quòd ſi quis filium facinoroſum habeat, cum leges in conſpectu parentum punire; & non eſt qui ipſum ex tortorum manibus eripere poſſit? Quanto ergo magis, putas rimore omnia plena erunt in iudicio illo futuro: vbi Reges atque tyranni, diuites & pauperes, graui tremore * detenti adſiſtēt. Deſcende ergo in teipſum frater cariſſime, & ne contemnas iuſtum atque infallibilem iudicem; neque inexſtinguibilem vmquam flammam. Quòd ſi paruipēdas; vel hinc experire, an ignis aſperitarem, & tormentum ſuſtinere poſſis: Lucernā accende, & extremitatē ſaltē digiti impone; & ſi ferre * queas dolores, fortaſſe poteris teipſum etiam ibi iuuare. Sin autem totum corpus tuum extra ignem ſit, & exigui huius membri dolores perferre nequeas: quid obſecro faciemus, quando totum corpus cum animā in gehennam ignis

A minore, ad maius.
*al. correpti atque perculſi.
* al. & ſi ferre dolores nequeas cito teipſum iuuare ibi poteris, &c.

C proijcietur? Sed dicet fortaſſe inſipientium aliquis: Ego quoque ſuſtinere vellem: verum quid agam? infirmus enim ſum, & negligens. nam ſi me ſaluari vellet Deus, etiam patientiam mihi præberet. Venite, videte fratres animam captam, non a barbaris, & gladio: verum a temerirate atque malitia. Deum, cupientem omnem hominem ſaluari, & ad veritatis agnitionem venire, accuſas & culpas: qui propter nos peccatores, etiā Crucem ſuſtinuit? Ipſe inuirat, & dicit: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis; & ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite a me; quoniam mitis ſum, & humilis corde: & inuenietis requiem animabus veſtris. Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Rurſuſq. ait: Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulſate, & aperietur

1. Tim. 2.
Matth. 11.
Hierem. 6.
Matth. 7. 21.

D vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit: & pulſanti aperietur. Quo igitur pacto dicis, ſi me Deus ſaluari vellet, patientiam mihi tribueret? cur ſic te fallit inimicus, vt eius acquieſcas conſilijs? cur tantum tibi conſciſcis damnum: vt exuta ſtola gloriæ, teipſum ab Angelorum conuerſatione ſegreges, voluteriſq. in paſſionibus ignominiæ? Quorſum tibi, quorſum tibi hoc probrum: vt audias dici te apoſtatam? dicaturq. * de te: Ecce, qui Domini ſui ac Dei gratiam adſpernatur? Cur hac te enecas morte, vt * videas te proijci in tenebras exteriores; poſsidens fructum ignominiæ: alios vero fratres qui exſpectant ſalutare Domini, videas coronari, & in gaudium Domini ſui introduci? At quò fugere poteris; aut quis te locus excipiet fugientem a conſpectu Domini, quem repellere cupis? Pro-

Marc. 11.
Luc. 11.
* al. in te.
* al. vt ſciens volens proijciaris, &c.

E pterea ſuſtineamus obſecro; ne forte in te veniat, quod ſcriptum eſt: Melius enim erat illis non cognoſcere viam iuſtitiæ, quàm poſt agnitionem, retrorſum conuerti ab eo, quod traditum eſt illis ſancto mandato. Contigit enim eis illud veri prouerbij: Canis reuerſus ad ſuum vomitum, & ſus lota in volutabro luti. Alioque in loco ait Scriprura: Sed æſtimauerunt luſum eſſe vitam * noſtram, & conuerſationem vitæ compoſitam ad lucrum. Cogitemus frater cariſsime, nos peregrinos & aduenas eſſe in hoc ſeculo: nam multi qui mane ſurrexerunt *, non peruenerunt ad veſperam: alij autem

2. Pet. 2.
Prou. 26.
Sap. 15.
* al. animam noſtram.
* al. ſurgunt, non peruenire.

*al. ad diluculum. qui cubitum veſperi conceſſerunt, non peruenerunt ad tempus * matutinum. A
Pſal. 143. Dicentem audi : Homo vanitati ſimilis factus eſt, dies eius ſicut vmbra præ-
tereunt . Adhuc modicum præſtolare, ac ſuſtine, oro frater dilectiſsime : nam
Matth. 10. & 24. qui perſeuerauerit vſque in finem , hic ſaluus erit . Nemo enim nouit , an
fortaſſe tempus reſolutionis noſtræ immineat : & hanc ob cauſſam , noſtræ
inſoleſcunt & abundant tentationes . Ne ergo puſillanimes ſimus, neque
conuertamur retrorſum: at potius retroactorum obliti, ad ea quæ ante ſunt
Philip. 3. extendamur : vt ſimul cum ſponſo ingrediamur, priuſquam fores occludan-
Matth. 25. tur . Ait enim Saluator: Vigilate, & orate: quia neſcitis diem, neque horam.
Matth. 24. Et rurſus : Sicut factum eſt in diebus Noe , ita erit & in aduentu filij ho-
Luc. 17. minis . Sicut enim erant in diebus ante diluuium , comedentes & bi-
Gen. 7. bentes, nubentes & nuptui tradentes, vſque ad eum diem quo intrauit Noe B
Luc. 17. in arcam , & venit diluuium , & perdidit omnes . Similiter ſicut factum eſt
Gen. 19. in diebus Loth : Edebant & bibebant, emebant & vendebant, plantabant &
ædificabant : quia die autem exijt Loth a Sodomis, pluit ignem & ſulphur
de cælo, & omnes perdidit : ſecundum hæc erit , qua die filius hominis ve-
niet . Quare noſtram ſalutem non negligamus cariſsimi. Ecce enim diuinæ
nobis Scripturæ diem illum indicant : vt per pœnitentiam, a ventura ſalue-
mur ira ; vitamq. poſsideamus æternam , grata & accepta operantes Do-
mino . Si autem in priori tua perſeueres inobedientia, & in cogitatione tur-
pis ſecuritatis atque ignauiæ verſeris: ſcias nō ita multo poſt fore, vt excin-
Matth. 3. daris . Verax quippe eſt, qui ait : Iam ſecuris ad radicem arborum poſita
Ibid. eſt. Omnis ergo arbor quæ non facit fructum bonum, exciditur, & in ignem C
Luc. 13. Matth. 21. mittitur . Audi porro & fici parabolam : Arborem fici habebat quidam
Marc. 11. plantatam in vinea ſua ; & venit quærens fructum in ea , & non inuenit .
*al. ex quibus. Dixit autem ad cultorem vineæ : Ecce anni tres ſunt , ex * quo venio quæ-
rens fructum in ficulnea hac, & non inuenio . Succide ergo illam : vt quid
*al. locum abſque fructu occupat? etiam terram * occupat ? At ille reſpondens, dicit illi : Domine, dimitte il-
lam & hoc anno , vſque dum fodiam circa illam, & mittam ſtercora ; &
ſiquidem fecerit fructum : ſin autem, in futurum ſuccides eam. Vide igitur
cariſsime , ne forte præſcriptum tempus impleatur , aliudq. tempus non in-
Pſal. 94. ueniamus . Venite ergo adoremus, ac procidamus ipſi ; & ploremus coram
Domino qui fecit nos . Manus ad eum tuas attolle toto corde, lacrymanſq.
Pſal. 68. ad ipſum accede. clamans ad eum cum Propheta : * Salua me de luto fecis, D
*al. Eripe me. vt non infigar : libera me ab ijs qui oderunt me, & de profundis aquarum .
Non me demergat tempeſtas aquæ , neque abſorbeat me profundum ; neque
vrgeat ſuper me puteus os ſuum . Exaudi me Domine , quoniam benigna
eſt miſericordia tua : ſecundum multitudinem miſerationum tuarum reſpi-
ce in me . Et ne auertas faciem tuam a puero tuo : quoniam tribulor , ve-
lociter exaudi me . Intende animæ meæ , & libera eam , propter inimicos
meos eripe me. Vt & ipſe viciſsim ad te dicat, quod ſcriptum eſt: Viriliter
Pſal. 26. 30. age , & confortetur cor tuum , & ſuſtine Dominum . Tuq. gratias bonitati
Pſal. 39. eius agens, dicas : Exſpectans exſpectaui Dominum , & intendit mihi : &
exaudiuit deprecationem meam . Et eduxit me de lacu miſeriæ, & de luto
fecis: & ſtatuit ſuper petram pedes meos, & direxit greſſus meos. Et immi- E
ſit in os meum, canticum nouum , carmen Deo noſtro. Videbunt multi, &
timebunt , & ſperabunt in Domino . Beatus vir , cuius eſt nomen Domini
ſpes eius, & non reſpexit in vanitates & inſanias falſas . Benedictus Domi-
nus, qui virtutem ac potentiam dat populo ſuo : & benedictus Deus noſter
in ſecula ſeculorum . Amen . Deus propitius eſto peccatis noſtris : quia tua
eſt gloria , in ſeculorum ſecula . Amen .

A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

CVM Monacho acediæ dedito hic tractat, qui tædij atque pigritiæ ſpiritu ductus, tentabatur vt relicta vita Eremita ac cænobitica, rediret ad ſeculũ. quẽ ideo hac ſua cõfirmare ſtudet Paræneſe, eique perſuadere vt in bono vitæ inſtituto perſeueret, nec ſe à via recta ſeduci abripiq. vllo modo ſinat: quare etiam quæ grauia atque difficilia ei videri poterant, ex collatione grauiorum atque difficiliorum quæ ab alijs etiam ſecularibus patienter ferũtur, ei leuiora atque faciliora reddit. cuiuſmodi inter alia quoque ſunt, varia ſecularium hominum opificia eaque ſatis moleſta
B *ac grauia; quorum comparatione, manualia Monachorum artificia, aliaq. eorum exercitia leuiora videbantur & faciliora. Ex quibus, hic aliquot opificiorum genera recenſet Auctor, quorum nomina partim apparent Syriaca, & partim à Syris deriuata ac Græce inflexa, latinis autem forte minus nota. quare etiam pleraque ex illis in latina noſtra tranſlatione hic retinere, & vſurpare prorſus fuit neceſſe. Poſt multa vero parænetica & aſcetica poſterius adiecta, & huc vtiliter relata; tandem ſub finem Paræneſis, Parabolam fici ex Euangelio in medium adfert, ſuoq. inſtituto accommodat: & quomodo interea dum tempus ſuppetit, bene operandum ſit, ac ad Deum toto corde recurrendum, docet, &c. Paræneſis ſane vtilis eſt, & quæ legatur digna.*

Paræneſis 47. ad Monachum acediæ deditum, qui tentabatur vt rediret ad ſeculum.] *Cuius Inſcriptionis loco, alia reperitur eiuſmodi:* Paræneſis ad Fratrem tædio vitæ monaſticæ affectum, qui dicebat: Monachatum relinquo, & ad ſeculum reuertor.] *& al. ſic:* Ad Monachum tædij atque pigritiæ ſpiritu tentatum, & dicentem: hinc recedo, & in
C mundum abeo.] *al.* monaſterium deſero, & ad ſeculum me confero.] *& al.* Paræneſis 48. ad Monachum quemdam negligentiæ atque pigritiæ deditum, qui aiebat: dimitto eremum, ac vitam cœnobiticam; & mundum repeto. Domine benedic.] *& ſic de cæteris. Ponitur autem & al. iſta Paræneſis, quadrageſima nona in ordine reliquarum: & quidem recte, connumeratis nimirum alijs duabus ſublatis, de quibus ſupra.*

Sportulas exiguas operaris quæ dicuntur malacia? cogita brencarios, &c.] *Vbi illud (μαλάκια) apparet fuiſſe nomen tamquam proprium illius generis ſportularum, de quibus hic agit: ſed quid, vel quales hoc loco per (τοὺς βρεγκαρίους) intelligat, quis diuinet? erat fortaſſe vox Syriaca, vel à Syris inflexa Græce, ſicut pleræq. ſunt voces aliæ etiam hic poſitæ, atque ad certa opificia illis in locis vſitata, in noſtris autem prouincijs minus nota (atque ideo etiam latinis nominibus non expreſſa) denotanda, adhibitæ. quas poſt diligentem indaginem, vt melius potuimus probabilibus ſaltem coniecturis etiam περιφραστικῶς explicare hic conati ſumus; & vbi*
D *prorſus exoticæ ſunt atque obſcuræ, neque vllam cum Græca aut latina lingua affinitatem habent, eaſdem etiam in latina noſtra traductione retinuimus, quomodo & hic (Brencarios) conuertimus, quo vocabulo veriſimiliter ſignificantur opifices aliqui effectoribus ſportularum ſimiles, quod vel ex adiunctis hic aliquo modo colligitur. & ſic de alijs nonnullis opificiorum nominibus hic ſequentibus, quæ cum plane Græca non videantur, à Syris fortaſſe mutuata ſunt, &c. quorum iccirco exactior vis & ſignificatio, ab externis quibus iſta opificia & illorum nomina magis explorata ſunt, peti addiſciq. poterunt.*

Fugit enim impius nomine perſequente: iuſtus autem tamquam leo confidit, in magna ſua libertate atque fiducia.] *Locus eſt Prouerb. 28. vbi in vulg. ſic eſt:* Fugit impius nemine perſequente: iuſtus autem quaſi leo confidens, abſque terrore erit.] *ſed ab edit. 70. abeſt illud vlt.* (in magna ſua libertate atque fiducia) *quod eſt apud Ephræm. &* (abſque terrore erit.) *ſicut eſt in vulg. atque iſtud de varia huius lectione. Quomodo porro*
E *impius fugiat, nemine ipſum perſequente, S. Chryſoſtomus hunc ipſum Prouerb. locum alibi adducens, optime oſtendit atque declarat:* Fugit *(inquit)* impius nemine perſequente: nam intus habet agentem conſcientiæ accuſatorem, & hunc vndique circumfert. & ſicut ſeipſum non poteſt fugere, ſic nec intrinſecus ipſum agentem: ſed quocumque abeat, flagellatur, & vulnus habet immedicabile. Sed non talis iuſtus. at qualis? audi: Iuſtus tamquam leo *(inquit)* confidit, &c.] *atque ita Chryſoſtomus, obiter hunc Prouerbiorum locum allegans & exponens, tomo 5. in Homilia 8. ad populum Antioch. cuius initium ibi eſt:* Audiſtis antea, quomodo omnis Scriptura conſolationem affert & refrigerium, &c.] *Nec diſſimilia ſunt, quæ nomine (τῆς κακοθρασίας. id eſt, temeritatis) hic in medium adfert Auctor, impium notans qui nemine perſequente fugit, ſed intus affligitur & cruciatur.* A temeritate

enim

enim (*inquit*) & improbitate qui detentus eſt , non barbarorum cruciabitur manibus , A
non in regione externa : verum intus gignitur , intus alitur , & à proprijs contribu-
libus verberatur , &c.] *intelligens ſcilicet propria ipſum angi atque torqueri conſcientia , quæ continue eum accuſat , reprehendit , & corripit , ſicut eſt in iam citato loco Chryſoſtomi , & deinceps hic apud noſtrum Auctorem latius.*

Subijcit poſtea : Recede igitur ab ea frater cariſsime, ne conſtringaris vinculis ipſius, &c.] *In duplici alio MS. iſta cum geminatione ſic leguntur :* Recede ergo, recede ab ea cariſsime ; ne colligeris vinculis ipſius. *Sequiturq.* nam vincula ipſius ſunt ferrea , & pedicæ eius æneæ.] *vbi pro* (*αἱ πέδαι αὐτῆς .i.* pedicæ eius) *al. hic reperitur , οἱ πόδες αὐτῆς .i.* pedes eius ænei. *at melius & accommodatius hic legitur αἱ πέδαι αὐτῆς ,* pedicæ eius.] *monet enim aperte , recedendum à temeritate & cupiditate , ne conſtringamur earum vinculis ferreis , &c. quorſum enim hic pedum mentionem faceret , & qua occaſione , non ſatis perſpicio.*

B

Lucernam accende , & extremitatem digiti impone : & ſi ferre queas dolores, fortaſſe poteris teipſum etiam ibi iuuare. Sin autem, &c.] *pro quo, al.* & ſi forte dolores lucernæ ferre nequieris, cito teipſum iuuare ibi poteris, &c.] *at præcedens lectio magis hic inſtituto Auctoris ſeruit, membraq. orationis connectit, & ſententiam abſolutiorem reddit. Vtitur autem hic παρομολογίᾳ, ſiue Conceſſione figura oratoria, cum quadam ironia ſatis aperta. q. d. Quis dubitat fore, vt nequeas perferre lumen lucernæ? quanto minus igitur ignem illum æternum, &c. ſed iſta magis ex immediate ibi ſubiectis confirmantur, pateq.*

Nam multi qui mane ſurrexerunt , non peruenerunt ad veſperam , &c.] *Vbi alia lectio per præſens, iſta ſic reddit :* Multi enim qui mane ſurgunt , non pertingunt vſque ad veſperam : alij vero qui cubitum veſperi concedunt, non perueniunt vſque ad horam matutinam. & al. vſque ad diluculum , &c.] *vbi etſi vtraque quidem lectio bona ſit , poſterior tamen magis probatur placetq. indicatur autem hic miſeria , breuitas, & incertitudo vitæ humanæ .* C
de qua , pluribus apud Ephræm , tomo 1. in duplici Oratione , de Morte . alibiq. ſparſim apud eum ſæpiſſimè .

PARAENESIS QVADRAGES. OCTAVA.

De morum peruerſitate ac diſſolutione , & negligentia.

QVEMADMODVM gladius neruos incidit equo , & equitem
deijcit: ita verſuta ac peruerſa mens vigorem animæ ſuccidit ,
& triſtitiam affert , triſtitia vero ſibi obuios deſtruit ac peri- D
** al. quadraginta ſtadijs . al. quinquaginta .* mit . Quis enim cupidus adeundi ciuitatem * triginta ſtadijs
** al. 49. ſtad.* diſtantem ; & vbi viginti * nouem confecerit , vno adhuc re-
ſtante & non confecto , dicet ſe eò perueniſſe ? hic quippe ex
** al. non eſt ingreſſus .* proprijs exijt , & ad ciuitatem quò pergebat non * peruenit . Nam ſicut
Matt. 20. qui ad vndecimam horam venit, plenam mercedem accepit ; velut etiam
cæteri qui pondus diei portarunt: ita & qui ad vndecimam vſque horam
** al. duodecimam .* operatus eſt . Circa porro * vndecimam horam , ſi inceperit euertere , &
quæ plantata ſunt euellere : mercedem nullam percipiet . Cum Dominus
Matth. 10. & 24. & Saluator noſter Ieſus Chriſtus dicat : Qui autem perſeuerauerit vſque in
Luc. 9. finem , hic ſaluus erit . Et iterum : Nemo mittens manum ſuam ad ara-
Gen. 19. trum , & reſpiciens retro , aptus eſt regno Dei . Nam vxor Lot, quòd re- E
Luc. 17. tro reſpexerit , in ſtatuam ſalis verſa eſt . Quare etiam Apoſtolus, eorum
Philipp. 3. quidem quæ retro ſunt obliuiſcens ; ad ea vero quæ ſunt priora ſeipſum
extendens, ad deſtinatum perſequebatur. Et tu ergo cariſſime , ſuſtine, ac
1. Ioh. 2. perſeuera. Nam mundus iſte tranſit, & concupiſcentia eius : qui autem fa-
Heb. 11. & 1. Pet. 2. cit voluntatem Dei, manet in æternum . Peregrini enim ſumus , & adue-
næ in hoc ſeculo. Si autem dum tempus habuerimus, in illo, grata & ac-
Luc. 21. cepta Domino operati fuerimus ; mercedem referemus . Patientiam igitur

poſſi-

A poſſide, frater dilecte. nam ſcriptum eſt: In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. Enoch ducentis * annis placuit Deo, poſtquam ipſe genuit Mathuſalem: & nos in breui hoc vitæ tempore negligentes ſumus? Reſiſte cariſſime, cogitationibus noxijs; & dic cum eo, qui ait ac clamat: Chriſto confixus ſum cruci: viuo autem, iam non ego, viuit vero in me Chriſtus. Quid enim proderit homini, ſi mundum lucretur vniuerſum; animæ vero ſuæ detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua? Declinate à me maligni,& ſcrutabor mandata Dei mei. Eccleſiaſte quoque proclamante: Vanitas vanitatum,& omnia vanitas. Poſt tantam opulentiam ac gloriam, non amplius vanitati labores meos offeram; ne eas alij poſt meum hinc exitum poſſideant, & ego interim pœnas pen-
B dam: verum optimo & miſericordiſſimo Deo labores meos * offeram, præbenti poſt mortem, vitam æternam; & paranti diligentibus ipſum, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, neque in cor hominis aſcenderunt. Etiam cariſſime, viriliter age, & confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum, eritq. in pace exitus tuus. Ibi iuſtos gaudentes videbis ob ſalutem tuam. Ibi, in ſinu Abrahæ, cum Lazaro demoraberis: paupertatem enim & inopiam elegiſti, tribulationem & anguſtiam ſuſtinuiſti, contumelias paſſus es, contemptiones non es auerſatus. Propterea cum lætitia in æterna tabernacula ſuſcipient te, vbi exulat luctus atque triſtitia, ac gemitus: Ibi vitam cernes & lucem vetam, ac ſpem omnis creaturæ redemptorem animarum noſtrarum Ieſum Chriſtum regem gloriæ: & gaudebit cor
C tuum, & gaudium tuum nemo tollet à te. Ipſe porro Dominus & Deus noſter, irreprehenſibiles nos tueatur atque cuſtodiat. Quoniam * ipſum decet gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Luc. 21. Gen. 5. * al. 300. annis. Gal. 2. Matth. 16. Mar. 8. Pſal. 118. Eccl. 12. * al. producam. Eſai. 64. 1. Cor. 2. Pſal. 26. Luc. 16. * al. Quia ipſius eſt potentia, & gloria, &c.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PARAENESIS 48. De morum peruerſitate ac diſſolutione, & negligentia.] *Hunc nobis Titulum atque inſcriptionem ex plerisq. hic delegimus. Loco cuius al. ſimpliciter eſt:* Panænesis περὶ κακοηθείας. *al.* Eiuſd.admonitio, de cacoethia, & negligentia. *In alijs autem atque alijs codicibus, iſta Parænesis nunc in ordine reliquarum ponitur quadrageſima ſeptima, nunc* 48. *vt hic, nunc etiam* 49. *&* 50.] *Ad nomina porro* (κακοήθης *&* κακοήθεια,) *quod attinet, licet illa aliam atque aliam admittāt ſignificationem, &* κακοήθης *apud Dem. ſit* ἀντίθετον τοῦ εὐήθους, *qui dicitur ſimplex, fatuus, &c.* κακοήθης *vero aſtutus, verſutus, veterator, malignus, &c. hoc tamen loco videtur potius Auctor morum peruerſitatem quamdam ac diſſolutionē nomine* (τῆς κακοηθείας) *ſignificare, &c.*

D

Quis enim cupidus adeundi ciuitatem triginta ſtadijs diſtantem, & vbi viginti nouem confecerit, &c.] *vbi in alijs atque alijs mmß. pro* (στάδια τριάκοντα *.i. ſtad. triginta) vt hic eſt, reperitur poſitum* (στάδια πεντήκοντα *.i.*) ſtad. quinquaginta. *ac poſtea pro* (εἰκοσιεννέα *.i.* viginti nouem) *eſt,* τεσσαράκοντα ἐννέα *.i.* quadraginta nouem.] *legiturq. ibi hoc modo:* Quis enim aliquando volens abire ad ciuitatem ſtadijs quinquaginta diſtantem, & ſi quadraginta nouem perfecerit, vnum vero non confecerit, hic ex proprijs exiuit, & in ciuitatem quò tendebat, non eſt ingreſſus, *&c.*

Enoch ducentis annis placuit Deo, poſtquam ipſe genuit Mathuſalem, &c.] *vbi editio* 70. *in numero annorum* 200. *cum Auctore noſtro concordat: ſed diſcordat vulg. vbi trecenti*
E *anni recenſentur. legiturq. ibi ſic:* Et ambulauit Enoch cum Deo: & vixit Enoch poſtquam genuit Mathuſalem, trecentis annis, &c. *ita Gen.* 5.

Poſt tantam opulentiam ac gloriam, non amplius vanitati labores meos offeram, &c.] *Ne cui hic ſcrupulus oriatur atque dubitatio, ſub cuius perſona, iſta proferantur; ipſius ne Ephræm, an Salomonis? Dicimus breuiter, plane iſta verba videri dicta ſub perſona Salomonis, qui opibus ac gloria in mundo claruit, (Ephræm autem non item) cuiuſque immediate hic præcedentia erant verba:* Vanitas vanitatum, &c. *quorum occaſione etiam iſta eum depromentem verba pie fingit Auctor, idque ad contemptum gloriæ ac vanitatis mundanæ: & vt hinc diſcamus, labores noſtros ſemper ad Deum referre, ſi certa præmia conſequi voluerimus.*

PARAE-

PARAENESIS QVADRAGES. NONA.

** al. De differentia vitæ Monaſticæ, & vitæ ſecularis.*

*De * Differentia, atque præſtantia vitæ Monaſticæ, ſupra vitam ſecularem.*

B

FRATER chariſſime, ſi abdicata vita ſeculari factus ſis Monachus, ſobrium ac vigilantem te præbe; quia multæ ſunt inſidiæ inimici: ne forte locum ac ſpacium inueniens, tibi ſuggerat res huiuſmodi: Ecce, * inquiens, renunciaſti ſeculo, ac proprijs; quid inde tibi lucri acceſsit? Numquid * ecce etiam feræ in ſuis conquieſcunt antris? Tu ergo increpa eum, dicens: Dominus te delebit, profligabitq. diabole, quia hominem quem ad propriam imaginem ac ſimilitudinem fecit, tu feris ratione carentibus comparas: non deſinis ſubuertere vias Domini rectas ac planas? De differentia vero huius, & illius, audi: Primum quidem, qui cupit fieri Monachus, renunciat ſeculo, renunciat propriæ voluntati, accipitq. crucem ſuam, & Saluatorem noſtrum C Chriſtum ſequitur. non contentioſe agit, non maledicit, non peierat, non diffamat. non meditatur verba * mendacia, per loquacem & nugacem philoſophiam. temperans eſt, non deliciatur. cunctos Dei Angelos ſibi amicos habet, inimicum autem diabolum. non affligit agricolam, non violat viduam, non rapit quæ inopis ſunt, non ſæuit in orphanos, non furit in diuitijs: contentus viuit præſentibus: non eſt ſolicitus de familia, aut quomodo vxori placeat; non cogitat ſtipendia facere ſuiſmet filijs, aut quo pacto filias nuptui tradat. non eſt conſtrictus diſtractionum vinculis, verum ſuæ dat operam ſaluti. non eſt elatus: verum humiliter ſentit & agit, verum benignus eſt & manſuetus. pſallit, & non tragædias excitat. precatur, & non mente vagatur. non fluctibus & vndis negotiorum huius vitæ agitatur. non D curat quomodo gloriam atque exiſtimationem ſibi terrenam comparet. Pro tibijs, ac tympanis, alijſq. inſtrumentis muſicis, Domino pſallit & orat. Plangit & lacrymatur in intimis * penetralibus & domus & animæ, remiſſionem peccatorum depoſcens. Dum orat, etiam pro vniuerſo precatur mundo. Non ad vana accedit ſpectacula, ſed ad viros ſanctos. pro aula, ſolitudinem conſectatur. Declinat periuria, & animas eorum qui illis delectantur. Manus extendit ad res vtiles, ad opificia, ad lectionem diuinarum Scripturarum. Non eſt ſollicitus de parentibus, neque de rebus terrenis. Promiſsiones Saluatoris mente perpendit, & in eo recreatur ſpiritus eius, doloremq. curat ac fugat. Corporalis occurrit infirmitas; gaudet quia prope eſt corona. Tædium atque pigritia ingruit; * exſpectat a Domino patientiam. E Damnum aliquod terrenum emergit; diem ſui obitus mente recolit, quia omnia hic remanent. A voluptate vexatur carnali; acerbitatem tormentorum animo verſat. Accidit in eum calumnia; patienter fert, quia prope eſt qui iuſtificet ipſum. Infertur ei iniuria & cruciatus; paſsiones Saluatoris noſtri cogitat. Cõtingit ſuperbia: recordatur quòd per * ignem tranſiturus ſit. Iſta gratiarum ſunt dona, recte Domino ſeruientibus conceſſa, & quæcumque decent ſanctos. Te porro diabolum, te inſecta auertet Dominus ab inſtitutis

** al. & dicat: Ecce renunciaſti.*

** al. Ecce etiã feræ, &c. abſque interrogat.*

Differentia vitæ Monaſticæ & ſecularis.

** al. verba mẽdacij.*

Vita Monaſtica inſtituta, & commoda.

** al. in intimis penetralibus ædium animæ.*

** al. ſuccedit a Domino patientia.*

** De Purgatorij igne, hic locus intelligendus.*

A ſtitutis tuis peſsimis. Etiam cariſsime, dicentem audi: Reſiſtite diabolo, & fugiet a vobis: appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. ſimul & pro me miſero deprecans; quia iniquitates meæ caput meum ſupergreſſæ ſunt: vt bonus Dominus * miſericordia ductus, cuſtodiat & ſaluet nos in ſuo regno ac gloria, qui deſperatorum ſpes eſt. Quoniam ipſi gloria, & fortitudo atque potentia, & regnum, * Patris, & Filij, & Spiritus ſancti: nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

Iacob. 4. *Pſal. 37.* * *al. vt bonus & miſericors Dominus.* * *al. & regnum Patri initij experti, & cõſubſtantiali Filio, & Sancto ac viuifico Spiritui, &c.*

B

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

De *differentia vitæ Monaſticæ & ſecularis, plurimi ex veteribus Græcis atque Latinis egerunt, vt hoc loco S. Ephræm, & ſuprà poſt Serm. aſcetic. in illud: Attende tibi, cap. 9. vbi inter alia, elegantem comparationem & differentiam ponit vitæ ſecularis & monaſticæ. poſt med. hoc eodem tom. 2. & alibi ſparſim & incidenter pluribus in locis. S. Chryſoſtomus in cap. Matth. 21, Homil. 69. ante med. tom. 2, item in libello de comparatione Regis & monachi, tom. 5. vbi confert eum qui in veriſſima ac Chriſtiana philoſophia vitam degit monaſticam cum ſummo quoque huius mundi Principe; multaq. in hanc rem lectu digna ibi affert. Et libro 3. aduerſus vituperatores vitæ monaſt. ibi*: Hæc fere ſola eſt in vtroque genere vitæ differentia, quòd illi quidem ſe matrimonij vinculis conſtringunt: hi vero liberi perdurant, &c.] C *De quibus ibidem plur. in ſequentib. eodem lib. ac tom. 5. Plura de his quoque apud alios Patres Ephræm ſupra citatos in noſtris Scholijs, hoc eodem tom. 2. in cap. 9. de Virtut. quod ſic apud inuenies incipit*: Conſidera habitum quo indutus es, o Monache, &c.]

De differentia, atque præſtantia vitæ Monaſticæ ſupra vitam ſecularem.] *Pro iſta inſcriptione, in nonnullis mmſ. Cod. ſic legitur*: De differentia vitæ monaſticæ, & vitæ ſecularis.] *aliàs vero ſic*: De vitæ ſolitariæ præſtantia, ſupra vitam ſecularem.] *al.* Quantum à ſecularibus, differat vita Monachorum.] *At parum refert quomodo hic legatur, cum quaſi in idem omnes iſti tituli ſeu inſcriptiones coincidant, & de omnibus hic æque agatur.*

Numquid ecce etiam feræ in ſuis conquieſcunt antris?] *Aliàs, ſine Interrogatione leguntur iſta ſic*: Ecce etiam feræ in ſuis conquieſcunt latitántq. antris.] *Sunt autem illuſoria & deceptoria hæc verba inimici. q. d. reliquiſti ſeculum & communem vitam hominum,* D *ſuſcepiſti autem iam vitam ferarum, & quid inde tibi lucri, &c. Cui improbæ ſuggeſtioni vt occurrendum ſit & reſiſtendum, Auctor pulchrè hic oſtendit, & differentiam atque præſtantiam vitæ Monaſticæ ſupra vitam ſecularem, deinceps ponit luculenterq. declarat, ac laudes plures Monaſtici inſtituti in medium adducit.*

Contingit ſuperbia: recordatur quòd per ignem tranſiturus ſit, &c.] *De Purgatorij igne, hic Auctoris locus intelligendus eſt. reſpicit enim ad illud Apoſt. 1. Cor. 3.* Ipſe autem ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem, &c.] *Quem etiam Pauli locum, S. Auguſtinus in tract. ſuper Pſalmum 32. de igne Purgatorij intelligens atque declarans, ſic loquitur: Quia (inquit) dicitur*, ſaluus erit, *contemnitur ille ignis: ita plane, quamuis ſalui per ignem; grauior tamen erit ille ignis, quàm quidquid poteſt homo pati in hac vita, &c. Rurſuſque in libro de vera & falſa pœnitentia, capite 18. hæc adducit: Prius purgandus eſt igne purgationis, qui in aliud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis. Hic autem ignis, etſi æternus non ſit, miro tamen* E *modo eſt grauis, &c. ac paullo ibidem poſtea: Studeat ergo quilibet ſic delicta corrigere, vt poſt mortem non oporteat talem pœnam tolerare, &c. Idemque in Sermone 41. de Sanctis (qui eſt quartus in commemoratione animarum) affirmans, dicit: Ita peccata in hoc ſeculo purgentur, vt in futuro ille ignis purgatorius aut non inueniat, aut certe parum inueniat quod exurat, &c. Quin & illius S. Gregorius clariſſime meminit, in quarto libro ſuorum Dialog. cap. 39. vbi dicit: Qualis hinc quiſque egreditur, talis in iudicio præſentatur: ſed tamen de quibuſdam leuibus culpis, eſſe ante iudicium Purgatorij ignem, credendum eſt, &c. Allbique aſperitatem ac rigorem illius ignis declarans, dicit: Scio futurum eſſe, vt poſt huius vitæ exitum, alij flammis expientur purgatorijs, alij ſententiam æternæ ſubeant damnationis. Sed quia illum tranſitorium ignem omni tribulatione æſtimo præſenti intolerabiliorem, non ſolum in furore æternæ damnationis opto*

non argui, ſed etiam in ira tranſeuntis timeo correptionis purgari, &c. ita S. Gregorius in ex- A *planatione primi verſiculi, ſuper tertium Pſalmum pœnitentialem:* Domine ne in furore tuo arguas me; neque in ira tua corripias me.] *Et ante Magnum hunc Gregorium, etiam alius Gregorius dictus Nyſſenus magni Baſilij frater, in Orat. non eſſe dolendum ob eorum obitum qui in fide obdormierunt, &c. ſic apertis verbis de Purgatorij igne inter alia loquitur: Quare vt ſimul etiam humanæ naturæ relinqueretur dignitas liberæ voluntatis, & ipſum auferretur malum; hanc diuina ſapientia rationem excogitauit, vt in ijs hominem eſſe fineret, quæ ſibi ipſe elegiſſet, quo guſtatis malis, quæ concupiuerat, experiendoque diſcens, quibus commutaſſet, ea cupiditate rurſum incenderetur, vt vitiorum perturbationumq. quæ rationi inimicæ ſunt, onere depoſito; & vel in præſenti vita precibus ſapientiæq. ſtudio purgatus, vel poſt obitum per expurgantis ignis fornacem expiatus, ad priſtinam vellet redire felicitatem, &c. Ac non longe ibidem poſtea, ſic: Si autem quò perturbationum impetus ducet, inclinabit, beſtiarumque pellem ad vitia miniſtram & adiutricem adhibebit; aliud ei deinde ineundum erit conſilium, vt ad bonum perueniat: cum è corpore egreſſus, cognita, quæ inter virtutem & vitium eſt differentia, non poterit diuinitatis* B *particeps fieri, niſi maculas animo immixtas purgatorius ignis abſtulerit, &c.] Paucisq. interiectis, ibidem additur: Alijs autem poſt hanc vitam purgatorio igne, materiæ labes & propenſionem ad malum abſtergentibus, & ad gratiam initio naturæ conceſſam voluntaria bonorum cupiditate redeuntibus, &c. Ecce igitur Purgatorij ignem, tot SS. Patrum Auctoritatibus ac locis contra hæreticos noſtri temporis demonſtratum atque probatum. De quo, & alibi ſparſim ſæpius apud Ephræm.*

Vt bonus Dominus miſericordia ductus, cuſtodiat & ſaluet nos in ſuo regno, ac gloria, qui deſperatorum ſpes eſt.] *Vbi alia ſic habet lectio:* Vt bonus & miſericors Deus, nos in ſuiipſius conſeruet ſaluetque regnum ac gloriam, qui deſperantium ſpes eſt.] *At in vno aut altero, MS. al. hic reperitur (ἡ τῶν ἀπεγνωσμένων ἐλπὶς .i. quæ deſperatorum ſpes eſt) vt illud (quæ) ad τὴν δόξαν .i. gloriam referatur; ſed quam recte, iudicent eruditi: mihi quidem omnino hic legendum videtur* (qui deſperantium, ſeu deſperatorum ſpes eſt) *vt alia habet lectio. nam plane referendum videtur illud (ἡ ἐλπὶς) ad ipſum Dominum, & non* C *ad gloriam. cum & aliàs ſubeſſet ſolœciſmus in (τὴν δόξαν ἡ ἐλπίς.) & hic non obſcure repugnet, vt ſit gloria & ſpes deſperatorum, &c. Cui accedit quòd (ὁ κύριος .i. Dominus) ſit rectus caſus, & ſententia eſt optima, ac modus loquendi vſitatus, vt dicatur Dominus ſpes deſperatorum .i. qui nullam habent aliam ſpem in alijs rebus, &c. vt frequenter & alibi loquitur Auctor.*

Quoniam ipſi gloria, & fortitudo atque potentia, & regnum, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: nunc & ſemper, &c.] *Pro iſtis poſtremis Epilogi verbis, in alio Græco MS. ſic habetur:* Quoniam ipſi gloria, fortitudo & potentia; & regnum Patri initij experti, & conſubſtantiali Filio, & Sancto ac viuifico Spiritui: nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.] D *& al.* Ipſi omnis honor & gloria, imperium atque potentia, in ſecula ſeculorum. Amen.] *Quas ex diuerſis Codic. lectiones hic adduxi, vt quam ex ijs maluerit Lector, ſibi eligat & ſequatur.*

A

EIVSDEM PARAENESIS QVINQVAGESIMA,

*Quæ *commonitoria eſt, & Catechetica Ad Monachos.*

** al. Adhortatio, ſiue Catecheſis ad Monachos.*

B VENITE dilecti mei. venite patres fratreſq. mei, grex Saluatoris electe: operemur bonum donec hæc duret celebritas. Oculos veſtros adimplete lacrymis: & confeſtim oculi cordis veſtri aperientur. Verba vitæ loquimini ad inuicem: & e veſtigio, cordis compunctionem ſentietis. Bene ſentite de regno ac paradiſo: & mox res terrenas contemnetis. Nullus per ſocordiam atque negligentiam animo percellatur: neque in puſillanimitatem veniat; neque pauore quis perfundatur, aut ſopore obruatur. Sed * audacter Deum imploremus, & Saluatori noſtro deſeruiamus. Corda quoque noſtra ſtudioſe Spiritus ſancti ope emundemus. Simul conſpiremus in bono, nos inter nos, cohortemur, & confirmemus. Ignoſcamus nobis mutuo, ex toto

Negotiandum bene, quamdiu præſentis lucis nundinæ celebrantur.

** al. ſed proni. Dominum noſtrum inuocemus.*

C corde: ſiquidem ſerui ſumus Dei, omnis mendacij expertis. qui dixit: Amen amen dico vobis, niſi ex toto corde remiſeritis peccata veſtra alterutrum: nec pater veſter cæleſtis remittet vobis peccata veſtra. *Matth. 18.* Quin & per Sanctos ſuos Apoſtolos deſignauit nobis, quoties fratri ignoſcendum ſit. Dicente enim Petro: *Matth. 6. 18.* Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? *Luc. 17.* vſque ſepties? Ait illi Dominus: Non dico tibi vſque ſepties: ſed vſque ſeptuagies ſepties. At nos ſubinde ne tertio quidem, in die nobis mutuo ignoſcimus. Quamobrem vos obſecro cariſſimi mei, ſupplexq. oro o amici mei: ſobrij eſtote ac vigilate hoc tempore exiguo, & ad vndecimam hanc horam contendite. *Matth. 20.* Appropinquauit iam veſpera, & retributor mercedis cum gloria adueniet, redditurus vnicuique ſecundum opera ſua. *Matth. 16. 20*

D Attendite vobis ipſis; ne quis veſtrum, honeſte atque ex virtute viuens, nimium de ſe præſumat: negligenſq. immenſam eius remunerationem deperdat. *Rom. 2. & 2. Tim. 4. Apoc. 22. &c.* Similis enim eſt Monachus agro ſeminato, qui pluuia ac rore rigatus incrementum capit, lætitiæq. fructum fructificat: ſed cum iam ad ipſum fructū peruenerit, maiorem ſollicitudinem bono agricolæ ingerit: ſollicitus namque peruigilat, timens ne vel repentina grandine, vel à pecoribus campi, ſua ſata deſtruantur. *Agro ſeminato vt comparetur Monachus.* Sic & monachus donec in hoc corpore vitam duxerit, quotidie de immortali vita curet ſollicituſq. ſit, neceſſe eſt: ne per ſegnitiem, in vanum cucurriſſe reperiatur. Gloriatur exultatq. agricola, quando ſuam meſſem iam congregarit, & compenſationem laborum receperit: *Agricolæ boni commendatio.* eumdem in modum gaudebunt exultabuntq. Angeli Dei in cælis, quando

E quis timens Deum, conſummauerit curſum ſuum. Agricola, horreis ſuis repletis, & in ſecuritate iam poſitus, genio indulget, & gloriatur: Monachus quoque in ſuo conſtitutus horreo, hoc eſt, in * monumento; confeſtimq. diuitijs eius in cælum perlatis, exultat. ** al. in manſione vitæ æternæ.* Sobrij igitur ſimus & vigilemus cariſſimi; *1. Pet. 5.* vigilemus inquam, quamdiu in prælio aduerſus hoſtem conſtituti erimus. *Eph. 6.* Illius quidem pugna ſemper eſt præſto: ſed ipſe debilis eſt atque infirmus. Noſter vero Dominus fortis præliator, his qui alacriter certauerint, virtutem largitur, & coronam immarceſſibilem. *Conſolatio piorum maxima.* Sicut enim a vehe-

1. Pet. 5. menti vento puluis impellitur, & ſubmouetur : ita etiam aduerſarius noſter A
diabolus impugnatur fugaturque, quando noſtris vocibus diuinas laudes per-
ſonamus, ac preces lacrymaſq. Deo exhibemus. Quocirca nemo hic ſit ſe-
** al aut tentationibus terreatur.* gnis, metuve * frangatur : ſed qui fortem ſe ſentit, infirmiorem ſuſcipiat.
qui alacritate valet, puſillanimē conſoletur. Qui vigil eſt, ſomno * grauatum
** al. correptū. & oppreſſum.* excitet. Qui per ſe modeſtus eſt, immodeſtum admoneat. Qui continens
eſt, inordinatum increpet. Hoc namque modo ſimul conſpirantes, pari-
terque victoriam de aduerſario noſtro reportantes; eum confundimus, &
Deum noſtrum glorioſa celebratione colimus. Sancti quoque ſuper nos
Luc. 15. gaudebunt Angeli; & qui nos vident, audiuntque de nobis, ædificabuntur.
Multitudo ac congregatio monachorū. quid? Paradiſus refertus fructibus lætitiæ, & floribus diuerſi generis; eſt multitu-
do Monachorum, in idipſum in charitate Dei exornata atque ordinata. B
Fons pulcher, & aquis ſcatens quibus multitudo irrigatur plantarū, eſt mul-
titudo Monachorum, ſuam pſalmodiā in lacrymis irrigantium. Ciuitas mu-
** ἐπὶ τὸ αὐτό.* ris circumdata atque munita, eſt multitudo Monachorum, in * idipſum in-
** συγκροτοῦντες* uicem * conſpirantes in charitate Chriſti. Diadema pretioſum ex pretioſis
lapillis, ſpecioſiſq. margaritis contextum, eſt Monachorum multitudo, in
idipſum ad omne opus bonum pulchrumq. adornata. Nauis plena regali-
bus diuitijs, eſt Monachorum multitudo, in idipſum Chriſti dilectione, re-
** al. Olea ſpecioſa ac fertilis.* ferta. Oliua * ſplendida atque frugifera, eſt multitudo Monachorum in idip-
ſum circumornata, & confirmata in dilectione Chriſti. Imago regalis, ad-
mirabilem adſpectum quorumcumque ſelectiſſimorum colorum ac florum
continens, eſt multitudo Monachorum, in idipſum varietate virtutum de- C
Multitudo Monachorū, vt Caſtra Angelorū. corata. Caſtra ſanctorum Angelorum, multitudo eſt Monachorum in idip-
ſum bene ordinata, mentem ſuam ad Deum ſemper eleuatam habentium.
Sicut mel & fauus in ore : ita reſponſio fratris ad proximum ſuum, cum
** al. nimio æſtuante calore.* dilectione & humilitate. Quemadmodum aqua frigida, æſtu * nimio eſt ſi-
tienti : ita conſolationis verbum eſt fratri in tribulatione ipſius. Quemad-
modum qui cadenti manum dat, erigit illum : ita & animam ſegnem at-
Matth. 13. que puſillanimem excitat verbum vitæ & conſolationis. Quemadmodum
** al. in terra pingui, & culta.* ſemen bonum atque electum in terra * bona & optima : ita bonæ cogita-
tiones, in mente Monachi. Quemadmodum lucida lampas in obſcuro loco
relucens : ita Monachus ſobrietati mentis & cordis vacans, tempore ſuæ
** al. firma.* pſalmodiæ. Quemadmodum connexio bona ac * fortis in ædificio : ita lon- D
** al. pōdus ſalis.* ganimitas in corde Monachi. Quemadmodum onus * intolerabile, viro
debili atque infirmo : ita & Monachi ſomnus, tempore ſuæ pſalmodiæ.
** al. Quod aquilæ nexus, & catena : id Monacho eſt ſeculi cura.* Quemadmodum * vincula & catenæ, aquilæ : ita & Monacho, ſollicitudi-
nes mundi. Quemadmodum ſpinæ, & tribuli inter ſata optima : ita malæ
& ſordidæ cogitationes, in anima Monachi. Quemadmodum * cancer,
** γάγγραινα.* dum curatur, & putreſcit, & numquam curationem abſolutam admittens :
ita iniuriarum memoria, in anima Monachi. Quemadmodum à verme
** al. cor.* corrumpitur lignum : ita & ab inimicitia labeſactatur * animus Monachi.
Prou. 25. Quemadmodum à tinea corrumpitur veſtimentum : ita à detractione mens
** al. arbor alta.* Monachi. Quemadmodum * lignum altum ac ſpecioſum, ſed infructuo-
ſum : ita ſuperbus & inſolens Monachus. Quemadmodum fructus pulcher E
quidem & delectabilis exterius, putridus autem interius : ita Monachus in-
uidus ac æmulus. Quemadmodum quis lapidem iactans in limpidiſſimum
** al. cum ira.* fontem, conturbat eum : ita * iracundi Monachi reſponſio commouet men-
Mentis euagatio atque diſtractio, in orationibus ac Diuinis officijs, reprehenditur. tem proximi ſui. Quemadmodum quis coram Rege aſtans, & cum eo col-
loquens; a conſeruo autem ſuo vocatus, Rege relicto, cum illo ſermones
miſcet : ita Monachus, qui in ſua pſalmodia cum Deo colloquitur, inten-
tione interim mentis ſuæ aliò reflexa. Intelligamus igitur ac conſideremus
dilectiſſi-

A diletiſsimi, coram quo conſtituti ſimus. Quemadmodum enim Angeli Dei, cum timore & tremore collaudantes Dominum, coram eo adſiſtunt: ita & nos puro corde, & cum reuerentia atque timore coram Deo conſiſtere oportet: vt in die iudicij miſericordiam conſequamur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum: Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. *Debere pſallentes. corpore & mente Deo adſiſtere.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

B HAC *Paræneſe* (*quæ & νουθεσία, id eſt, admonitio, & κατήχησις ſ. inſtructio ad Monachos, al. inſcribitur*) *Auctor multa in medium pulchra, vtilia, ac lectu digna, Religioſorumque inſtitutis plurimum ſeruientia adducit. Negotiandum bene hic docet, quàm diu præſentis lucis nundinæ à Deo celebrantur: quare etiã ad bonorũ operum negotiationes, emendationemq. vitæ, ac ad purius diligentiusq. omni excuſſo torpore atque ſegnitie Deo inſeruiendum, cunctos hortatur & excitat. Agro ſeminato vt rectè comparentur Monachi, oſtendit; & comparationis rationem reddit. multasq. notandas Similitudines adfert, quibus pulchre & accommodate varia cum Monachorum inſtitutis confert; & in quibus, Monachi boni à malis atque irregulatis differant, plene perſpicueq. ex varijs illorum conditionibus per ſimilitudines demonſtrat. Et denique quomodo Diuinorum officiorum, ac pſalmodiæ & orationis temporibus, oporteat citra omnem mentis euagationem atque diſtractionem, corpore & mente Deo diligenter & reuerenter adſiſtere, patefecit, &c. Reperitur autem iſta Auctoris noſtri Admonitio ac catecheſis græce, in quodam longe antiquiſſimo MS. Cryptafer. vt hic eſt latine à nobis reddita.*

C Quocirca nemo hic ſit ſegnis, metuve frangatur: ſed qui fortem ſe ſentit, infirmiorem ſuſcipiat, &c.] *Vbi in alio ſic reperitur Cod.* Nemo igitur negligat, nullus reformidet: verum qui viribus valet, infirmos adiuuet atque ſuſtentet: qui alacritate ac promptitudine pollet, puſillanimes conſoletur. qui vigil eſt & experrectus, ſomno oppreſſos excitet. qui conſtans eſt, inconſtantes corripiat: & qui continentiam colit, incontinentes coarguat, &c.] *Alia vero lectio ſic ſe habet:* Nullus ergo ſegnem ac meticuloſum hic ſe gerat: ſed qui fortis eſt, infirmiorem adiuuare ſtudeat: & qui alacer eſt, puſillanimi ſolatium præbeat. qui vigilat, ſomnolentum ſuſcitet. qui firmus eſt ac ſtabilis, infirmum commoneat atque confirmet. qui temperans & modeſtus eſt, inordinatum obiurget, &c.] *ſed quomodo hic legatur, parum referre videtur; cum iſtæ lectiones ſenſu quaſi per omnia coincidant æquipolleantq. Atque hinc, deinceps ſequentia fere omnia licet verbis nonnihil mutatis reperiuntur etiã in Sermone longo Tertij tom. qui apud Ephræm,*
D *ibi incipit: ὁ πόνος τῶν λόγων ἀναγκάζει με, id eſt, Dolor me in verba compellit, &c. non longe à fine Serm. vbi poſtea & plura alia huc etiam facientia adduntur.*

Paradiſus refertus fructibus lætitiæ, & floribus diuerſi generis, eſt multitudo Monachorum in idipſum in charitate Dei exornatorum.] *vbi & al. ſic:* Paradiſus, lætitiæ fructibus, varijsq. floribus plenus; eſt Monachorum multitudo in idipſum in dilectione Dei adornata.] *at al. hoc modo:* Paradiſus eſt plenus lætitiæ fructibus, varijsq. virtutibus, multitudo Monachorum vnanimis, charitatis ornamento lucentium, &c.] *vbi nota, non tantum hic dici multitudinem, ſed vnanimem, ſed charitate reſplendentium, &c. quòd hiſce virtutibus cœtum Monachorum cum primis decorari oporteat, ſicut non ſemel repetit alibi.*

Quemadmodum qui cadenti manum porrigit, erigit illum: ita & animam ſegnem excitat verbũ vitæ & conſolationis, &c.] *Vbi alia quoque lectio eſt eiuſmodi:* Quemadmodũ
E ſi quis manum lapſo præbeat, erigatq. illum: ita quoque adhortationis ſermo & veritatis, animam negligentem ac torpeſcentem excitat.] *& al.* Quaſi qui manum cadenti porrigens, erigit eum: ſic & vitæ, conſolationisque ſermo animum pigritia torpentem excitat ſubleuatq.] *vbi Similitudinis vis æque clara eſt in ſingulis, & proinde parum refert quomodo legatur.*

Quemadmodum cancer dum curatur & putreſcit, & numquam curationem abſolutam admittens: ita iniuriarum memoria, in anima Monachi.] *Quæ ſimilitudo ſic in alio reperitur Cod.* Sicut cancer ſerpens, & carnes putrefaciens, neque finem ſanitatis recipiens: ita memoria malitiæ in anima Monachi.] *at in alio, paullo aliter ſic:* Quemad-

modum gutta quæ ſpargitur atque inundat, neque finem vllum ſumit: ſic & iniuria- A
rum memoria, in anima Monachi, &c.] *vbi prima lectio à nobis repoſita, inuenitur in an-
tiquiſſimo græco MS. Cryptaſer. magisq. hoc loco probatur.*

Alia atque alia etiam lectio occurrit in ſequentibus: Quemadmodum quis coram Rege
adſtans, & cum eo colloquens; à conſeruo autem ſuo vocatus, relicto Rege, cum illo
ſermones miſcet: ita Monachus, *&c.*] *vbi al. ſic:* Quemadmodum quis coram Rege
conſtitutus, & cum eo verba faciens; ab alio autem ſeruo vocatus, illico relinquat Regem,
& ſe ad confabulationes cum ſeruo conuertat: ita Monachus in pſalmodia ſua, ſi in-
tentione mentis ſuæ à Deo reflexa, diſtractus extrauagetur, &c.] *Alia vero lectio hic
ita ſe habet:* Sicut quiſpiam ante Regem conſiſtens, & cum ipſo loquens; vocatus au-
tem à conſeruo, mirificum & honorificum Regis colloquium relinquat, & ſeruo con-
fabuletur: ita qui loquitur tempore pſalmodiæ, &c.] *ac. al.* ſic quoque Monachus, qui
in pſalmodia mentem euagari, nugaſq. meditari permittit, *&c.*] *Facit autem hic locus* B
*contra diſtractiones & euagationes mentis, tempore Diuini officij, atque pſalmodiæ: vbi vult pſal-
lentes atque orantes, corpore & mente Deo adſiſtere; ſerioque ſecum cogitare, coram quo ibi conſti-
tuti ſint. quod & immediate ſequenti Similitudine longe pulcherrima (quæ inter alias hic poſtre-
ma eſt) abunde clarum facit, dicens:* Quemadmodum angeli Dei, cum timore & tremore
collaudantes Deum, coram eo adſiſtunt: ita & nos puro corde ac cum tremore coram
Deo adſtare oportet.] *vel vt alia ibi habet lectio:* Sicut angeli cum timore & tremore
laudant Dominum: ita & nos debemus dilectiſsimi, puro ac caſto corde cum reueren-
tia & timore adſtare, dum pſallimus orationis noſtræ tempore, &c.] *ac al.* ſic & nos
oportet cum corde puro atque timore, in pſalmodijs, diuinisq. officijs, tempore orationis
conſiſtere: ne corpore quidem videamur adſtare, ſenſu autem ac mente terrenis rebus
occupari, &c.] *quomodo etiam habetur in Serm. eiuſdem antea ex Tomo 3. citato:* Dolor
me in verba compellit, &c. *De quo, & primo tom. in tract. De vera atque perfecta renuncia-
tione: & quo pacto anima Deum inueniet. circa med. ibi:* Quando igitur coram Deo in ora- C
tione conſiſtis, &c.] *ac in noſtris ibidem Scholijs, vbi plures in hanc materiam Auctores
a nobis citatos inuenies.*

Finiunt Quinquaginta Paræneſes S. Patris Ephræm, variorum Argumentorum, ad diuerſos Monachos.

Sequuntur alia Capita Centum, quæ & narrationes, ac ſcite dicta, Doctrinamq. uariam, cum adhortat. continent, &c. D

EIVSDEM

EIVSDEM S. PATRIS NOSTRI

EPHRAEM SYRI

CAPITA CENTVM:

Quæ & Narrationes, & apophthegmata ac ſcite dicta, Doctrinamq. variam, cum admonition. continent. Et, De Ratione ac modo acquirendæ Humilitatis. *Al. Eiuſd. Capita Centum, quomodo quis humilitati ſibi comparet.*

Eodem Interprete, & Scholiaſte Doct. Gerardo Voſsio.

A INITIVM fructificationis, eſt flos: & principium humilitatis, eſt obedientia in Domino. Fructus vero obedientiæ, eſt longanimitas: Longanimitas autem, charitatis fructus eſt. at charitas, perfectionis vinculum exiſtit. Perfectio autem, obſeruatio mandatorum * Dei. Præceptum porro * Domini lucidum, illuminans oculos. Cæterum oculi illuminati, iniquorum vias effugiunt. Sit ergo tibi humilitas, ſedes reſponſionis, & loquelæ pallium. Loquela autem clara ſit in ſalutatione, in charitate Christi. ait enim Saluator: Eſtote perfecti, ſicut & pater veſter cæleſtis perfectus eſt. Vnde enim clara eſſe queat ſuperbia, quæ eſt ex * inobedientia, nec vult eſſe in poteſtate cuiuſquam, B neque obtemperare: ſed ſuo ſenſu duci? Humilitas vero obediens eſt, tractabilis, ac perſuaſu facilis, mitis, honorem paruis æque ac magnis deferens. Quam qui poſſederit, credo eum à Domino mercedem accepturum, ſimul cum vita æterna.

CAP. I. *Gradatio perelegans.* **al. Christi.* *Pſal. 81. 118.* **al. Chriſti.* *Matth. 5.* **al. quæ eſt inobediens, & proprio ſenſu ducitur.*

Si bini vnam eandemque cellam inhabitaueritis; diligenter vobis ipſis attendite, ſcientes Dominum eſſe in medio veſtrum. Ipſe enim dixit: Vbicumque fuerint congregati duo aut tres in nomine meo, ibi ego ſum in medio eorum. Et ſi vero nos velut indigni, non videmus ipſum: ipſe tamen, quia * Deus, etiam cogitationes ac opus cuiuſque nouit, & intuetur. Cui gloria in ſecula. Amen.

CAP. II. *Matth. 18.* **al. vt Deus.* *Pſal. 43. & Hebr. 4.*

C

Audimus loquentem Sapientiam: Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur transgrediens vſque ad finem: Homó qui transgreditur lectum ſuum, dicens in animo ſuo: quis me videt? tenebræ circumdant me, & parietes cooperiunt me; & nemo circumſpicit me, quem vereor? delictorum meorum non memorabitur Altiſſimus. At contra, hominis oculos timet: nec intelligit infinitis partibus oculos Domini lucidiores eſſe ſole, circumſpicientes omnes vias hominum, & profundum abyſſi, & hominum corda intuentes, in abſconditas partes: Domino enim Deo antequam crearentur, omnia ſunt agnita: qui etiam poſtquam ſunt procreata, intuetur omnia, atque iſte in plateis ciuitatis vindicabitur, & vbi non putauit, apprehendetur.

CAP. III. *Sap. Sirach 23. iux. LXX.* *Leu. 20.* *Deut. 22.*

CAP. IV. Dilecte frater, ſi pietatis ac religionis tibi ſtudium delegeris; attende, ne A forte malignus ſub pietatis prætextu, alienam tibi cogitationem ſuggerat atque inducat; id eſt, inanis gloriæ, atque ſuperbiæ: vt dum non vis cum fratribus laborare, & exerceri, Operare igitur ſicut & cæteri confratres tui concorditer, pietatemq. ſerua: nam pigritia pietatem euertit, nomenq. contumelioſum ſuo Domino affert. Coniunge ergo * pietati diſciplinam cum ſcientia; & verus religioſus eris.

** al. ſtudio pietatem adhibe atque ſcientiam.*

CAP. V. Chariſſime, ſi tibi humilitatem comparaueris; diligenter attende, ne forte per inſidias, in viam te alienam tranſmutet inimicus, dum aliquid ſuorum ipſe ſuggerit. ſicut ait Sapientia: Non dicas; à Deo abſcondar, & ex ſummo, quis mei memorabitur? In populo magno non ero in memoria: B quæ eſt enim anima mea, in tã immenſa creatura? Is vero adiungit, cum dicat: Ecce cælum cæli Domino, abiſſus, & vniuerſa terra, in * viſitatione eius commouebuntur. montes ſimul & colles, & fundamenta terræ; cum conſpexerit illa, tremore concutientur. Oportet ergo humilitati fidem coniungere, vt humilitatis ſulcos rectos efficere poſſis.

Sap. Sirach. cap. 16.

** al. in conſpectu ipſius.*

CAP. VI. NARRATIVE. Frater quidam ingreſſus eſt cœnobium, cupiens fieri Monachus; traditusq. eidem eſt cellæ, cum Seniore. Et poſt aliquot dies, à cogitationibus impugnatus, dixit: nequeo cum hoc fratre manere. Alius ergo frater admonebat eum, dicens: an ſi incidiſſes in barbaros, traditusq. alicui barbaro eſſes, dicere poſſes: nolo cum illo verſari? Et hæc audiens frater, com- C punctusq. verbis iſtis, pœnitentiam egit, dicens: Ignoſce obſecro.

CAP. VII. Dixit rurſus: Qui cupit fieri Monachus, nec poteſt contumelias, ac contemptiones, & pœnas ſufferre; nequit eſſe monachus.

Scite dictum.

CAP. VIII. Si quis ſolitariam vitam amplexus ſit, cogitatione ſimpliciori, conatur ei inimicus libertatem & impudentiam adiungere. At ſi pio ac religioſo animo ad Monachatum venerit, ſuggerit etiam huic; & ſiquidem ſit iuuenis, per ſpeciem pietatis ſuppeditat ſtudium & alacritatem, ad ea exercenda quæ præſtare non poſſit. Qui autem vere timet Deum, neque à prima cogitatione, neque à ſecunda ſe abripi patietur. Si vero etiam Dæmo- D num fraude præoccupatus fuerit; timor Domini quem in veritate dilexit, cor eius illuminabit, vt ambulet per viam rectam. At * qui impudens eſt, nondum credit fore iudicium: ſicut neque ſuperbia elatus & arrogans, & non propter Deum pietatem ac religionem colens; magnum quippe ſeipſum exiſtimat. Si ergo te turbet ægritudo propriæ exiſtimationis; dic ad impugnantem te: longe recede à me, cogitatio nequam. Quis ego ſum; aut quam virtutem excolenti mihi, eiuſmodi ſuggeris? Sanctorum alij lapidati ſunt, alij ſecti ſunt, alij tentati ſunt, alij in occiſione gladij mortui ſunt. Sed quid dico de hominibus, iiſdem affectibus, obnoxijs: quando ipſe vniuerſorum Dominus Crucem propter nos ſubijt, confuſione cõtempta? Ego autem qui ætatem omnem in peccatis traduxi; quid in die iudicij re- E ſpondebo? Et ſic à te ſuperbiam fugabis. Si autem & bene egeris; hoc non proprijs adſcribendum viribus puta. ſecundum illius dictum: Non ego autem, ſed gratia Dei mecum. Si porro etiam impudentia te vexet; opera tua atque peccata tecum expendens, dicito: Tantis ego malis ſum obnoxius, & quo pacto audebo aperire os meum: Domino dicente, quòd etiã de verbo ocioſo, reddituri ſint rationem homines in die iudicij? Conuenit igitur procidere Domino, ſecundum eum qui ait: Domine omnipotens, Deus Patrum

** al. Qui enim.*

Heb. 11.

1. Cor. 15.

Matth. 12.

Precatio ſalutaris, & efficax.

A trum noſtrorum; Abraham, Iſaac, & Iacob, iuſtiq. ſeminis eorum. Qui feciſti cælum & terram cum vniuerſo ornatu eorum: qui calcaſti mare, verbo iuſſionis tuæ. qui claudens abiſſum, ſigillaſti eam terribili & glorioſo nomine tuo. quem cuncta reformidant ac tremunt, à facie virtutis tuæ: quia immenſa eſt magnificentia gloriæ tuæ, & ingens ira comminationum tuarum ſuper peccatores; immenſaq. ac imperueſtigabilis promiſſionum tuarum miſericordia. Tu enim es Dominus ſolus altiſſimus, miſericors, longanimis, & multæ miſericordiæ, ac ſuper hominum malitia dolens. Et tu Domine Deus, iuſtus cum ſis; non poſuiſti pœnitentiam iuſtis, Abraham, Iſaac, & Iacob, qui non peccauerunt tibi: ſed ſuper me peccatorem, pœnitentiam poſuiſti; quia peccaui ſuper numerum arenæ maris. Multiplica- DEPRECATORIA VALDE, EX SCRIPTVRIS.

B tæ ſunt iniquitates meæ Domine, multiplicatæ ſunt iniquitates meæ, & non ſum dignus, fixis oculis intueri atque conſpicere altitudinem cælorum, & quæ ſequuntur. vt & timor ipſe, atque obſecratio repellant à te impudentiam.

Frater quidam, vanis impugnabatur cogitationibus, quaſi iam aliquem in virtute feciſſet progreſſum. Qui cum vellet ſuperbiæ cogitationem ſuperare, ſub lebetem ſuccenſam ſubijciebat manum, ſic ſecum loquens: Ecce ardes, noli amplius ſuperbire. Videmus enim quòd cum Tres pueri in medio ardentis flammæ conſiſterent, nullus eorum elato corde fuerit; ſed multa cum humilitate Deum collaudantes, glorificarunt in medio for- CAP. IX. *Dan. 3.*

C nacis, dicentes: In ſpiritu humilitatis, & animo contrito ſuſcipiamur a te Domine. tu autē in relaxatione ac remiſſione ſuperbis & extolleris?* atque ita ſuperbiæ cogitationem ac dæmonem ſuperabat.

** al. & ſic tecū ratiocinans, ſuperbia cogitationem ſuperabit.*

Si inuentus fuerit homo frater ſpiritalis, & laborioſus, atque abundantius ac diligentius virtutes excolens; nemo ipſum contemnat: ſed tales complecti oportet: quoniam & Deo accepti ſunt, & colloquio vtiles. perſuadeantque id vobis duo illa caſtra, Hebræorum nimirum & alienigenarum; ac Dauid cum Goliath in ſingulare certamen deſcendens. ſimulq. qui naufragio maris perierunt, & qui ſaluati ſunt, propter iuſtum inter eos repertum. ſicut ſcriptum eſt: Ne timeas Paule, Cæſari te oportet aſſiſtere: & ecce donauit CAP. X. DOCTRINALE. *1. Reg. 17.* *Act. 27.*

D tibi Deus omnes, qui nauigant tecum.

Frater quidam, dum de exeundo cœnobio impugnaretur, cum is ſanctum habitum accepiſſet; adducebant ei cogitationes exemplum eiuſmodi: Conſidera inquiunt, horti holeras & vide quòd niſi ex* arcola plantas extraxerit, qui hunc excolit, alioq. in loco inſeruerit; in altum non excreſcet. Frater ergo cogitationi reſponſum dabat tale: Numquid penitus euellit hortulanus ex area; quæ in ea, ſata ſunt? Nonne ſinit in area reſpondebat; quæ nutrire potuerit? Verumtamen quæ euelluntur, non ita ſunt in tuto, vt ea quæ in loco remanent. Eſto igitur & tu vnus ex ijs, qui non euelluntur. atque ita cooperante gratia, vincebat cogitationem. CAP. XI. ** al. ex ſulco.*

E

Cariſſime, ſi in cœnobio vitam quietam delegeris; vide ne forte inijciat tibi cogitatio verſutiam quæ amaritudinem augeat, dum tecum cogitas & dicis: multa quidem mercede hic dego; at cibus meus nullus eſt. Ne igitur propter eſcam, relinquas opus Dei. Nam ſi eiuſmodi cogitas, non amplius ſecundum charitatem ambulas: quin potius ſalutarem audiamus vocem, quæ dicit: Quis putas, eſt fidelis diſpenſator & prudens, quem conſtituit Dominus ejus ſupra familiam ſuam; vt det illis in tempore tritici menſuram? CAP. XII. *Luc. 12.*

menſuram? Beatus ille ſeruus, quem cum venerit Dominus ipſius, inuene- A
rit ita facientem. Vere dico vobis, quoniam ſupra omnia quæ poſſidet,
conſtituet illum. Quod ſi dixerit piger ſeruus ille in corde ſuo: moram
Luc. 13. facit Dominus meus venire: & cœperit percutere ſeruos & ancillas, & ede-
re & bibere, & inebriari: veniet Dominus ſerui illius in die qua non ſpe-
rat, & hora qua neſcit, & diuidet eum, partemq. eius cum hypocritis in-
fidelibus ponet. Ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Relinquamus igitur
Domino cuncta, & non iudicemus; neque acerbius exigamus à conſeruo
noſtro, quem communis Dominus conſtituit diſpenſatorem. Omnes enim
Matth. 16. 25 ei rationem reddituri ſumus; reddetq. ſingulis ſecundum opera ſua.
Rom. 2.

Cap. XIII. Frater quidam dixit: Precabar Deum, vt gratiam largiretur operi ma- B
nuum mearum, totumque ex eo cœnobium ſiue monaſterium nutriebatur.
Nonne gaudium mihi in hoc erat?

Cap. XIV. Oeconome, Apoſtolum dicentem audiſti: qui præes in ſollicitudine. Et
Rom. 12. nemo adoleſcentiam tuam contemnat. Vide ergo ne forte ſenſualiter ad-
1. Tim. 4. hortationibus vtaris. Ait enim alibi: neque vt dominantes in clero, ſed for-
1. Pet. 5. mæ * facti gregis. & cum apparuerit Princeps paſtorum, percipietis im-
** al. ſed forma facti gregi, ex animo.* marceſſibilem gloriæ coronam. Rurſusq. dicit: Imitatores mei eſtote, ſicut
1. Cor. 11. & ego Chriſti. Superbia enim fidelibus eſt inimica, ſecundum illud: Deus
Iaco. 4. ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam.

C

Cap. XV. Cariſſime, ſi ſpiritus acediæ moleſtus tibi fuerit; ne te abſtrahat acediæ
tædijq. cogitatio: ſed in loco quo te conſtituit Deus, perſiſte, memor deſi-
derij quod erga Deum habebas, quando ab initio ad ianuam Monaſterij
aduenisti: idemq. deſiderium vſque ad finem retineamus; nê forte ſuperue-
Deut. 32. niat nobis, quod dictum eſt: Et comedit Iacob, & ſaturatus eſt; recalcitra-
uitq. dilectus, incraſſatus, impinguatus, dilatatus; & dereliquit Deum fa-
Ibid. ctorem ſuum, & receſsit à Deo ſalutari ſuo. Suſtine igitur Dominum in-
terea, quemadmodum pugil vincens percutientes ipſum, per patientiam.
Matth. 10. 24 Qui enim ſuſtinuerit vſque in finem, hic ſaluabitur.

Cap. XVI. Frater quidam erat principia iaciens in cœnobio, & ſemper tacebat, lo- D
quendi libertatem ſic ſibi adimens. Dicebantq. de eo commilitones atque
connouitij: videndum ne forte non ex religione atque modeſtia taceat; aut
potius, quia loqui neſciat. alij vero dicebant, minime; ſed Dæmonem ha-
bet. Quæ cum audiret frater, non reſpondit ijs: ſed gloriam in corde ſuo,
dabat Deo.

Cap. XVII. Frater quidam dixit: Hanc * rationem cogitandi petij à Domino: vt
** al. hanc humilitatis ration.* cum frater meus rem egerit; tacita mecum cogitatione dicam: hic eſt Do-
minus tuus, illum auſculta. Et ſi alius frater, dicam iterum: hic Domini
tui frater eſt. Sin alius, denuo dicam: audi filium Domini tui. Sicq. co-
** al. alienis.* gitationibus * inimicis reſiſtens, quiete faciebat opus ſuũ, gratia cooperante. E

Cap. XVIII. Facientibus aliquando fratribus de nocte acceſſorium quoddam opus;
quidam eorum frigore vexatus, redijt ad cellam ſuam: alius autem obmur-
murauit ei. miſerunt ergo fratrem qui accerſeret illum: abiensque fra-
ter ab ijs miſſus, reperit eum grauiter laborantem. Cui ipſe: Sciſcitantur
fratres, quo pacto valeas; & de opere tuo ne ſis ſollicitus, nos pro te la-
boramus. At ille: admoneatur charitas veſtra, quòd & ego vnà vobiſcum

cupiebam

A cupiebam laborare, ſed infirmitate mea impedior. Reuerſusq. ad eos, qui
miſerant ipſum, retulit ijs * contento & graui morbo laborare fratrem, di- * græc. τόνῳ.
xiſſeq. ſibi, quod & ipſe vnà cuperet intendere operi.

Frater quidam iactis principijs in cœnobio, impugnabatur a cogitationi- Cap. XIX.
bus, cauſſa laboris. Reſponditq. dicens: Serue * nequam, venditus es; & quid * q.d. Iam ſeruus es venditus alteri, ſ. Deo, nō potes recuſare ſeruitutē, &c.
poteris efficere amplius? Et præbebat ipſi conſolationem Dominus.

Comedentibus aliquando fratribus, ſurrexit frater qui * vas vinarium daret; Cap. XX.
in quo, aqua nimis calida cum vino permiſta * manum Senis aduſſit. Dixitq. * καυκάλιον. & al. βαυκάλιον.
Senex: Combuſſiſti me, fili. Vt ergo ad cellam ſuam frater abijt, ſeipſum * al. os Senis.
B verberauit, dicens: Nonne, ſi viri alicuius auſteri ſeruus eſſes, & hoc feciſ-
ſes; non è veſtigio, ille catnes tuas plagis excepiſſet? Ne igitur teipſum ne-
glexeris, vſque in finem.

Beatus ille Monachus, qui ſeruat mandata Dei, & trium iſtorum ſatagit: Cap. XXI.
vt ſcilicet, vacet orationi, operi, & meditationi. Scriptum enim eſt: Va- Pſal. 45.
cate & videte, quoniam ego ſum Deus. Et alibi: Pauper ſum ego, & in la- Pſal. 87.
boribus a iuuentute mea. ac rurſus: Et in lege eius, meditabitur die ac nocte. Pſal. 1.

Si videris fratrem, ſuam negligentem ſalutem; ne ſcandalizeris ſuper fratris Cap. XXII.
ſocordia: ſed neque imiteris ipſius ignauiam. Te ipſum caſtum cuſtodi. Si
C vero alter alterius onera non portamus; quo pacto * gratiam inueniemus co- * al. quomodo miſericordiam inuenire volumus coram Domino?
ram Domino? Hoc ſtudeamus, ne offendiculum fratri ponamus ac ſcanda-
dalum: Vere enim qui in nulla re fratrem ſuum ſcandalizauerit, magnus
vocabitur in regno cælorum.

In quocumque tandem loco reſederis, vide ne ſalutem tuam neglexeris. Cap. XXIII.
Scriptum quippe eſt in lege Moyſis: Si venundatus tibi fuerit frater tuus he- Exod. 21.
bræus aut hebræa; ſeruiet tibi ſex annis: & ſeptimo, dimittes eum liberum Deut. 15.
abs te. Si autem dicat ad te: Non exibo a te; quoniam dilexi te, & vxo- iuxta LXX.
rem tuam: quoniam bene ipſi eſt apud te; aſſumes ſubulam, & perforabis
aurem eius; & erit tibi ſeruus in æternum: & ancillæ tuæ ſimiliter facies.
D Monache renunciaſti vitæ mundanæ; emiſſus es liber; Chriſtus te libertate al. cap. 23.
donauit: noli amplius diligere ſeruitutem vaniſſimi ſæculi; vt non fiant nouiſ-
ſima tua peiora primis. Verùm ſeruiamus ei, qui libertate nos donauit,
Chriſto. Quoniam ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Cariſſime, ſi in loco celebri reſederis; vide ne cogitationibus vincaris ſu- Cap. XXIV.
perbiæ: neque mente ſpernas fratres, tamquam ex miſerando cœtu conſta-
rent. Solus enim Dominus nouit occulta cordis. ne tu quidem in folijs
arboris elatus inueniaris; illi autem fructus * tenentes. Quin potius, quanto * al. habentes.
pluris es; eo magis teipſum humilia: & inuenies gratiam coram * Deo. Quo- * al. Domino.
niam magna eſt * gloria Domini, & ab humilibus glorificatur. * al. potentia.

E Cariſſime, ſi ſub obedientia Patris alicuius ſpiritalis ſederis; caue tibi ipſi Cap. XXV.
terminum imponas, dicens: Impoſſibile eſt hoc, vel illud agere. Nam ſi
non feceris; rurſusq. ſi coactus egeris, inobedientiæ notam atque iudicium
non effugies. Quare diuinæ teipſum gubernationi, relinquas oportet. non
enim eædem in anima cogitationes perſeuerant. Sin autem acciderit im- * al. Præpoſito reſiſtamus, ut eius dico ordinatione,
perari quid nobis vltra vires; non iracunde * Præfecti reſiſtamus impera-
tis: ſed deprecatione atque obteſtatione, ſubmiſſa voce, Præfecto, quod

ſupra

ſupra vires ſit, denuntiemus. Reſiſtamus autem peccato viriliter vſque A
ad ſanguinem.

Cap. xxvi. Oportet autem Præfectos diligenter conſiderare ſingulorum ſubditorum
Matth. 13. menſuras, memores Domini dicentis: In fructificando alios dare fructum
* al. centum, alios ſexaginta, alios triginta, &c. *centeſimum, alios ſexageſimum, alios autem triceſimum: vt vnuſquiſque
in ſuo ordine placeat Deo.

Cap. xxvii. Frater, ſi egreſſus cœnobio, ſolitariam manſionem elegeris, & poſt multum
temporis reuertaris vnde exieris; ſic cogitationem & animum demitte,
quaſi nunc primùm monaſticam vitam ducere incipias; & obtinebis requiem.
Et non ad diem dumtaxat pietatem colas, & poſtea abſque ea viuas B
* al. ſed familiarem tibi humilitatem redde, & inuenies gratiam. ſed omni tempore * humilitatem tibi ſociam adhibe, & inuenies requiem.

Tale quid inter fratres accidit: ſi pietate frater profecerit, alium fra-
Cap. xxviii. trem ex negligentioribus qui moleſtet eũ, parat inimicus: ſubornat autẽ & quieti
vacantem, vt ei pro illius ſtultitia reſpondeat. Quæ dum ſic geruntur, cla-
mat alter, & ait: Ecce pium & religioſum. Et exacerbatione ceſſante, in-
* κατατοξευόμενος. cipit pius aduerſis cogitationibus tamquam * iaculis peti, & dicit: perdidiſti
pietatem. Ecce turpiter ac præter decorem egiſti coram fratribus: & nunc cur
ita negligentem te præbes? vide ne velut infirmum atque abiectũ opprimant
Pſal. 17. te. Scriptum eſt enim: Et cum peruerſo peruerteris, ac rurſus: Ne ſubji-
Eccli. 8. cias te viro fatuo. Ne frater cariſſime, ne quæſo huiuſmodi cogitationi audi- C
* al. abduci iniquitate. tum præbueris: nam * accommodare ſe iniquitati, in eo peruerſitas cenſen-
da eſt. Vnde quoque admonet Apoſtolus, dicens: Noli vinci a malo: ſed vin-
Rom. 12. ce in bono malum. Ipſeq. Dominus præcepit: Si quis (inquit) te percuſſerit
Matth. 5. & Luc. 6. in maxillam dexteram, præbe ei & alteram. Sic cum peruerſo oportet * per-
* al. conuerſari uerti: & pedibus peccati nequaquam ſubjici. Scriptum eſt enim: Amen dico
Ioan. 8. vobis, quia omnis qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati. Et niſi in talibus
Rom. 6. cogitationibus, oppoſuerit ſe frater aduerſarijs: nequaquam in virtutis eum tra-
mite ſinent: ſed continuo iracundum atque pugnacem, ac percuſſorem, mo-
ribusque durum atque agreſtem reddent; neque ſeipſum ædificantem, ſed
* al. grauem atque honeſtã. & aliorum animas peruertentem. Sin autem pænitentia ductus, * religioſam
vitam amplexus fuerit; prudentior ad luctam efficietur: vt qui iam ipſa detri- D
menti experientia, didicerit.

Cap. xxix. Duo fratres, in quadam vigilia linum abſcindebant ſectile; vnaque mox
chorda abſciſſa, cœperunt cogitationes alterius ſecum trahentis, commouere
eum aduerſus fratrem ſuum. At hic volens ſuperare iracundiam, & non
contriſtare fratrem ſuum; quando vidit abruptam fratris ſui chordam, ipſe
propriam quoque abſcidit: & ſic inter ſe ambo concordes permanſerunt,
ſurrexeruntq. abſque offenſione mutua. & non cognouit frater, quid alter
frater egiſſet.

Cap. xxx. Frater quadam vigilia lectitabat, volensq. finire caput, protraxit aliquan- E
tulum. Vnde alius monachus contra eũ murmurare cœpit, dicens: Audiuit
ſurgendum eſſe, & non ſurgit. Et alius ad eum: Nonne ſi prandium para-
tum eſſet, mandaſſetq. nobis Præfectus, largius adbibendum eſſe, volupta-
tem inde caperemus? Quo audito, pænitentia ductus frater, ignoſce mi-
hi, dixit.

Cap. xxxi. Frater fratri dicebat: Cur ita cito lancem aufers, nec finis nos comede-
re? Ad

A re? Ad quem, frater: Ego ſeruus ſum, & quod mihi maiores mei faciendum mandant, facio. Et hoc audito, frater dixit, ignoſce mihi.

Exiſtimo expedire fratribus, Præfectum in ſe curam omnem ſubditorum ſuſcipere, ac fratres curis & diſtractionibus vacuos reddere in cunctis; maxime vero ab ingruentibus mundanis: vt ſoli orationi mens fratris vacare poſſit. & vt inſtar palmæ arboris tonſæ, ſtudioſe ad ſublimitatem conſurgat virtutum. Corrumpunt enim (inquit Apoſtolus) mores bonos, colloquia praua. Magnum quippe animarum naufragium, in quo regulæ * & rectæ vitæ inſtitutiones non vigent. — Cap. xxxiI. — 1. Cor. 15. — * κάνονες, καὶ κυβερνήσεις.

B Monache, ſi acceſſerit ad te monachus, ſiue ſecularis quiſpiam; noli ſupra vires * offerre te ei: ne poſt fratris diſceſſum doleas de bonis inſumptis apud fratres tuos: ſed appone quod tibi Dominus largitur. Melius eſt enim apponere olera cum charitate, quàm victimas cum triſtitia; hilarem quippe datorem diligit Deus. Hæc autem dico frater, non vt vobis præcidam hoſpitalitatem: ſed vt accepta & immaculata ſit oblatio veſtra. ſecundum eum qui dicit: Hoſpitales inuicem, ſine murmuratione. De hoſpitalitate autem, non opus habetis vt quid ſcribatur vobis: noſtis enim hanc multis virtutibus eſſe maiorem. Etenim hac, Patriarcha Abraham Angelos hoſpitio ſuſcepit. Per eam, Lot iuſtus in ſubuerſione Sodomæ non perijt. Per hoſpitalitatem ſimiliter, Rahab meretrix non interijt cum incredulis, excipiens
C exploratores cum pace. Ait enim Dominus: Hoſpes eram, & collegiſtis me. Et, Beati miſericordes: quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. — C. xxxiiI. — *al. occurrere ei — 2. Cor. 9. — 1. Pet. 4. — Gen. 18. 19. — Heb. 13. — Heb. 11. — Ioſ. 2. & 6. — Matth. 25. — Matth. 5.

Cariſſime frater, ſi ad te venerit frater quiſpiam, amboq. pariter velitis perſoluere regulam * Synaxis; & hortatus fueris fratrem dicere: abſiſte parumper a pectore, ipſeq. ſemel atque iterum, & tertio recuſauerit; noli eum cogere: ſunt enim multi, qui non nouerunt verbo prædicare virtutes, ſed operibus veritatem * declarant. Et ſic, cor fratris exhilarabis. nam contentio virtuti non eſt conueniens, quin potius ad iram excitat. — Cap. xxxiv. — * al. canonem conuentus. — * al. celebrant.

Si ægrotum viſitas; vide ne inimicus inter vos ocioſiloquium ſuggerat,
D aut detractiones: ne tuæ mercedis iacturam patiaris. cùm moris ſit diabolo, nocere vni per auditum; alteri vero per linguam. Sed ex ſacris Scripturis conſolari potius oportet laborantem, & paſſione Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Cui ſit gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. — Cap. xxxv. — Nota.

Frater cariſſime, ſi hoſpes acceſſerit ad fratrem tuum; quantum vires ferunt, congredere ei; vt hoſpitalitatem adiuues: & Dominus * dirigat, ſecundetq. vias tuas. — Cap. xxxvI. — * f. diriget, ſecundabitq.

Cariſſime, ſi egreſſus fueris cũ fratribus ad * opus aliquod extraordinarium: auxiliare infirmiori, pro viribus quas largitus eſt tibi Dominus. ſciens quòd
E a Domino accepturus ſis laboris & compaſſionis mercedem. Sin imbecillus ac debilis exſtiteris; noli multa dicere atque imperare, & inſolenter agere: ſed tace potius atque quieſce. Et Dominus humilitatem tuam conſiderans, certiores * reddet fratres tuos, ne amplius te grauent. — Cap. xxxvII — * εἰς πάρεργον — * al. fidem faciet pectoribus fratrum tuorũ.

Qui in ſolitudine vitam quietam degunt, eos qui in cœnobijs commorantur, tamquam ab omni externa diſtractione immunes, beatos prædicant. Deinde ſi remiſerit ſe charitas apud fratres: tunc qui in conuentibus, ſoli- — C. xxxvIII.

tarios

tarios felices iudicant, maxime autem ignauiæ, & acediæ dediti. At qui cogitatione perfectus eſt, inimici laqueos facile ſuperat. A

CAP. XXXIX. Prorſus ſane grauis eſt morbus auaritiæ, vt omnium ſit malorum radix. Noſſe igitur cupimus, quo * pacto vitium iſtud eradicetur? in firma ſpe figenda in Deum, ex toto corde & anima.

* *al. in quo.*

CAP. XL. Frater, ſi opere manuum tuarum velox exſtiteris, magna & multa, ac opulenta operando: noli in hoc efferri, neque imbecilliores fratres ſpernas; non enim ſic virtutem perfeciſti: quin potius Deum honora, ac time; vt ad finem vſque, fortitudinem tibi largiatur. Quoniam vani ac ſtulti ſunt, qui proprijs confidunt viribus. Sed qui gloriatur, in Domino glorietur. B

2. Cor. 10.

CAP. XLI. Super felici ſucceſſu proximi, non decet nos inuidia tangi: membra enim corporis Chriſti ſumus.

CAP. XLII. Monache, ſi Præfectus tuus reprehenderit te, ſiue operis monitot de elegangantia operis: ne ægre feras reprehenſionem, magiſq. bonam habere conſcientiam ſtudeamus; vt & emptor, & venditor vtrimque gratias agant Domino. atque etiam cogitatione dicamus: nonne ſi ad veſtimenta, vel vaſa coemenda abijſſemus; de pulchritudine etiam laboraremus? Quare nos quoque honeſtatis ſtudioſi ſimus, propter conſcientiam.

C

CAP. XLIII. Nos vero cariſſimi, tamquam quibus œconomia concredita eſt, infirmitates imbecilliorum feramus. Ait enim Saluator: Non opus habent qui bene valent, medico: ſed qui male habent.

Matth. 9. Marc. 2. & Luc. 5.

CAP. XLIV. Cariſſime, ſi forte etiam Præfecti noſtri iniquiores in nos fuerint, quod abſit: nos tamen bona conſcientia ijs tamquam Domino, & non quaſi hominibus placere ſtudeamus; ſcientes, quòd mercedem a Domino Deo accepturi ſimus.

CAP. XLV. Prudentem atque ſincerum oportet eſſe Monachum, vt quæ ab aduerſario in eum ſtruuntur mala, cognoſcat: vt alia quidem tamquam ridicula prætereat, alia vero per humilitatem, alia autem ſale * conditis verbis euertat. D

* *Alluſio ad Col. 4.*

CAP. XLVI. Cariſſime frater, ſi quem inimicus excitauerit, qui conuitijs & maledictis te inceſſat, dicatque: peruerſe Senex, aut extreme improbe: patienter illatam feras contumeliam. Sin autem cogitatione, pacis gratia ſuſtinuerimus; loco (peruerſe ſenex) dicetur, bone ſenex; & pro (extreme improbe) probiſſime. Seruum vero Domini non oportet contentioſum eſſe: ſed blandum ac manſuetum erga omnes.

CAP. XLVII. Fratri cuidam ſuggerebant cogitationes, tempore vigiliæ, dicentes: Requieſce hodie, & noli ad vigilias ſurgere. At ille: Cogita te heri non ſurrexiſſe, & hodie tibi ſurgendum eſſe. Et de opere aggrediendo, rurſus ei ſuggerebant: Quieſce hodie, & cras operaberis. Illeq. iterum reſpondit: Nequaquam, ſed hodie operare; & de craſtino, Domino curæ erit. E

CAP. XLVIII. Cariſſime, ſi tibi amicitia cum aliquo fuerit, certoq. conſtiterit eum vere timere Dominum: (ſicut ait in Euangelio: A fructibus eorum cognoſcetis eos.) ne de illo male ſuſpicatus fueris. Omni autem tempore ſobrium ac vigilan-

Matth. 7. & Luc. 6.

A vigilantem eſſe, bonum eſt. Si quis vero tecum amicitiam fraudulentam inire voluerit, cum libertate Deo non grata: ab eiuſmodi teipſum valde cuſtodi, neque illo prorſus confidenter vtaris. Si autem occultum ſuum vitium riſu aliquo cœperit prodere; ſimulansq. obedientiam, voluerit te decipere: caue ne cogitationem ad illius immodeſtiam laxaueris, ſed toruo eum aſpectu intuere, vt bonum in te fundamentum * iactum intelligat: ſicq. aut improbam ſuam mentem mutet, aut a te recedat. * ἐγκείμενον.

Cariſſime, vide ne forte dum virum te præbere vis aduerſus eos qui opificij tui labores rapere conantur, aliquis te ex inſidijs aſtute decipiat atque ſupplantet. Para animum tuum, vt ventum * proſpicias, ac inſtrumentum nauigiumq. adornes: vt ſaluetur nauis in portu vitæ. Cap. IL. * προορᾶς.

B

Quis * ficulneam plantat ſibi ipſi, & non ſeruat fructum eius? quanto magis caſtitatem, & temperantiam ſeruare oportet: odit namque Dominus libidinoſorum hominum congreſſum. ac propterea ſcriptum eſt: Horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis. Aut quis aliquando ab aſpide ictus, & non cuſtodit ſe a * vicinitate linguæ eius? Si autem poſt ictum, antro ipſius manum admouerit, plagamq. iterauerit: quis iam cauſſa erit mortis? venenata beſtia; aut qui ſeipſum non cuſtodiuit? Tu autem intellige, quod dictum eſt. Cap. L. * συνάλλακτον. Heb. 10. * al. a vicinitate atque acceſſu cauernæ ipſius?

C Spiritus ſanctus patefacit homini, quænam ſit via bona, & quæ non bona: rurſusq. indicat ei, quid in bona via paratum ſit, & quid in mala occultatum: vt homo cognita vtriuſque remuneratione, perniciem euitet. Sin autem poſt boni & mali cognitionem, ſibi hic non cauerit: quam ſecum excuſationem afferre in die iudicij poterit? Cap. LI.

Superfluus veſtium ornatus, & oculus ſublimis ac vagus, & collum * extenſum, humerique retecti atque nudati, & pedes laſciue induti ac vitioſe directi, mortem conciliant. * al. inordinatum.

Beatus, cui aliorum ædificatio & ſalus curæ eſt; & nequaquam ſegregari ſe patitur a regno cæleſti, cum hominibus ſcandaloſis: quare habitatio eius cum ijs erit, qui Chriſto Domino grati & accepti ſunt. Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. Cap. LII.

D

Admone parentes atque conſanguineos tuos carnales, ne te frequentent: dum enim illi coram te * de tuis loquuntur, diſtrahunt mentis in te officium: ſimul vero te etiam incontinentem ſua doctrina vel exemplo reddent. verum ſatis eſt, ſemel vel bis in anno ab ijs viſitari. Si porro inutilem illorum conuerſationem pænitus præſcideris, melius ages. Cap. LIII. * al. quæ ad te non pertinent loquuntur.

Immodica potatio, atque edacitas, pro temporis præſentia voluptatem continent: at die proxime ſequenti, * iniucunditatem, & * diſſolutionem, ac diſtractionem mentis afferunt. Cap. LIV. * al. triſtitiam. * al. inflammationem.

E

Si contigerit vt in morbum incidas; ne continenter parentibus tuis carnalibus perſcripſeris: neque ad auxilium mortale, ac protectionem humanam confugeris: quin potius patienter feramus, exſpectantes miſericordiam a Domino, vt ipſe nos gubernet per omnia. Eſt enim & tempus, quando caro opus habet diſciplina. In cunctis autem, Domino placeamus: quoniam ipſi curæ eſt de nobis. Cap. LV. 1. Pet. 5.

Cap. LVI. Frater quidam ægrotauit aliquando, ſibiq. vim inferens operabatur: flens A autem aſſidue in cella ſua inuocabat Dominum, vt ſanitatem ipſi donaret. Deinde rurſus intra ſe dicebat: Hei mihi negligenti; anima mea in horas infirmatur, & non eſt mihi curæ: & vbi corpus exiguo morbo affligitur, mox cum lacrymis ſanitatem a Domino depoſco. Dicebatq. deprecans: *Precatio.* Domine Ieſu Chriſte, ſana animam meam & corpus meum; vt ne ſim oneri fratribus: non enim ſolum proprijs viribus homo ſuſtentatur. Et niſi tu Domine neceſſaria ſuppeditaueris atque ſufficientia, nihil * erit homo. ** al. non ſubſiſtet homo.* Cæterum Domine, etiam ſanitatem mihi inutili ſeruo tuo concede: quoniam tu pænitentium Deus es, & in me * magnificentiam tuam oſtendas: ** al. omnem benignitatem tuam.* Et cum adhuc inſtaret operi, ſanatus eſt. & dixit illud Apoſtoli: Cum infirmor, tunc potens ſum. *2. Cor. 12.* quod in me quoque impletũ eſt: In veritate enim, B quando homo infirmatur, tunc & anima eius ſupra * modum quærit Dominum. ** ὑπερεκπερισσοῦ.* Bona ergo diſciplina eſt, ſi quis eam accipiens, gratias agat Deo. dicatq. talis: Si bona de manu Domini ſuſcepimus; mala cur non ſuſtineamus? *Iob. 2.* Sit nomen Domini benedictum, in ſecula. Amen. *Iob. 1.*

Cap. LVII. Cariſſime, ſi ſub regula viuas; non te vincat ſocordia, vt ſecunda vel tertia hebdomadæ ocieris feria: ne per totam ſeptimanam tribulent te cogitationes. Sic enim nonnullis contingit, qui in cœnobijs viuunt. Suggerit namque cogitationi * fratris, ſecunda ac tertia feria hebdomadæ indulgendum eſſe ocio: ſinitq. cum reliquis diebus * opprimi cogitationibus, vſque ad * tempus reddendi operis. ** al. Monachi.* ** ὑποπιάζεσθαι.* ** al. ad finem vſque hebdomada.* Tu autem ſobrius & vigilans eſto in C omnibus, chariſsime: vt nihil aduerſarius inueniat, quo te capiat. Enitere igitur, vt quotidie aliquid agas, dieiq. opus ad diem adiungas: & mens tua non illaqueata curis atque moleſtijs, liberius vacet orationi.

Cap. LVIII. Quando quis vitæ renuncians, egreſſus fuerit ad * fratres; ipſo adhuc in primordijs religionis conſtituto, ſuggerit ei deſiderium improbus, ad habitum accipiendum intempeſtiue; ** al. ad cœnobium plurium fratrum.* vt frater nimiam cupiditatem ſancti habitus perſerre nequiens, fugiat ſtadium: ſin autem ſuſtinuerit, donec habitum arripuerit; tũc vrget ipſum exire cœnobium, & vitam in ſolitudine degere. quare huiuſmodi quædam menti eius ſubijcit: Exi hinc, & vitã ſolitariam amplectere, ac * modicum ſenſimq. operare: ** κατὰ μικρόν.* infirmus enim es, inquit, D & moleſtias operis iſtius perferre non poteris. Et ſi egreſſus frater, labores exercitationis monaſticæ fortiter non pertulerit; plus * æquo inde, vehementiusq. torquetur: ** περισσῶς.* Sin autem & infirmitas ipſi ſuperuenerit; adhuc magis magisq. eum, quòd proprium locum reliquerit, pœnitebit.

Cap. LIX. Alteri porro fratri præbet tentator alacritatem ad exercitationem, & auſteritatem diſciplinæ, vſque ad arctiſsimam & ſeueriſsimam viuendi rationem: & poſt modicum temporis, ſiue paucos poſt annos, incipit tentator ipſi Monacho * longitudinem temporis ob oculos ponere, ** al. protractionem laboris.* quodq. grauis & longus eum maneat ſufferendus labor, inquiens, ad finem vſque, in ea vitæ auſteritate: ne & tandem ipſius corpus nimium viribus deficiat. Si autem E anima fratris * ſuam ſitit ſalutem; ** al. ſalutem cupit.* non ſe tradat fraudulentis eiuſmodi cogitationibus: ſed admonitionibus atque conſilijs virorum exercitatorum, ac timentium Deum obediat; aut mox à ſe ſimilium cogitationum repellat inſultus. Qui vero non ſic virtutem colens, ſuum occultat morbum; & remittere exercitationem nolens, ne offendat fratres; qui * alioquin concordes in labore ſunt & impigri: ** al. qui inter ſe conſentiunt.* recedit è loco, vt pro libitu * ſuum deſiderium expleat: ** al. otioſe degat.* quin & propriam ſibi ruinam tales conflant, quòd ſtudio

placendi

A placendi hominibus, virtutem exerceant: non enim ſupra firmam petram fundamentum eorum ædificatum erat, ſed ſuper arenam: vnde pluuia deſcendente, fluuijſq. ac ventis ſpirantibus, & in eam per cogitationes irrumpentibus, corruit. Nam dum videbantur virtutem poſſidere, multa ſuperbia inflati erant: quando autem defecerunt, deſperationi ſeſe tradiderunt, quod * non debuerunt. Scriptum enim eſt: Nunquid qui cadit, non reſurget? dicit Dominus. Et, nolo mortem peccatoris: ſed magis vt conuertatur, & viuat. Qui autem ſecundum Deum viuit, etiamſi omni virtutis genere excultus ſit, non tamen inflatur neque extollitur; diuinam ſecum magnificentiam perpendens, & quo pacto ſemetipſum humiliauit; factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis: quin & ſeipſum deſpiciet B præ Dei metu. ſecundum eum, qui dicit: Exiſtimaui memetipſum terram ac cinerem. Virtus vero regali purpuræ eſt ſimilis, quippe cui nihil alienum attexi poteſt. Qui ergo ſecundum Deum pie ac religioſe viuere cupit: nequaquam in grauiſſimam ruinam incidet. Et ſi etiam vt homo præter rationem commotus fuerit: Dominus tamen qui nouit eius animum malitiæ & calliditatis expertem, cohortatione miniſtrorum ſuorum confirmabit ſpiritum ipſius. Admonitus autem & repugnans, ſimilis eſt equo ore indurato, ac frænum non reformidanti; donec ſeſſorem ſuum præcipitet. Nam qui durus eſt corde, miſere corruet.

al. quod vitnam non contin gat. *Hier.* 8. *Ezech.* 18.33. *Philip.* 2. *Gen.* 3. & 18. *Virtus, regali purpuræ ſimilis.* *A ſimili.* *Eccleſ.* 3.

CAP. LX.

Qui ſuam ſalutem, & opus in cœnobio negligit; ſeipſum exemplum C inertiæ præbet plurimis frattibus: qui autem ſalutem curat, magnam gloriam promerebitur in cœlis: quoniam forma religoſæ vitæ fuit, & negligentiorum fratrum promptitudinem ad virtutes perfectas aſſequendas excitauit. Quemadmodum enim in acie belli, qui primus init certamen, * apud omnes honoratur: ita etiam in honore erit apud Deum, omnis qui vigilanter opus Domini perfecerit. Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

al. præ omnibus.

CAP. LXI.

Non decipiaris cogitatione Monache, dum peccas, & agis quæ non licet; gloriandoq. dicis, quòd quæcumque mala egerit Monachus, melior adhuc ſit homine ſeculari. Non enim (vt ſcriptum habemus) qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt: ſed quem * Deus commendat. Tu vero D primum tuas actiones examina: an reuera vitam ſub obedientia perfectam degas, dum ita teipſum efferſ; an concupiſcentiam viceris, paupertatem diligas, detractionem oderis, & inanis gloriæ non ſis cupidus: an peccatum auerſeris, & voluptatem abomineris: vtrum nullum violaueris; an paſſiones ſuperaueris; an contumelia affectus, non iraſcaris; & laudatus, non extollaris: an Dominum toto corde ac viribus diligas; & proximum tuum, ſicut te ipſum. Quòd ſi nondum hæc * ſeruauerimus: quare ita magnifice de nobis ipſi ſentimus? quod coram eiùs bonitate deplorandum eſt: vt duritiem ſanet cordis noſtri, dignósq. nos reddat cœleſti vita atque beata.

2. Cor. 10. *al. Dominus.* *al. Quaſi non cauerimus.*

CAP. LXII.

Væ monacho illi, qui pietate deperdita, vino ſe corroborat: nam ſi ſo- E brietatem hic non coluerit, oportebit in nouiſſimis eum amarè deplangere: Qui autem conſeruat vias ſuas in Domino, gloriam conſequetur.

CAP. LXIII.

Non oportet etiam * modum ſtricte nimis ponere aduerſus recenter inſtructos: ne à Seniore, ipſi ad alium deficiant. Et licet quidem id cenſeatur æquum, tamen non ſine periculo tumoris & inuerſionis animæ: nam variæ ſunt inſidiæ Diaboli.

al. terminum conſtituere.

Cap. lxiv. Non decet indulgere pueris, vt liberius agant cum fratribus: quin potius modeſtos & obedientes, tales præbere ſe conuenit, in Domino. A

Cap. lxv. Neſas eſt, Maiores ſcandalo eſſe inferioribus, ipſisq. exemplo eſſe impro-
Habac. 2. bæ conuerſationis. Quoniam ſcriptum eſt: Væ qui potat proximum ſuum ſubuerſione turbida: ſed magis ipſi forma & exemplum eſſe debent fidelibus.

Cap. lxvi. Non oportet eum qui ſaluari deſiderat, attendere erroribus aliorum: ſed
2. *Cor.* 5. ſibi ipſi. Nam ſcriptum eſt: ideo contendimus ſiue præſentes, ſiue abſentes
Rom. 14. placere illi: Omnes enim nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti: vt referat vnuſquiſque propria corporis, prout geſſit, ſiue bonum ſiue malum.

B

Cap. lxvii. Si quis, ſicut oportet, non obedit Superiori: ſufferat infirmitatem nouitij ſubditi, vt hac moleſtia vitam reſtituat laboribus præteriti temporis:
Rom. 15. Apoſtolo dicente: Debemus nos firmiores, imbecillitates infirmorum ſuſti-
* *al. veſtrum.* nere, & non nobis placere. Vnuſquiſque * noſtrum proximo ſuo placeat in bonum, ad ædificationem.

Cap. lxviii. Non poterit diu eſſe in vno loco Monachus, neque requiem inueniet, niſi primùm ſilentium & continentiam diligat. Silentium enim quietem parit, & aſſiduitatem orationis. Continentia vero cogitationem ab omni
* κατάστασις. diſtractione liberam reddit. Demum pacifica * conſtitutio, horum poſſeſſorem excipit.

C

Cap. lxix. Tentationis tēpore apparet probatio viri fidelis: cæterū tentationis tempore non oportet deficere; at potius orationibus recteque factis intendere. quemadmodum qui per mare nauigant, vehementibus procellis expoſiti, ſuam oſtendunt diligentiam, magnamq. vigilantiam, Dominum inuocan-
Ion. 1. cap. iuxta LXX. tes: ſicut etiā in Propheta Iona ſcriptum habemus: Et facta eſt tempeſtas magna in mari, & nauis periclitabatur conteri. Et timuerunt nautæ, & clama-
* *al. ad proximum ſuum.* uerunt vnuſquiſque ad * Deum ſuum: & iactum fecerunt vaſorum, quæ erant in naui, in mare; vt alleuiaretur ab eis. Quod quidem loco exempli ſit, facientis ad abdicationem rerum terrenarum. Nam quibuſcumque ſpretis ſecularibus, pro ſola vita æterna concertandum eſt: & nequaquam ingruente nobis calamitate aliqua, deſperare oportet. Videmus etenim Prophetam, cum in ventre etiam Balenæ eſſet, ſuam haudquaquam D
Ion. 2. *iux. LXX.* ſalutem deſperaſſe, ſed precando dixiſſe: Clamaui in tribulatione mea ad Dominum Deum meum; & exaudiuit me: de ventre inferi clamoris mei audiſti vocem meam. Non enim deſpicit eos Deus, qui in veritate inuocant eum. Vnde & nos, tribulatione aliqua ingruente confugiamus ad
Pſal. 17. 80. 117. 119. 135. &c. Dominum, ſecundum eum qui ait: Domine in tribulatione recordati ſumus tui. Neque enim ſemper tranquillum eſt mare: fieriq. non poteſt, vt abſque tentatione perficiamus inſtitutæ vitæ curſum. Si vero fidem Domi-
* πηδάλιον. ni, tamquam * temonem ac clauum apprehendamus: in vitæ portum introducet nos, depulſisq. moleſtijs, vitam & immortalitatem induemus.

E

Cap. lxx. Cariſſime, ſi ſpiritus acediæ conturbet te; ne animo conſterneris, ſed deprecare Dominum, & præbebit tibi patientiam: factaq. oratione ſedens recollige cogitationes tuas, & conſolare animam tuam, ſecundum eum qui
Pſal. 41. 42. *iux. LXX.* dicit: Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo: quoniam confitebor illi, ſalutare vultus mei, & Deus meus. Et dicito: Quid pigritaris ò anima mea? non enim ſemper eſt nobis in hac vita commo-

A randum. Audi Prophetam dicentem: Aduena ego ſum * in terra, & peregrinus, ſicut omnes patres mei. Reuolue animo eos, qui anteactis temporibus in eodem vixerunt monaſterio, quod iam tu inhabitas; & noſce atque conſidera, quòd quemadmodum illi ex hoc ſeculo tranſierunt: ita & nos tamquam aduenas & peregrinos oportebit, quando Deo placuerit, hinc emigrare: cæterùm vita iuſtorum, poſt obitum incipit. Vnde Propheta futuram vitam deſiderans, exclamabat dicens: Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te Deus. ac rurſus: Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Tamquam enim carcerem aliquem, reputabant præſentem vitam Sancti. Vnde & alibi dicit: Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, ſecundum verbum tuum in pace. Sic etiam Apoſtolus deſiderium habuit diſſolui, & eſſe cum Chriſto.
B

Pſal. 38. * *vulg. apud te, &c.* *Pſal. 41.* *Ibidem.* *Luc. 2.* *Philip. 1.*

Cap. LXXI.

Duo fratres ſenes, ſibi mutuo graues & moleſti erant. Contigit autem vnum ex ijs ægrotare: ad quem viſitandum, dum quidam frater accederet, rogabat eum Senex, dicens: Simultates & inimicitias hic inter nos gerimus, & velim vt illum ad reconciliationem hortareris. vtinam autem & ego, bonum quid alicui poſſem præſtare. Ad quem frater: Iuſſu tuo, inquit, o Abba, adhortabor. Egreſſusque frater, ſecum cogitabat: forte non ſufferet adhortationem meam Senex, magisq. exacerbabitur fortaſſe. Deoq. ſic diſponente, quidam ex fratribus affert ei quinque ficus, & paucula * mora. Eligensq. frater ficum vnam, & paucula ex alijs, detulit Seni in cellam
C ſuam, dicens: Forte quidam Seni attulit, dixitq. mihi: accipe, & da illi tali Seni. Illisq. auditis, Senex obſtupuit, dicens: Iſtane ad me miſit? Ad quem, frater: Etiam pater. Iisq. acceptis, dixit Senex: Bene veniſti. diſcedensq. frater a Sene, ad cellam ſuam redijt. deſumptisq. duabus ficubus, cum pauculis moris, etiam ad alium Senem detulit: exhibitaque * ipſi pœnitentia, dixit: Sume iſta pater, quia mittit tibi ille talis Senex. Cui ille: Vt puto, reconciliati ſumus? At frater: Ita Abba, tuis orationibus. Dixitq. Senex: Gloria & honor Deo. diuinaq. gratia reconciliati ſunt Senes. Contracta autem inter eos pax eſt, tribus ficubus, pauculisq. moris: & non cognouerant Senes, quid egiſſet frater.

* συκάμινα. * *al. & facta coram eo pœnitentia.*

Cap. LXXII. Narratio, ab exemplo.

D In cœnobio, exigente neceſſitate, vt frater in diſpenſatoris munere conſtitueretur; Præfectus fratrem ad id elegit, pro voluntate ſua: qui iam relicturus cellã ſuam, commendauit ſuppellectilẽ ſuam alteri fratri, dicens: Si contigerit me deſtitui diſpenſatoris munere, conſignes mihi eadem. At ille recepit ſe redditurum: & non poſt multum temporis reliquit frater œconomiam, dicens ſe in tranquillitate cellæ ſuæ quieſcere malle. aitq. ad fratrem: Redde mihi quæ tibi concredidi: at ille noluit præbere. Cumq. videret eum iraſci, neque velle quidquam præbere, tacuit: alius autem frater hortabatur illũ ad pacem; & ſi quid ipſi concredidiſſet frater, ne eum ſuo priuaret: ne
E te forte Dei iudicium, aiebat, e monaſterio eijciat. Ad quem ille: Nihil, inquit, quod eius ſit teneo. & poſt dies * quinque vel decem, admiſſa tentatione, qui vaſa acceperat frater cum magna * vexatione cœnobio exceſſit. Præfectum vero ſe hortantem ne diſcederet, contumelijs affectum reliquit. Vnde œconomus, permiſſu Præfecti, aperta ipſius cella, reperta vaſa diuiſit fratribus. Paucis autẽ poſt diebus, pænitentia ductus frater, redijt ad locum ſuum, vbi apertam ſuam cellam reperit, vaſaq. ſua diuerſis fratribus diſtributa: quare vehementer doluit, nec diutius diſtulit ea recuperare, quæ ſibi ab illo fratre fuerant commodata, eidemq. reſtituit.

* *l. fort. quindecim.* * *al. tribulatione.*

C. LXXIII. Frater interrogauit fratrem quemdam, dicens: Abbas iuſſit me ad piſtri- A
num egredi, cauſſa pinſendi fratribus panem; cumq. operarij (inquit) ſe-
culares ſint, loquuntur indecentia, & non mihi expedit audire eiuſmodi;
quid igitur faciam? Cui ille reſpondit: Nonne uidiſti pueros literas diſcen-
*ἐπὶ τὸ πλῆθος. tes * gregatim; & quomodo ſinguli eorum proprijs lectionibus ſtudeant,
& non aliorum: ſcientes quòd ſuas ipſi magiſtro recitaturi ſint, & non alienas?
1. Theſſ. 5. Quòd ſi a perturbationibus ſuperaris; audi eum qui dicit: Omnia probate,
quod bonum eſt tenete.

C. LXXIV. Qui ſermones multiplicat inter fratres, multiplicabit pugnas & odia ſibi:
at qui linguæ temperat, diligetur. Magnum quippe lumen animæ eſt, timor
Domini; ex ea tenebras depellens, ipſamque mundam ac puram reddens. B

C. LXXV. Fratres, etiam præuia oratione noſtrum opus amplectamur: quoniam
*græc. ἀδόλως. merces propoſita eſt ijs, qui ſine fuco * & fallacia opus ſuum pertractant.
Nam qui ex contentione, aut ſui ipſius amore, vel auaritia opus negligit; il-
Pſal. 27. & lud Scripturæ audiet: Reddet vnicuique ſecundum meritum operum ſuorum.
Matth. 16. 25 Qui autem bona operatur conſcientia, vt Deo & non hominibus placeat;
& Rom. 2. benedictam illam vocem audire merebitur: Euge ſerue bone & fidelis, qnia
Matth. 25. in pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam; intra in gaudium Domi-
ni tui Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

C. LXXVI. Si ſeculo renuncians, exieris de terra tua, & de cognatione tua; & quie- C
ſcere te fecerit Dominus Deus tuus in loco, in quo deinceps tranquille ac pa-
cate victurus es: vide ne illo in loco nomen tuum extollas, quamuis etiam
princeps, ac valde magnus ſis in terra tua. ſed ſic cum Propheta, intra te
Pſal. 39. ratiocinare: Mendicus ſum ego & pauper, Domine * adiuua me: vt Deus ſu-
* vulg. Dominus ſolicitus eſt mei. ſcipiat te, atque exaltet.

INTERROGATIO.

Cur Frater negligentem ſe præbet, in cella ſua?

RESPONSIO. D

C. LXXVII. Quàm diu anima rebus inhæret terrenis; variæ cupiditates huius ſeculi,
* τὸν τόνον. & inanes voluptates quæ in animum per cogitationes importantur, eius * fir-
mitatem conſtantiamq. labefactant atque diſſoluunt: vnde fit, vt frater in
cella deſidens, negligentior fiat. Si vero hunc mundum oderit cum fallacijs
eius, & ſeipſum ſeruum Domino præſtiterit in toto corde & anima: ne-
quaquam præualebit aduerſus eum negligentia; facietque deinceps opus
* ἐν ἀνέσει. ſuum cum * animi iucunditate. Quòd ſi ipſi cum inanis gloriæ cogitatione
luctandum ſit: & hanc ſeruus Domini expellet, propriam naturæ infirmi-
tatem expendens, & cuius donum ſit, reputans. ſecundum eum qui dicit:
1. Cor. 4. Quid enim habes, quod non accepiſti? Si autem accepiſti, quid gloriaris, E
quaſi non acceperis? Quòd ſi certamen ei cum carnis infirmitate fuerit: non
pauebit ſeruus Domini, neque ſeipſum a caritate Dei ſeparabit. ſecundum
Rom. 8. eum qui ait: Quis nos ſeparabit a charitate Dei? tribulatio? an anguſtia?
an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? ſicut ſcri-
Pſal. 43. ptum eſt: Quoniam propter te mortificamur tota die; æſtimati ſumus, ſi-
cut oues occiſionis. Sed in his omnibus ſuperamus, propter eum qui dile-
Rom. 8. xit nos. Certus ſum enim, quia neque mors, neque vita, neque principa-
tus,

A tus, neque poteſtates, neque inſtantia, neque futura, neque virtutes, neque angeli, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos ſeparare a charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Cunctas porro paſſiones ac perturbationes, ſpiritus fornicationis comitatur atque proſequitur: & ideo fuge turpiloquia, & * vitabis cogitationes immundas. *al. & fugies cogitationes improbas.

Si iuſſerint Præfecti, nos cum fratribus noſtris ad * extraordinarium aliquod opus egredi: prompti atque alacres accurramus, non contendentes cũ negligentioribus. Nam qui potens eſt viribus, & non cooperatur, multis modis ſibi ipſi damno eſt: primo quidem mercede ſeipſum priuat: ſecundo occaſionem murmurationi præbet atque detractioni, dum cœco ſui ipſius amori nimis operando indulget. Non oportet autem induſtrium, cogitationibus ſegnioribus intentum eſſe. Nullus quippe meſſis tempore dicere ſolet, quia * propinquus meus ſibi frumentum non colligit, ideo nec ego mihi colligam: ſed vnuſquiſque dum tempus ſuppetit, alimenta ſibi atque pecoribus ſuis colligit, vt ab ægeſtate ſe liberum immunemq. conſeruet. Et ſi in temporalibus tanta adhibeatur diligentia: nonne multo magis ea opus erit in ſpiritualibus? CA. LXXVIII. *παρέργον. B *al. vicinus.

Senes decet honore cæteris anteire: & infirmis compati bonum eſt. Senes porro ſapientes, vnguentum fratrum ſunt ad ſtabilitatem animæ. CAP. LXXIX.

C Principium ſuperbiæ eſt, * non adiuuare fratres, pro viribus: conuenientibus vero nobis ad opus, non multum eſt loquendum: ſed opus vrgendum, ad quod egreſſi ſumus. CAP. LXXX. *al. nolle cooperari fratribus.

Inanis * animi ſecuritas generat ſuperbiam: ſuperbia autem mater eſt inobedientiæ. Cæterum humilitas & manſuetudo ſuum poſſeſſorem in timore configunt Domini, tamquam columnam aliquam in templo Domini collocatam. CAP. LXXXI. *ἄδεια.

Non * decet Monachum, vllam habere cum fœmina ſocietatem: ad eam vero quæ virginitatem profitetur, prorſus ne acceſſeris; ſiquidem vllus in te carnalis ſenſus viget. Nam monachum inter æpulas cum fœminis verſari, idem eſt ac ſe in ignem proijcere. Qui autem earum fugit conſuetudinem; fugiat tamquam dama ex retibus, & velut auis ex laqueo. CA. LXXXII. *Ἀσύμφορον τῷ Μοναχῷ. D Conuerſatio cũ fœminis, pericnloſiſſima.

Frater, ſobrium te præbe ac vigilantem à iuuentute tua: ne te pœniteat in nouiſſimis tuis. Vide ergo, ne cor tuum homines zelauerit peccatores. Scriptum quippe habetur: Noli æmulari in malignantibus; neque zelaueris facientes iniquitatem. Quoniam tamquam fœnum velociter areſcent: & quemadmodum olera herbarum, cito decident. Spera in Domino, & fac bonitatem. CA. LXXXIII. *Pſal.* 36. *Ibidem.* *Ibid.*

E Cariſſime frater, ſi malæ conuerſationis ſit frater tuus, admone illum, dicens: Finem impone frater; non enim tibi vtilis eſt iſta conuerſatio. Affer illi exemplum aliquod eorum qui lapſi ſunt: hoc autem modo, non quaſi eius qui cecidit, errorem atque peccatum commemorans, ſed vt præſentem iuues; vtq. reſpiciens ad pericula conſequentia, fugiat lapſum. Propone quoque ei memoriã electorum Dei; & diſcerne ipſi vtrotumq. retributionem: & ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Sin autem in eadem voluntate atque opinione perſeuerauerit, & ab alijs admonitus non patuerit, CA. LXXXIV. COMMONITORIA. *Matth.* 18.

τὰ τῆς καταφρονήσεως ἔργα. / *2. Theſſal. 3.*

paruerit, ea * peragendo quibus contemnere ſe indicet admonitores: ſubtrahe te illi, fuſis pro eo precibus ad Dominum. ſecundum dictum illius: Quòd ſi quis non obedit verbo noſtro, per Epiſtolam hunc notate: Et ne commiſceamini cum illo, vt confundatur: & nolite quaſi inimicum exiſtimare, ſed corripite vt fratrem. A

Ca. lxxxv. Quis aliquando conſpicatus alterum in ſemitam aliquam ingreſſum, & in illa perijſſe; non ſemitam illam fugit, ne in eamdem incidat calamitatē?

Ca. lxxxvi. *Epheſ. 5.* Ne decipiaris frater, ſaturitate ventris; & noli inebriari vino, in quo eſt luxuria: non enim tibi lucrum eſt, niſi in perficienda voluntate Domini. B

** græc. θυμῷ al. τιμαῖς, i. honoras.* / *A Simili.* / ** al. appetitus, ſeu cupiditas.* / ** μετεωρισμοὺς* / *Pſal. 118. iuxta 70.*

C. lxxxvii. Serua frater, caſtitatem corporis tui: quam ſi in charitate Chriſti cuſtodieris, omnem facile virtutem perfecte exercere & aſſequi poteris. Nam qui in te inhabitat Spiritus ſanctus, ſuper te gaudebit, quòd templum Domini, puritate ac recta voluntate * adoleas; ideoque conſortabit te ad omne opus bonum. Hæc porro tria, inſtrumenta ſunt excolendis virtutibus, ac cæleſti puritati perquam accommoda: temperantia ventris, moderatio linguæ, & oculorum frænum. Si ergo duo ſeruaueris, oculos vero non cuſtodieris, ne diſtrahantur: firmam caſtitatem tenere nequibis. Quemadmodum enim aquæductus confractus, deperdit aquas: ita & oculorum diſtractio mentem caſtam deſtruit. Si quando autem edendi * auiditas te inuaſerit; dic cogitationi: puta, ſi heri hoc te cibo refeceris, nonne hodie ieiunus ſurrexiſti? Quod ſi porro tibi ſuggeſſerit, vt res inutiles ab alijs ſciſciteris? dic cogitationi tuæ: puta iam te interrogaſſe, quodque proximus tibi reſponderit; & ſile. Quod ſi euagationes * mentis atque diſtractiones tibi ſuggeſſerit; dic cogitationi: propterea hic es, non vt alienam pulchritudinem perdiſcas. quare tibi ipſi attende, & negligentiam fuge: vt mens tua confixa hæreat in timore Domini. iuxta illud Prophetæ: Confige clauis à timore tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui. C

** ἄτερ καλασιρίου. κολοβίου.* / *Act. 12.* / ** al. cap. 89.* / ** φιληδόνων.* / ** al. venantur.*

C. lxxxviii. Arbitror conducere Monacho maxime nouitio, non exire cella; ſine * ſuperhumerali; indecens enim eſſet abſque pallio prodire: ſiquidem nudo aliquo amictu, ſiue cum ſolo colobio nouitium incedere, monacho turpe eſt & indecorum. Scriptū quippe habetur: Præcingere, & calcea te caligas tuas: & circunda tibi veſtimentū tuum, & ſequere me. * Non decet quoque Monachū, nimio affectu atque inordinate corpus lauare, vel pedes, inſtar voluptatis * amatorum: nam per corporis elegantiam, veſtiumq. ornatum, ſibi voluptates * conciliant. ſicq. pietatis ſtudioſus, per contraria reſiſtit contrarijs. D

** al. cap. 90. & al. cap. 91.* / ** συμπίνουσιν.* / *Luc. 11. & Matth. 7.*

C. lxxxix. Non oportet ad oſtentationem hominum, quidquam agere: ſed cuncta puro agenda ſunt corde, tamquam Deo latentium & occultorum conſcio, a quo etiam ſolo remunerationem ſperemus. * Non licet etiam Monacho, peregrina proferre colloquia, præſertim tempore Synaxis: ne impedimentum detur cæteris. Ecce fratres noſtri laborant: & nos diſturbamus illos. Ipſi ſacras audientes Scripturas * combibunt eas, inſtar terræ pluuiam ſitientis: nos autem & intus verſantes, extrà cogitationibus diſtrahimur. Ipſi diligentes ſunt, & attenti: nos autem negligentes. ipſi vigilant in orationibus: nos autem ſomno & inertiæ noſipſos obſtringimus. ipſi coronam accipiunt: nos autem in noſtra permanemus ignauia. ipſi Deo placere ſtudent: nos autem mundo. Quare & nos euigilemus, vt accipiamus. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit inuenit, & pulſanti aperietur. E

A aperietur. Quoniam ſuauis Dominus vniuerſis, & miſerationes eius ſuper *Pſal. 144.*
omnia opera eius. Ipſi gloria, in ſecula. Amen.

Deum time cariſſime, & mandata eius obſerua; & citò videbis longe CAP. XC.
poſt te relictos eos qui te contemnunt atque deſpiciunt; ſi minus hic, at
certe ibi. Serua igitur charitatem, vt pupillam oculorum. Lux & vita in
ea ſunt, ſerua eam. Gaudium eſt omnibus adhærentibus ei: Diuina eſt * ** græc. κτῆμα.*
poſſeſſio, angelicaq. dignitas, tene eam. Si dilexeris eam, renouabitur vt *al. κτίσμα.*
aquilæ iuuentus tua. Si ſeruaueris eam, erit tibi exultatio coram angelis *Pſal. 102.*
Dei. Si eam dilexeris, proſperaberis in cunctis operibus tuis. Si dilexeris
eam, inhabitabit in te gratia Dei; eritque gratia inſtar fontis diſtillantis
B medicamenta hominibus, bonusq. odor eius cor tuum exhilarabit. Colum- *Charitas, columna omnium virtutum.*
na hæc eſt omnium virtutum. Nullus in ea reperitur dolor mortis. Iuſti-
tiam & fortitudinem, patientiam ac pacem edocet: domus Dei eſt, eam
ſerua: donabit autem nobis eam cum fructibus eius, ipſe Dominus. Cui
gloria, in ſecula. Amen.

Cariſſimi, diligamus inuicem: & confundetur inimicus, qui non ceſſat CAP. XCI.
aduerſus ſeruos Dei æmulationem excitare atque inuidiam. Nam qui ini-
mici ſequuntur conſilium, videntes inter ſe fratrem ex animo placide ſer-
uientem Domino, non probant: ſed machinationes excitant, volentes eum
perſequi, * veriti ne vera pietate atque religione proficiens, fortior ipſis ** ὑπερτείνοντος.*
C euadat. Et hic quidem perſecutionem patiens, innocens recedit ex cauſſa
ſeparationis: ſed auctores culpa non vacant. Sic Ioſeph pro ſeruo venun-
datus eſt Ægyptijs: verùm Deus quem mente tenebat, ipſum non deſpexit; *Gen. 39. 40.*
immo gratiam ac ſapientiam, coram Pharaone Ægyptiorum Rege dona- *41. 42. 43. &*
uit, Principemque eum ſuper Ægyptum & vniuerſam domum ſuam conſti- *Pſal. 104.*
tuit: & qui * reprobauerant eum, ibant adoraturi eum cum muneribus, ** οἱ ἀπογνόντες.*
non ſolum vt fratrem: ſed tamquam regem & Dominum vniuerſæ terræ
Ægypti. Nam Scriptum eſt: Dominus diſſipat conſilia gentium: reprobat *Pſal. 32.*
autem cogitationes populorum, & reprobat conſilia principum. Conſilium
autem Domini, in æternum manet. Rurſusq. ait: Dominus mihi adiutor, *Pſal. 117.*
non timebo quid faciet mihi homo. Seruemus igitur noſipſos chariſſimi, *Hebr. 13.*
D ne quem ex puſillis iſtis ſcandalizemus, Domino & Saluatore noſtro Ieſu
Chriſto affirmante, expedire tali magis, vt ſuſpendatur mola aſinaria in col- *Matth. 18. &*
lo eius, & demergatur in profundum maris: quàm vt vnum ſcandalizet *Marc. 9.*
de puſillis iſtis, qui in me credunt. Et iterum: Videte, ne contemnatis *Ibidem.*
vnum ex his puſillis: dico enim vobis, quia Angeli eorum in cælis ſemper *Pſal. 33.*
vident faciem patris mei qui in cælis eſt. Propterea diligamus inuicem fra-
tres: vt cum viderit Dominus fidem & vnionem ad inuicem, quam habe-
mus cum * timore eius, in nobis lætetur. ſicut ſcriptum eſt: Lætabitur Do- ** al. ad timorē.*
minus in operibus ſuis. Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen. *Pſal. 103.*

Caute age frater, & attende tibi ipſi: multæ enim ſunt inſidiæ inimici. CAP. XCII.
E Si enim fratrem ſobrietati ac vigilijs deditum conſpexerit inimicus; alium
mox ex ſegnioribus aduerſus eum excitat, vt ſæpe etiam manus inter ſe
conſerant. Deinde conciliata amicitia, eamdem confidenter inter illos au-
get fraudulentus; non quidem virtutis gratia: ſed vt eiuſmodi amicitia,
turbatis illorum mentibus, voluptates inter eos admiſceat, fiatq. ingens ma-
lum. Quare etiam poſteaquam ſuam ipſi improbitatem damnauerint, tan-
tum ſæpe odium auget; vt abijciant breuem illam diſcordemq. concordiã. *Concordia diſcors.*
Qui vero Deum timet, numquam ſine ſuperna ſapientia diliget. Nam

Iaco. 3. ſcriptum eſt: quæ autem de ſurſum eſt ſapientia, primum quidem pudica A
eſt, deinde pacifica, modeſta, & quæ ſequuntur.

CAP. XCIII. Si inter fratres commoreris, ne aſſueſcas præcipere: ſed exemplum te
potius iis præbe bonorum operum; obediens in iis quæ ab alio dicentur ti-
DOCTRI- bi: ſin autem exigente neceſſitate loquaris, tamquam conſiliarium te gere.
NALIA. Quod ſi alius frater dicta tua refellerit; ne mouearis mente: ſed voluntatem
tuam, charitatis pacisq. gratia, reprime. Si enim iram excandeſcentis Dæ-
** al: aduerſarium tuum.* monis, per manſuetudinem reſpuis; nihil aduerſum te poterit. Vnde ſic * ti-
bi repugnantem alloquere: Ego quidem benedicte, tamquam idiota aliquis
locutus ſum, ſic conſiderans, da veniam ignorantiæ meæ: ſit autem
quemadmodum ipſe dixiſti; & in hoc retrocedet à te, re infecta, atque B
confuſus, turbarum excitator diabolus. Nam contendere, ac propriam vo-
** al. & perturbationes in nos incurabiles.* luntatem oſtendere, turbas excitat, & * iracundiam inſanabilem: ira au-
tem in ſinu quieſcit impiorum: & vis iræ eius, ruina eſt ipſi. Vnde & Apo-
2. Tim. 2. ſtolus, admonet dicens: Seruum Domini, non oportet contentioſum eſſe.

CAP. XCIV. Apoſtolo dicente: Hæc eſt enim voluntas Dei, ſanctificatio veſtra: vt ab-
1. Theſſ. 4. ſtineatis vos à fornicatione. Certamen vero non exiguum eſt inter ſanctifi-
cationem & immunditiam: dum impudicitiæ cooperatores ſuggerunt eiuſ-
modi, dicuntq. Ecce nullus te videt, & quem vereris? Quibus, cooperato-
** al. inueniuntur.* res ſanctificationis reſpondent: Deus videt, & Angeli eius * adſunt; & quo
pacto tu ais, nemo te videt? At tentator: hucuſq. inquit, neminem aſpici- C
** al. ſanctimoniæ cultores.* mus. Quem interrumpentes * puritatis ſtudioſi: Bene inquiunt, dixiſti, quòd
Sap. 2. nihil videmus. Nam ſcriptum eſt: Excæcauit eos malitia eorum, & ne-
ſcierunt ſacramenta Dei. Propheta quoque clamante atque dicente: Intel-
Pſal. 93. ligite inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite. Qui plantauit au-
rem non audiet? aut qui finxit oculum, non conſiderat? Et alio in Pſalmo
Pſal. 138. ait: Domine probaſti me, & cognouiſti me: tu cognouiſti ſeſſionem meam;
& reſurrectionem meam. Tu intellexiſti cogitationes meas de longe: ſemi-
tam meam, & funiculum meum inueſtigaſti. Et omnes vias meas præuidi-
** vulg. non eſt ſermo in lingua mea.* ſti; quia non eſt * dolus in lingua mea. Ecce Domine, tu cognouiſti om-
nia nouiſſima, & antiqua: tu formaſti me, & poſuiſti ſuper me manum
** al. inualuit.* tuam. Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: * confortata eſt, & non po- D
Ibidem, & Amos. 9. tero ad eam. Quò ibo à ſpiritu tuo? & quò à facie tua fugiam? Si aſcen-
dero in cælum, tu illic es: ſi deſcendero in infernum, ades. Si ſumpſero
** al. in directũ.* pennas meas * diluculo, & habitauero in extremis maris. Etenim illuc
manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua. Et dixi, forſitan tene-
bræ conculcabunt me: & nox illuminatio in delicijs meis. Quia tenebræ
non obſcurabũtur à te, & nox ſicut dies illuminabitur: ſicut tenebræ eius,
Act. 17. ita & lumen eius. Et alibi: In ipſo enim viuimus, & mouemur, & ſumus.
Et quo pacto tu audes dicere, quòd nullus te videt? cum & ſæpe olim Do-
Luc. 19. minus dixerit: Amen dico vobis, quia ſi hi tacuerint, lapides clamabunt.
** al. in te.* Hæc igitur tecum ipſe reputa; & peccatum nequaquam dominabitur * ti-
bi, neque dolor peccati occupabit te: ſed gaudium & pax tibi erit in Spiri- E
tu ſancto. Nam peccatum tenebricoſus atque caliginoſus conſequitur & co-
mitatur dolor, qui illius auctores & effectores inuadit: Sanctificationem
Comparatio pulcherrima. vero, gaudium & pax conſequitur. Qui itaque quietus in cella ſua degit;
exultat in Spiritu Sancto, inſtar infantis ſub mãmilla matris. Deinde ite-
rum reuerſa gratia, facit eum lugere ac flere, in memoriam ipſi peccata
præterita reducens; ne nimio elatus gaudio, offendat. Quin & lacrymis
ſplendeſcit anima, cæleſtia diuino munere contemplans. Magnum quippe

beneficium

A beneficium eſt, Sanctificatio in dilectione Chriſti. Ipſo Domino affirmante: Beati mundo corde: quoniam ipſi Deum videbunt, Ipſe autem Dominus, qui fragiles excitat, & eos * qui animo ſunt demiſſo atque abiecto ſaluat; & membra in peccatis inueterata, per pœnitentiam reparat: immaculatum corpus noſtrum, cum anima ac ſpiritu tueatur atque cuſtodiat. Ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Matth. 5.
* τοὺς ἀνα-γνώσμένους.

Si quietus vixerit Monachus in ſua cella, à multis turbis liberabitur. Qui autem * vecors eſt mente, ſi ad turbas acceſſerit, non referet æmolumentum: at qui cogitatione perfectus eſt, vtilitatem percipiet. Cæterùm quietam ac ſolitariam vitam degere, præſtantius eſt. Exempli gratia cariſ-
B ſime: Fratri per ciuitatem obambulanti occurrit tumultus * humanæ conditionis, dum hunc quidem ridentem videt, iſtum vero plorantem; illum dire iurantem, alium etiam blaſphemantem. Et eiuſmodi conſpiciens frater; ſi mente ſit infirmus, ſubito illud Phariſæi dictum in mente habebit: Deus gratias ago tibi, quia non ſum ſicut cæteri hominum. aut frequens etiam iiſdem affectionibus commotus, diſcedet; quare ſolitudo quieta maxime infirmioribus eſt vtilis. At qui mente perfectus eſt, iam dicta intuens, obſtupeſcit ſuper longanimitate Dei. ſecum ita loquens: Vides quanta ſit diuina patientia: quandoquidem dum à nobis maledicitur * & blaſphematur, fert patienter, & non iraſcitur; deſpectus ſuſtinet, & non reminiſcitur iniuriæ. Cæterum cuncta noſtris vſibus ſuppeditat abundanter: erudiens &
C miſericordiam exhibens, omnesq. ex multa benignitate ſua ad pœnitentiam reducere cupiens. Ego vero quid faciam peccator? quia cum terra ſim & cinis, contumeliã ſufferre nequeo: immo nec verbum quidem à fratre aſperius: Nam ſi contumelia mihi aſpergitur, iraſcor. Si conſolatio mihi adhibetur, animo efferor. Hei mihi peccatori: hei mihi. Et his compunctus frater, abit glorificans Deum, ac dicens: Gloria tibi Deus, gloria tibi. Iterumq. dico: Gloria tibi, qui ſolus bonus es.

CAP. XCV.
* al. puer eſt ſenſu.
* θόρυβος τῆς ἀνθρωπότητος.
Luc. 18.
* δυσφημούμεθα.

Cariſſimi, ſi quando impuræ mentem noſtram perturbent cogitationes; non deſpondeamus animum: ſed meminerimus miſerationum Dei. Numquam enim cui nauigium commiſſum eſt, reprehendetur à Domino, vel
D poſſeſſore; vt dicat: Cur paſſus es meam nauem fluctibus appelli? Sed cur neglexiſti, nec fluctibus obſtitiſti? Cur vero & in portum propoſitum, id eſt, ad diuinam miſerationem non confugiſti? Nam quando in nos inſultus immundarum cogitationum ſuſcitat inimicus, quas hominum aures ferre non poſſent: conuerſus, viciſſim dicit: Perijſti, non eſt tibi ſpes vlla ſalutis; volens vndis eum deſperationis demergere. Tu itaq. caue fidas dictis eius; ne mentem propriam deſperatione deterreas: ſed quantum illi, deſperationis timore, animam grauant: tantum nos ſpe futurorum bonorum ſubleuemus eam; diuinæ commiſerationis memores: ne * nimiũ onerantes aduerſarij, etiam animam cogitationibus demergant. Illiſq. ad nos dicentibus: perditus es, nec amplius ſaluari poteris. dicamus eis: Nos cum
E Deum habeamus miſericordem atque longanimem, non deſperamus de noſtra ſalute. Qui enim dixit, non ſepties ſolum dimittendum eſſe proximo, ſed vſque ſeptuagies ſepties: multo magis peccata dimittit * exſpectantibus ſalutare ipſius. Pulſis igitur hinc ipſis, in * alio incurſionem faciunt, dicentes: Cùm Deum habeatis miſericordem atque longanimem, & peccata dimittentem: cur non magis indulgetis voluptatibus ſeculi; & poſtea pœnitentiam agite? Ad quos, tunc nos reſpondeamus: Quæ fecimus, fecimus, & infecta reddere nequimus: nunc autem Scriptura atteſtante, quòd

CAP. XCVI. CONTRA IMPVRAS COGITATIONES.
* ἐπὶ πλεῖον.
Matth. 18.
* al. ſperãtibus.
* f. in aliud.

nouiſſima

1. Ioan. 2. nouiſſima hora ſit, in quam horam, vel in quod tempus reſpicientes, noſtram ſalutem negligemus? malumq. in conſpectu Domini Dei noſtri age- A
A Simili. re, pro nihilo ducemus? Similis es enim, frater cariſſime, viro ſub arbore conſidenti, qui proſpiciens immanes beſtias gregatim aduentare, ſeſe in altum abripit, ita vt feræ ipſi nocere non valeant: Exiſtima autem arborem, timorem Dei; eritq. tibi gratia cooperatrix, in omnibus vbicumque ambulaueris, & inimicos tuos ſubſternes tibi.

CAP. XCVII. Sic in præſenti vita incedere oportet fideles: Si gaudium nobis acciderit, ſiue ex felicitate aliqua, ſiue ex beneficijs acceptis; vereamur non longe abeſſe triſtitiam: ſin autem triſtitia ſuperuenerit nobis, ſperemus gaudium
AB EXEMPLO. propinquum. Exemplum ab ijs qui per mare nauigant capiamus: nam hi, inſurgente in eos vento, ac tempeſtate aliqua vehementiore, non illico deſperant ſuam ſalutem: ſed reſiſtunt fluctibus, tranquillitatem exſpectantes, qua obtenta, iterum procellas metuunt; vnde etiam aſſidue aduigilant, ne repentina aliqua vis ventorum inſurgat, quæ eos imparatos in mare deturbet: ſic & nos vtrimque circumſpectos eſſe oportet. Qui enim exſpectatur; B
** al. neque vt peregrinus.* ſi venerit, non vt nouus * atque hoſpes recipitur: neque enim illum imparatum offendit. Cum igitur tribulatio aliqua vel anguſtia nobis acciderit; liberationem ab ijs, & auxilium à Domino exſpectemus: ne forte dum longior eſt ac diuturnior tribulatio, ſi nulla ſpes nobis ſalutis ſuperſit, mortem afferat. Similiter dum gaudium obuenerit; anguſtias exſpectemus: ne ob nimium gaudium, obliuiſcamur luctus. C

CAP. XCVIII. *Si compaſſionis * affectu permotus, fratrem adhortaturus abieris; priuſ-
** Ἐὰν συμπαθῶν.* quam tractes cum eo, quem cohortari ſtatutum eſt, ſic tecum cogita: Si te non audierit, noli iraſci, neque perturbari: ne nocumento ſit vexatio tua, & fratrem accuſes. Si te auſcultauerit, gratia Deo: ſin autem adduci non poſſit, vt dictis tuis obediat; ne iraſcaris. Nam compaſſionis mercedem,
** ὡς διὰ τὸ αὐτοῦ ὄνομα.* repreſſioniſq. iræ, incunctanter à Deo accipies: quippe * qui ob illius nomen id feceris.

CAP. XCIX. Cariſſime, cæleſtem theſaurum deſideras, dignuſq. Domino fieri elegi-
Matth. 19. ſti; dicentem audi: Si vis perfectus eſſe, vade & vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælis: & veni, ſequere me. Et rur- D
Matt. 10. & Luc. 14. ſum: Qui amat patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus. Et qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur poſt me; non eſt me dignus. Ita-
Marc. 10. 16. & Luc. 14. que niſi quis crucem baiulet, non poterit ſequi Dominum. Poſtquam enim dixit: vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in
** al. adiunxit.* cælis. * ſubintulit dicens: & veni, ſequere me. Non enim dixit: & habebis theſaurum in cælis. & deinceps dormi, ac requieſce: ſed dixit, & ha-
NOTA. bebis theſaurum in cælis: & veni, ſequere me. Non ergo ſolum renunciationem, ſed & probationem, quæ in eiuſmodi ſuccedere ſolet laboribus, præbe. Tunc enim præſtantius certamen & lucta ſuſcipietur cum aduerſa-
** al. dimouere.* rio: qui ſi poſtea cogitationem * transferre valuerit à cognitione rerum cæleſtium; nouiſſima peiora reddet primis. Sicq. Monachum inimicus tentat, E
vt qui large ac liberaliter ſuas opes in pauperes diſperſerit; viliſſima deinde
** al. audacius.* quæq. egeſtatis prætextu auidius atque * iniuſte perſequatur; & qui nuptias legitimas recuſauit, fornicationis hunc & laſciuiæ amatorem efficiat. Vn-
** ἐκ σκάμματος.* de ſane multa opus eſt ſobrietate & vigilantia, donec ex hoc corpore ſiue carcere * ac ſepto exceſſerimus.

Cariſſime,

A Cariſſime, ſi in * congregationem fratrum, ſe in pietate ac religione Cap. c.
exercentium, incideris; volueriſq. verſari inter eos, vt ſeruias Domino: vi- * Σύστημα τῶν ἀδελφῶν.
de, in omnibus modeſtum ac humilem te præbeas; vt alios quoque qui ex
miſeranda ſeculari vita aderunt & aduentabunt, tua honeſta conuerſatio eru-
diat, ſuaſq. ipſi animas ad virtutum perfectionem excitent. * Quando er- * al. cap. 101.
go Præfecti, nos vnà cum alijs fratribus iuſſerint ad opus egredi; alacres * * προδράμωμεν.
contendamus. Si porro reſponderis, corpus tuum non ſufferre labores, ſi-
cut ruſticorum; perſpicuum iſtud eſt: non enim omnes æqualiter poſſunt
onera ferre: cæterùm obedientem, & promptæ voluntatis eſſe, conceſſum eſt
omnibus. Oſtende igitur * inſtitutum atque alacritatem tuam in veritate: * τὴν πρόθεσιν.
& omnes te onere leuabunt, videntes te illi ferendo parem non eſſe. Sed vi-
B de, ne * omnino te illo ſubleuari patiaris temere: verùm interpella eos, dicēs: * εἰς τέλος.
Ego quoque vobiſcum partem habere cupio: & cooperare ijs pro viribus,
quas tibi largitus eſt Dominus. Nam ſcrutator cordium, qui nos creauit,
nobiſq. vitæ ſpiritum dedit, nouit quas ſingulis vires attribuerit. Si enim
poſt arreptam ſolitudinem, contraria diuinis mandatis egerimus: in vanita-
tem res tota reſoluitur. Quòd ſi ſubrepens inimicus, concupiſcentiam re- Nota.
rum præteritarum, in mente tua ſeminauerit: vide ne vlla quidem ratio-
ne patiaris cum huiuſmodi cogitationibus verſari ac colloqui: nam præ-
teritarum memoria rerum, ſuperbiam ijs parit, qui temere ac ſine ratione
eas * mente pertractant. Quando porro ſpatium ac locum, ſuperbiæ operibus * al. in carnis cogitatione hæſitauerit.
perficiundis opportunum, propter inſtitutum vitæ repugnans, non obti-
C nuerit: tunc carnali affectioni, & voluptatum concupiſcentiæ mentem ip-
ſius tradere nititur: mala autem affectio, noſti quid ſit? paſſio ea eſt improba, κακοήθεια, πάθος πονηρόν.
Deum irritans, & homines exacerbans, quam deſtruet Dominus. Ipſi glo-
ria, in ſecula ſeculorum. Amen.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

D *Centum iſta Auctoris noſtri Capita lectu ſane digniſſima, multiplicem in ſe Doctrinam continens, variarumq. rerum narrationes: nec non Apophthegmata ac ſcite & argute lepideque dicta plurima, præter comparationes atque ſimilitudines hinc inde petitas, & exempla aliquot accommodatiſſima: modum autem ac rationem inter alia potiſſimum acquirendæ humilitatis tradunt: & ſunt veluti Compendium quoddam ſi non omnium, ſaltem plurimorum hoc ſecundo Tomo antea tractatorum, è quibus non paucà conciſe in hiſce capitibus adducta ac repetita inuenias. cuiuſmodi etiam fere ſunt in primo Tomo eius Beatitudines ac ſpiritalis vitæ regulæ plurimæ: nec non Capita X C I. De recta viuendi ratione. & de Vita ſpiritali ad monach. Capita X C V I. &c. Quibuſcum etiam aliorum Patrum in multis conferri poſſunt capita ac Regulæ monaſticæ, Pachomij, Macarij, Magni Baſilij, Gregorij Nazianzeni, Chryſoſtomi: item Caſſiani, Nili archimandritæ Conſtantinopolit. ac Marci, Eſaiæ, & Dorothei Abbat. &c. è quibus licet multa reperiantur typis mandata, ſunt tamen non pauca adhuc in antiquis Vaticanis membranis græc. latentia (quæ ibi aliquando vidi) & nondum in lucem edita, præcipue autem veterum iſtorum Abbatum græcorum: quorum iam memini.*

E Eiuſdem S. P. Ephræm Capita Centum: quæ & narrationes, & Apophthegmata ac ſcite dicta, doctrinamq. variam continent. & de ratione acquirendæ humilitatis, &c.] *Hanc omnium iſtorum Capitum inſcriptionem anteponere hic viſum potius fuit, quòd magis ipſum Argumentum, præcipueq. in illis contenta per partes quaſdam denotet atque proponat. vbi tamen in alijs atque alijs Exemplaribus mmſ. abſque eiuſmodi partium expreſſione, breuius etiam ſic reperitur:* Eiuſd. Capita centum, quomodo quis humilitatem ſibi comparet.] *& al.* Eiuſd. S. Patris Ephræm, de modo ac ratione acquirendæ humilitatis, Capita centum.] *qui Titulus etiam commodus eſt & inſtituto quadrat, ac placet, cum à potiori fiat denominatio, potiſſimumq. de recte comparanda humilitate, in hiſce agatur. Ad numerum porro Capitum, quod hic attinet,*

attinet, licet in pleriſq. mmſs. diſtinctio illorum atque diſtributio in plura fiat quàm centum: tamen quia in omnibus græcis exemplaribus quæ videre licuit, præmittitur in Inſcript. numerus ſolum cẽtenarius, & non vltra; factum eſt quòd in nonnullis capitibus magis conciſis & à ſeinuicem quaſi dependentibus, duo in vnum contraxerimus, coniunxerimusq. vt præmiſſo Titulo, capitum quoque numerus in corpore Textus reſponderet, & nec plura nec pauciora quàm centum, hic à nobis nullo prætermiſſo, reponerentur. A

Ex cap. 3. Audimus loquentem Sapientiam; Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur transgrediens vſque ad finem, &c.] *Verba iſta allegantur ex Sapientia Sirach, ſiue ex Eccleſiaſtico cap. 23. concordatq. in pleriſque hic lectio noſtri Auctoris cũ edit. 70. at in vulg. paullo aliter ſequentia ſic leguntur:* Omnis homo qui tranſgreditur lectum ſuũ, contemnens in animam ſuam, & dicens: Quis me videt? tenebræ circumdant me, &c.] *In reliquis vero poſt ſequentibus, partim cum vulg. & partim cum 70. verba hic conſonant, quare & vtriſque nos in tranſlatione pro exigentia rei accommodauimus: & in aliquibus verba etiã* B *quædam Scripturæ aliter ab Auctore alecta atque accommodata, prout ſunt apud ipſum reddidimus. cuiuſmodi hic ſunt iſta:* At contra, hominis oculos timet: nec intelligit infinitis partibus oculos Domini lucidiores eſſe ſole, circumſpicientes, &c.] *quæ per adluſionem ex iam citato Sapientiæ cap. 23. videntur dicta, & ſic applicata: vbi in edit. 70. hic eſt:* Et oculi hominum timor eius: & non cognouit, quoniam oculi Domini decies millies lucidiores ſole, inſpicientes omnes vias hominum, & intuentes in abſconditas partes, &c.] *in vulgata autem ſic:* & non intelligit, quoniam omnia videt oculus illius; quoniam expellit à ſe timorem Dei, huiuſmodi hominis timor. & oculi hominum timentes illum: & non cognouit, quoniam oculi Domini multo plus lucidiores ſunt ſuper ſolem, circumſpicientes omnes vias hominum, &c.] *vnde quæ in his lectionis ſit conuenientia, & quæ differentia, Lector conſideret. Conſtat autem totum hoc Tertium Auctoris caput, ex verbis Sapientiæ Sirach, cap. 23.*

C

Ex cap. 5. Non dicas: à Deo abſcondar, & ex ſummo quis mei memorabitur? In populo magno non ero in memoria, &c.] *Ex capite 16. Sapientiæ Sirach, citantur iſta: vbi etiam alia atque alia notanda occurrit lectio. ſiquidem in vulg. hic inter alia ſic eſt:* In populo magno non agnoſcar: quæ eſt enim anima mea in tam immenſa creatura? Ecce, cælum, & cæli cælorum, abyſſus, & vniuerſa terra, & quæ in eis ſunt, in conſpectu illius commouebuntur, &c.] *at in edit. 70. ad verbum, ſic:* Non dicas, à Domino abſcondar: numquid ex ſummo quis mei memorabitur? In populo magno nõ ero in memoria: quæ eſt enim anima mea in immenſa creatura? Ecce cælũ, & cælum cæli: Dei abyſſus, & terra, commouebuntur in viſitatione eius: montes ſimul, & fundamenta terræ, cum conſpexerit illa, tremore concutiuntur.] *Cuius loci verba, quouſque ab Auctore extenduntur, etiam hic producere ex edit. 70. viſum eſt: vt quilibet conuenientiam atque differentiam lectionis videat decernatq. vbi partim S. Ephræm cum 70. & partim cum vulg. conſentit, partim etiam ab vtriſque diſſentit, aliterq. nonnulla legit. ſicut recte examinanti ac conferenti patebit.* D

Ex cap. 15. Et comedit Iacob, & ſaturatus eſt, recalcitrauitq. dilectus, incraſſatus, impinguatus, dilatatus, &c.] *Locus eſt Deuter. 32. vbi in vulg. illud:* & comedit Iacob, & ſaturatus eſt, recalcitrauitq. &c.] *eo in loco deeſt, ſed ponitur in edit. 70. vbi ad verbum ſic eſt:* Et comedit Iacob, & ſaturatus eſt; & recalcitrauit dilectus. Impinguatus eſt, incraſſatus eſt, dilatatus eſt: & dereliquit Deum, qui fecit eum: & receſsit à Deo ſaluatore ſuo.] *concordat autem hic in aliquibus partim cum vulg. & partim cum 70. noſtri Auctoris lectio; quam & alibi aliquoties ab eodem citatam & pulchre applicatam vt hic inuenies, etiam hoc eodem tomo 2. poſtea, vbi in tract. de Panoplia ſeu armatura ſpiritali, locus ille ſic citatur:* Comedit Iſrael, & ſatiatus eſt, & recalcitrauit dilectus, incraſſatus eſt, impinguatus eſt, dilatatus eſt, & dereliquit Deum factorem ſuum, &c.] *vbi quaſi eodem modo eſt per omnia, vt hic & apud 70. niſi quòd pro* (Comedit Iacob) *vt hic habetur, & in edit. 70. illic* (Comedit Iſrael) *legatur, ſicut & quandoq. alibi.* E

Ex Cap. 23. Scriptum eſt in lege Moyſis: Si venundatus tibi fuerit frater tuus Hebræus aut Hebræa; ſeruiet tibi ſex annis: & ſeptimo dimittes, &c.] *Quæ Moyſis verba habentur Exod. 21. & Deuteronom. 15. vnde ea hic mutuatus eſt Auctor, quamquam tamen (vt apparet) magis ex loco Deuteronomij, quocum etiam verbatim hæc lectio concordare videtur per omnia, præſertim iuxta LXX. at in vulg. paullo aliter ibi ſic reperitur:* Cum tibi venditus fuerit frater tuus Hebræus, aut Hebræa, & ſex annis ſeruierit tibi; in ſeptimo anno dimittes eum liberum.] *& paucis ibidẽ interiectis, poſtea:* Sin autem dixerit: Nolo egredi; eo quòd diligat te, & domum tuam. & bene ſibi apud te eſſe ſentiat: Aſſumes

ſubulam,

A ſubulam, & perforabis aurem eius in ianua domus tuæ, & ſeruiet tibi vſque in æter-
num: ancillæ quoque ſimiliter facies.] *Et vt de differentia & conuenientia iſtorum cum ci-
tato loco Exodi conſtet, etiam inde verba adducam; quæ ibi ſecundum LXX. ſunt eiuſmodi:*
Si acquiſieris ſeruum Hebræum; ſex annos ſeruiet tibi: ſeptimo autem anno abibit li-
ber gratis, &c. *ac paullo ibidem poſtea:* Sin autem reſpondens ſeruus dixerit: Dilexi Do-
minum meum, & vxorem & paruulos, non abeo liber: adducet eum Dominus eius ad
Tribunal Dei, & tunc adducet eum ad oſtium ad poſtem: & perforabit Dominus eius
aurem ſubula; & ſeruiet ei in ſeculum, &c.] *at in vulg. Exod. 21. ſic:* Si emeris ſeruum
Hebræum, ſex annis ſeruiet tibi: in ſeptimo egredietur liber gratis, &c. *ac quibuſdam
interiectis, poſtea:* Quòd ſi dixerit ſeruus: Diligo Dominum meum, & vxorem ac libe-
ros; non egrediar liber. offeret eum Dominus dijs, & applicabitur ad oſtium & po-
ſtes; perforabitq. aurem eius ſubula, & erit ei ſeruus in ſeculum.] *Ex quibus, lectionis
varietatem diligenti Lectori expendendam conciliandamq. relinquimus; nobis verba hinc inde addu-*
B *xiſſe, & cum citatis hic ab Auctore contuliſſe ſat ſit: quæ quidem hoc loco & alibi conuenientiſſi-
me ab Ephræm adducuntur & applicantur. myſticeque ac ſpiritaliter eadem per S. Hieronymum li-
bro ſecundo aduerſus Iouinianum, exponuntur, vbi inter alia, quid ſit Septimo anno egredi ſeruum
liberum; & perforari eius auriculam; ac cum vxore & liberis ſeruire, &c. optime explicatur &
accommodatur, ſicut & alibi apud eundem.*

Ex cap. 28. Sic cum peruerſo oportet peruerti, & pedibus peccati nequaquam ſu-
bijci, &c.] *In Græco hic eſt:* οὕτω δεῖ διαστρέφειν μετὰ στρεβλοῦ, *&c. quod, etſi aliter quoque
ita transferri poſſet:* Sic cum peruerſo oportet conuerſari &c. (*nam & illud, verbum* διαστρέφειν
ſignificat) *tamen hoc loco vertendum potius videtur vt poſuimus, conſiſtendumque in acceptione
vocis illius præmiſſa: reſpicit enim vt apparet, ad ſuperiorem locum, vbi eſt:* καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις *.i. & cum peruerſo perucrteris, &c.] vt eſt Pſalmo 17. additurq. hic poſtea,* τοῦτο διαστρέφειν ἐστίν, *&c. quamquam tamen illud* (διαστρέφειν) *in bonam potius partem hic accipi col-*
C *ligitur ex loco Matth. 5. adiuncto:* Si quis te percuſſerit in maxillam dexteram, (*ſequitur-
que ibi in Græco*) στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην *.i.* verte illi & alterã.] *ſubditurq. immediate:* οὕτω
δεῖ διαστρέφειν μετὰ στρεβλοῦ, *&c. .i. ſic cum peruerſo oportet peruerti, & pedibus peccati nequa-
quam ſubijci. q. d. ſi cum peruerſis peruerti oporteat: ita peruertamur, vt ſub pedibus peccati
nullatenus verſemur, aut (ſicut ante dicitur) vt iniquitati nequaquam nos accommodemus, in
quo peruerſitas cenſenda eſt, &c. at ſicut Chriſtus monet, vt ſi quis nos percuſſerit in maxil-
lam dexteram, vertamus illi & alteram. & ſicut Apoſtolus cohortatur, vt non vincamur à ma-
lo, ſed in bono malum vincamus, &c.*

Ex cap. 35. Si ægrotum viſitas, vide ne inimicus inter vos ocioſiloquium ſuggerat,
aut detractiones, &c.] *In viſitatione ac conſolatione infirmorum, quæ vitanda ſint, & quæ
potiſſimum agenda atque ægrotantibus proponenda, breuiter hic tangit & comprehendit. Vitandos
autem ibi dicit ſermones vanos & ocioſos, ac detractorios, ex quibus tam auſcultantes quàm lo-*
D *quentes, damnum percipiunt; cùm moris ſit (vt recte hic ait) Diabolo, nocere vni quidem per
linguam, alteri autem per auditum, &c. Conſolandos porro ægrotos admonet ex ſacris Scripturis,
adducendo inde ſalutaria, quibus, mente ac ſpiritu (vt alibi dicit) infirmi reficiantur, & ædificen-
tur: tum etiam proponendo ijs Paſſionem Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti: atque iſta cùm ſaluberrima
ſit doctrina, merito retinenda eſt, & ad praxim atque effectum tempore & loco ſuo à viſitantibus
reducenda. Quò etiam faciunt, quæ hoc Tomo ſupra à noſtro adducta ſunt Auctore in Parænese 33.
quæ eſt de Patientia, & compunctione. cuius ibi initium eſt:* Cariſsimi, præbeamus nos tamquã
ſtrenuos milites, pro Rege noſtro Chriſto, &c.] *ac poſtea Parænese 35. quomodo cõſolari opor-
teat puſillanimes: vbi de duplici Conſolatione agitur; & differentia inter Conſolatorem ſpiritalem,
& ſenſualem adducitur, copioſeq. explicatur. De quo, plura vide apud S. Hieronymum, in
Epiſtola 27. quæ eſt ad Euſtochium virginem, ſuper epitaphio Paulæ matris: vbi inter alia mul-
ta, etiam agitur de ſolamine quo ægritudo alleuanda eſt, & de Paula matre, quomodo ægrotan-
tes moniales tractare ſolebat; & Paulam matrem, Euſtochium filia; & monachos, alij, &c.] item*
E *S. Bernard. in Sermone 86. ſuper cantica, cuius principium eſt:* Non eſt quòd ex me iam quæ-
ratur, cur quærat anima verbum, &c.] *vbi inter alia, oſtenditur infirmitatum & neceſſita-
tum omnium, verbum Dei remedium optimum eſſe, &c. De quo & alibi apud eum, alioſque
Patres, quorum hic loca citare foret prolixum.*

Ex cap. 45. Prudentem atque ſincerum oportet eſſe Monachum, vt alia quidem tam-
quam ridicula prætereat, alia per humilitatem, alia autem ſale conditis verbis, &c.]
Vbi alia lectio ſic habet: Prudentem & ſimplicem conuenit eſſe monachum: vt mala quæ
contra ipſum ab aduerſario adferuntur, cognoſcat; & alia partim velut ridiculoſa per-
tranſeat, alia cum humilitate, & alia per ſermonem ſale conditum, &c.] *Reſpicitque*

non obſcure ad illa verba Apoſtoli Coloſſ. 4. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος .i. Sermo veſter ſemper in gratia, ſale ſit conditus; &c. nam & hic Græce eſt, ἐν τῷ ἠρτυμένῳ λόγῳ .i. in verbis ſale conditis. vel in ſermone, ſale, condito; ſiue oratione ſalibus quibuſdam aſperſa, &c. A

Ex cap. 57. Vbi reperitur: Suggerit namq. cogitationi fratris, ſecunda ac tertia feria hebdomadæ indulgẽdum eſſe otio; ſinitq. eum reliquis diebus opprimi cogitationibus, vſque ad tẽpus reddendi operis, *&c.*] *alia ſic habet lectio:* Suggerit enim ſpiritus acediæ, monacho, &c. *& al.* Suggerit enim cogitationi monachi, duobus aut tribus diebus in hebdomada feriandum eſſe: permittitque ipſum reliquis diebus hebdomadæ diuexari cogitationibus, vſque ad finem hebdomadæ, &c.] *vbi in Græco eſt, μέχρι τῆς ἑβδομάδος τὸ τέλος. quæ etiã lectio hic ſatis quadrat placetq. ſicut & altera, quæ habet: ἄχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ ἔργου .i.* vſque ad tempus retributionis operis. *aut ſi mauis,* vſque ad tempus reddendi operis, *ſicut hic vertimus. puto autem vtrobique extremum omnino hebdomadæ diem intelligi, quo ab illis penſum exigebatur, &c.*] *Poſtea in fine eiuſdem cap. 57. vbi habetur:* Enitere igitur, vt quotidie aliquid agas, dieique opus ad diem adiungas: & mens tua non illaqueata curis, liberius vacet orationi, &c.] *in alio MS. ſic legitur:* Da operam ergo, vt diei opus ad alterius diei laborem adiungas; & mens tua curis atque moleſtijs obuincta non detineatur: ſed orationi potius & exercitationi, ac manuali operi tuo aſsidue vaca, *&c. vbi Græce eſt, ἀλλὰ σχόλαζε τῇ προσευχῇ, &c.*] *at præcedens lectio quia plenior videtur & inſtituto accommodatior, magis etiam ob perſpicuitatem hic quadrat, probaturq.* B

Ex cap. 58. Quando quis vitæ renuncians, egreſſus fuerit ad fratres, ipſo adhuc in primordijs religionis conſtituto: ſuggerit ei deſiderium improbus, ad habitum accipiendum intempeſtiue, &c.] *Vbi in alio MS. ſic continetur:* Quando aliquis abdicata vita ſeculari, exierit ad cœnobium plurium fratrum: ſuggerit ipſi adhuc in primordijs verſanti inimicus deſideriũ accipiendi habitus ante tempus, &c.] *vtraque autẽ lectio bona eſt, & perſpicua: daturq. vtrobiq. hic intelligi, τὸ ἅγιον σχῆμα .i. habitum ſanctum non ſtatim Nouitijs monachis, etiam antiquitus concedi ſolere: nam antequam eo induebantur, aliquamdiu exercebantur & probabantur, & quidem in exteriore Tholo, vt conſtat ex ſupra adductis in Paræneſe 17. quæ incipit:* Frater dignus es habitus ſancto indumento monaſtico; ne extollaris aduerſus exſpectantes in futurum annum, &c.] *de quo & in noſtris ibi Scholijs, plenius.* C

Ex cap. 69. Et facta eſt tempeſtas magna in mari, & nauis periclitabatur conteri: & timuerũt nautæ, & clamauerunt vnuſquiſque ad Deũ ſuum, (*ac al. ad proximum ſuum*) & iactum fecerunt vaſorum, &c.] *Verba ſunt Ionæ 1. cap. quæ hic vt ſunt in Græco textu Ephræm, & apud 70. tranſtulimus. vbi in vulg. paullo aliter nonnulla ſic leguntur:* Et timuerunt nautæ, & clamauerunt viri ad Deum ſuum: & miſerunt vaſa quæ erant in naui, in mare; vt alleuiaretur ab eis, &c.] *Sequentia autem hic poſtea Ionæ verba:* Clamaui in tribulatione mea ad Dominum Deum meum, &c. *ſunt apud eum ſecundo cap. concordatq. in ijs hic quoque Auctor cum 70. quæ tamen in vulg. paullo etiam aliter ſic ſe habent:* Clamaui de tribulatione mea ad Dominum, & exaudiuit me: de ventre inferi clamaui, & exaudiſti vocem meam, &c.] *Adhibet autem iſta Prophetæ hic verba loco exempli, vt illis doceamur & nos inter tentationum ac tribulationum procellas, non deficere aut deſperare: ſed confidenter potius ad Deum ſemper recurrere, eiusq. auxilium implorare, &c. Per vaſa porro in mare proiecta, abdicationem rerum terrenarum indicat, quodq. quibuſcunque rebus ſecularibus ſpretis, ad ſolam vitam æternam anhelandum ſit; & nequaquam obueniente nobis calamitate aliqua deſperandum, &c.* D

Ex cap. 70. Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo: quoniam confitebor illi, ſalutare vultus mei, & Deus meus.] *Verba iſta ex Pſalmo 71. hic ad recolligendas cogitationes, conſolandamq. propriam animam inter anguſtias, accommodata ſunt. diſcordantq. in hoc ſolum à lectione vulg. quòd ibi adhibito* (adhuc) *legatur:* quoniam adhuc confitebor illi, *&c. hic autem non item: at ab edit. 70. in eo dumtaxat eſt differentia, quòd ibi ſit, σωτηρία τοῦ προσώπου μου .i.* ſalus vultus mei: *hic autem apud Ephræm legatur, σωτήριον τοῦ προσώπου μου, καὶ ὁ θεός μου .i.* ſalutare vultus mei, & Deus meus. *quomodo etiam eſt in vulg. & in multis libris Græcis.* E

Ex cap. 71. Vbi eſt: deſumptiſq. duabus ficubus, cum pauculis moris, etiam ad aliũ Senem detulit: exhibitaque ipſi pœnitentia, dixit: Sume iſta pater, quia mittit tibi ille talis Senex, &c.] *Officium charitatis ac pacis per Fratrem illum largitione atque diſtributione eiuſmodi fructuum fuiſſe demonſtratum, ſatis hinc palã eſt: ſed dubiũ hoc loco moueri poteſt de pœnitentia, quam dicit Seni fuiſſe exhibitam, &c. Circa quod, vt certius quid conſtet, notanda eſt tri-*

A *plex quæ hic occurrit, varia lectio: eſt enim in vno MS. Græc.* καὶ μετανοίας αὐτῷ. *& in alio,* καὶ ποιήσας αὐτῷ μετάνοιαν *.i.* & faciens ipſi, ſeu coram ipſo pœnitentiam, &c.] *& al.* καὶ βαλὼν αὐτῷ μετάνοιαν. εἶπεν, *&c.] quæ tria pro iiſdem hic ſumi, ſatis clarum eſt, forte pro (genua flexit, vel in genua coram eo procidit, aut quid ſimile) quo denotetur aliquis pœnitentiæ illius actus, qui in acceſſu ad Seniores ac ſuperiores, cum reuerentia exhiberi ſolebat, vel etiã ante colloquium cum Sene, in genibus præcatiunculam aliquam ſub ſilentio ad Deum præmittendo, &c.] quomodo etiam ſupra demonſtratum eſt in Parœneſe 35. vbi de quodam Fratre ad alium viſitandi ac conſolandi gratia accedente, ſic narratur:* veniensq. ad ianuam fratris; & pulſans, pœnitentiam agit: admiſſusque ingreditur, ac ſe ad orationem componit, &c.] *vbi etiam Græce eſt,* καὶ βάλλει μετάνοιαν, *vt hic. De quo modo loquendi atque agendi, ibi plura in noſtris reperies Scholijs. pag. 164.*

Ex cap. 87. Non decet Monachum, vllam cum fœmina habere ſocietatem, *&c.] Alia*
B *hic lectio pro* ἀσύμφωνον *.i. non decet, ſiue diſſonat, aut diſcordat, habet* ἀσύμφορον τῷ μοναχῷ *.i. non expedit, vel damnoſum eſt Monacho, conuerſari cum fœminis, &c.] indicatur autem vtrobique magnum periculum ac damnum quod ex eiuſmodi commercijs atque colloquijs prouenire ſolet, & ſi in alijs, maxime inter Regulares, ſicut pluribus etiam alibi ab Auctore noſtro oſtenditur, ac præſertim tomo 1. in Tract.* de abſtinendo ab omni conſuetudine pernicioſa. *& in noſtris ibidẽ Scholijs, vbi in hanc rem, aliorum quoque auctoritates adduximus. Quod etiam faciunt, quæ Magnus adducit Baſilius in ſuis conſtitutionibus monaſtic. cap. 4. per tot. vbi viuis rationibus atque exemplis clare oſtendit, quòd nequaquam temere cum mulieribus conuerſari, & colloquia texere conueniat. idemque de virginibus tradit, in longo Sermone quem de Virginitate conſcripſit, ad Letoium melitenſem Epiſcop. vbi non pauca hæc facientia adducuntur. ſicut etiam apud Chryſoſtomum in prolixa longeq. pulcherrima Oratione, quam conſcripſit* Περὶ τοῦ μὴ τὰς κανονικὰς συνοικεῖν τοῖς ἀνδράσιν *.i.* Quòd regulares fœminæ viris nõ cohabitent. *cuius initium eſt:* οἴμοι, οἴμοι ψυχή *.i.* Hei mihi, hei mihi ò anima, *&c.] vbi pro Titulo admodum vitioſe in latinis Chry-*
C *ſoſtomi exemplaribus etiam poſtrem. edit. reperitur:* Quòd regulares fœminæ viris cohabitent. *abſque (* οὐκ, *non) quæ quàm deprauata ſit lectio atque illius Sermonis Inſcriptio, non ſolum ex manuſcriptis Græcis (in quibus conformiter legitur,* οὐκ συνοικοῦσι. *& al.* μὴ συνοικεῖν. *) ſed etiam ex ipſo Argumento, & contentis atque tractatis in illa oratione colligitur. Quibus accedit, quòd non ſolũ cum ipſius Chryſoſtomi, ſed etiã hic & alibi cum Patris noſtri Ephrem, ac Baſilij, & Nazianzeni, omniũq. aliorũ Sanctorũ Patrũ doctrina pugnet illa talis* ἐπιγραφὴ *atque inſcriptio. quare & in Indice Sermonũ Chryſoſt. quinti Tomi, & in Titulo ac frontiſpicio ipſius Serm. omnino cõrrigendũ, legẽdumq.* Quòd regulares fœminæ viris non cohabitent, *Sermo.] ideoq. aduertant impreſſores, & lectores.*

Ex cap. 88. Arbitror conducere Monacho, non exire cella ſine humerali ac pallio: ſiquidem nudo aliquo amictu ſiue cum ſolo colobio prodire, monacho turpe eſt, &c.] *vbi alia lectio habet;* Expedire conſidero Monacho præſertim iuueni, non prodire extra cellam abſque pallio, aut alio indumento: nam honeſtatem atque decentiam, amictus
D ille ipſi præbet: nudo autem lebitonario ſiue colobio iuuiorem monachum ambulare, monacho turpe eſt, &c.] *vbi hic habes,* εὐσχημοσύνην παρέχει *.i. honeſtatẽ atque decentiã præbet: at ibi,* ἀσχημοσύνην *.i. indecentiam præbet, ſiue indecorũ eſt, &c. quæ etiã hic lectio magis quadrare videtur.] Cæterum quod attinet ad vocab. Colobium, & lebitonarium, &c. quid ea ſint, & olim denotauerint, pro Lectoris ſatisfactione ac commodo exponam: Fuit autem Colobium, curta & truncata veſtis abſque manicis, quemadmodum etiam hic ac alibi illud nomen noſter vſurpat Auctor, ſed apertius Dorotheus abbas in Serm. de obedientia & ſubmiſſione propriæ volũtatis. poſt med. ibi:* Habitus ſiue veſtitus noſter is eſt: Colobium, id eſt, curta, & truncata veſtis abſque manicis, &c.] *vbi etiam quid innuat Colobij forma, & cur ipſi ſoliti ſint Colobium geſtare abſque manicis, cum alij manicas geſtarent, pluribus perſequitur explicatq. Vnde etiam Sozomenus lib. 3. cap. 13. ſcribit monachos Aegypti* χιτῶνας ἀχειριδώτους, *id eſt, tunicas abſque manicis habuiſſe: vt eo nimirum ſigno oſtenderent ſe manus ab iniuria & contumelia facienda habere penitus alienas, &c. quibuſcum etiam conueniunt quæ à Dorotheo, loco iam citato*
E *adducuntur. Quin & Caſſianus libro 1. de Habitu monach. cap. 5. de Colobijs ægyptiorum, ſic ſcribit:* Colobijs quoque lineis induti, quæ vix ad cubitorum ima pertingunt, nudas de reliquo circumferunt manus, vt amputatos habere eos actus & opera mundi huius ſuggerat abſciſsio manicarum: & ab omni conuerſatione terrena mortificatos eos, velaminis linei doceat indumentum. audiantq. per hoc Apoſtolum quotidie dicentem ſibi: Mortificate membra veſtra quæ ſunt ſuper terram, &c.] *quamquam tamen Caſſiani Colobia, vt alia manicis non omnino carebant, ſed ea (ſicut aperte ex hiſce eius verbis colligitur) citra cubitum deſinebant. cuiuſmodi etiam hodie fere in veſtibus ſacris Dalmaticas, ſeu tunicellas cernimus, &c.] Dicitur porro Colobium etiam lebitonarium, ſicut tradit Iſidorus lib. 19. Etymol. cap. 22. dicens:* Lebitonarium eſt colobium ſine manicis, quali monachi Aegyti vtun-

tur, &c. *quomodo etiam quaſi pro iiſdem hæc duo vſurpare hic noſter videtur Auctor, dum dicit: γυμνῷ τῷ λεβιτωνί, ἤτοι τῷ κολοβίῳ .i. nudo lebitone, ſiue colobio, &c.] licetq. iſta græca ſint nomina (κολόβιον καὶ λεβιτῶνα) à latinis tamen etiam vt latina (colobium, & lebitonarium) inueniuntur vſurpata. Quod porro hic dicitur, non licere Monacho prodire extra cellam, ἄνευ κατανωτίου .i. ſine ſuperhumerali, &c. videtur vocabulum κατανωτίον, hic quoque pro analabo, id eſt, ſcapulari accipi, quod ab humeris dependet, crucemq. deſignat, &c. vt in Sermone iam ante allegato eſt apud Dorotheum, vbi ſymbolum & forma analobi deſcribitur, de quo & Caſſian. libro 1. de Habitu monach. cap. 6. & apud alios alibi. Accipitur autem proprie κατανώτιον, pro ſuperhumerali, & amictu qui humeris ac dorſo fertur: hinc κατανωτίζομαι, id eſt, dorſo fero: vnde & ſcapulare, quaſi quod ſcapulis geſtatur, vel amictus quo ſcapulæ potiſſimum teguntur, &c. vt hoc loco, & alibi.* A

Ex cap. 92. vbi habetur: Tantum ſæpe odium inter illos inimicus auget, vt abijciant breuem illam diſcordemq. concordiam.] *In alio MS. pro (ἀσύμφωνον .i. diſcordem) legitur, ὡς ἀσύμφορον φιλίαν αὐτῶν ἀποβάλλωσιν .i. vt inutilem ac damnoſam ſuam amicitiam abijciant, &c.] redditurq. vtrobique optima ſententia: quamquã per ἀσύμφωνον φιλίαν .i. concordiam diſcordẽ, ſcite & eleganter magis exprimatur Prouerbium, quo indicatur inter improbos veram ac firmã diuturnamq. amicitiam eſſe non poſſe: ſed tum vt ſyncera ac diuturna reddatur, virtute & timore Dei corroborari ac ſtabiliri debere: quod etiam hic vult Auctor, dicens:* Qui vero Deum timet, numquam ſine ſuperna ſapientia diliget, &c.] *nam abſque diuini timoris vinculo, amicitia ficta ac ſimulata eſt, & concordia diſcors: qualis inter vitioſe viuentes regnare ſolet.* B

Ex cap. 94. vbi inter alia illud Pſalmi adducitur: Et omnes vias meas præuidiſti: quia non eſt dolus in lingua mea, &c.] *in vulg. iuxta heb. legitur:* non eſt ſermo in lingua mea, &c.] *at in edit. 70.* non eſt ſermo iniuſtus in lingua mea, &c.] *quemadmodum etiã legitur in pſalterio Aethiopico, quocum & in hoc Metaphraſis conſentit Apollinarij, &c. Ceterum in alijs ſacris Codicibus græcis ſere legitur vt hic apud ſ. Ephrem, οὐκ ἔστι δόλος .i.* non eſt dolus in lingua mea, &c.] *ita quoque apud Sanctos Hilarium, & Auguſtinum: & paſſim apud Patres Græcos, Baſilium, Chryſoſtomum, & alios. De reliquis lectionum varietatibus, ad ſequentia eiuſdem Pſalmi verba hic producta facientibus, plura qui volet in Scholijs nouæ Romanæ editionis LXX reperiet; quò Lectorem varietatis lectionum ſtudioſum, in cæteris hic remittimus.* C

Ex cap. Centeſimo, vbi ſub fin. ſic habetur: Si ergo ſubrepens inimicus, concupiſcentiam rerum præteritarum in mente tua ſeminauerit: vide ne vlla quidem ratione patiaris cum eiuſmodi cogitationibus verſari, &c.] *in alio MS. paullo aliter ſic:* Caue ergo patiaris obrepentem inimicum ſeminare in mente tua concupiſcentiam eorum quæ præterierunt: neque prorſus apud te patiaris commercium atque colloquium cum cogitationibus iſtiuſmodi, &c.] *quod idem & alibi ſæpe Auctor inculcat ac repetit, & à malis concupiſcentijs præteritis vnumquemque ſerio dehortatur ac reuocat, &c.*] nam mala *inquit*, conſuetudo atque affectio, paſsio eſt improba, Deum ad iracundiam prouocans, & homines exacerbans, quam Dominus deſtruet. Cui gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.] *& vt alia ibi habet lectio:* Praua autem affectio atque conſuetudo, noſti quid ſit? paſsio ea eſt peruerſa ac improba, quam Dominus exterminabit & deſtruet: Ipſi gloria, in ſecula. Amen. D

FINIS CENTVM CAPITVM.

E

EIVSDEM SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAEM SYRI,

De Perfectione, qua præditum eſſe decet Monachum.

Vtilis planèq. neceſſarius hic eſt Sermo.

Eodem G. Voßio Interprete, & Scholiaſte.

A ANNO * præterito ad me acceſſere quidam, poſtulantes vtilia nonnulla ſuis Monaſterijs: ſed tunc mihi cum ijs loqui non vacabat, quòd infirmitate corporis detinerer. Vnde me tacentem, dolor excuſauit: conſpicientes enim vehementiam dolorum, ſilentij cauſſam agnouerunt. Admonitus ſum ergo paullo ante, quòd & ab alijs monaſterijs miſſi ob id ipſi aduenißent. Quid igitur agendum? priuatim cum his, & ex alia parte cum illis ſermonem inſtituam? aut vno eodemq. colloquio, vtriſque ſatisfaciam. Cæterum vereor pertranſire, quæ egregie apud eos paullo ante geſta ſunt: ne meipſum condemnem. Abſurdum quippe eſt, hominem
B rudem inſtituere ſapientes: ſicut etiam pauperem, opulentos ad conuiuium inuitare. Senſu * enim ego puer ſum: at illi, profectu admirabiles euaſerunt. Neque vero verba veritatem conſtituunt: ſed ipſa veritas verbis fidem addere ſolet. Noui componere verba, non inficior: at variæ virtutis exhibere modos, non eſt datum mihi. Opus, eſt imago virtutis: Sermo autem imaginis adumbratio eſt: in adumbratione vero nullus character, ſed ſolum eſt characteris & figuræ * commentum. Quid ergo? rogati recuſabimus? poſtulati non præbeamus? Quis porro nobis obedientiæ foret fructus? cum & multi obedientiam, ad virtutem * parandam aſſumpſerint. Si porro res * ipſas intueamur: inueniemus ſeruos proprijs Dominis mutuum dantes, & iuuenes
C ſenibus conſilia impertientes, indignosq. maximis viris in aliquibus rebus adiutores & ſocios. Ex varijs populus conſtat, vnaq. gloria reſultat: at maior eſt cui gloria defertur, quàm qui glorificat, ac gloriam defert: & quæ eſt mediatrix & conciliatrix, inter ambos quos conciliauit, cohoneſtatur. Exerceamus nos in verbis atque colloquijs, ſicut miles ſub duce ſuo. * Intelligant fratres, nos verba facere poſſe, cum opera non habeamus: vnum hoc agnoſcite in nobis vtile, quòd veritatem adamantes, nos ipſos accuſamus. Doleo me non agere opus, de quo vt loquar obſecratus ſum: & vereor, ne qui reipſa agit quod ego doceo, me vt indignum repudiet. At icirco ne imperium detrectabo? non poteſt ſubditus dijudicantibus aduerſari. Plura
D vos noſtis fratres, qui factis ipſis docetis: breuibusq. addiſcere deſideratis, qui ex oratione voluptatem capitis. Dicam etiam vobis, fructum eſſe verum cibum: at frondibus, fructum adumbrari. Verba ſe in modum habent foliorum: opus autem inſtar fructus. Vultis noſſe virtutem arboris? ex fructu ac eſu cognoſcetis illã: nam folia, per ſimilitudinem fallunt. Satisfaciam vobis, conſcius humilitatis veſtræ. Noui paruitatem meam, & modeſtiam veſtram ſuſpicio. Dicam veſtrum eſſe *, fluentum, quod apud vos enteſcit.

* *al. Nuper ad me quidam venerunt, &c.*

Nota ſummam S. Ephram modeſtiam.

* *al. Νηπιάζω γάρ.*

Notanda.

* *φαντασία.*

* *f. ad virtutis effectum.*

* *al. ad mandata atque iuſsiones reſpiciamus.*

* *al. Diſcant nos dicere poſſe, &c.*

Magna modeſtia, & humilitatis animi verba.

Allegoria ſimilitudinibus eleganter admixta.

* *fort. pro ῥεῦμα, legendum eſt εὔσημα, inſigne.*

Pauperes

Pauperes ij ſunt, qui purpurā Regis geſtant, tametſi ipſi habitu vili vtantur A
ac humili. Qui Regale diadema faciunt, indigniores ſunt qui illo vtantur: ſed
Ab exemplis. tamen faciunt quod iubentur. Noui quo pacto agricolæ terram aratris ac
** al. tardior ſū.* bobus proſcindunt: ſed ad opus ego * ineptiſſimus ſum. Multi ſunt qui ex
conſuetudine, quæ ad artem aliquam pertinent penitus norunt: ſed de illis
rationē reddere nequeunt. Alij, vſu ac conſuetudine proficientes, excogitarūt
Dicendorum propoſitio. artes, aut ab alijs inuentas concinniores reddiderunt atque ornarunt. Sic &
ego vobis, de noſtri temporis moribus verba faciam: alia quidem ex more di-
cendi ſciens, alia etiam ex ijs præbens quæ vſu & laborum experientia di-
** al. diuinis officijs.* dici. Vita Monachorum angelis ſimilis, eorumque inſtitutum diuino * mi-
Vita monaſticæ fructus & commoda. niſterio plenum eſt. Continet enim vitā, quæ in præſenti, Deo inſeruit; & an-
te, hanc fœnori dat, vt pro vſura vitam æternam accipiat. Præbet ipſi be- B
neuolentiam, & particeps gloriæ cæleſtis efficitur. Loco præſentium labo-
rum, ſperat fruitionem æternorum bonorum. Mutuo dat terrena, & recipit
Vide Schol. cæleſtia. Soli monachi, * ſuper terram diuini certaminis conditionem atque
A Similibus. conſtitutionem norunt. Nautæ in mari nauigantes, moleſtias perferunt: at ipſi
** ἀερινὴ ἐνέργεια.* in quiete vitam agentes, pericula experiuntur. Sicut illis mare: ita his * aerea
efficacitas & poteſtas. Sicut illos venti prohibent vlterius procedere: ita hi
Eph. 6. in aere contra aduerſarios ſpiritus pugnant. Dixit Apoſtolus de hac con-
certatione: & ſpiritalia nequitiæ nominauit. Circummuniuit locum opti-
** ἀλείμμασι.* mis * vnguentis: & aggredientes accurate inſtituit, vt inſidias latentes non
ignorarent. Monachis cum hoſtibus certamen eſt, quos non vident: quales
** al. artifices.* ergo eos eſſe oporteat, non recuſabo dicere quod ſentio. Nam & * pro- C
phetæ ſunt, qui artem ſpiritalem tractant, cuius expers eſt caro: opus fa-
A vario effectu. ciunt incognitum, quod neque ipſi qui faciunt, cernunt. negotiantur non in
ijs ex quibus fructum capiunt: ſed in ea quæ ſperant, laborem intendunt:
** συγκατάθεσις.* Via ipſis eſt intelligentia: terminus autem aſſenſio * & comprobatio. Animo
** μυρίαις θεωρίαις περισπῶντες.* proficiſcuntur in cœlum: & mentem ſexcentis meditationibus ac lectioni-
bus paſcunt oblectantq. Multi occultati inſidias effugerunt: alij non reſi-
ſtentes, vicerunt: aliqui etiam ob metum receſſerunt: nonnulli quoque
captiui, illuſi ſunt; multi etiam occiſi: pauci omnino traiecerunt, & rari
mercatores ſuas merces ſalutis aduexerunt. Quemadmodum qui ad bar-
** al. via.* baros iter ſuſcipiunt: ſic etiam eſt * vita monachorum. In duabus rebus
negotium tractant: aut cum exſpectatione magni lucri, ſi rem bene geſſerint; D
aut etiam metu ſubſtantiam quam habebant amittendi. Vidi per ciuitates in
Similia à ſpectaculis ducta. ſpectaculis & ludis quæ dicuntur, quoſdam cum feris atque leonibus decer-
tantes: nihil plane minus opus aggrediuntur Monachi; aut enim ditantur
repente, aut etiam vita ſpoliantur. Quin & Apoſtolus Paulus, ſuam vitam,
1. Cor. 4. ſpectaculum appellauit: vt confirmetur oratio noſtra, quòd in agone certa-
** al. illud.* tis. Idem etiam ſtadium * illā nuncupauit, & pugnare ſeipſum affirmat: vn-
1. Cor. 9. de ex pugna ſtadium, & ex lucta certamen intellige; quæque ibi agantur, à
ſpectantibus animaduerte. Angeli & homines ſpeculantur: vt non imme-
Monachorum vita vt angelis ſit ſimilis. rito dixerimus, Monachorum vitam Angelis eſſe perſimilem. Sed cuiuſmo-
di ſunt quæ vident Angeli? niſi operationes occultas, laqueos in cauea con-
ſtitutos, mores fraudulentos, inuaſiones ex inſidijs, machinationes dæmonum E
Ab angelis quænam ſpectentur. miro modo contextas & implicatas, quo pacto eas tranſiliant atque euadāt.
** al. ſuper.* Spectant, quomodo ferarum * inſtar vincant; quomodo aduerſarios in fugam
vertant; quo pacto alios redarguant; quo pacto fucatos amicos de medio
Ab hominibus quæ ſpectentur. tollant: hæc ſunt quæ aſpiciunt Angeli. Quæ porro cernunt homines,
prorſus res humanæ ſunt; excitantur enim aduerſus eos, perſecutiones, co-
gitationes, inopiæ, anxietates & inquietudines, morbi, ſeditiones & in-
ſtabilitates, accuſationes, calumniæ, reiectamenta, & his ſimilia. Multis

difficultati-

A diﬀicultatibus eſt expoſita monachorum vita: nã ſi remiſſior ſit, decipitur. ſi minus ſyncera ſit, cito inſtar vini aqua * mixti peruertitur; & aceſcens, non amplius in pretio eſt, ſed vileſcit; non amplius vſui, ſed damno; nec oble-ctamento, ſed nauſeæ. Inſtar vini, debet vita noſtra conſeruari. Non, quæ-cumque ſors tulerit, admittenda. Non ridiculis vacandum. non verborum quamuis ſanorum multiplicitate gaudendum. non tropis figuriſq. verborum frequentibus, quamuis ſyncerę ſint, non diuerſis aſpectibus, licet etiam vo-luptatem minime ſuggerentibus. non etiã multiloquio indulgendum, etiamſi aſtantes rogent: nam licet non noceant qui in his verſantur, lucro tamen frui non poſſunt. Pigros noui multos in ægritudines incidiſſe: alios autem * ægrotantes, ſibi requiem comparaſſe. Alij aduerſis preſſi, etſi infirmantur

Diﬀicultates vitæ monaſticæ. * ὑδρωμένης. *A quibus monachum abſtinere conueniat.* * *al. laborãtes*

B propter labores: valetudine tamen recuperata, & lucrum & laudem refe-runt. Non recuſauit carnis infirmitatem Paulus: & tamen ipſe repoſitam ſibi coronam confeſſus eſt. Qui ad labores ſe ſegnem præbet, ſtupidus eſt, & in omne vitium præceps, ac inter fortes gregarius * atque plebeius. Hic eſt, qui non eſt profeſſus ſolitariam vitam; ideo neque aliquid poſſidet, neque exprobatur ei non poſſidenti: at * qui profeſſus eſt, ſi labores detre-ctet, caſtigatur; & ſeruitutis ab eo opus exigitur. An ignoratis, quid miles piger ſuſtineat? Repetitur ab eo diligenter armorum, telorumq. geſtatio; equi vſus, ac totius operis militaris. exigitur ab eo meditatio, exercitatio, obedientia, & ſtrenuitas in rebus agendis. Non erit iuſta monacho negli-genti excuſatio: ſicut neque agricolæ terrã præclare non colenti. Carnẽ tuã

2. Cor. 11. 12. *2. Tim. 3. & 4.* * ἰδιώτης. * ὁ ἐπαγγειλάμενος. *A milite ſegne quænam requirantur.* *Contra Monachos deſidioſos.* * παύσας.

C monache * edomans ac reprimẽs, euangelici fructus delitias in teipſo ſemina. Ne ſinas corpus ocioſum, ſicuti egit qui vnum talentum accepit: remiſſionẽ quippe cum gratia nactus, & ocio indulgens, condemnatusque vt reus, Chriſti miles euaſit: & cũ iam frueretur regiæ militiæ prærogatiua, in opere negligẽs exſtitit. Quòd ſi negligẽti illi atque torpẽti pepercit: ſane & mona-cho parcet. Si inutili parcit ſeruo Dominus, etiam illi parcet. Agricola ob negligentiam ſeminis flagellatur, miles ob inſordeſcentia arma, curator * at-que œconomus propter malam adminiſtrationem: & quomodo non multo magis etiam monachi, ſi negligentiores exſtiterint? Vinum deterius euaſit: in cauſſa vas fuit, vel locus, aut vnguentũ: Inquirit cauſſam illius Dominus, eaq. cognita, non ſinit vlterius corrumpi. Poteſt & culex minimus ſaporem

Matth. 25. *A pari. & ſimili.* * ἐπιμελής. *A minori ad maius.* *Ab exemplis.* *Græca obſcura.*

D corrumpere: & in hoc, ſolum culex accuſatur, quo minus vino poſſimus vti. Res nullius momenti ſæpe magnorũ malorũ cauſſa efficitur; & ex parua negligẽtia, ingentia atque incurabilia fiunt vulnera. Sciant & intelligãt mo-nachi, ſe velut ſeruos & agricolas, atque milites eſſe Chriſti; quodq. in cũctis dictis locis parati eſſe debeant. Omnesq. homines ſerui ſunt: ſed alij qui-dem fugitiui, & alijs ſeruiunt, id eſt, dæmonibus: alij vero exiguis officijs ſe emanciparunt. nonnulli etiam tamquam ſerui ſeruorum facti, hominum ſeſe obſequijs tradiderunt: Cæterum monachi, domeſtici ſunt * ac familiares. Attendite ad promiſſiones veſtras, & intelligetis quòd non mentior. Audi-te Apoſtolum, & aperte iam dicta cognoſcetis. ait enim: Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo. Et, carnis curam ne feceritis. Et, induite

Ex minimis ſæpe maxima. *Comparatio inter ſeruos. & monachos.* * θεράποντες. *Promiſſa attendenda.* *1. Cor. 9.* *Rom. 13.*

E vos armaturam Dei. Et, ſic curro, non quaſi in incertum, &c. Primum fecit, & ita docuit. Hæc eſt armatura Dei, vt quis & ſibi, & multis pro-ſit. Si paratus ſit Monachus, etiam imparatum in impulſu Draconis, eximat ac liberet. Agriculturam hic exercere oportet monachos, & belligerare. Ad multo * plura poteſt animus applicari, quàm corpus. Noui plæroſq. ope-ri intentos, & interim bellica meditantes. Eſdræ quoque tempore, ſe tales præbuerunt; ædificabant templum, & dexteras præparabant aduerſus ho-ſtes. Et tribus Beniamin, iaculandi peritia, vtraque manu haſtam contor-quebat:

Epheſ. 6. *1. Cor. 9.* * πολυμερέστερα. *1. Eſd. 1. 3. 5.* *3. Eſd. 1. 5. 6.* *Ab Exemplis.*

quebat: multo ſane amplius mens ſcite & expedite in varijs ſpiritalibus ope- A
ribus ſuffecerit. Quòd ſi hæc paullulum ſunt perſequenda: ego vobis quæ
Sementis comparatio, vis, atque potentia. ad ſementis comparationem pertinent, explicabo. Dicamus ergo nouale
eſſe, cognitionem animæ, quam à Deo, mediante gratia accepit: ſemen
autem Euangelicum, mandatorum obedientiam. Tu modò obedientiam
tibi para, & de pluuia qua ſemen creſcit, noli eſſe ſollicitus. Si pro præſen-
ti, incrementum concedere voluerit Deus: etiam alios diuina gratia paſcas:
Sin in futurum diſtulerit: tunc metes, & perennes diuitias conſequeris. Ex-
Gratia excolenda in nobis. cole quæ in te eſt, gratiam; & in excolenda ea, caue quod irrepit in detri-
mentum agriculturæ. Nam & formicæ nobis non ſentientibus, ſemen ca-
Allegoricè dicta, nè fiat acrimonia. piunt; & corui, te dormiente diripiunt. Adhibe ergo ſimul cum ruſticis in-
ſtrumentis, etiam bellica: & ligone ſpinas euelle: funda autem rapaces re- B
pelle. Acciditq. draconem agriculturæ tuæ imminere: verum tu intrepide
accedens fuga, & perſequere eum; vt ne apud te permaneat. Si Draconem
reliqueris; etiam reliquæ feræ per eum introibunt: & pigritante te circa mul-
titudinem, ſilueſtrem quoque reddent agriculturam tuam, vt nequeas fructum
** Ἱδρυσεν.* laborum tuorum percipere: quoniam ſyluam ſibi ac domicilium * conſtituit
Draco. Multæ enim regiones ſic deſolatæ factæ ſunt, varijque agri eo mo-
** κατὰ βραχύ.* do à feris penitus vaſtati ſunt. Legiſlator quoque ait, quòd * paullatim de-
Deuter. 7. lendus ſit Chananæus: ne in te irruant cunctæ beſtiæ terræ. Si inertes ac pigri
Exod. 23.33. fueritis fratres: iam cauſſam vaſtationis, vos præbetis. Si in vobis aſſueuerit
ſerpens: multiplicabit prolem, multaſq. latebras faciet, ac terram tuam
Contra ignauos & incautos. occupabit; quæ cùm perforata, & peruia longe lateq. fuerit anguibus alijsq. C
reptilibus; ſeminari nequit, ſataq. damno obnoxia erit, quia à ſerpentibus
Paſsiones animi citò euellendæ. fructũũ prouentus vaſtatur atque deijcitur. Niſi citius paſſiones quæ in te cer-
nuntur ſuſtuleris, hulcus efficiunt; niſiq. partiam putredinẽ curaueris, in infini-
tũ excreſcet: omnemq. ſubſtantiã tuam corrumpet. Hinc illincq. obturas vnũ
antrum: & ſerpens (quem diximus eſſe paſſionem) aliunde aperturam fa-
cit. Vnum aditum tu recludis: ille autem exitus varios patefacit. Ideo
non poteſtis præualere paſſionibus, vbi diuturnum callum obduxerint. Pro-
** al. non credidistis.* pterea * ne credite agriculturam noſtram eſſe fertilem: quia vaſtationi eam
præſidenter expoſuiſtis. Diffluxit agricolatio veſtra, & talem humanam
exiſtimatis naturam. De puritate ac caſtitate loquitur Scriptura, & aliò il-
lius putatis ſpectare verba. Teſtatur recte factis, & non creditis: admirami- D
** al. nobis.* ni verba, ſed opere non declaratis; eaq. vt Deus * vobis in admiratione ſit,
** al. putamus.* dumtaxat ſcripta arbitramini, & non propter ſuſcepta certamina. Ita ſunt
ſegnes huiuſmodi homines: hoſtium enim adiutores euadunt, & peiores ijs
Exemplũ Iob. ſunt, qui nihil agunt & ceſſant. Aduertite quid Inimicus fecerit ipſi Iob, ò Mo-
nachi: & intelligetis, quantis certaminibus inſtruebatur. poſtquam enim
Diaboli concitationes, & inſidiæ variæ. exploratam ſibi habet beſtiarum atque ſerpentum obſeruationem, ſimile
aduerſus ſimile concitat, vt religioſæ colluctationi tenebras offundat. Quoſ-
Similia ſimilibus coniuncta. dam è monachis corrumpit, aliosq. nondum corruptos violat. Si ſimile
ceciderit: ingenuus atque ſyncerus, multitudinis reprehenſionem non ſubi-
bit. Niſi de medio ſuſtulerit; perpetuum bellum habebit. Si lepram contra-
xerit, etiam fœtorem participabit. Si repulerit, ſcandalum multorum pe- E
Machinamẽta Cacodæmonis. ius ipſi erit. Iſtæ præcipuæ, ac maximæ hoſtis ſunt inſidiæ, quando ſu-
ſceptam ſecum concertationem confundere nititur: hacq. calliditate, duo
** πραγματεύεται.* ſibi * machinatur ac parat: nimirum, vt & ſecurum hominem atque impara-
tũ reddat; & vt, cum vere ſit hoſtis, non tamen eſſe appareat: tertiumq. gra-
ue ac intollerandum efficere in omnibus conatur, vt bona malis quàm ſimil-
Ab Exemplis. lima exiſtimẽtur: huiuſmodi autẽ rationibus, aduerſatur veritati. Sic Adamum
Gen. 2. 3. 4. ſupplantauit: eodemq. modo Caim euertit; illum, per mulierem; hunc,

per

A per fratrem. Non habeo, quomodo lupi fraudem * & calliditatem inuadendi exponam. Perterrefacio vos ò Monachi, quo pacto ſuſtinetis? et dum conſidero quæ vos patimini in acie diſpoſiti, obſtupeſco. Recte dixit Dominus, arctam eſſe viam, quæ ducit ad vitam. Nam ecce, anguſtia tamquam in ſpeculo per orationem apparet. Acerba ſunt præſentia Monachis, poſſeſſio * Inimica, voluntaria paupertas luctuoſa, & bonorum abrenunciatio grauis: continentia laborioſa, periculoſa nimis accurata diligentia, & ſilentiũ mœrore plenũ. Si reprehenderit, debitor euadit. Si tacuerit, flacceſcit in eo zelus Dei. Si loquatur, contra: & cum non loquitur, noxium. Nequit loqui veritatem: & cum non loquitur, non ſuſtinet. Simile opponit in omnibus Draco: in inopia, mercaturæ * vtilitatem; in vigilia, calumniam; in exercitijs, interemptionem.

τὴν ἐπίθεσιν.
Matth. 7. & Luc. 2.
** al. inſidiatrix*
**al. Si reprehenderis, ſi tacueris &c.*
Similia ſimilibus vt decipiantur.

B in oratione, accuſationem ocij: in veritate, obtrectationem; in charitate, maledicentiam; in hoſpitalitate, obſeruantiæ regularis negligentiam & contemptionem. in artificio ac verſutia, illius eſt virtus poſita, & in habitu pietatem ac religionem ſimulat. Periclitatur Monachorum vita, ne diſſoluatur: capita cum pedibus ſubſidunt, oculi cum manibus imbecilles ſunt, poſſeſſio fidem * exſtinguit, vſusq. a monaſtica exercitatione alienat. humilitatem propria auctoritas violat: diuertitque ſpem, ſollicitudo * temporalium. Quid in tanta ſimilitudine, vos veri ac germani monachi, agetis? vbi effigiem eiuſmodi effugietis? numquid in ſolitudinibus? Et quo pacto? nam & ibi confuſio dominatur. Præfecti, conſanguineorum inſtar, ſequuntur affectionem, nec quidquam fugiunt, aut in vllo mutantur; non enim

** Χρυσεμπορίαν*
** al. obſcurat.*
**al. temporum.*
Contra multa quorundam præfectorum affectiones.

C ſyluam habent ſibi ſociam: addite quæ intus ſunt, & cognoſcetis ſimilitudinem in omnibus. Reijci non poteſt, quod eſt ſecundum virtutem; quamuis vulgus aliam inire viam iubeat. Corporis actio, animæ opus obſcurat; & carnis cura, mentis examen obtundit. Non vacat conſcientiæ, mentem compungere. non properant cogitationes ad pænitentiam, ad multa deploranda; ideo & ego ipſe, qui vos legitimos verosq. Monachos rego, aberro. Forma & imago captiuitatis, eſt præſens vitæ ſtatus. Si cuncta typum & veritatem continent: etiam bella, & quæ ex ijs proficiſcuntur, ad vmbram & veritatem referenda ſunt. Si Elias dicebat ſe ſolum relictum eſſe: verum Deus multitudinem ipſi adeſſe indicabat. Et * Hieremiæ tempore, ita intelligere debemus, quòd non erat ſolus: nam & alij multi cum eo erant. Sic

Antitheſes ſententioſa.
Ephram de ſe.
3. Reg. 18.
** al. Et de Hieremia ſic intelligendum eſt.*

D etiam de vobis credere oportet, ſerui Dei; eſſe nimirum vos, licet id non appareat. Nam erant quamuis non apparerent, in Iſrael, Eliæ ſimiles, qui apparebar. Perſpicuum autem eſt illos & re ipſa fuiſſe, ac vos quoque tametſi non apparetis: at pro viribus certe conamini. Noui aliquos eiuſmodi, ſed plane paucos. Credo multos eſſe, ſed non omnino * adlaborãtes. Lugebat Hieremias Iſrael, propter obſidionem: & vos ſimiliter agentes, pro nobis intercedite. Confundimini paſsionibus veſtris, ſed noſtram infirmitatem curatis. Noui me a principio dixiſſe, animam facile in actiones diſtrahi diuerſas. Bonum quidem ac malum ſimul agere nequit: ſed malum, boni ſpecie exercet. Per ieiunium inaniter gloriatur, & per continentiam ſuperbit: velle autem ac ſectari pariter humilitatem & ſuperbiam nequit. Dixitq. iſta Dominus: Non poteſtis duobus dominis ſer-

Hierem. 15.
Ibidem.
**al huic rei dedites.*
Animæ diſtractiones variæ.
Matt. 6. &

E uire, &c. De ijs autem qui ſub prætextu boni, malum agunt: Lupi, inquit, ſunt in pelle ouium prodeuntes. Atque in illud reſpiciens, vt arbitror, ac vitæ ſuæ conſulens, fugit Elias in terram alienigenarum, ibiq. mente quieſcens, in virtute ſolus perſeuerauit, neque confuſus, neque vile quid pertractans, neque contemptibilem vitam degens, hoſpitis ac aduenæ inſtar; neque tamquam ignotus eſſet, continentiæ duritiem emolliuit. Beati enim perfecti: quoniam velut margaritæ, incontaminati quocumque in loco permanent. Beati * mundi corde: quoniam inſtar Solis etiam in tenebris reſplendent.

Luc. 16.
Matth. 7.
3. Reg. 19.
Elias ad alienigenas fugit.
** al. mundo.*

Hierem. 37. dent. Non conſpurcauit Hieremiam, cœnum lacus. Non nocuerunt Danie- A
Dan. 3. 6. li, leones. Non detrimentum Tribus pueris intulit ignis Babilonicus. Ex ſen-
ſibilibus declaratur, lædere non poſſe aduerſarios ſpiritus. Si in Babylone
In iſtis, imitandus Daniel. ſitis, etiam detentores ac dominos erudite. Si in Iſrael occultati, & profugi:
impietati deditos coarguite. Intelligite cur in Hieruſalem abſcondi debea-
1. Reg. 17. tis, & in Babylone liberius loqui. Docebit vos regius Propheta Dauid, quippe
Ab Exemplis. qui cum Goliath hoſtiliter, cum Saule vero humiliter egit. Dic cauſſam,
cur ille vnctus Domini factus ſit: Goliath autem tamquam veræ religionis
1. Reg. 17. expertem, occidit palam? alios quoque adnunciantes mortem Chriſti Domi-
ni peremit: aliquibus vero etiam quibus mors debebatur, pepercit? An opor-
tet vobis diſſoluere ænigmata; aut potius vobis ipſis ea relinquere? Sed quid
ſimpliciores facient, quibus illorum ignota vis eſt? Vos vt dixi, etiam expe-
rientia & vſu ipſo noſtis plura: at qui vobis ſuccedent, explicatione indi- B
Ratio huius ex ſequentibus colligitur. gebunt. In * Eccleſia, ſicut Prophetæ in Hieruſalem, tacere oportet: Inter
nos autem, quibus id onus imponitur, veritatem eloqui profuerit. Inter
Inter Sacerdotes & ſapiẽtes, humiliter ſentiendum. Sacerdotes, vel ſapientes, pioſve atque religioſos, humiliter ſentire oportet,
vti fecerunt prophetæ: apud eos vero, qui reprehenſione indigent, diſſimu-
landum non eſt. Si delecti & comprobati magiſtratus a Domino, nos per-
Paranetica ſimul & didactica. ſequuntur; fugiamus: Sin autem tyranni huius ſeculi; cum Daniele, li-
berius alloquamur eos. Si quis pietatis cultoribus detrectauerit: pro mor-
tuis tales ducamus, propter eum qui ſuos miniſtros elegit. Siq. in rudium
hominum peccata, quoſdam ſe inimicos præbere contigerit; parcamus illis,
propter ingenuitatẽ. Nos ipſos penitus non vlciſcamur: ſed inſtar Dauidis Re- C
gis, ſpernamus damnum. De pauperum miniſterio, diligenter explore-
** al. De ſanctorum oblatione.* mus, cum Apoſtolis. De ſplendida menſa minus ſimus ſolliciti. De * ſancta
oblatione, cum Moyſe ſollicite cogitemus. Eos qui ventrem ſolum curant,
Gen. 18. aſpernemur. De hoſpitum ac peregrinorum ſaturitate, cum Abrahamo di-
ligens ſtudium adhibeamus. De ratione indulgendi & compatiendi fratri-
bus, ſedulo indagemus: Indulgere autem infirmis, non recuſemus; ſicut
1. Cor. 9. Apoſtolus cum Corinthijs egit. Si ex neceſſitate, viuendi rationem mutare
** ἀκόλουθον.* oporteat: par * erit ac rationi conſentaneum, id agere. De nobis autem ip-
ſis, nimis anxie cogitare, non expedit. Immo quando oportet, ne nobis
quidem parcamus: ſi forte nos ipſi ac valetudinem noſtram curamus, vt indi-
** al. grauemur* gentes. Si quando autem infirmitate * vincamur, ne deſpondeamus animum. D
** τροπῆς.* Si vero recte egerimus, ne efferamur: in vtraque enim * mutatione ſperan-
Notanda. dum eſt. Fratres inſtituamus, tamquam condiſcipulos: delinquentes vero
** al. corrigamus* dirigamus *, quaſi illorum doctores. Mundo deditis ne obſimus, contem-
nendo eos: opinionem vero ſententiamq. pietatis, re ipſa doceamus. Cum
hilaritate, alios adhortemur; & decentibus moribus vnà cum ijs vitam agamus.
Exhortatoria præcepta acrimonia plena. Non abſcondamus gloriam Dei, neque vitæ noſtræ rationem oſtentemus. Non
agamus tamquam ſimplices, ſed loquamur velut ſimpliciores. Non ſtudea-
mus apparere callidi atq. arguti: ſed quaſi prudentes, diſcendi cupidi ſi-
mus. Non præbeamus nos curioſos in conuerſationibus: ſed neque ſtultos
** φλυαρίους.* in reſponſionibus. Non * ſimus induſtrij nimis in proprijs: quin magis nos
** Hic in Græco aliquid deeſſe videtur.* diuinis conformemus. * neque tamen, ſi per ocium liceat, omittamus Dei mi- E
niſterium. Si vtrumque honeſte ac recte præſtare poſſimus: ne vnum pro
duobus ſtatuamus. Si bono aliquo, impediatur melius: non colamus id
quod minus eſt. Loquamur quando oportet, vt cognoſcamus loquentes
dum non oportet. Silentium ſeruemus cum oportet: vt quietis intelliga-
mus vtilitatem. Opus laboribus metiamur; & quis eius ſit fructus, diſcer-
nemus. Lucrum quod ſatis ſit, honeſte amplectamur: & quod ſit exercita-
tionis commodum, cognoſcemus. Si nimium laboremus, cauſſas inſatiabili-

tati

A tati præbebimus. Si abundantia delectamur; in egeſtate facile capiemur. *Ethica.& parænetica, atque didactica omnia.*
Si deſideramus accipere; non recuſemus etiam dare. Si ad munera libenter reſpicimus; ad iuſticiam non libenter reſpiciemus. Quando quiſpiam aliquid tibi propter Deum dederit; accipe quaſi acceptum Deo referens. Quando quis pietatis obſequium tibi præſtiterit; paria præſtans, ad reddendam rationem non teneberis. Si quid ab alio acceperis, palam accipito: auaritiamq. effugeris. Si quid dederis, occulte dato: & inanem gloriam euitabis. Si non paſſus fueris te induci ac capi adulationibus: nec conuitijs quidem turbaberis. Si affectu inordinato, non præbeas: ne inordinata quidem affectione recipies. Si ad famam captandam, in alios beneficia non contuleris: neque laudatus extolleris. Quos honore afficis; non compenſa- NOTANDA
B tionem ab ijs exſpectes, neque honorem repetas. Quos obſeruas, non propter diuitias reuerearis: & aſſentatorem non ages. Quos amas; non vtilitatis alicuius cauſſa amorem oſtentaueris: & nihil fucatum erit. Quos tibi vindicaueris; non tui gratia eos tibi quæſieris: & proprij amoris venenum euitabis. Si propter Deum beneſeceris: noueris ſingulos, quibus digni ſint. Si legitime ambulaueris: noueris impoſtores, ac viæ occupatores. Si ex affectu, par pari reddideris: etiam pietatem ſicut oportet, coles. Si peccando laboraueris; cognoſces * quietem, bene operando. Quòd ſi reprehenſionem lubens acceperis: amanter etiam alios reprehendes. Si conuitia ſuſtinueris; viam longanimitatis atque patientiæ noſti. Si malitiam aliorum pertuleris; benignitatis libertatem agnoſces. Si imprudentem ſupportaueris; ** al. bene agendo, requiem explorabis.*
C prudentē quoque eū reddere poteris. Niſi verbis inanibus cōmouearis: ne opera quidem inania facies. Niſi ſtultorum * inſipientiam oderis; non corriges animam. Si proximum non amaueris; nec quomodo te ipſum diligas, noſti. Si iuſtum non honoraueris; nec diuinum cultum intelliges. Si non dederis indigenti; nec hominem te eſſe agnoſces. Quando mortuum luxeris; tuæ naturæ recordare. Quando de peccatoribus gaudes; perfectionem meditare. Quando virtutem aliquam addiſcere eniteris: tunc intellectus tui atque ingenij tenuitatem conſidera. A Sanctis diſcito: & diuinam gratiam ad * executionem efflagita. Conſidera naturam vitij: & Deum in adiutorium require. Intellige naturam tuam: & noli a Diuina gratia ſeparari. Per ignorantiam in aliquo erraſti? noli conflictari mœrore, quippe homo. ** ἀφρονας.* ** εἰς διάπραξιν*
D Recte aliquid egiſti? ſupra quàm hominem decet, ne te iactes. In proſperis ſucceſſibus ne glorieris; neque de erratis deſperes. Propter diuinam gratiam ne efferaris: & ad impietatem non deturbaberis. In gloria non extollaris: & in deſperationem non incides. Mendacium, vt draconem fugito: & in paradiſum introibis. Noli cito ijs quæ dicuntur fidem habere; neque cuiuis dicenti aſſentiri. Tardius promitte; & cito promiſſa perage. Tarde crede; & celeriter vera loquere. Contende, vt aperte rem percipias; non vt iudices; ſed vt ne damnes: potius autem tardior, ad iudicium eſto. Si enim aſſenſum & iudicium cohibes; te ipſe miſeraberis. Noli contendere iudicijs: & eum qui in iudicio laborat, ne repudies. Si iudicis perſonam geſſeris: velut conſiliarium te præbe. Si ad conſilia hortator *Notanda & obſernāda omnia.*
E extiteris: tamquam pater beneuolentiam * præſta. In conſilio tuo, ſententiam ne tuleris; ignorans arcana Dei. Dum quidpiam enarras, noli multum adſeuerare: ſed potius dubitationem ſignifica; nec facile in verbis reprehendi poteris. Doce vt didiciſti: & auditoribus eris vtilis. Quæ ignoras; eadem pro dubijs enarra. Et ſi cecideris; ſaluus atque incolumis reſurgas. Mori potius elige, quàm inuidiæ te * ſeruum reddere. Damnumq. iuriiurando præponendum puta: non enim inulta relinquetur impietas. Strenue atque * efficaciter bonum amplectere; & ſimiliter malum deteſtare. Si ** εὔνοιαν.* *Sententioſe dicta plurima.* ** al. emācipare* ** ἐνεργῶς.*

neceſſitate coactus iuraueris, firma ac certa tibi erit excuſatio. Si ex neceſſitate A
[* al. abripiaris.] iudex euaſeris; iudicij condemnationem effugies. Si * corripiaris, defende te
vt homo. Si mente concideris, naturæ afferes excuſationem. Præſtat vt
inſipientem iudicari, quàm vt ſapientem condemnari. ſatiusq. vt inexper-
[* δίκας λέγε. ſ. iudicia ferre, vel, pœnas ſtatuere, &c.] tum repudiari, quàm vt expertum ſæpe * cauſſas agere. Si mentitus fueris,
confitere. Si paſſione commotus fueris, ne cælaueris eos qui te audiunt. Si
tibi alicuius rei conſcius es, ne degas abſque ſollicitudine. Si non adſit la-
[Commonitoria præcepta eaque ſalutaria.] borum ſocius, tamquam ſolus plura elaborato. Quod duo vel tres debe-
bant facere, tu grauatim & ægre ne feceris. Noli hominibus occultate de-
licta, quibus es obnoxius. Te ipſe vero, hoc eſt, quæ ad laudem tuam
pertinent, occulta vt oportet. Ne Deum cælaueris errata tua: ne & ipſe
abſcondatur à te, tempore neceſſitatis. Noli gloriari de iuſtitia: ne de per- B
fectione eius condemneris. Non glorieris de prudentia: ne ſuper præſum-
[Contra iracundiam.] ptione examineris. Opta potius inuadi gladio: quàm iracundia corripi. Ma-
giſq. elige, animi iracundiam comprimere: quàm illã oſtendere. Præſtat ſup-
plantari, quàm ſupplantare. Si diuina munitus fueris gratia, nihil patie-
ris. Proſpice futura, quippe qui rationem ſequaris: & præſentia obſerua,
vt mortalis. Amicos proba, & inimicos concilia. Modeſte reprehende: &
[* συνδιατίθου.] pie ſimul cum alijs * res contrahe, atque verſare. Nec malos prorſus reij-
[* καταδήλος.] cias: neque bonos ſemper collaudes. Noli eſſe conſpicuus * & inſignis in
vtramque partem, laudandi ſcilicet bonos, & reijciendi improbos: ſed ne-
[* ἐμπαθῶς.] que ſententiæ ipſorum neſcius. Inordinato atque * immoderato affectu ne
diligas: atque ita fiet, vt non ſis exoſus. Non ſis curioſus indagator: & ne- C
mo te ſuſpicabitur inimicum. Non ſtudeas cunctorum res noſſe: atque ita
[* emancipabis.] teipſum nemini * venditabis. Noli omnium negotia intelligere: ne * detri-
[* μὴ συνθῇς. al. μὴ συθῇς.] mentum accipias. Non incumbas plus æquo in cognitionem myſteriorum:
& proditor non exiſtimaberis. Si tui cauſſa ſit pugna: noli ſollicite inqui-
[* al. aliquid ad ſcripſerit.] rere rationes. Si quis inter repugnandum tibi quid * affinxerit: noli illum
irritare. Si quis te amicus roget de vindicta: ne illi præſto ſis. Si inimicus
comminetur tibi, ne concidas animo. Si dolum conſideraueris: non proti-
nus reprehendas. Si multorum intellexeris inſidias: ne per aſperam occur-
ras eis, viam. Si turba in te inſurrexerit; ne confidas verbis tuis. Si in
malignos incideris: ne viribus tuis fretus, reſiſtas. In turbæ diuiſione, ab
initio te mediatorem non conſtituas. In pugna potentiorum, ne ſis inter- D
[* al. περιέλθης. i. obeas.] eos. Iuniorum immodeſtiam ne * luſtres remiſſe, ſed ſeuere. Ad verba otio-
ſa, noli relaxari: & ad narrationem inordinatatas affectiones continentem,
ne conſederis. Ex riſu, delectationem non capias: nec in te ſegnitiem ſemi-
naueris. Scurrilibus non oblecteris: ne in mentis diſtractionem digrediaris.
[* ἐμπαθῶς.] In plateis ciuitatis, non inueniaris frequens: ne animo * deprauate affecto
abſcedas. Multorum congreſſus oderis: quia confuſionem animæ pariunt.
Silentium ama: vt in te, magiſtri inſtar, ſit conſcientia. Fuge multiloquiũ;
ne reddaris obliuioſus. Fuge conuiuia: ne fornicator etiam ſine fœminis eua-
das. Superfluas conuerſationes reijce: ne Iudex efficiaris iniquus, citra au-
[* al. ne hinc ſomnum minus purum habeas.] ctoritatem eius. Deuita mulierum colloquia: ne etiam * polluantur ſomnia.
Ventrem continenter non cures: ne hinc mentẽ tuam obtenebres. Nõ multa, E
[Contra guloſos.] edendo ſumas: ne carnem tuam cito in limũ conuertas. A recordatione cibo-
rum, & æpularum exquiſitarum cum hoſpitibus, abſtine: ne impuris affe-
ctibus perturberis. A menſarum oblectatione abſtine: ne & laſciuiæ efficia-
[* ἰδίαζε τὰ πολλά.] ris paraſitus. Secretum * pete plærumque: vt dum fuerit cum alijs congre-
diendum, atque verſandum; vtriuſque rei, hoc eſt, ſolitudinis & humanæ
conſuetudinis vtilitatem intelligas. Non quibuſuis fidas: ſed cum omnibus
[* al. Colloquia.] qui velint, congredere, & conuerſare. *Conuerſationem non protrahas: ne

quietis

A quietis obliuiſcaris. Collocutiones & congreſſus non extendas: ne interea *Contra multiloquium.*
diuini colloquij detrimentum patiaris. Dum non oras Deum, in quietis ſi-
lentio aliquid lege. Dum autem diuinam Scripturam aggrederis: tam-
quam qui relaturus ſis quæ audieris, meditare. Quando Deo te ſiſtis; cogita *Coram Deo, vt verſandum.*
eos qui Principibus terrenis miniſtrant: atq. ex ſeruis & Dominis, tuam illam
præſentationem conſidera. Ex diſcipulis & magiſtris, ea quæ Deo conue-
niunt, addiſce. & ab amicis terrenis edocearis, quo pacto te debeas exhibere ip-
ſi. Ex neceſſitate * carnali, etiam animæ indigentiam æſtima. Quale cernis in **al. corporali.*
neceſſitate corpus: idem de mente intellige ac anima ſuo nutrimento deſtituta.
Sicut ad infirmitatem, fieri mutationem conſideras: etiam menti ſuam men-
ſam appone. Sicut es diligens cultor agri: ita eſto & animæ. Vt natura-
B lium es debitor: ita ſis & pietatis. Velut œconomus es ſanitatis: ſis quo-
que animæ. Tamquam filiorum curator: etiam bonorum ſatage operum:
Vt ſeruorum præfectus: ita eſto & * nothorum atque degenerum. Vt ſpe- ** τῶν νόθων.*
ctator ciuitatis: virtutis quoque curam gere. Sicut volucrum gubernator: e-
tiam perturbationes contuere. Tamquam * moderator efferatarum belluarum: **ὡς παιδευτὴς*
eſto quoque ferocientibus paſſionibus. Inſtar Paſtoris; carnem tuam, rerum
neceſſariarum vſu curato. Vt theſauri cuſtos: ita eſto & in fide. Vt prudens
Dux exercitus: ſic etiam aduerſus hoſtilia decerta. Sicut pugil celebris: ita &
certa, ne inglorius diſcedas ex pugna. Inſtar ſapientis magiſtri: à * ſuperuenien **al. ab aduenantibus.*
te non improberis. Inſtar boni militis: in * certamen cum aduerſario prodi. ** al. aduerſus inimicum paratus et inſtructus eſto.*
Vt prudens architectus: vires tuas experire. Sicut ſagax œconomus: intel-
C lige fructuum tuorum copiam atque præſtantiam. Inſtar veri mercatoris,
conſidera negociationem tuam. Tamquam beneuolus famulus: cura quæ
debentur. Carnis refrænationi attende: ne ſeſſorem ſuum, mentem in pe-
riculum præcipitet. Ad membra tua, * vt reprehenſor reſpice: ne virtutis ** De hoc, vide in Schol.*
pulchritudo marceſcat atq. depereat. Fac vt præſis tuis ſenſibus: ne inſtar
armorum belli, rubiginem in corruptionem admittant. Animam diligenter
conſidera: ne ex inſidiis proditionem ſuſtineas.

D SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

*SANCTVS Pater Ephræm de perfectione Monachi, hoc ſuo tractans potiſſimum Scripto: etiam
perfectionem delineat, qua præditum eſſe decet vnumquemque in hoc mundo bonum Chriſtianum.
Magnum humilitatis ſuæ, ac ſingularis modeſtiæ documentum atque exemplum in alijs admonendis,
& ſalutaribus rectæ vitæ præceptis inſtruendis oſtendit, ſicut & in principio ſui diſcurſus, reliquaq.
ſermonis parte patebit. Vitam monaſticam varijs encomijs celebrat, eiuſq. vtilitates ac commo-
da plurima proponit. Deſidioſos & negligentes monachos, ſuiq. inſtituti immemores notat & ta-
xat: eoſq. ad religionis feruorem, & pietatis ſtudium excitat, & animat. Dolos & inſidias multipli-
ces cacodæmonis patefacit, ac quibus cautelis atque virtutibus aduerſus eum armandus ſit mona-
chus, & quicumque verus Chriſtianus, demonſtrat. & in ſumma, quæ vitare, quæq. ſequi & ample-
cti in virtutis ſtadio oporteat, copioſè docet atque inculcat. Eſt autem hic Sermo, aut ſi malis tra-
ctatus, plane didacticus, & paræneticus, exemplis optimis, ſimilitudinibuſq. ac comparationibus
E aptiſſimis, ſciteq. dictis plurimis abundans. &c.*

Eiuſdem, de perfectione, qua præditum eſſe decet Monachum.] *Ita huius ſe habet Ser-
monis inſcriptio, quam & nos hic in tranſlatione ſequimur. Pro qua, aliàs ſic:* De perfectio-
ne Monachi.] *Aliàs autem:* De eo, quomodo perfectum eſſe oporteat Monachum
ſiue religioſum.] *quamquam etiam purum hic referat quomodo legatur, cum in ſenſu lectiones iſtæ
coincidant, nec inter ſe diſcrepent.*

Maior eſt cui gloria defertur, quam qui glorificat, &c.] *Sententia in Græco intricatior
apparet, minusq. recte diſtincta, quam ideo ſic interpunximus, clarioremq. ſupplendo ita latine red-*

didimus, vt de cohærentia ac ſenſu minus laborandum ſit, Indicat autem hiſce verbis ſuam, vt videtur, modeſtiam S. Ephræm, quòd inter alia, maiores dicat eos ad quos ſcribit, quibuſque gloriam & honorem concedit ac defert: ſeq. ab ijs cænobijs atque conuentibus cohoneſtari fateatur, inter quos erat tamquam mediator, &c. A

Intelligant fratres nos verba facere poſſe, cum opera non habeamus, &c.] *Iſta mendoſe in textu Græco inueniuntur, quæ ideo ſic, vt poſuimus, legere & interpungere, atque transferre viſum eſt: vt bona ſit cohærentia, & aperta ſententia, quæ ab omnibus intelligi poſſit. Inſinuat autem & hic magnam ſuam modeſtiam Ephræm, ſicut & in conſequentibus, ac nuſquam ferè non alibi.*

Soli monachi ſuper terram, diuini certaminis conditionem norunt, &c.] *Hic ne quis hæreat, aut cauillandi anſam arripiat, quia ait Auctor* (Soli monachi, &c.) *dicimus illud eius dictum, διὰ τῆς ἐξοχῆς. i. per eminentiam & excellentiam quandam rectè ac ſane intelligendum. quaſi diceret: Soli veri & perfecti monachi, diuini certaminis conditionem atque conſtitutionem excellenter norunt, quòd ſcilicet ipſi a cunctis rebus terrenis, atque caducis mentem auocarint, & in cæleſtibus ſuas plane defixas cogitationes habeant, eminenterq. ſe pugiles, inuictoſq. athletas in diuino certamine præbeant, nullos labores, nullaq. incommoda ac vitæ pericula reformidantes, vt Chriſto Domino cuius ſe adſcripſerunt militiæ, placeant; & ab eo poſt huius vitæ ſtadium, coronam gloriæ immarceſsibilem referant. Cæterum de his, latius conſequenter hic apud Ephræm, & alibi: vt dubitandum non ſit, quin iſte verborum eius legitimus ſit ſenſus. Pro quorum confirmatione, plura lectu digniſſima etiam inuenies apud alios antiquos Patres, Dionyſium Areopag. in lib. Eccleſ. Hierarc. cap. 6. vbi inter alia dicit monachos appellari, quòd rebus diuiſibilibus relictis, Monadi, id eſt, diuinitati ſoli placere contenderent, &c. ac apud S. Baſiliũ, de inſtitut. monac. & in Serm. de laudibus ſolitariæ vitæ, cuius initium eſt: Libet de ſingularis vitæ meritis pauca perſtringere, &c.] vbi non pauca in hanc rem adducuntur, ſicut & in aliis locis apud eum plurimis. Nec non apud S. Chryſoſt. lib. 3. contra vituperatores vitæ monaſt. item hom. 8. in Matt. ac hom. 14. in priorem ad Timoth. ſimilia ab eodem adducuntur. Et apud Nazianzen. in Apologia, pro fuga ſua. ac in epiſtola ad Hellenium, &c. Et apud S. Auguſtinum in lib. 1. de moribus Eccl. cap. 31. ac alibi. S. Hierony. in epiſtola 4. ad Ruſticum. epiſt. prima ad Heliodorum. & epiſt. ad Euſtochium. & in vita Pauli eremitæ, & Hilarionis. ac alibi.* B C

Eſdræ quoque tempore tales ſe præbuerunt, ædificabant templum, & dextras contra hoſtes præparabant, &c.] *Alia lectio ad verbum, magis ſic ſe habet:* In Eſdra, vel ſub Eſdra etiam tales extiterunt, &c.] *Niſi per ſubauditionem forte (libri, ſiue hiſtoriæ) ſic malis:* In Eſdræ libro ſiue hiſtoria etiam leguntur ædificaſſe templum, & dextras aduerſus hoſtes præparaſſe, &c.] *Ex quibus omnibus etſi commodus erui poſſit ſenſus, tamen prima ad mentem hic Auctoris accommodatior clariorq. uidetur lectio. Reſpicere autem hic videtur, partim ad 1. Eſd. 1.3.5.7.8. & partim ad 3. Eſdræ 1.5.6. Nam Eſdras, poſt captiuitatem (vt ibi eſt) legem à gentibus incenſam renouauit: Iſrael reduxit: & in Hieruſalem, templum reædificandum curauit, &c.* D

Legiſlator quoque ait, paullatim delendum eſſe Chananæum, &c.] *Locus Scripturæ ad quem adludit, manifeſte videtur eſſe Deuter. 7. vbi in principio ſic eſt:* Cum introduxerit te Dominus Deus tuus, in terram quam poſſeſſurus ingredieris; & deleuerit gentes multas coram te, Hethæum, & Gergezæum, & Amorrhæum, & Chananæum, &c. tradideritq. eas Dominus Deus tibi, percuties eas vſque ad internecionem, &c.] *Idemque fere eſt Exodi 23. ibi:* Præcedet te angelus meus, & introducet te ad Amorrhæum, & Hethæum, & Pherezęum, & Chananęum, & Heuęum, & Iebuſęum, quos ego conteram, &c.] *idem quoque poſtea Exod. 33.* Et mittam pręcurſorem tui Angelum, vt eijciam Chananęum, & Amorrhęum, &c.] *Ac Ioſue 3.* In hoc, inquit, ſcietis quòd Dominus Deus viuens in medio veſtri eſt, & diſperdet in conſpectu Chananęum, & Hethęum, &c.] *Ita quoque poſtea Ioſu. 11. & 24. vbi iſta aperte recenſentur.*

Si forte nos ipſi ac valetudinem noſtram curamus, vt indigentes, &c.] *Alia hic lectio ſic habet:* Dum vero nos ipſos curamus, tamquam indigentes; ſi forte ſuccubuerimus, ne deſpondeamus animum: Sin vero rem bene & ex animi ſentẽtia geſſerimus, non ſuperbiamus, cum in vtraque mutatione ſperandum ſit.] *Aut aliàs ſane illud* (ὡς χρῄζοντες) *hic cum interpunct. legendum, hoc modo:* [Si nos ipſi curamus, non niſi ex neceſsitate id agamus. Si vero vt infirmi, tentationibus ſuperemur: ne deſperemus. Si autem recte egerimus, ne efferamur: in vtraque enim mutatione ſperandum eſt.] *Vbi etiam pro* (τὴν τροπὴν. *i. mutatione*) *alia lectio habet* (ῥοπὴν) *pro momento, vel tempore: vt reddatur Lat. vtroque enim tempore ſperandum eſt, &c.* E

A Non ſimus induſtrij nimis in propriis, quin magis nos diuinis conformemus, &c.] *Locus in Græco, de mendo ſuſpectus, quem tamen ad mentem Auctoris reddidimus, non male vt confidimus. niſi forte ad verbum magis ſic iuxta aliam lectionem interpretemur :* Non curioſe quidem, ſed tamen ad ſimilia (ſcilicet pietatis & miſericordiæ opera) pluſquam ad res diuinas incumbamus. neque tamen ſi per otium licuerit, omittamus Dei miniſterium, ſi vtrumque recte præſtare poſſumus, &c.] *ſicq. in alio eſt MS.*

Noli omnium negotia intelligere, ne detrimentum accipias, &c.] *Vbi al. ſic :* Ne omnia curioſius conſideres, vt non damnum inde percipias, &c.] *Variant autem hic Græca exemplaria potiſſimum in illo : (καὶ οὐ μὴ συναντήσῃς) ſicut eſt in vno aut altero MS. pro quo, forte rectius legitur, καὶ οὐ μὴ συνάψῃς, à συνάπτω. Vnde συνάψις. i. conuitium & conſertio manuum, vt ſit : atque ita conuitia, concertationesque vitabis, &c.] vel vt eſt alibi : καὶ οὐ μὴ σινῇς, a σίνομαι. i. noceo. vt ſit ſenſus, quem poſuimus : [ne detrimentum accipias, &c.] συναντήσῃς au-*
B *tem videtur hic durius. verumtamen iſta penitius examinent, concilientq. peritiores.*

Vt ſeruorum præfectus : ita eſto & nothorum atque degenerum, &c.] *Vbi διὰ τῶν Νόθων, forte intelligit quoſcumque filios, qui quamuis ſint illegitimi, tamen præponuntur ſeruis. & per illegitimos filios, fortaſſe intelligit opera ſpiritalia, vel potentias animæ, quæ quamuis mi-*
A *nus legitimæ, hoc eſt, minus perfecta adhuc ſint, tamen anteponendæ ſunt corporalibus, &c. Aut ſane per Nothos atque degeneres, hic eos intelligit qui a Seniorum atque maiorum ſuorum veſtigijs, rectaque vitæ inſtitutis degenerarunt : quos ideo vult debite in officio a ſuis Præfectis contineri, ſicut ſerui a ſuis Dominis, &c.*

Ad membra tua, vt reprehenſor reſpice, &c.] *Videndi curioſitas notatur & reprehenditur, etiam in proprio corpore : Sicut & Baſilius habet in libro de vera Virginitate, docens quòd Virgo etiam ſola non ſe nudare debeat ; ibi :* [Verum ſola quoque nullo hominum te-
C ſte, nihil quod ſponſo ſuo indignum ſit, agere vlla ratione patietur. Etſi enim adſit nemo, ipſa tamen ſibi virgo adeſt, debetque præ omnibus ſeipſam revereri. neque enim quæ reueretur cæteros, ſeipſam reuerentia indignam iudicabit : ſed (vt diximus) ſeipſam primùm, conſcientiamque ſuam reuerebitur : etiamſi valde ſit ſola : deinde aſtantem ſibi cuſtodem Angelum, &c.] *In quam etiam ſententiam, aliunde verba ipſius Ephræm depromere viſum eſt ; ſic in ſerm. de Patientia & compunctione, tomo primo, dicentis :* [Quando enim oculis noſtris libere in contemplandis quæ non oportet vtimur : cum ne proprium quidem corpus fas eſt, cum ſecure qui in virtute exercetur, contueri ; hinc nobis damnum conciliamus, &c.] *vel, vt in alio ibi eſt Cod. per interrog.* Quomodo non ipſi nobis damna, ſic conciliamus? &c.

Animam conſidera : ne ex inſidijs proditionem ſuſtineas, &c.] *Hoc dicto, concluditur Sermo in exemplari Græco : mihi tamen probabile videtur aliquid deſiderari, cum*
D *& iſta ſit inſolita concludendi ratio apud S. Ephræm. & in vno manuſcripto exemplari Græco argumentum de Diuina gratia, coniunctim adiungatur, diuiſim tamen a nobis tom. 1. poſitum : prout in pluribus mmſſ. Græc. reperitur, diuiſimq. antea etiam fuit excuſum : ideoque nihil bic immutauimus.*

EIVSDEM SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAEM SYRI,

De Panoplia, ſiue armatura ſpiritali.

Ad Religioſos, ac Monachos.

PANOPLIAM ſiue armaturam eiuſmodi poſſidere debet, qui A
viriliter pro Chriſto decertare conſtituit: vt ea munitus, poſſit
& aduerſario noſtro Diabolo reſiſtere, & in conſpectu Dei Sal-
uatoris noſtri placere. Quæ autem talis ſit armatura, auſcul-
Fides, vt grano ſinapis comparetur.
ta Monache, & dicam. Pro thorace, fidem aſſume, vt gra-
num ſinapis; credens in conſubſtantialem atque indiuiduam
Trinitatem: nam Sinapis granum leue prorſus, ac rotundum eſt, nullam
habens ſciſſuram, nullum angulum: ſed (vt iam diximus) omnino rotun-
dum eſt, contritumque feruorem habet inſignem. Ea fretus Princeps Apo-
Matt. 16.
ſtolici ordinis Petrus, cùm filium Dei viui eſſe Chriſtũ Ieſum confeſſus eſſet; B
claues regni cœleſtis accepit, poteſtatemq. cœleſtium, ac terrenorũ omnium
obtinuit. Hanc igitur perfectã Panopliã atque armaturam tibi vindica, frater:
Fidei cõmoda, & encomia.
vt & tu, gratiam à Deo accipias. Qui enim eiuſmodi fidem perfectam,
conſummatamq. charitatem habet, planè aliquam gratiam promerebitur.
Matth. 17. & Luc. 17.
Quod etiam Dominus inſinuans, dicebat? Si habueritis fidem, ſicut gra-
num ſinapis; dicetis monti huic: Tollere, & mittere in mare: & fiet vo-
bis. Vides, quòd gratiam promereatur fides? Datur ei ſpiritus intelligen-
tiæ, munus profectò ſingulare: cùm enim quis credit, tunc etiam intelli-
1. Cor. 12.
git. Datur ei, vt non iudicet proximum; deinde ſermo Sapientiæ, poſtea
gratia curationum: curat enim infirmos fidé, & erigit lapſos corde: hæc
Ibidem.
enim omnia operatur vnus, atque idem ſpiritus. Cæterum ſunt plæriq. fi- C
dem habentes, operibus deſtituti: ſed iſta non eſt fides, mortua eſt enim:
Iacob. 2.
fides enim ſine operibus mortua eſt. Qui ergo fidem habet, & operatur
opera ipſius: ipſe fidem habet, & vt granum ſinapis, feruentem. Hanc tu
poſſide, mi frater: & eſto ſanus, ac integer fide, feruensque propoſito ad
mandata Saluatoris noſtri exequendã; vt & tu, ab illo vocem illam audire
Matth. 25. & Luc. 9.
merearis: Euge ſerue bone, & fidelis: intra ingaudium Domini tui. Bo-
num quippe propter opera: fidelem autem propter fidem, Dominus appel-
De Spe. & vt illa ſit galea ſimilis.
lat. Aſſume quoque pro galea, ſpem futurorum bonorum, quæ oculus non
vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt: in quæ deſiderant
Angeli proſpicere. Hæc enim ſpes, potentiſſima conſolatio eſt animæ, in-
ter afflictionum, ac moleſtiarum ſuarum aculeos: eiuſq. memoria, te lætitia D
** al. Sanctiſſimi.*
implebit. Huic intenti * beatiſſimi Martyres Chriſti, inter aculeos, & hor-
renda variaq. tormenta, inter ignium globos, prompte omnia ac liben-
Exod. 2. & Heb. 11.
tiſſime tolerabant, ſumma ſpei virtute corroborati. Hanc ſibi Moyſes re-
munerationem ante oculos conſtituens, renuit ſe Reginæ filium dici; cunctis
illam Ægyptiorum theſauris præferens, & præſtantiorem eſſe decernens:

quare

A quare etiam affligi maluit cum populo Dei, quàm temporalem peccati per-
fruitionem habere. Hanc tibi ſpē, mi frater, aſſidue ante oculos pone: vt illius
affectus, nihil te * labentium rerum quidquam exiſtimare permittat: neque *al. fluxarum ac caducarum rerum.*
id ſolum, ſed & promptiorem ad omne opus bonum aſſurgere faciat. Bal-
thei porro vice, accingere perfecta in Deum charitate, atque in proximum: *De Charitate.*
hæc enim te abſque vllo impedimento currere faciet. Nam qui baltheo ac- *quæ baltheo cōparatur.*
cinctus eſt, omnia facile, & abſque vllo impedimento tranſiliet: quanto
autem magis qui ſe Diuina charitate præcinxit, cuncta ingenti felicitate
ſuperabit? Charitas enim omnia tolerat, omnia ſuſtinet. Ideo plenitudo le- *1. Cor. 13.*
gis eſt charitas. Hanc quippe beatiſſimus poſſidens Paulus, dicebat: Quis *Rom. 13.*
infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non vror? *2. Cor. 11.*
B Vidiſti indulgentiam atque compaſſionem charitatis? Vidiſti miſerationis
affectum? O beate Paule, cur obſecro, ita propter me angeris? numquid
tu * pro me, ſupplicia paſſurus es? Tu ſemel curſum conſummaſti, fidem *al. propter me.*
ſeruaſti: tibique repoſita eſt iuſtitiæ corona: quid amplius quæris? cur te, *2. Tim. 4.*
ipſum affligis? & propter me cur infirmaris? Ita ſane, inquit, vrget me cha-
ritas. Vidiſti ergo charitatis eminentiam? Is, qui per eam impleuerat le- *2. Cor. 5.*
gem, mortali adhuc & corruptibili indutus * corpore, vſque ad tertium *al. carne.*
cœlum aſcendere meruit, & audire verba, quæ non licet homini loqui. *2. Cor. 12.*
Iam pro calceamento, ſume tibi humilitatem. nam quemadmodum calcea- *De Humilitate, quæ calceamento comparatur.*
mentum calcatur continue: ita & quem ſancta repleuerit humilitas, ſtu-
det ab omnibus conculcari. Et tu igitur frater, humilitatem poſſide: hæc ſi-
C quidem calceamentum eſt, non carnale, ſed ſpiritale: cuſtodietq; te, ne vm-
quam offendas ad lapidem pedem tuum; lapis enim Chriſtus eſt: humilitas *Pſalm. 90.*
tua cuſtodiet te, ne offendas Chriſtum. Nempe enim & beatus hanc Dauid *Pſalm. 21.*
poſſidebat, cum diceret: Ego ſum vermis, & non homo. Vides Regis, ac
Prophetæ regiam ſane humilitatem. aſpiciebat coram ſe Dominum ſem-
per: quoniam à dextris eius erat, cuſtodiens eum: ne commoueretur, hoc *Pſal. 15.*
eſt, ne in peccatum laberetur. Vides hinc dilectiſsime, quantum Deus hu- *Humilitas, Deo gratiſsima.*
militatem diligat, qui ſic appropinquat poſſidenti illam, ſemperque in il-
lam contuetur: ſicut ſcriptum eſt: Qui in altis habitat, & humilia reſpi- *Pſal. 112.*
cit. Et rurſus: Oculi eius, in pauperem reſpiciunt. Pauperem vero, dum au- *Pſal. 10.*
dis cariſſime, noli pecunijs pauperem intelligere: nam & Reges plurimi *Pauper vereră quiſnam.*
D placuerunt Deo, ac multi pauperes perierunt: Sed inopem, hic dicit ſpiritu
pauperem: ſecundum quod ſcriptum eſt: Beati pauperes ſpiritu: quoniam *Matth. 5.*
ipſorum eſt regnum cœlorum. Ita dilectiſſime, humiliare ſub potenti ma- *1. Pet. 5.*
nu Dei: vt te exaltet in regno cœlorum, quod Saluator noſter repromiſit, *Matth. 18.*
humilibus. Cæterum vice ſcuti, crucis ſigno teipſum muni: ſignans eo mem- *Crux. vt ſcuto ſimilis.*
bra tua omnia, & cor tuum. neque vero ſola manu te ſignes: ſed etiam
animo: & ſtudia tua, & ingreſſum tuum, & exitum tuum, in omni tem-
pore: ſeſſionem quoque tuam, & reſurrectionem tuam, & lectulum tuum, NOTA.
& quæcumque pertranſis, ſigna primùm in nomine Patris, & Filij, & Spi-
ritus ſancti. Validiſſima quippe eiuſmodi armatura eſt: nulluſq; tibi vm-
quam nocere poterit, ſi ea munitus fueris. Nam ſi quis terreni Regis ſigna-
E culum defert, eū lædere nullus audeat: quanto magis nos, qui tale cœleſtis
Imperatoris ſignum ferimus, neminem metuere * poſſumus? Hiſce ergo armis, *al. debemus.*
mi frater, affatim vtere: ſunt enim vehementer contraria telis inimici: im-
mo & ipſius gladio amariſſimæ ſcilicet, grauiſſimæq; iracundiæ. Huiuſmo- *Gladius inimici, iracundia.*
di quippe, velut anceps gladius, vno momento perimit eum, quem percu-
tit. ſicut ſcriptum eſt: Momentum enim furoris, ruina illius. Ideo mi fra- *Eccleſ. 1.*
ter, numquam ſignari negligas: & laqueos deſtrues, quos tibi tendit Dia-
bolus. Scriptum quippe eſt: In via hac, qua ambulabam, abſconderunt *Pſal. 139.*
laqueum

laqueum mihi. Hoc igitur, te ſigno aſsidue munias: & malum non appro- A
pinquabit ſpiritui tuo. Pro arcu, ad orationem manus tuas extende. ſicut
ſcriptum eſt: Et poſuiſti vt arcum æreum brachia mea. Vere enim arcus
æreus eſt contra inimicos, expanſæ in oratione manus in ſcientia orantis:
ſicut etiam ſagitta directe emiſſa ab eo qui arcum vibrat. Nam ſi inter
orandum, animum vagari permittas: eris velut qui tenet quidem arcum:
verum ſagittam contra aduerſarium dirigere nequit, illam in vanum nulla
certa intentione emittens. Atque interdum quidem hoſti terrorem incutit
huiuſmodi vulneris metus, dum te arcum vibrare conſiderat: cæterum ſa-
gitta non aduerſus eum, ſed in infinitũ emittitur. Eiuſmodi quoque eſt quod
dico fratres, cum quis in ſcientia orat, nec finit euagari cogitationes ſuas:
ſed intelligit, quem interpellet, quem alloquatur: & tunc oratio illius, Deo B
appropinquat. Et tunc vehementer contriſtatur inimicus, veluti acerrimo
ſpiculo in corde percuſſus. Nam quanto per gratiam anima amplius profi-
cit: tanto ipſe, tamquam puluis ante faciem venti effectus, magis profugit:
perſequitur enim illum Angelus Dei. Ecce, qua in re illum acriter vulne-
rat: quia ſcilicet orat in ſcientia: roboraturq. quia cogitationem captiuat,
nec euagari permittit. Et tu ergo, mi frater, etiam in ſcientia orationes
funde. Quòd ſi dum oras, mens tua diſtrahatur, ſiue per oculos, ſiue per
aures, ſiue per cogitationes, aut per quamcumque aliam cauſſam: ſcito hoc
ipſius inimici eſſe opus. Neque nimium etiã feſtines tuam implere orationẽ:
cæterum teipſum paullulum coargue, rurſusq. animum tuum collige: at-
que ita demum in ſcientia ora, vt ſcias pro quibus Deum poſtules, & cur C
ipſum ores: ne perperam ſuperflua, ac multa verba effundas. Etenim illud
Sathanæ opus eſt, vt cogitationem in infinita iaculetur, nec ſinat hominem
in ea perſiſtere poſtulatione, quam impetrare contendit. Nouit quippe,
quòd ſi perſeueret homo deprecans; exaudiet eum qui fecit illum, etiam
ſi innumerabilia peccata commiſerit. Propterea ergo multiloquium, ver-
baque otioſa ac ſuperflua ſuggerit: vt mens ab intentione repulſa, per infi-
nita diſtrahatur ac euagetur. Sic enim iam alia reſpicimus, atque cogitamus,
& loquimur in mente noſtra, expanſis manibus * carnis. Quapropter mi
frater, quod vrget magis, quæque in omni tempore tibi magis neceſſaria
ſunt, ea a Deo poſtula. Conſidera enim duos illos cœcos ad eum acceden-
tes, atque clamantes: Miſerere noſtri, fili Dauid. Et quid ad illos Domi- D
nus? Quid vultis (inquit) vt vobis faciam? At illi, ſecundum dolorem
& affectum cordis ſui, petierunt vt aperirentur ipſis oculi. Numquid pe-
tierunt ſibi donari aliquid etiam earum rerum, quibus reuera indigebant?
Numquid dixerunt: Da nobis veſtimentum: quoniam pauperes ſumus?
Minime vero: ſed illud poſtularunt potius, quod magis vrgebat. Reſpice
& Chananæam, poſt illum clamantem, atque dicentem: Miſerere mei Do-
mine: filia mea male à dæmonio vexatur. nihilque aliud protulit, quàm
dolorem, & affectum cordis ſui. Similiter & omnes quicumque ad eum
acceſſerũt: quid aliud, quàm ſui cordis angores ei exponebant? Illa quoque
hæmoroiſſa, ſiue quæ ſanguinis fluxum patiebatur: nonne ſiſtendi maxime
fluxus ipſius cauſſa, illum adijt? Quis obſecro infirmus accedit ad medicũ, E
& non vulnus ſuum mox illi aperit? Et tu igitur mi frater, offer illi do-
lorem animæ tuæ, ac intuere illum * intellectualibus fidei oculis, ſecundum
quod ſcriptum eſt: Sedentem ſuper thronum excelſum, & eleuatum; exer-
citusq. Angelorum, & Archangelorum illi in circuitu aſsiſtentes: & proij-
ciens teipſum ante conſpectum bonitatis ipſius, effunde coram illo preces
tuas, primùm peccata tua confitens, & ſic iam in conſpectu eius verba tua
enuntians, ſiue etiam tribulationem tuam: vt in * bonitate ſua miſereatur
tui,

Arcus, vt Oratio ſimilis. — *Pſal. 17.* — *Pſal. 34.* — *1. Cor. 14.* — *Oratio non accelerandum nimium.* — * *al. corporis.* — *Quæ magis expediunt, ea à Deo poſtulãda.* — *Matth. 9. 20. Marc. 10. & Luc. 18.* — *Matth. 15. & Marc. 7.* — *Matth. 9. Marc. 5. & Luc. 8.* — * *al. ſpiritualibus.* — *Eſai. 6.* — * *al. clementia.*

A tui, effundatque ſuper te miſerationes ſuas, dicens: O anima, magna eſt *Adludit ad*
fides tua: fiat tibi, ſicut vis. Audi mi frater: etiam ſi tardauerit lar- *Matth. 15.*
giri tibi petitionem tuam, noli deſiſtere clamare ad ipſum: neque etiam,
quaſi non exauditus, languore atque torpore deficias. Memento Chana-
neæ, & imitare perſeuerantiam illius: nam & ipſa dilationem paſſa eſt, *Matth. 15. & Marc. 7.*
ne cito ſua potiretur petitione: ita vt & Diſcipuli ad Dominum accederent,
& pro illa interpellantes, dicerent: Dimitte illam, quia clamat poſt nos: *Ibidem.*
Numquid abiecit illam, in finem? Nonne paullulum diſtulit eam, & dedit
illi poſtea petitiones ſuas? Illius ergo & nos exemplo diſcamus, niſi cito
accipiamus, in precatione perſiſtere. Et ſi enim peccatores ſumus, plane
tamen accipiemus: etenim hæc mulier alienigena, Chananæa erat. Sicque
B Dominus mandauit, dicens: Quis ex vobis habebit amicum; & ibit ad eum *Luc. 11.*
media nocte, & dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes: quoniam
amicus meus venit ex via ad me, & non habeo quod ponam ante illum?
Et ille interius reſpondens, dicat: Noli mihi moleſtus eſſe: iam enim oſtium
clauſum eſt, & pueri mei mecum ſunt in cubili: non poſſum ſurgere, &
dare tibi. Et ſi ille perſeuerauerit pulſans: dico vobis, & ſi non dabit illi
ſurgens, eo quòd amicus eius ſit: propter * improbitatem tamen eius ſur- ** al. importunitatem.*
get, & dabit illi quotquot habet neceſſarios. Et ego dico vobis: Petite, &
dabitur vobis. Ita quoque in Pſalmo dicitur: Exſpectans exſpectaui Domi- *Pſal. 39.*
num, & * attendit mihi: & exaudiuit preces meas. Quocirca mi frater, noli ** al. intendit.*
flacceſcere atque obtorpeſcere: ſed expecta, poſtula, pulſa: & accipies quantū
C opus habes. Auſculta mi frater, & amplectere conſilium meum. Si à Do-
mino aliquid poſtulaueris; noli abrupte, ac diffinite, vt accipias petere: *Oratio noſtra*
ſed totum ipſi relinque, atque ipſius voluntati. Exempli gratia: Sæpe diue- *vt diuinæ volū-*
xant te turpes cogitationes, contriſtariſque propterea: pergis deprecari *tati ſubijciēda.*
Deum, vt eiuſmodi eximaris pugna. At ſæpe mi frater, id expedit tibi. Sæ-
pe tibi hoc accidit: ne extollaris, ſed humiliter ſentias. Intuere autē colum-
nam Apoſtolorum, adeo inſignem; quomodo pro vtilitate ſua datus eſt
ei ſtimulus carnis, angelus Sathanæ, qui eum colaphis cæderet, vt non ex- *2. Cor. 12.*
tolleretur: Si ergo, qui talibus conſpicuus erat meritis, eam accepit diſci-
plinam, ne extolleretur: quanto magis nos imbecilles, qui eſſe noſmetipſos *Galat. 6.*
aliquid exiſtimamus, opus habemus colaphizari, ne mente extollamur?
D Quòd ſi rurſus etiam tribulatio aliqua tibi ſuperuenerit atque anguſtia: ne
ab his quidem præciſe ac diffinite liberari poſtules. Sæpe enim & illud, mi
frater, ſic expedit tibi: nam fit ſæpe dum oras, vt tuam parui pendas ſalu-
tem, ſicut & Iſrael paſſus eſt. Comedit enim (inquit) Iſrael, & ſatiatus *Deut. 32.*
eſt, & recalcitrauit dilectus, incraſſatus eſt, impinguatus eſt, dilatatus eſt,
& dereliquit Deum factorem ſuum. Si vero rurſus, vt rem aliquam obti-
neas, oraueris: ne hanc quidem præciſe accipere, petieris. Fit enim plæ-
rumque, vt tū homo cum ſis, aliquid tibi expedire exiſtimes, quod fre-
quenter non expedit. Si porro relicta voluntate tua, * voluntati ipſius mo- ** al. te totum*
rem gerere malueris, & ſecundum eam pergere; ſecurus eris. Ipſe enim, *ipſius volunta-*
qui omnia præſciuit antequam fierent, pro benignitate ſua ac manſuetudi- *ti ſubmiſeris. &c.*
E ne nos diſponit & dirigit. Latet enim nos, an expediat nobis quod po-
ſtulamus: nam ſæpe plurimi, cum iam conſecuti eſſent quæ petierant, po-
ſtea doluerunt, crebroq. in clades plurimas, & maxima mala inciderunt; cū
non quæſiſſent ſedulo, an ſecundum voluntatem Dei eſſet quod poſtulabant:
ſed id bonum eſſe arbitrantes, ſæpe à Diabolo illuſi ſunt, ſub iuſtitiæ cuiuſ-
dam ſpecie atque prætextu ſeducti, & in pericula ingentia præcipitati. At-
que eiuſmodi plærumque rebus etiā pœnitentia adiuncta eſt ac dolor: dum
quiſque ita cordis ſui concupiſcentiam atque deſiderium ſequitur. Audi deni-
que

Rom. 8. que & Apoſtolum dicentem : Nam quid oremus ſicut oportet, neſcimus. A
1. Cor. 6. 10. Et rurſus: Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt. Omnia mihi li-
Ibid. cent, ſed non omnia ædificant. Quid igitur nobis expediat, & vnumquem-
que noſtrum ædificet, ipſe nouit. Hoc autem ideo voluntati eius relinquen-
dum committendumque ſtatuo, non vt te poſtulare ab eo prohibeam, quæ
cupias; immo precor, commoneoque, vt à minimis vſque ad maxima à
Deo tuo poſtules: verum vt cum oraueris, & coram eo quæ ſunt in corde
Matth. 26. tuo exſpoſueris, dicas ei: Verumtamen non mea voluntas, ſed tua fiat. Si
quod peto expedit, fac ſicut ipſe noſti. Sic enim nos Scriptura admonet: Re-
Pſalm. 36. uela, inquit, Domino viam tuam, & ſpera in eo, & ipſe faciet. Aſpicito
autem & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſub diſpenſatione aſſumptæ
Matth. 26. carnis orantem; & dicentem: Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix B
iſte: verumtamen non ſicut ego, ſed ſicut tu. Idcirco, mi frater, ſi ab eo
Precatiuncula pro ſalutaribus impetrandis. aliquid depoſcas; perſiſte in petitione tua, reuelans ipſi, ac dicens: Domi-
ne, ſi voluntas tua eſt, vt fiat hoc quod peto; tu illud fieri, ac proſperari per-
mitte: ſin autem tua non eſt voluntas, ne fieri permittas Deus meus. Ne
Pſalm. 68. quæſo, propriæ me tradas concupiſcentiæ meæ. Tu enim ſcis inſipientiam
Eccl. 23. meam: verum ſicut tu optime noſti, ſub tua me protectione cuſtodi: & pro
manſuetudine tua, me rege ac dirige Deus meus. Si autem pro tribulatione,
Pſalm. 6. & pro cogitationibus oraueris; dicito cũ Propheta: Domine ne in furore tuo
arguas me, neque in ira tua corripias me. Miſerere mei Domine, quoniam
Geneſ. 3. 18. infirmus ſum. Cæterum reſpice Domine, & vide quia terra ſum ac puluis, &
Pſalm. 27. cinis, nihilq. ſuſtinere valeo. Ne tradas me Domine peccatis meis: & ne ſi- C
Pſalm. 78. leas à me, & aſſimulabor deſcendentibus in lacum. Sed da gloriam nomi-
Pſalm. 80. ni tuo, immemor malorum: & ne obſecro memineris peccatorum meo-
Pſal. 24. rum: at tuarum recordare miſerationum, & exaudi me. Et ſi poſſibile eſt,
Matth. 26. tranſeat a me tribulatio iſta: verumtamen non ſicut ego volo Domine, ſed
ſicut tu vis. Tantũmodo confirma animam meam, atque tuere: vt ſuſtinere
queam, gratiamq. coram te inueniam, & in præſenti, & in futuro ſeculo.
Pſalm. 54. Et iacta ſuper ipſum curam tuam: & ipſe faciet quod expedit tibi. Hoc
enim ſcito, quia bonus benignusque cum ſit, omnia vult quæ ſunt ſalutis
Ioan. 10. noſtræ. Ideo quippe animam ſuam poſuit Paſtor bonus, pro nobis ouibus
ſuis. Ipſi gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

D

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

PANOPLIAM, *ſiue quamcumque pene armaturã ſpiritalem hic proponit, qua non ſolum Monachos, ſed & omnes Chriſtianos ſerio de ſua ſalute ſollicitos, decet in militia vitæ huius omni tempore eſſe inſtructos, atque munitos. Varia ſecularis militiæ arma adducit, quibus diuerſa ſpiritalis armaturæ genera optime & accommodatiſſime comparat: Pro thorace, fidem cum primis aſſumendam docens: pro galea, futurorum bonorum ſpem: pro balthéo, perfectam in Deum & in proximum charitatem: pro calceamento, humilitatem: pro ſcuto, ſignum ſanctiſſimæ Crucis: & pro arcu, orationem, &c.] De quibus ſigillatim Auctor hac ſua copioſe tractat oratione lectu ſane digniſſima, & omnibus utiliſſima: poſt cujus finem, quæ de gladio & timore Dei, aliiſq. nonnullis ſuperadduntur in exemplari quodam alias impreſſo, hic in noſtris græc. mmſſ. non ponuntur; ſed plene reperiuntur omnia, Tomo 1. in Tract. De Patientia, & conſummatione ſeculi. cuius principium eſt:* Illuſtris eſt vita ſanctorum, &c.] *Vbi conformiter ſunt in omnibus antiquis græc. mmſſ. quæ videre atque conferre mihi Romæ licuit.* E

Sicut ſcriptum eſt, Momentum enim furoris, ruina illius.] *Locus ſcripturæ eſt Sapientiæ Sirach, ſiue Eccleſ. 1. vbi in edit. 70. ad verbum eſt:* Impetus enim iræ eius, ſubuerſio eſt ipſi.] *& in vulg.* Iracundia enim animoſitatis illius, ſubuerſio illius eſt, &c.] *at hic apud Auctorem:* ἡ γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ, πτῶσις αὐτοῦ. *i.* momentum enim furoris, ruina ipſius.] *quem hic locum, cũ varia eius lectione adducere viſum eſt, quòd alibi ſæpius occurrat.*

EIVSDEM

EIVSDEM
SANCTI PATRIS NOSTRI
EPHRAEM SYRI

Sermo Aſceticus, & exhortatorius, ad Fratres.

Eiuſdem Adhortationes ad Fratres. Benedic Pater.

Eodem Interprete, & Scholiaſte G. Voſſio.

A FRATRES, adſueſcamus benedictionibus: vt benedictiones
poſsideamus. Iudæi a gente peruerſa procedentes, * Deici-
dæ euaſerunt: Et nos ſi fuerimus maledici, erimus quoque
diffamatores. Non ſubito, morbi redduntur incurabiles:
ſed malum capientes principium, ex negligentia, etiam ad
infinitam miſeriam proſerpunt. Et paſsiones in anima, ex
minima cauſſa generantur; & non exterminatæ, infinitam
quamdam pariunt rerum diuinarum propriæq. ſalutis deſpicientiam. Cer-
nis in ære næuum * viridem, rubiginemq. quemadmodum in profundum
deprimatur, atque altius penetret? Intelligis quid efficiat in anima, paſ-
B ſio neglecta? Niſi eraſeris rubiginem, non auferes maculam: Et niſi carnis
naturam attriueris, fugare paſsiones non poteris. Quemadmodum æri co-
gnata eſt rubigo: ita etiam paſsiones roborantur aduerſus naturam. Si quis
ferrum tergat * ac poliat, antequam rubiginem cõtrahat; nihil eſt deinde cur
metuat. Et ſi quis virtutibus animã veſtiat ac ornet: non ſe inani labore fran-
get, neque occultam iniuriam ſuſtinebit. Poterit quiſpiam etiam poſt ru-
biginem, vas æneum curare: ſed tamen non abſque labore ac detrimen-
to. Nam quo tempore ſe ad copias & opes parandas exercere potuiſſet; in
curando peccato, cogitur occupari. Et anima retardatur, ac * ducitur, vt æ-
gritudinem auferat; quæ res maximas lucrari potuiſſet. Si æs negligatur;
C etiam ſerius expurgabitur, & iam rubiginem contrahet. & poſteaquam ru-
bigine amiſſa reſplenduerit, periculo furum exponetur: anima quoque ſi ſe
ipſa in virtutis exercitio negligat, facile capietur. Ferrum operimenti in-
ſtar obſcurat ſplendorem; & ſi viuo candentiq. adijciatur æri, plurimum
ad vſum valebit: ſi autem bene iunctum non fuerit, quia debile efficitur
inſtrumẽtum, citius a iam corrupto * diſſoluitur. Sic quoque anima, ſi cor-
ruptæ nunc virtuti inhæreat; confuſionem ſuſtinebit, & corruptionem a
confuſione. Æris inſtar eſt natura humana, multa cura indigens. Eam ſi
illuſtrare nolueris; hoc age, ne ſaltem * deſpicias temperamentum. Quod
D ſi ferrum humidum ac molle reliqueris; detrimentum patietur. Naturamq.
ſi humidam reddideris; iam locum corruptioni paraſti. Quin & Saluator
affirmat, ſpiritus immundos humiditatem requirere. Et Apoſtolus: Carnis
inquit, curam ne feceritis, in deſiderijs. Vnde ſcilicet palam fit; humidita-
tem, animæ cauſſam exiſtere deſideriorum carnis. Ipſumq. Euangelium
interpretatur dictum Apoſtoli: Veniens, inquit, ſpiritus immundus, inuenit
hominem mundatum, & ſcopis purgatum. Nonne mundities corporis, de-
ſideria ipſi animæ conciliat? Perambulauit per loca inaquoſa immundus ſpi-

Sermo vtilis. & doctrina plenus.
* θεοκτόνοι.
Paſsiones in anima, cito euellenda.
* ἰωλὸν χλωρὸν
Comparat ferri rubiginem, cũ animi paſsione.
* γανώσῃ.
* in græc. ἄγεται. al. ἄχθεται. i. triſtatur, dolet, &c.
Græca hic intricata ſunt, & obſcura.
* al. deſtruitur.
Æri comparatur natura humana.
* μὴ περιορᾷ τῆς μίξεως.
Matth. 12. Luc. 11.
Rom. 13. Gal. 5. & 1. Pet. 2. & Matth. 12. Luc. 11.
Ibid.

ritus,

Græca hic intricata ſunt, & mutila, ſententiam tamen reddidimus.

** καρπογονήσαντα.*

Joannis. 4.

** εἰς τὸ ἀγαθὸν πίστις.*

** al. ſunt bona operationes.*

ritus; & quia cognouit ſemen ſuum deficere, niſi funderetur in humidum locum, veniens in eo ſeminauit, & poſtremo veniens in ipſo permanſit: cum ſcilicet poſt ſedem mutatam rediens, inuenit ſemen protuliſſe * fructum. Si enim fructum non feciſſet mollis homo, vt qui non haberet quid comederet, in ipſo non commoraretur. Quomodo autem comedat, & nutriatur immundus ſpiritus, diſcere debemus. Dicit Dominus ſuum cibum eſſe, facere voluntatem Patris ſui. Ita & inimicus, à faciente voluntatem ipſius, nutritur. Voluntas Dei, eſt fides * quæ ad bona opera perducit: Igitur inimici voluntas eſt infidelitas. Dei voluntas, virtutes ſunt * bonarum actionum: at Diaboli, contraria omnia. Si quis ergo voluntatem eius fecerit, cibat ipſum. Sed amplius adhuc vobis quod dico clarum reddã, de vtriuſque voluntate. Quomodo Chriſtus cibus fiat ob ſalutem Samaritanæ, ipſe B

Iohan. 4.

dixit Diſcipulis, quòd comederit, & voluntatem Patris ſui perfecerit. Si quis igitur ſaluet animam, cibat Deum. Sic ſi quis animam perdat, paſcit Diabolum. Quæ ergo ſit ſatio inimici, & quæ eius peregrinatio, & acceſſus, perſpiciamus; & cur * primũ repulſus, nouiſſime remanſerit. Rurſus ex Sacris Scripturis hoc vobis prouerbium demonſtrabitur, ad confirmãdam * fidem. Si quis perfectus fuerit in Sanctitate, templum Dei eſt, ſicut ait Apoſtolus: Ita quoque in impietate, ſi perfectus quiſpiam exiſtat; domus Diaboli efficitur, qui in eo requieſcit. Igitur ſeminat primum in imperfectis, & recedit; ac poſt tempus videt, numquid perfecti euaſerint: & ſic in ijs remanet. Porro differentia perfectionis, rurſus ex pia comparabitur doctrina: Nam quemadmodum qui animas ſaluant, perfecti ſunt apud C Deum: ſic & qui deperdunt eas, apud Diabolum. Dicit Euangelium, ſecũdum quam ſimilitudinem perfecti ſint. ſiquidem ad Diſcipulos: Eſtote perfecti inquit, ſicut & pater veſter cæleſtis perfectus eſt: quoniam animas ſaluat & corpora. Supra corpora quidem oriri facit ſolem, & dat pluuiam: Animabus autem legem tribuit, & ſcientiam; tolerans vt corrigantur. Numquid de inimico reperimus dictum in Scripturis Prouerbium? Immo ipſum de eo affirmat Euangelium, quòd ab initio Diabolus homicida erat. Si quis ergo occidit animas: iam perfectus euaſit, ſecundum Diabolum. Sed conſentaneum fuerit iã dicere, quinam in eo perfecti euaſerint? Phariſæi videlicet. Ipſe enim de ijs aſſerit Chriſtus, quòd patrẽ habeant Diabolum. Multas quippe illi occiderunt animas, perfidiam in Deum & Chriſtum docentes. Ego D vero oſtendam, etiam * ab eis ipſum fuiſſe Diabolũ ſuperatum: nam non ſolũ docuerunt, ſed etiam coegerunt facere malum. Si quis enim crediſſet in Chriſtum, extra Synagogam pellebatur, vt inimici perfectionem tollerent ſuperarentq. Ille enim per timorem cogit recedere à Deo: nam mortem comminatur, multoſq. à pietate diuellit. Seminat & Deus, verũ in aridis deſertiſq. corporibus: quoniam cæleſtia per incorruptionem augent. Non primum corrumpit, & corrumpitur ſemen Dei: ſed in ariditate imminutum creſcit. Igitur quis ſit locus aridus, nouimus: quid enim eſt, niſi * incorruptio, ſeu pudicitia. In caſtis ac continentibus corporibus, augetur ſemen eius: eo quòd in carne * numquã coniunctionem agat, ſed in anima. At quomodo iſtud? rurſus expẽdamus Euangelium: Animã enim inquit, nemo occidere poteſt. E Quare huius ſeculi bonis nõ indiget: verũ poteſt cũ non egeat, incorrupta permanere. cibũ enim ad corporis duntaxat ſubſiſtentiã atque * ſuſtentationẽ capit. Quando igitur non ſe ipſa ſubmiſerit corpori, ſed ipſum ſibi ſubiecerit, incorruptum ſemen Dei ſuſcipiens: etiam corpus efficit, vt quaſi lumine, reddatur incorruptionis particeps, efficiaturque aridum in augmentum gracilitatis. Nam ſicut * acceſſiones rerum corporearum, craſſitudinem augent: ita craſſitudinis imminutio, augmentum fit extenuationis; eademq. attenuatio

** al. cur primũ ſeminans receſſit, poſtremo autem remãſerit.*

** εἰς πίστιν.*

Matth. 5.

Ibidem.

Iohan. 8.

Iohan. 8.

** ὅτι καὶ ὑπερέβαλον.*

Locus mutilus, & perobſcurus in græco.

Vide Schol.

** ἀφθαρσία.*

** οὐκ ἀεί, pro οὐδέποτε.*

Matth. 10.

** al. pro (ὑπόστασιν. i. ſubſiſtentiam, ſeu ſuſtentationem) hic eſt χρείαν. i. neceſſitatem.*

** προσθῆκαι.*

A attenuatio ſi creſcat etiam atque etiam, carnem tandem efficit quodammodo atque transformat in ſpiritum: atque ita caro cum ſpiritu copulatur & vnitur, incorruptionis fructum proferens, perfectaq. redditur ad ſuſcipiendum Deum. Dicit quoque Euangelium, de manſione Chriſti in perfectis, loquens: Ego inquit, & pater meus veniemus: & manſionem apud eum faciemus. Sed * fortaſſe adhuc idem probari vobis, & confirmari cupitis; an corruptibilis caro incorruptioni commiſceri queat: oportebitq. nos iſta rurſum breuiter percurrere, nec grauate id fecero. Si enim oſtenſum eſt, animam eſſe immortalem: perſpicuum eſt, eamdem quoque incorruptibilẽ eſſe. At quemadmodum humidorum corporum permixtione, redditur carnalis: ſic etiam corpus per incorruptibilitatem animæ, diuino vnitum ſemini, efficitur ſpi-

B ritale. Iccirco & Paulus internoſcebat ſpiritales, & carnales homines. Nouerat etiam quòd carnales animam haberent, & corpora ſpiritales. Verum per * temperamentũ atque imperium plurium, nomina præſtantiorum vniuerſo attribuit homini: adeò vt ſi caro * ſuperauerit, carnalis ſit homo ille: ſin vicerit anima, ſpiritalis. Et alibi hæc ipſa demonſtrans: Caro inquit, reſiſtit ſpiritui, & ſpiritus carni: vt non quæ velint, faciant. Cæterum, Euangelium quæſtionem dirimit, affirmans violentorum eſſe regnum cæleſte. Cogit enim ſpiritus, naturam in diuiniora: * quando à carne; natura trahitur ad terrena. Violentia, eius eſt bellum. Nam duobus accidit modis: In incipientibus quidem, vt non commiſceantur carni: in perfectis vero, vt & carnem ipſam efficiant ſpiritalem. Propterea in principio dat ſe-

C men; & in fine, poſt augmentum, vinum & eſcam perfectos efficit, quemadmodum de contrarijs diximus. Quo pacto autem cibus & potus Dei efficiamur, ipſe dicit: Ego inquiens, ſum vitis, & vos palmites. Apoſtolus quoque ad Corinthios ait: Dei agricultura eſtis, Dei ædificatio eſtis. Et hoc dixit ad incipientes: ad perfectos vero, quid? * Cuius inquit, domus ſumus nos. Si initium igitur * ſubſiſtentiæ, ſtabile ad extremũ vſque ſeruauerimus: in aridis ſanè corporibus, etiã ſemen incorruptibilitatis coaleſcet. Non enim iccirco caro ſpiritui reſiſtit, quòd natura ſubijci & parere non poſſit: ſed ex concupiſcentia, & impetu voluntatis. Nam ſi caput in homine, eſt anima immortalis: non facit iniuriam homini Deus, cum ad incorruptionem adhortatur illum, nullamq. vim affert mixtæ naturæ: ſed ad incorruptionẽ ac pudi-

D citiam colendam hortatur, qua caro tamquam ancilla, quæ per peccatum corrumpitur, præſeruatur. Quemadmodum enim in fornace ignis, æs figuram ignis capit & formam: ita etiam corpus ſpiritui efficitur ſimile, & cum illo quodammodo conformatur, ſi cum pudicitia atque incorruptione iungatur. Idemq. æs cum funditur, fimo ſimile redditur: & terræ, cùm cinere aſpergitur; rubiginiq. cùm ſitu carieq. corrumpitur. Ita quoque caro ſi perturbationibus demergatur. Volo autem vobis de violentia Sanctorum commemorare: quomodo per eam, Regnum cælorum percipiant. Carnis natura quietem poſtulat: Ipſi verò contritionem potius ſibi * aſſumunt vendicantq. afflicti, lætantur: & cum minus valent corpore, ſe ipſi non curant. Natura delectatur gloria: at ipſi gaudent, maledictis laceſſiti. Cumq;

E ipſi alijs benigne ſederint, id cælant; pietatemq. exercentes, latere ſtudent. Natura carnis comedere optat: ipſi autem ieiunijs eam * conſumunt, exercitijsq. pijs tabefaciunt. Natura placide ad nuptias fertur: at ipſi continentiæ fræno eam cohibent, ac cauſſas occaſionesq. peccatorum remouent. Facultates ac opes conſectatur natura: at Sancti etiã iniuria affecti, patientes ſunt atque longanimes. Omnem igitur propè dicam, carnis vitam reſpuunt. hoc enim eſt: Tolle crucem tuam, & ſequere me. Ob id etiam ſcribit Apoſtolus: Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram: quoniam per pi-am ac reli-

Iohan. 14. 15.
* ἀλλὰ τάχα.
Anima quo pacto carnalis reddatur, & ſpiritalis.
1. Cor. 2. 15.
* al. cõmixtionẽ.
* ἐὰν κρατήσῃ.
NOTA.
Gal. 5.
Matth. 11.
* al & natura animam trahit ad terrena.
Alluſio ad 1. Cor. 3.
Ioannis 15.
1. Cor. 3.
Ibid.
* al. Dei.
* τῆς ὑποστάσεως.
Illud ſic intelligendum de conſenſu in peccatũ, qui ſubdet ſe τῆς προαιρέσεως καὶ αὐτεξουσίου, id eſt, ex voluntate libera. &c.
Sanctorum exercitia, labores, vigiliæ, atque preſſuræ.
* ἀντιλαμβάνονται.
* al. pro κατατήκουσι, conſumunt, eſt κατατείνουσι, premunt, atterunt, frangunt: ſed prior hic lectio accõmodatior.
Matth. 10. 16
Mar. 8. 15.
Luc. 9. 14. 23.
Colloſ. 3.

ac religioſam iſta fieri queunt violentiam. Nemo occidit quemquam cum A
Mortificanda mēbra, quæ sūt ſuper terram. miſericordia: ſed qui vult mortificare carnalia, vim ſibi affert, inquit. Verum quænam ſunt membra ſuper terram? Non enim diuinum arguit opificium. Neque dixit, mortificate membra corporis: ſed quæ ſunt ſuper terram. cuiuſmodi ſunt, fornicatio, inuidia, fraus, malitia, auaritia, & eiuſmodi. Omnia enim iam dicta, per ea quæ ſunt ſuper terram, fiunt. quòd
Exemplis probātur dicta. in ijs quamdam caro affinitatem habeat: propter diuitias enim, iniuriæ: propter gloriam, inuidiæ; propter amorem ſui ipſius, dolus; propter delitias, fornicatio. Quare in huiuſmodi rebus deprehenditur, & agnoſcitur homo carnalis: qui in rebus naturalibus, ad ea quæ ſunt præter naturam progre-
Natura ad peccatum, procliuis. ditur. Cumq. ad peccatum natura ſit procliuis, rapitur ipſa à rerum ſufficientia ad inſatiabilitatem, a potatione ad ebrietatem, a nuptijs ad forni- B
** πρὸς τὸ χυδαῖον.* cationem, a iuſto ad iniquum, & a charitate ad * confuſam quamdam vilemq. familiaritatem, & ad hoſpitalitatem repellendam ac violandam.
Natura, vt mortificanda. Huic igitur naturæ vis afferenda: vt rectè inſtituta, pluſquàm par eſt, ſibi vſurpare non poſſit. Oportet mortificare naturam: ne terrenis inſtitutis ac
Matth. 18. legibus obſequi valeat. Quoniam & Saluator ait, melius eſſe vno pede aut
Marc. 9. vna manu certantem, peruenire ad cœleſte regnum: quàm duas manus aut duos pedes habentem, mitti in ignem æternum. Non quidem omnino membra quæ fecit ipſe, abſcindenda mandauit: verùm vt diſcamus natu-
** al. mente tua.* ram non habere cauſſam peccati. Mortificetur manus, & excæcetur * oculus tuus: vt cum ad cædem nequeat cooperari manus, non faciat aliud malum. Facile perſuadere licet amicis non inſidiantibus, niſi congrediamur cum in- C
** τεκνογονῆσαι.* ſidiatoribus. Non prohibuit Scriptura liberos legitime * gignere, atque ſuſci-
** ἐκτεκνοκτονῆσαι* pere: ſed eos * occidere. Aſſidua enim copula omnem mentis tranquilli-
** al. æmulationes.* tatem impedit, bella ſuſcitat, cœdes docet, dolos & * indignationes ſuggerit. Intelligite quæ dico, ne multis digreſſionibus vtamur: ipſe quod ſatis
1. Tim. 5. 6. ſit, præcepit. At dixit: quòd vidua quæ in delitijs eſt, viuens mortua ſit.
Ibidem. Ipſe docuit cum externis honeſte verſandum: ſed carnis prudentiam facere vetuit, ad mundi complacentiam. Non aduerſatur neceſſario rerum vſui, vo-
Matth. 6. luntaria paupertas: ſufficit enim diei malitia ſua. Nec contrariatur crux ci-
1. Cor. 9. bo: quòd qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtineat. Non aduerſatur nuptijs, violentia & mortificatio naturæ: quoniam mortem ex fornicatione manantem tollit. Nuptiæ officina ſunt vitæ: at fornicatio mortis, D
quod filiorum propagationem corrumpat. Mortuum igitur peccatum efficere, quod occidit, non eſt cuiuſcumque violentiæ, ſed ſufficientis & exquiſitæ. Intelligite virtutem Euangelij: quo pacto in homine mortuo, velit vincere ac mortificare peccatum; & in morte carnis, perimere mortem animæ. Studet in corpore infirmo, paſſionum impetum euertere. Hortatur vim inferre naturæ, ne mortalitatis violentiam ſuſtineat. Docet mortis partem contemnere, ne immortalitatis caput deperdat. Ex ſententia virorum ſa-
** al. quod corrūpitur. vt ſit adluſio ad Eph. 4. & 2. Cor. 4.* pientum, nos agere admonet: vt quod * corrumpit, nos deſtruamus. Dumq. ab alijs non ſuſtinemus; voluntarijs nos pœnis carnem edomare cupit, eamq. per ieiunia corrumpere: ne peccando, ipſam perdamus, in corruptio-
** al. vt ſanitatem recipias.* ne. Carnem noſtram atteramus: * vt in ſe voluntatem Dei admittat. Nam E
** ἀποψύχουσι.* & medici, aſperioribus locis atque tumoribus laborantes, vel exſiccant, vel * ſuppurant, aut adurunt; & ſic curant. Corruptio peccati, in perditionem
** σηπεδόνα.* vergit, cùm occulte in profundum prorepens, incurabilem reddit * ſuppurationem naturæ. Parua eſſe videtur, & fit infinita: quoniam inſtar fer-
** μονοειδής.* menti, a calce ad caput vſque ſe diffundit. Vnius * generis ac formæ, corruptio
** Corruptionis vis multiplex.* putatur: ſed vim continet multiplicem. In eſcis corrumpit, dum corpus impinguat. Nam ſicut infirmitas immutat corpus: ita quoque non ſinunt

delitiæ

A delitiæ eum qui ipſis indulget, agnoſcere naturæ legem violati delitijs. Cor-
ruptio eſt quoque gracilitas, quæ ex delitijs naſcitur: quoniam carnes cor-
ruptibiles addit. Corrumpit quoque per * cupiditatem, peccatum: quia in- *al. in auaritia.
mortem, ſollicitum eſſe docet; corpus conficit domatq. laboribus, & ani-
mam malitia contaminat. Corrumpit quoque * ambitione: quoniam inui- *al. pro κενοδοξίας est κενοδοξίας. i. inanis gloria.
diam & odium in proximos ſuadet. Corrumpit etiam in virtute: quoniam
per eam, vane gloriari docet. Corrumpit & in occultantibus virtutem: quo-
niam ad contemptum incitat: & ex præclaris virtutibus introducit, quæ in
morbis animi videntur minima, quibus totam poſtea eorum naturam labe-
factat. Laqueos in ijs quæ a nobis geruntur conſtituit: quoniam ex con- * al. quo alas
ſuetudine habitum nobis generat peſtiferum, quo * alas configimus, virtutes deſtruit, virtutes inquam, per
B dico, in paſſione licet exigua, per aſſuefactionem: neque ſolum alas ac pen- modicas aſſuefactiones, in mor
nas, ſed & corpus ac animam damno ignominiaq. afficimus. Acriter attenda- bis animi, &c.
mus ad aſtutiam eius: ne tamquam inſipientibus nobis illudat. Caueamus
eius inſidias; quoniam per eas aduerſum nos decertat: ne dum nos velut ex Varia Dæmonũ
omni parte ſecuros ducimus, ipſe ſibi ingrediendi locum inueniat. Si enim inſidiæ, atque præſtigia, & fal
tamquam leonem firma murorũ communitione, ipſum arceamus: tamquam lacia.
canis efficitur; vt propter vilitatem, eum minime deuitemus. Si vt canem ex- Ab Exemplis.
cludamus: volucris inſtar per feneſtram ingreditur. Metuimus eum, dum
aquilam ſe exhibet: & mox paſſerculus apparet. Eijcimus vt coruum: &
velut * apis inſilit. Cumq. in omnibus cognouerimus eum: tunc in culicem *al. & velut apis apparet, at
ſeſe transformans, non exigua nos iniuria afficit. Culices recentia vina, mu- que ingreditur.
C ſtumq. corrumpunt: quoniam illorum multitudo ſterquilinio commiſcetur,
ſicut cum farina fermentum; & ſæpe mortiferum, vel certe morbidum vi-
num reddunt, ſi vel morticinijs inſederint, aut venenata guſtauerint. Talis A Simili.
quoque eſt quæ in paruis præualet conſuetudo: nam animæ detrimentũ affert,
ad omnem draconis diſpoſitionem. Talis eſt ſubtilitas inimici, inducens
etiam ijs qui ſibi videbantur ſecuri, perniciem. Dicitq. Eccleſiaſtes, muſcas Eccleſ. 10.
morientes perdere ſuauitatem vnguenti: vt Sancti quidem ipſius intelligant
vilitatem, & impuritatem: negligentes autem, inſidias ipſius atque ſubtilita-
tes. In Regum quoque libris, Elias Deum Accaron, muſcam Baal appel- 4. Reg. 1.
lauit: Inſidet enim in mentibus impiorum, tamquam in rufis & candenti- iuxta LXX.
bus paſcuis, hoc eſt, marceſcentibus: exprimitq. immundam actionem ip-
D ſorum, & vt ebullitionibus temulentiæ eorum delectetur. Patitur ſe Draco
in muſcam transformari: vt impietatis ſanie miſeros oblectet. Inter impro-
bos verſatur vt draco: at inter luxu diffluentes, vt muſca. Perſpicuum eſt
igitur, eum inter ſecuros culicem fieri, vt noceat. Vaſa quidem commu- NOTA.
nire, ne a muſcis illudantur: animam vero non munitam relinquere, ab-
ſurdum eſt. ſicut & præter rationem exiſtit, de rebus quæ ſub ſenſus cadunt
tuendis, ſollicitos nos eſſe: at de mente munienda atque ſeruanda, non la-
borare. Iubet in Prouerbijs Sapientia, pigrum ad formicas ire: & ab ijs ſa- Prou. 6.
pientiam addiſcere. Monet & Euangelium, nos prudentes fieri ſicut ſerpen- Matth. 10.
tes: neque enim illi captu ſunt faciles, licet miſerrimi. Pro columba Euange-
lica, apem nobis Prouerbium proponit: & pro Serpente, formicam. Vi- Similitudo elegãs, & appoſita.
E deamus ergo vtilitatis gratia, ipſam ſimilitudinem: Serpens ſerpit, & inſi-
diatur multis: ſed prouerbia, quia etiam ſubtilis Draco efficitur in perditio-
nem, formicam eum appellant. Quando vt formica viſus fuerit, ac vice-
rit: tunc Draconis audaciam aſſumit; quando vero vt ſerpens, & victus:
formicæ humilitatem induit, ne ipſi noceatur. Sic quoque nos decet transſ-
figurari: ne damnum ab inſidijs eius patiamur. Serpit formica ſicut ſer-
pens: ſed pedes ipſius non ferunt corpus: verùm terram pro greſſus dire-
ctione apprehendunt. Eſcas, terræ recondit: ne ab hijeme detrimentum ac-

ciplant. Semina recludit, quibus perſiſtat, ne tempore neceſſitatis, ſua A
Matth. 24. eſcâ deſtituatur: atque hæc omnia etiam Serpens agit. Orandum quoque
Marc. 13. præcipit Euangelium, vt non fiat fuga noſtra in hijeme vel Sabbatho. per
hijemem, tempus neceſſitatis ſignificans: per Sabbathum autem, ætatem ſe-
Per hiemem, & Sabbathũ, quid-nam? nilem, quando vita noſtra propter otium atque ſegnitiem, ſabbathum ef-
ficitur. Operemur ergo æſtate, quamdiu non vrget neceſſitas: vt habeamus
Alluſio ad verba Eccleſ. cap. 12. in initio. quo viuere liceat in Sabbathum. Idemque, ad labores in diebus iuuentutis
perferendos hortatur Salomon: antequam veniat tempus, de quo dicas: non
mihi placet. Quæ eſt igitur neceſſitas, aut tentatio illa mutabilis; quæ igno-
rantiam prætexit? Eſt autem tentatio, de qua ait Dominus: Orate ne in-
Matth. 26. tretis in tentationem. Affirmatq. Paulus, Dominum non paſſurum vos ten-
Luc. 22. tari, ſupra id quod poteſtis. oſtendens non ad malum; ſed ad bonum, Deum B
1. Cor. 10. permittere tentationes, ſciens nos eas ſuperaturos. Permittit autem ad co-
ronam: in ſuccumbentibus vero non ipſe tamquam Auctor concedit: ſed
vniuſcuiuſque voluntas & actio, cauſſa conſtituitur. Neque nouit inimicus,
** κακοθελής.* Sanctos victuros: nam cum ſit peruerſæ * voluntatis, non moliretur certamen
** καλοθελής.* victoriam reportaturis. Bonum * enim ſpectaret: ſi ſciret, & ſi * bonum ſpe-
ctat, cur cadentes euertit? neque erigit, ab actione peruerſa deſiſtens? Per illud
Matth. 24. ergo quo dicitur, orandum eſſe ne fiat fuga noſtra, hijeme: intelligimus du-
Tentatio duplex. plicem contineri tentationem: vnam, quæ fit inquirendo & examinando:
alteram vero, ex propoſito ac voluntate perſecutionis. Simileq. eſt. iſtud de
Sabbatho: quoniam acerbum continet finem fugæ laborum, quos aut vltra
** σφαλλόμενοι.* vires ſubeundo, vehementer torquemur; aut non ſufferendo, * errantes atque C
offendentes, magnũ animæ detrimentum inferimus. Alterum ergo finem dicit
infructuoſum: quoniam in fuga citra fructum moriendo, mercedem æternam
Apis, & Columba ſimilitudo. deperdimus. Videamus deinceps de Ape & columba, an in ijs quoque in-
uenire liceat ſimilitudinem, ſicut in ſerpente & formica. Magna quippe
illis propter hijemem, eſt diligentia. Apis labores, fertilitatis tempore fiunt.
Columba communitatem amat, ſimiliter & apes. Labor apis, cunctis eſt
vtilis: & ſpecies columbæ, omnibus valde amabilis. Sicut apes, ita & co-
lumba abſque dolo. Captu facilis eſt ſpecies columbæ ſerpentibus: ſimiliter-
que apis, reptilibus. Illis ſunt ſimiles, qui cum ſimulatione viuunt: & iſtis
Eccleſ. 7. qui in ſimplicitate. Ideoq. Eccleſiaſtes dicit: In die bono, aſpice bonum: &
Pſal. 36. cuſtodi innocentiam, vt videas æquitatem. Sed primùm dixit Dominus: D
Matth. 10. Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ: nam ſequitur
Pſal. 65. poſt tentationẽ requies. Hinc quoque Dauid: Tranſiuimus inquit, per ignem
& aquam: & eduxiſti nos in refrigerium. quin & poſt formicam, apis. Di-
Coloſſ. 3. cit etiam Paulus, primùm quidem carnalia, ſicq. deinde iungit ſpiritalia. Poſt
Epheſ. 4. labores enim procreatur gloria. Dicitq. de ape, quòd cunctis ſit expetibilis,
& in æſtimatione. Videtis ergo, quòd in laboribus primùm exercitari opor-
teat, & per certamen coronari: vt ſic diuina detur gratia perfrui? Acer-
bitatem laboris, dulcedo quietis excipit; & aſperitatem vitæ, gaudium. Niſi
odio habiti fuerimus ſicut ſerpentes: quaſi columbæ non reddemur amabi-
les. Niſi viles atque abiecti, formicarum inſtar extiterimus: vt apes non
Ioannis 3. erimus induſtrij. Primum paſſus eſt Chriſtus, ac velut ſerpens Moyſis in li- E
Num. 21. gno ſuſpenſus: & ſic poſtea tamquam columba, è mortuis reſurgens, euo-
Exod. 12. lauit ad cæleſtia. Primum comedit lactucas agreſtes paſchæ: ſicque reſur-
Luc. 24. gens, fauis ſe mellis refecit. Intelligite quæ dico fratres: quoniam ſi quis ſecurus
** al. à minoribus reſilire.* reddi velit, laborare debet: & poſtea fructum laborum percipiet. Si * ex
paruis aberrare nolueritis: per labores diſcite a Patribus noſtris. Eſtote filij
obedientiæ, laborando: vt patres euadatis, in requie. Laboribus intenti,
ab improborum conſuetudine non decipiemini: quoniam labor, ægram per-
uerſamq.

A uerſamq. conſuetudinem fugat. Dixi * ergo vobis: Nolite malis aſſueſieri moribus; ne in profundum malitiæ decidatis. Dixi etiam, quo pacto iſtud obtinere queatis: ne me vt medicum de morbis diſſerentem, & de eorum cura experientiam non habentem, reprehendatis. Facite ergo, quæ decent promiſſiones veſtras: vt Dei quoque promiſſionibus potiamini. In Chriſto Ieſu Domino noſtro, in ſecula ſeculorum. Amen.

** al. Dixi vobis, abſque (itaq. ſeu ergo) &c. ac forte hic aptius.*

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

SERMO *hic planè Aſceticus eſt, & didacticus; ethicus quoque, ac paræneticus: Exercet enim Chriſti milites ad bellum cum inuiſibili hoſte viriliter ſuſcipiendum, eumq. armis ſpiritalibus debellandum, profligandum, ac ſuperandum. Docet idem multa homini Chriſtiano ad ſalutem ne-*
B *ceſſaria. Exemplis, & comparationibus ac ſimilitudinibus pulcherrimis accommodate vtitur. Loca Scripturæ plura ad rem facientia incidenter adducit, quæ & breuiter docteq. explanat. Multa quæ ad corruptos hominum mores corrigendos & emendandos faciunt proponit, moraliaq. non pauca in medium hic affert. Hortatur ad ſtudium & exercitium virtutum, bonorumq. operum: vtq. detectis ac cognitis varijs Diaboli dolis atque inſidijs, fortiter ſtudeamus ipſi reſiſtere, & nulla eius tela nequiſſima reformidare, nullisq. pompis ac blandimentis Sathanicis vmquam aſſentiri, &c.*

Paſsiones in anima, ex minima cauſſa generantur, &c.] *Docet paſſiones & affectiones prauas in anima facilè oboriri; & niſi citò exterminentur, infinitam quamdam rerum Diuinarum, propriæq. ſalutis contemptionem parere: idque ipſa demonſtrat experientia, exemplisq. ac comparationibus conſequenter hic adiectis res tota clareſcit. Plura in eamdem ſententiam ſparſim ſæpe alibi apud Ephræm inuenies: ex profeſſo autem, Tomo primo in Serm. de Paſſionibus ſiue perturbationibus animi. cuius initium eſt:* Cupio exponere omnem meam acerbitatem, &c.] *ac in noſtris*
C *ibidem Scholijs. nec non apud Dorotheum Abbat. in Serm.* Vt paſsiones & morboſos affectus excidere oporteat, antequam in malum animæ habitum tranſeant, &c.

Ferrum, operimenti inſtar obſcurat ſplendorem, &c.] *Græca in his, & nonnullis alijs poſtea ſequentibus valde intricata ſunt, & obſcura, vt commoda apertaq. ſententia elici nequeat: in quibus tamen quantumuis intricatis ac dubijs, ne dicam mutilis; vt Lectori quoquo modo ſatisfiat, ſententiam vt potuimus magis menti Auctoris accommodatam reddidimus, meliora & clariora libenter daturi, quando alterius emendatioris Græci exemplaris copia nobis ſuppetet.*

Saluator affirmat, Spiritus immundos humiditatem inquirere, &c.] *Auctor hic volens oſtendere, humiditatem (ſicut paullo poſt dicit) animæ cauſſam exiſtere deſideriorum carnis, adducit doctrinam Chriſti ex Euangelio Matth. 12. ſed magis Luc. 11. vbi habetur:* Perambulauit per loca inaquoſa immundus Spiritus, &c.] *in quibus & alluſio & ſententia hic Auctoris expendenda,*
D *& ex ipſiuſmet verbis etiam ſumenda atque intelligenda videtur. Vbi etiam ad rem faciunt, quæ alij Sancti Patres in eumdem Euangelij locum Luc. 11. iam citatum, adducunt atque percenſent, Ambroſius, Auguſtinus, Cyrillus, Beda, & alij, ad quos Lectorem remittimus.*

Seminat & Deus, verum in aridis deſertisq. corporibus: quoniam cæleſtia per incorruptionem augent, &c.] *Vult dicere, quòd corpora arida, hoc eſt eſt, pura ac caſta, res cæleſtes augeant, &c.] Nam* ἀφθαρσία, *incorruptionem & pudicitiam ſignificat hoc loco, vt ex ſubiectis ac non multo poſt hic ſequentibus patet, præſertim vbi dicit, corpus ſpiritui reddi ſimile, & cum illo quodammodo conformari, ſi cum pudicitia atque incorruptione iungatur, &c.]*

Mortuum igitur peccatum efficere quod occidit, non eſt cuiuſcumque violentiæ, &c.] *Alia lectio ſic habet:* Non dixit Apoſtolus corpus eſſe necandum, ſed peccatum; quod de medio tollere, non eſt cuiuſcumque violentiæ, ſed ingentis & exquiſitæ, &c.] *Fit autē hic*
E *alluſio ad verba Apoſtoli, Coloſſ. 3.* Mortificate membra veſtra, &c.] *Iſtud autē per piā ac religioſam fieri poſſe violentiā, antea efficaciter & copioſe atque accōmodate ſatis demonſtrauit Auctor.*

Quin & poſt formicam, Apis.] *Prouerbium elegans eſt & accommodum, quo inter alia etiam ſignificare hic videtur Auctor explicationē illius verſiculi ex Pſalmo 65. à ſe adducti:* Tranſiuimus per ignem & aquam, &c.] *Nam ſicut poſt tribulationes, refrigerium ſequitur: ita poſt formicam laborioſam, apis vtilis ac dulcis, &c.] ita quoque poſt labores vitæ, corona & gloria. Sicut pulchre Ephræm hocipſum hic oſtendit, & amplificat. De Formicæ porro ſolertia, Apumq. natura admiranda, habes apud Baſilium in Hexam. Diuini opific. homil. 8. & 9. item homil. in Pſal. 14. &c. Plin. natur. hiſt. lib. 11. cap. 5. 6. 10. 16. 18. & 30. vbi agit de vtriſque.*

cipiant. Semina recludit, quibus perſiſtat, ne tempore neceſſitatis, ſua
Matth. 24. eſca deſtituatur: atque hæc omnia etiam Serpens agit. Orandum quoque
Marc. 13. præcipit Euangelium, vt non fiat fuga noſtra in hijeme vel Sabbatho. per
hijemem, tempus neceſſitatis ſignificans: per Sabbathum autem, ætatem ſe-
Per hiemem, & Sabbathũ, quid-nam? nilem, quando vita noſtra propter otium atque ſegnitiem, ſabbathum ef-
ficitur. Operemur ergo æſtate, quamdiu non vrget neceſſitas: vt habeamus
Alluſio ad verba Eccleſ. cap. 12. in initio. quo viuere liceat in Sabbathum. Idemque, ad labores in diebus iuuentutis
perferendos hortatur Salomon: antequam veniat tempus, de quo dicas: non
mihi placet. Quæ eſt igitur neceſſitas, aut tentatio illa mutabilis; quæ igno-
rantiam prætexit? Eſt autem tentatio, de qua ait Dominus: Orate ne in-
Matth. 26. tretis in tentationem. Affirmatq. Paulus, Dominum non paſſurum vos ten-
Luc. 22. tari, ſupra id quod poteſtis. oſtendens non ad malum; ſed ad bonum, Deum
1. Cor. 10. permittere tentationes, ſciens nos eas ſuperaturos. Permittit autem ad co-
ronam: in ſuccumbentibus vero non ipſe tamquam Auctor concedit: ſed
vniuſcuiuſque voluntas & actio, cauſſa conſtituitur. Neque nouit inimicus,
** κακοθελής.* Sanctos victuros: nam cum ſit peruerſæ * voluntatis, non molitur certamen
** καλοθελής.* victoriam reportaturis. Bonum * enim ſpectaret: ſi ſciret, & ſi * bonum ſpe-
ctat, cur cadentes euertit? neque erigit, ab actione peruerſa deſiſtens? Per illud
Matth. 24. ergo quo dicitur, orandum eſſe ne fiat fuga noſtra, hijeme: intelligimus du-
Tentatio duplex. plicem contineri tentationem: vnam, quæ fit inquirendo & examinando:
alteram vero, ex propoſito ac voluntate perſecutionis. Similiq. eſt. iſtud de
Sabbatho: quoniam acerbum continet finem fugæ laborum, quos aut vltra
** σφαλλόμενοι.* vires ſubeundo, vehementer torquemur; aut non ſufferendo, * errantes atque
offendentes, magnũ animæ detrimentum inferimus. Alterum ergo finem dicit
infructuoſum: quoniam in fuga citra fructum moriendo, mercedem æternam
Apis, & Columba ſimilitudo. deperdimus. Videamus deinceps de Ape & columba, an in ijs quoque in-
uenire liceat ſimilitudinem, ſicut in ſerpente & formica. Magna quippe
illis propter hijemem, eſt diligentia. Apis labores, fertilitatis tempore fiunt.
Columba communitatem amat, ſimiliter & apes. Labor apis, cunctis eſt
vtilis: & ſpecies columbæ, omnibus valde amabilis. Sicut apes, ita & co-
lumba abſque dolo. Captu facilis eſt ſpecies columbæ ſerpentibus: ſimiliter-
que apis, reptilibus. Illis ſunt ſimiles, qui cum ſimulatione viuunt: & iſtis
Eccleſ. 7. qui in ſimplicitate. Ideoq. Eccleſiaſtes dicit: In die bono, aſpice bonum: &
Pſal. 36. cuſtodi innocentiam, vt videas æquitatem. Sed primùm dixit Dominus:
Matth. 10. Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ: nam ſequitur
Pſal. 65. poſt tentationẽ requies. Hinc quoque Dauid: Tranſiuimus inquit, per ignem
& aquam: & eduxiſti nos in refrigerium. quin & poſt formicam, apis. Di-
Coloſs. 3. cit etiam Paulus, primùm quidem carnalia, ſicq. deinde iungit ſpiritalia. Poſt
Epheſ. 4. labores enim procreatur gloria. Dicitq. de ape, quòd cunctis ſit expetibilis,
& in æſtimatione. Videtis ergo, quòd in laboribus primùm exercitari opor-
teat, & per certamen coronari: vt ſic diuina detur gratia perfrui? Acer-
bitatem laboris, dulcedo quietis excipit; & aſperitatem vitæ, gaudium. Niſi
odio habiti fuerimus ſicut ſerpentes: quaſi columbæ non reddemur amabi-
les. Niſi viles atque abiecti, formicarum inſtar extiterimus: vt apes non
Ioannis 3. erimus induſtrij. Primum paſſus eſt Chriſtus, ac velut ſerpens Moyſis in li-
Num. 21. gno ſuſpenſus: & ſic poſtea tamquam columba, è mortuis reſurgens, euo-
Exod. 12. lauit ad cæleſtia. Primum comedit lactucas agreſtes paſchæ: ſicque reſur-
Luc. 24. gens, fauis ſe mellis refecit. Intelligite quæ dico fratres: quoniam ſi quis ſecurus
** al. à minoribus reſilire.* reddi velit, laborare debet: & poſtea fructum laborum percipiet. Si * ex
paruis aberrare nolueritis: per labores diſcite a Patribus noſtris. Eſtote filij
obedientiæ, laborando: vt patres euadatis, in requie. Laboribus intenti,
ab improborum conſuetudine non decipiemini: quoniam labor ægram per-
uerſamq.

A uerſamq. conſuetudinem fugat. Dixi* ergo vobis: Nolite malis aſſueſieri moribus; ne in profundum malitiæ decidatis. Dixi etiam, quo pacto iſtud obtinere queatis: ne me vt medicum de morbis differentem, & de eorum cura experientiam non habentem, reprehendatis. Facite ergo, quæ decent promiſſiones veſtras: vt Dei quoque promiſſionibus potiamini. In Chriſto Ieſu Domino noſtro, in ſecula ſeculorum. Amen.

*al. Dixi vobis, abſque (itaq. ſeu ergo) &c. ac forte hic aptius.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

SERMO hic planè Aſceticus eſt, & didacticus; ethicus quoque, ac paræneticus: Exercet enim Chriſti milites ad bellum cum inuiſibili hoſte viriliter ſuſcipiendum, eumq. armis ſpiritalibus debellandum, profligandum, ac ſuperandum. Docet idem multa homini Chriſtiano ad ſalutem ne-
B ceſſaria. Exemplis, & comparationibus ac ſimilitudinibus pulcherrimis accommodate vtitur. Loca Scripturæ plura ad rem facientia incidenter adducit, quæ & breuiter docteq. explanat. Multa quæ ad corruptos hominum mores corrigendos & emendandos faciunt proponit, moraliaq. non pauca in medium hic affert. Hortatur ad ſtudium & exercitium virtutum, bonorumq. operum: vtq. detectis ac cognitis varijs Diaboli dolis atque inſidijs, fortiter ſtudeamus ipſi reſiſtere, & nulla eius tela nequiſſima reformidare, nullisq. pompis ac blandimentis Sathanicis vmquam aſſentiri, &c.

Paſsiones in anima, ex minima cauſſa generantur, &c.] Docet paſſiones & affectiones prauas in anima facilè oboriri; & niſi citò exterminentur, infinitam quamdam rerum Diuinarum, propriæq. ſalutis contemptionem parere: idque ipſa demonſtrat experientia, exemplisq. ac comparationibus conſequenter hic adiectis res tota clareſcit. Plura in eamdem ſententiam ſparſim ſæpe alibi apud Ephræm inuenies. ex profeſſo autem, Tomo primo in Serm. de Paſſionibus ſiue perturbationibus animi. cuius initium eſt: Cupio exponere omnem meam acerbitatem, &c.] ac in noſtris
C ibidem Scholijs. nec non apud Dorotheum Abbat. in Serm. Vt paſsiones & morboſos affectus excidere oporteat, antequam in malum animæ habitum tranſeant, &c.

Ferrum, operimenti inſtar obſcurat ſplendorem, &c.] Græca in his, & nonnullis alijs poſtea ſequentibus valde intricata ſunt, & obſcura, vt commoda apertaq. ſententia elici nequeat: in quibus tamen quantumuis intricatis ac dubijs, ne dicam mutilis; vt Lectori quoquo modo ſatisfiat, ſententiam vt potuimus magis menti Auctoris accommodatam reddidimus, meliora & clariora libenter daturi, quando alterius emendatioris Græci exemplaris copia nobis ſuppetet.

Saluator affirmat, Spiritus immundos humiditatem inquirere, &c.] Auctor hic volens oſtendere, humiditatem (ſicut paullo poſt dicit) animæ cauſſam exiſtere deſideriorum carnis, adducit doctrinam Chriſti ex Euangelio Matth. 12. ſed magis Luc. 11. vbi habetur: Perambulauit per loca inaquoſa immundus Spiritus, &c.] in quibus & alluſio & ſententia hic Auctoris expendenda,
D & ex ipſiuſmet verbis etiam ſumenda atque intelligenda videtur. Vbi etiam ad rem faciunt, quæ alij Sancti Patres in eumdem Euangelij locum Luc. 11. iam citatum, adducunt atque percenſent, Ambroſius, Auguſtinus, Cyrillus, Beda, & alij, ad quos Lectorem remittimus.

Seminat & Deus, verum in aridis deſertisq. corporibus: quoniam cæleſtia per incorruptionem augent, &c.] Vult dicere, quòd corpora arida, hoc eſt, pura ac caſta, res cæleſtes augeant, &c.] Nam ἀφθαρσία, incorruptionem & pudicitiam ſignificat hoc loco, vt ex ſubiectis ac non multo poſt hic ſequentibus patet, præſertim vbi dicit, corpus ſpiritui reddi ſimile, & cum illo quodammodo conformari, ſi cum pudicitia atque incorruptione iungatur, &c.]

Mortuum igitur peccatum efficere quod occidit, non eſt cuiuſcumque violentiæ, &c.] Alia lectio ſic habet: Non dixit Apoſtolus corpus eſſe necandum, ſed peccatum; quod de medio tollere, non eſt cuiuſcumque violentiæ, ſed ingentis & exquiſitæ, &c.] Fit autẽ hic
E alluſio ad verba Apoſtoli, Coloſſ. 3. Mortificate membra veſtra, &c.] Iſtud autẽ per piã ac religioſam fieri poſſe violentiã, antea efficaciter & copioſe atque accõmodate ſatis demonſtrauit Auctor.

Quin & poſt formicam, Apis.] Prouerbium elegans eſt & accommodum, quo inter alia etiam ſignificare hic videtur Auctor explicationẽ illius verſiculi ex Pſalmo 65. à ſe adducti: Tranſiuimus per ignem & aquam, &c.] Nam ſicut poſt tribulationes, refrigerium ſequitur: ita poſt formicam laborioſam, apis vtilis ac dulcis, &c.] ita quoque poſt labores vita, corona & gloria. Sicut pulchre Ephræm hocipſum hic oſtendit, & amplificat. De Formicæ porro ſolertia, Apumq. natura admiranda, habes apud Baſilium in Hexam. Diuini opific. homil. 8. & 9. item homil. in Pſal. 14. &c. Plin. natur. hiſt. lib. 11. cap. 5. 6. 10. 16. 18. & 30. vbi agit de vtriſque.

A & res mundanas ſapere, vel agere, aut loqui. Corrumpunt enim bonos mores colloquia mala. *1. Cor. 15.* At ſicut Propheta Dauid ait: In lege domini meditare, *Pſalm. 118.* die ac nocte. vt cum ipſo confidenter dicas: Ego verò legem tuam meditatus ſum. *Ibid.* Et rurſus: Scrutabor legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde meo. Et denuo: Meditabor legem tuam ſemper. Et iterum: Bona mihi lex oris tui, ſuper millia auri & argenti. *Ibid. al. in vul. Bonū mihi lex oris tui. &c.* Et rurſus: Exultabo ego ſuper eloquia tua. Et tu frater, ne ſecularia loquaris, ſed ſpiritalia. neque de terrenis, verum de cæleſtibus. *Ibid.* Surſum cor tuum ad Saluatorem Chriſtum habe. & cum Dauide dicito: Domine non eſt exaltatum cor meum. *Pſal. 130.* Ad ipſum reſpice ſemper, dicens: Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cælis. *Pſal. 122.* Produc lacrymas: quoniam qui ſeminant in lacrymis, in exultatione metent. *Pſal. 125.* Noctu,

B dieq. ad nouiſſimam horam reſpice. Pſalmus aſſidue ſit in ore tuo: Nam Deus cum nominatur, dæmones fugat. *Deus omni tempore laudādus.* Cum Deo multis, & cum hominibus, loquere paucis. Semper Dei memineris: & cælum mens tua euadet. Ne quæras delitias: ſed voluptatum fuge illecebras. *Conſilium ſalutare.* Omne ſeculi iſtius gaudium deteſtare. Humicubationem ne abijcias: quoniam requiem æternã conciliat. Ne tibi graue appareat ieiunium: quoniam in lætitiam ſempiternã te tranſmittet. Chriſti factus es miles? ne rebus huius vitæ implicieris: vt ei, qui ſuæ te adſcripſit militiæ, placeas. Renuntiaſti ſeculo? ne igitur ſeculum diligas; neque quæ in eo ſunt. Adiecisti manum tuam ad aratrum? ne reſpicias ad ea quæ retro ſunt. *Luc. 9.* Deſponſaſti te Chriſto? eum ergo aduentantem exſpecta. Singulis vero diebus, ac horis, momentiſque, ipſius recordare: ſicut ſponſa

C ſui ipſius ſponſi. Semper in eum, mentem defixam habe. Quemadmodum vxor maritum amans, virum ſuum licet procul abſentem ac peregrinantem in memoria apud ſe habet; & cum in multis conſtituta ſit ſollicitudinibus atque anguſtijs, non ceſſat explorare vias, & interrogare prætereuntes, quonam abijſſe potuerit? de ipſo loquitur, & dormiens eum exſpectat, & auſcultat: non fruitur quiete, neque ridet cum quoquam, non lætatur; non deſinit lacrymari, donec ſuſceperit deſideratum: *Exemplum pulchrū a ſimili.* Sic igitur & tu Chriſtiane, ac præcipue qui vaniſſimo ſeculo abrenuntiaſti. Et quid dico, qui abrenuntiaſti? Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti: vt referat vnuſquiſque propria corpora, prout geſſit, ſiue bonum, ſiue malum. *Rom. 14. 2. Cor. 5.* Quocirca deinceps frater, ne nimium momentanea alimenta appetas. non corporalẽ requiem quæras. non *Commonitiones ſaluberrimæ.*

D des ſomnum nimium oculis tuis. neque vitam curæ ac ſollicitudinis expertem degas: ſed Deum præ oculis tuis ſemper habe: vt cum Sancto propheta Dauid dicere queas: Prouidebam Dominum, in conſpectu meo ſemper. *Pſalm. 15. & Act. 2.* Non ceſſes diuinas perſcrutati Scripturas. Non ceſſes Sanctam matrem tuam interrogare Eccleſiam: quando veniet deſideratus ſponſus? *NOTANDA.* Et ſignum aduentus eius perquire, ac diſce: quia Iudex non tardabit. *Abac. 2. & 2. Pet. 3.* Non deſinas interrogare, donec plane certior factus ſis. Non deſinas de hoc interpellare eos, qui exacte norunt. Cupis porro noſſe, quinam illi ſint, qui accurate magnum iſtud ac formidabile myſterium ſciant? Prophetæ, Apoſtoli, & Euangeliſtæ: hi plene de horribili aduentu Chriſti, ac Sponſi, inſtructi ſunt: hos frater interroga? & audies, quod veniet, & non tardabit. Interroga magnum Prophetam *Ibidem.*

E Eſaiam? reſpondebitq. tibi dicens: Ecce, Dominus veniet: & merces eius cum ipſo. *Eſai. 40. 62.* Et iterum: Dominus Sabaoth egredietur, ad conterendum bella. *Iudith. 16.* Aliuſque Propheta ait: Veniens veniet, & non tardabit. *Abac. 2.* Viciſſimque tibi Propheta reſpondebit Malachias, dicens: Ecce veniet, & quis ſuſtinebit diem introitus eius? *Malach. 3. & Ioel. 2.* aut quis ſtabit in conſpectu ipſius? Docebit quoque te Propheta Dauid, cum dicit: Deus manifeſte veniet: & adorabunt eum omnes Reges terræ. *Pſal. 49. 71. Pſal. 9. 97.* Et denuo: Quia veniet, vt iudicet terram. Quòd ſi Petrum quoque interroges Corypheum? & ipſe tibi viciſſim reſpondebit, ac dicet: Non * tardat *2. Pet. 3.* **al. non tardabit Dominus.*

Dominus

Dominus promiſſionem, ſicut quidam tarditatem exiſtimant: ſed patienter A
agit, nolens quemquam perire; ſed omnes ad pœnitentiam reuerti. Et rur-
1.Theſſ. 5. & ſus: Dies Domini, ſicut fur in nocte, ita veniet. Reſpondetq. tibi viciſſim Ia-
2.Pet. 3. cobus, dicens: Ecce, iudex ante ianuam aſſiſtit. Quin & Ioannes te admone-
Iacob. 5. bit Theologus, dicens: Vt cum apparuerit, fiduciam habeamus; & non con-
1.Ioan. 2. fundamur ab eo, in aduentu eius. Interroga etiam cariſſime, Sanctum Mat-
thæum Euangeliſtam? & ipſe tibi clarius de aduentu Sponſi dicet, quæ ab
Matth. 24. 25 ipſomet audiuit. Ait autem: Dixit Dominus: Vigilate, quia neſcitis horam,
Luc. 12. neque diem, in qua Christus Dominus veniet. Ac iterum: Eſtote parati:
** vulg. Filius hominis veniet.* quia qua hora non putatis,* Dominus veniet. Et rurſus: Beatus ille ſeruus,
quem cum venerit Dominus ipſius, inueniet vigilantem. Rurſusq. ait: Vi-
Matth. 24. 25 debunt Filium hominis venientem in nubibus cæli, cum virtute & maieſta- B
Luc. 12.
Ibidem. te magna. Tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ: & congregabuntur
Matth. 25. coram ipſo omnes gentes, & ſeparabit eos ab inuicem, ſicut paſtor ſegregat
oues ab hœdis, & quæ ſequuntur. Reliquosq. ſi interroges Euangeliſtas, ac
Marc. 13. cunctos Sanctos? ſimilia ab eis de aduentu Domini audies, quòd prope ſit
Luc. 12. 21. et in ianuis. Non igitur amplius excuſationem habes. Ecce, à beatiſſimis Pro-
Iacob. 5. &c. phetis, & Apoſtolis omnem veritatem audiſti. Modò ergo quæ tuæ ſunt ſa-
luris, para. Et quid inquies, agam ſ vt ſaluer? miſericordiamq. inueniam,
ac fiduciam in die defenſionis? Ego tibi dicam, ſolum ſerua. Quòd ſi Do-
Matth. 6. & minum audieris; & ipſe te exaudiet. Nam ita dixit Dominus: Si dimiſeri-
Marc. 11. tis hominibus errata ipſorum: & pater veſter cæleſtis dimittet peccata ve-
ſtra. Ecce, audiſti tandem vnum præceptum magnum, & leue. Dixit enim C
Matth. 11. & benigniſſimus Deus: Onus meum leue eſt. Nam quod, ac quale onus eſt,
1. Ioan. 5. dimittere fratri offenſas? & indulgentiam, atque remiſſionem à Deo proprio-
Matth. 6. & rum accipere delictorum? vt cum fiducia dicere poſſis: Dimitte mihi offen-
Marc. 11. ſiones meas Domine: ego enim fratri meo remiſi. Hoc ſerua præceptum.
PRAECEPTA SALVTARIA. Ne inimicitias aduerſus aliquem habeas. Neque quemquam vnquam odio
perſequaris. Ne ludicris rebus vaces. Ne verba otioſa proferas. Ne alijs de-
trahas, atque obloquaris. Ne vllos maledictis inceſſas. Ne mundanis homini-
bus nimium adhæſeris, ac conuerſeris. Ne fabulis ac nugis te dedas. Ne res ter-
renæ te occupent. Qui vniuerſo renunciaſti mundo: ne aliam admittas ſollici-
tudinē, neque aliud certamen, aut cogitationē, præterquā diei illius horribilis.
De Iudicio vniuerſali, ſemper meditandum. Semperq. cor & lingua tua de extremo iudicio meditentur. Siue igitur ope- D
ri, ſiue orationi intentus ſis: ſiue ambules, ſiue ſedeas; ſiue comedas, ſiue ie-
iunes; ſiue in cubili tuo vigil iaceas, ſiue quid aliud agas: non deſiſtat mens
tua cogitare, & os tuum loqui de iudicio. Corde porro ſic tecum cogita:
At quomodo reſpondere potero Iudici? Numquid reperietur peccator alius,
vt ego? Quo pacto peccata mea delebo? Quo pacto ego dicere potero; ſi-
Pſalm. 6. & cut fecit, & docuit Dauid, dicens: Lauabo per ſingulas noctes lectum meum,
& lacrymis meis ſtratum meum rigabo? Sic plora, & cogita, dicens: Sed
Daniel. 7. & qualia ſunt horrenda illa tormenta, quæ dicit Scriptura? Qualis eſt fluuius
Apoc. 5. ille igneus? qualis ignis ille inexſtinguibilis? Cuiuſmodi tandem tenebræ il-
Mat. 8. 22. 25 læ exteriores? Cuiuſmodi ſtridores illi dentium? Cuiuſmodi gehenna illa
Marc. 9. 13.
Matth. 13. ignis? Qualis erit vermis ille numquam moriens? Qualis caminus ille ignis? E
Et cui tandem ex iſtis loco, ego peccator deſtinandus ero? Hæc tecum me-
Perpendenda ſedulo ſemper. ditare, ò fili, ſingulis diebus, noctibus, ac horis: & ſtudioſe in ieiunijs, vigilijs,
& orationibus, ac lacrymis perſiſte; ſemperq. in cella ſub ſilentio verſare: &
nō contemnas, neque relaxeris mi frater. Et ſi aliqui tibi detrahant, aut te de-
rideant, vel ſpernant, aut deprimant: tu noli attendere ijs, ſed ob oculos ti-
Matth. 16. bi conſtitue deſideratum Sponſum tuum, & dicito: Dignus ſum qui illudar:
Marc. 14. & nam & Dominus meus illuſus eſt, ac contumelijs affectus, conſputatus, &
Luc. 22. 23.
Ioan. 18. 19. cru-

A crucifixus, odioq. a Diaboli diſcipulis habitus. Atque etiam nos docet Do- *Matth. 5. &*
minus, vt & nos iniuria affecti ſufferamus; conuitijs ac maledictis excepti, *Luc. 6.*
benedicamus; & perſecutionibus exagitati, ſuſtineamus. Rurſusq. memineris
frater, Domini ad ſuos Diſcipulos dicentis: Si mundus vos odit: ſcitote quia me *Ioan. 15.*
priorem vobis odio habuit. Sed quoniam ego elegi vos de mundo, propte-
rea odit vos mundus. Et iterum; Beati eſtis cum maledixerint vobis ho- *Matth. 5.*
mines; & perſecuti vos fuerint, ac vos oderint. Quin & cuncti per anguſtam
hanc viam ambularunt Sancti. ſicut ait Apoſtolus: quoniam ludibria & ver- *Heb. 11.*
bera experti ſunt, lapidati ſunt, ſecti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladij
mortui ſunt: circuierunt in melotis, in pellibus caprinis: egentes, anguſtia- *Ibidem.*
ti, afflicti, in ſolitudinibus errantes, in montibus & ſpeluncis, & in cauernis
B terræ. Et tu frater, ſi ſuſtinueris, & modicum * canonem tuum diligenter ** al. & modico tempore canonē. ſollicite curaueris.*
curaueris; vnà cum ipſis reperieris. Nolite ergo obtorpeſcere, quia odit
vos mundus. Qui enim alios oderunt, infeliciſſimi ſunt: at qui propter Chri-
ſtum odio habentur, feliciſſimi. Veniet enim, & reddet vnicuique ſecundum *Matth. 5.*
opera ſua. Ait quippe Propheta: Veniet, & quis ſuſtinebit diem introitus *Matth. 16. & Rom. 2.*
ipſius? Vere enim, vere formidabilis eſt dies aduentus eius. Audi quoque *Malach. 3. &*
haud diſſimile huic. Dicit enim Propheta Daniel: Throni poſiti ſunt, & *Ioel. 2.*
antiquus dierum ſedit. Veſtimentum eius candidum ſicut nix, & capillus *Daniel. 7.*
capitis eius quaſi lana mūda. Thronus eius flamma ignis. mille millia adſi- *In vulg. & edi. 70. paullo aliter.*
ſtebant ei, & decies millies centena millia miniſtrabant ei: Iudicium ſedit, &
libri aperti ſunt. Quis non reformidet diem illum? Quis horam illam non *De Tonitruo vehementiore.*
C pertimeſcat? Hic crebro, ſi clarius Tonitruum reſonet, non ſufferimus: at
cuncti in terram præ horrore inclinamur atque deprimimur. Quis igitur *Matth. 24. &*
tunc perferet: quando ſigna illa admirabilia, & obſtupeſcenda contuebitur? *Luc. 21.*
quando virtutes cælorum commoueri adſpicies. quando elementa diſſolui vi- *Apoc. 6. & c.*
debis, quando cernes cælum vt librum conuolui: ſolem obſcurari, lunam
in ſanguinem commutati; aſtra ex cælo decidentia, ſicut folia è ficu: terram *Ibid.*
comburi, & quæcumque in ea, ſunt opera. Quando tubam ex cælo horribi- *1. Cor. 15. &*
lem reſonantem, & eos qui a ſeculo obdormierunt, excitantem audieris. *1. Theſſal. 4.*
quando cælos diſcindi, & Deum magno cum furore ſuper peccatores reue-
lari contemplatus fueris. quando Angelos emiſſos, & circumcurſantes, con- *Matth. 24.*
gregantesq. electos ex quattuor ventis, à ſummis cælis, vſque ad extremita- *Luc. 21. Dan. 7. &*
D tem eorum, conſpexeris. quando thronum horribilem paratum, iuſtumq. *Ioel. 2. 3.*
Iudicem ſedentem contuitus eris. quando omnem humanam naturam coram *Apoc. 20.*
ipſo, magno timore atque tremore congregatam videris. Mihi credite, fra-
tres mei cariſſimi; multis digna eſt lacrymis, varijsque ſuſpirijs dies illa:
quando commiſerandam & lugubrem horam illam contuebimur. quando *Matth. 25.*
nos ab inuicem Iudex ſeparabit, ſicut paſtor oues ſegregat ab hœdis. Tunc *Ibid.*
parentes ſegregabuntur à filijs, & filij a parentibus. Tunc fratres ſeparabun- *Separatio fune ſtiſſima.*
tur a fratribus, & amici ab amicis, conſanguineiq. à familiaribus. Tunc
Clerici ab alijs diuidentur clericis, Epiſcopi à Coepiſcopis, Diaconi ab alijs
Diaconis: & Subdiaconi, Cantores, atque Lectores, à ſeinuicem. Tunc quoque
coniuges à ſe mutuo ſeparabūtur cum lacrymis. Tunc Reges plorabūt & Prin-
E cipes, magna hic factitantes, & vitam cum iniuſtitia & aliorū iniuria degentes,
propriosq. ac eiuſdē fidei fratres opprimentes. Tunc ſanguis eorū, qui ex Epi *NOTENT*
ſcoporū, & paſtorū, ac Presbyterorū negligentia perierunt, ex eorū manibus re- *PASTORES,*
quiretur. Tunc quod quiſque talentū accepit, & appoſuit, repetetur. Et omnis *ET EPISCO*
quidē Chriſtianus, de ijs quæ audiuit atque accepit, exquiretur: præcipue autē *PI.*
Pontifices, Sacerdotes, & Leuitæ: nam potentes potenter tormenta patientur. *Matth. 25.*
Tunc quiſque cum timore atque tremore conſiſtet, caput demittens, & ſen- *Sap. 6.*
tentiā aduerſus ipſum proditurā exſpectans. Tunc adſpiciet, quomodo honora- *Notanda, ſæpeque penſanda.*

buntur, qui in ieiunijs, & vigilijs, lacrymis atque orationibus decertauerint: A
tum etiã qualia à Rege oblectamenta atque ſolatia accipient. Et ſuſpitans,
dentibusq. ſtridens, dicet: Quomodo ego miſer non decertaui exiguo illo vi-
tæ meæ tempore: at in negligentia pertranſiui dies méos? nunc autem quò me
ire deceat, ignoro; anne ad ſupplicium? Hæc porro ipſo ſecum cogitante, a
Gal. 6. Rege prodit ſententia, dicens: Quod quiſque ſeminauerit, hoc & metet.
Pſal. 125. Tunc qui hic ſeminauerint in lacrymis, in exultatione illic metent. Tunc
Matth. 25. quiſque abibit, quò & opera eius. Conſtituta quippe vniuſcuiuſque coram
Apoc. 14. 20. ipſo erunt opera, ſic ad eum dicentia: Tu nos feciſti, o miſer. Debuiſſes tuis
Matt. 16. 24. nos deleuiſſe lacrymis. Scripturam audiſti dicentem: Veniet hora, vt reddat
25. & *Rom.* 2. vnicuique ſecundum opera ſua. & irriſiſti eiuſmodi dicentes. Age nunc igitur,
& fructus laborũ tuorum percipe. Tunc abibit vnuſquiſque ad locum propriũ, B
Pſal. 2. quem ſibi ipſi præparauit. implebiturq. Scriptura, dicens: Tunc loquetur ad
eos in ira ſua; & in furore ſuo conturbabit eos. Qui verò præparati fuerint, non
Pſalm. 118. conturbabuntur; ſed cum fiducia clamabunt: Paratus ſum, & non ſum tur-
Matth. 25. batus. At qui imparati exſtiterint, horrore turbabuntur terribili, dum illud
audient: Diſcedite a me maledicti, in ignem æternum. Tunc abibunt, hi qui-
Tormentorum genera, ac loca varia Inferni. dem in tenebras exteriores: alij autem in gehennam ignis: alij verò in ſtrido-
rem dentium, & in reliqua ſupplicia; propellentibus eos cum diligentia ac fe-
Pſal. 48. ſtinatione Angelis, & ad eos dicentibus: Sicut oues, facti eſtis inferni: mors
depaſcet vos. Alij porro abibunt dentibus ſtridentes; & poſt tergum crebro
reſpicientes. cernentesq. quo pacto ſeparati ſint, abducẽtur: nullusq. qui auxi-
Obſeruls hæc diuites, atque potentes. liari ibi poſſit, reperietur. Vbi cunctæ tunc mundi opes? Vbi potentia Regum? C
Vbi Principum temeritas? Quomodo nuſquam tunc apparebit, qui adiuuare
Pathetica valde ac luctuoſa. pòſſit dilectos? Vbi tunc qui genuit, pater? Vbi quæ peperit, mater? Vbi ger-
mani fratres? Vbi amici? Vbi conſanguinei? Vbi turbæ? Vbi, qui in diuitijs
gloriantur? O quantis digna erit lacrymis, atque ſuſpirijs hora illa. Propter
Matth. 5. & istam horam, dicebat Dominus: Beati qui nunc lugent ac plorant. Tunc
Luc. 6. fratres, qui fiduciam inuenerit, vere beatus erit. Tunc beati Apoſtoli, ſuper
ſolem reſplendebunt: Prophetæ exhilarabuntur, & Martyres coronabuntur.
Tunc apparebunt, etiam qui hic in montibus ac ſpeluncis, cauerniſq. terræ
* *al. Conuẽtus ſanctorum Monachorum.* occultati fuerunt. Greges * beatorum Monachorum, qui mundo renuntia-
runt, in exultatione cum Angelis choros ducent. Similiter qui in ſpeluncis
ſe ipſi per lacrymas, & vigilias, atque orationes, confecerunt. Qui hic viles D
Antitheſes graues, & conſolatoria. fuerunt, & obſcuri: ibi clari comparebunt, & cum fiducia. Qui hic inglorij
& contemptibiles: ibi cum gloria erunt atque honore. Qui hic pauperes &
mendici: ibi diuites atque dilecti. Qui hic patriam reliquerunt, & cognatio-
Felicitas illorum, qui abdicato ſeculo, Deo hic inſeruiunt. nem, ac fratres, & delicias: ibi regno cælorum perfruentur. O quàm felices,
immo feliciſſimi ſunt Monachi, qui hic affliguntur: & illic regnum rapiunt.
Nam hic in ſpeluncis, & cellis, ac montibus ſine intermiſſione Deum glori-
ficaſtis, eique deſeruiſtis, non ſolum viri ſed etiam mulieres, genus
fragile & imbecillum: illic verò, cum Angelorum choris eum rur-
ſus collaudare promeriti eſtis. Christum deſideraſtis, ſeculo
vos abdicaſtis, receſſiſtis ex mundo, habetis Chriſtum.
Matth. 19. & Nemo enim eſt, inquit, qui reliquerit domum, vel E
Marc. 10. Fratres, aut filios propter me, qui non centu-
plum in præſenti ſeculo accipiet: & in fu-
turo, vitam æternam poſſidebit; ſicut
ait Dominus. Ipſi gloria,
in ſecula ſeculorum.
AMEN.

SCHOLIA

A

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

*R*ESIPISCENDVM *à peccatis, vitamq. noſtram dum tempus ſuppetit, ſerio emendandam, ac Deum nobis reconciliandum docet, modumq. reconciliandi proponit. Et vt terrorem cunctis incutiat peccatoribus, eoſque à peccando deterreat, ac reuocet, formidabilem illum extremi Iudicij diem oculis omnium ſubijcit, illiusq. certitudinē plurimis irrefragabilibus Scripturæ vtriuſque Teſtamenti auctoritatibus plene probat atque demonſtrat: Ac quantam ibi quilibet, præſertim vero qui hic alijs præfuerunt, & animarum curam ſuſtinuerunt, rationem reddituri ſint, euidenter atque efficaciter oſtendit; ſeparationisq. illius luctuoſiſſimæ poſtremæ, non ſine commiſeratione, affectuſq. commotione lamentabiliter meminit. Et denique varia Tormentorum inferni genera, ac*
B *loca peccatoribus reſeruata percenſet; felicitatemq. illorum qui ſerio in hac vita Deo inſeruierunt, exponit. De quibus, plura apud noſtrum Auctorem reperies ſimilia Tomo primo, præſertim in Tract. De abrenunciatione in ſacro Baptiſmo facta, & quo pacto ea à nobis requiretur in die Iudicij, &c. vbi etiam prolixe agitur de varijs Tormentorum locis, atque generibus inferni: ac deinde de præmijs iuſtorum, poſt hanc vitam, &c. Necnon in Sermonibus de Iudicio extremo, noſtriſq. ibi Scholijs, quò in cæteris ſtudioſum Lectorem remittimus. Reperitur autem iſte Sermo græce in antiquo MS. Codice Vatican. ſub num. 587. poſt Paræneſes in fine: quare & hic poſt omnes Parænees (quibus præſens liber plenus eſt) eumdem reponere, Tomumque hunc noſtrum ſecundum illo ipſo concludere viſum eſt: quanquam tamen & locus ipſi non minus proprius, habita ratione Argumenti (quod eſt de extremo Iudicio) aſſignari poſt alios Sermones etiam de futuro Iudicio, immediate potuiſſet; qui ſunt ſub finem Tomi primi.*

Canonem vnum retine, ſicut etiam Sancti fecerunt Patres, qui ad quinquaginta, &
C vltra annos, ſuum non mutarunt canonem ac regulam, &c.] *Feruorem & perſeuerantiam antiquorum Patrum, in bonis vitæ inſtitutis, regulisq. monaſticis recte, debiteq. ſeruandis proponit, eorumdemq. veſtigijs ſerio inſiſtendum monet, ac vias capeſſendæ ſalutis magis opportunas oſtendit, patefacitq. Quibus ſimillima ab eodem adducuntur in longiſſimo pulcherrimoque aſcetico Serm. tom. 3. cuius initium eſt.* Ο' πόνος ἀναγκάζει με λαλεῖν, &c. *i.* Dolor me in verba compellit, &c. *vbi mox in initio, Patrum antiquorum recte vitæ inſtituta commemorat ac celebrat, dicens:* Siquidem inſtitutionem illam ſanctam, quæ in diebus Patrum noſtrorum vigebat, quis pro rei dignitate recenſere poſſet? qui vniuerſam terram ſicut luminaria quædam reſplenduerunt, &c. *Magisque huc faciunt, ac quadrant, poſtea ibidem adducta, in hæc verba:* Eia ergo cariſsimi, inter multitudinem tepore atque ignauia obtorpeſcentium, menſuram amplectamur; ac canonem, ſeu regulam illam bonam, ſanctam, atque perfectam antiquorum noſtrorum Patrum. Ne hodie abſtinentiam ſecteris, & cras conuiuia celebres, atque frequentes, &c. *Quibuſcum per omnia quaſi conſonant, quæ non multo poſt*
D *ibidem conſequuntur, ſub tenore verborum eiuſmodi:* Propterea enim perfecti Patres, fundantes ſemetipſos, per vnam regulam in omnibus, perfecti inuenti ſunt. Quidquid a principio aſſumpſerunt, ad finem vſque vitæ nullis externis diſtracti rebus integrum, ac ſanctum propoſitum ſeruare conati ſunt. Vſque ad quinquaginta enim annorum, & amplius numerum excedentes, in nullo aſſumptam ſemel regulam mutauerunt, &c. *In quibus autem illa conſiſtebat regula, ipſe conſequenter ibidem declarat ac docet. De cuius etiam Regulæ obſeruatione, Patrumq. antiquorū imitatione, longe poſtea ibi ſic habetur:* Sed eſto (inquit) obediens, & imitator perfectorū ac ſpiritalium Patrum, & regulam illorum ſedulo exquire, &c.] *Pro quorum omnium illuſtratione, ac confirmatione maiore faciunt, quæ ab eodem alibi in medium adferuntur, ac potiſſimum in Sermone de Sanctis quibuſdam Patribus, qui eius temporibus in Domino obdormierunt, cuius principium eſt:* Cor mihi dolet: compatimini mihi fratres benedicti, &c. *quo Sermone, Patrum antiquorum vitam perfectam in exemplum proponens, ſeculi præſentis malitiam vehementer deplorat, remediaq. optima quibus cum Deo in gratiam homines*
E *redire poſſint, demonſtrat, &c. Sicut etiam hoc ipſo præſenti loco, cui in plurimis hactenus hinc inde ex eiuſdem doctrina, à nobis producta longe ſimillima ſunt: vt vel ex ijs ſatis liqueat, quàm ſibi in eadem doctrina vbique Auctor ſit ſimilis, vti etiam ſæpe in iiſdem quaſi verbis adducendis, præſertim dum res atque ſententias eaſdem alijs, atque alijs locis repetit.*

Ecce veniet, & quis ſuſtinebit diem introitus eius? aut quis ſtabit in conſpectu ipſius?] *Verba ſunt Prophetæ Malachiæ cap. 3. quibus extremi Iudicij denunciatur dies. Leguntur q. illa in edit. 70. ad verbum magis ſic:* Ecce venit, dicit Dominus omnipotens: & quis ſuſtinebit diem introitus eius? aut quis ſtare poterit, vt aſpiciat eum, &c.] *at in vulg. paullo aliter, hoc modo:* Ecce venit, dicit Dominus exercituum: & quis poterit cogitare

diem aduentus eius? & quis ſtabit ad videndum eum? &c.] *Quem hic locum tranſtulimus,* A *vt eſt in Græco textu Auctoris, licet & ab illo idem alibi, etiam aliter legatur atque aliter, ſicut ſuis conſtare poterit locis.*

Non tardat Dominus promiſsionem, ſicut quidam tarditatem exiſtimant: ſed patienter agit, nolens quemquam perire; ſed omnes ad pœnitentiam reuerti.] *Locus citatus eſt 2.Pet.3. vbi in vulg. paullo aliter ſic reperitur:* Non tardat Dominum promiſsionem ſuam, ſicut quidam exiſtimant: ſed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, &c.] *Vbi inter alia, nota nomen illud (τὴν βραδυτῆτα .i. tarditatem) in vulg. lat. non adhiberi, quod tamen etiam reperitur poſitum in Sacro Cod. græc. 2. Pet. 3. ſicut & hoc loco apud S. Ephræm, & non ſemel alibi apud eumdem: ac paſſim apud alios SS. Patres præſertim Græcos, vt mirum ſit ibi Latine appoſitum non eſſe. verumtamen, &c.*

Dicit enim Propheta Daniel: Throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit, &c.] *Locus qui citatur, eſt Propheta Daniel. cap. 7. vbi inter lectionem Auctoris, & edit. 70. ac vulg. lat. aliqua in* B *ſequentibus notanda occurrit varietas. veluti ibi:* Thronus eius flamma ignis. mille millia adſiſtebant ei, &c.] *Vbi in edit. 70. ſic legitur:* Thronus eius, flamma ignis: rotæ eius, ignis flagrans: flumen ignis trahebat in conſpectu eius. mille millia deſeruiebant ei: & dena millia denorum millium aſsiſtebant ei, &c.] *At in vulg. hoc modo:* Thronus eius, flammæ ignis: rotæ eius, ignis accenſus. Fluuius igneus, rapidusq. egrediebatur à facie eius: millia millium miniſtrabant ei, & decies millies centena millia aſsiſtebant ei, &c.] *Vbi etiam* (Dena millia &c.) *vt eſt hic apud 70. legit S. Auguſtinus. necnon Iuſtinus aduerſus Tryphonem. & Dionyſi. Areopag. de cæleſti hierarch. cap. 18. & Tertullian. aduerſus Praxeam, habet:* Millies centies centena millia aſsiſtebant ei, & millies centena millia apparebant ei, &c.] *Quas hic lectionum varietates, vel ideo adducere viſum fuit, quòd iſte locus Danielis ſæpius ab Auctore alibi citetur, interdum quidem plene, & interdum etiam breuitatis cauſſa, quibuſdam prætermiſſis, vt etiam hoc loco.*

C

Hic crebro, ſi clarius tonitruum reſonet, non ſufferimus: at cuncti in terram præ horrore inclinamur, &c.] *Argumentum eſt à minori ad Maius. q. d. Si vehementiorem aliquem Tonitrui ſonum atque fragorem ſufferre nequimus; ſed eo deterriti in terram inflectimur atque deprimimur: quanto magis exhorreſcemus ad ſigna illa admirabilia & expaueſcenda, quando virtutes cælorum commouebuntur, & elementa diſſoluentur. quando Tuba illa, ex cælo horribilis reſonabit, & omnes ad diſtrictum illud Iudicium vltimum vocabit, &c. Quibuſcum etiam plane conſonant, quæ idem habet Auctor tomo 1. in Serm. de ijs quæ poſt Crucem reuelanda ſunt; in formidabili illo ſecundo Aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti. ibi:* Et nunc quidem ſæpe ſi coruſcatio, ſeu fulgur aliquod oriatur, aut Tonitruus clarior, ac vaſtior audiatur; omnem mox timore percellit hominem, cunctique in terram procumbimus. Et ſi tantilla nos adeo exterrent: quomodo obſecro tunc ſuſtinebimus, quando Tubæ illius clangorem ex cælis audiemus, ſuper omnem coruſcum atque Tonitruum horribiliter reſonantem, cunctoſque qui a ſeculo obdormierunt excitantem, &c.] *vbi plura hiſce ſimilia, valdeque ad rem præſen-* D *tem facientia inueniet.*

Tunc abibunt, hi quidem in tenebras exteriores: alij autem in gehennam ignis: alij vero in ſtridorem dentium, &c.] *Varia Tormentorum Inferni genera ac loca inſinuat Auctor, de quibus aperte magis, ac plene per eum tractatur Tomo 1. in Reſponſ. ad Interrogationem: An plura ſint Tormenta, ſuppliciorumq. inferni loca, ac genera? ibi:* Varia eſſe Tormentorum loca, ex Euangelio nouimus: Sunt enim tenebræ exteriores: vnde liquet etiam alias eſſe interiores. Gehenna ignis, locus alius: ſtridor dentium, locus proprius, &c.] *vbi abunde de his agitur, ſicut & in noſtris ibi Scholijs, præſertim in illum locum:* Quemadmodum peccatorum ſunt differentiæ: ita & Tormentorum varietates, &c.] *vbi plures Auctoritates huc facientes, ad longum produximus. quibus etiam valde conformia ſunt, quæ S. Baſilius Magnus adducit in Sermone de Futuro Iudicio, qui in fine Tomi primi Operum S. Ephræm a nobis adiunctus eſt: necnon Chryſoſtom. in cap. Matth. 22. homil. 42. circa finem, ac ſæpe alibi. quibus omnibus valde confirmatur doctrina noſtri Auctoris, qui hic vt etiam alibi, poſtquam de impiorum egit pœnis; etiam in fine de piorum atque iuſtorum tractat meritis, ac præmijs: quibus perfrui, nobis omnibus, meritis atque interceſſione S. Patris Ephræm, & omnium Sanctorum, concedat Altiſſimus.* E

TOMI SECVNDI, ET SCHOLIORVM IN ILLVM, FINIS.

SAN-

SANCTI
ABBATIS *AMMONAE *al. Ammonis
CAPITA PARAENETICA
DECEM ET NOVEM.

Eodem G. Voſsio Interprete & Scholiaſte.

A OBSERVA teipſum diligenter Cariſſime, tamquam confi- CAP. I.
dens & credens, quòd Dominus noſter Ieſus, cum eſſet
Deus, ineffabilemq. haberet gloriam atque magnificen-
tiam, typus nobis factus ſit ac forma, vt inſiſtamus ve-
ſtigijs eius: vehementer * ac ſupra modum ſeipſum propter * ὑπερβαλλόντως.
nos humilians, dum formam ſerui aſſumpſit: pauperta- Philipp. 2.
temq. haud immodicam, ac verecundiam pro nihilo du-
cens; varias quoque contumelias, atque confuſiones ſuſtinuit. Et ſicut ſcri-
ptum eſt: Tamquam ouis ad occiſionem ductus eſt: & quaſi agnus coram Eſa. 53. &
tondente ſe, ſine voce, ſic non aperuit os ſuum. In humilitate eius iudicium Act. 8.
B ſublatum eſt. Mortemq. propter nos ſubijt, multis cum opprobrijs: vt &
nos ob mandatum eius, ac pro peccatis proprijs alacriter ſufferamus, ſi quis
nos quicumque * is tandem ſit, iuſte ſiue iniuſte contumelijs ignominiaue af- * ὅσον δή ποτε.
ciat; aut in egeſtatem redigat, aut vituperet, aut ad mortem vſque verbe-
ret. Vtque inſtar ouis ad occiſionem ductæ, & vt iumentum * mutum, om- * κτῆνος ἄλαλον.
nino non contradicamus: ſed potius ſi fieri poſſit obſecremus: ſin minus,
ſaltem multa cum humilitate taceamus.

DILIGENTER teipſum cuſtodi: magnum lucrum, atque ſalutem ani- CAP. II.
mæ tuæ credens eſſe, opprobria atque ignominias, humiliationesq. propter
C Dominum illatas perferre. quare prompte, conſtanterq. eas tolera, cogitans
te etiam plura meruiſſe pati, propter peccata tua: beneficijq. plane loco re-
puta, quòd habitus ſis dignus, qui aliquid patiaris, ac ſufferas propter Do-
minum. fortaſſe * enim per multas tribulationes, & ignominias, etiam vnico * τάχα γὰρ διὰ, &c.
temporis momento, imitator fies paſſionis Domini Dei tui. Et quoties me-
mineris eorum qui afflixerunt te: tamquam à quibus magnà tibi lucra ſint NOTA.
parta, pro ijs omnibus tota mente tua, & in veritate, intercede; & omnino
ne quid cogites aduerſus quempiam. Si quis porro te honore affecerit, atque
laudauerit: dole & ora, vt ab onere iſto protegaris. Sicq. in quacumque re
gloriam, aut eminentiam aliquam, quamuis * minimam continente, Deum * ἕως λεπτοῦ τινος.
D aſſidue ex animo precare, & in veritate: vt longe à te faciat res eiuſmodi;
indignum te eſſe, atque infirmum reputans. Semperq. modeſtiores mores,
viuendiq. * rationes ſedulo ſcrutare: ac in ijs teipſum accuſa dolenter, atque * τὰς ἀγωγάς.
humiliter, & ſine ſuperbia, tamquam morti proximus, & mundo huic iam
mortuus; & quaſi cunctis abiectior, peccatiſq. magis obnoxius eſſes. Hæc enim
magna animæ tuæ lucra erunt.

SOLLICITE teipſum conſidera: vt quemadmodum magnam mortem CAP. III.

ac perditionem animæ tuæ, ſuppliciumq. æternum: ita quamcumque ambitionem, & inanem gloriæ cupiditatem oderis, faſtidiasque: vt & gloriam ac honorem, aut laudes ab hominibus affectare, aut teipſum exiſtimare aliquid eſſe, aut quod bene viuas, aut aliquo ſis melior, aut etiam par. Omnemq. turpem concupiſcentiam, ac voluptatem carnalem etiam minimam, deteſtare; caueaſque aſpectum hominis, niſi neceſſe ſit: vt vere teipſum obſeruans, & in minimis te muniens, in grauiores moleſtias non incidas, neque prorſus tentationibus vincaris; & parua non deſpiciens, paruis ſuccumbas. A

Cap. IIII. Teipsvm diligenter ſerua: vt pro peccatis tuis, tamquam vere lucrum magnum, ſalutem animæ, ac regnum celorum omnibus modis exquiras. Cunctisq. viribus coneris, vt mente, ſermone, & opere, indumento ac habitu, teipſum humilies, imminuasq. veluti ſtercus, terramq. ac cinerem; omniumq. poſtremum, ac cunctis ſeruum: atque ita teipſum ſemper ex animo ac vere quouis Chriſtiano ducas abiectiorem, & peccatorem magis, longeq. a qualibet virtute diſtantem. tecumq. ſic cogita ac loquere: Ego in comparatione cum alijs Chriſtianis, ſum puluis; & velut pannus vilis mulieris menſtruatæ, omnis iuſtitia mea: & niſi magna commiſeratione ac gratia, miſericordiam a Deo conſecutus fuero; æterno potius ſupplicio, quàm vita dignus ero. Si enim iudicium mecum inire voluerit, ſurſum aſpectum tollere non potero: nam ignominia plenus ſum. Sicq. animam dolentem atque humiliatam retinens, quotidieq. mortem exſpectans, aſſidue clama ad Dominum: vt multa ſua miſericordia animam tuam recte inſtituat, faciatq. tecum miſericordiam: vt ſic teipſum ſentias doloris atque ſuſpirij moleſtia confici, & numquam exhilarari, atque ridere. Ceterum vt riſus tuus ſemper in luctum conuertatur, & gaudium in mœrorem: ſemper * ſubtriſti atque demiſſo vultu incedito, dicens: Anima mea impleta eſt illuſionibus. B C

Eſa. 4. — * σκυθρωπάζων. — *Pſal.* 37.

Cap. V. Observa teipſum accurate: vt teipſum quocũque Chriſtiano contemptibiliorem, peccatiſq. magis obnoxium ducas; & animam ſemper lugentem atque humiliatam, plurimumq. ſuſpirantem habeas, vt ſemper ſileas, & non loquaris: tenebraſq. æternas, ac ijs adiudicatos, ibidemq. plorantes; teq. quaſi illis deſtinatum magis, quàm vitæ cogites, tamquam tanti ſupplicij reus eſſes. Deinde donec tempus eſt pœnitentiæ, quo adhuc liberari liceat a tremendis magniſq. illis tormentis: quaſi iam moriens, & ibi mente exiſtens, aſſiduum illum luctum ac planctum, multamq. illam triſtitiam atque mœrorem anticipare contende. Et in te ſecundum voluntatem Dei, labores atque defatigationes animæ & corporis exquire; & in ijs aſſidue pro peccatis tuis operare: ac corpus quidem pro viribus, indeſinenter manuum operibus, ieiunijsq. ac multis alijs, ſecundũ Deum ſubmiſſionibus occupatũ retine. adimplensque illud: Erit omnium nouiſſimus, & omnium ſeruus. Animam verò, quantum tibi ſuppetunt vires, ſemper & aſſiduè in meditatione Scripturarum exerce: & inter meditandũ, ex interuallo ingemiſce, ac prolixius precare. Eſto quoque ita ſemper collectus, ac ſi Sacro ſanctis * Euchariſtiæ myſterijs intereſſes; ne dæmones locum inueniant, immittendi cogitationes nequam, in cor tuum. D E

Marc. 9. — * σύναξις.

Cap. VI. Teipsvm diligenter ſerua: tamquam credens, quòd Dominus noſter pro nobis ſit mortuus, ac * reuixerit, & ſanguine ſuo nos redemerit: vt & nos non amplius nobis ipſis viuamus; ſed Domino, qui pro nobis mortuus eſt, ac reſurrexit. & quaſi confidens ac credens, te ſemper in conſpectu eius verſari: * conſcientia verò quaſi mortuus eſſes, & ex hoc ſeculo migraſſes, & tamquam coram illo maneres, & aſſiſteres ſemper.

* ἀνέζησε. — * Τῇ συνειδήσει.

A CVSTODI teipſum ſedulo: vt quemadmodum ſeruus cum timore atque tremore, & multa humilitate ſuum ſequitur Dominum; & non ſe mouet ab ipſo, ſed ſe promptum præbet, ad parendum eius voluntati: ſic quoque tu ſiue ſtes, ſiue ſedeas, ſiue ſolus ſis, ſiue cum aliquo; te componas ſemper quaſi in conſpectu Dei verſeris, magno cum timore atque tremore corporis & animæ: vt omni tempore, corpus & animam in timore ac tremore poſſideas. Quantum autem ferent vires, mentem puram ſerua à cogitationibus improbis, & omni vituperatione; omniq. cum humilitate animi, ac manſuetudine, reuerentia atque ſciẽtia, & ſubmiſſione te geras in oculis contemplantis te: & nullam omnino fiduciam tibi arroges, propter peccata tua, ſurſum aſpiciendi. CAP. VII.

B SEDVLO teipſum obſerua: vt, tamquam in conſpectu eius manens atque aſſiſtens, ſemper promptus ſis ad obediendum ipſius voluntati, ſiue in vita, ſiue in morte, ſiue in quacumque tandem tribulatione; multa cum animi alacritate atque propenſione, ac fide. quaſi ſemper magnas formidabileſq. tentationes inuadentes te, exſpectares, vſque ad magnas atque horribiles etiã anguſtias, tormenta, mortemq. tremendam. CAP. VIII. *Diuinæ voluntati noſtra conformanda.*

ACCVRATE te cuſtodi: vt ſi quæ tibi res forte contigerit, ſiue verbo, ſiue opere, ſiue cogitatione ac mente, omnino propriam voluntatem non quæras, neque quietem: ſed Dei voluntatem diligenter ſcrutare, eamq. perfecte deſidera & perficere; licet tribulationem, vel etiam mortem continere C videatur: Nam mandatum eius, vita æterna eſt. CAP. IX. *Iohan. 12.*

DILIGENTER te cuſtodi: vt, tamquam coram Deo ſemper conſtitutus, nihil abſque ipſius voluntate atque ſententia agas. Verùm ſiue comedere, ſiue bibere, ſiue dormire, ſiue aliquid * aggredi, ſiue quamcumque tandem rem facere velis; probes primùm, numquid ſecundum Deum ſit. Sicq. in cunctis ſermonibus tuis atque operibus confeſſionem ipſi faciens; per hoc, multam erga ipſum affectionem, aſſiduitatemq. * habeas. CAP. X. * παραβάλλεσθαι. * *al. habebis.*

SERVA teipſum accurate, tamquam ſciens ſcriptum eſſe: Serui inutiles ſumus; quod debuimus facere, fecimus. Vt ſi quid in Diuinis operibus egeD ris, non quaſi propoſito ſtipendio, agas: ſed magna cum animi ſubmiſſione, tamquam vere ſeruus inutilis, ac multorum debitor. Et ſi quid forte egeris; teipſum ſemper, tamquam longe * abſis ab officio perſoluendo, reputa: & quaſi fere quotidie propria negligentia adijcientem peccatis tuis. Nam ſcienti bonum facere, & non facienti, peccatum eſt illi. Et quamdiu in mandatis Dei deficies, omni tempore ingemiſce: Deumq. intente & aſſidue precare; vt magna ſua miſericordia atque benignitate, indulgeat tibi peccata tua: faciatq. tecum ſecundum miſericordiam ſuam. CAP. XI. *Luc. 17.* * πολὺ ἀποδέοντα ὧν ὀφείλεις. *Iaco. 4.*

DILIGENTER teipſum obſerua: vt quacumque in re affligaris, inuaſeritq. te dolor vel iracundia, ſileas; & prorſus præter decorum non loquaris E quidquam, donec primum aſsidua deprecatione mitigetur cor tuum: atque ſic deinceps interpellabis fratrem. Si autem neceſſe tibi fuerit corripere fratrem; eumq. ira, ſiue * perturbatiõne concitatum videris: nihil ei loquaris, vt ne cum iracundia vehementius perturbetur. Quando porro conſtitutum & te, & illum in magna tranquillitate ac manſuetudine aſpexeris: tunc demum loquere, non quaſi reprehendens; ſed in memoriam, omni cum humilitate ac lenitate animi ei reducens: vt non loquaris verbum in iracundia oris tui. Certa ſemper, tamquam confidens, credenſq. te coram oculis Dei verſari, CAP. XII. * ἀκαταστασία.

& quaſi ſemper ipſum intuens. Sic eum treme ac time; cum ſcias te, ſi conferaris cum illius inexplicabili gloria & magnificentia, ſic fore, quaſi non eſſes, terram nimirum, ac cinerem, ſterquilinium, & vermem. A

CAP. XIII. SERVA teipſum ſedulo, tamquam credens Dominum propter nos, cum
* ἀνέζησεν. eſſet diues, mortuum eſſe, atque * reuixiſſe, ac pretioſo ſuo nos ſanguine redemiſſe. Et tu quaſi pretio emptus, non amplius tibi viuas, ſed Domino
* τὴν ἀπάθειαν ſisq. ſeruus eius perfectus in omnibus: vt perfectam aſſequaris in * perturbationes poteſtarem, & auctoritatem; ac tamquam iumentum mitiſsimum, quod ſine vlla contradictione ac reſiſtentia ſuo ſubijcitur Domino. Sic enim
OBSERVATIO SALVTARIS. ſemper oportet nos eſſe in conſpectu Dei, ac perfecte humanis mori paſsionibus, omniq. carnali voluptati: nec penitus propriæ ſubſeruire voluntati, ſiue B concupiſcentiæ; ſed voluntati Dei, eamq. cum primis exequi. vt hoc te modo cogites numquam eſſe liberum, aut tuæ ipſius poteſtatis: ſed quòd Dei ſis ſeruus, eiuſq; te oporteat ſubdere, ac ſubſeruire voluntati. Serua te quoque, ac ſi quotidie & in horas exſpectanda foret tibi ſuperuentura aliqua tentatio, ſiue mors, ſiue tribulatio, ſiue magnum quodcumque periculum: prompte atque intrepide in ſimilibus te gerens, cogitanſque per multas tribulationes nos oportere in regnum intrare cælorum.
Act. 14.

CAP. XIIII. DILIGENTER teipſum cuſtodi, quaſi ſemper in oculis Dei verſareris: vt ſi quid tibi forte acciderit, ſiue opere, ſiue ſermone, ſiue cogitatione; omnino propriæ voluntati, atque quieti indulgere non ſtudeas: ſed Dei potius C volũtatem ſedulo integreq. perficere contendas, quamuis etiam laborem continere videatur: eamq. tamquam vere regnum cælorũ, ac coronam vitæ, perfecte deſidera quouis tempore perficere; credens toto corde, illud omnẽ prudentiam humanam vtilitate ſuperare. Nam mandatum Domini, vita æterna eſt: & qui diligunt ipſum, non minuentur omni bono.
Iohan. 12.
Pſal. 33.

CAP. XV. SERVA teipſum ſedulo, tamquam in conſpectu Dei continuo eſſes, vt nihil abſque eius ſententia agas: ſed ſi quid forte facere volueris, ſiue operando, ſiue loquendo, etiam quodcumque minimum; ſiue in aggrediendo, ſiue
OBSERVA. conuerſando cum aliquo, ſiue etiam dormiendo, ſiue quodcumque tandem aliud agendo; primum probes oportet, an iuſta ſit neceſsitas, aut Dei voluntas iſta. Sicq. tua coram Deo, magno cum timore atque tremore confitere, D atque communica: vt eo modo veram erga Deum affectionem, & cum eo conſuetudinem habeas. in omnibuſq. ſermonibus tuis, atque operibus, confeſſionem eiuſmodi facito. Et ſi cognoueris te in agendo, iſtos prætergreſſum eſſe fines: mox pœnitentiam agere atque dolere, & precari Deum contendes
* *al. peccabis.* vt corrigaris. atque ita te diſcutiens, non cito * pecces.

CAP. XVI. ACCVRATE te ſerua, tamquam perpetuo in oculis Dei conſtitutus: vt à nemine quidquam ſperes, niſi ab ipſo ſolò, cum fide. Et ſi quid forte volueris, Deum roga: vt contingat quod deſideras, iuxta ipſius voluntatem.
NOTA. Et in quibus reperis, hoc eſt, vbi aliquid aſſequeris boni, ſemper Deo gra- E tias age: quippe qui id tibi ſit largitus. Et ſi aliquo indigeas, omnem tuam ſpem in hominem ne collocaueris. neque omnino contriſteris, aut alicui obmurmures: ſed alacriter, conſtanterq. perferas; hoc tecum reputans, quòd propter peccata tua, multis tribulationibus atque anguſtijs dignus ſis. Ve-
* καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μείζονι. rumtamen ſi tui Deus miſereri voluerit: poterit & * in exiguo, & in magnò omnem indigentiam ac neceſſitatem tuam adimplere.

DILIGEN-

A DILIGENTEM te præbe, atque obſerua: ne quid accipias, de quo non certus ſis, quòd Deus illud dederit tibi. Et quæ conſideras, ex fructu iuſtitiæ, & cum omni caritate ac pace emanare; illa ſuſcipe: quæ autem ex iniquitate, atque cum pugna ac dolo, & * ſimulatione fieri cernis; repelle & proijce abs te huiuſmodi: cogitans melius eſſe exiguam partem cum timore Domini, quàm multa * germina cum iniquitate poſſidere. CAP. XVII. * *hypocriſi.* * *al. multos fructus iniquos.*

TEIPSVM fideliter ſerua, & tamquàm magnum tibi certamen negotiūq. reputa, ſemper tacere, tibiq. per omnia ſilentium imponere, in quacumque vel * minima re: etiamſi dicendum dumtaxat eſſet, vbi eſt hoc? vel quid eſt iſtud? At ſi neceſſarium tibi fuerit aliquid loqui: vbi tecum primum perpen-
B deris, an rei neceſſitas, an ratio, an Dei voluntas id poſtulet, tum demum loquere: id enim tunc melius eſt, quàm tacere. Atque ita prius confitere atque communica cum Deo, loquendi cauſſam; ſicq. deinde loquere, tamquam Dei voluntati deſeruiens atque obſequens. Aperi os tuum ad verbum Dei, & loquere ſiue paruo cum viro, ſiue magno, omni cum humilitate ac manſuetudine. Et in loquendo, adhibe vultum & cogitationem, cum ſermone * venerando atque modeſto: vt ſi alicui reddatis obuiam, vno aut altero eum alloquaris verbo cum charitate, ac de cætero taceas. Et ſi quid ex neceſſitate rogeris: auſculta, & nihil amplius. CAP. XVIII. * *ἐὰν λεπτοῦ τινός.* *Tacendum, & loquendū quando, & vbi.* * *graui, eoque modeſto.*

SERVA teipſum diligenter: vt ſicut abſtines a fornicatione, ita quoque
C te contineas à concupiſcentia oculorum, auditus, & oris: vt oculos quidem operi tuo ſolum intentos retineas; neque attollas ſuſpiciasue, niſi vbi iuſta tibi adfuerit neceſſitas: In fœminam vero, vel marem formoſum; prorſus ne defigas oculos, ſine magna neceſſitate. Aures noli præbere detrahenti de alicuius fama; vt neque inutilibus colloquijs. Ore autem continuum ſilentium ſerua: vt ita agens, miſericordiam a Domino Deo tuo conſequaris. Cui gloria atque potentia, in ſecula ſeculorum. Amen. CAP. XIX. *Oculorum cuſtodia, qualis.*

S C H O L I A.

D
SANCTI Abbatis Ammonæ, &c.] *Nota Auctorem præcedentium Parænaticorum capitum fuiſſe Ammonam ſiue Ammonem egregiæ ſanctitatis Monachum atque Abbatem, qui tempore Conſtantini Magni vixit: cuius animam in cælum deferri conſpexit S. Antonius; vt grauis de eo teſtatur Auctor Athanaſius, in vita Sancti Antonij. De hoc porro Ammone Aegyptio in montibus Nitriæ quieſcente, admirabile illud inter alia adſertur atque narratur, quòd inter eos quorum eximia continentiæ laus etiam poſt contractum Matrimonium ſcriptis Sanctorum & antiquorum Patrum celebratur, principem quemdam locum ille obtineat: quippe qui prima nuptiarum nocte, propoſitis Sponſæ virginitatis commodiſ, meritis ac præmijs; tantum & tam admirabilem continentiæ ardorem atque amorem in animo menteque eius accendit; vt nec ea nocte, neque vllo vnquam per totam vitam tempore, liberis procreandis operam dederit: ſed totos decem & octo annos in iiſdem commorantes ædibus, virgines in ſumma caſtitate permanſerint: quibus iam transactis, illa conſentiente, ille eremum petijt, vbi ſanctiſſime vixit, vitaq. curſum tandem feliciter per-*
E *ſoluit: cuius animam in cælum ferri (vt iam dictum eſt) conſpexit S. Antonius. De quo plura vide apud Palladium in hiſtoria Lauſiaca, cap. 8. &c. ac apud Socratem lib. 4. cap. 18. vbi de mira Ammonis, eiusq. coniugis continentia agitur, ſicut etiam apud Sozomen. lib. 1. cap. 14. &c. Cæterum quia rara lectuq. digniſſima ſunt, quæ de illo. S. Athanaſius in vita S. Antonij conſcripſit, viſum eſt ipſiuſmet hic verba referre, quæ ſunt talia:* Alio rurſus tempore, cum S. Antonius ſederet in monte, & oculos in cælum tetendiſſet; vidit neſcio quam animam, collætantibus in eius occurſum Angelis, ad cælum pergere: cuius ſpectaculi nouitate ſtupefactus, beatum dixit Sanctorum chorum, orauitq. vt ſibi rei præſentis agnitio panderetur: & ſtatim ad eum vox cælitus facta eſt, dicens, illam eſſe Ammonis Monachi animam, qui Nitriæ morabatur. Erat autem Ammon vir grandæuus, qui perſeueranter à pueritia vſque ad

ſenectutem in ſanctitate vixerat. Itinere quoque dierum tredecim ſpacio à Nitria locus, in quo reſidebat Antonius, diuidebatur. Aſpicientes autem eum Monachi admirantem, qui venerant deprecati ſunt, vt cauſſam hilaritatis referret. Quibus ait, modò Ammonem quieuiſſe; quem ob frequentem eius ad Antonium, commeatum, ac propter celebritatem indultorum ei à Domino ſignorum, optime nouerant, &c.] *ac paullo ibidem poſt:* Monachi vero, quibus dixerat Antonius de morte Ammonis, notarunt diem: & venientibus è Nitria fratribus poſt dies triginta, ſciſcitantes, repererunt illo die illaque hora obdormiſſe Ammonem, qua animam eius in cælum ferri Senex conſpexerat, &c.] *Hæc de illo, in vita S. Antonij Athanaſius, qui & de eodem Ammone præclarum illud enarrat miraculum, quòd ab altera fluminis ripa, in alteram abſque nauigio, vel fluctuum calcatione diuinitus eodẽm momento tranſlatus ſit, &c.]* A

Capita parænetica decem & nouem.] *Parænetica, ſiue admonitoria ac cohortatoria iſta Præcepta decem & nouem, in duobus antiq. mmſſ. Græc. altero Vatican. & altero Cardin. Sirleti reperimus, ac quidẽ S. Patris noſtri Ephræm operibus inſerta, & S. Abbati Ammoni Aegyptio (qui ſub Conſtantino Magno fuit) adſcripta: Sicut & quæ poſtea adiunguntur Sanctorum & antiquorum Patrum Apophthegmata Græc. in alio antiq. MS. Cod. Bibliothecæ Cryptæferraten. etiam S. Patris Ephræm Operibus in calce eiuſdem libri adiecta: quæ ideo ne plane intercidant, nobisq. depereant; hic quoque ad calcem Secundi huius Tomi Operũ S. Ephræm, per modum τῆς προσθήκης .i. appendicis, è Græco Latine per nos iam primũ reddita, adiũgere, & publicæ vtilitati, grataq. poſteritati prodere atque relinquere, & quidem vtiliter (vti confidimus) viſum fuit. Dicuntur autem illa Abbatis Ammonæ ſiue Ammonis (nam vtroque modo ac nomine antiquitus ille appellatus reperitur) capita hic Parænetica, ſiue admonitoria, & cohortatoria: quòd quæ pro ſalute animæ agenda ſunt, ſerio præcipiant, moueant, & ad illa adhortentur: ſicut contra, ab ijs etiam quæ vitanda ſunt, & omittenda, dehortantur. à Græco verbo παραινέω, quod ſignificat præcipio, commoneſacio, adhortor, iubeo, inſtruo, doceo, &c. Hinc & Parænesis (παραίνεσις) idem quòd præceptio, adhortatio, commonitio, inſtructio, &c. vnde nomina hic apte rebus (de quibus agitur) conuenire, recteque illa decem & nouem Capita parænetica dici, vnicuique ex hic contentis liquido conſtabit: ad quæ legenda atque obſeruanda (quia pulchra & vtilia ſunt, lectuque digna) pios hic Lectores remittimus, inuitamus, & commoneſacimus.* B C

APOPH-

APOPHTHEGMATA ATQVE ENARRATIONES SS. ET ANTIQVORVM PATRVM,

Sunt in græco antiq. MS. Cryptafer. ſub litt. TT.

Quæ plurimum ſaluti conducunt animæ.

* ψυχωφελῆ.

Eodem Interprete & Scholiaſte G. Voßio.

A SANCTVS Antonius olim in Eremo conſtitutus, ac torpori varijsq. cogitationum tenebris obnoxius, ſic ad Deum locutus eſt: Domine, cupio ſaluari, & non me ſinunt cogitationes improbæ. quid in tribulatione mea agam? & quo pacto ſalutem conſequar? Paullulumq. foras digreſſus, vidit quemdam Antonius tamquam ſeipſum, ſedentem & operantem; ac deinde ceſſantem ab opere, & orantem: rurſuſq. conſidentem, & * catenas operantem; ac iterum opus ſuum relinquentem, atque orantem. Erat autem Angelus Domini, ad dirigendum inſtituendumq. ac protegendum Antonium miſſus. Audiuitq. Angelum ſibi dicentem: Sic fac, & viues. Quo audito, valde gauiſus eſt: confidensq. ſic faB ciebat, & ſaluabatur. I. *Eadem ſunt in vita S. Antonij. apud Athanaſ.* * τὰς σειρὰς.

ROGAVIT quidam Abbatem Antonium, dicens: Quid obſeruando, Deo II. gratus ero? Cui Senex: Quæ mandauero tibi, ſerua. Quocumque abieris, *Tria ſeruanda proponuntur.* C Deum ſemper præ oculis habeto. Et quodcumque aggreſſus fueris opus, diuinæ cum primis Scripturæ teſtimonio illud conforma. Et quocumque in loco conſederis, non te cito inde mouueris; ſed in eo permane. Hæc tria ſerua, & viues.

DIXIT Abbas Paſtor, à beato Antonio Abbate ſolitum dici: in eo ma- III. gnum hominis opus* atque officium ſitum, vt ſuum quo grauatur errorem, * τὴν ἐργασίαν C coram Deo proijciat; exſpectetq. ſemper tentationes, ad extremum vſque vitæ ſpiritum.

DIXIT Abbas Antonius: Vidi cunctos inimici laqueos ſuper terram ex- IIII. panſos. ſuſpiranſq. aiebam: quis ſuperabit illos? Dictumq. eſt mihi: Humilitas illos ſuperabit, & non attingent eam.

DIXITQVE rurſus: Ego non amplius timeo Deum, ſed diligo: Nam V. dilectio foras mittit expellitque timorem. 1. Ioan. 4.

ABBAS Arſenius, cum adhuc in palatio verſaretur, ſic Deum precatus VI. eſt: Dirige* me Domine, vt ſaluari queam. Et vox ad eum deſcendit: Ar- * al. Deduc me ſeni,

ſeni, homines fuge, & ſaluaberis. Qui vita ſolitaria arrepta, receděs, ite- A
rum eumdem orauit ſermonem ad Dominum, dicens: Audiui vocem mihi
*φεῦγε, σιώπα, καὶ ἡσύχαζε dicentem: Arſeni * fuge, tace, & quietem ſectare: nam eæ radices ſunt, quibus
vitatur peccatum.

VII. Dixit Abbas Antonius: Exiſtimo corpori naturalem ineſſe motum ſibi
permixtum, ſed non operatur renitente anima. Solum autem in corpore
* ἀπαθῆ κίνησιν. motum, * perturbationis ac paſſionis expertem deſignat. Eſt enim & alius
motus, in nutriendo & calefaciendo corpore, cibo potuq. conſiſtens: vnde
Epheſ. 5. calor ſanguinis, corpus ad actionem excitat. Ideoq. dicebat Apoſtolus:
Nolite inebriati vino, in quo eſt luxuria. Rurſusq. Dominus in Euangelio,
Luc. 21. Diſcipulis præcipiens: Attendite, inquit, vobis: ne forte grauentur corda ve- B
Rom. 13. ſtra, in crapula & ebrietate. Eſt porro & alius motus, qui ex inſidijs & in-
* ἐπαγομένη. uidentia Dæmonis, certantibus * infertur. Vnde ſcite oportet, triplices eſſe
motus corporeos, naturalem vnum, ex delectu ciborum alterum, tertium ve-
ro à dæmonibus.

VIII. Dixit Abbas Geruntius, de * Saxo: quòd multi voluptatibus carnis ten-
* τῆς πέτρας. tati, non tamen corporum coniunctione peccantes, cogitatione ac mente ſint
fornicati: & licet corpore virginitatem ſeruarent, animo tamen a fornica-
tione non erant alieni. Bonum igitur eſt cariſſimi, facere quod ſcriptum eſt:
Prou. 4. omniq. cuſtodia vnumquemque, ſeruare ac cuſtodire cor ſuum.

C

IX. Dixit Abbas Ioannes Colobius: eum qui laſciue depaſcitur colloquio
Eadē quaſi ad verbū, 2. Dialo. apud S. Gregorium expreſſa. pueri, iam cogitatione cum ipſo peccatum admiſiſſe.

X. Svper cogitatione peccati carnis, interrogatus Abbas Cyrus Alexandri-
nus. ſic reſpondit: Si cogitationes non habeas, opere præſtas. atque hoc eſt,
quòd qui mente aduerſus peccatum non pugnat, neque ei reſiſtit: corpore
illud perficit. Nam qui opere complet, nec cogitationibus quidem diuexatur.

XI. Rogavit Senex fratrem quemdam, numquid conſuetudinem ſiue col-
loquium cum muliere, aut puero haberet? Reſpondit frater: Non, ſed quòd
veteres cogitationes & recenter eraſæ, ſint quæ ſui memoria ipſum diuexent, D
quemadmodum & mulierum ſimulachra. At Senex ad eum: Ne mortuos ti-
* ἐπέκτεινον. meas, ſed viuentes fugito: conſenſum dico, & cooperationem in peccato. Et * ex-
tende, hoc eſt, producas longius preces tuas.

XII. Aiebat Abbas Paſtor: Sicut * Spatharius ſiue eunuchus Regis ſemper pa-
* σπαθάριος. ratus ei aſſiſtit: ita omni tempore animam oportet eſſe paratam, ad fornicatio-
nis dæmonem fugandū. Dicebatq. rurſus, de fornicatione & detractione: nō eſſe
Contra fornicationē, & detractionem. ferendas vel cogitationes harum duarum rerum, neque pronuncianda ore
quæ ad illas pertinent, neque animo concipienda: ſed eum magna gauiſurum
tranquillitate, qui aduerſus hæc duo vitia, perpetuū bellum indictum habuerit.

Interrogabat Abbatem Paſtorem alius Frater, dicens: Quid faciam, E
XIII. quoniam ab ira impugnor? Et Senex ad eum: Propterea inquit, dicebat Da-
* ἐπάτασσον; * ἀπέπνιγον. uid: Leonem * conculcabam, vrſum autem * præfocabam. hoc eſt, iram quidem
amputabam, ſed fornicationem laboribus frangebam.

Rvrsvsqve aiebat: Viuere ſecundum Deum, impoſſibile eſt ho-
XIIII. mini voluptatibus, & auaritiæ dedito.

Nar-

A NARRABAT quoque de Amma * Sarra, quòd tredecim annos vehementer à fornicationis Dæmone impugnata fuerit, neque vmquam pro ceſſatione pugnæ orauerit. ſed hoc ſolum: Deus da mihi fortitudinem. XV. * al. Abbatiſſa Sarra.

ET de eadem iterum: quòd aliquando vehemētius ipſi inſidiatus ſit idem ſpiritus fornicationis, ſuggerens etiam vanitates ſeculi: Ipſa vero ob timorem Dei, & quòd pietatis exercitio dedita eſſet, non ſuccumberet: ſed ad cellam ſuam vt oraret, aſcendit. Apparuitq. ipſi corporaliter ſpiritus fornicationis, & dixit ad eam: Tu me viciſti Sarra. At illa, ad eum: Non ego te vici: ſed Dominus meus Chriſtus. XVI.

B FRATER quidam ad fornicationem * oppugnatus, cui bellum erat inſtar ignis ardentis, noctu dieq. At ille acriter decertabat, ne cogitationi conſentiret: & poſt aliquod tempus, ceſſauit pugna. XVII. * al. incitatus.

QVODAM die, quieſcenti S. Benedicto, ecce tentator aduenit in forma nigræ auis, quam incolæ loci merulam appellant: ſanctoq. eius aſpectui impudenter obuerſari cœpit, vt etiam manibus capi potuiſſet, ſi Sanctus voluiſſet. Diuinus autem hic vir, inimici conſiderans inſidias, ſignō viuificæ Crucis ſeipſum muniens, in forma auis apparentem dæmonem repulit. Tanta autem carnis tentatio Sanctum virum, poſt tenebroſæ auis receſſum, inuaſit, qualis numquam antea Sancto acciderat. Mulierem enim quamdam, aliquan-
C do iuuentutis ſuæ tempore viderat vir hic perturbationis ac paſſionis expers, & venerandus: quam fornicationis Dæmon effingens, intellectualibus iuſti oculis repræſentauit. Tantum autem carnis in eo incendium, aduerſarius excitauit: vt parum abſuerit, quin à tædio ſpiritali commouetetur, & ad ſeculum iterum ſe reciperet. Verùm ſalutaris Dei gratia eum corroborans, victoriam ipſi aduerſus improbas illas paſſiones tribuit. Meliori ſiquidē ac caſtiori cogitatione ſeipſum corrigens, omnē inimici verſutiā deſpexit. Reſpiciens autem forte vrticarū atque ſpinarum * copiam, propiusq. contemplans; exuit ſe veſtibus, ac nudum ſe in acutiſſimos vrticarum & ſpinarum aculeos proiecit: in quibus ad plures horas patienter volutatus, totumq. ſuū corpus ſanguine diffluere vidēs, fortiter dolores atque cruciatus inde prouenietes ſuſtinuit. Sic ve-
D rò à mortifera eiuſmodi cogitatione liberatus, perſeuetauit in magnifice agendo gratias Deo. Et ex eo deinceps tempore, qui in tali figura Dæmon fornicationis apparuerat, numquā amplius per totū eius vitæ tempus, auſus eſt ipſum diuexare: ſicut ipſe qui in tentationibus inuictus permanſerat Pater, ſuis poſtea Diſcipulis enarrauit. Non ergo conuenit Fratres, aliquem tempore debellationis inimici, ſeipſum deſperare; ſed dicere: Domine concede mihi patientiam. Ipſi gloria, in ſecula. Amen.

XVIII. DE S. BENEDICTO.

Signi S. Crucis potentia.

Eadē de S. Benedicto recitat S. Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 2. &c.

* al. denſa frutera.

SCHOLIA, ET VARIAE LECTIONES.

E APOPHTHEGMATA & enarrationes, &c.] *Apophthegmata latinis dicuntur breues & acutæ ſententiæ, ſciteq. ac ingenioſe, & facete dicta, &c. ſicut etiam non obſcure indicat 1. Offic. lib. Cicero, vbi dicit:* Multaq. multorum facete dicta, vt ea, quæ à ſene Catone collecta ſunt, quæ vocant *ἀποφθέγματα, &c.] Sunt autem iſtiusmodi ſententiæ, ſiue dicta, vel reſponſiones, non cuiuslibet: ſed virorum dumtaxat clarorum, magisq. in ſcientia & profeſſione, vel etiam religione aliqua inſignium. quemadmodum & hoc loco, vbi diuerſa plurium Sanctorum & antiquorum Patrum; ſed potiſſimum Abbatum & Monachorum, Eremitarum & Anachoretarum egregiorum adferuntur dicta magis memorabilia, obſeruatuq. digna, &c. cuiuſmodi ſunt Abbat. Antonij, Paſtoris, Arſenij, Geruntij, Ioannis Colobij, Cyri Alexandrini, Amma Sarræ, &c. quorum hic ſingulorū infra ſigillatim ſubdūtur ἀποφθέγματα, raraq. ac notabilia magis dicta, ſentētijs pulcherrimis referta.*

Ex 1.

Ex Apophtheg. 1. Vbi habetur: Vidit quemdam Antonius ſedentem & operantē: ac deinde ab opere ceſſantem atque operantē; rurſusq. conſidentē, & catenas operantem, &c.] Hæc partim in Athanaſio, & partim in Vitis Patrum, de S. Antonio referuntur; illiq. etiam in antiquiſſimo Græco MS. Vatic. attribuuntur, quo Cod. ſub num. 880. variæ plurimorum antiquorum SS. Patrum, vt & S. Antonij, Ephræm Syri, Arſenij, Benedicti, & aliorum, quorum etiam in hiſce Apophthegm. & enarrationibus fit mentio, ſparſim γνῶμαι continentur, & ἀποφθέγματα, etiam nondum edita haud pauca.] Quod vero hic dicit: Vidit quæmdā rurſus conſidentem, & catenas operantem, &c.] in Græco eſt τὴν σειρὰν. & al. τὰς σειρὰς .i. catenas, ſcilic. vimineas, vel ex paleis, aut cannabe, hoc eſt, funes, ſiue reſtes ex cannabe aut ſimili alia materia contortas, atque connexas, &c. nam & εἴρω Græc. necto eſt, vnde & σειρὰ pro catena, ſeu fune connexo, &c. in qua ſignificatione, etiam illud alibi non ſemel vocabulū noſter vſurpat Ephræm, ſicut ſuis apud illum locis reperire licebit. quamquam tamen hoc loco potius inſinuari per (τὰς σειρὰς) videantur catenæ ſiue funes ex viminibus vel paleis, ſimiliue alia materia: vnde poſtea conficiebantur caniſtri, ſportæ, tegeticulæ ſiue Storeæ, &c.] in quibus conficiendis, antiquitus ſubinde occupabantur Monachi. B
quemadmodum etiam ſupra de ijs hoc 2. Tom. conteſtatur ipſe Ephræm: ac alij res monaſticas tractantes, alibi.

Ex Apoph. 2. Vbi inter alia reperitur: Et quodcumque aggreſſus fueris opus, diuinæ cum primis Scripturæ teſtimonio illud conforma, &c.] Loco cuius, alia hic ad verb. lectio habet: Ex ſacris ſcripturis teſtimonium ſumito, &c.] at præcedens altera magis probatur lectio. Conformeq. eſt illi quod ab Ammona ſiue Ammone abbate ſupra adductum reperitur cap. 10. in hæc verba: Diligentem te cuſtodi, vt tamquam coram Deo ſemper conſtitutus, nihil abſque illius voluntate atque ſententia agas. Verum ſiue comedere, ſiue bibere; ſiue aliquid aggredi, ſiue quamcumque tandem rem facere velis: primum probes, numquid ſecundum Deum ſit: ſicq. &c. ita etiam poſtea apud eumd. cap. 15. per tot.] Similiaq. videntur, quæ S. Pater noſter Ephræm in medium adfert Tomo 1. in Serm. contra vitioſe viuentes, & honorem appetentes. vbi ſub fin. ſic habet: Salutem ergo noſtrā ne negligamus Fratres; neque quaſi in prouer- C
bijs, hæc dicta cenſeamus. Nihil enim à Scriptura alienum, falſumve protulimus, &c.]

Ex Apoph. 4. Dixit Abbas Antonius: Vidi cunctos inimici laqueos ſuper terrā expanſos atque extenſos. ſuſpiranſq. aiebam: Quis ſuperabit illos? Dictumq. eſt mihi: Humilitas illos ſuperabit, &c.] Iſta S. Antonij memorabilia dicta, referuntur in vit. Pat. & alijs locis iam ante citat. vt etiam in illo Græc. MS. Vatic. num. 880. Reſpondentq. quaſi per omnia, quæ S. Abb. Dorotheus, de cordis humilitate & modeſtia, Serm. 2. producit in medium, ſub hiſce verbis: Cum cerneret beatus Antonius tot Dæmonis laqueos vndequaque tenſos; & gemebundus interrogaret Dominum, quiſnam eſſet, qui tot poſſet euadere laqueos? Reſponſum accepit à Domino: ſola humilitate hos omnes laqueos, & Diaboli inſidias ſuperari, ac euitari poſſe. aliudq. admiratione dignum adiecit, nimirum iſtud: neque illam penitus contingere poterunt, &c.] Paulloque poſt: Reuera (inquit) nihil eſt cordis humilitate firmius, nihil robuſtius, nihil denique ſolidius: quandoquidē nihil eam ſuperat, nihil eam D
vincit, aut proſternit, &c.] Adijciturq. longe ibidem poſtea apophthegma, ac ſcite dictum cuiuſdam Senis, qui cum à quodam interrogatus eſſet fratre, quidnam eſſet Humilitas? Reſpondit dicens: Magnum opus eſt humilitas, atque diuinum. Iter autem quod nos ad humilitatem perducit, labores ſunt, atque corporeæ moleſtiæ, quas volētes & nō inuiti ſuſcipimus, &c.] De quo ibid. plur. vt etiam apud S. Ephræm hoc tomo 2. in Paræneſ. 3. quæ eſt de quibuſd. interrogationib. ac de Humilitate, & in noſtris ibidem Scholijs, ad quæ Lectorem remittimus.

Ex Apoph. 6. Abbas Arſenius, cum adhuc in Palatio verſaretur, ſic Deum precatus eſt: Deduc me Domine, vt ſaluari queam, &c.] Arſenius Abbas, ſaluti animæ ſuæ ſerio conſulere volens, ex Theodoſiani palatij delitijs ad Monaſticam vitam atque eremum profugit vt ſaluaretur: qui poſt reuelationem viæ ac modi ſaluandi ſe acceptam, illud ſequens apud ſe dictū crebris vſurpare ſolebat ſermonibus: Ἀρσένιε φεῦγε, σιώπα, καὶ ἡσύχαζε .i. Arſeni fuge, tace, & quieſce.] quod & hic pro Apophthegmate eius notando, ac commemoratione digno refertur. commemoratq. illud ipſum E
de eo alibi S. Abbas Dorotheus, hiſce verbis: Solebat (inquit) Abbas Arſenius ſemper dicere ſibi ipſi: Arſeni, ad quid veniſti? Nos vero tanta occupat deſidia, tantaq. premit inertia, vt ad quid venerimus, penitus ignoremus, &c.] ita de illo Dorotheus, in principio mox Serm. cuius titulus eſt: Quòd viam Dei cum omni ſollicitudine currere debeamus, &c.] Agit etiā de hoc Arſenio Abbate Martyrologium Roman. die 19. Iulij, in hæc verba: Apud Scetim Aegypti montem, S. Arſenij Romanæ Eccleſiæ diaconi, qui Theodoſij tempore in ſolitudinem ſecedens, virtutibus omnibus conſummatus, & iugi lacrymarum imbre perfuſus, ſpiritū Deo reddidit.] De quo, Græci in Menologio agunt octauo idus Maij. adnumeraturq. paſſim inter præcipuos Eremi cultores, ſicut & ipſe ſatis de eo atteſtatur S. Hieronymus in epiſt. 27. quæ ad Eu-

A *ad Euſtochium eſt virg. de epitaphio Paulæ matris, ante med. vbi inter alia ſic habet:* Quid ego,
inquit, narrem Macarios, Arſenios, Serapionas, & reliqua columnarum Chriſti nomi-
na? &c.] *Cuius acta collegit ex Veterũ monumẽtis Simeon Metaphraſtes. De reliquis porro eiuſdem
geſtis, ſciteq. dictis atque ſententijs varijs, plurima reperire licebit aliâ in Libro quem vocant, Vi-
tas patrum, in 2. & 3. parte: & in antiq. Græco MS. Vatic. num. 880.*

Ex Apophtheg. 9. Dixit Abbas Ioannes Colobius, &c.] *Veriſimiliter intelligitur hic Ioannes
Colobita & alias Calybita, eremita Romanus. cuius mentio fit in Martyrolog. Romano, 15. Ianuarij,
hiſce verbis:* Romæ S. Ioannis Calybitæ, qui aliquamdiu in angulo domus paternæ, dein-
de in tugurio in inſula Tyberina ignotus parẽtibus habitauit, à quibus in morte agnitus,
clarus miraculis in eodem loco ſepultus eſt: vbi poſtea in eius honorẽ Eccleſia conſtru-
cta fuit.] *De quo etiam Græci agunt in Menolog. eodem die. Collegit eius acta etiam Metaphra-
ſtes, quæ ſunt apud Lipoman. tom. 7. & Sur. tom. 1. De quo, & Nicephorus hiſt. lib. 15. cap. 23.*
B *ſecundum quem, ille claruit Leonis Imperat. temporibus: ſecundum alios vero ſub Theodoſio vi-
xiſſe putatur, vt etiam in quibuſdam antiq. reperitur mſſ. Fuit tamen & alius celebris Ioannes
eremita Aegyptius magnæ ſanctitatis vir, ac prophetico ſpiritu plenus: de quo, Latinorum Mar-
tyrologia agunt 27. die Martij: Græcorum autem menologia idibus Decemb. Quem & varij ſuis
ſcriptis atque encomijs celebrarunt, tam Græci quàm Latini: Theodoritus hiſtor. lib. 5. c. 24. Sozom.
lib. 7. c. 22. Euagrius in vit. Patrum. Palladius in Lauſiacis cap. 22. qui illum vidiſſe, & familia-
riter eo vſus eſſe fertur. Nicephorus lib. 12. cap. 29. &c. Ac inter Latinos, de eodem ſcripſerunt
S. Auguſtinus de Ciuit. Dei, lib. 5. cap. 26. & de cura pro mortuis agenda, cap. 17. & S. Hieronym.
ad Cteſiphontem, contra Pelagianos. Rufin. hiſtor. lib. 2. c. 32. Proſper aquitan. in Chron. Arcadio ter-
tium, & Honorio ſecundum Conſſ. &c. De quo, ſic ſexto Calendas April. in Martyrologio Roma-
no ſcriptum reperitur:* In Aegypto, S. Ioannis Eremitæ, magnæ ſanctitatis viri, qui inter
cætera virtutum inſignia etiam prophetico ſpiritu plenus, Theodoſio Imperatori victo-
rias de tyrannis Maximo & Eugenio prædixit.] *De quo & locuples inter alios eſt teſtis Ioannes*
C *Caſſianus lib. 4. de inſtitut. Renunt. cap. 23. ac alibi. Si quibus porro magis forte placeat, hunc Ioan-
nem Abbatem Aegyptium, eſſe illum de quo in Apophthegmate hic fit mentio; non repugno, dum-
modo cognomen Colob. non diſſentiat, ipſumq. Apophthegma illi potius quàm alteri conuenire cõpe-
riatur, alias, &c. Cæterum ad verba Apophthegmatis iſtius quod attinet, quæ in Græco ſic ſe habent:*
εἶπεν ἀββᾶ Ἰωάννης ὁ κολοβὸς, ὅτι ὁ χορταζόμενος λαλῶν μετὰ παιδίων, &c.] *illa ne forte ab aliquo
corruptæ mentis, in malam partem detorqueantur; non hic nuda verba vt Græce pronunciantur ſecu-
ti interpretando ſumus, ſed ſenſum ſanum mentiq. Auctoris conformem reddere, atque exprimere in
noſtra translatione ſtuduimus: vt ſanis omnia remaneant ſana, ſeruetur que hic dictum illud Apo-
ſtoli Ephes. 5. Hæc ne nominentur quidem in vobis, &c.] Sunt autem eadem iſta, quaſi ad uerbum,
etiam à S. Gregorio expreſſa atque relata 2. lib. Dialog. &c. at de iſtis hic ſatis.*

Ex Apophtheg. 10. Super cogitatione peccati carnis interrogatus Abbas Cyrus Ale-
xandrinus, &c.] *De Cyro Alexãdrino, vt & de Ioanne magnæ ſanctitatis viro, eremiq. cultore, qui*
D *de Syria in Italiam venerat, &c. habes apud Metaphraſt. in eorum vita: vt etiam in Martyrolo-
gio Rom. die 31. Ianuarij. Allegatq. Ioannes Damaſcenus, Orat. 3. de imaginib. Sancti Sophronij
opus de miraculis Sanctorum martyrum Cyri, & Ioannis, ad Theodorum Hypodiac. & in Synodo
Nycena 2. Act. 4. citatur eiuſdem Sophronij Sermo de SS. Cyro, & Ioanne, &c. qui ambo (vt eſt
apud Metaphraſt.) in eremo ſanctiſſime vixerunt, curſumq. tandem vitæ martyrio conſummarunt.*

Ex Apophtheg. 12. Aiebat Abbas Paſtor: Sicut Spatharius Regis ſemper paratus ei adſi-
ſtit: ita, &c.] *Pulchra iſta ſunt Abbatis Paſtoris Apophthegmata, & ad fornicationis, ac detra-
ctionis dæmonem fugandum, aliaque vitia depellenda, plurimum facientia, &c. Cuius alijs ſcite ac
ſententioſe dictis plenus eſt Codex ille antiq. MS. Græcus in Vatic. num. 880. vt etiã liber qui paſ-
ſim inſcribitur,* Vitas Patrum, &c.] *Qualia etiam plura eiuſdem Apophthegmata admiſcet re-
citatq. in ſuis Sermonib. Abbas Dorotheus, vt in Serm. 5. ibi:* Abbas Paſtor crebro dicere con-
ſueuerat: Murus ferreus eſt voluntas propria, qui hominem à Deo ſeparat atque diuel-
E lit. *Ac rurſus idem dicebat:* Petra repercutiens eſt voluntas propria. *ac ſi diceret: Petra
oppoſita, & diuinæ voluntati repugnans eſt voluntas propria, &c. Idem de Abbate Paſtore, in ini-
tio Serm. 13. ſic:* Præclare admodum Paſtor abbas aſſerere ſolebat, nuſquam veri mona-
chi ſignum & indicium clarius quàm in tentationibus ac tribulationibus apparere, &c.
Idem de eodem in Serm. 15. ibi: Cur abbas Paſtor obſecro dixit: Tria eſſe præcipua, & quæ
ſummam omnium virtutum ſpiritalium complectantur: nempe timere Deum, Diuinis
precibus atque orationibus inſiſtere, & proximo benefacere, &c.] *De quibus ibi ſigillatim
in Reſpons. agit Dorotheus, qui Paſtoris dicta magnifaciebat, ac prædicabat: vt & alia aliorum Patrũ.*

FINIS.

AD MA-

AD MAIOREM FIDEM, ET AVCTORITATEM.

Vt omnibus de antiquitate manuſcriptorum Codic. Græc. conſtet, ex quibus hæc & alia S. Patris noſtri Ephræm Syri monumenta deſumpſimus, tranſtulimus, ac in certum aliquem ordinem redegimus: viſum eſt, quæ in calce antiquiſſimi vnius MS. Codic. Græc. Biblioth. Cryptæ Ferrat. Operum eiuſdem S. Patris Ephræm reperimus, hic addere atque ſubijcere. nimirum iſta;

ΕΓΡΑΦΘΗ Ο ΟΣΙΟΤΑΤΟΣ ΚΑΙ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΕΦΡΑΙΜ, ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΙΩΝΑ ΤΟΥ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ, ΕΝ ΤΩ ΕΤΕΙ ΚΥΡΙΟΥ ΦΛΑ. ΚΑΤ. ΕΠΙΤΑΓΗΝ ΤΟΥ ΟΣΙΟΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΗΜΩΝ ΠΑΤΡΟΣ ΝΙΚΩΝΟΣ, ΟΥ ΤΑΙΣ ΙΚΕΣΙΑΙΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΘΕΟΦΟΡΩΝ, ΚΑΙ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ, ΔΩΗ ΗΜΙΝ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΜΕΡΙΔΑ, ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΝ ΜΕΤΑ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΥΤΟΥ. ΑΜΗΝ.

Quæ eadem Latine à nobis ſic ſunt reddita:

DESCRIPTVS EST SANCTISSIMVS ET BEATVS EPHRAIM, MANV IONAE PECCATORIS, ANNO DOMINI QVINGENTESIMO TRIGESIMO PRIMO. IVSSV SANCTISSIMI, SPIRITALISQ. PATRIS NOSTRI NICONIS: CVIVS, ET OMNIVM RELIGIOSORVM ATQVE SANCTORVM PATRVM SVPPLICATIONIB. LARGIATVR NOBIS DOMINVS PARTEM, AC SORTEM CVM OMNIBVS SANCTIS SVIS. AMEN.

Ecce hic habes Nomen Scriptoris, & eius cuius mandato ac iuſſu Opus ſcriptum eſt, & tempus atque annum, quando: Ex quibus mira relucet antiquitas, & fides atque auctoritas Scriptorum ac Oper. maior.

INDEX

INDEX
RERVM, ET VERBORVM, ATQVE SENTENTIARVM MAGIS MEMORABILIVM,
Quæ in hoc Secundo Tomo OPERVM S. PATRIS NOSTRI EPHRAEM SYRI CONTINENTVR, ATQVE TRACTANTVR.

A

ABBATIS Ephræm Conuerſio. pag. 1. 2. & ſequent.
Abbatis Ammonis capita Parænetica nouendecim. 277
Achar ſiue Achan, vt lapidibus obrutus ſit cum ſuis. 75. d. 77. e
Acedia ſpiritus, vt repellendus. 132. 133. 222. a. 230. b. c. 224. c. 228. e. 232. e
Ἀκολουθία quid interdum denotet. 19. a. 22. b. c
Ab Adam, ad hæc vſque tempora, qui & quot homines, ac quando omnes vixerint, ſoli Deo notum. 67. e. 69. c. d
Aditus inuiſibili hoſti vt præcludendus. 76. b
Aduerſariorum contentiones vitandæ. 9. c
Aegyptiacæ mulieris inſidiæ in caſtum Ioſeph. 16.
Agar ancilla Sarræ profuga, ad Dominam ſuam redire iuſſa. 46. b. c. e
Agricolæ boni commendatio. 217. d. e
Alienigenæ vocabulo, vt intelligatur Philiſtæus. 32. b. 35. a. b.
Ἀλλόφυλοι, cur dicti ſint Philiſtæi. 35. a. b
Altaris myſteria tremenda ac veneranda. 126. b. c. e
Alte non ſapiendum. 113. e. 114. b. c
Amma Sarra. 285. a
Amicitia & dilectio vt ſeruanda. 48. e. 246. b
Amicitia carnalis fugienda. 100. b. 246. b. 237. e
Ammon Abbas quis fuerit, & quo tempore vixerit, & de eo qui ſcripſerint. 281. d. e
Ammonis animam in cælum deferri, conſpexit S. Antonius. 281. d. e. 282. a
Amor proprius reprehenditur, & deſcribitur. 122. b. 123. b. c.
Anachoretæ quinam, & vnde dicti. 24. a. 26. b. c
Analabum, pro ſcapulari. 246. a
Analabi ſymbolum, ac forma. ibid. 246
Angelorum caſtra, vt multitudo monachorum. 218. c
Anguſtæ & latæ viæ differentia. 119. e. 120. a. 121. c. d. 273. a
Anima vt fouenda & cuſtodienda. 53. a. b. c
Anima, vt ciuitati abſque muris, ſimilis. 65. d
Anima, vt carnalis reddatur, & ſpiritalis. 265. a. b
Animæ, vt bonorum operum viaticum dandum. 9. a
Animæ ſalus ſerio curanda. 40. b. c. 53. a. b. c
Animarum deceptores fugiendi. 29. b. 31. b. 174. e. 175. a. 178. a
Animas incautas vt Diabolus illaqueet, atque præcipitet. 54. a
de Animi promptitudine, ad omne opus bonũ. 111. b
Animi diſtractiones variæ. 251. d
Antitheſes variæ, eæque venuſtiſſimæ, & appoſitiſſimæ. 20. b. c. 181. d. e. 182. a. 201. d. e. 270. a. b. c. 274. d. &c.
S. Antonij geſta, atque præconia. 14. e
S. Antonij vitam a S. Athanaſio conſcriptam, teſtatur ipſe Ephræm. 79. a. b. 81. b. c
S. Antonij virtutes raræ atque eximiæ. 79. c
S. Antonij apophthegm. 283. a. b. c. 284. a. b. 286. a. c. d.
Apis & columbæ ſimilitudo pulchra. 268. c. d
Apophthegmata SS. & antiquorum Patrum. 283. & ſequent.
Apophthegmata quæ dicantur. 285. e
Apoſtatæ notantur, atque taxantur. 209. d
Apoſtrophe, cum Precatione ad Deum. 68. a
Apparitiones in ſomnijs Ephræm factæ. 1. c. 3. d. 5. a
Ἀδιαφορία quid ſit. 264. d. 269. d
Ararat montes excelſi. 70. d
Arbori floridæ vt aſſimiletur religioſus. 20. a
Arcana ſua familiariter detegentes, vt tractandi & conſolandi. 77. c. d
Arcui, quomodo comparetur oratio. 260. a. b
Armatura ſpiritalis deſcribitur. 258. 259. & ſeq.
Ars cabidia. 146. c. d. 147. c. d

Arſenij Abbatis apophthegm. 283.e. 284.a.286. d.e
Arſenius vt ſaluti animæ ſuæ conſuleret, relicto palatio Theodoſiano in eremum conceſſit. ibid.
Ἀσκητὴς & ἀσκητικὸς, *quid denotent.* 58.a.b
Aſceticus & exhortatorius Sermo, ad Fratres. 263.
Aſſenſum prauis cogitationibus præbere, peſſimum eſt. 135.a
S. Athanaſius ab Auctore citatur, ab eoq. vitam S. Antonij vere eſſe conſcriptam, oſtenditur. 79. a.b.81.b.e
Athletæ ac pugiles Chriſti variè ab hoſte impugnantur. 159.d
Attendendum ſibi ipſi. 56.a.b.85.86.&c.
Attendendum in quibus. 61.c
In dictũ, Attẽde tibi ipſi. capita duodecim. 57.& ſeq.
Auaritiæ morbus reprehenditur. 132.d.134.a. 146. d.228.a
Auditio iudicij extremi, horribilis. 10.d
Aurum cum menſura poſſidendum, & doctrina abſque menſura. 8.b

B

B*Aculus Præfecti quis ſit, & quàm neceſſarius.* 37.b.39.a.b
Baltheo comparatur charitas. 259.a
Βαυκαλίον, *quid ſit.* 225.a.b
Bellum contra Diabolum ſuſcipiendum. 25.a.b.32. a.b.33.c
Bellorum diuerſitas. 32.a.b.c.d
Bellum oculorum. 166.c.d.e
Benefaciendum vt ſit omnibus. 9.d
de S. Benedicto, pulchra lectuq. digna narratio. 285.b.c.d.
Blaſphemia, & blaſphemi notantur atque taxantur. 193.b.c.d.e.195.d.e
Bona voluntas commendatur. 10.b
Bonum ſermonem vt ſcrutari debeat Monachus. 92. a.b.96.b
Bonorum operum exercitium laudatur. 10.b.20.a
Bonorum virorum exempla inter malos, & malorum inter bonos. 162.b.e
Βιζηκάριοι, *qui dicantur.* 306.b.211.c.d

C

C*Aritatis ſiue dilectionis encomia varia.* 199. c.d.e.200.per tot. & 202.b.c.237.a.b. 259.a.b.&c.
Caritas, columna omnium virtutum. 237.b
Caritas vt baltheo aſſimiletur. 259.a
Caritas quomodo dicatur non eſſe ambitioſa, ſecundum Apoſtolum. 143.c.145.e
Καβίδαιο & καβίδια. 146.c.d.147.c.d
Καμινθὴρ & καμινθεῖα. 213.d.246.c.d
Κακοθελὴς, & κακοθεσὴς *quid differant.* 268.b
Cani vt ſimilis dicatur fornicatio. 76.d.78.c.d
Calumnia iniuſta punitur. 2.d.4.a.b.d
Chananæus quomodo paullatim dicatur delendus. 250.b.256.d
Canon monaſticus ſeruandus. 24.a.b.25.a.26.c
Canticum Spiritale S. Patris Ephræm, in laudem Doctrinæ & Sapientiæ. 8.9.10.11.12
Canticum idem, recens ex Chaldæo ac Syro Latine redditum. ibid.
Cantica ſpiritalia commendantur. 90.b.92.d.e.94.b
Capita centum, de Humilitate comparanda, &c. 221.222.223.& ſequent.
Caro vt refrænanda. 255.c
Caro vt ſpiritui reddatur ſimilis. 265.a.b.d
Carnis pugna. 61.c.d.62.a.b.c.d.167.per tot.
Carnales homines vitandi. 72.d.e.73.a.e
Carnalium operum finis, pernicies, & mors. 54.a.b. 76.a.b.85.e.&c.
Caſtitas vt recte cuſtodienda. 51.d.e.113.a.116. c.d.236.b
Καταπότιον, & κονδίτιον *quid differant.* 236.c.d.245.d
Catechetica, & nouthetica Paraneſis. 217.218.& 219.a.b
Cauſſæ vertiginis plures. 149.d.151.d.e
Καυκάλιον. 225.a.b
Καυστικὰ καὶ σύπτικα φάρμακα, *quæ ſint.* 67.a.68.c.d
ex Cella in cellam non oberrandum. 37.b.39.a. 145.a.173.a
Certamen bonum in ſtadio huius vitæ decertandum. 111.b.d.112.a
Chriſti exemplo patientiam docemur, & fortiter aduerſa perferre. 157.c.158.a.b.170.b.c.171.b. 277.a.b.c
Chriſti pro nobis paſſi, & è mortuis reſurgentis pulchra hypotypoſis. 268.e
Chriſtiani olim vt ad metalla dãnabantur. 82.b.83.a
Chriſtianum oportere longanimem eſſe, & iniuriarum immemorem. 154.d.e.156.b.c.&c.
Chryſoſtomi locus deprauate hactenus impreſſus, corrigitur & reſtituitur. 245.b.c
Cibus cum gratiarũ actione ſumendus. 25.a.27.c.d
Cibus Dei, et cibus ac nutrimentum Diaboli, quantum differant. 264.a
Ciuitas a bonis commendatur rectoribus. 42.a.b
Cænobitica & Eremitica vitæ differentia. 24.a.25. c.d.135.136.137.&c.
Cænobitarum vita, ac mores cuiuſmodi. 25.c.d.26. c.27.b.&c.
Cogitatio frequens de noſtro in hunc mundum ingreſſu, & de egreſſu ex eodem, id eſt, de morte, ſalutaris. 10.c
Cogitationes improbæ ac ſordidæ, vt repellendæ. 15.b.31.d.e.34.b.c.d.e.73.b.76.b.c.d.110.a. b.c.d.202.c.203.a.b.c.238.b.c.239.c.d.&c.
Cogitationes ac collocutiones de rebus turpibus, fugiendæ. 70.b.72.e.73.b.c.76.c.d.80.b.c.100. b.109.e.110.a
Cogitationes alienæ curioſius non perueſtigandæ, & propriæ non cuiuis aperiendæ. 72.c.d
Cogitationes permittere intus ingredi, & tunc bellum cum illis ſuſcipere, quid ſit. 202.e.203.a.b.c
Colobium quid ſit, & quis illius vſus. 236.d.245.a d.246.a
Commercia atque conſilia improborum cauenda. 28. c.d.e.29.a.b.30.c.49.e.63.c.d.64.b.c.72.d.e. 73.a.e.235.e.&c.

Commu-

INDEX.

Communicandum vt ſit dignè. 15.a.17.c.d.&c.
Communi menſa in cœnobijs, ac monaſterijs vtendum. 24.b
Concordare ſibi ſoli, ab alijs diſcordare eſt. 27.a
Concupiſcentiæ carnali, vt reſiſtendum. 33.b.c.d.e. 85.c.86.d.&c.
Concupiſcentia quid ſit, & quæ, ac quanta illius vis. 85.b.c.86.c.d
Concupiſcentiæ flamma, vt reprimenda. ibid.
Concupiſcentiæ improbæ mala, ac damna maxima. 179.b.c.d.&c.
Concupiſcentia, vt corda filiorum Iſrael à Deo altiſſimo declinare fecit, &c. 179.c
Confeſſarijs, bona & vtilis proponitur inſtructio. 77.c.d
Coniugatorum, & eorum qui ſine vxore ſunt ac continentiam ſeruant, differentia. 188.d.e.192.b.e
Conſcientiæ ſtimuli. 85.c
In conſcientia pura, ad Deum recurrendum. 190.d
Conſentire malis cogitationibus, pernicioſum eſt. 135.a.&c.
Conſilia ſapientum amplectenda. 9.c
Conſilium impiorum deteſtandum. 48.b.c.49.c
Conſolator ſpiritalis, à ſenſuali quid differat. ibid.b.c.d.164.a.b.c.
Conſuetudo, altera natura. 85.c
Conſuetudo praua, quid mali operetur. 241.c.246.c.d
Contentiones cum alijs, fugiendæ. 111.c
Continentia ac caſtitas Ammoniæ, eiusq. coniugis, admiranda. 281.d.e
Contumelioſi taxantur, & pro contumelijs contumeliam non eſſe rependendam oſtenditur. 154.e.156.d.e.228.d.272.e.273.a
Conuerſatio Senum, amanda & amplectenda. 9.b
Conuerſatio cum fœminis pericoloſa. 235.d.245.b.c
Conuerſandum bene, & ſapienter. 10.c.48.d
Conuerſio S. Ephræm. 1.2.3.4.5.7.&c.
Conuiuia, & commercia inutilia vitanda. 154.d
Cordis ſpeculo, vt contemplari Dominum oporteat. 37.a.38.e
Corona quibus athletis, ac certaminibus debeatur. 75.b.c.217.e
Corpus exhibere, vt oporteat hoſtiam viuentem. 117.e.118.e.119.a
Corruptio peccati, in quibus conſiſtat. 266.e.267.a
Crepitus & palpitatio pedum, in animalibus cernitur morientibus. 3.a.b.c.d
Cruci vt ſe Monachus ſiſtere debeat. 94.b.96.c
Crucis ac paſſionis Chriſti myſterium, atque potentia. 150.c.179.d
Crux, vt appelletur humilitas. 155.b
Crux, vt ſcuto ſimilis. 259.d
Κτῆνος ἄλαλον. 277.b
Cultus & ornatus veſtium, in monachis reprehēditur. 59.b.60.e.61.a.b
Cura paſtoralis, qua ſollicitudine adminiſtranda. 114.d.e.115.116.173.c.d.&c.
Curioſitas nimia vitanda. 252.254.c.257.a.c
Cuſtodia oculorum habenda. 166.c.d.e.167.168. per totum.

D

DAnielis, & Trium puerorum probatio, ac tribulatio, patientia, atque conſtantia. 108.c.109.c
Dauidis admiranda longanimitas, ac manſuetudo in perferenda iniquitate ac contumelia Semei. 155.d.e.157.a.b.c
Dæmones, vt lupis rapacibus ſimiles. 110.b.111.a
Dæmonibus etiam humilitas eſt formidabilis. 98.d.99.b.c
Dæmonum variæ inſidiæ, præſtigiæ, & impoſturæ. 267.b.c.d.e
in Deo ſolo vt verè confidendum, & ad eum ſemper recurrendum. 9.c.190.c.d.e.191.a.b.c.&c.
Dei recordatio quid proſit, eiusq. non meminiſſe quantum homini obſit. 53.c.54.a
Deo, vt libenter & prompte atque hilariter ſeruiendum. 50.b.&c.
Deus non ſolum actiones hominum, ſed & cogitationes intuetur. 189.a.b.190.d
coram Deo, vt verſandum ſit. 255.a
Deus ſemper in mente habendus, atque laudandus. 271.b
Deceptores, & ſeductores ſtudioſe cauendi. 209.a.b
Depoſitum, quid ſit. 101.c.102.c.d
Deſidioſi ac pigri taxantur. 36.e.249.b.c.d.250.b.c.d
Diabolo, vt reſiſtendum toto cordis affectu. 32.e.129.c.d.e.132.&133
Diabolus vocatur aduerſarius, hominū inimicus, corruptor, & alienus, hoſtis iuſtitiæ, &c. 82.c.d
Diabolus, cur leo dicatur cruentus. 88.a.89.c.d
Diabolus, à quibus conculcetur & repellatur. 82.d.83.c.&c.
Diaboli concitationes, fallaciæ, atque inſidiæ variæ. 250.d.e.251.a.b.267.b.c.d.e
Dictum illud, Attende tibi ipſi. varijs in locis ab Auctore noſtro, alijſque tractatum inuenitur. 86.b.e
Differentia vitæ Monaſticæ, & Secularis. 214.215
Difficultates vitæ Monaſticæ. 249.a.b.251.a.b.c
Diligentiæ & ſedulitatis commendatio, & negligentiæ vituperatio. 8.a.&c.
Diſcipulo quæ magis addiſcenda ſint. 8.c
Diſtractiones animi variæ. 141.d.251.d
Diuitis Epulonis deſcriptio, eiuſque poſt mortem tormenta. 122.b.c.123.c.d.176.b.c.d.177.d
Diuitis cuiuſdam pulchra Parabola, eiusq. explicatio. 130.a.b.c.d.e.131.c.d.e
Docendi optima ratio quæ ſit. 117.a
Doctorem qualem eſſe oporteat. 115.b.c.116.e.117.a
Doctrinæ, & Sapientiæ encomium. 8.9.10.&c.
Dominus, vt Auctor omnium bonorum ſemper agnoſcendus. 179.a.181
Dormitationum tria genera. 127.b.c.128.c.d.e.129.a
Dormitationi in Pſalmodijs, vt reſiſtendum. 127.c.d.&c.

Drachmæ vnius, cum tribulatione præſentis vitæ, comparatio. 103.b.e
Dubia pro dubijs, vt referenda. 253.e

E

EBrietati dediti notantur atque taxantur. 8.b.37 b.39.b.c.201.b
Elias, quare & quomodo ad alienigenas confugerit. 231.e
Enoch ducentis annis, et al. trecentis annis legitur placuiſſe Deo, &c. 213.a.d.e
S. Ephræm conuerſio. 1.2.3. & ſeq.
Ephræm ſeipſum reprehendit, & peccata confitetur. 1.d.2.e.3.b.&c.
Ephræm viſio in ſomnijs. 1.c.3.d.5.a
Ephræm innocentia. 1.d.2.a.5.c.&c.
Ephræm in neceſſitate ſua atque anguſtia, Deum inuocat. 4.e
Ephræm Monaſticam ſibi vitam proponit, eremum petit, & fit Monachus. 5.a.c.7.b.e
Ephræm, quomodo neminem in vita ſua offendiſſe dicatur. 1.a.b.6.b.c
Ephræm Cantic. in laudem Doctrinæ & Sapientiæ. 8. 9. 10. 11. &c.
Ephræm Græcè calluiſſe, euidenter oſtenditur. 31.b. 79.a.b.81.b.c
Ephræm ſumma modeſtia. 247.b.c.d
Epiſcopis & paſtoribus, quanta erit reddenda ratio pro animabus ſibi commiſſis, in die Iudicij. 273.e
Epiſtola S. Patris Ephræm, ad Ioannem Monachum, de Patientia atque tolerantia. 13.14.15.&c.
Epiſtola S. Iacobi Apoſtoli, ſæpius honorificè à S. Ephræm citatur. 80.e.81.e. vereq. S. Iacobi eſſe conuincitur. ibid.
Eremi ac ſolitudinis cultoribus, quæ virtutes neceſſariæ? 25.b.c
Eſdræ tempore, quo pacto templum ædificabant, & dextras contra hoſtes præparabant. 249.e.256.c
Euchariſtiæ Sacramentum, apertè contra hæreticos aſſeritur. 15.a. 17.c. d. 31.c. 34. d. e. 35. a. 126. b. c. e. &c.
ad Eulogium Monachum, Parænesis. 201. 202.204. b. &c.
Excitationem animæ, qualem eſſe ad Deum oporteat. 124. 125. per totum.
Excitandi de nocte mos, ad Synaxim atque Pſalmodiam. ibidem.
Exempla plura eorum, qui in magna aliqua neceſſitate periculove conſtituti, votis ſe obſtrinxerunt. 4. e. 7. b. &c.
Exemplum memorabile Naaman Syri lepra liberati, & Giezi eadem illius lepra percuſſi, &c. 46. c. 47. a. b.c
Exempla à diſſimili, & ab abſurdo, contra impios hæreticos. 50.c. 51.b.c
Exemplum humilitatis memorabile. 98.d.99.b.c
Exempla tolerantiæ, ac perſeuerantiæ. 108.b.c.d
Exemplum cuiuſdam in columna conſtituti. 150.c
Εὐλαβὴς, & εὐλάβεια, quid ſignificent. 201.c. 204.c.&c.
Εὐσχημοσύνη, & ἀσχημοσύνη, quid differant. 245.d.e

F

FActus omnis humanus, vt amputandus. 35.e.38. a.b.80.d.112.c.d.113.b.122.d.&c.
Felicitatis & aduerſitatis tempore, quomodo nos gerere debeamus. 240.a.b.252.d.256.e
Fici parabola proponitur. 210.c
Fides, vt grano ſinapis aſſimiletur. 258.e
Fidei commoda, atque encomia. ibid.b
Figulorum, & Fabrorum vigilantia atque labores. 127.c. 129. b
Filij cuiuſdam in patrem obedientis, & alterius inobedientis ac refractarij, exemplum. 48.b.49.d
Finis in omni actione vt reſpiciendus. 98.b
Fœminæ regulares viris non cohabitent. 245.b.c
Fornicationis vitium deteſtabile. 76.a.b.c
Fornicatio cani ſimilis, quo pacto. 76.d.78.c
Fornicationis dæmon, in quonam profligetur. 166.c.d.e
Fornicationis mater, eſt impudentia. 188.b
Frangi atque deficere non licere. 109.e.110.e
Frater quidam ad ſeculum redire volens, per alium in officio & obedientia dexterè continetur. 46.
Fratris inordinate viuentis conſortium relinquendum. 79.d.e
Fratres ac Monachos poſtliminio reuertentes, cum gaudio oportere recipere, &c. 143.d.e. 144. b.c. 145. c. d. &c.
Fratris cuiuſdam lapſus deſcribitur, atque reſipiſcentia. 187.191
de Fratre quodam, qui cum vellet ſuperbiæ cogitationem ſuperare, lebeti ſuccenſæ manum ſubijciebat. 223.b.c
Frater à mala conuerſatione vt reuocandus. 235.e 240.c
Fratribus quo pacto conuerſandum. 238.a
Frater quomodo corripiendus, & quando. 279.e
Fratria, quid ſit. 171.d.172.d.176.d
Fratrum Monachi, ieiunium. 92.d.94.c
Fronti, vt ſignaculum Crucis imprimendum. 97.c.e
Fructus bonorum operum atque virtutum, vt comparandi & cuſtodiendi. 20.a.b
Fugienda quænam ſint Monachis, ac tacenda, & omittenda. 25.d
Fundamentum rectæ vitæ, bonum ſolidumq. ponendum. 104.a.b.e
Futurum iudicium proponitur. 172. c. d. 173.a.270.271.272.&c.

G

GAlea quomodo Spes ſit ſimilis. 258.c.d
Garrientes & confabulantes tempore Diuini officij, taxantur. 201.d
Gaudij, & luctus ſiue tribulationis tempore, quales nos eſſe oporteat. 240.a.b.&c.
Gentilium ſapientia, à Chriſtianorum ſapientia quantum differat. 89.a.b
Geruntij Abbatis Apophthegm. 384.b

INDEX.

Giezi miniſter prophetæ Eliſæi, ſuæ inobedientiæ atque mendacij iuſtas pœnas luit. 46. c. 47. a. b. c. 75. d. 77. e. 162. e
Gigantes vt diluuio deleti. 76. b
Gladius inimici eſt iracundia. 259. e
Gloria hominis, tamquam flos fœni. 100. b. 101. a. b
Gloriæ æternæ acquirendæ ratio. 183. d. 186. a
Gloriam qui accipit, quomodo maior dicatur eo, qui eam defert, atque glorificat. 247. c. 255. e. 256. a
Gomorrhæorum & Sodomorum ciuitates euerſæ. 76. b. &c.
Gradus in Cœlum, quinam. 54. e
Gratias Deo agendi, ante & poſt cibum ſumptum, ratio. 25. a. 27. c. d
Gregorij Papæ xiij. commendatio atque laudatio. 11. a
Gubernandi regula optima quæ ſit. 117. c. d. 118. d. e.
Guloſi taxantur. 254. e

H

Habitus atque amictus vt folijs ſit ſimilis, & fructus ipſi operi. 75. b
Habitus vitæ malæ, quantum noceat. 16. b
Habitus monaſticus a ſeculari quid differat. 51. d. 52. c. d.
Habitu ſancto quando olim Monachi induebantur. 230. c. 244. b. c
Hæreticorum hominum, & improborum commercia vitanda. 49. e
Hæretici Scripturas ad impia figmenta detorquent. 50. d. e. 51. b. c
Hæretici immortalitatem animarum negantes, taxantur & confutantur. 63. c. d. e. 64. a. b. c
Herodes quia gloriam non dedit Deo, miſerrime perijt. 63. e. 64. e
Hiemis & Sabbathi appellatione, quid intelligatur in Euangelio. 268. a. b. e
Homo ex nihilo factus, quomodo iterum reuertetur in nihilum. 10. c
Homo in nobis internus quiſnam. 77. b
Homines carnales & ſpiritales vt internoſcantur. 265. b
Horæ illius ſerio meminiſſe ſæpius oportet, quando totius vitæ reddenda nobis erit ratio. 68. a. b
Horæ mortis recordatio ſalutaris. 183. c. d
Hoſpitalitatem qualem eſſe deceat. 188. a. 227. b. c. d. 252. c
Hoſtium inuiſibilium in nos tela, atque inſidiæ. 79. c. &c.
Humanarum rerum inſtabilitas atque fugacitas. 10. c. 36. a. 38. a. b. 100. a. b. 101. a. b
Humeralium ac palliorum vſus, olim apud monachos quiſnam. 236. c. d. 245. c. d. e
Humiditas, vt animæ cauſſa ſit deſideriorum carnis. 163. d. 169. c. d. 265. a
Humilitatis commendatio. 8. c. 30. b. c. d. 42. d. e. 92. c. 98. c. d. e. 112. c. d. 113. a. b. e. 152. d. e. 153. a. b. c. d. e. 155. r. 159. b. c. &c.
Humilis quiſnam. 30. b. c. d
Humilitas in quos exhibenda, & quomodo. 201. e. 202. a. 278. b
Humilitas, vt calceamento comparetur. 259. b. c
Humilitatis vis atque potentia aduerſus dæmones. 283. c. 286. c. d
Humiliare, pro comprimere. 187. d. 192. e
Humilitatem vt quis comparare ſibi poſſit. capita centum. 221. & ſequent.
Hymni ad nocturnas Dei laudes, excitantes. 125. c. d
Hypocriſis nomine viros bonos inſimulantes atque taxantes, reprehenduntur. 182. d. 185. d. e
Hypomniſticum quid, & vnde dictum. 18. 21. e. 22. a. b.
Hypomniſticæ epiſtolæ, & orationes quænam. ibid.
Hypomniſticum, pro commentario. 40

I

Ieiunium Quadrageſimæ, contra hæreticos efficaciſſime probatur. 10. b. 12. b. &c.
Ieiunium, frænum monachi. 92. d. 94. c
Immiſericordes taxantur. 144. a
Impudentia, fornicationis mater. 188. b. 201. e
Impugnationes variæ illorum, qui ſub obedientia viuunt. 134. 135. 136. 137. 138. per totum.
Impunitas atque licentia nimia reprehenditur. 183. a
Inexſtinguibilis inferni flamma quanta ſit. 208. a. b. c. 209. b
Infidelitas, mater omnis operis mali. 140. d
Infirmiores, vt a fortioribus adiuuandi. 218. a. 219. c
Infirmorum viſitationes quales eſſe debeant. 227. d. 243. c. d. e
Iniuſta calumnia detegitur, & punitur. 2. d. 4. a. b. d
Initium renunciationis monachi, eſt timere Deum. 90. a. &c.
Innocentes aliqui videntur mundo, qui tamen Deo diſplicent. 4. a. b. 6. e
Inobedientes taxantur. 42. e
Intemperantia reprehenditur. 25. b
Inuaſio hoſtis inuiſibilis in transgreſſores. 139. 140.
Inuidiæ morbus detegitur atque taxatur. 228. b. &c.
S. Ioannes Baptiſta, monachis forma & exemplum. 91. b. 95. d. e
S. Iohannis Chryſoſtomi locus perperam hactenus Latine impreſſus notatur, & reſtituitur. 245. b. c
Iohannis Colobij apophthegm. & quis ille Colobius fuerit. 284. c. 287. a. b. e
Ioſeph. pudicitiæ exemplum. 115. a. 116. c. d
Ioſeph. patientiæ & innocentiæ exemplum. 237. c
Iracundiæ Spiritus vt reprimendus. 158. a. b. 238 a. b. 254. b. 259. e. &c.
Irenæi locus contra hæreticos citatur, & explicatur. 50. c. d. e. 51. b. c
Irenæum ſua græco ſcripſiſſe ſermone, aperte conuincitur. 51. b

Iudicia Dei iuſta. 3.c.4.b.6.d
Iudiciorum ſpectacula a populo frequentari ſolita. 4.c.7.a
Iudicia temeraria fugienda. 99.c.101.a
Iudicis perſonam gerens, velut conſiliarium ſe præbeat. 253.d.e
Iudicari præſtat vt inſipientem, quàm vt ſapientem iudicio condemnari. 254.a
Iudicij extremi auditio horribilis eſt. 10.d
Iudicij extremi recordatio ſaluberrima. 208.a.b. 209.b
Iudicium extremum, plurimis antiqui & noui Teſtamenti locis efficaciſſime demonſtratur. 271.d.e.272.273.274.&c.
Iuramenta vitanda. 9.d.10.a.47.c.49.b.c.&c.
Iuramenta quæ non teneant. 48.d.49.b.c
Iurandum non eſſe, nec blaſphemandum. 193. per totum.
Iuramentum duplex adfertur, & vtriuſque differentia ponitur. 194.c.195.a.b.c
Iuſtorum & iniuſtorum comparatio ac diſtinctio. 175.a.b.c
Iuuenes inter ſenes vt ſe gerere debeant. 8.c

L.

LAbores noſtri vt ad Deum ſemper referendi. 213.a.b.c
Laborum & certaminum præmia. 268.d.e
Lapſis cito reſurgendum eſſe. 54.b.c
in Lapſu non perſeuerandum. 190.c
Lapſus cuiuſdam fratris, eiuſque pœnitentia. 187.191.&c.
Lazari paupertas, patientia, & præmium. 57.c
Lazari, & diuitis epulonis pulchra comparatio atque conſideratio ponitur. 174.b.c.d.177.d
Lebitonarium quid ſit. 245.c.d.e.246.a.c
Lectio, catena ex auro contexta ſimilis eſſe debet. 165.b.d.e
Lectionem a parte ſiniſtra cur velit incboandam Auctor. 165.b.166.a.&c.
Legenti coram fratribus, vt neceſſaria attentio. 165.per totum.
Legis Domini meditatio bona & ſalutaris. 271.a
Leo cruentus cur dicatur Diabolus. 88.a.89.c.d
Leo vt terrori eſt onagris: ita monachus aduerſari debet concupiſcentijs carnalibus. 92.b.96.c
Libidinis nefandæ exaggeratio, & grauis reprehenſio. 15.d.e
Libidinoſorum bellum cuiuſmodi. 32.b
Libidinoſorum hominum conſuetudo vitanda. 49.c.50.a.b.72.d.e.73.a.&c.
Libri, vt iuuenibus ſtudioſis ſint menſa atque delitiæ. &c. 9.c
Librorum diligens lectio vt neceſſaria. 8.a
Licentia nimia fugienda. 73.b.c
Ligonis miſtica ſignificatio. 53.b
Lingua à iuramentis, blaſphemijs, atque conuitijs, vt coercenda. 9.a
Locus adducitur ad probandam antiquitatem ieiunij Quadrageſimalis, efficaciſſimus. 10.b.12.b
Locorum commutatio frequens, reprehenditur. 140.141.142.&c.
Longanimitatis & patientiæ commoda atque præconia. 154.d.e.156.b.c.d.e
Loquendum & tacendum vbi, & quando. 281.a.b
Loth exemplum proponitur. 106.d.e.107.c.d.162.b
Lupi fraus & calliditas. 251.a

M

MAcarij abbatis narratio memoratu digna. 14.b.c.17.b.c
Machinamenta cacodæmonis varia. 250.d.e
Madianitarum peccatum, & punitio. 76.a.78.b.c
Magnificè nimis de ſeipſo non ſentiendum. 24.b.26.b.c.27.a.122.& 123.per tot.
Maiores minoribus exemplo bonæ vitæ eſſe debent. 115.b.c.&c.
Μανδύα quid ſit. 206.b.211.c
Malitiæ, vt pigritia coniungatur. 56.b
Manifeſtatio occulti criminis. 4.a.b.d
Mandata Dei ſeruãda atque perficiẽda ſedulo. 82.d.e
Manſuetudinis encomia. 169.170.& 171.a.&c.
Manuale opus cõmendatur. 105.b.d.106.a.b.133.etc.
Manualia antiquorum monachorum exercitia varia. 206.211.
Martyrum memoria ſalutaris. 83.b
Meditatio iudicij extremi aſſidua, bona & ſalutaris. 208.a.b.209.b.272.d
Melius eſt, cuncta ſecundum Deum agere, & laudari ac probari in Domino, quàm conuerſari male, &c. 179.181.
Mellis & lactis ſignificatio myſtica. 94.c
Membra noſtra, vt a peccatis vindicanda atque ſeruanda. 85.a.b.86.c.d.266.d
Membra propria vt curioſe non inſpicienda. 255.c.257.b.c.
Mendacium fugiendum. 9.d.10.b.253.d
Mens quomodo vtiliter occupanda. 35.c.54.b
Mens in bono confirmanda. 106.d.107.b.c
Mens ad cæleſtia erigenda. 54.b
Menſæ tempore, Monachis ſilentium ſeruandum. 201.c.204.d
Menſarum oblectatio non quærenda. 254.c
Menſura temperantiæ vt ſeruanda. 25.b.27.e.
Mentis euagatio atque diſtractio, in Diuinis officijs reprehenditur. 218.c.230.b.
Μέσαυλα quæ dicantur. 111.d.112.b
ad Metalla multi ex Sanctis olim damnati, ac relegati. 82.b.83.a.108.d
Μετάνοιαν βάλλειν, quid ſit. 164.b.c.233.c.244.c.245.a
Militum huius ſeculi exemplum, & ab ijs comparatio a minore. 41.a
Miſſæ ſacrificium aſſeritur. 15.a.17.c.d.31.e.34.d.e.35.a.&c.
Monaſticæ & ſecularis vitæ differentia. 214.215.b.c.306.a.b
Monaſticæ & ſecularis vitæ comparatio. 76.c.77.a
Monaſticus habitus a ſeculari, in quo differat. 51.d.52.c.d
Monacho, cultus & ornatus veſtium vitandus. 59.b.

59. b. 60. c. 61. a. b
Monachus, vt publicam dicatur facere domum ſuã. 90. d. 95. c
Monachi antiquitus ſuis manibus operabantur. 105. b. 106. a. b. &c.
Monachorum rudimenta ac fundamenta. 90. 91. 92. 93. & ſequentibus.
Monachi nouitij vt gubernandi. 117. c. 118. d. e
Monachi vnde dicti. 248. b. 256. b
Monachus quomodo attendere ſibi ipſi debeat. 181. c. d. e. &c.
ad Monachum elapſum, & de Pœnitẽtia. 187. & ſeq.
Monachus a rebus ſecularibus debet eſſe alienus. 196. c. 199. a
ad Monachum acediæ deditum qui tentabatur vt rediret ad ſeculum. 205. d. e. 211. a. b. c
Monachus agro comparatur ſeminato. 217. d
Monachorum multitudo ac congregatio quid ſit. 218. a. b. c
Monacho non licet, neque expedit ſocietatem habere cum fœminis. 235. c. d. 245. b. c
Monachos ſolos diuini certaminis conditionem noſſe, quomodo dicat Auctor. 248. b. 256. b. c
Monachorum vita vt Angelis ſit ſimilis. 248. a
Monachis quæ vitanda ſint atque cauenda. 249. per totum.
Morbi incurabiles, niſi cauteriatis & acerbis medicamentis adhibitis, non eradicantur. 67. a. 68. d
Mores & impoſturæ hæreticorum fugiẽda. 64. a. 65. b
Moribus bonis vt adſuefaciendum ſit. 8. c
Mors Herodis teterrima. 63. e. 64. e. 65. a
Mortificanda membra, quæ ſunt ſuper terram. 266. a. 269. d. e
Mortis hora tremenda. 102. d
Eiuſq. incertitudo. 210. a. 212. b. c
Mulierum commercia vt fugienda. 65. d. 100. b. 187. c. d. 188. b. 235. c. d. 245. b. c. 254. d. &c.
Mulierum aſpectus periculoſus. 166. c. d. e. 167. 168. per totum. & 281. c. &c.
Mundi fugacitas & inſtabilitas. 10. a. 12. a
Mũdus pelago, & portus Religioni ſimilis. 36. d. 38. d
Munerum atque donorum corruptela. 92. e. 96. c
Munera qui reſpicit, ad iuſtitiam non reſpicit. 253. a
Murmura, & murmuratores taxantur. 111. c
Myſteriorum diuinorum participatio. 15. a. 17. c. d
Myſteria tremenda altaris, cur dicantur προκείμενα, id eſt, propoſita, &c. 126. b. c. e. 127. a

N

NAaman Syrus vt lepra liberatus. 47. a. b. c
Narratio Auctoris de ſua conuerſione. 1. 2. 3. 4. 5. &c.
Narratio de quodam Fratre conſilium a Sene captante. 72. b.
Narratio alia de Fratre quodam alium Fratrem admonente. 80. a. 81. c
Natura vt mortificanda. 266. b. c
Naufragium magnum, eſt peccatum. 33. e
Naufragi in fide, notantur atque taxantur. 50. a
Naufragium animæ magnum, vbi Regula & rectæ vitæ inſtituta non vigent. 227. a
Nautis comparantur Monachi. 248. b
Neceſſitas illa felix, quæ ad meliora compellit. 4. c. 7. b. c
Negligentiæ mala ac damna. 8. a. 53. c. d. 129. c. d. e. 181. 185. 234. d. 250. b. &c.
Negotiandum bene, donec præſentis lucis nundinæ celebrantur, ac durant. 217. b
Nocturno tẽpore, ad Diuinas laudes atque pſalmod. ſurgendi mos inter Monachos ac religioſos, antiquiſſimus. 124. a. b. 125. b. c. d. e
Nothorum vocabulo qui intelligendi. 255. b. 257. b
Nouitij laborem fugientes taxantur. 132. 133. per totum.
Nouitijs monachis non ſtatim ſanctus olim habitus dabatur. 230. c. 244. b. c
Nauale quid ſit. 250. a
Nouiſſima hora vt ſemper reſpicienda. 271. b. c. d. e
Nudo aliquo amictu, ſiue cum ſolo colobio abſque humerali ſeu pallio prodire, olim monachis non licebat. 236. c. d. 245. c. d. e
Numerus omnium hominum qui ab Adam, ad hæc vſque noſtra tempora vixerunt, ſoli Deo notus. 67. c. 69. c. d

O

OBedientiæ commendatio. 42. d. 43. b. c. d. e. 46. 117. 118. 134. 137. &c.
Obedientiæ fructus eſt longanimitas. 221. a
Obitus memoria habenda, quando corpus obrigeſcens reponendũ erit ſuper floreã. 203. d. 205. b. c
Obmurmurationes taxantur. 111. c
Ocij reprehenſio atque vituperatio. 8. a
Oculi huc illucq. non retorquendi, ſed cuſtodiendi. 166. b. c. d. e. 167. a. b. c. 168. a. b. c. d. 281. c. &c.
Oculis Dei omnia aperta ſunt ac patent. 189. a. b. 238. b. c. d. 280. c. d. e
Ocyus excuſſo ſomno, noctu ad pſalmodiam ac diuinas laudes conſurgendum. 124. b. c. 125. b. c. d. e
Onagris quomodo Leo dicatur eſſe formidini. 92. b. 96. c
Operandum bene dum tempus habemus. 33. d
Operum carnalium damna ac mala. 54. a. b
de Opere manuum. 105. b. c. d. 106. a. b. c. 222. a
Operis penſum quando reddebatur. 230. c. 244. a. b
Opiniones & ſimulacra huius ſeculi, comparantur vmbræ. 174. d
Orationis tempore, euagationes mentis fugiendæ. 80. c. &c.
Oratio cum ieiunio iuncta & eleemoſyna, commendatur. 144. a. b
Oratio efficax, ac pœnitenti perutilis adſertur. 191.
Oratio alia ſalutaris, ex Scripturis. 223. a
Orationis, Diuiniq. officij tempore, vt quis ſe gerere debeat. 218. c. 219. a. 220. a. b. c. &c.
Orationi, operi, & meditationi vt vacandum. 225. b. 234. b.
Orationis laudationes, eiuſque neceſſaria cõditiones. 260. 261. per totum.
Oratio noſtra Diuinæ ſubijcienda voluntati. 261. c. d. e. 262. a. b. c. &c.

Ordi-

INDEX.

Ordinate in omnibus, vt verſandum. 9. a
Ορθρίζειν. καὶ ὀψίζειν, quid ſignificent. 132. d
Oſtentationis cauſſa, nihil agendum. 236. d. 252. d. 253. d. &c.

P

P*Acta cum Deo inita, omnino ſeruanda, eorumq. memoria habenda.* 76. a. 78. a. b. 106. e. 107. d. e. &c.
Palaeſtinis parabolici ſermonec familiares. 60. d. e
Palladiuc quidam, ſua auaritiae, negligentiae, atque inobedientiae poenas luit. 146. d. e. 147. a. b
Panoplia ſiue armatura ſpiritalis, deſcribitur. 258. & ſequentibus.
Parabola vtilis, ac memoratu, lectuq. digna ponitur, & explicatur. 58. d. e. 59. a. b
Parabola alia, aduerſus ſordidac cogitationec. 110. a. b
Parabola quid ſit, & vnde dicta, eiusq. acceptionec variae, &c. 59. d. e. 60. a. b. c. d. e
Parabola cuiusdam Adoleſcentis, qui ſibi tres virginec deſponſarat. 167. c. d
Parabola lectu digniſſima, contra pigros & immorigeroc adducitur, & explicatur. 130. b. c
Parabola Patris familiac, duoc habentis ſeruos, & tria iuga boum. 148. b. c
Parabola fici adſertur. 210. c
Παρακαταθήκη quid ſit, & vnde dicatur. 102. c. d
Paradiſo, vt monachorum multitudo ſimilis. 218. a. 219. d
Paraenetica capita quae dicantur, & cur ſic appellata. 284. b. c
Parentec vt honorandi & obſeruandi. 8. b. &c.
Πάρεργον, pro extraordinario aliquo opere. 227. d. e. 235. a
Parua delicta non ſpernenda. 24. b. 26. d. e. 40. 41. &e.
de Paſſionibus ac perturbationibus animi. 159. 160. b. 263. a. b. c. &c.
Paſſiones animi cito euellendae. 250. c. 255. b. 263. a. b. c. 269. b. c
Paſtoris Abbatis apophthegmata. 284. d. e. 287. d. e
Patientia monachi, ad mortem vſque durare debet. 94. a. 98. b. 107. a. d. e. 108. b. d. e. &e.
Patientiae commendatio, & ad eam exhortatio. 157. d. e. 158. per tot. & 159. a. b. 213. a. &c.
Pauper reuera quiſnam. 259. c. d
Paxamacium quid ſit. 53. e. 55. c
Paxamacium, an vox latina, an graeca. 55. c
Peccati proprij accuſatio atque confeſſio. 1. a. b. d. 2. e. 3. a. b
Peccati occulti manifeſtatio, & punitio. 2. a. b. c. 4. a. b. c. d
Peccata, temporis occaſione non excuſari. 108. 109. a. b
Peccatum qui admittit, grauius bellum habet, quàm qui ſe continet, & non admittit. 188. d
Peccatum vt mortificandum. 266. d. 269. d. e
Peccatorum vt ſunt differentiae, ita & Tormentorum inferni varietatec. 274. b. 276. d. e
Pedum crepituc atque ſupploſio, in animalibus morientibus quid denotet, & vnde fiat. 3. a. b. c. d
Penſum operis reddi, quando ſolitum. 230. c. 244. a. b
Peregrinari ab aliquo, μεταοικίζω quid ſit. 97. b. d
de Perfectione qua praeditum eſſe decet monachum. 247. 248. 249. & ſequent.
Perfecti ſecundum Deum, & perfecti ſecundum Diabolum qui dicantur. 264. b. c. d
Perſeuerandum in bono vſque ad finem. 94. e. 98. b. 107. a. d. e. 108. b. d. e. 212. d
Cum peruerſis vt verſandum ſit. 226. b. c. 243. b. c
Phariſaeorum ſcelera, atque homicidia. 264. c. d
Φιλαυτία taxatur, & quid ea ſit exponitur. 122. b. 123. b. c. &c.
Philiſtaei cur ἀλλόφυλοι, ideſt, alienigenae dicti. 35. a. b
Pietatis pugiles vt ſe ad pietatem omneq. opus bonum exercere debeant. 124. d. e. 126. a
Piorum conſolatio maxima. 217. e
Pigri, noctu ad Diuinas laudes euigilare diſcant. 124. c. d. 125. b. e. d. e. &c.
Pigri notantur & reprehenduntur. 8. a. 52. c. d. 129. e. d. e. 130. 131. 132. & 222. a. &c.
Πιττιγεύεσθαι, & πιττίγιον ἐστὶν, quid ſit. 28. d. 31. a
Piſcatorum excubiae atque vigiliae nocturnae. 127. d
Poenitentiam agere, quid interdum denotet. 233. c. 244. e. 245. a
Pompa huius ſeculi non ſuſpicienda. 80. d
Portae alicuius vrbis comparatio, cum aliquo negligente & coecutiente. 159. c. 160. c
Poſtulanda a Deo potiſſimum, quaenam. 260. c
In Poteſtate noſtra ſitum quid ſit, & quid non ſit. 77. b. &e.
Precatiuncula pro ſalutaribus obtinendis. 262. b
Praeceptoris boni commendatio. 8. a
Praecingere vt quis ſe debet virtutibus. 120. b. 121. d.
Praefecti baculus quiſnam; & vt ſit neceſſarius. 37. b. 39. a. b.
Praefectorum, & ſubditorum officia. 117. c. d. e 118. a. b. c. d. e. 119. b. c. &e.
Praefectic vt morigerandum. 225. e. 228. c
Praefectos quales erga ſubditos eſſe conueniat. 226. a. 227. a. &c.
Praepoſitorum atque Paſtorum ſtatus cuiuſmodi. 114. d. e. 115. 116. 117. & 118. per totum.
Prologus in quattuor Adhort. de Virtute. 23
Prologus in capita 10. de Virtute. 40.
Prologus in Paraeneſec quinquaginta. 87
Prologus in illud: Attende tibi ipſi. 56
Prologi vis & ratio copioſe explicatur. 41.
Prologi cum praefatione ac proœmio conuenientia oſtenditur. ibidem, in Schol. 41
Proœmiorum vſus. 41. d. e
Proprietarij taxantur. 131. d. 134. a
Proſperitatis tempore non ſuperbiendum, & in aduerſis non deſperandum. 240. a. b. 252. d. 253. d. 256. e
Proximo vt indulgendum. 37. a
Prudentiae propriae non innitendum. 14. b
Πτῶμα quid denotet, & vnde dictum. 205. b

Pne-

Pueritiæ ratio, quæ habenda. 9.a.b
Pugilum ſecularis & ſpiritalis militiæ, differentia. 15.c.d.&c.
Pugna carnis deſcribitur. 61.c.d.e.62.a.b.c.d
Pulſus ſignum, ad Synaxim, diuinaq. officia. 132.d
Purgatorij ignis probatur. 214.e.215.d.e.216.a.b
Puſillanimes vt conſolandi. 161.ab.c.d.e.164.a.b.c

Q

QVadraginta dierum Ieiunium celebratur, efficaciſſimeq. contra hæreticos probatur. 10.b.12.b.
Quietis commendatio. 182.b.c.&c.
Quinquagenarius, vt prophetam Eliam ſubmiſſione atque humilitate ſua placarit. 115.e.117.b

R

REcordatio Dei, quid quantumq. proſit. 53.e
Recolligere ſe, & redire ad ſeipſum vt quis debeat. 189.b.c.d.e.190.&c.
Rectæ vitæ ac viæ inſiſtendum, & à peruerſa declinandum. 71.a.b
Rectus legendi modus coram Fratribus ſeruandus, quiſnam. 165.b.d.e
Regem gloriæ ſibi patronum & amicum faciat, qui veram gloriam conſequi velit. 183.d.e.186.a
Regula legitima & Apoſtolica, rectè obſeruanda. 24.a.b.25.a.26.c.&c.
Regula optima gubernandi, quæ ſit. 117.c.d.118.e
Regulares fœminæ viris non cohabitent. 245.b.c
Regula certa eligenda atque ſeruanda, exemplo Sanctorum, & antiquorum Patrum. 270.b.c.275.c.d.e
Relaxationes prauæ concupiſcentiæ, deteſtandæ atque vitandæ. 85.c.86.d.e
Religionis rudimenta proponuntur. 90.91.92.&c.
Religioſi non ſe iactitent de nobilitate generis ſui. 104.b.e.105.a.&c.
Renunciatio quid ſit, & quomodo ad mortem vſque duret. 57.b.58.b.c
Renunciatio monachi, in tentationibus probatur. 94.a.106.d.e.109.b,&c.
Renunciationis ſuæ, vt ſemper monachus recordari debeat. 106.e.107.d.e
Reprehenſio ſui ipſius, & confeſſio. 1.a.b.d.2.b.3.a.b.4.a.b.d.&c.
Reprehẽſionem qui lubens accipit, etiam alios amanter reprehendit. 253.b
Repudiari vt inexpertum præſtat, quàm vt expertum ſæpe cauſſas agere. 254.a
Rerum humanarum fugacitas, inſtabilitas, & viciſſitudo. 35.e.36.a.174.a.e.177.c
Res nullius momenti, ſæpe magnorum ſunt malorum cauſſa. 249.d
Reſipiſcendum a peccatis, & minime deſperandum. 54.c.270.278.&c.
Reſipiſcendum omnino ante vitæ huius finem. 173.d.175.d.e.&c.
Reſipiſcentes, vt cum amore tractandi. 143.144.145
Reſiſtentes atque rebelles taxantur. 171.d.e.176.c.d.e
Reſponſa, qualia eſſe oporteat. 83.d.84.b
Reus, vt in obiecto & imputato crimine interdum reperiatur innocens, qui tamen in alijs occultis ſubinde culpa non vacat. 1.d.2.a.e.3.c.4.a.&c.
Riſus taxatur. 201.c
Rixæ & contentiones fugiendæ. 111.c
Rota tormentum. 4.d

S

SAcrificij veteris & noui Teſtamenti differentia. 15.b
Sacerdotibus & ſapientibus reuerentia debetur, & inter eos humiliter ſentiendum. 152.b
Samuelis humilitas, obedientia, ac vigilantia. 115.d.117.a.b.127.c.129.b.162.c
Sanctificationis nomine, vt continentia ac caſtitas intelligatur. 33.b.35.b.51.d.e.76.a.98.c.238.b.&c.
Sanctorum certamina cuiuſmodi. 15.e.32.c
Sanctorum exercitia, labores, vigiliæ, atque preſſuræ deſcribuntur. 265.d.e
Sapientiæ & doctrinæ encomium. 8.9.10.&c.
Sapienter ſemper & vbique conſeruandum. 8.b
Sapiens Monachus, quiſnam. 92.d.96.d
Sarra Abb. Apophtegm. 285.a
Scamma, quid ſit. 67.d.240.e
Scandala vt vitanda. 237.d
Secularis, & Monaſticæ vitæ comparatio. 76.e.77.a
Secularium, & eorum qui ſeculo renuntiarunt, differentia. 188.d.192.c.214.215.&c.
Secundus Aduentus Domini, verificatur atque probatur pleniſſime. 270.271.272.273.&c.
Segnioribus, vt ſit conuerſandum. 73.c
per τὴν Σειρὰν, ſiue τὰς σειρὰς, quid ſignificetur. 286.a.b
Semei iniquitas ac contumelia, in Dauidem. 155.d.157.a.b
Semen Dei quale ſit, & quid operetur. 264.d.269.d
Sementis comparatio, vis, atque potentia. 250.a
Senioribus, quæ reuerentia à Iunioribus debeatur. 8.c.9.b.&c.
Senſus quo pacto muniendi, & cuſtodiendi. 76.b.281.c
Senſibus ſuis, vt quis præeſſe debeat. 155.c
Septies in die vt orandum, exemplo Dauidis. 10.b
Sermonis artificium non ſpectandum. 23.b
Sermones Aſcetici, quinam. 58.a.b
Sermo Paræneticus, in illud: Attende tibi ipſi. 85.86
Sermones noſtri, ad inuicem quales eſſe debeant, & de quibus rebus. 83.d.e.84.b.e
Sermonis ſpiritalis præſtantia, & efficacia. 87.c.89.a.b.&c.
Sermo Aſceticus & exhortatorius; ad Fratres. 263.
Separatio illa vltima in extremo Iudicio, quàm ſit futura acerba, & ſupra modum luctuoſa. 273.d.e.274.a.b.c
Signum ſeu pulſus, ad Diuina officia. 132.b
Signorum extremi Iudicij terror, & horror. 275.c.276.c.d.&c.

Sineſii

Sineſii Epiſtola, aduerſus Andronicum. 51.b
Siniſtra ex parte, cur legenti incboandum ſit. 165.b. 166.a
Sobrietati noctu ſtudendum, & ad Diuinas laudes euigilandum. 127.c.d
Societas improborũ cauenda. 9.c.28.c.d.e.29.a.b.30.e.49.e.63.c.d. 64.b.c.72.d.e.73.a.e.235.e.&c.
Sodomitarum hiſtoria, vt indelebilis ac horrore plena. 15.e
Sodomitæ canibus comparantur. 78.c
Somnus ſi plus quàm hymnus diligatur, Monachi mors eſt. 91.d.96.a.b
Somnolenti taxantur, & ad vigiliam excitantur. 124.b.c.127.128.&c.
de Spe, eiusq. laudibus. 258.c.d
Spectacula tormẽtorum, & vltimorum ſuppliciorum, vt à populo olim frequentabantur. 4.c.7.a
Spectaculum ac ſtadium, vt vita noſtra ab Apoſtolo appelletur. 248.d.e
Spiritalis vita amplectenda. 53.a.b
Spiritus ſuperbiæ, vt execrandus & repellendus. 103.a.c.d.104.b.105.a.112.c.d.113.c.b.225.d.235.c
Stadium fugere, quid ſit. 108.a.109.b
S. Stephanus iunior, quis fuerit. 140.a.b
Storea quid ſit, eiusq. vſus. 203.d.205.b.c.206.c
Subdolæ cacodæmonis ſuggeſtiones. 73.b
Suggeſtionibus & tentationibus Demonum, vt reſiſtendum. 129.c.d.e.132.133.134.135.136.137.139.140.163.a.187.214.b.236.c.238.b.c.239.c.d.e, &c.
Suſanna, inſidias atque calumnias à ſenibus Babylonicis paſſa. 16.b
Suſannæ caſtitatis exemplum. 115.a.116.c.d
Superbiæ, & ambitionis ſpiritus, vt reprimendus. 37.c.39.c.103.a.d.152.d.e.153.a.b.c.225.d.234.c
Superbia, latibulo Draconis quomodo ſimilis. 44.e.45.d.e
Superbia taxatur, & mater eſſe inobedientiæ oſtenditur. 235.c
Suſurrones, & detractores reprehenduntur. 94.b
Συνάψιτα. i. mora. 233.b.244.e
Synaxis nomen, quid denotet, & quàm late pateat. 15.a.16.d.e.24.b.44.d.45.b.c.d.124.b.c.125,d.e.136.c.144.d.146.b.201.d.204.e.227.c
Synaxis tempore, vt quis ſe gerere debeat. 126.b.c.d.e.201.d.204.e.236.d.e
Synaxis atque pſalmodia, ante finem non relinquenda. 126.c.127.a
ad Synaxim orationis, vt feſtinandum. 124.c.125.b.c.d.e.
Syris & præſertim Palæſtinis, Parabolæ familiares. 60.d.e.&c.

T

TAcendum quando, & vbi. 8.c.281.a.b
Tegeticula, ſeu Storea, quid ſit. 203.d 205.b.c.
Temeraria iuramenta reprehenduntur. 47.d.e.49.b.c.&c.
Temerariũ, & illicitum iuramentum, quod ſit. 195.a.b
Temeritatis mala, maxima. 207.b.c.d.e.209.c
Temperantia & abſtinentia, vt moderanda. 25.b.27.c
Temperantiæ commendatio. 53.d.e
Tempus, quacumque in re vt partiendum. 9.a
Temporis bona habenda ratio. 40.b.111.b.112.a
Temporis occaſione, non eſſe indulgendum negligentiæ. 108.109.a.&c.
Tentationes cacodæmonis, multiplices. 150.166.e.167.a.169.187.238.b.c.239.d.e.240.c.
Tentationes quomodo non ad malum, ſed ad bonum inferri Deus permittat. 268.a.b
Terminus ieiunij, & orationis Monachi, quiſnã. 93.a
Teſtamentum quid, & vnde dictum. 101.c.102.d
Θαλασσομαχοῦντες. 184.e
Theologiæ nomine, quid intelligendũ. 52.e.54.c.55.a
Tholus quid ſit. & quis Tholus interior ſit, & quis exterior. 119.d.121.b
Timoris Dei commendatio. 8.b.178.c.196.c.&c.
Tonitrui vehemẽtioris fragor, & horror. 273.c.276.c
Tormenta inferni, quàm grauia & intoleranda ſint. 208.a.b.c
Tormentorum inferni varia genera. 274.b.276.d.e
Tria caſtitati ſeruandæ inſtrumenta perquàm accommoda, nimirum, Temperantia ventris, moderatio linguæ, & oculorum frænum. 236.b.c
Tranſmutatio frequens loci in locum, non appetenda. 140.141.142.&c.
Tribulationum duo genera. 65.c.d.66.b.c
Tribulationum ac tentationum tempore, vt quis ſe gerere debeat. 150.d.e.158.a.b.c.169.b.c.d.e.171.b.208.a.232.c.239.d.e
Tripaſſalum, genus tormenti. 3.b.7.a
Tritico vt aſſimilentur boni, zizanijs autem mali. 199.c.200.d.e
Tubæ ſonus ac clangor, in die extremi Iudicij, quàm ſit futurus horribilis. 273.c.276.c

V.

VAlentinianorum hæreticorum impietas & ineptia reprehenditur. 51.b
Vas contumeliæ, & vas electionis, quis dicatur. 75.a.b.&c.
Ventri non indulgendum. 8.b
Verba bene ac ſapienter proferenda. 8.c.9.e
Verba Diuinæ prædicationis, libenter audienda. 10.c.d.&c.
Verba ſe habent in modum foliorum, opus autem inſtar fructus. 247.d
Veritatis commendatio. 9.d.&c.
Vertigo quid ſit, & vnde proueniat. 149.d.151.d
Veſtigijs Sanctorum, vt inſiſtendum. 18.a.b.24.a
Veſtis nuptialis quid denotet. 70.a.c.71.a
Viatoris magnanimi exemplum. 44.e
Viæ ac vitæ rectæ inſiſtendum, & à peruerſa declinandum. 71.a.b.72.c.d
Viæ duæ ex Euangelio proponuntur: vna ſalutis, & altera perditionis. 119.c.120.a.121.c.d.184.d.205.d.e.273.a

Viæ anguſtæ & latæ ingreſſus, atque inceſſus varij deſcribuntur. ibidem.
Viæ à dextris & à ſiniſtris, quænam. 178.c.206.a
Viciſſitudo & inſtabilitas rerum humanarum. 36.a
Videndi curioſitas reprehenditur, etiam in proprio corpore. 255.c.257.b.c.&c.
Virginitatis ac caſtitatis commendatio. 20.a. 90.c.91.e.&c.
Virgo etiam ſola, ſe nudare non debet. 255.c.257.b.c
Virtus regali purpuræ ſimilis. 231.b
Virtuti inimica ſegnities. 44.c
Virtutibus ſtudendum. 37.a
Viſiones S. Ephræm. 1.c.3.d.5.a
Viſitationes infirmorum, quales eſſe conueniat. 277.d. 243.d.e
Vita eremitica, & cœnobitica. 24.a.26.b.c
Vita bona ac religioſa commendatio. 29.c.d.53.a.b
Vita S. Antonij, ab Athanaſio conſcripta. 79.a.b.c.81.b.c
Vita & mores S. Ioannis Baptiſtæ, Monachorum forma atque exemplum. 91.b.95.d
Vita licentioſa cauenda. 120.b
Vita in ſeculo acta, opponitur eremiticæ ac cœnobiticæ. 157.d.158.e
Vita monaſtica ac cœnobiticæ exercitia, a ſecularis vitæ exercitamentis atque incommodis, quid differant. 206.a.b
Vita iuſtorum, poſt obitum incipit. 233.a
Vita Monachorum, vt Angelis ſimilis. 248.a
Vitæ monaſticæ inſtituta, fructus, & commoda. 248.a.b.c.&c.
Vita noſtra, vt ſpectaculum & ſtadium appelletur, ſecundum Apoſtolum. 248.d.e
Vitia per virtutes ſuperanda. 183.a.214.c.d.e
Vocationi noſtræ ſatisfaciendum, & in ea perſiſtendum. 83.c.d.84.a.&c.
Voluntatis bonæ commendatio. 10.b
Voluntas Dei, & voluntas Diaboli, quantum differant. 269.a.b
Voluntati Dei tota voluntas & actio noſtra ſubmittenda, & conformanda. 229.b.c.280.b.c.d.283.b.286.b.c
Voluptas carnalis deteſtanda, & fugienda. 187.d.e
Vota Deo facta adimplenda, & ſeruanda. 25.e.28.a.b
Vxor Loth, vt in columnã ſalis conuerſa. 106.e.212.e

X.

XEniis atque muneribus excæcantur ſapientes. 92.e.96.c
Σύστημα τῶν ἀδελφῶν. pro congregatione fratrum. 241.a

Z.

ZIzanijs vt aſſimilentur mali, tritico autem boni. 99.e.100.d.e.&c.

F I N I S.

PROVERBIA PRINCIPALIORA hoc Tomo Secundo ſcite & appoſite vſurpata, optimeq. accommodata.

IN quo vocatus es opere, firma anchoras, ac funes: ne in pelagus tua nauis impellatur. 36.d.38.d
De harena reſticulas nectere. 50.d.51.b
Κλώθειν τὰ ἀσύγκλωστα. i. nere quæ neri nequeunt. 51.b
Sentinam exhaurire. 61.d
Diſce operans, vt ne diſcas mendicans. 66.a.d
Alij in prætorio, alij ſub caminis verſantur. 72.b.74.d.c
Ad negotiandum vocatus es; ne deperdas margaritam. ne theſaurũ tuum deprædetur inimicus. ne nauis cũ onere demergatur: & vacuus reuertaris ad propria. 73.a
Cani fornicatio ſimilis. 76.d.78.c.d
Mercedem in marſupium pertuſum proijcere. 76.c
Modicum fermentum, totam corrumpit maſſam. ibidem.
Charitatem cum omnibus habe, & ab omnibus abſtine. 79.c
Numquid argento bonus comparatur ſermo? 83.d.84.b
Tempus tacendi, & tempus loquendi. 87.c.89.b.c.
Araneæ telam texere. 90.b
Xenia ac munera excœcant oculos ſapientum. 92.e.96.c
Stadium fugere. 108.a.109.b
Nequit inexpertus, ſicut exercitatus arcum ac telum tenere. 117.c
Nequit currere puer, inſtar perfecti & adulti viri. 117.c.d
Canis ad proprium vomitũ. 136.d.e
Repellere aliquem à ſtadio. 150.a
Ignis ignem non extinguit. 155.a
Etſi dolia confracta ſint, vinumq. deperditum; vinea tamen adhuc ſupereſt. 160.a
Aduerſarijs terga dare. 169.e
Naufragari in portu. 188.a
Verſari in portu. ibid.b
Foramen exiguum aqua reperit, hiatúmq. magnum producit. 189.d
Sæpe licet pugil ceciderit, tandem adhuc coronam reportat. 190.c
Stadium omnibus apertum. 203.e
Canis ad ſuum reuerſus vomitum. & ſus lota in volutabro luti. 209.e
Concordia diſcors. 237.e.246.b
Arbor ex fructu cognoſcitur. 247.d
Ligone ſpinas euelle, & funda rapaces repelle. 250.b
Simile aduerſus ſimile. ibid.d
Munera qui reſpicit, ad iuſtitiam non reſpicit. 253.a
Poſt formicam, apes. 268.d.269.e
Poſt laborem, requies. 268.d.e.&c.

Finis præcipuorum Prouerbiorum.

CATALOGVS LOCORVM
SACRAE SCRIPTVRAE,
QVAE A S. PATRE EPHRAEM, HOC TOMO Secundo citantur, & obiter explicantur, vel aliter atque aliter leguntur, crebriusq. repetuntur, &c.

Ex Geneſi.

Cap. 5. ENoch ducentis annis placuit Deo, poſtquam genuit Mathuſalem, &c. 213. a. e
29 Iacob quattuordecim annos inferuiuit propter Rachel, Laban Syro; in calore diei, & gelu noctis, &c. 108.b
37 Erat Ioſeph ſeptemdecim annorum, dum oues paſcebat cum fratribus ſuis, &c. 108. b. 109. b.c

Ex Exodo.

21 Si venundatus tibi fuerit frater tuus Hebræus, aut Hebræa, &c. 225.c.242.e. 243. a.b
32 Et ceciderunt ex populo, vno die, viginti tria millia, &c. 76.a.78.b.c
33 Et mittam præcurſorem tui Angelum, vt eijciam Chananæum, &c. 250.b.256.d

Ex Leuitico.

11 Sancti eritis: quia ego ſanctus ſum, ait Dominus. 30.b
13 Quicumque tactus fuerit lepra, veſtimenta eius diſſuta ſint, & caput reuelatum, &c. 50. c
15 Cautos, & abſtinentes facietis filios Iſrael, &c. 179.d.181.a

Ex Numeris.

25 Ceſſauitq. plaga à filijs Iſrael, & occiſi ſunt viginti quattuor millia hominum, &c. 76. a. 78. b. c

Ex Deuteronomio.

15 Si venundatus tibi fuerit Hebræus, aut Hebræa; ſeruiet tibi ſex annis: & ſeptimo dimittes eum liberum abs te, &c. 225.c. 242.e.243.a.b

Ex Ioſue.

3 In hoc ſcietis, quòd Dominus Deus viuens in medio veſtri eſt, & diſperdet in conſpectu Chananæum, &c. 250.b.256.d

Ex lib. Iudic.

7.& 9. A me videbitis, & ſic facietis. 13.b.16.d

Ex 1. Regum.

2 Sed tantum glorificantes me, glorificabo: & qui contemnunt me, ignominia afficientur. 183.d.186.a.b.202.a
ibid. Si peccans peccauerit homo in hominem, etiam orabunt pro eo, ad Dominum, &c. 164. b. 196. a
3 Et adiecit Dominus vocare Samuelem tertio: qui conſurgens abijt ad Heli, &c. 42. d. 43. b. c
16 Homo videt in faciem, Deus autem intuetur cor. 32.a

Ex 2. Regum.

16 Sinite eum ſic maledicere; ſi forte reſpiciat Dominus humilitatem, & afflictionem meam, &c. 155.d

Ex 3. Regum

17 Surgens Elias, abijt in Sarepta Sidoniæ, &c. 184. a. 186. b. c

Ex 4. Regum.

1 Deus accaron, muſca Baal, &c. 267.c
20 Ezechias conuertit faciem ſuam ad parietem, & orauit Dominum, dicens: Obſecro Domine, memento quæſo, quomo-

do ambulauerim coram te,in veritate, &c. 53. b.c. 55.b.c
20 Fiat pax & iuſtitia,in diebus meis.80.c.81.d

Ex 2. Paralipom.

19 Non eſt apud Deum iniuſtitia. 2.2.c.6.d.e

Ex Tobia.

3 Iuſtus es Domine,& iudicia tua recta. 175.d

Ex Iob.

9 Quis durus factus,ante eum permanſit?qui in vetuſtatem perducit montes, & ignorant . qui euertit eos in ira, &c. 172. d. e. 176. e.
12 Apud ipſum eſt potentia, & fortitudo ; ipſi ſcientia & intellectus. Qui ducit conſiliarios captiuos, iudices autem terræ in ſtuporem rapit, &c. 153.a.b.154.a.b

Ex Pſalmis.

1. 118. In lege Domini,meditare die ac nocte, &c. 21.a.22.c.271.a.&c.
7 Conuertetur dolor eius,in caput eius , &c. 48. d. e
17 Et cum peruerſo peruerteris , &c. 226.b.c. 243. a.b
30 Dominus retribuet abundanter facientibus ſuperbiam , &c. 114. a. c
ibid. In te Domine ſperaui, ne confundar, &c. 150. e.152.b
33 Diuerte à malo , & fac bonum ; inquire pacem, & perſequere eam,&c.174.a.177.c
35 Iudicia Dei,abyſſus multa. 2. a. d.e
35 Aſtitit omni viæ non bonę,malitiam autem non odiuit, &c. 148.c.149.c.&c.
36 Noli æmulari in malignantibus ; neque zelaueris facientes iniquitatem:quoniam, &c. 34.a.35.c.235.d
38 Aduena & peregrinus ſum in terra,&c.82.c 83.b.233. a
47.& 95 Magnus Deus noſter,& laudabilis valde, &c. 70.d
51 Quid gloriaris in malitia, qui potens es ini quitate , tota die?&c. 172.a.176.d
63 Sagittæ paruulorum , factæ ſunt plagæ eorum; & infirmatæ ſunt contra eos,linguę eorum. 150.d.151.c.152.a
65 Tranſiuimus per ignem & aquam:& eduxiſti nos in refrigerium. 268.d.269.e
68 Salua me de luto fecis , vt non infigar , &c. 210. e
71.& 72 Quare triſtis es anima mea,& quare conturbas me,&c. 232.e.244.d.e
72 Qui elongant ſe à te,peribunt: perdidiſti omnes , qui fornicantur abs te,&c. 172.a
75 Dormierunt ſomnum ſuum, & nihil inuenerunt , &c. 124.c. 127. e
90 Altiſsimum poſuiſti refugium meum , non accedent ad te mala . Quoniam Angelis ſuis mandabit de te , &c. 149.d.e.151.b.c
111 Exortum eſt in tenebris,lumen rectis corde . 75.c
114 Conuertere anima,in requiem tuam, &c. Placebo in conſpectu Domini , in regione viuorum, &c. 170.c.171.c
117 Omnes gentes circumdederunt me , & in nomine Domini vltus ſum eos . Circũdantes circumdederunt me,&c. 62. a.e.63.a.b, &c.
118 Iuraui & ſtatui cuſtodire mandata tua , & omnia iudicia iuſtitiæ tuæ. 48.d.49.b.c
118 Beati qui exquirunt teſtimonia eius : quia in toto corde exquirent ipſum. 118.e
118 Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi , &c. 124.b.125.c.d
127 Labores palmarum tuarum manducabis, &c. 105.d.106.c
138 Et omnes vias meas præuidiſti , quia non eſt dolus,&c. 238.c.246.b.c
138 Quo ibo à ſpiritu tuo , & quò à facie tua fugiam? Si ſumpſero pennas meas diluculo,&c. 80.b.81.d.238. c.d
139 Virum iniuſtum mala venabũtur , in interitum . Cognoui quòd faciet Dominus iudicium inopum , & cauſſam pauperum,&c. 176.a
140 Singulariter ſum ego,donec tranſeã. 76.d

Ex Prouerbÿs.

2 Non comprehenditur ſub annis vitæ , &c. 142.b.c.143.b
2 Væ ijs,qui derelinquunt vias rectas; vt ambulent in viis tenebrarum,&c. non enim apprehenduntur ſub anno vitæ . Nam ſi per ſemitas bonas ambulaſſent , etiã ſemitas iuſtitiæ planas inueniſſent. Qui recti ſunt & boni, inhabitatores erunt terræ , & ſimplices remanebunt in ea , &c. 178.b.180.b.c.d
4 Ne declines ad dexteram , neque ad ſiniſtram , &c. 174.c
4 Fili, apprehende diſciplinam meam : ne dimittas eam,ſed ſerua eam tibi ad vitam tuam,&c. 184.b.186.c.d
5 Mel diſtillat à labijs mulieris fornicariæ , quæ ad tempus impinguat fauces tuas , &c. 62.b.63.b
5 Cur deteſtatus ſum diſciplinam,& increpationibus non acquieuit cor meum , &c. 52.a,&c.
7 Laqueis , quæ à labijs ſunt, pertraxit eum , &c. 187.d
9 Fili , ſi ſapiens tibi fueris, ſapiens eris & proximo, &c. 75.d.78.a
10 Memoria iuſti cum laudibus,nomen autem impiorum exſtinguitur. 63.b.64.d

12 Viæ inſipientum rectæ coram ipſis: qui autē ſapiens eſt, amplectatur conſilia. 162.e
13 Rex temerarius incidet in mala: Angelus autem lucis, liberabit eum. 15.b.17.a
18 Frater qui adiuuatur a fratre, quaſi munita atq; excelſa ciuitas, &c. 142.b.c.143.b
20 Plagæ atque liuores, & contritiones occurrent improbis. 69.e
22 Noli eſſe ſodalis viro furioſo; neque cum amico iracūdo cohabites; ne forte diſcas vias eius, &c. 184.c. 186.d.e
23 Fili ſi ſapiens fueris, lætificabis & cor meū. 83.d. 84.b
24 *iuxta LXX.* Talis eſt & via mulieris adulteræ, quæ comedit, & tergens os ſuum, dicit: Non ſum operata malum, &c.] *quæ ſunt in vulg. cap.* 30. 29.d.31.a.b
28 Fugit impius, nemine perſequente: iuſtus autem tamquam leo confidens, abſque terrore erit. 207.c. 211.d.e.212.a

Ex Eccleſiaſte.

3 Tempus tacendi, & tempus loquendi. 87.c 89.b.c
4 Melior eſt puer ſapiens, Rege ſene inſipiente. 9.b.& 11.b.c
6 Ne dederis ſomnum oculis tuis; nec dormitēt palpebræ tuæ, vt ſalueris, &c. 47.e.49.b
7 Noli eſſe iuſtus multum: neque plus ſapias, quàm neceſſe ſit, ne obſtupeſcas. 13.b.16.e
7 In die bono, aſpice bonum, & cuſtodi innocentiam, &c. 268.c.d

Ex Sapientia Salomonis.

4 Cani ſunt ſenſus hominis; & ætas ſenectutis, vita immaculata. *& quæ ſequuntur ibid.* 71.b.c.74.a.b
4 Venient in computationem peccatorum ſuorum, timidi; & traducent illos ex aduerſo iniquitates ipſorum, &c. 71.d.74.b
5 Tunc ſtabit iuſtus in magna cōſtantia, &c. 71.d.e. 74.c
ibid. Spes impij tamquam puluis eſt, quæ à vento tollitur; & tamquam pruina tenuis, &c. 72.a.74.c.d
5 Aeſtimauerunt luſum eſſe, vitam noſtram. &c. 209.e
5 Spes impij tamquam puluis eſt, quæ à vento tollitur; & tamquam ſpuma gracilis, quæ à procella diſpergitur, & tamquam fumus, qui à vento diffuſus eſt, &c. 174.e. 177.e
6 Potentes potēter tormēta patiētur. 173.c.d

Ex Sapientia Sirach, ſiue Eccleſiaſtico.

1 Momentū furoris, ruina illius. 259.e
2 Non teipſum exaltes, ne forte cadas; & adducas animæ tuæ inhonorationem, &c. 152.e.153.e
2 Reſpicite in veteres generationes, & videte, &c. 150.d.152.b.&c.
4 Ne acceptor ſis perſonæ, contra animam tuam, &c. 197.e
6 Non te extollas in cogitatione animæ tuæ: ne abripiatur velut Taurus anima tua, &c. 141.d.142.e.143.a
13 Venatio leonū, onagri in eremo. 92.b.96.c
16 Non dicas: a Deo abſcondar, & ex ſummo quis mei memorabitur? &c. 222.b.242.c
23 Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur tranſgrediens vſque ad finem, &c. 221.c. 242.a.b

Ex Eſaia.

1 Si fuerint peccata veſtra vt phœniceum, quaſi niuē dealbabo: & ſi fuerint vt coccinum, velut lanam dealbabo. 160.a.d
5 Væ iis, qui trahunt peccata ſua quaſi funiculo longo, & quaſi iugi vitulæ, iniquitates. 72.e.74.e.&c.
22 Comedamus & bibamus, cras enim moriemur. 50.c
26 Aperite portas, ingrediatur populus, &c. 80.d
31 Beatus qui habet ſemen in Sion, & domeſticos in Hieruſalem. 118.a.119.b
40 Omnis gloria hominis, vt flos fœni: exaruit fœnum, & flos eius decidit, &c. 100.b. 101.a.b
50 Deus aperuit mihi aurem: ego autem inobedientem me non præbeo, nec contradico. Dorſum meum dedi in flagella, & maxillas meas in colaphos, &c. 178.e
51 Populus meus, cuius nomen meum in cordibus veſtris, &c. Iuſtitia autem tua in ſeculum manebit; & ſalus tua in generationum generationes. 178.d.180.e
53 Tamquam ouis ad occiſionem ductus eſt: & quaſi agnus coram tondente ſe, ſine voce, ſic non aperuit os ſuum, &c. 277.a.b
54 Recede ab iniquo; & non timebis, &c. 40.d
66 Cælum mihi ſedes: terra autem ſcabellum pedum meorum. 61.e
66 Super quem reſpiciam, niſi ſuper manſuetum & tranquillum, & trementem ſermones meos. 67.d.69.b.c.176.a

Ex Hieremia.

1 Ne timueris à facie eorum, neque paueas coram ipſis, &c 151.a.152.c
5 Equi furentes in fœminas, & emiſſarij facti ſunt: vnuſquiſque ad vxorem proximi ſui hinniebat. 179.c
10.& 51. Qui educit ventos de theſauris ſuis, &c. 82.b.c.83.b
15 Domine omnipotens, non ſedi cum conſilio

lio vanitatis ludentium.67.b.c.68.e.69.a
15 Si pretioſum ex indigno eduxeris, quaſi os meum eris, &c. 117.e

Ex Threnis.

3 Bonum eſt viro, cum portauerit iugum ab adoleſcentia ſua. 198.a

Ex Ezechiele.

18.33. Vnumquemque veſtrum ſecũdum viam ſuam iudicabo, dicit Dominus Adonai. 115.c. etc.
33 Iuſtitia iuſti nõ liberabit eum, in quacũque die errauerit:& iniquitas impij non nocebit ei, in quacumque die conuerſus fuerit ab iniquitate ſua. 77.d. 78.d

Ex Daniele.

7 Throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit,&c. Thronus eius flamma ignis. mille millia adſiſtebant ei,&c. 273.b. 276.b

Ex Oſee.

6 Miſericordiam volo, & non ſacrificium. &c. 144.a

Ex Amos.

9 Si aſcendero in cælum, tu illic es:ſi deſcendero in infernum,ades,&c. 80.b.238.d

Ex Iona.

1 Et facta eſt tempeſtas magna in mari, & nauis periclitabatur conteri:& timuerunt nautæ, & clamauerunt vnuſquiſque ad Deum ſuum,&c. 232.c.244.c.d
2 Clamaui in tribulatione mea ad Dominum Deum meum; & exaudiuit me: de ventre inferi clamoris mei, audiſti vocem meam, etc. 232.d

Ex Michæa.

7 Væ mihi,quia perijt pius de terra,& rectus in hominibus non eſt.omnes in ſanguinẽ iudicãtur,vnuſquiſque proximum ſuum tribulatione tribulat, ad malum manus ſuas præparantes. 67.c.69.a.b

Ex Habacuc.

2 Væ qui propinat proximo ſubuerſionem turbidam,&c. 144.d.146.a.232.a
3 Domine audiui auditionem tuam,& timui. Domine conſideraui opera tua, & expaui,&c. 194.a.195.e.196.a

Ex Malachia.

3 Ecce veniet, & quis ſuſtinebit diem introitus eius? aut quis ſtabit in conſpectu ipſius?&c. 271.e.275.e

Ex Matthæo.

3 Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum,excidetur,&c. 162.d.&c.
5 Sit ſermo veſter,Eſt,eſt:Nõ,nõ,&c.9.d.97.b
5 Qui fecerit & docuerit,hic magnus vocabitur in regno cælorum. 115.b.116.d.e
5 Iterum audiſtis, quia dictum eſt antiquis: Non periurabis: reddes autem Domino iuramenta tua, &c. 193.a.b.195.a.b
7 Attendite à falſis prophetis,qui veniunt ad vos in veſtimentis ouium,&c. 65.b.72.d
7 Nolite iudicare,& non iudicabimini.106.b 107.b.115.c
7 Hypocrita,eijce primum trabem de oculo: & tunc videbis eijcere feſtucam de oculo fratris tui 182.b.e.185.d.e
9 Nemo immittit commiſſuram panni rudis, in veſtimentum vetus,&c. 112.e.113.c
13.& 25. Habenti dabitur,& abundabit:ei autẽ qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo.148.a.c.d.e.149.a.b.&c.
19 Si vis perfectus eſſe, vade & vende quæ habes,& da pauperibus:& habebis theſaurum in cælis,&c. 240.d.e
20 Qui cupit inter vos magnus fieri, ſit veſter miniſter: & ſi quis vult inter vos primus eſſe,ſit omnium ſeruus. 122.c.123.d.e
23 Omnia ſua opera faciunt, vt videantur ab hominibus:dilatant enim phylacteria,& magnificant ſuas fimbrias,&c. 98.c
25 Serue male & piger,oportuit te committere pecuniam meã nummularijs, &c.56.b

Ex Marco.

13 Orandum,vt non fiat fuga noſtra in hieme, vel ſabbato,&c. 268.a

Ex Luca.

2 Et erat ſubditus illis,&c. 42.c.43.d.e
2 Simeon,homo iuſtus & timoratus,&c.44.b
9 Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retro,aptus eſt regno cælorum. 106.e.107.e
11 Perambulauit per loca inaquoſa immundus ſpiritus,&c. 263.e.264.a
15 Pater,peccaui in cælũ,& corã te, &c. 144.c
16 Quæ apud homines alta ſunt,abominabilia ſunt coram Deo. 113.a.d
16 Diues induebatur byſſo & purpura,& epulabatur,&c. 174.b.c.d.177.d.&c.
17 Væ illi,per quem ſcandala veniunt: vtilius eſt illi, ſi lapis molaris imponatur circa
collum

collum eius, &c. 173.e. 177. b
19 Amen dico vobis:quia & ſi hi tacuerint, etiam lapides clamabunt, etc. 75.e

Ex Ioanne.

12 Dilexerũt gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei. 122.d.e.123.e
13 In hoc cognoſcent omnes, quòd mei diſcipuli eſtis,ſi dilectionem habueritis adinuicem. 175.e.176.a
15 Omnem palmitẽ in me non ferentẽ fructũ, purgabo eum,vt fructũ plus afferat.110.a
16 Triſtitia veſtra conuertetur in gaudium. 162.a.163.d.

Ex Actis Apoſtol.

7 Cælum mihi ſedes: terra autem ſcabellum pedum meorum. 61.e
8 Tamquam ouis ad occiſionem ductus eſt:& ſicut agnus coram tondente ſe, ſine voce,ſic non aperuit os ſuum. 277.a.b
12 Herodes quia non dedit gloriam Deo, Angelus Domini percuſsit eum, & conſumptus à vermibus,&c. 63.e.64.e
16 Media autem nocte, Paulus & Silas orantes,laudabant Deum. 125.c
27 Ne timeas Paule,Cæſari te oportet aſsiſtere,& ecce donauit tibi Deus omnes qui nauigant tecum. 223. c.d

Ex Epiſt. ad Romanos.

2 Secũdum duritiam tuã,& impænitens cor; theſaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis,& iuſti Iudicij Dei,qui reddet vnicuique ſecundum opera eius. 194.b
8 Quis nos ſeparabit à charitate Dei? tribulatio,an anguſtia?&c. 234.e.235.a
8 Non ſunt condignæ paſsiones huius temporis,ad futuram gloriam,quæ,&c. 57.c.

Ex 1. ad Corinth.

2 Loqui volo,non in doctis humanæ ſapientiæ verbis,&c. 87.b.88.d.89.a.b
6 Fugite fornicationem,&c. 76.a
6 An neſcitis, quòd Sancti hunc mundum iudicabunt? &c. 172.d
7 Qui ſine vxore eſt, ſollicitus eſt quæ Domini ſunt, quomodo placeat Deo, &c. 188.d. 192.d.c.188.d
12.& 13. Et adhuc excellentiorem vobis viam demonſtro. Si linguis hominum loquar, & angelorum, etc.143.e. 145.d.e.199.d.e
13 Charitas non eſt ambitioſa,&c.143.e.145.e
14 Si neſciero virtutem vocis, ero ei cui loquor Barbarus, & qui loquitur mecum mihi Barbarus. 87.b.88.e
15 Comedamus & bibamus,cras enim moriemur. 50.c

Ex 2. ad Corinth.

1 Et ſpes noſtra firma eſt pro vobis, ſcientes quòd ſicut ſocij paſsionum eſtis,ſic eritis & conſolationis, &c. 306.a
4 In omnibus tribulationem patimur, ſed nõ anguſtiamur: aporiamur, ſed non deſtituimur, &c. 71.b.73.e.74.a.&c.
6 In omnibus exhibentes noſmetipſos, ſicut Dei miniſtros, &c. 205.e
8 Vt & illorum abundantia, veſtræ inopiæ ſit ſupplementum, vt fiat æqualitas. ſicut ſcriptum eſt: Qui multum non abundauit,& qui modicum non minorauit. 133.b. 134.b.

Ex Epiſt. ad Galatas.

1 Et ſi nos, aut Angelus de cælo euangelizauerit vobis,præter id, quod accepiſtis,anathema ſit. 80.a
5 Caro reſiſtit ſpiritui, & ſpiritus carni: vt non quæ velint, faciant. 265.b.c
6 Alter alterius onera portare.etc. 135.b
6 Conſiderans te ipſum,ne et tu tenteris.77.d

Ex Epiſt. ad Epheſios.

4 Omnis ſermo turpis ex ore veſtro nõ procedat:ſed ſi quis bonus eſt,ad ædificationem vtilitatis, etc. 70.b
5 Caute & ſapienter ambulate, redimentes tempus, &c. 100.b.101.b
5 Nolite fieri imprudentes, ſed intelligentes quæ ſit voluntas Dei,&c. 188.c
6 Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem: ſed aduerſus principes, & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus. 57.a, &c.

Ex Epiſt. ad Philippenſes.

2 Humiliauit ſemetipſum, factus obediẽs vſque ad mortem,&c.42.e.93.e.96.e.231.a

Ex Epiſt. ad Coloſſ.

2 Exſpolians principatus & poteſtates in cruce, oſtentauit palam,&c. 158.a.159.a.b
3 Mortificate membra veſtra,quæ ſunt ſuper terram, &c. 265.e.266.a.b.c.d.e.269.d.e
4 Sermo veſter ſemper in gratia ſit ſale conditus,etc. 218. d.243.e.244.a

Ex 1. ad Theſſalonic.

4 Hæc eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra: vt abſtineatis à fornicatione, &c. 238.b
5 Omnia probantes,quod bonum eſt tenete. 137.a.etc.

Ex 2. ad Theſſalonic.

3 Subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate. 48.d
3 Quòd ſi quis non obedit verbo noſtro, per Epiſtolam hunc notate, &c. 236.a

Ex 1. ad Timotheum.

4 Teipſum ad pietatem exerce: nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis eſt, pietas autem ad omnia. 124.e.126.a
6 Radix omnium malorũ, eſt cupiditas. 207.c

Ex 2. ad Timotheum.

2 Nemo militans Deo, implicat ſe negotijs ſecularibus, &c. 120.e
2 In magna domo, non ſolum ſunt vaſa aurea & argentea; ſed & lignea, & fictilia: & quædam in honorem, & quædam in contumeliam, &c. 75.a.b

Ex Epiſt. ad Titum.

1 Deprauata enim eſt illorum mens, & conſcientia. 63.d.e.64.d

Ex Epiſt. ad Hebræos.

11 Sine fide, impoſsibile eſt placere Deo. 140.d
11 Ludibria & verbera experti ſunt, lapidati ſunt, ſecti ſunt, &c. circumierunt in melo tis, &c. 273.a
12 Quòd ſi extra diſciplinam eſtis, cuius participes facti ſunt omnes: ergo adulterini, & non filij eſtis. 169.b
13 Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete eis, &c. 118.a.119.b

Ex Epiſt. Iacobi.

1 Vir duplicis animi, inſtabilis eſt in omnibus vijs ſuis. 140.d.&c.
1 Nam concupiſcentia cum cõceperit, parit peccatum: peccatum vero cum conſummatum fuerit, generat mortẽ. 59.b.179.b
3 Si quis ſapiens, & eruditus eſt inter vos: oſtendat ex bona conuerſatione ſua, operationes ſuas, &c. 80.e.81.e.&c.
3 Quæ autem de ſurſum eſt ſapiẽtia, primum quidem pudica eſt, &c. diſcreta, abſque ſimulatione, &c. 81.a.82.a
4 Scienti bonum facere, & non facienti, peccatum eſt illi. 56.a.&c.

Ex 1. Epiſt. Petri.

1 Omnis caro fœnum, & omnis gloria hominis vt flos fœni. 100.b.101.a.b.122.c
2 Sed ſi benefacientes, & patientes ſuſtinetis: hæc eſt gratia apud Deum. In hoc enim vocati eſtis: quia & Chriſtus paſſus eſt pro nobis, &c. 115.d.e
4 Si exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis, &c. 182.e.185.e
5 Adoleſcentes ſubditi eſtote ſenioribus, omnes autem inuicem humilitatem inſinuate, &c. 162.e.164.d.e
5 Paſcite qui in vobis eſt, gregem Dei; prouidẽtes non coactè, ſed ſpontanee, ſecundum Deum: neque turpis lucri gratia, ſed voluntarie: neque vt dominantes in clero, ſed formæ facti gregis, &c. 206.d

Ex 2. Petri Epiſt.

2 Aſpectu enim & auditu iuſtus erat, habitãs inter eos, qui quotidie animam iuſtam iniquis operibus cruciabant, &c. 106.d. 107.c
2 Audaces, ſibi placentes, ſectas non metuũt introducere, blaſphemantes, &c. 195.d.e
2 Superba enim vanitatis loquentes, ineſcãt in deſiderijs carnis luxuriæ eos, qui paul lulum effugiunt, &c. 184.c
3 Non tardat Dominus promiſsionem, ſicut quidam tarditatem exiſtimant, &c. 271.e.272.a.276.a

Ex Epiſt. 1. Ioannis.

3 Si cor noſtrum non reprehenderit nos; fiduciam habemus ad Deum, &c. 79.e

Ex Epiſt. Iudæ.

1 Dominationem ſpernunt, maieſtatẽ autem blaſphemant, &c. 195.d.e

F I N I S.

Errata præli ſic corrigito.

Pag.1.lin.4.a.& lin.26.b.lin.19.b.lin.34.d. item pag.2.lin.49.e. & pag.3.lin.7.a.pro (in, vel, ad ſuburbium. & ſuburbia.) leg. vbiq. in. fine ad ſuburbana. & pag. 37. lin.16.b.pro (volunt) leg. nolunt. & pag.112.l.23.c.qua commonitoria eſt. & pag.120.l.38.d.reperti fuerint. p.121.lin.41. ἀυζώσως. p.123.l.24. in Puraneſ.39. pag. 132.l. 32. d. in marg. ὀρθρίζειν καὶ ὀψίζειν. p.145.l.9.ad marg. Rom.2.&c. p.180.l.33.e.ex Prouerb. pag.205.l.44.e.in marg.2.Cor.6.pag 215. l.19.pro (Ephram) repone (innenices) quod eſt ſubtus in lin.20. & loco (innenies) ibi pone (Ephram) eſt enim tranſpoſitionis error præli. p.231.l.22.c.fratribus. p.242.l.14.ab Auctore lectu. p.245.l.12.b.Ex cap.82.p.249.l.17.b.exprobratur. & p.262. l.13.b.non ſicut ego volo, ſed, &c. bb.in indice rerum, lit.S. colum. 2.lin.20.pro conſeruandum, leg conuerſandum.

REGESTVM.

ab, A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z, Aa Bb Cc.

Omnes ſunt Terniones, præter Cc, qui eſt Duernio.

ROMÆ,
Ex Typographia VATICANA.
M. D. XCIII.